

BIBLIOTECA INSTITUTULUI DE ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE
AL ROMÂNIEI

Nr. 1

Colecțiunea vechilor legiuri administrative

sub conducerea

Profesorilor PAUL NEGULESCU și GEORGE ALEXIANU

REGULAMENTELE ORGANICE
ALE
VALAHIEI ȘI MOLDOVEI
Vol. I

Textele puse în aplicare la 1 Iulie 1831 în Valahia
și la 1 Ianuarie 1832 în Moldova

La acest volum a colaborat
d. Consilier AUREL SAVA

BUCUREȘTI

INTREPRINDERILE „EMINESCU” S. A. — Str. Ing. Anghel Salgny, 2

1944

BIBLIOTECA INSTITUTULUI DE ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE
AL ROMÂNIEI

Nr. 1

Colecțiunea vechilor legiuiri administrative

sub conducerea

Profesorilor PAUL NEGULESCU și GEORGE ALEXIANU

REGULAMENTELE ORGANICE
ALE
VALAHIEI ȘI MOLDOVEI

Vol. I

Textele puse în aplicare la 1 Iulie 1831 în Valahia
și la 1 Ianuarie 1832 în Moldova

La acest volum a colaborat
d. Consilier AUREL SAVA

BUCUREȘTI

INTREPRINDERILE „EMINESCU” S. A. — Str. Ing. Anghel Saligny, 2

1944

www.digibuc.ro

Regulamentele Organice

STUDIU INTRODUCŢIV

Astăzi se constată, la noi, o puternică impulsie pentru studiile administrative. Născută la sfârşitul veacului al XIX-lea, această tendinţă persistă şi astăzi, manifestându-se în toate domeniile vieţii administrative.

Nu avem decât să reamintim puternicele curente de reforme administrative care au făcut posibile elaborarea legilor pentru *contenciosul administrativ* din 1905, 1912 şi 1925, precum şi a *legilor de organizare administrativă* din 1925 şi 1929. În 1926, se creiază *Institutul de ştiinţe administrative*, adevărata Academie pentru această interesantă specialitate şi *Revista de drept public*, organ al acestei Instituţiuni. În 1928, se creiază *Şcoala de documentare şi de ştiinţe administrative*, urmează apoi organizarea învăţământului profesional administrativ făcută prin legea din 1936, care, prin regulament, creiază *Centrul de pregătire tehnică profesională administrativă*; recent putem cita conferinţele ţinute anual la Ministerul Afacerilor Interne, sub impulsiea D-lui Ministru General D. Popescu, precum şi *Buletinul* ce apare lunar la acelaş Minister, numeroasele studii de drept administrativ, din cari unele de foarte mare valoare, dar mai ales creierea celor două organisme de justiţie administrativă: Curţile de Apel, ca instanţe de contencias administrativ, şi Curţile administrative.

Intr'o asemenea atmosferă de străduinţă, atât pentru adâncirea problemelor de drept administrativ, cât şi pentru îndreptarea aparatului nostru funcţional, credem că este util să se cunoască trecutul administraţiunii noastre, şi deaceia, în atmosfera ştiinţifică a *Institutului de ştiinţe administrative*, s'a ajuns la concluziunea că este necesar să se întreprindă o *Colecţiune ştiinţifică*, pentru publicarea vechilor legiuiri administrative, punându-se astfel la îndemâna cercetătorilor un material documentar verificat ştiinţificeşte. Această întreprindere, fiind dealtfel încurajată de administraţiune, strădania noastră a fost mult uşurată.

Primul volum al acestei colecţiuni prezintă *Regulamentele organice ale Munteniei şi Moldovei*, astfel cum au fost puse în aplicare la 1 Iulie 1831 în Muntenia şi la 1 Ianuarie 1832 în Moldova.

Modificările ulterioare, ce au fost introduse în anii 1832 şi 1833, deşi, potrivit dispoziţiunilor firmanului din 1834, fac parte integrantă din Regulament, au fost lăsate să fie publicate într'un al II-lea volum.

II

Pentru că *Regulamentele* cuprind termeni, ce nu mai sunt uzitați astăzi, am crezut de cuviință să adăogăm la finele volumului un lexic. De asemenea am făcut, pentru înlesnirea cercetărilor, un bogat index alfabetic.

* * *

S'ar putea obiecta că ambele Regulamente au fost imprimate în primul volum din *Analele Parlamentare*, în 1890, așa că această publicație nu ar mai prezenta utilitate. Am arătat însă, în paragraful în care studiem manuscrisele *Regulamentelor Organice*, erorile foarte mari, ce s'au strecurat în *Anale*, care ridică orice caracter științific, mai ales publicațiunii *Regulamentului organic al Moldovei*.

* * *

Unul din conducătorii acestei colecțiuni de vechi legiuiri administrative, ca profesor de istoria dreptului românesc la Universitatea din București, a făcut curs, în anii școlari 1910—11 și 1911—12, asupra *Regulamentului organic al Munteniei*.

Cu această ocaziune, el a arătat studenților marea importanță ce prezintă atât *regulamentul Valahiei* cât și *acel al Moldovei* pentru vechia noastră administrație.

În adevăr, s'a considerat totdeauna *Regulamentele Organice* ca interesante monumente legislative pentru studierea vechiului nostru drept public.

La confecționarea lor, au luat parte boieri instruiți și capabili, cunoscători ai vechilor noastre așezări, cari au căutat să organizeze serviciile publice încercând să înlocuiască stările de mai înainte printr'o ordine nouă, în care diferitele administrațiuni își vedeau puterile și atribuțiunile mai bine precizate și determinate.

* * *

Și cu ocaziunea cursurilor de la *Centrul de Pregătire tehnică profesională administrativă*, s'a arătat studenților importanța acestor legiuiri, mai ales în domeniul administrativ, care, în conformitate cu spiritul timpului de atunci, căuta să formeze un corp funcționăresc permanent, stabilind și anumite condițiuni de numire, o salarizare, un drept de pensie, etc; vedem că se creiază servicii publice, cu compunere și competență determinate. Astfel, se organizează departamentele ministeriale, precizându-se competența fiecăruia, se înființează un comitet sanitar care să aibă îngrijirea sănătăței publice, se organizează serviciul farmaciilor, al carantinelor, se pun pe baze noi epitropiile publice, ca de pildă epitropia învățătorei publice, a apelor, a pensiilor, etc. În *regulamentele organice*, găsim foarte interesante dispozițiuni privitoare la viața orașelor, etc.

* * *

Regulamentele organice au fost criticate, în special în *Muntenia*, cu

ocaziunea Revoluțiunii dela 1848, ca fiind opera Rușilor. Am arătat că la compunerea Regulamentelor organice au luat parte personalități distinse atât din Moldova cât și din Muntenia, care au ținut seama de obiceiul pământului, căutând să-l fixeze în norme generale. Așa încât, și din acest punct de vedere, sunt interesante.

* * *

Un distins membru al Institutului de științe administrative, d. Aure V. Sava, consilier la Curtea superioară administrativă, adânc cunoscător al vechilor instituțiuni ale Moldovei, foarte apreciat pentru numeroasele sale lucrări în acest domeniu, a dat un valoros concurs pentru realizarea acestei publicațiuni. De aceia ținem să-i aducem aci viile noastre mulțumiri.

* * *

În acest studiu vom căuta să arătăm împrejurările în care s'au făcut Regulamentele organice, să cercetăm, documentele timpului pentru a putea stabili textul corect al Regulamentelor, astfel cum au fost votate de obșteștile extraordinare Adunări, și apoi să examinăm rostul politic al acestor așezări.

Credem că este neceser, din punctul de vedere al metodei, de a împărți studiul nostru în 5 paragrafe și anume:

I. Istoricul regulamentelor organice ;

II. Manuscrisele originale ale Regulamentelor organice ale Munteniei și Moldovei. Diferite copii manuscrise ale acestor Regulamente. Examinarea lor. Tipărirea oficială a Regulamentelor în Muntenia și Moldova. Publicațiunile oficiale a textelor regulamentelor Moldovei și Munteniei.

III. Formațiunea Statului rus. Politica rusească față de Turcia și de Țările românești.

IV. Scopul ce urmărea Rusia prin aceste Regulamente. Caracterul Regulamentelor. Principiul separațiunei puterilor. Organele politice: Domnia, Parlamentul. Justiția sub Regulament.

V. Organizarea administrativă a Țărilor: a) Domnitorul Șef al Ierarhiei administrative. b) Miniștrii. c) Veniturile și cheltuelile Statului. d) Controlul obștesc. e) Permanentizarea funcțiunilor publice. f) Puterea publică.

§ I. Istoricul regulamentelor organice.

Organizarea politică și administrativă a Țărilor românești, în veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea, păcătuște printr'o mare lipsă de precizie în fixarea atribuțiunilor diverșilor demnitari. În afară de Domnitor, singurul isvor al puterii, celelalte dregătorii aveau atribuțiuni insuficient precizate; existența

IV

or era de multe ori efemeră, titularii fiind numiți de Domnitor, după buna lui voe, fără să li se ceară anumite condițiuni pentru numire, iar atribuțiunile lor schimbându-se după chibzuirea momentană a Domnitorului.

La început, Domnitorul era ales de boieri. După ce Principatele române s'au pus sub protectoratul turcesc (Muntenia dela finele veacului al XIV, sub Mircea Cel Bătrân, iar Moldova dela începutul veacului al XVI-lea, sub Bogdan), alegerea trebuia să fie confirmată de Poartă. La început, *firmanul*, actul de confirmare, recunoștea alegerea care era făcută pentru întreaga viața a Domnitorului. După moartea lui Ion Vodă cel cumplit, Turcii nu au mai dat Domnitorilor de cât o confirmare pentru 3 ani, care însă se putea reînoui. Așa în cât după însăși firmanul de întărire, care se numea *muharel*, puterea Domnului era limitată în timp. Domnitorul primea confirmarea la fiecare 3 ani, iar mai apoi la fiecare an. După decapitarea Domnitorului Miron Barnovski, nu s'a mai făcut alegere de către boieri, numirea făcându-se direct de Turci. Tocmai în 1802 se stabilește că durata unei domnii este de 7 ani, în care interval, ei nu puteau fi îndepărtați decât pentru culpă, constatată de cele două Curți: Turcia și Rusia.

Dregătorile erau venale, ca în multe țări din Europa. Dionisie Fotino în *Istoria Daciei* (trad. Sion) III p. 267 ne spune că în veacul al XVIII-lea marii Dregători vindeau funcțiunile inferioare. El ne spune că Marele Ban încasa 30.000 lei anual de la numirile dregătorilor, marele vornic de țara de sus încasa 53.500 lei pe an, iar cel din țara de jos 63.000 lei.

Tratatul dela Kuciuc-Kainardgi din 1774 recunoștea Rusiei un drept de a se amesteca în afacerile Țărilor românești. Astfel, ea avea (art. VII) protecția asupra creștinilor ortodoxi din întreaga împărăție; ambasadorii Țarului puteau vorbi în numele Principatelor (art. XVI nr. 10).

Această stare chaotică, lipsită de orice sentiment de securitate, făcea ca nici o așezare temeinică, nici o organizare economică să nu se poată realiza în țările noastre. Vezi *Cronicarul Niculae Costin* (Letop. II, 22).

Încă dela 1826 prin Convențiunea dela Akerman pentru complectarea și interpretarea Tratatului dela București din 1812, se stabilea prin actul adițional pentru Principate: „spre a se îndrepta gravele atingeri aduse or- „dinei și feluritele ramuri ale ocăruierei interne prin turburările întâmplare „în Muntenia și Moldova, Hospodarii (Domnitorii) vor fi ținuți a se ocupa, „fără cea mai mică întârziere, împreună cu Divanurile respective de măsurile „trebuitoare pentru a îmbunătăți starea Principatelor și acele măsuri vor „forma obiectul unui regulament obștesc pentru fiecare provincie, fiind pus „de îndată în lucrare“¹⁾.

Domnitorul Grigore Ghica al Munteniei, conform convențiunei dela

1). D. Sturdza și C. Goleșcu-Vartic, *Acte și documente privitoare la Renașterea României I.* pag. 310 și urm.

Akerman, numește comisiunea de reforme (1827), compusă din boieri, dar ea nici nu apucă să înceapă lucrările, căci Rușii intră în Principate (1828)..

Când Rușii ocupară Principatele în 1828, Generalul Joltuhin institue comisiuni de boeri munteni și moldoveni care să redacteze regulile pentru organizarea Țărilor românești.

Comitele Paul Kisseleff, în *darea de seamă a administrațiunei Moldovei și Munteniei*, adresată împăratului Nicolae, arată scopul urmărit de Ruși, prin facerea Regulamentelor, când zice: „organizarea țărilor este o chestiune necesară pentru buna stare a unor regiuni vecine cu împărăția „noastră și ca o măsură care va întări temelia influenței noastre politice asupra Orientului ¹⁾).

Comisiunea sau comitetul muntenesc era alcătuit din Banul Grigore Băleanu, vornicul Gheorghe Filipescu, numiți de Ruși, din logofătul Ștefan Bălăceanu și hatmanul Alexandru Vilara, aleși de Adunarea boerilor, având ca secretar pe vornicul Barbu Știrbei.

În comisiunea Moldavă, figurau vistiernicul Costake Păscanu, vornicul Mihai Sturza numiți de Ruși, vornicul Costachi Conaki și visternicul Iordache Catargi, aleși de Adunare, având ca secretar pe aga George Asaki

Comisiunile au lucrat la București; ele erau prezidate de Consilierul rus Minciaky și sub supravegherea lui Kisseleff.

Comisiunile încep lucrările la 4 Iulie 1829 și le termină la 30 Martie 1830 când se scrie textul definitiv al proiectului, în sala Adunărilor Comitetului, în București, unde ambele comisiuni lucrau.

Regulamentele, fiind astfel alcătuite, au fost trimise la Petersburg împreună cu o delegație de trei și anume vornicul Mihail Sturza, (moldovean) logofătul Alexandru Vilara (muntean) și aga George Asaki (moldovean), La Petersburg se adaugă 2 funcționari ruși, Catacazi și Mintiaky, sub președinția secretarului de Stat Daschkoff, care fusese în țară și alcătuisese normele după care au lucrat comisiunile. Comisia, după ce face câteva mici modificări și obține aprobarea guvernului rus, trimite ambele regulamente lui Kisseleff spre a le aduce în desbaterile Adunărilor extraordinare din fiecare principat. Aceste adunări erau alcătuite după anumite criterii, de administrațiunea rusă, dintre boeri. Astfel, extraordinară obștească Adunare de revizie a Munteniei avea 56 membri din care făceau parte: 1) 3 membri ai Divanului săvârșitor, 2) 12 membri ai Divanului judecătoresc; 3) 26 membri ai Divanului Domnesc; 4) 13 membri extraordinari, din care 3 duhovnicești și 10 boieri aleși dintre proprietari din județe. Președintele Adunării era Kisseleff, iar vicepreședintele Minciaky. Extraordinara obștească Adunare de revizie a Moldovei era compusă din 41 membri și anume: 1) 4 membri ai Divanului împlinitor (putere executivă), 2) 8 membri ai Divanului judecătoresc, 3) 16 membri ai Divanului Domnesc, 4) 3 deputați bisericești, 5) 10 deputați boieri

¹⁾. Publicată în *Analele Acad. Rom.* seria II tom. IX, p. 114 și urm., Uricarul lui J. Codrescu X. pag. 287.

de pe la ținuturi. Regulamentele au fost discutate, modificate și votate de aceste Adunări de revizie.

Desbaterile, ce urmează sub prezidenția lui Minciaky, au un ritm accelerat, căci Rușii, voind să dovedească atot puternicia lor, căutau să pună în lucrare Regulamentele cât mai curând, prin propria lor autoritate, mai înainte de a fi întărite de Poartă. Aceasta se vede dintr'un act al Generalului Kiseleff citit în ședința Obșteștei extraordinare Adunări din 13 Aprilie 1831, în care se spune: „este de neapărată trebuință ca lucrările Obșteștei extraordinare Adunări să ia sfârșit până la zi întâi a viitorului Mai, când Regulamentul trebuie să intre în lucrare conform Tratatului dela Andrianopol, după care Curtea Rusiei are drept a pune în lucrare întocmitele Regulamente, mai înainte chiar și până a nu se întări de Inalta Poartă ¹⁾”.

Cele 9 capitole ale Regulamentului organic al Munteniei au fost votate astfel: la 14 Martie 1831 cap. II Pentru Obicinuita obștească Adunare (art. 45—60) fără nici un amendament; la 20 Martie 1831 cap. VII Pentru cătarea judecăților (art. 212—348) cu amendamentele la art. 222, 260, 264, 278 și 345.

La 1 Aprilie 1831 se votează cap. VI pentru carantine (art. 180—211), fără niciun amendament; la 4 Aprilie capitolul al IV-lea *despre sfatul administrativ*, cu două amendamente, la art. 148 și 149 ²⁾. La 10 Aprilie 1831 cap. V asupra comerciului (art. 154—179) cu un singur amendament la art. 160 § 6 ³⁾, iar la 11 Aprilie cap. IX *Regulamentul ostășesc* (art. 379—443 ⁴⁾, cu un amendament la art. 441 ⁵⁾. La 27 Aprilie 1831, se votează capit. III, *Despre Finanțe* (art. 61—146) cu 18 amendamente la art. 65, 67, 70, 95, 105, 117, 121, 123, 126, 129, 130, 131, 134, 136, 138, 142, 143, 144.

La 29 Aprilie 1831, se votează cap. VIII Dispoziții generale cu 3 amendamente la art. 363, 364, 370 și cu adăogarea art. 379 ⁶⁾.

În aceeași ședință se votează și capul I *Pentru alegerea Domnului* cu două amendamente: unul la art. 26 și altul la art. 32. Ambele aceste amendamente nu au fost propuse și votate de comisiunea dela Petersburg și nici nu au fost aprobate de Ministerul Împărătesc.

Adăogăm că această Adunare obștească extraordinară până la dizolvarea ei a mai votat următoarele legi:

- 1). Regulamentul asupra despăgubirilor scutelnicilor, asupra pensiilor, votat la 29 Aprilie 1831;
- 2). Regulament pentru orășenescul sfat al poliției Bucureștilor, votat la Aprilie 1831;
- 3). Regulament pentru îmbunătățirea și paza bunei orânduei în poliția Bucureștilor, votat la 14 Aprilie 1831;

1). Analele parlamentare I, p. 37.

2). Analele parlamentare I, partea I pag. 252 și 253.

3). Idem pag. 265 și 266.

4). Vezi în text nota de sub art. 444 pag. 143.

5). Analele parlamentare I, 1, pag. 49, 359—365.

6). Analele Parlamentare I, p. 49c.

4). Așezământ pentru înfrumusețarea orașului București, votat la 29 Aprilie 1831 ¹⁾;

5). Legiuire pentru recrutația miliției pământene, votat la 11 Aprilie 1831 ²⁾;

6). Legiuire pentru înscrierile stărei civile, votat la 2 Aprilie 1831 ³⁾;

7). Legiuire pentru strejuire și buna orânduială ce are a se păzi la temnițe ⁴⁾, votat la 30 Aprilie 1831;

8). Așezământ pentru țigani ⁵⁾, votat la 28 Aprilie 1831.

Ediția oficială a lui Heliade, purtând data de 1832 pe copertă și care a servit ca temelie ediției de față, nu publică din toate aceste legiuiri decât numai aceia pentru recrutația miliției pământene a Valahiei.

Deși aceste legi constituiau legiuiri anexe ale Regulamentului, fost-au ele considerate ca făcând parte dintr'insul, fiind încadrate în documentul original, după care s'au prescris trei exemplare manuscrise, înfățișate de vornicul Barbu Știrbei la 18 Mai 1831 membrilor obșteștei adunări extraordinare spre semnare, pentru ca apoi *două exemplare să se trimită la cele două Curți*, iar al treilea să se păstreze la Arhivă ⁶⁾, sau au intrat în Regulament posterior prin efectul coordonării? Nu găsim o lămurire în această privință.

Semnarea acestor exemplare se face la 20 și 22 Mai 1831.

În Moldova, obșteasca extraordinară Adunare și-a deschis ședintele la 8 Mai 1831, a început lucrările de revizuire la 9 Mai 1831 și a încheiat lucrările la 20 Octombrie 1831.

Membrii Adunării moldovene au dat autenticitate textului Regulamentului prin semnăturile lor pe 3 exemplare: unul pentru Curtea suzerană, altul pentru Curtea protectoare și al treilea pentru arhivă (3 Noembrie 1831).

Exemplarul original al regulamentului muntean păstrat la arhivă, semnat de membrii Adunării obștești extraordinare, a fost distrus. Arhivele Statului din București păstrează o notiță contemporană care ne arată că „s'au fost ars de fostul guvern răbel, la Septembrie 6, leat 1848”.

În Moldova, exemplarul original depus la Arhivele Statului din Iași a dispărut, fără urme, în noaptea de 23—24 Februarie 1872, după cum se constată dintr'o notă a directorului arhivelor din acea epocă ⁷⁾.

Regulamentele organice, urmărind în primul rând, așezarea Țărilor românești către Rusia, caută, în acelaș timp, pentru a atrage populațiunile, realizarea unei securități cât de mici, care să facă posibilă dezvoltarea unei vieți economice. Și apoi, pentru a câștiga simpatiile clasei boierești, singură cu influența politică, admite să se introducă în Regulamente privilegii considerabile pentru aceasta clasă. Astfel, Domnitorul era ales de către boeri și nu-

1). Ibid. p. 496.

2). Ibid. p. 504.

3). Ibid. p. 509.

4). Ibid. p. 516.

5). Ibid. p. 548.

6). Analele parlamentare I, p. 52. Arhiva funcționa pe lângă înaltul Divan art. 366 Mold.

7). Analele Parlamentare I, partea II p. 79. notă.

VIII

mai dintre marii boeri, având două rânduri de ascendenți mari boeri; el era ales pe întreaga durată a vieții (art. 26 Valachia, 27 Mold.), putând fi însă înlăturat din Domnie în urma unei anchete făcută de comun acord de Curțile suzerane și proteguitoare (Turcia și Rusia), așa cum s'a procedat pentru înlocuirea Domnitorului Alexandru Ghika, în urma anchetei făcută de Șechib Effendi și Duhamel;

3) creiază un parlament unicameral, *Adunarea obștească ordinară*, alcătuit tot din boeri, chemat să ia parte împreună cu Domnitorul la alcătuirea legilor..

Textul regulamentului organic al Valahiei a fost imprimat la tipografia Heliade în 1832; acel al Moldovei însă nu a fost tipărit, așa încât publicarea acestei legiuiri fundamentale nu se poate face decât utilizându-se copiile manuscrise ce se mai găsesc.

În *Analele parlamentare* s'a utilizat o copie manuscrisă, ce se afla în posesiunea mitropolitului Iosif Naniescu încheindu-se cu mențiunea că ar fi fost scrisă la 3 Noembrie 1831.

Urmărind să dăm textul cât mai corect, s'a colaționat textul din *Analele parlamentare* cu manuscrisele 349,909 și 4414 din colecția Academiei române, ținând seama și de textul edițiunii tipărite din 1837 și în cazul când s'au găsit deosebiri mai importante, ele au fost semnalate în note.

Urmărind să dăm textul regulamentului organic, astfel cum a fost pus în aplicare la 1 Iulie 1831 în Muntenia și la 1 Ianuarie 1832 în Moldova, nu s'au introdus în text modificările intervenite după 20 Mai 1831 în Muntenia și 3 Noembrie 1831 în Moldova, dar s'a semnalat, în note, toate modificările ce s'au produs ulterior și pe care le găsim în edițiunile moldovene, tipărite în anii 1835 și 1837, întrucât, în acest interval de timp, s'a produs o nouă revizuire a Regulamentelor organice.

În adevăr, obșteasca Adunare ordinară, atât cea din Muntenia cât și cea din Moldova, alese conform Regulamentului și procedând potrivit nouilor dispozițiuni, au votat, în sesiunile din 1832 și 1833, mai multe legi.. Cele din Muntenia au fost publicate în tipografia lui Heliade în două broșuri:

1. Ale obicinuitei obștești Adunări lucrările din 1832;
2. Ale obicinuitei obștești adunări din 1833.

În aceste două broșuri, s'au publicat următoarele proiecte votate de Adunare

Legile din 1832 în Muntenia

1. Regulament pentru sfaturile orășenești de prin orașele Prințipatului Țării românești.
2. Proiect pentru magaziile de rezervă sau al 2-lea paragraf al art. 167 din Regulamentul Organic;
3. Proiect pentru ancrațul dela portul Brăila;

4. Proiect pentru căderea judecătorilor în pricini criminale și corecționale;
5. Proiect asupra datoriilor procurorilor;
6. Proiect pentru îndreptarea orândueii țiganilor;
7. Proiect pentru îndreptarea art. 10 și 11 din proiectul mezaturilor;
8. Proiect asupra unei despărțiri judecătorești la Craiova.
9. Proiect pentru veniturile orașului Craiovei și ținerea poliției;
10. Proiect pentru iertarea de vârstă;
11. Proiect pentru pedepsele arestaților gălcevitori;
12. Proiect pentru obșteasca epitropie;
13. Proiect atingător de legiuirile îndeplinitoare ale secției a VII cap. III din Reg. organic, sau pentru datoriile reciproce dintre proprietar și al său sătean.
14. Proiect asupra hotărârilor Inaltului Divan și asupra alcătuirii Inaltei Curți de Revizie;
15. Orânduei îndeplinitoare ale Regulamentului temnițelor;
16. Proiect pentru întemeierea supt ocârmuitorilor și a orânduei de prin sate;
17. Proiect pentru rangurile Logofetei bisericești și Dvorniciei temnițelor;
18. Proiect îndreptător al art. 260, 276 și 325 din regulamentul organic,
19. Regulamentul școalelor.

Legile din 1833

1. Proiect pentru organizația monăstirilor;
 2. Proiect pentru seminare, protopopi și preoți;
 3. Proiect de îndatoririle directorilor departamentelor;
 4. Proiect asupra recrutației miliției;
 5. Proiect asupra formării dorobanților;
 6. Proiect asupra pazei liniei Dunărei și a graniței, dinspre Austria și Moldova;
 7. Proiect pentru îndeplinirea art. 104, 105, și 106 asupra întocmirii cutiilor de mahalale, pela orașe și târguri;
 8. Proiect asupra vremelniceștei înființări a unei secții la tribunalul polițesc al Ilfovului;
 9. Proiect pentru punerea răsipitorilor sub îngrijirea obștești epitropii.
 10. Proiect pentru stingerile celor în drept de indemnizație.
- Printre legile votate de obiceiuita Obșteasca Adunare în 1832, a fost și aceea atingătoare de legiuirile îndeplinitoare ale secțiunei VII cap III din Regulament privitoare la datoriile reciproce dintre proprietar și al său sătean (art. 138-146 din Regulamentul organic al Valahiei).
- Această lege a fost tipărită în 1832 și într'o broșură separată de 20 pagini (Bibl. Academiei; III 48873). Ea începe cu o proclamație *cătră toți locuitorii săteni*, în care se spune :

„O legiuire asupra acestor drepturi și datorii se întocmise de extraordinara Obșteasca Adunare, dar spre a înlesni punerea în lucrare a acestei legiuiri cu un chip mai folositor pentru treapta sătenilor, Obicinuita Obștească Adunare dintr'acest an a adus, întru acesta, toată adâncimea socotințelor sale”.

Această legiuire a fost făcută sub inspirațiunea lui Kisseleff, care critica modul cum se alcătuiseră primele două capitole din regulament, înfăptuite înainte de venirea lui și prin care se dedeau privilegii exorbitante boierilor, nesocotindu-se cu totul drepturile țăranilor, care nu aveau niciun reprezentant în Obșteasca Adunare ordinară. Kisseleff scrie, 1832 la 20 Decembrie, lui Butenieff, ambasadorul rus dela Constantinopol ca să ceară Regulamentul dela Poartă și să introducă câteva modificări în folosul țăranimei, pe care nu trebuie să o lase la bunul plac al clasei boierilor ¹⁾.

Dar vederile guvernului rus erau deosebite de ale contelui Kisseleff. Guvernul Țarului voia să-și asigure credința clasei boierești, singura putere politică mai organizată, prin care înțelegea să-și exercite dominațiunea în Principate.

Regulamentele organice trebuiau să fie confirmate de Poartă. Am arătat că ele fuseseră puse în lucrare, în mod provizoriu, conform unei decizii din 13 Aprilie 1831 a lui Kisseleff, în care se arăta că *Regulamentele se vor aplica mai înainte ca ele să fie confirmate de Poartă, conform unei dispozițiuni din tratatul dela Adrianopol, care dădea acest drept Rusiei.*

Tocmai în 1833 încep la Constantinopol negociațiuni între ambasada rusă și Poartă în vederea confirmării Regulamentului, de și Regulamentele erau deja aplicate de la jumătatea anului 1831 în Muntenia și dela începutul anului 1832 în Moldova.

După cererea lui Kisseleff, Rusia susținea ca Poarta să confirme nu numai Regulamentele Organice propriu zise, ci și toate legile votate în timpul ocupațiunei, care trebuiau să formeze un singur corp cu Regulamentul. Se instituisse, încă din Ianuarie 1834, o *comisiune de coordonare*, care să strângă într'un singur corp dispozițiile votate de Obșteasca Adunare ordinară, *coordonându-le.*

Poarta confirmă, în principiu, atât regulamentele cât și legile din 1832, și 1833, conform cererei Rusiei, prin convenția dela Petersburg din 17/29

1) Vezi scrisoarea în Papadopol Calimah în *Analele Academiei române* seria II Tom IX. p. 97. Într'o altă scrisoare, din 20 Octombrie 1832, tot către Butenieff (Th Codrescu, Uricarul XI. p. 858, el spune: Je suis depuis 15 jours à batailler avec les barbes moldaves qui sont assurément les plus turbulents intrigalilleurs de tous les hommes à barbe qui pullulent sous la calotte du ciel.

Într'o scrisoare către Nesselrode din 10 Ianuarie 1833 (Papadopol Calimah, loc. cit. pag. 99) găsim: moi seul je suis forcé à défendre ces malheureux contre une oligarchie avide et enragée.

Ianuarie 1834; ea confirmă, în mod special, și prin hatîșeriful publicat în București, în Buletinul 34 din anul 1834.

Ambasadorul rus dela Constantinopol, Butenieff, spune Minciaky într'o scrisoare adresată Domnitorului Alexandru Ghika, „a făcut în Regulament „câteva modificări, mai mult de redacție, care însă nu strică întru nimic *textului*. El a adăos, ca o *încheiere*, o dispozițiune conformă cu adevăratele interese ale Principatelor, referindu-se la dispozițiunile fundamentale „adică la drepturile și prerogativele Domnitorilor, la atribuțiunile obșteștilor „Adunări, la impozite, la drepturile și îndatoririle țăranilor, la organizarea „orașelor, a miliției și a carantinelor“ ¹⁾.

Acest articol final, *această încheiere*, cum o numea Minciaky, constituie faimosul *articol adițional*, introdus, se pare, prin singura voință a Rusiei. Prin acest articol se desființau dispozițiunile din Regulament, care dedeau Adunării obștești ordinare și Domnitorului dreptul de a legifera.

În adevăr, acest articol adițional avea coprirea următoare: „Pe viitor, or-ce modificare ulterioară, pe care Domnitorul ar vrea să o introducă în Regulament, nu se va putea înfăptui, decât în urma unei autorizațiuni speciale a Porței și cu primirea Curții Rusiei“.

În Moldova, unde Domnitorul Mihai Sturza, cu totul plecat intereselor rusești, textele propuse de Rusia au fost admise fără mari discuțiuni. În Valahia însă votarea acestor modificări au fost prilej de mari lupte politice, mai ales în ce privește articolul adițional, care nu fusese tipărit în edițiunea Regulamentului Valahiei din 1832. Ion Heliade Rădulescu ²⁾, în a cărei tipografie se tipărise edițiunea din 1832, explică astfel acest adăos, pe care autoritățile rusești pretindeau că a existat în manuscrisul semnat de membrii obșteștii Adunării extraordinare. El spune: După votarea regulamentului, membrii Adunării fuseseră invitați să-l iscălească. Textul scris sfârșindu-se la mijlocul unei pagini, s'a arătat membrilor Adunării că acea jumătate de pagină nu ar ajunge pentru toate semnăturile și că ar fi mai estetic a semna pe pagina *următoare*, *lăsându-se liberă acea jumătate de pagină*. Membrii Adunării au procedat în acest chip. Apoi regulamentul a fost încredințat lui Heliade pentru a-l tipări în 300 exemplare. Heliade însă a tipărit Regulamentul într'un număr mult mai mare de exemplare. Heliade spunând că articolul adițional lipsea din manuscrisul, ce i-a fost încredințat și care a fost tipărit, urma că adăosul a fost introdus ulterior, pe jumătatea de pagină rămasă albă.

Asupra articolului adițional, ca și asupra modificărilor introduse de Butenieff și anume la art. 52, 54, 205 ³⁾, au avut loc mari discuțiuni în Aduna-

1) Hurmuzake S. I, 464.

2) Memorii asupra evenimentelor dela 1848, Prefața.

3) Acest articol prevedea că acei ce ar intra pe ascuns în Principat, violând dispozițiunile sanitare privitoare la carantine, vor fi pedepsiți cu munca silnică pe viață, pe câtă vreme modificarea făcută de Rusia stabilea ca această pedeapsă se va aplica numai Românilor, streinii urmând să fie judecați de tribunalele indigene însă în prezența consulului.

rea obștească ordinară a Valahiei în sesiunea din 1837. Rușii voiau să-și arate atotputernicia lor, dar deputații români au dovedit o demnitate și o energie demne de admirat. Astfel, ea respinse, în ședința dela 15 Iulie 1837, modificarea propusă la art 205 § 1, care viola dispozițiunile din regulament privitoare la carantină, precum și *articolul adițional*, arătând că nici textul regulamentului publicat și pus în lucrare de autoritatea rusă, nici hațișeriful din 1834 nu ridică dreptul de autonomie al Prințipatului, el având dreptul de legiferare.

În urma acestui act de demnitate, Domnitorul, în urma înjoncțiunilor consulului rusesc Rucmann, prorogă Adunarea.

La stăruința Rusiei, Poarta a dat un firman prin care, după ce blamează purtarea deputaților care au votat contra modificărilor propuse, se declara anulate toate deciziunile luate de Adunare prin care se respingeau modificările și articolul adițional, se dispunea ca Domnitorul să dea un ofis pentru deschiderea Adunărei, cerându-se să se voteze modificările și adăogirile admise de ambele Curți, care să facă parte integrantă din regulament împreună cu toate legile votate până în 1834.

Adunarea a votat, în ziua de 9 Mai 1838, punctele cerute de Poartă prin firman, confirmând astfel opera de *coordonare*.

* * *

În lucrarea ce publicăm, nu am voit să ne ocupăm decât de Regulamentele organice, astfel cum au fost puse în lucrare la 1 Iulie 1831 în Valahia și 1 Ianuarie 1832, în Moldova; am făcut mențiune însă în note de diferitele modificări aduse Regulamentului prin legile votate de obșteașca obicinuită Adunare până în 1834.

Toate aceste legi vor fi publicate într'un volum următor, în care vom examina întreaga legiuire, făcută în timpul ocupațiunei de către Organul legislativ, Obșteașca obicinuită Adunare, care modifică, în multe părți, însuși textul Regulamentului.

§ II. Manuscrisele originale ale Regulamentelor organice atât al Munteniei cât și al Moldovei. Diferite copii manuscrise ale acestor Regulamente. Examinarea lor. Tipărirea oficială a textelor Regulamentelor în Muntenia și Moldova. Textul moldav în Analele parlamentare.

După cum arătat în paragraful precedent, manuscrisul original al Regulamentului Munteniei, votat de Adunarea obștească extraordinară și semnat de toți membrii Adunărei, păstrat la Secretariatul de Stat, a fost luat de mulțime și ars, cu alai, pe vremea Revoluțiunei din 1848, în ziua de 6 Septembrie pe dealul Mitropoliei ¹⁾, împreună cu arhontologia.

1) Vezi memoriul mitropolitului Neofit către contele Nessebrode, privitor la Revoluțiunea din 1848, în Colecțiunea Hurmuzaki *Documente IV* supl. pg. 590.

Printr'o bizară coincidență, și originalul manuscris al regulamentului Moldovei a fost furat dela arhivele Statului din Iasi în noaptea de 23-24 Februarie 1872 ¹⁾)

Pentru Muntenia, paguba nu este prea mare, întrucât apăruse, încă din 1832 o edițiune oficială, în Tipografia lui Heliade, sub supravegherea membrilor comisiunei de redactare, așa încât textul tipărit poate servi pentru a cunoaște adevărata redactare ce avea Regulamentul în urma votărei, cu amendamentele primite, de către obsteasca extraordinară Adunare.

Pentru Moldova, problema stabilirii textului inițial este mult mai grea, căci acest regulament a fost publicat pentru prima dată în 1835 și atunci numai cap. VIII *Despre rânduiala judecătorească*. Titlul broșurei este următorul: *A organicescului Reglement, capul al VIII și ca subtitlu: întâia oară tipărit din porunca Prea Înălțatului Domn Mihail Grigoriu Sturza Voevod*. În 1837. s'a tipărit din nou, însă fiecare capitol într'o broșură separată, afară de capitolul I, referitor la alegerea *Domnitorului*, și de capitolul VII, referitor la *jandarmerie*. S'ar putea crede că și aceste capitole au fost tipărite în broșuri separate în 1837, dar că s'au pierdut și nu se mai găsesc nicăeri. Dar, ca o dovadă că ele nu au fost tipărite, se poate invoca ediția din 1846, imprimată la Institutul tipografic Albina și intitulată: *Regulamentul organic al Principatului Moldovei*, unde sunt reunite într'un singur volum toate capitolele, afară de cap. I și cap. VII. Așa că aceste două capitole *nu au fost niciodată publicate în românește câtă vreme legea era în vigoare*; ele au fost publicate însă în ediția franceză purtând titlul *Réglement organique de la Principauté de Moldovie*, editată (?) la New York, fără dată, probabil sub domnia lui Mihai Sturza.

Ele au fost imprimate, pentru prima dată în românește la 1893, în *Analele parlamentare ale României*, vol. I, partea II-a, dela pg. 79-203, unde se află publicat întregul regulament al Moldovei.

Această publicare are însă multe neajunsuri, care îi iau orice valoare științifică. În adevăr, se arată acolo că textul Regulamentului organic al Moldovei este reproduș după o copie manuscrisă ce se afla în posesiunea Mj-tropolitului Moldovei din acea vreme, Iosif Naniescu. Aceasta copie scrisă în cirilică, purta titlul: *Organicescul Reglement, 1843 Aprilie 20*.

Dedesuptul acestui titlu se mai vede scris ceva, precum și o semnătură indescifrabilă.

Sarcina transcrierii acestui document a fost încredințată unor paleografi anonimi, după cum se poate vedea din rezoluțiunea președintelui Adunării deputaților, care spune că, pentru copierea documentelor, se vor angaja copişti cunoscători ai scrierei cirilice. Așa că: a) copia manuscrisă, ce s'a luat drept unic izvor pentru stabilirea textului inițial, nu are niciun caracter de autenticitate; ea nu este adevărată de nimeni; b) copişti angajați, în mod anonim, fără niciun criteriu, nu puteau oferi garanție nici de cunoaş-

1) Vezi *Analele parlam. I*, partea II-a, pag. 79 nota.

terea vechilor noastre legiuri, nici de pricerere paleografică, nici chiar de conștiințiozitatea transcrierii textului.

De aceea, având elemente incerte în alcătuire, textul nu poate fi luat în considerațiune decât cu foarte multe rezerve.

Am arătat că, în prezentul volum, noi am voit să publicăm textul corect al reglementului organic al Moldovei, așa cum a fost alcătuit de comisiunea de redactare moldavă, votat de obșteasca extraordinară Adunare în 1831 și pus în aplicare la 1 Ianuarie 1832, iar nu cum a fost modificat de comisiunea de revizuire din 1835 și publicat apoi, după cum s'a arătat mai sus, în 1835, 1837 și 1846. Pentru aceste considerațiuni, am crezut necesar să căutăm și alte manuscrise contemporane, copii, bine înțeles, în lipsa originalului furat, pentru ca astfel, prin colaționarea lor, să se poată stabili, cu probabilitate științifică, textul inițial al Regulamentului organic al Moldovei. În această privință, concursul dat de d. consilier A. Sava, eminent paleograf, a fost foarte prețios.

În acest scop, s'a utilizat manuscrisele cu nr. 99, 349, 909, 1254, 4414 și 5031 din Biblioteca Academiei Române.

Deși textul Regulamentului Moldovei, publicat în Analele parlamentare, este cel inițial din 1831, dar numeroasele greșeli de transcriere fie datorite secretarului manuscrisului, fie copistului din 1890, justifică apariția acestei lucrări.

Greșelile din publicațiunea Analelor sunt nenumărate. Arătăm numai câteva din ele pentru a face dovada :

Regulamentul Organic al Moldovei.

<i>Textul din Analele parlamentare.</i>	<i>Textul din ediția noastră</i>
Art. 11 (pag. 83).	pag. 176.
<i>Comisia rânduită</i>	<i>Comisarul rânduit</i>
<i>Art. 106.</i>	p. 198
din moartea unui sătean	din partea vreunui sătean
<i>Art. 127</i>	pag. 203
„va plăti satului pe care <i>el trăiește</i>	va plăti satul pe care <i>il părăsește</i>
<i>Art. 5 al anexei pentru alcătuirea pensiilor</i> (pg. 119).	(p. 219)
dreptatea pensilor răsplătitoare	dreptatea pensiilor scutelnicești și de acele ce dobândesc dreptatea pensiilor resplătitoare
<i>Anexa Despre Casele obștești</i>	
Titlul capului V :	pag. 229

- Despre Casa Apelor și apa Valii Eșului* (pg. 126).
- Art. 6 al Regulamentului municipal pentru orașul Eșii* (pag. 130)
- fara a se depărta nicidecum de pretențiile
- idem art. 26 (pag. 132).
îndreptarea liniei ulițelor
- idem art. 41 (pag. 134)
- încapuitul numărului de oameni*
Anexa pentru statornicirea țiganilor
- Art. 2* (146)
„prilejul lucrului mâinilor
- Art. 170* (p. 164)
„trecerea călătorilor și între malul din a dreapta Dunării“
- Art. 171 al. d,* (pg. 164).
„douezeci vozari cu două caice câte cu doue vâsle“
- Art. 194.* (pg. 168).
„în curgerea zii, a cere“
- Art. 199.* (pg. 169).
„a se înturna peste curând“
- Art. 201.* (pg. 169).
„călătoriu“
- Art. 202, al 2,* (pg. 169)
„sunt supuse carantini“
- Art. 202, al. 4*
„deschide“
- Art. 204, al 4*
„ asemenea la o nouă carantină“
- Art. 3 anexa Reguli lămuritoare ce au a se lua pentru Carantine.* (pg. 172)
„pe la porturi“
- Idem art. 13 in fine* (p. 174)
- Despre Casa Apelor și a pavelii Eșului*
- p. 239
- fără a se depărta nicidecum de prințipiile
- pag. 241
- în dreapta linie, ulițele
- închipuitul număr de oameni
- pag. 257
„prilejul minelor
- (p. 278)
„trecerea călătorilor și comunicația între Moldova și între malul din a dreapta Dunării“
- (p. 279)
„douăzeci vozari cu două caice de patru vâsle și șase caice cu două vâsle“
- (p. 283)
„în curgirea zilei a cincea“
- (p. 284)
„a să înturna piste cordon“
- (p. 284)
„lăcuitoriu“
- (p. 284)
„nu sânt supuse carantini“
- (p. 284)
„despica“
- (p. 285)
„asămine să vor supune la o nouă carantină“
- (p. 287)
„pașaporturi“
- pag. 289

„contomatorului“.

Idem art. 14 no. 3 lit. c. (p. 174).

lucrurile de lac

Art. 224 (p. 177)

„afară de *neguțatori*“

Art. 251 (p. 180)

„în urmarea *nelegiuitei* cereri

Art. 262 (p. 181)

„a raporturilor și a îndatoririlor

In tabela rangurilor (p. 184)

foinicer

Art. 280, al a (p. 196)

Tribunaluri de întâia *instrucție*

Art. 288 (p. 198)

„Toată jaloaba coprinzătoare la un loc de avere *românească* în Bucovina“, etc.

Art. 336 (p. 206)

„toamelile de *numirea* corăbiilor, toată siguranța i alte noi tractaturi atingătoare de comunicația pe mare“.

Art. 337. (p. 206)

„bancrut sau marfă etc.

„câlcătoriului“

pag. 289
lucrurile de lemn

pag. 293
„afară de *țigani*“

pag. 295
„în urmarea unei *legiuite* cereri“

pag. 297,
„a responsabilității și a îndatoririlor
pag. 300.

„jigniceriu“
pag. 315.

Tribunaluri de întâia instanță

pag. 316.
„Toată jaloaba cuprinzătoare la un loc de avere *nemișcătoare* în Bucovina“, etc.

pag. 324.
„toamelile de *năimirea* corăbilor, toată siguranța i alte contracturi atingătoare de comerția pe mare“

pag. 324.
„bancrut sau mofluz“ etc.

Aceste greșeli nenumărate sunt datorate nu numai copiștilor, de care s'a servit redactorul Analelor Parlamentare. cări unele omisiuni au fost ale manuscrisului Iosif Naniescu, de care s'a servit redacțiunea Analelor, ele se găsesc și în unele manuscrise dela Academia română, în special în manuscrisul 4414, care totuși diferă în alte locuri de manuscrisul mitropolitului Iosif Naniescu.

Cele mai multe asemănări sau deosebiri, când au fost caracteristice, au fost semnalate în note, la articolele respective.

* * *

În paginile ce urmează, vom da câteva lămuriri asupra copiilor manuscrise, ce cunoștem, privitor la cele două Regulamentelor organice. Trebuie să adăogăm însă că, pe când în Muntenia, găsim foarte puține copii manuscrise, din cauză că, încă din 1832, s'a publicat ediția oficială; în Moldova au fost foarte multe copii manuscrise, căci legiuirea nu a fost publicată de cât

parțial în 1835 (numai capitolul VIII), iar în 1837 și 1846 numai 7 capitole din 9. Așa încât de și Regulamentul era în vigoare încă dela 1 Ianuarie 1832, administratorii, judecătorii și cetățenii cunoșteau legea numai sub forma de manuscris.

Un ministru din acele timpuri, Costaki Conachi, printr'o circulară, invită instanțele judecătorești să trimeată delegați la Iași pentru a scoate copii după Regulament.

De sigur că cele mai multe din acele copii au dispărut, că altele se găsesc păstrate de particulari, de unele autorități sau instituțiuni.

Astăzi, Academia română posedă șase asemenea copii-manuscrite pentru Regulamentul Organic al Moldovei, după cum am arătat mai sus.

Vom examina în rândurile ce urmează, aceste manuscrite :

1. Manuscrisul No. 5031. Acest manuscris miscelaneu cuprinde, la început versuri și diverse alte însemnări, iar dela pag. 67 începe capitolul I-u din *Regulamentul Organic al Prințipatului Moldovei*. Textul acestui capitol merge până la pag. 77. Transcrierea este corectă, El ne-a servit pentru stabilirea textului primului capitol. Celelalte capitole lipsesc din manuscris,

Ca manuscrite complete ale Regulamentului Organic al Moldovei, aflate în Biblioteca Academiei română și care au fost utilizate pentru stabilirea textului corect al Regulamentului Moldovei, astfel cum a fost votat de obșteasca extraordinară Adunare în 1831, sunt următoarele :

2. Manuscrisul 349 cu un total de 173 fețe, intitulat *Reglement organic al Prințipatului Moldovei*, 1831. Manuscrisul începe cu copia raportului Comisiunii moldovene subscris de Minciaky, vistiernicul Iordachi Catargiul vistiernicul Const. Cantacuzino, vornicul Costaki Conachi și vornicul Mihai Sturza și Gh. Asachi, aga.

Textul Regulamentului organic al Moldovei este scris de un singur scriitor, anexele sunt însă scrise de altă mână.

În fila 161, sub art. 397, găsim mențiunea : scrisă în *sala Adunării Comitetului din București în 29 Martie 1830. Intocmită în urmă, după luarea aminte a Ministrului (Impărătesc) și iscălită la 7 Mai 1831.*

3. Manuscrisul 909, în folio, are 128 foi. Coperta e ruptă, însă, pe partea care a rămas, se poate citi cuvântul Regulament.

La fila 1, găsim raportul Comitetului moldovenesc. La fila 103 cu care se sfârșește manuscrisul se afla următoarea încheiere, care lipsește în manuscrisul precedent, dar se găsește în manuscrisul Iosif Naniescu :

„Acesta este proiectul Regulamentului pentru care secția moldovană „a Comitetului de reformă, din înaltă poruncă așezat în București, în- „temeindu-se pe instrucțiunile și observațiunile ministerilor, au socotit a-l „închipui spre îmbunătățirile ce ar trebui a se face în administraținea Mol- „dovei. În acest lucru, ce se cuprinde de patru sute treizeci și cinci articole, „mădularile acestei secțiuni n'au fost povățuite de cât de o curată dorința „a binelui patriei lor și de către o sânguință a împlini „în cuget curat aceasta

„cinstitoare însărcinare ce li-au fost încredințată. Dar dacă, după revizie, „întărire și „punere în lucrare, s'ar cunoaște trebuința de a aduce oricare „îmbunătățitoare îndreptări în una sau mai multe părți ale acestui reglement, „Domnul și obșteasca Adunare Obicinuita lua în adâncă „luare aminte „cuvintele ce ar face neaparate acesti îndreptări, care însă nici într'o împre- „jurare nu vor putea aduce la împlinirea fără mai înainte primire a Curții proteguitoare.

Și după aceia urmează copia atestărei făcute de biroul Extraordinareî „obștești Adunări: „S'au scris în Iași, la sfânta Mitropolie a Moldovei, în „sala sesiilor obștestei extraordinare Adunări de revizie, în trei Noembrie, „anul mântuirii una mie opt sute treizeci și unu“. Era deci o copie, cu toate mențiunile, după originalul furat la 23 Februarie 1872.

4. Manuscrisul no. 4349 este procurat de Academia română la 12 Septembrie 1915 dela Administrația Casei Școalelor. La început, se află raportul Comisiunei moldave, dar literele sunt aproape șterse. Este scris de aceiaș mână; are 146 file. El se încheie în același fel ca și manuscrisul precedent 909 și cu aceiaș adevărire, în copie, a biroului Obșteștei extraordinare, Adunări de revizie.

5. Manuscrisul 4414 este donat Academiei la 9 Octombrie 1915 de D-na Maria Sturza din Dărmănești. El are acelaș început și sfârșit ca și manuscrisele 909 și 4349. Din citirea acestui manuscris se vede că copistul a fost un om lipsit de cultură, căci transcrie greșit cuvintele tehnice și neologismele; el este lipsit de atențiune căci sare multe cuvinte. E interesant de constatat că aproape același erori și omisiuni le găsim și în manuscrisul Iosif Naniescu, ce a servit ca unică bază *Analelor Parlamentare*.

5. Manuscrisul 1254 este important, căci cuprinde copia jurnalelor încheiate în *Obșteasca extraordinară Adunare chemată întru revizia Regulamentului organic al Moldovei*. Sunt consemnate amendamentele ce s'au propus în fiecare ședință, modificările ce s'au adoptat și datele când a fost votat fiecare capitol. Cu ajutorul acestui manuscris se poate verifica textul adoptat de Obșteasca extraordinară Adunare.

Acest manuscris nu a fost cunoscut redactorilor *Analelor parlamentare*, care au fost nevoiți să publice numai câteva din rezumatele sedințelor Adunării.

6. Manuscrisul 99 al Academiei este scris foarte frumos, dovedind din partea copistului o deosebită cultură, costinciozitate și acurateta; el însă nu coprinde textul inițial al Regulamentului organic al Moldovei, ci textul revizuit de comisiunea de coordonare din 1835.

La pag. 343, cu care manuscrisul se încheie, se fac următoarele atestări :

„Gios iscăliții însărcinați de înălțimea sa Domnul stăpânitor al Moldovei „de a se întocmi în comisie pentru a întrupa în textul primitiv a Organices- „cului Reglement deosebitele legiuiri adăogate, ce s'au votarisit în amandouă „secșiile Obștestei obicinuitei Adunări din anii 1832 și 1833 și s'au întărit

„de ocârmuire precum și vreo câteva alte schimbări în alcătuire, propuse „Comisiei în puterea unei înalte întăriri, au statornicit pe aceste temelii, „precum s'au arătat, alcătuirea aceea din nou a Regulamentului. După care urmează a lor iscălitură.

(ss) Marele logofăt al Dreptăței și Cavaler Lupul Balș

Secretar de Stat Nicolae Suțu

Secretarul obștetei obicinuite Adunări banul Dumitri Bran.

„Aleși fiind noi din sânul Obștetei obicinuite Adunare spre revăduirea „acestui noi redacți a organicescului Reglement am urmat o asemenea revă- „duire pe temeiul împuternicirii din parte acei Adunări însărcinată prin „oștăsenie prezidentului ei din 4 a trecutei luni Marte supt no. 48 și după „cea mai pătrunzătoare luare aminte ce am făcut, am găsit redacția aceasta „desăvârșit îndeplinită și potrivită întocmai după temeiurile pe care ea se „și reazimă, adică textul vechiu a Organicescului Reglement și aceli din „urmă legiuiri statornicite pri votarisirea Adunărei și întărirea Ocârmuirii, „precum și oareșcare schimbări în alcătuire urmate în puterea unei Prea „înalte întărit la articulele 204, 211 și 435 pentru cari o și încredințăm cu „anoastre iscălituri ca să poată avea cuvincioasa tărie. Anul 1835 April 1.

(ss) Costachi Balș hatman, Iordache Ghica postelnic, Ștefan Gatargiu vornic, Constantin Catargiu postelnic Alexandru Roset agă.

Și acest manuscris este tot copie. Textul original a servit drept temei publicațiunilor oficiale din 1835, 1837 și 1846. El coprinde și capitolele I și VII care nu au văzut lumina tipurului cât timp Regulamentul s'a aplicat.

El poate să fie folosit pentru descifrarea unor pasagii în care textele celorlalte manuscrise se contrazic, din cauza că este foarte bune scris și nu coprinde greșalile, ce în alte manuscrise abundă.

* * *

În ce privește transcrierea Regulamentului Valahiei, s'a ținut seamă de ediția oficială tipărită, în 1832, cu literă cirilică, Ne-am servit și de ediția din 1847, numai pentru a arăta în note modificările ce au survenit după această dată.

Din cauza că Regulamentul organic al Munteniei a fost tipărit în ediție oficială încă din 1832, este ușor de înțeles că copii manuscrise găsim foarte puține pentru acest Regulament pus în aplicare la 1 Iulie 1831, nemai fiind nevoie de transcrierea de mână a textului.

Găsim însă copii ale proiectului întocmit numai de secția munteană a comitetului de reformă, fără să fi fost votat de Obșleasca Extraordinară Adunare.

Astfel avem manuscrisul 345, în folio, cu 118 foi, dăruit Academief de Grigore Manu, având titlul: *Regulamentul Prințipatului Valahiei, ce din porunca prea înaltei Curți împărătești a Rosiei, apărătoare, comitetul*

alcătuit din patru boieri ai țării supt prezența Excelenței sale consilier Mințache, ghegeneral Consul al Prințipatului; prezident deplin împuternicit al Divanurilor și mai mare al oștirilor împărătești din Moldo-Vlachia fiind Excelența Sa Ghegeneral-Leitenant, Ghegeneral aghiotant al Măriei sale împărătești și Cavaler, domnul Pavel Chisileff 1830”

La sfârșitul manuscrisului găsim următoarea țarătare: „Acesta este „proectul Regulamentului, pe care secția românească a comitetului de reforma „așezat în București din înaltă poruncă a scotit întru a sa datorie să îl „alcătuiască, coprinzător de îmbunătățirile trebuincoase a se face întru „administrația Valachiei; întru aceasta lucrare alcătuită de 401 articole, „mădulării numitei secții s'au pāvățuit numai de o curată râvnă pentru binele „patriei lor și de o dorință întru a împlini fără muștrare de cuget cinstită „indeletnicire ce li s'a încredințat; dar dacă, după a sa revizie, după a sa „intărire și după a sa punere în lucrare, s'ar cunoaște trebuința de a se „face cevași schimbări, or la o parte sau la mai multe ale acestui Regula- „ment, rămâne ca Domnul și Obicinuita Obștească Adunare sa ia în adâncă „băgare de seamă pricinile ce ar dovedi neapărate acest fel de schimbării „care însă *la nici o întâmplare nu se vor pune în lucrare, fără ca ele „să fie mai întâi primite de Curtea apărătoare*“.

Acest manuscris este deci opera secțiunei muntene a comitetului de de reformă sau de alcătuire a proectului, ce urma apoi să fie supus Obșteștei extraordinare Adunări, Acest proect avea numai 401 articole. Fiecare capitol este precedat de o expunere scurtă intitulată redacție sau redaction, cum găsim la cap. VI *Pour les quarantaines*, cap. VII *Organisation d'une milice on gendermerie nationale*, cap. IX *Disposition generale*.

Acelaș coprins are și manuscrisul 4315 din 1830, *in folio*, având 96 foi.

Manuscrisele no. 746, 747 și 748 sunt originale; ele au fost dăruite Academiei române de Președenția Consiliului de Miniștri; ele constituiesc un autentic izvor în ceia ce privește Regulamentul Organic al Valachiei, însă a textului așa cum a fost modificat în urma operei de coordonare și de revizuire făcută de comisia de reîntregire a Regulamentului muntean.

Toate volumele sunt parafate și semnate, ca exemplare originale, la 31 Martie 1837, de către membrii comisiunei Ștefan Bălăceanu, Alexandru Ghica, Matei Băleanu, I. Câmpineanu și I. Roset.

Manuscrisul e scris în 3 mari volume manuscrise, pe doue coloane, în românește și franțuzește. Fiece volum are o atestare la fine.

Atestarea acelu de al treilea volum, mai completă, este următoarea: Acest regulament ce coprinde articole patru sute patruzeci și cincis'au revizuit, s'au parafat și s'au iscălit de către comisie”. 1837 Martie 31.

După aceasta urmează o atestare a Biroului Obșteștei Adunări, care,

1. Vezi Ion Bianu și R. Caracaș, *Catalogul manuscrisurilor românești*, București 1913 II. p. 59.

după cum am arătat, la 9/21 Mai 1838, a votat modificările și adăugirile admise de cele două Curți.

§ III. Formațiunea Statului rus. Politica urmărită de Rusia față de Turcia.

Țările românești reprezintă o insulă latină în mijlocul unei imense mase de Slavi. Slavii la răsărit, imensa masă rusească; Slavi la miazăzi; Bulgarii; Slavii la apus Sârbii și Slovenii; Slavi la Nord, Slovacia, Rutenii, Polonia. O ingură și mică insulă mongolică, Ungurii, ne atinge spre apus.

Nicolae Bălcescu, în timpul revoluțiunii ungurești dela 1848, cu spiritul său utopic, de care a dat așa de mult dovadă în timpul guvernării revoluționare, credea că înlăturarea acestui pericol s'ar putea realiza prin unirea Românilor cu Maghiarii, fără să-și dea seama că spiritul trufaș și dominator, lipsit de orice obiectivitate, al aristocrației ungurești, constituie o împiedecare definitivă unei asemenea realizări, dealtfel de o importanță minimă.

Dar dacă concepțiunea politică a lui Balcescu se întemeia pe elemente nesigure și minore, nu este mai puțin adevărat ca era o politică dictată de ideea superioară a conservării ființei naționale.

Această politică de apărare națională ne-a dictat alianța cu un vecin puternic, Germania.

Cu spiritul lor de expansiune, Slavi de est au reușit să-și întindă împărăția în dauna altor State, ajungând astfel să dețină peste 21 milioane kilometri pătrați, călare pe Asia și Europa, deținând în acest din urmă continent peste 5 milioane kilometri pătrați, adică mai mult de jumătate din întreaga suprafața a Europei..

Rusia de multă vreme a atras atențiunea cercetătorilor, Acei cari au studiat diferitele neamuri din Rusia, în veacul al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea, vorbind de poporul rus, îl consideră ca tânăr, apropiat de natură, cu slăbiciunile și calitățile popoarelor tinere, Apatia ar fi în natura poporului ca și resemnarea pasivă; Rusul ar iubi fără măsură repaosul, Indolența, ca și încăpățănarea ar fi de asemenea caracteristice rusești. Dar asemenea generalizări sunt oare exacte? Aceste slăbiciuni nu sunt oare datorate mediului social și nu pot să fie transformate într'un alt mediu? Se zicea de asemenea, la începutul veacului al XX-lea, cu o revoluție în Rusia e foarte greu de reușit, căci Rusul e resemnat, respectuos, Curajul Rușilor ar fi făcut din resemnare și din fatalism. Numeroasele observațiuni ce se pot face, în decursul acestui mare război, vor stabili dacă această constatare e exactă!

În Rusia, se observă un imens amestec de rase și de influențe, cu no-

torii caracteristice slave, scandinave, mongole, germane, cu tradițiuni tătărăști. cu influențe bizantine, toate aceste având drept rezultat caractere pline de contraste, cu anomalii și contradicții.

* * *

Rusia, la începutul erei creștine, a fost poarta pe unde au pătruns în Europa popoarele barbare. Deja, în secolul I, Romanii au ocupat țărmurile de Nord ale Mării Negre (între 63—66). Grație acestor cuceriri, comerțul roman pătrunse departe, până în regiunea Niprului după cum dovedesc numeroasele monede romane din al II și al III-lea veac p. Chr.

Invaziunea Goșilor opri brusc influența romană. Goșii organizează în sudul Rusiei un Stat puternic în regiunea Niprului, care însă nu a putut rezista, în secolul al IV-lea, invaziunii Hunilor și, fiind învinși, au pornit spre vest.

Populațiunea slavă exista însă în triburi izolate dela Sud la Nord, dela Marea Neagră la Marea Baltică. Ei vin în contact la Nord cu populațiuni lituaniene, finice, la sud est cu Khozarii *) și cu Bulgarii, triburi turce. Khozarii sau Khazarii erau mai înaintați în civilizație; ei aveau o organizare politică, se ocupau cu agricultura și comerțul. Capitala lor Itil, pe Volga, era și reședința Kaganului, șeful lor.

Bulgarii erau supuși Khozarilor, care reușiseră să supue și un mare număr de triburi slave.

Slavii de est reușesc, la începutul veacului al X-lea, să formeze un mare Stat sub conducerea unui prinț Normand-Vareg, Ryurik, care, după cum spune cronicarul călugăr din Kiev, Nestor, a fost chemat de cetățenii din Novgorod ca să-i conducă. El organizează un Stat care, sub urmașii lui, reusește să se întindă foarte repede. *Varegii*, numiți și *Ruși* de către populațiunile finice și slave, erau, ca toți Normanzii, cutreierători ai mărilor și fluviilor, îndrăzneți și curagioși pirați. Izvoarele timpului îi caracterizează: *gens astutissima quaestus et dominationis avida*.

Cu imensitatea teritoriului său, cu populațiunea sa de o densitate destul de redusă ²⁾, cu fertilitatea solului din o mulțime de provincii, în special în Ucraina, Crimeia, Caucaz, Siberia, Rusia ar fi trebuit să fie o putere stabilizatoare. Din contra, acest *mirabile monstrum*, cum o numește Fererro, înspăimântă prin imaginațiunea, fără niciun echilibru a alogenilor, prin tendințele lor utilitariste, prin puterea lor de simulațiune, prin dorința lor neînfrântă de cuceriri teritoriale, cu toată imensitatea țării lor.

Triburile slave se grupează sub dominațiunea Varegilor sau Rușilor sub hegemonia Kievului, *mama orașelor ruse*, cum l'a numit Oleg, unul din prinții varegi, care a condus o expediție contra Bizanțului. Creștinismul o-

1) Khozarii sunt singurul popor care a trecut în masă la iudaism prin veacul al IX-lea p. Chr.

2) Creșterea populațiunii rusești este foarte mare, Astfel, în 1851, datele statistice arătau 67 milioane locuitori, în 1858 - 70 milioane, iar după recesământul din 18 Ianuarie 1897 cifra populațiunii era de 129 milioane, adică în interval de aproape 40 ani numărul locuitorilor s'a dublat aproape. Nimeui nu poate ști precis cât ar fi astăzi.

riental pătrunde în Rusia și mitropolitul de Kiev este investit de Patriarhul de Constantinopol. Grație Bisericeii, influența bizantină devine mare, manifestându-se atât în artă cât și în domeniul cultural.

La început xenofobi, dar, după ce Petru Cel Mare, deschise o *fereastră asupra Europei Occidentale*, Petersburgul, Rușii devin admiratori și imitatori ai popoarelor occidentale. Mai târziu însă printr'un fel de reacțiune, s'a născut la dânsii ideea că ei sunt deosebiți de celelalte popoare ale Europei, ba chiar că le sunt superiori.

Și această doctrină a măririi lor o găsim formulată destul de precis încă din a II-a jumătate a veacului al XVII-lea în lucrarea lui Iuri Krijanitch publicată în *Rusia în mijlocul veacului al XVII-lea*. Cartea este dedicată Țarului Alexis (care domnește între anii 1645—1676), tatăl lui Petru Cel Mare, Autorul spune că rasa slavă are șase triburi (ramuri): Rușii, Polonii, Cehii, Bulgarii, Serbii, Croații. El vrea să dea Slavilor o conștiință politică despre originea lor comună, precum și să ajute la formarea unui spirit de solidaritate între popoarele slave.

Această doctrină, *panslavismul*, a influențat apoi considerabil politica Rusiei.

Invaziunea tătară, dela începutul veacului al XIII-lea, a avut deasemenea o influență asupra destinului Statului rus.

Khanul Temutchin al Tătarilor din Mongolia, după ce reunește toate triburile și ia numele de Gengis-Khan, adică Marele Khan, pornește spre Vest. Fiul său Batu cucerește toate principatele ruse.

Stăpânirea Tătarilor a oprit relațiunile dintre țările rusești cu Bizanțul.

De abia spre mijlocul secolului al XIII-lea începe să se formeze Principatul Moscovei. La început, acest Principat e de mică importanță, însă grație faptului că Principii Moscovei s'au pus în serviciul tătarilor din Horda de Aur și au fost susținuți de aceștia, căpătând titlul de *mari prinți*, cu însărcinarea de a aduna și a transmite Hordei de Aur, principala Horda tătară, la reședința Khanului, în orașul Saraj, tributul tuturor celorlalți prinți.

Deja în secolul XIV, vedem Principatul Moscovei proclamat în fief ereditar inalienabil și indivizibil, cu titlul de *Mare Principat*. Dumitru Donskoj, învingătorul Tătarilor în bătălia dela Kulikoov este principele cel mai ilustru. Tocmai în 1480 Ivan al III-lea reușește să obțină eliberarea completă de tătari, își ia numele de *autocrat*, adică nesupus nici unui alt Suvăran.

După căderea Imperiului Bizantin și luarea Constantinopolului de către Turci (1453), literatura Moscovită susține că puterea marelui prinț de Moscova trebuie să aibă valoarea, caracterul și conținutul puterii Impăratului Bizantin, ca și acesta el este vicarul lui Dumnezeu pe pământ, că puterea sa fiind de origine divină, trebuie să fie autocrată și absolută. Ivan al III-lea admite această doctrină și, ca s'o consfințească printr'un simbol politic, se căsătorește cu Zoe Sofia Paleologul, nepoata ultimului împărat Bizantin. Se introduce ce-

remonialul Curții Bizantine. Fiul său Vasile al III-lea continuă în sensul vederilor tatălui său, iar urmașul acestuia Ivan, al IV-lea cel groaznic, se încorporează și ia titlul de *Țar* la 1547 ¹⁾.

Secolele al XV-lea și al XVI-lea și începutul celui de al XVII-lea sunt pline de lupte pentru consolidarea puterii Moscovite. Sunt lupte între Poloni și Ruși pentru stăpânirea Ucrainei. Armistițiul dela Andrussovo din 1667 este începutul unei noi politici.

Incheind acest armistițiu, și mai târziu pacea perpetuuă din 1681, Rușii, și Polonia voiau să facă o alianță contra Turcilor. Trei ani mai târziu, în 1684, după înfrângerea Turcilor și despresurarea Vienei de către Regele Poloniei Sobiesky (1683), se încheie sfânta Ligă, sub protecția și binecuvântarea Papei Inocențiu al XI, în care au intrat Polonia, Imperiul German și Veneția și de care Rusia a profitat foarte mult.

* * *

Căutând să arătăm situațiunea Țărilor românești, Muntenia și Moldova, față de puternicii săi vecini Turcia, Polonia, Germania, Imperiul moscovit, vom vedea că, numai prin faptul că ele s'au închinat Imperiului turc în secolele XV și XVI, cel mai puternic Stat în acele timpuri, în aceste regiuni, ele au putut să-și mențină ființa. Chiar când, mai târziu, Turcii au început să slăbească, Principatele au scăpat de a fi anexate, căci fiecare din celelalte puteri, dorind fiecare să pună mâna pe Principate, se împiedica una pe alta. Discuțiunile, ce au urmat cu ocaziunea tratativilor în vederea încheierii pazei dela Karlowitz (1699), sunt edificatoare în această privință.

* * *

Am arătat că Țarii Rusiei, cel puțin din al XVII-lea veac, considerau că Imperiul Otoman se afla într'o stare de decadentă și în acelaș timp admiteau, cum au arătat mai sus, că ei se considerau continuatori ai Imperiului Bizantin, reprezentanți și protectori ai ortodoxiei și ca atare protectori ai tuturor popoarelor ortodoxe, socotind de aci că au și dreptul să stăpânească populațiunile slave, ca bulgarii, serbii, aflați sub dominațiunea Turcească. Pentru reușita acestui scop, Rușii, în timpul Țarului Alexei sau Alexis Mihalovici, încep să se ocupe de Țările Române, care, vlăstar latin, ședea în calea expansiunii lor spre sud.

Domnitorii Ștefan Petriceicu și Grigore Ghica dominați de ideia crdștină, în timpul războiului Turco-Polon (1671-1673) trec, cu ocazia bătăliei dela Hotin (1673), în tabăra Polonă, asigurând astfel succesul lui Sobiesky, generalul Polon.

1) Așa zisul *Testament al lui Petru cel Mare*, atribuind Rusiei un fel de dominațiune universală și în special stăpânirea Constantinopolului și strămtorilor, este o plăsmuire făcută la începutul veacului al XIX-lea, probabil în 1812, sub inspirațiunea lui Napoleon. Origina se poate găsi în lucrarea *Des progrès de la puissance russe* apărută în 1812. În realitate ideile erau dominante deja în veacurile al XVI-lea și al XVII-lea, cum s'a arătat.

Cum însă acesta, urmărind să devie rege în Polonia, se împacă cu Turcii imediat după victorie, iar Domnitorii Români, rămânând fără sprijin și așteptându-se să fie maziliți, se adresează, la începutul anului 1674, Țarului Alexei. Nu posedăm scrisoarea Domnitorilor trimisă prin călugărul Feodor, stareț al Monastirei Sf. Pavel din Muntele Athos, dar cunoaștem răspunsul Țarului care a fost publicat în colecția Documentelor imperiale ruse Polnoe Sobranie Zakonov II pag. 968, tradus și publicat în *Colecțiunea de tratate și convențiuni diplomatice* a lui Mitilîneu precum și în colecțiunea publicată de D. A. Sturza și Colescu-Vartic, *Acte și documente relative la Istoria Renașterii României*. vol. I, pag. 9.

Prin acest document, adresat la 10 August 1674, când Domniile erau de mult maziliți și care, natural, a rămas fără urmări, se cerea din partea Țarului ca Domnitorii, dacă nu s'au supus Regelui Poloniei, să se declare ca supuși ai împăratului trimițând în acest scop pe cei mai de seamă și de credință din cler și din mireni cu articole subscrise de Domni, de Mitropoliți, Episcopi și toată treapta spirituală, de Boeri, precum și de alte clase mari, mijlocii și mici și toate acestea sub sigiliu pentru ca pe baza aceasta să se poată încheia tratatul în privința credincioasei voastre supuneri care apoi să se întâlnească prin săvârșirea jurământului înaintea Sfintei Evanghelii. În urma acestora, vă vom primi sub ocrotirea noastră și vă vom apăra de inamicii Sfintei Cruci etc.

* * *

Un alt act de aceeași natură, simpla ofertă, în vederea făcerea unui tratat, este emanat dela „Țarii și Marii Prinți Ion și Petru și Marea Doamnă, bine credincioasa Țarevna Sona“, toți copiii ai răposatului Țar Alexis Mihailovici, datat din 28 Decembrie 1688. și adresat Domnitorului Munteniei Șerban Cantacuzino, ¹⁾ însă nici acest proiect nu a avut nici o urmare, căci Șerban Cantacuzino murise încă din 29 Octombrie 1688.

Actul cel mai important este însă tratatul dintre Dimitrie Cantemir, Domnul Moldovei și Petru cel Mare, Țarul Rusiei, încheiat la 13 Aprilie 1711.

Prin acest tratat, Domnitorul Moldovei, pune țara sub protectoratul rusec ²⁾. Tratatul este foarte important. căci arată tendințele acaparatoare ale Rusiei. În adevăr tratatul recunoaște :

a) supunerea Moldovei către Rusia arătându-se în preambul că „*Prințul Moldovei, ca bun credincios creștin luptător întru Isus Cristos, a chibzuit de folositor să se trudească împreună cu noi pentru emanciparea poporului moldav și a altor popoara creștine aflate în suferință în mâinile Barbarilor și ne-a arătat prin epistolele sale care solicită ca tot*

1) Vezi actul în Mitilîneu, *Colecțiunea de tratate*, 1874 București pag. 71 D. A. Sturza și C. Colescu-Vartic, *Acte și documente relative la Renașterea României* I p. 12 precum și în Letopisiștele lui Ion Niiculcea în M. Coșălniceanu, *Letopisiștele Moldovei*, cd. II, vol. II pag. 306.

2) Tratatul e publicat în colecțiunea legilor rusești, Polnoe Sobranie Zakonov, IV p. 659. în Mitilîneu, *Colecțiunea tratatelor*, p. 74 precum și în D. A. Sturza și C. Colescu-Vartic, *Acte și documente relative la renașterea României* I. p. 15.

„pământul și poporul moldav să se supună protecțiunii Majestății Noastre „Imperiale”.

Ideia creștină servea deci ca o puternică armă de propagandă.

b) ca o satisfacțiune personală, ca o măgulire a amorului propriu se acordă Domnitorului Dimitrie Cantemir, titlul de suveran, Niculcea spune că i s'a dat și titulatura *serenissimus*, i se recunoaște un fel de domnie cu titlu ereditar pentru urmașii săi, în linie bărbătească. fără o altă precizare. Cronicarul Ion Niculcea, care era hatmanul Domnitorului Dimitrie Cantemir, expunând acest tratat, arată că, atunci când după urma Domnitorului ar fi rămas mai mulți fii, Țara era chemată să aleagă dintre dâșii. Niculcea adaogă că în tratat s'ar fi prevăzut că Impăratul să nu mazilească pe Domnitor până la moarte.

Versiunea rusească însă arată lămurit că, dacă Domnitorul nu ar executat ordinele imperiale, sau cum zice textul: *ar cauza împedicarea decretelor noastre*, pentru care s'ar osândi or după legea bisericească or după cea civilă, atunci va moșteni fiul său, dacă se va constata credința sa, iar dacă credința acestuia va fi bănuită, atunci va fi altul, capabil credincios și nepătat din aceeași familie a Cantemireștilor care va moșteni demnitatea princiară”.

Dar cine judecă pe Domnitor? Impăratul, care prin acest tratat devenea stăpân absolut al Moldovei. Domnitorul nefiind decât un simplu funcționar rusesc.

Toate celelalte articole din tratat nu aveau altă valoare decât a arăta că guvernul imperial se ocupă și de afacerile interne ale Țării, căci armata ce Moldova ar fi avut, era sub ascultarea rusească, iar cetățile și garnizoanele din țară puteau să fie desființate sau transformate după interesele împărăției.

Iată pentru ce Nicolae Costin era un adversar hotărât al acestui tratat. El, vorbind despre această înțelegere, ne spune că Dimitrie Cantemir a făcut-o *cu mintea lui crudă*. adică explica politica lui numai prin tinerețe, prin inexperiență El se rostește asupra acestei politici cu următoarele cuvinte ironice: „Acest bine a agonisit Dumitrașcu Vodă cu socoteala lui grabnică de nu se va mai îndrepta în veci ¹⁾”.

Rușii, urmărind cucerirea imperiului turcesc din Europa, considerau stăpânirea Moldovei ca primul pas pentru reușita planului lor.

Din fericire, bătălia dela Stănilești (7 Iulie 1711), unde Turcii zdrobesc armatele lui Petru cel Mare ca și pacea dela Prut ²⁾ (21 Iulie 1711), înlătură pericolul în care ușurința politică a lui Cantemir băgase Țara Moldovei

Otomanii au purtat și numeroase războaie cu Imperiul German. Astfel, spre finele secolului al XVII-lea, la 1682, începe războiul turco-german, iar

1) M, Coșălniceanu, Letop. II ed, Vol. II p. 110.

2) D. A. Sturza și C. Colescu-Vărtic, *Acte și documente relative la Renașterea României* I. ps. 97.

în 1683, la asediul Vienei luară parte și Domnitorii români Șerban Cantacuzino al Munteniei și Gheorghe Duca al Moldovei, sub comanda marelui vizir Cara Mustafa. Grație Regelui Polon Sobiesky, care alergă în ajutorul Împăratului Leopold, Turcii fură bătuți și Viena despresurată.

Războiul se termină după 17 ani prin pacea dela Karlowitz ¹⁾, din 25 Ianuarie 1699.

La 13 Aprilie 1716, Germania declară război Turciei, care se termină cu pacea dela Passarowitz din 21 Iulie 1718, prin care Imperiul Habsburgic dobândește Oltenia ²⁾. La 28 Mai 1736 începe un nou război între Rusia și Turcia, Germania intervine în război de partea Rusiei în Aprilie 1737.

Rusia cerea ca Muntenia și Moldova să fie considerate ca protectorate rusești. Germania pretindea să i se cedeze o parte din Muntenia, până la râul Argeș, care să se alipească la Oltenia dobândită la Passarovitz. Soarta războiului nefiind favorabile Germanilor, ei încheie pacea de la Belgrad în 18 Septembrie 1739 prin care Germania restituie Oltenia (*Acte și Doc.* I 48). Rușii încheiară și dânsii pace la Belgrad, în aceiași zi.

Sub Împărăteasa Ecaterina II a Rusiei, în Octombrie 1768 izbucni un nou război ruso-turc în care Rușii urmăreau cu tenacitate realizarea secularului lor plan, cucerirea peninsulei balcanice și a Constantinopolului. Cu această ocaziune s'a făcut în țările române o imensă propagandă prin călugări, preoți, prin tot felul de mijloace. S'a mers până a se susține că Muntenii și Moldovenii sunt de origină slavonă, fac parte din noroadele slavone ³⁾. Generalul baron Elmet, în mijlocul trupelor sale la Iași, a pus pe mitropolit, pe boieri și alți locuitori să jure credință și supunere Împărătesei. După tratative de pace care încep la Focșani în 1772, războiul se termină în anul 1774 Ianuarie 10 prin pacea dela Kuciuc-Kainargi. Prin acest tratat Rușii obțin un drept de protecție asupra creștinilor ortodoxi din Turcia (art. XIV), iar față de Principate Rușii obțin dreptul de a vorbi în favoarea lor (art. XVI nr. 9) și ca Capukehaile, adică reprezentanții Domnitorilor țărilor românești pe lângă Poartă, să se bucure de avantajile și imunitățile diplomatice (art. XVI no. 10).

Deabia trecuseră 10 ani dela acest război și armele încep din nou să zângăne. În 1785 avem iarăș război ruso-turc. Austria la 9 Februarie 1788 intră și dânsa alături de Rusia. Războiul se termină prin pacea dela Șiștov

1) Vezi tratatul dela Karlowitz în D. A. Sturdza și Colescu-Vartic, *Acte și Documente relative la Renașterea Rom.* I, p. 22. Cu ocaziunea discuțiunii acestui tratat, Polonia și Germania cereau fiecare ca Turcia să le dea Principatele, dară Turcii au reușit să înlătore pretențiile lor până la urmă. Vezi Hurmuzaki, *Fragm.* III 331—340, L. Niculcea în *Letop. Moldovei* ed. II, II pg. 262.

2) Vezi textul tratatului în D. A. Sturdza și Colescu-Vartic, *Acte și documente* I, p. 32.

3) Vezi Genealogia Cantacuzinilor p. 179.

la 4 August 1791 între Turcia și Austria ¹⁾, precum și prin pacea dela Iași, din 9 Ianuarie 1792, între Turcia și Rusia ²⁾.

Cu începutul veacului al XIX-lea, politica Rusiei față de Impărăția Otomană devine și mai provocatoare.

Toate demersurile Rusiei în favoarea Principatelor, cu ocaziunea tratatelor dela Kuciuc-Kainarigi (1774) și Iași (1792), nu aveau alt scop decât să întărească influența rusească în Valahia și Moldova, să slăbească influența turcească, și, mai ales, să-i dea posibilitatea de a interveni în împărăția turcească.

În Noembrie 1806, trupele rusești au ocupat din nou Principatele, pe care le-au deținut până în 1812.

Este foarte instructiv să se citească memoriile generalului rus, Conte de Langeron, în care el arăta, cu sinceritate, stările de lucruri. Astfel el spune: „În alte împrejurări acest război, de și foarte nedrept era absolut necesar pentru Rusia. Aceasta nu putea să lase Turcilor cetățile Chiliei, Ismail, Akerman, Bender și Hotin, nici stăpânirea Basarabiei, căci Odesa n'ar putea ajunge la dezvoltarea la care se poate aștepta“ ³⁾.

La 7 Iulie 1807, se încheie pacea dela Tilsit între Franța și Rusia.

Prin art. 13 din acest tratat, Împăratul Alexandru I al Rusiei se obligă către Napoleon, Împăratul Franței, ca să intervie pentru mijlocirea unei păci cu Anglia ⁴⁾.

În schimb, prin art. 23, Împăratul Franței se obligă să facă pe mediatorul între România și Turcia. Prin Tratatul secret de alianță ofensivă și defensivă dintre Franța și Rusia, semnat tot la Tilsit, la 7 Iulie 1807 se stipulează (art. 4 și 8) că dacă Anglia nu primește mediațiunea Rusiei sau primind-o nu face pace până la 1 Noembrie 1807, Rusia va face cauză comună cu Franța. Deasemenea, dacă Poarta nu ar accepta mediațiunea Franței sau acceptând-o nu s'ar ajunge la un rezultat satisfăcător cu termen de 3 luni. Franța va face cauza comună cu Rusia și împreună vor face liberarea provinciilor otomane din Europa, afară de Rumelia și Constantinopol, de subjugul turc.

Trecerea lui Napoleon de partea Rusiei produce o impresie penibilă la Constantinopol, dar totuși, grație stăruințelor Franței, Turcia încheie armistițiu cu Rusia la Slobozia, lângă Giurgiu, la 24 August 1807,

1) Tratatul de pace dela Șiștov este publicat în colecțiunea *Acte și documente relative la renașterea României I* p. 71, el are 14 articole. Tratatul a fost încheiat prin mediațiunea Angliei, Prusiei și Holandei. Printr'un tratat special (aceiași colecțiune p. 79) se reglementează modul în care urma să se facă evacuarea Valahiei și a 5 județe moldovene ocupate de Austriaci, se fac anumite rectificări de granițe, cedându-se Orșova Austriei și stabilindu-se ca Râul Cerna să formeze frontiera între Valahia și Austria. Acest tratat e încheiat tot la Șiștov.

2) Tratatul dela Iași din 9 Ianuarie 1792 are 13 articole. Prin el se stabilește că frontiera între Rusia și Turcia va fi Nistru, confirmându-se actele din 1773 privitoare la încorporarea de către Rusia a Crimei și a Peninsulei Taman până la fluviul Kuban. Prin art. IV, Poarta se angajează a respecta clauzele stipulate, în tratatul de pace încheiat la 10 Iulie 1774 la Kuciuc-Kainarigi, în favoarea Valahiei și Moldovei. Sturdza și Colescu-Vartic, *op. cit.*, I, p. 219.

3) Hurmuzake, *Doc. III, supl. I, p. 109-120.*

4) D. A. Sturza și C. Colescu-Vartic *Acte și Docum. I, p. 576.*

Prin convențiunea secretă de alianță, încheiată între Franța și Rusia la Erfurt în 12 Octombrie 1808 se stipulează (art. 8) ca Valachia și Moldova să facă parte din Rusia, care va avea astfel granițe la Dunăre și, în caz că Turcia nu ar admite această cesiune, Franța nu va intra în război, dar va stăruî pe lângă Poartă ¹⁾, pentru a admite aceste dorințe ale Rusiei.

Turcia refuză propunerea Franței de a ceda principatele și războiul începu din nou între Rusia și Turcia. Ostilitățile continuară până în 1812, când Franța declarând război Rusiei, aceasta se văzu nevoită a încheia cu Turcia pacea dela Bucureșii la 26 Mai 1812, prin care se stabilea ca Prutul să alcătuiască granița față de Rusia ²⁾.

Sunt mai bine de 300 ani de când Turcia a fost continuu atacată de Ruși, care socoteau că ei sunt de drept moștenitorii imperiului bizantin, că lor li se cuvine stăpânirea Constantinopolului și a strămtorilor. Printr'o eroare politică, Napoleon se leagă cu Împăratul Alexandru și sacrifică credincioasa sa aliată Turcia unor imaginare interese politice, dar, deși în decadență, în acel timp, Turcia a refuzat sfaturile franceze interesate. Astăzi, după mai bine 130 de ani, istoria se repetă: un alt puternic aliat al Turciei, iarăși legat cu Rusia de interese vremelnice, voiește să convingă pe Turci să se plece Rusiei, dar acum Turcia e regenerată, grație marelui Ataturk, ea e conștientă de rolul ei, stăpână pe destinele ei. E deci natural ca ea să refuze amicalele sugestii, făcute de un prieten interesat.

* * *

Ideile revoluțiunii franceze, vehiculate de armatele glorioase ale lui Napoleon, se răspândiseră în mai toate țările, căutând să înlocuiască pretutindeni regimul aristocratic prin regimul burghez.

Pentru a apăra regimul aristocratic, de guvernare absolutistă, în contra noilor tendințe burgheze, se încheie, chiar în timpul congresului dela Viena (1815), *Sfânta Alianță*, între marile puteri continentale: Rusia, Austria și Prusia.

Cu toate acestea, ideile revoluționare pătrund și la noi și le găsim formulate într'unele proiecte de organizare socială. Dar, în toate aceste încercări, constatăm numai un fenomen de mimetism. Lipsește fondul, lipsește o clasă burgheză românească puternică și conștientă, care să revendice guvernarea și să organizeze un regim burghez ³⁾.

Grecii vedeau în Napoleon, în timpul splendoarei lui, liberatorul popoului lor și, după imaginația lor, acela care va lupta pentru restabilirea unei mari Elade.

Grecii, crezându-se sprijiniți de Ruși, încercară să facă din țările românești asupra cărora aveau o așa de mare influență, în timpul domniilor fanariote, un focar al mișcării lor de liberare națională. E faimoasa eterie din 1821!

1) D. A. Sturza și C. Colescu-Vartic *Acte și Doc. I.* p. 929.

2) D. A. Sturza și C. Colescu-Vartic I, p. 296.

3) Vezi Paul Negulescu. *Tratat de drept administr. român* II. p. 29 și urm.

Neavând însă sprijinul Rusiei, neavând mijloace, revoluțiunea grecească s'a sfârșit, prin înfrângerile dela Drăgășani și Sculeni, într'o *jalnică tragedie*, cum o numea boierul moldovean Alexandru Beldiman într'o lucrare în versuri, cu acest titlu. Protestarea Rómânilor, în contra acestei mișcări grecești, se întruchipează în mișcarea națională a lui Tudor Vladimirescu.

* * *

Existând diferite motive de nemulțumire între Rusia și Turcia, prin faptul că niciuna nici cealaltă nu executaseră anumite stipulațiuni din tratatul dela București din 16 Mai 1812, privitoare la Principatele românești, la Serbia, la granițele asiatice dintre Rusia și Turcia, au urmat tratative între aceste țări în vederea soluționării conflictelor.

În 17 Martie 1826, Rusia adresează un ultimatum Turciei prin care îi cere :

- 1) respectarea tratatului din București dela 16 Mai 1812, privitor la Principatele românești ;
- 2) Punerea în libertate a deputaților serbi ;
- 3) Reparația prejudiciilor și ofenselor aduse Rusiei.

Turcia acceptând acest ultimatum, intervine între aceste două țări *Convențiunea dela Akerman* din 7 Octombrie 1826, prin care se confirmă stipulațiunile tratatului de pace dela 16 Mai 1812 din București. Printr'un act separat relativ la principatele Moldova și Valahia ¹⁾ se stabilește :

- a) modul de alegere a Domnilor de către boieri,
- b) durata domniei de 7 ani,
- c) modul în care se face destituirea Domnitorilor, pe baza de anchetă și prin acordul celor două Curți suzerană și proteguitoare ;
- d) Recomandațiune către Domnitóri și Divanuri ca, de urgență, să se ocupe de găsirea mijloacelor pentru ameliorarea administrațiunei făcându-se un regulament general pentru fiecare principat, care va fi imediat pus în aplicare.

La 4 Aprilie 1826, Anglia se înțelege cu Rusia pentru a ajuta mișcarea de eliberare a Grecilor. La aceste țări, se asociază și Franța, la 6 Iulie 1827, și atunci se începe o acțiune din partea acestor 3 puteri contra Porței. O flotă aliată e trimisă în apele grecești, care, fără declarare de război, ataca și distruge flota otomană la Navarin (20 Oct. 1827) Ca represalii, Turcia oprește trecerea prin strâmtoari a vaselor de comerț, închizând astfel comerțul Mării Negre, ceiace dă pretext Rusiei aliata Angliei și Franței de a porni un nou război contra Turciei. Inceputul ca totdeauna îl formează ocuparea Principatelor.

* * *

Trebue și de data aceasta să admirăm abilitatea diplomației ruse care

1) D. A. Sturza și Colescu-Vartic op. cit. I, 314.

a știut să atragă de partea sa puterile occidentale, în special Anglia, cu toate că acolo oameni politici considerabili susțineau, cu toată convingerea, că Turcia este absolut necesară pentru menținerea echilibrului european.

Astăzi istoria se repetă. Rusia nu numai că e o forță imensă, care sdruncină echilibrul european, așa de scump Angliei, dar ea e exponentul unui nou regim politic, *dictatura proletariatului*, care urmărește înlăturarea și înmormântarea regimului burghez, pe plan internațional. Și totuși ea găsește docili secundanții în Anglia și Statele Unite ale Americii, exponenții cei mai autorizați ai burghezimei.

În 1828, Rușii ocupară Țările române. La începutul ocupațiunii, generalul comandant Joltuhin dovedește o sălbăticie, o neomenie care înspăimântă. Mai târziu însă conducerea țărilor românești, în urma păcii dela Andrianopol (14 Sept. 1829), a fost încredințată Generalului conte Paul Kisseleff, care, dela Noembrie 1829 până la Ianuarie 1834, cât a condus Principatele, a dat dovadă și de pricepere și de omenie.

Tratatul dela Andrianopol, din 2 | 14 Sept., 1829, are două anexe: una intitulată *Act relativ la Principatele Moldovei și Valahiei*, iar alta *Act relativ la indemnizările de comerț și de război precum și la evacuarea Principatelor*. Ambele au aceeași dată, de 2 | 14 Sept. 1829. Potrivit art. IV din ultima anexă, Rușii erau obligați a evacua Principatele după plata integrală a indemnizărilor de război.

Kisseleff, s'a arătat un bun administrator, un om înțelegător al stărilor de lucruri din țărilor românești pe care, din tot sufletul, el voia să le îndrepte; el s'a ocupat cu facerea regulamentelor, dovedind o mare cultură, o mare pricepere și multă omenie. El urmărea însă, cu mare hotărâre, anexarea Principatelor la Imperiul rusesc ¹⁾, considerându-le chiar ca provincii rusești. Cu toate acestea, spiritul de dreptate al Românilor i-a recunoscut meritele și, ca un omagiu, marea arteră de comunicație din capitala țării, șoseaua, poartă numele său.

§ IV. Scopul ce urmărea Rusia prin aceste Regulamente. Caracterul Regulamentelor. Principiul separațiunii puterilor. Organele de conducere după Regulament: Domnia, Parlamentul. Justiția sub Regulament,

Care erau considerațiunile ce îndemneau pe Ruși să patroneze facerea Regulamentelor? Erau de sigur considerațiuni politice pe care de altfel Kisseleff le spune în raportul ce a făcut Impăratului Nicolae: „La 1828 Guvernul imperial folosindu-se de ocupațiunea Principatelor cu armatele noastre, a

1) Astfel Kiseleff, într'o scrisoare către Orloff, din 18 Iunie 1833, spune: *Eu socotesc Dunărea ca granița imperiului rus*. Vezi A. Papadopol-Calimah în *Analele Acad. Rom.* Tom. IX seria II, pg. 101. Vezi și răspunsul lui Orloff în același loc, pag. 102. Vezi raportul generalului Kiseleff către împărat în *Uricar X* p. 287.

depus toate silințele ca, în timpul guvernării provizorii, să se desăvârșească „propusa reorganizare, ca o afacere neapărată pentru buna stare a unei țări „megieșită cu noi și ca o măsură care întărea temelia influenței noastre politice asupra Orientului. Indemnat de vederi atât de înalte spre folosul și „gloria Rusiei, Vice-Cancelarul contele Nesselrode a mijlocit înalta autorizație, „după care secretarul de Stat Dașcoff a fost trimis în Principate ca, con- „formându-se cu starea lucrurilor din țară, să schițeze un proiect de instruc- „țiuni pentru alcătuirea Regulamentelor“.

„Acest proiect, bazat pe adevărata stare a împrejurărilor locale, cuprin- zând toate părțile reorganizației din lăuntru, s'a învrednicit de înalta întărire și, în Iunie 1829, a fost dat fostului Președinte-Plenipotent, General Joltuchin, spre a alcătui, dintre boierii locali, Comisii și printr'insele lucrări pregătitoare pentru Regulamentele organice ca în urmă să le supue în cercetarea obșteș- tilor Adunări“.

Generalul Paul Kiseleff urmărea ca Principatele să fie anexate Rusiei, astfel ca granița împărăției să fie Dunărea și aceasta el o spune formal, cri- ticând pe aceia care voiau, pentru considerațiuni politice momentane, execu- tarea tratatului dela Andrianopol, adică restituirea Principatelor Turciei.

• * •

Caracterul aristocratic al Regulamentelor. Dacă examinăm Regula- mentele organice constatăm că ele au o factură aristocratică. Se creiază, după ideile timpului, în fiecare țară un Parlament, dar cu un vădit caracter aristocratic. Nici burghezimea, nici țărănimea nu aveau reprezentanți în *Ob- șteasca Obicinuită Adunare*, cum se numea acest Parlament unicameral.

Alegerea Domnului se făcea de o Adunare care, în Valahia, avea 190 membri și anume: 4 reprezentanți ai Inaltului cler (mitropolitul și 3 epis- copi), 50 boieri de rangul întâi, 73 boieri de rangul al II-lea, 36 deputați aleși dintre boierii județelor, câte 2 de județ, de la vel serdar în jos. În fine se admitea și o reprezentațiune de 27 deputați pentru corporațiunile (bres- lele) de meseriași de prin orașe.

Puterea Domnitorului, este adevărat, se îngreăște prin creierea Par- lamentului. Dar și Domnitorul ca și membrii Parlamentului sunt reprezen- tanți ai unei singure clase, care își căuta numai satisfacerea intereselor pro- prii. Dacă la noi feodalitatea nu se aseamănă cu aceia din occidentul Euro- pei, întrucât ea nu era legată de pământ, ca în Occident; se aseamănă însă cu feodalitatea bizantină, o feodalitate administrativă, legată de funcțiuni, conferind titularilor privilegii considerabile. Astfel, dacă examinăm hrisovul Domnitorului Ioniță Sandu Sturza asupra *pronomiilor Moldovei*, din 1827, vedem că se recunoștea boierilor: a) Scutirea de orice dări către Stat; b) scutirea de armată; c) dreptul de a avea scutelnici, adică oameni, care nu plăteau bir către Stat, dar plăteau boierilor, fie prin muncă, fie în bani.

Aceste privilegii extraordinare în favoarea unei clase au fost întrucâtva atinse și reduse prin Regulamente. Astfel scutelnicii au fost desființați.

• • •

Regulamentele organizează Statutul pe baza *principiului separațiunii puterilor*. Ele admit o separațiune tripartită a puterilor, fiind influențată în această privință de Constituțiunea franceză a lui Ludovic al XVIII-lea (charte octrogée) și astfel se admitea că puterea executivă e încredințată Domnului, că puterea legislativă aparține Domnitorului și Obicinuitei obștești Adunări.

Șeful puterii executive, Domnitorul numea și revoca pe *miniștrii*, după socotința sa. Miniștrii nu puteau să fie membrii ai Parlamentului (art. 46 Regulamentul Valahiei); puteau însă să vie la Obșteasca obicinuită Adunare pentru a susține proiectele de legi (isvod de pravilă) ca și orice alte adrese ale Domnului către Adunare, precum și pentru a da deslușiri, fiecare pentrui tot ce privește dregătoria sa (Vezi și cap. IV Reg. Valahiei).

Puterea judecătorească exercitată de Organele ei, este arătată ca o putere separată și independentă și față de puterea executivă (ocârmuitoare) de către art. 212 Regulamentul Munteniei și 279 Regulamentul Moldovei, precum și față de Obșteasca obicinuită Adunare (art. 59 Regulamentul Valahiei și 62 al Moldovei).

• • •

Cum se face că Rusia, sub Țarul Nicolae I, partizan hotărât al absolutismului, a admis ca, în această nouă organizare ce se dedea Țărilor românești, să recunoască existența unui Parlament, putând să se țină puterii Domnitorului?

Trebue să recunoaștem că această construcțiune politică era o abilă machinațiune, menită să satisfacă, în special, pe Englezi dar mai ales să asigure dominațiunea Rușilor, făcând posibilă intervențiunea, amestecul lor, în afacerile Principatelor, ori când ar fi vroit.

În adevăr, prin funcționarea Parlamentului, se puteau ivi conflicte între Domnitor, titularul puterii executive, și între această Adunare aristocratică.

În țările constituționale, asemenea conflict se tranșează fie prin prorogarea Parlamentului, când neînțelegerea pare de mai mică importanță, fie prin dizolvarea parlamentului, făcându-se apel la opinia publică, pentru noi alegeri, când conflictul ar fi considerat mai profund. Regulamentele organice admiteau ca Domnul să proroage, adică să amâne Adunarea, dar nu recunoșteau Domnitorului dreptul de dizolvare; el putea însă să se adreseze către cele două Curți, cerând voie de a face dizolvarea și convocarea unei alte Adunări (art. 53 Valahia, art. 56 Moldova).

Pe de altă parte Adunarea Obștească obicinuită avea cădere să arate Domnului prin anaforale, năpăstuirile și plângerile țarei și, în caz de nevoie, să le facă cunoscute Curților suzerane și proteguitoare, arătând și mijloacele de îndreptare (art. 54 Muntenia, art. 57 Moldova).

Se poate înțelege foarte ușor că soluționarea depindea după cum Domnitorul sau majoritatea Adunării erau în vederile guvernului rusesc.

În cazul când Rușii susțineau pe Domnitor, admiteau dizolvarea Adunării, dar, dacă majoritatea Adunării le era favorabilă, ei cereau dela Constantinopol ca, de comun acord, să se admită o anchetă, făcută de către un delegat rus și altul turc, care să cerceteze activitatea Domnitorului. O asemenea anchetă s'a făcut în 1841 în contra Domnitorului Alexandru Ghica. Comisiunea de anchetă era compuse din Generalul Duhamel, delegatul rus, și Șekib-Effendi, delegatul turc, care, conchizând la vinovăția Domnitorului, a ajuns la destuirea lui ¹⁾.

* * *

Instituțiunile politice organizate prin Regulamente erau :

1) *Domnia*. Organizarea Instituțiunii supreme a Domniei a fost, la noi, întemeiată pe obiceiul pământului

Modul de determinare al Șefului suprem al Statului, atât în Muntenia cât și în Moldova, a Voevodului, Domnului, a fost, din cele mai vechi timpuri, *alegerea*.

Acest mod de desemnare a fost luat, probabil, dela vechile triburi slave, care au sălășluit în regiunile noastre precum și dela Statele vecine: Ungaria, Polonia și Imperiul german ²⁾.

Alegerea Șefului Statului, în timpul evului mediu, dădea naștere la competițiuni, la lupte intestine, din care cauză neputându-se întări puterea Șefului Statului, Statul însuși suferea, neputând să ajungă la înflorirea și prosperitatea Statelor, în care monarhia era ereditară.

Domnii, la început, erau aleși pe viață; dar, după ce țările românești s'au pus sub protectoratul Turciei, alegerea trebuia să fie confirmată de Poartă.

Firmanul împărătesc de confirmare, numit *muharel*, se citea în Divan în fața boierilor, de către funcționarul turc mahometan, numit *Divan effendi* sau Skemni-agassi, atașat pe lângă Domn pentru citirea firmanelor turcești ³⁾.

După moartea lui Ion Vodă cel cumplit, Turcii au obligat pe Domni românești să-și ceară confirmarea în domnie la fiecare trei ani. Mai târziu confirmarea a ajuns să se dea în fiecare an. După decapitarea lui Miron

1) Asupra cauzelor care au determinat ancheta și concluziile ei, vezi C. Filitti, *Domniile române sub Regulamentul Organic*, Buc. 1912, ps. 167-172.

2) Paul Negulescu *Tratat de drept administrativ român*, ediția III, vol. II p. 107 și urm.

3) În afară de Divan effendi sau effendissi se mai găseau pe lângă Domn încă 3 funcționari mahometani și anume: *Beșli aga* însărcinat cu poliția față de călătorii musulmani, *mechterbași*, șeful meterhanelei sau muzicei turcești și *bairactarul*, sau purtătorul unui fel de steag, format dintr'un lemn, de care era atârnat 2 sau 3 cozi de cal sau tuiuri. Erau paș care aveau 3 cozi sau tuiuri.

Aceste cozi de cal constituiau o mare distincție. Domnitorii fiind considerați ca bey, aveau numai 2 tuiuri, ei erau inferiori, ca grad, pașilor cu 3 tuiuri și Hanului tătăresc. Vezi Gheorgăki al doilea logofăt, *Condica de obiceiuri vechi și noi a Prea înalților Domni în Mih. Kogălniceanu, Letop. Moldovei* ed. II, vol. III p. 299 și urm.

Barnowski, alegerea nu s'a mai făcut de boieri, Domnul fiind numiți de de Poartă, cu condițiunea ca noul ales să fie, de religie ortodoxă.

Prin hațișeriful din 1802 se stabilește prin art. 1 că timpul de gestiune al Domnitorilor este de 7 ani socotiți din ziua numirii.

Prin convențiunea dela Akerman din 7 Octombrie 1826, în actul adițional, se stabilește că Domnii să fie aleși de Divanul fiecărei țări, dintre boieri. Durata Domniei era tot de 7 ani.

Prin Regulamentele organice, alegerea Domnitorilor se făcea, în fiecare principat, de *Obștească Adunare Extraordinară*, având, în Muntenia, 190 membrii (art. 2). iar în Moldova numai 132 membrii (art. 2 și 3 Reg. Moldovei).

După cum se poate vedea, imensa majoritate a acestei *Adunări* era compusă din boieri; se afla însă și un număr destul de redus de deputați, reprezentanți ai corporațiunilor de meseriași și negustori (27 pentru Muntenia și 21 pentru Moldova). Regulamentul Moldovei admitea și un reprezentant al culturii, un deputat al *Academiei naționale de învățătură*, ne spune art. 2 lit. e.

După ce Adunarea alegea pe Domn, Regulamentul organic stabilea că se făcea în aceiași ședință, adresa către Poartă cerându-se confirmarea Domnului ales, cât și o notă oficială de informațiune către Curtea protegiufoare. Ambele adresese iscăleau de toți membrii Adunării (art. 42 Reg. Valahiei), care se dizolva imediat.

Domnul era *ales pe viață*, el putea însă să fie destituit de Curțile suzerană și protectoare, în urma unei anchete, cum s'a arătat mai sus. El putea abdică, însă abdicarea trebuia primită din cele două Curți.

La orice vacanță de domnie, puterea domnească era imediat exercitată de *Vremelnica Ocârmuire a Caimacamilor*, după art. 18 din Regulamentul Valahiei și al Moldovei. Ambele Regulamente stabilesc că legiuitori Caimacami erau: Președintele Inaltului Divan. Ministrul treburilor din Lăuntru și marele logofăt sau ministrul Dreptăței ce erau în funcțiune, când se ivea vacanța. Caimacamii ocârmuiau treburile Principatului până la suirea în scaun a noului Domn. Caimacamii întocmeau lista candidaților la Domnie, trecând într'însa pe toți boierii cari împlineau condițiunile art. 26 muntean și 27 moldovean. Candidații la Domnie trebuiau să aibă vârsta de cel puțin 40 ani împliniți, să fie de familie boierească a cărei nobilitate să se suie cel puțin la moșul său. Caimacamii prezidau alegerile; votarea candidaților se făcea cu bale (bile). După suirea în scaun a Domnului, caimacamii, urmau să dea socoteală și Domnului și Obicinuitei Obștească Adunare.

După confirmare, Domnul depunea ju ământul cerut de art. 44 Reg. Valahiei și 47 Reg. Moldovei.

* * *

Domnul, înainte de Regulament, era stăpânul țării. Viața, cinstea și

averea oamenilor erau în puterea lui. Nici-o lege și niciun obicei nu țărnu-reau puterea Domnului.

Ca și Împăratul Bizantin, el se intitula *Domn, Dominus*, considerându-și puterea de drept divin. Nu se găsea în țară nici o instituțiune deosebită, care se limiteze puterea Domnului. La palatul domnesc era o etichetă, un ceremonial oriental al Curții.

Veniturile țării erau de 2 feluri; unele ale *Vistieriei* sau Casa Statului și altele ale *Cămărei* sau Casefa privată a Domnitorului, care constituiau salarizarea lui, lista sa civilă. Din veniturile vistieriei se plăteau: a) Tributul către Poartă și b) cheltuielile trebuincioase pentru plocioanele date la funcționarii turci sau alte cheltuieli pentru interesul țării; c) Lefile funcționarilor, plata slujitorilor, care, în general, se făcea dintr'o dare adițională (zecimi adiționale) numită *Răsură*, 14 parale la fiecă leu de impozit.

Dărilor, care constituiau veniturile țării, erau: sferturile, pecetuirile sau hârțiile, darea mazililor, a neguțătorilor, a ruptașilor, răsura, un impozit complimentar, adițional, pe lângă celelalte dări adăogându-se cota răsutei la fiecă leu de impozit direct.

Dărilor care alcătuiau veniturile Cămărei Domnului, numite și „Rusumatur”, impozite indirecte, erau plătite de toți și de țărani și de multe ori de boieri și de monastiri. Aceste dări erau: a) desetina, impozit pe stupi și pe porci; b) vădrărit, sau vinariciu, impozit pe vin; c) goștină sau oierit dare pe oi; d) vămile, e) ocnele, etc., etc.

Cheltuelile, în afară de cele obligatori, cum era tributul către Sublima Poartă, se făceau după chibzuința Domnitorului. Mai în todeauna tesaurul public era săcătuit, după cum arată Dimitrie Cantemir și după cum ne spun cronicarii.

Un vechi obicei, ce găsim în Principate, era ca semile (socotelile) veniturilor și cheltuelilor se cercetau de boierii din divanul domnesc.

Dar Domnii nu respectau prea mult aceste obiceiuri, cutume, după cum se poate vedea din documentele timpului.

Regulamentul organic stabilește norme prin care limitează puterea Domnului. Potrivit Regulamentului, Domnitorul nu mai avea un drept absolut de legiferare, căci el exercita acest drept împreună cu Obșteasca obicinuită Adunare. Domnitorul avea drept de inițiativă a legilor. El trimitea proiectele de legi cu *pitacuri* domnești (art. 48 Reg. Val.), în terminologia modernă *mesagii*. Adunarea avea dreptul de a aproba proiectul, a-l modifica sau a-l respinge. După ce proiectul era votat, se supunea Domnului spre *întărire* (art. 49 Val.), care echivalează cu *sanctiunarea*. Domnul refuzând întărirea putea să trimită proiectul Adunării spre o nouă chibzuință. Dacă îl sancționa dedea ordin de executare, ceiace echivala cu *promulgarea*.

Sub noua așezare, Domnul nu mai are drept de cât la lista civilă, care e fixată la 1.200.000 lei pe an prin art. 65 din Regulamentul Valahiei și la 800.000 lei prin art. 74 din Regulamentul Moldovei.

Parlamentul. Regulamentele organice creiază un Parlament unicameral, cu atribuțiuni de legiferare, numit *Obicinuïta obștească Adunare*, compus numai din delegați ai clasei nobiliare, ai boierimei, care singura era chemată să se pronunțe asupra chestiunilor de interes obșteesc.

Obicinuïta obștească Adunare a Valahiei se compunea din 42 membri, iar cea a Moldovei din 35 membrii.

În Adunări, erau membri de drept, din cauza funcțiunii ce dețineau, mitropolii și episcopii. Ceilalți deputați erau aleși dintre boieri, iar corpul electoral era alcătuit numai de către boieri, după cum arată art. 45 și 46 din Regulamentul Valahiei, ca și 48 și 49 din Regulamentul Moldovei.

Prezident era de drept Mitropolitul Țării. Adunarea își constituia biroul alegând dintre membrii săi 2 secretari și 2 secretari supleanți.

Aceste Obștești Obicinuïte Adunări se asemănau cu Divanurile domnești, de mai înainte, în sensul că și unele și altele erau compuse numai din boieri, dar, pe când în divanurile domnești membrii erau numiți de Domn, aci ei erau aleși; în materie de legiferare, divanul dedea numai un aviz consultativ urmând ca Domnul să hotărască, pe câtă vreme Adunarea era numai organ legislativ, care prin votul său, statuiază. Domnul putea, este adevărat, să nu sancționeze hotărârea Adunării, dar nu putea s'o modifice. Divanul avea și atribuțiuni judecătorești, Adunarea nu avea asemenea atribuțiuni și nu se putea amesteca în materii contencioase (art. 59 Valahia și 62 Moldova).

Domnul avea inițiativa legilor, el trimitea Adunării proiectele de legi prin pitac domnesc (art. 48 lit. c Valahia sau *țidula domnească*, în Moldova, art. 51 lit. a). Proiectele de lege se votau în întregime sau cu modificări, Adunarea putând să respingă proiectul. Hotărârile, chibzuirile Obicinuïtei Obștești Adunări nu aveau însă putere de lege decât prin *întărirea* Domnului (sancționare) care rămâne liber de a nu le întări, fără arătarea de motive (art. 49 Valahia, 51 alin. a Moldova). Amendamentele la diverse articole trebuiau să fie sprijinite de cel puțin șase membrii ai Adunării (art. 48 al. b. Muntenia; 51 al. b Moldova).

Adunarea avea dreptul să atragă atențiunea Domnului prin anaforale asupra chestiunilor de interes obșteesc, asupra nedreptăților și plângerilor locuitorilor și, de va fi trebuință, putea să le facă cunoscut celor 2 Curți.

Justiția sub Regulament. Regulamentele organice atât al Valahiei cât și al Moldovei proclamă, cel d'întâi; prin art. 212, iar cel de al doilea prin art. 279, principiul separațiunii puterilor ocârmuitoare (executivă) și judecătorească; iar prin articolele 59 Val. și 62 Mold., arăta că Adunarea obștească ordinară nu avea nici o atribuție judecătorească.

Regulamentele organice stabilesc următoarele organe de judecată, cu competența generală:

a) *tribunalele de îatâia instanță dela ținuturi* (art. 280 R. Mold.), numite *judecătoriile județelor* de Reg. Val. art. 213 și 242. Aceste tribunale erau compuse dint'un prezident și doi judecători. În contra hotărîrilor tri-

bunalelor de județ se putea face apel la *divanurile judecătorești* în număr de două, în Valahia: unul la București și altul la Craiova, cel d'întâi era competente a judeca apelurile din cele 13 județe de dincoace de Olt și ce de al doilea apelurile contra hotărârilor tribunalelor de dincolo de Olt ¹⁾.

Pe lângă fiecare tribunal sau Divan figura un funcționar, asemănător porfărelului, numit *Zabet*, sau *Zapciul judecătorei* de județ sau al Divanului cu aprozii necesari (agenții de portărei), care înmâna cidulele (citațiile) și făcea comunicările de acte art. 222, 223, 254, 274 și 275 R. Val. În Moldova, pentru acest scop, avem *vornicul de aprozi*, vătavul, ceaușul de aprozi, cu aprozii, necesari, iar în județe ispravnicul, având câte 3 aprozi de fiecare ocol (art. 376 R. Mold.).

Pe lângă fiecare instanță sau despărțire (secție) se află câte un logofăt (grefier), un condicar (arhivar) și impiegații necesari. Vezi art. 220 și 221 Reg. Val.

Regulamentul Moldovei face din tribunalele de ținut (județ) instanțe cu atribuțiuni limitate, având drept de a judeca procesul de o valoare până la 500 lei. Ce instanță de apel era un singur *Divan judecătoreșc* la Iași, numit în textul publicat la 1835, *divan de apelație*.

Se organizează *avocați* (art. 224—226 Val.), *oameni care au oarecare știință de pravilă*, și care sunt *cunoscuți ca oameni cinștiți* (art. 225).

Pentru a putea practica avocatura, acei care îndeplineau condițiunile art. 225 alin 1, trebuiau să-și înscrie numele lor în condica cancelariei ministerului dreptăței, dar nu puteau să practice până ce nu primeau de la Stăpânire carte în scris de slobozenie (225 al. II); părțile puteau însă să-și pună procuratori (vechili), chiar dacă nu erau avocați, în care aveau încredere.

Pe lângă Inaltul Divan și pe lângă despărțirile criminalicești ale divanurilor de apelație, funcționau avocați publici care, în cazul ca înculpatul era lipsit de avocat, instanța îi putea da unul care să-l apere.

Avocatul trebuia să arate tot respectul față de instanță înaintea căreia se înfățișa. El nu se putea înfățișa în locul mandantului sau mai înainte de a arăta împuternicirea.

3) *Inaltul Divan*, suprema instanță. El era instanță de fond, se compunea dintr'un prezident și din 6 membrii, numiți de Domn. El judeca apelurile făcute în contra hotărârilor *divanurilor judecătorești* și *judecătoriilor*

¹⁾ Divanul din București avea 12 judecătoriai, iar cel din Craiova numai opt. Divanul din București se compunea din două despărțiri: una politică având 7 membrii, alta criminalicească cu 5 membri; Curtea de Craiova avea de asemenea două despărțiri: cea politică cu 5 membrii, iar cea criminalicească din 3 membrii. Fiecare despărțire avea un prezident (art. 267 și urm. R. Val., 320 și urm. R. Mold.).

de comerț¹⁾. Adunarea obștească obicinuită din Moldova alegea și dânsa 7 persoane, cu titlul de supleanți, care înlocuia pe membrii înaltului Divan în caz de lipsă (art. 362).

Regulamentele organice creiază *procurorii* sau procuratori, cum îi nu mește art. 217 și 218 din Reg. Val., le determina atribuțiunile ca apărători ai pravilei, îngrijirea la paza bunei orândueli și a linștei publice.

Regulamentele organice stabilesc că în Valahia se aplica Condica Caragea (art. 241 R. V.), iar în Moldova Condica Calimah (art. 375). Aceasta din urmă pravilă fiind publicată în grecește, s'au luat măsuri pentru traducerea ei în românește. Pentru acest motiv a fost nevoie încă dela punerea ei în aplicare de un pravilist al Statului ca să dea explicațiuni tribunalelor pentru înțelegerea și aplicarea legilor. Regulamentul Moldovei, prin art. 300, stabilește doi praviliști sau legiști, cu aceleași atribuțiuni.

Regulamentul organic al Moldovei, prin art. 304, stabilește că orice pricină hotărâtă de înaltul Divan și întărită de Domn este în veci curmată, adică hotărârea capătă *autoritatea de lucru judecat*. Regulamentul Valahiei în art. 324 admite numai un singur caz în care hotărârea înaltului Divan, dată cu complect special, în urma unui apel către Domn, producea *autoritate de lucru judecat*. Pentru aceasta se cerea: a) ca prima hotărâre a înaltului Divan să fie dată cu majoritate, fiind, cel puțin, doi membrii de osebită părere, b) ca la instanțele inferioare să fi fost hotărâri deosebite. În acest caz partea, care a pierdut, are drept de apel către Domn pentru a i se judeca pricina din nou. Domnul trimitea pricina înaltului Divan pentru a se judeca noul apel.

În acest caz, Divanul se completează cu ministrul justiției, ca prezident, și cu toți prezidenții instanțelor judecătorești din București afară de aceia care au judecat pricina. Divanul astiel constituit, judeca pricina. Hotărârea dată, întărită de Domn, capătă autoritatea de lucru judecat, ne mai putând fi atacată și afacerea nu mai putea fi pusă în discuțiune. O dispoziție asemănătoare găsim și în Moldova (art. 363).

În celelalte cazuri, aplicându-se la noi vechile pravile Caragea și Calimah, acela, care pierduse sub un Domnitor, putea să se adreseze din nou justiției la venirea altui Domn.

1) Judecătorii de comerț erau instanțe de apel în contra hotărârilor judecătorilor de județ, (Vezi art. 243 și 299 Reg. Val.), care, judecând afaceri de comerț, se complectau cu 2 comercianți (art. 305 R. V., 333 R. M.). În Valahia erau două asemenea judecătorii de comerț: una la București și una la Craiova. Cea dintâi avea 5 membrii, din care 2 numiți de Domn, iar 3 aleși dintre negustori, conform art. 300-301 Reg. Val., pentru Craiova numai Prezidentul se numea de Domn, iar ceilalți doi judecători se alegeau conform celor arătate mai sus și a art. 302-303. Judecătorii negustorilor erau aleși pe 2 ani.

În Moldova era un singur tribunal la Iași cu 5 membrii, din care 3 boieri numiți de Domn și 2 negustori dintre cei mai mari. În orașele Galați, Focșani, și Botoșani erau orânduiri câte 2 negustori de seamă care judecau, când era vorba de procese comerciale împreună cu judecătorii tribunalului județului (art. 333). Judecătorii comerciali erau competenți pentru toate pricinile născute din fapte de comerț.

Pricinile de comerț se judecau după condica de comerț franceză (art. 241 R. Val.; 375 Mold.) Tribunalul de județ, din Moldova, constituit în complectul obicinuit și cu cei doi judecători comercianți, avea o competență limitată până la o valoare de 5000 lei. Așa ca Tribunalul comercial judeca, în prima instanță, pricinile de o valoare mai mică de 5000 lei. Legea definește *faptele de comerț* (306 R. Val.).

Numai hotărârile făcute sub trei Domnitori căpătau autoritate de lucru judecat. Astfel pravila Caragea spune în Partea VI, cap. IV § 7: Hotărârea unui Domn are apelație la alt Domn, § 8: Hotărârea unui Domn, stricată de alt Domn, are apelație la al treilea Domn. § 9: Hotărârea Domnească întărită de doi Domni să nu aibă apelație ¹⁾.

E curios de înțeles cum autorii Regulamentului, care căutau să stabilească certitudinea juridică față de proprietate (art. 391 și urm. Reg. Mold., 343, Reg. Val.), încercând să facă chiar un cadastru ²⁾, au menținut vechile dispozițiuni care dedeau dreptul de a renoi judecățile la fiecare nouă Domnie, ceia-ce făcea nestatornicia celor judecate și nesiguranța proprietății, după cum se arată așa de bine în art. 364 din Reg. Mold.

Regulamentele nu au stabilit *inamovibilitatea magistraților*, dar au arătat-o ca un deziderat, ce s'ar fi putut realiza după 10 ani dela punerea în aplicare a Regulamentului (art. 215 Reg. Val., 285 Moldova); ele admit deocamdată însă numirea judecătorilor pe o perioadă de 3 ani, cei dovediți capabili putând fi lăsați mai departe pe noi perioade de 3 ani (art. 214 Munt., 284 Mold.).

Această numire pe termen, cu drept de a nu fi înlocuiți în acest interval, este socotită de filosoful german Oswald Spengler ca răspunzând mult mai bine interesului general de cât inamovibilitatea, care e stabilită mai mult în interesul personal al funcționarului.

§ V, Organizarea administrativă a Țărilor românești; a) Domnitorul Șeful ierarhiei administrativă, b) Miniștri. c) Viața economică, Cheltuelile și veniturile Statului, Bugetul Statului. d) Controlul obștesc. e) Permanentizarea funcțiunilor publice. f) Puterea publică (poliția, armata).

a) *Domnitorul este șeful puterii executive* ne spune art. 58 din Regulamentul Valahiei și 61 din Regulamentul Moldovei. Obicinuită obștească Adunare nu va putea în niciun chip să împiedice stăpânitoarea putere dată Domnului după vechile întocmiri și obiceiuri ale Țărei și care putere privește la păzirea bunei orândueli și la liniștea publică, ne spune art. 58 Regulamentul Munteniei.

Textul moldovean numește puterea executivă: *puterea suverană de administrație și de paza bunei rândueli și a liniștei publice*, putere care e încredințată Domnului, pe temeiul vechilor obiceiuri ale Țărei.

Ca Șef al Puterii executive, Domnitorul numește și revoacă în funcțiunile administrative și judecătorești. Judecători erau numiți dintre boierii

1) Vezi Paul Negulescu, *Tratat de Drept administrativ* Vol. I, ediția IV, 1934, pagina 370-371 și nota 1 delă pag. 370.

2) Vezi legea din 1835 pentru măsurătoarea cadastrală în tot Prințipatul spre a curma prigonirile pentru ho arele moșiilor. *Analele Parlam.* V, I, 333 și urm.

pământeni. El dă ordin de executare a legilor (promulgarea); el dă ordin pentru executarea hotărârilor judecătorești; în numele lui se pronunța hotărârile (art. 281 R. Mold., 214 R. Val.).

El numește și revoacă pe miniștrii, cari sunt colaboratorii lui la opera de guvernare.

Domnul este înaltul Șef al miliției (art. 376 R. Val.; 213 și 432 Reg Comandantul miliției este Spătarul în Muntenia (art. 383) și Hatmanul în Moldova. (art. 213).

b) *Miniștrii*. Puterea executivă are un rol considerabil precum și atribuțiuni numeroase și variate. Domnitorului, ca Șef al Puterii executive, i s'a dat mai mulți colaboratori, cum de altfel existau și înainte de Regulament ¹⁾. Prin noua organizare, acești mari dregători iau, pentru prima dată, numele de *Miniștrii*. (art. 46, 147—150 Regulamentul Valahiei). În sistemul regulamentar, Domnitorul numește și revoacă pe colaboratorii săi, fără să țină seama de alte considerațiuni decât acelea care îl interesau pe el. Miniștri nu puteau urmări o altă politică decât cea a Domnitorului, iar inițiativa măsurilor nu se poate lua decât cu aprobarea Domnitorului, care da directivele și impulsunea necesară. Din această cauză Domnitorul era răspunzător pentru actele Miniștrilor pe care îi acoperea.

Miniștri nefăcând parte din Adunare, aceasta nu le putea da vot de blam, putea însă prin anaforale adresate către Domn să arate reaua administrație, marile nedreptăți înfăptuite de anumiți Miniștri și Adunarea avea posibilitatea legală de a comunica aceste arătări și celor două Curți, care puteau ordona o anchetă, al cărui rezultat putea fi destituirea Domnului, cum s'a întâmplat, în 1841, cu Domnitorul Alexandru Ghica.

După Regulamentul din 1831, în Valahia, Miniștrii erau în număr de 7 și anume: Ministrul Trebilor din Lăuntru, sau marele Vornic, Ministrul Finanțelor sau Vistieru, marele Postelnic sau Secretarul de Stat, Logofătul sau Ministrul dreptății, Logofătul (sau ministrul) trebilor bisericești, Spătarul sau ministrul oștirea (art. 149 R. Val).

Trei din acești miniștrii și anume Marele vornic sau Ministrul trebilor din lăuntru, Ministrul finanțelor și Secretarul de Stat formau *Sfatul administrativ*, sub prezidenția marelui vornic, care, întrunindu-se de 2 ori pe săptămână, examina toate afacerile curente privitoare la ordinea publică, la finanțe și comerț (art. 148 R. Val.). Hotărârile luate, după aprobarea Domnului, se puneau în lucrare imediat. Toți miniștri întruniți, sub prezidenția Domnului, formau *Sfatul miniștrilor*, care se convoca pentru examinarea afacerilor importante (art. 149 R. Val).

Regulamentele organice, continuând să organizeze societatea, stabilesc mai întâi organe de conducere, apoi, pentru a asigura liniștea și ordinea publică, organizează forța publică.

1) Vezi P. Negulescu și G. Alexianu, *Tratat de drept public* I, 337—340.

Dar aceasta nu era suficient. Organizarea de Stat are o mulțime de alte îndatoriri pe care Regulamentele căuta să le satisfacă.

* * *

Viața socială. Influența Fanarioșilor a fost nefastă asupra societății românești ¹⁾, și în special asupra boierimei, dezvoltând spiritul de intriga pasiune de lux, dorința de câștiguri ușoare.

Clasele sociale ce constatăm în țările românești erau un număr de 6: a) clasa boierească, b) mazilii, c) negustori, d) clerul e) țărani, f) țigani.

Boierimea era împărțită în 3 clase. Din clasa I, a velișilor boieri, numite grecește protipenda, de unde la noi s'a făcut protipendadă, faceau parte parte în Valahia toți acei care erau sau fuseseră mari Bani, mari logofeți, mari vornici, mari vistieri, mari spătari, mari postelnici și mari aga.

Din această clasă se recrutau mari demnitari ai Domnitorului:

Din clasa II-a mult mai numeroasă, făceau parte toți acei care ocupau sau ocupaseră anumite funcțiuni cum de pildă Marele Clucer, Marele Paharnic, Marele Serdar, șeful menzilor (poștei, medelnicerul, îngrijitorul mesei domnești, slugerul, pitarul, armașul, etc. Mai toate aceste dregătorii s'au desființat în veacul al XIX-lea, rămânând numai titlu. Ei erau chemați să ocupe servicii mai mici. De ordinar dintr'înșii se recrutau diecii de la vistierie, ca și de la celelalte mari instituțiuni.

Boeriile sau dregătoriile de a doa treaptă le erau lor rezervate.

Boeriile de clasa III-a coprindeau pe logofătul de divan, ajutor al mare-lui logofăt; când erau judecați la Divan, el era grefier; veneau apoi șatrari, medelniceri, etc. Și din rândurile lor se recrutau scriitori de pe la cancelariile marilor dregătorii, ca și pe la județe. — Ei erau cunoscuți și sub numele de boiernași.

La început boierimea era chemată ca, alături de Domn, să apere țara. Era o adevărată nobilime. Mai târziu însă, sub influența Bizantului, boierimea a devenit o clasă de dregători. În timpul Fanarioșilor vedem ca ca foarte mulți căpătau dela Domnitor numai titlu de boierie, fără a obține și dregătorie, iar la începutul veacului al XIX, boieriile numai ca titlu, fără dregătorie, sunt extrem de numeroase.

Domnii vindeau titlurile și, dacă dădea bani, ne spune Zilot Românul, omul cel mai ordinar devenea mare boier ²⁾.

Boerii formau o clasă privilegiată, scutită de orice impozit și numai dintr'înșii se recrutau dregătorii Statului.

1) Nu avem de cât să citim pe Raicevich, Osservazioni intorno la Valachia e Moldavia (Napoli 1788), precum și lucrarea Medicului Zallony, apărută la 1824 în franceză la Marsilia și tradusă în românește în *Biblioteca pentru toți*, precum și lucrarea logofătului Gheorgăki, Condica de obiceiuri a prea Înaltilor Domni scrise în Iași, la 1762 și publicată în al III-lea volum al Letopisîțelor lui Mihail Kogălniceanu.

2) Zilot Românul, ediția Hajdeu.

Mazilii erau descendenți din vechii boierî, care, cu arma în mână, apăraseră hotarele patriei. Mai târziu, când boieria a ajuns legată de dregătorie; când boieri deveniseră curteni, mazilii au continuat încă a avea o legătură cu boierii în timpul Domniilor pămâtenne. Când însă, sub domniile fanariote, multe dregătorii și din cele mai importante erau încredințate la levantinii care veneau odată cu Domnul strein, legătura dintre mazili și boieri încetează, devenind aproape țărani, rămânând numai deosebirea că ei nu răspundeau birul ca țărani prin *cislă*, ci îl plăteau personal și direct către vistierie, ei nu ocupau funcțiuni publice. Regulamentul admite că ei puteau deveni *privighetori de ocol* (Moldova).

Negustorimea constituia o clasă socială fără prea mare importanță politică; căci mulți negustori și dintre cei mai bogați erau streini. Ei nu plăteau capitația, plătea în schimb *patenta*.

Meseriași din orașe erau organizați, ca și negustorii în bresle, sau corporațiuni și ei plăteau o patentă.

Clerul. Membrii clerului beneficiau de anumite privilegii, neplătind dări directe; monastirile aveau privilegii foarte mari.

Țărănimea suporta singură tot greul dărilor directe, ei plăteau birul de 30 lei anual. În afară de razeși sau moșneni care erau proprietarii pe pământurile lor, țărani clăcași erau exploatați de proprietari pe pământul căroră munceau, fiind legați de pământ *adscripti glebae*, situațiuni juridice cunoscută sub numele de rumânie, sau vecinătate, clăcășie, consfințită de așezământul lui Mihai Vodă. Constantin Mavrocordat prin reformele sale, atât în Moldova și în Muntenia, desfințează, în al XVIII-lea veac, acest servaj al țăranilor.

Țiganii erau robi; unii ai Statului, alți ai particularilor (vezi P. Negulescu și G. Alexianu, *Tratat de drept public*, vol. II.

Regulamentul organic, reglementează drepturile și datoriile reciproce dintre proprietar și sătean prin art. 138—146 R. Val., 118—132 R. Mold.

Starea Sanitară a preocupat de asemenea pe redactorii Regulamentelor Astfel, în Regulamentul Moldovei sub art. 74, la punctul XVI, vedem trecute lefile doctorilor, chirurgilor care erau obligați a îngriji de sănătate oamenilor, a vaccina pe săteni, etc., și moșelor din capitală și alte orașe, iar la punctul XX se vorbește de Spitalul Sfântul Spiridon. Despre această instituție vezi și cap. VI din Anexa D despre casele obștești (pag. 229).

Regulamentul Moldovenesc în Anexa litera D *Despre casele obștești* în Cap. IV despre *Casa Doftorilor* ne vorbește în art. LXXIII, și LXXIV despre organizarea Casei și atribuțiunile ei (pag. 229). Pentru Valahia se va vedea tabloul de lefuri la pag. 57, unde se arată tratamentul medicilor.

Se înștitue prin cap. VI, R. Val. și cap. VI, R. Mold. un întreg regim de carantină pentru apărarea contra boalelor molipsitoare.

Starea culturală deasemenea preocupă pe legiuitor. Se va vedea art. 418—424 R. Mold. și art. 364 și urm. R. Val.

Viața economică. Lipsa de securitate în care se desvolta viața socială

și economică în Principate înainte de Regulamente făcea ca nici o așezare economică durabilă să poată lua ființă. În adevăr, dispozițiunile domnești așa de des schimbătoare, lipsa de libertate a comerțului, dările directe și indirecte înmulțite peste măsură, făceau imposibilă investirea unor capitaluri mai însemnate în anumite întreprinderi.

Regulamentele, atât al Valahiei (preambulul de la Cap. III Finanțe și art. 154) cât și al Moldovei (art. 64 și 148), arata în mod luminos aceste constatări.

Desvoltarea vieții economice este posibilă numai acolo, unde există o *stabilitate legislativă*, unde regimul fiscal nu se schimbă prea des, unde acei care ar vroi să investească capitaluri să poată ști mai dinainte care ar putea să fie posibilitățile de dezvoltare ale întreprinderii proiectate. Acolo unde instabilitatea legislativă este regulă, unde oricând impozite noi pot, fără nici o justificare, să intervie și să lovească noua întreprindere fără a ține seama de stările de lucruri existente în momentul creierii acelei întreprinderi, de utilitatea ei pentru interesul general, ci numai de dorința de a realiza venituri cât mai mari pentru fisc, unde libertatea comerțului este stânjenită prin numeroase autorizări, unde cei însărcinați cu executarea legilor caută, prin vexațiuni, să obțină avantajii ilicite, este ușor de înțeles ca or-ce spirit de întreprindere serioasă încetează, capitalurile fug, țara cea mai plină de materii prime sărăcește, căci întreprinderile serioase nu îndrănesc să investească capitalurile necesare, ca să pună în valoare acele bogății naturale; numai aventurierii își încearcă reușita într'un asemenea mediu.

Pentru dezvoltarea vieții economice, Statul trebuie să asigure transportul persoanelor și al mărfurilor, stabilind căi de comunicațiune ¹⁾ Se va vedea la Cap. III, secția II, art. 65, în tabloul de cheltuelile Statului, la No. 8 și 9, suma de 200.000 lei trecută pentru ținerea în bună stare a podurilor și drumurilor celor mari ale principatului Valahiei, precum și ținerea Poștiei (Vezi același tablou No. 5 și art. 147 lit. i). Statul trebuie să răspândească cultura ²⁾ (vezi tabloul de la art. 65 No. 13), și ideile morale ca și să întărească Biserica ³⁾ (Vezi și anexa litera A pag. 207-208 Mold.) Regulamentele căutau să stabilească *certitudinea* în materie de proprietate imobiliară și de aceea prin art. 343 și urm. din Reg. Val., art 391 și urm. din Reg. Mold. se stabilește hotărnicia tuturor moșiilor⁴⁾. În fiecare județ, urma să se numească ingineri hotarnici care să ridice planurile moșiilor, iar proprietarii, cari s'ar fi pretins vătămași, puteau face contestație, care se judeca de comisia județeană, dându-se fiecărui proprietar, după ce hotărnicia rămănea definitivă, planul moșiei cu hotarele moșiilor învecinate. După terminarea hotarurilor hărțile, cu lămurirea hotarelor trebuiau să se puie în Arhiva Inaltului Divan, Posterior,

1) Art. 168 - 165 R. V.

2) Art. 364 - 370 R. V.

3) Art. 359 - 363 R. V.

4) În acest scop Regulamentele ordonau înstituirea comisiuni.

în Muntenia. intervine legea din 1835 *pentru măsurătoarea cadastrală în tot Principatul*. Legea creiază cu organism central, *Comisia cadastrală centrală*, ea dispune să se numească ingineri triangulatori care se înceapă triangulația pentru a pregăti puncturi trigonometrice pentru măsurătoarea topografică.

Topografii urmau să ridice planuri pentru fiecare moșie. Comisia urma să facă o hartă generală a principatului. (*Analele parlamentare*. V, I, 333 și urm.)

Regulamentele caută să asigure hrana locuitorilor pentru ani secetoși și organizează în acest scop *magaziile de rezervă* (art. 166—174 Reg. Val. . . . Mold.) unde se depozitau cereale în anii buni, cel mult 3 ani de a rândul.

Magaziile se aflau sub paza judecătoriei satești. Pentru a asigura hrana orașelor în anii de lipsă, regulamentul arată diferite măsuri ce se pot lua, mergând până la oprirea exportului (Art. 174—177).

Regulamentele proclamă *libertatea comerțului* (art. 154 Val.) și desființează orice împedire pentru import sau export precum și vamile ce se luau în interior, la târguri sau bâlciuri. Exportul cerealelor și vitelor ia un mare avânt și, ca consecință, valoarea pământurilor se ridică în mod sensibil.

Taxele vamale se percepeau numai la trecerea graniței, atât pentru mărfurile ce se importau cât și pentru cele ce se exportau (art 161 Val.).

Se caută să se încurajeze întemeieri de industrii, aducere de meșteri pricepuți și lucrători. Se dau chiar (Reg. Val. art. 158) premii (*daruri de însuflețire*). Art. 161 R. Val. ne vorbește despre tarife vamale, făcute prin legi, iar art. 176 despre protecțiunea industriei naționale, mergând până la proibițiunea importului de mărfuri similare. Regulamentul Valahiei în anexa A, pag. 53, hotărăște înființarea, pe lângă Ministerul Trebilor din Lăuntru, a unei *tipografii a Statului*, unde urmau să se imprime un Buletin oficial, în care să se publice legile, numirile în funcțiuni publice, actele ministerelor, hotărârile judecătorești, pentru ca să se vadă de toți că *Stăpânirea are o neîncetată îngrijire spre împlinirea datorțiilor sale*.

Regulamentul organic stabilește, în ce privește minele, că proprietarul putea să le exploateze, dând Statului 10⁰/₀ din net, însă, dacă proprietarul nu putea să exploateze mina în termenul de 18 luni ce i se acorda de Domn și nici nu voia să o închirieze Domnului cu Obicinuita Obșteasca Adunare vor chibzui mijloace pentru a lucra acela mine, dând stăpânului moșiei a 10-a parte din câștigul net și despăgubindu-l după cuvînța pentru stricăciunile ce va fi pricinuit moșiei (art. 178 și 179 Reg. Val.¹)

Pentru dezvoltarea vieții economice, Regulamentul organic al Munteniei în art. 65 No. 21 prevedea înființarea unei *Bănci naționale* din fon-

1) Politica minieră a unui Stat urmărește: a) organizarea proprietății miniere, b) exploatarea și explorațiunea economică a bogățiilor miniere. Sistemul admis de condicile Caragea și Calimach ca și de codul civil din 1864 este *sistemul accesiunii*, care atribuia proprietarului su-

durile *Casei de Rezervă*, care, în Muntenia, era prevăzută în bugetul anual cu 1.666.552 lei.—Casa Rezervei în Moldova era trecută în bugetul anual cu 259.975 lei. (art. 74 R. Mold.) În afară de sumile prevăzute în bugetu anual pentru Casa Rezervei.

Orice lipsă în veniturile Statului se acoprea din fondurile acestei Case. Casa rezervei era deși cu fel de fond pentru deschiderea de credite complimentare și extraordinare.

* * *

Organizarea financiară. Acest interesant edificiu administrativ clădit de regulament avea nevoie de fonduri. Ele sunt stabilite în Cap. III al ambelor Regulamente purtând titlu, în Muntenia, *Finanță* iar în Moldova *Regulament de Finanț*. Preambulul acestui capitol, în Muntenia, începe astfel: „Intocmirea Cărmuirii Finanțelor urmate până acum este atât de încurcată „privindu-se or după mulțimea dăjdiilor, or după chipul împărțirii și străngerei lor, sau după felurimea dărilor ce se lua din vânzarea huzmeturilor „și a ruzumaturilor în folosul unor dregători, a deosebitelor așezări publice „și a multor obraze privilegiate prin hrisoave sau alte documente domnești, „pricinuindu-se abuzuri și nesuferite nedreptăți precum și o simțitoare scădere a veniturilor Statului. Drept aceea, comitetul chemat fiind a așeza temeiurile noului regulament, care trebuie să ocărmuiască Prințipatul Valahiei, „a socotit ca o datorie să întrebuițeze la alcătuirea Capului pentru Finanță „rânduiala de mai jos:

- a) Să strice și să desputernicească orice bir și dajdie păgubitoare dajnicilor;
- b) Să rânduiască neapăratele cheltueli ale Statului;
- c) Să hotărească birurile și toate veniturile Statulu care se vor orânduia a întâmpina cheltuelile Statului;

prafetei proprietatea bogățiilor subsolului, ca un accesoriu. *Sistemul regalian*, admis de legea noastră asupra minelor din 20 Aprilie 1895, consideră că bogățiile miniere sunt *res nullius*, iar dreptul de a le exploata este acordat de Stat în baza drepturilor sale regaliene. Dreptul de exploatare devine un drept real imobiliar distinct de proprietate suprafeței și care e concedat de Stat.

Sistemul domanial, admis de constituția din 1923 (art. 19), recunoaște că toate bogățiile miniere sunt proprietatea Statului. Regulamentul organic admite sistemul regalian, dar cu o preferință marcată în favoarea proprietarului suprafeței, care, în urma exploarării și găsirii unor bogății miniere, este mai întâi invitat să facă exploatarea și dacă, în interval de 18 luni, nu poate sau nu voiește să facă nimic, legea stabilește, că Domnul împreună cu Adunarea obștească vor da altora exploatarea acelor mine.

În aceasta privință, este interesant de reamintit cazul inginerului rus Trandafiroff care, în timpul Domniei lui George Bibescu, în 1843, cere, din partea unei societăți, dreptul de a cerceta minele din Valchia și, dacă proprietarul minei descoperită nu s'ar găsi în stare sau nu ar vroi să exploateze, să se recunoască societății dreptul de a exploata mina descoperită. Guvernul admisesese cererea, dar opoziția din Adunare atacă guvernul. Ion Heliade Rădulescu face faimoasa satira în care se vorbea de trandafir cu of în coadă.

Opoziția din Adunare ia o atitudine ostilă față de Domn, ceiace face pe această să proroage fără termen adunarea, cu aprobarea celor două Curți.

d) Să așeze reguli hotărâtoare și neștrămutate pentru catagrafiile (recensământul fiscal) și împărțirea birului și a dăjdiilor ;

e) Procedura fiscală ;

f) Să se stabilească modul cum ministrul de finanță va da socoteala de gestiunea sa.

Dacă examinăm finanțele publice ale Principatelor, înainte de Regulemente, constatăm că aproape toate veniturile proveneau din impozite; că unele clase sociale și anume boierimea și clerul beneficiau de anumite privilegii, fiind scutite de plata impozitelor directe; că, în schimb, țărănimea suporta aproape toate sarcinile Statului.

Boierii reușiseră să obțină dela Domnitor scutire de dările directe, cum erau *sferturile* o dare de 10 lei pe an de familie, care, la început, se plătea în 4 termene, însă în câți-va ani a ajuns la 20 sferturi pe an. Această dare era plătită de țăran prin cislă, adică acest impozit se rânduia după putința fiecărui sat, și apoi suma datorată de sat se repartiza între locuitori. *Hârtile* sau *pecetluiturile*, care se impuneau personal și pe care toți țăranii trebuiau să le poarte în sân pentru a le arăta la control, apoi ajutorința, darea mazililor, darea neguțătorilor, a ruptașilor. Pe lângă aceasta era o altă dare complimentară numită *rășura*, care consta în 14 parale ce se lua la fie-care leu de impozit și care servea la plata lefilor funcționarilor, a slujitorilor, la strângerea birurilor. Era un buget al personalului, al funcționarilor Statului.

Pe de altă parte Domnitorul nu avea o listă civilă, o sumă determinată în bugetul Statului, dar anumite impozite îi erau destinate.

Veniturile Domnitorului, numite *Rusumaturi*, erau vădrăritul în Moldova și vinăritul în Valahia, (darea pe vin), goștina în Moldova, oieritul în Valahia, (darea pe oi), dijmăritul în Valahia sau disetina în Moldova (dare pe stupi și pe porci), vămile¹⁾ ocnele.

Toate aceste venituri ale Domnului intrau în Cămara Gospod sau Cămara Domnească, pe câtă vreme dările pentru țară intrau în Vistierie.

Boerii erau scutiți de dările Vistieriei, însă plăteau de multe ori, rusumaturile, din care unele erau în profitul unor dregători. Astfel *Marele Cămarăș*, avea ca venit cotăritul, darea plătită de negustorii care întrebunțau cotul la măsurarea mărfurilor; cuparul, îngrijitorul vinurilor Domnitorului avea ca venit cotitul bușilor, etc.

Regulementele desființează mai toate rusumaturile, dări indirecte, lăsând numai vămile și ocnele, darea pe sare. — Domnitorul având prin regulament fixată o listă civilă, care pentru Muntenia era de 1.200.000 lei anual, care i se da pentru toate cheltuelile postului său de Domn, a familiei sale și a Curței sale, nu mai avea drept la nici un alt venit²⁾. Vezi art. 65 Nr. 2.

1) Se plătea vamă pentru toate mărfurile ce ieșeau și intrau în țară și pentru ce se aducea spre vânzare în zile de târg sau în alte părți. Vezi art. 66 Reg. Mold. litera e ptecum și art. 64 alin. 4. În 1733 s'a înființat Casa Vămilelor numită *Karvasara*, unde se percepeau taxele.

2) Adunarea obștească din Octombrie 1834 a sporit lista civilă cu 400.000 lei.

În Moldova, lista civilă era de 800.000 lei.

Art. 61 din Reg. Val. și 65 Reg. Mold. proclama anularea tuturor dărilor existente anterior. De asemenea se desființează scutelnicii și posluznicii, aceștia așezându-se în rândul contribuabililor. Vezi art 64 alin. 1 Valahia și 71 R. Mold. Se dedia însă boierilor pentru scutelnici câte 24 lei anual de scutelnic, văduvile și copii boierului având dreptul la jumătate.

Raporturile dintre proprietarii de moșii și țărani sunt arătate în art. 64 alin. 3 Reg. Val. care proclama menținerea așezământului lui Constantin Mavrocordat din 1746 pentru liberarea de rumănie a țăranilor. Art. 141, 142, 144 și 145 din Reg. Valahiei regulează aceste raporturi.

În schimbul acestor dări nesfârșite și cu felurite numiri, ale căror încasări dedeau naștere la mari nedreptăți și foloase personale în profitul încasatorilor, Regulamentul stabilește ca dări directe :

I. *Capitația*, sau *bir*, dare personală de 30 lei anual pentru fiecare familie de plugari și muncitori, ceia ce socotindu-se că erau 200.000 familii făcea 6.000.000 lei anual pentru Valahia (vezi tabloul litera B pag. 67 și urm. pentru Valahia și art. 79 pentru Moldova).

Dintre Țiganii Statului numai aurari plăteau o capitație de 50 lei anual, ceilalți plăteau darea obicinuită de 30 lei.

Mazilii, care însumau vre-o 3.000 familii și care aveau o situațiune mai ridicată de cât plugarii obicinuiți, fiind urmași ai vechilor boieri, ei jucau un rol important în ținuturile de la margine mai ales în veacurile al XV-lea al XVI-lea și al XVII-lea. După Regulament ei plăteau o capitație de 45 lei anual. Mazilii puteau fi aleși *privighetori* (art. 404 Reg. Mold.).

II. Neguțătorii și meseriașii din orașe și târguri, făcând parte din corporații, nu plăteau capitație, dar erau supuși la patentă ¹⁾.

Ca dări indirecte aveau :

1) *Ocnele* sau *darea asupra sărei*. Din timpuri foarte vechi, exista această dare. Ea intra în rusumături, adică din veniturile Cămărei Domnești.

Regulamentul o consideră ca un impozit foarte bun, căci nu îngreunează de cât foarte puțin situațiunea celor săraci, vânzându-se, cu cheltuelile

1) *Patenta meseriașilor* era de 2 clase. Cei din prima clasă plăteau 90 lei anual cei din a II-a câte lei 50. Uceniciinu plăteau patenta și capitație. *Patenta negustorilor* erau de 3 clase. Clasa I-a cuprinde negustorii ce au dreptul să facă comerț cu aridicată (en-gros) și cu amănuntul, în țară și afară din țară. Aceștia plăteau o patentă de 240 lei anual. Cei din clasa II-a coprinde pe negustorii cari au drept de a face comerț cu aridicată și cu amănuntul, însă numai în țară. Ei plăteau o patentă de 120 lei anual. Cei din clasa III au dreptul să neguțătorească numai cu amănuntul. Ei plăteau o patentă de 60 lei.

După acestea venea o contribuțiune din partea clerului și anume din veniturile nemica-toarelor aparținând mitropoliei, episcopiiilor și monastirilor și care pentru Valahia era de aproximativ 400.000 lei anual. Domeniile Brăilei, Giurgiului și Turnului, a bălților și ostroavelor lor, fosta raia, până la tratatul din Andrianopol, aduceau un venit de 522.000 lei, iar oeritul și vâcărutul străinilor este trecut în lista veniturilor Statului cu 100.000 lei anual.

Dacă la aceste sume adăogăm produsul dărilor directe al capitației sau birului pentru 200.000 familii, a câte 30 lei de familie, avem 6.000.000 lei anual, capitația pentru țigani mai producea 120.000 lei iar a mazililor 135.000 lei pe când patenta, la 10.000 patentari aducea 500.000. Dările indirecte erau trecute între venituri cu 4.558.000 pentru ocne.

de exploatare și impozit, numai cu 10 lei 100 oca sare, la ocnă, iar aceeaș cantitate, în țară, cu 25 lei, ceia-ce făcea 25 parale ocaua.

Acest impozit asupra sărei aducea 4.558.000 lei dintr'un venit bugetar de 14.319.000 lei, adică aproape 32% din totalul bugetului.

2) *Vama*. Taxele vamale, adică impozitele ce se percepeau ad valorem asupra mărfurilor, ce s'ar fi exportat sau importat, se stabileau de Obșteasca obicinuită Adunare, cu întărirea Domnitorului.

Această dare era plătită de toată lumea, și de boieri și de călugări. Ea producea în Valahia, după cum se arăta în tabloul de la pag. 67, suma de lei 1.648.000 anual, adică mai mult de 11% din veniturile bugetului.

* * *

Controlul obștesc, Art. 133 din Reg. organic al Valahiei și art. 110 din Regulamentul Moldovei, ocupându-se de *contabilitatea Statului*, îndatorau pe Ministrul de Finanțe de a ține socoteală exactă de veniturile și cheltuelile Statului, trecând, în condice *șnuruite și pecetluite cu pecetea domnească*, într'o condică veniturile și într'alta cheltuelile. Cheltuelile trebuiau autorizate prin jurnalele Sfatului administrativ.

Ministrul de Finanțe trebuia să supravegheze ca, la sfârșitul fiecărui trimestru, toate încasările să fie sosite la vistierie.

Membrii Sfatului administrativ, la finele fiecărui trimestru, făceau o verificare a socotelilor și o cercetare a sumelor aflate în casele Statului, supunând Domnitorilor rezultatul. Art. 116 din Reg. Moldovei arăta ca controlorul obștesc funcționa pe lângă departamentul Marelui Postelnic și că el era însărcinat a cerceta și adevăra toate sumele pentru ca apoi să poată fi supuse Obșteștii obicinuite Adunări.

Regulamentul organic al Munteniei arată (art. 134) că, la sfârșitul fiecărui an, se încheia socoteala de toate intrările și eșirile, pe care se vor alătura documentele necesare, adică contracturile, raporturile către Visterie, ordinele de plată și chitanțele celor cari ar fi primit sume de bani. Dacă, din vre-un capitol, ar fi rămas vre un prisos, acesta se va face venit la *Casa Rezervei*.

La fiecare sfârșit de trimestru, Vistierul va supune Domnului un bilanț bazat pe documente. Domnitorul va trimite acest bilanț Obșteștii obicinuite Adunări, care, în fiecă an, va alege șase membrii din sânul său pentru cercetarea acestor socoteli.

Aceștia, după ce vor examina aceste socoteli, verificând și Casa Vistieriei, vor face un raport către Domn, cu observațiunile lor.

La finele fiecărui an, Domnitorul trimitea Obșteștii obicinuite Adunări socoteala lămurită asupra intrărilor și eșirilor anului trecut, precum și *bugetul sau închipuirile cheltuelilor anului viitor* (art. 117 Reg. Mold.).

Art. 136 din Reg. Valahiei arată că întru cât Obștească obicinuită Adunare este chemată, pe baza art. 51, să cerceteze socotelile veniturilor și cheltuelilor Țării și să facă Domnului cuvenitele arătări, dar că ea neavând

timpul necesar, căci sesiunile sale sunt scurte și ea având și alte numeroase atribuțiuni, s'a creiat un *Control obștesc*, care, în tot cursul anului, să cerceteze cheltuelile Statului, să adeverească primirile, înlesnind astfel cercetările Obșteștei Adunări. Acest serviciu s'a pus în aplicare dela 1 Ianuarie 1832; el avea un *Șef al Controlului*, doi șefi de mese (birou) și scriitori necesari. În al. 2 al art. 136 se arată atribuțiunile primului birou, în alin 3 atribuțiunile biroului al doilea.

Obștescul control depindea direct de Domnitor. Din această cauză în Moldova, conf. art. 116, funcționa pe lângă Marele Postelnic, care era Șeful Cancelariei Domnului.

Șeful controlului, după cum se poate vedea din tabloul salariilor, pag. 63, primea lunar 1500 lei, adică un salariu egal cu acela al directorilor dela ministerele de interne și de finanțe, cei mai mari funcționari în ministerele lor după minștrii.

Permanentizarea funcțiunilor publice. Regulamentele organice caută să asigure o stabilitate creind servicii publice specializate și cu caracter permanent, conferindu-le atribuțiuni bine determinate. Toate marele servicii publice, cum sunt cele 3 departamente ministeriale adică Ministerul Trebilor din Lăuntru, Ministerul Finanțelor și Marea Postelnicie sau Departamentul de Stat precum și celelalte ministere logofeția Dreptăței, logofeția trebilor bisericești, Spătarul sau ministerul oștirea, au competențe determinate arătate precis în Regulament, (art. 147 și urm. Regul Valahiei). Această competență este generală, adică se întinde pe întregul teritoriu. Nu mai există mari dregători cu competența mărginită la un anumit teritoriu, cum erau în regimul anterior, unde găsim un mare vornic de țară de sus și un altul de țară de jos, un mare logofăt de țară de sus și un altul de țară de jos, unde Marele Ban și mai apoi Caimacamul aveau atribuțiuni de administrator și judecător numai în județele de dincolo de Olt.

Fiecare minister avea câte un director, afară de Secretariatul de Stat sau postelnicie. Directorul ajuta pe ministru în conducerea Ministerului, iar, în lipsa acestuia, îi ținea locul.

Cele trei departamente ministeriale, adică internele, finanțele și Secretariatul de Stat erau împărțite în secțiuni și anume: primul și cel de al doilea câte 3 secțiuni, iar al treilea numai două (vezi art. 147—153 precum și celelalte ministere ca Marea logofeție sau ministerul Dreptăței și Marea logofeție a pricinilor bisericești aveau directori, dar nu erau împărțite în secțiuni.

Directorul departamentului justiției era mai mare ca grad și salariu de cât acela al ministerului pricinilor bisericești.

Serviciile ministerelor se împărțeau în *servicii centrale* și *servicii exterioare*. Țara era împărțită în *județe*, numite în Moldova *ținuturi*. Aceste subdiviziuni teritoriale nu aveau personalitate juridică. Ele erau conduse de funcționari numiți, în Valahia, *ocârmuitori de județ* (art. 352 R. Val.), iar

în Moldova *ispravnici*. Județele se împărțeau în plăși și plaiuri, conduse de un *subocârmuitor* (vezi Paul Negulescu Studiu asupra județelor în vechiul drept românesc în *Revista de drept public*, 1942).

Acești funcționari depindeau de Ministerul Treburilor din Lăuntru *Sameșii* sau *Casierii* de județ depindeau de ministerul de finanțe.

Între miniștri era o clasificare, astfel marele vornic sau ministrul de interne, care era și președintele Sfatului administrativ (art. 148 R. V.) primea un salariu mai mare decât ceilalți miniștri (vezi tabloul litera A pag. 52). Vistierul, marele postelnic și logofătul dreptății aveau un tratament egal, iar logofătul pricinilor bisericești primea un salariu mai mic.

Este interesant de notat că justiția era mult apreciată prin Regulament. Astfel Președintele Înalțului Divan avea titlu de Mare Ban și un tratament egal cu acela al Marelui Vornic adică câte 2800 lei lunar, iar membrii acestor Înalte Curți primeau numai cu o sută lei mai puțin decât ministrul justiției, adică câte 2400 lei lunar.

În dorința de a asigura o stabilitate mai mare și a face ca funcționarii să fie îndemnați a-și îndeplini îndatoririle lor, Regulamentul declara (art. 356 Val și 496 Mold.) că schimbarea slujbașilor în fie ce an, cum se obicinuia mai înainte, se desființează, fiind vătămătoare („zmintitoare” R. Mold.) slujbei.

Regulamentul admite numirea funcționarilor pe trei ani (art. 405 R. Mold.) și, dacă dedeau dovezi de vrednică purtare, ei puteau continua slujba pentru noi perioade.

Această numire pe termen și reînnoibilă este recomandată și astăzi ca fiind mult mai avantajoasă interesului general, înamovibilitatea sau stabilitatea căutând mai mult interesul personal al funcționarului.

Funcțiunea publică, astfel cum este organizată de Regulament, este o grupare de atribuțiuni, de puteri, de competențe cu scop de a da satisfacțiune unui interes general.

Funcțiunile publice erau *permanente* în sensul că erau create ca să dea satisfacțiune interesului general, în mod perpetuu, adică fără limită în timp și fără intermitență. Ele erau create prin lege, puterea executivă neputând crea funcțiuni publice; ele aveau o sferă de competență cu anumite atribuțiuni și puteri date de lege, având astfel o specializare.

Pentru a opri creierea de funcțiuni nejustificate, producătoare de cheltuieli și de dezorganizare a serviciilor, Regulamentul stabilea cu aproximație veniturile și cheltuielile Statului. *Bugetul anual* (art. 117 R. Mold.), care se alcătua de guvern și se supunea Adunării obștești, trebuia să cuprindă cheltuielile și veniturile presupuse ale Statului, urmărind arătările Regulamentului și făcând mici adăogiri sau scăderi după cum veniturile tezaurului ar încuvința.

Înainte de a termina trebuie să arătăm că Regulamentele se ocupau de situațiunea funcționarilor, și după ce părăseau funcțiunea, prin creierea de *pensiuni*, devenite pensii răsplătitoare, care se dădeau ca o răsplată din partea

Statului pentru acei care și-au împlinit slujba cu osârdie, cinste și fără prihănire. Aceste pensii erau reversibile pe jumătate asupra văduvelor pe tot timpul vieții, și copiilor până la majorat (Reg. Mold. Anexa litera C p. 220).

* * *

Viată municipală a existat la noi de multă vreme. Găsim orașe încă prin secolele al XIV, și al XV. Ele aveau oare-care autonomie și o administrație proprie, aleasă de locuitori (Vezi Paul Negulescu în Revista de drept public, 1942, p. 85 și urm.).

Regulamentul organic al Moldovei stabilește ca toate orașele au drept de a cârmui interesele lor economice, (materialnice) printr'un *Sfat orășenesc*, alcătuit din 5 membrii domiciliați în oraș, unul din membrii Sfatului, era ales dintre boieri de Obșteasca Obicinuită Adunare, ca prezident, iar ceilalți patru erau aleși de către staroștii tuturor corporațiilor din oraș, întruniți în colegiu.

Pentru a fi aleși în Sfat, neguțătorii trebuiau să aibă vârsta de 30 ani, să fie cetățean și să aibă o proprietate în oraș sau un capital neguțătoresc de 25000 lei. (Vezi Reglement municipal pentru orașul Eși la pag. 239). Pe lângă *Sfat*, guvernul avea un *Comisar al Guvernului*, care lua parte la toate ședințele Sfatului privighind lucrările lui, fără a se putea amesteca în atribuțiunile Sfatului, dar raportând ministrului de interne, or de câte ori socotește că interesele orașului nu sunt bine apărute, sau ca sfatul își depășește atribuțiunile.

Sfatul trebuia imediat să ridice *planul orașului* cu însemnarea piețelor, a ulițelor, a bisericilor, a clădirilor publice. Orașul trebuie limitat ca să nu întindă prea departe. Orașul Eși e împărțit în patru cvartale însemnate cu vopsele: roșu, albastru, galben și verde. Fiecare cvartal împărțit în 3 părți Art. XXIII cere să se dea nume ulițelor și piețelor, punându-se numere la fie ce casă.

Nu se putea construi fără prealabilă aprobare de către Sfat, construcțiunei a un imobil, Contravenienții erau amendați și construcția oprită (art. XXVI). Pavarea străzilor, curățirea gunoaielor, de prin curți și de pe strade, regularea cursului Bahluiului, al Căcăinei și Miculinei, înălțarea malurilor, facerea de canale pentru înlăturarea mlăștinilor, tăierea și ridicarea gheței de pe străzi, erau îndatoriri ale Sfatului.

Se ooresc înmormântările la bisericile din oraș și se dispune facerei de cimitire afară din oraș, având fiecare câte un paraclis pentru serviciul religios. Se hotărăște ca industriile insalubre să fie așezate afară din oraș (art. XLVI); se hotărăște aducerea apei, luminarea orașului, se iau măsuri contra incendiilor, se organizează serviciul medical al orașului, precum și poliția orașului.

Veniturile orașului se compun din axize stabilite asupra rachiului, vinului, păcura ce ar intra în oraș, un impozit asupra birjelor și căruțelor, o

zecime asupra capitației datorite de locuitori din oraș, o dare asupra cărților de joc (pag. 253), sub supravegherea Ministrului din Lăuntru.

• • •

Regulamentele organice aduc oarecare modificări. Astfel se desființează scutelnicii, dar țăranii de pe moșie sunt obligați să dea câte 4 bărbați la fiecă sută de oameni ca slugi boierești, care să-i muncească proprietarului iar pentru lipsa de scutelnici, boierul primea despăgubire de la Stat câte 24 lei pe an de fiecare scutelnic.

Un singur lucru câștigă țăranii, prin Regulament, anume că ei cunosc sarcinile la care sunt impuși. Dar încolu, tot ei duc aproape singuri sarcinile Statului.

Boerii erau scutiți de bir; ei puteau să facă comerț fără a plăti patentă, iar art. 399—402 din Reg. Moldovei vorbesc de titlurile de nobilitate, de nobleță arătând ca Domnul de acord cu Obicinuita obștească Aduunare, va putea da titluri de nobleță. — Regulamentul Valahiei; prin art. 350 — 351, stabilesc aceleași principii privitoare la nobleță. Regulamentele organice recunosc împărțirea în clase a boierilor. Astfel, Domnul nu putea fi ales de cât dintre boierii de clasa întâia.

Mazilii plătesc, după regulament, un bir mai mare de cât țăranii de 45 lei anual.

Negustorii ca și meseriașii plăteau patentă, cum s'a arătat mai sus.

• • •

Pentru paza *ordinei publice* se organizează în ambele Principate poliția.

Șeful poliției în capitală era aga. Orașul București era împărțit în 5 despărțiri, sau culori. Fiecare despărțire avea un comisar și 3 subcomisari (vezi pag. 55 și 57).

Orașul Iași era împărțit în 4 cvartale (cartiere) ce se însemnau cu culori: roșu, albastru, galben și verde. Fiecare cvartal se împărțea în 3 despărțiri.

Un ipistat avea paza, la ordinele comisarului cvartalului, într'o despărțire sau departament. Un corp de gardieni, numiți seimeni în Moldova, făceau paza străzilor. (Vezi pag. 248 și urm.).

Potrivit art. 379 Reg. Val. se înființează o miliție în Valahia pentru paza granițelor și paza buneii orânduiei și a obșteștii liniști. Miliția Valahiei compusă din pedestrime și cavalerie, era împărțită în 3 polcuri, fiecare polc având două batalioane și două escadroane, așa că erau 6 batalioane și 6 escadroane, ceia ce dedea 3516 ofițeri și soldați pedestrime și 1140 ofițeri și soldați cavalerie. Polcurile erau comandate de coloneli (polcovnic) batalioanele de maiori.

Regulamentele organice atât al Munteniei în art. 371 și următ. cât și

al Moldovei și art. 425 și urm. vorbesc de *începuturi de o unire mai de aproape între amândouă Principatele.*

Prin art. 371 muntean și 425 mold. se arată ca comunitatea de limbă, de religie, de obiceiuri, de interese a locuitorilor din ambele Principate, cuprind, încă dela descălicarea lor, elementele unei uniri nedespărțite care s'au împiedecat numai din întâmplătoare împrejurări, dar de sigur, prin unirea acestor două popoare, s'ar ajunge la rezultate folositoare.

Vedem prin urmare că politica rusească care, încă de sub Ecaterina a II-a, susținea că Moldovenii și Muntenii sunt slavi, mai târziu, și chiar în timpul ocupațiunei Basarabiei, în 1940, susținea că Moldovenii sunt slavi româniizați, în decursul timpului, de către Valahi, stăruind, prin toate mijloacele de propagandă ca Românii din Basarabia ocupată în 1812 să se numească numai moldoveni și că limba lor este cea moldovenească, iar nu cea românească. Dar cu toate acestea ei proclamau solemn, în 1830 că Moldovenii și Muntenii sunt de acelaș neam romanic, și că unirea lor este utilă.

Explicațiunea acestui fapt ne-o da Kisseleff, care în actele și corespondența sa arată că el considera Dunărea ¹⁾ ca frontiera Imperiului. Anexarea ambelor Principate de odată era pentru dânsul, ca și pentru conducerea politică, o necesitate a Imperiului. De aceea el vroia să facă o fuzionare a spiritelor sub egida și direcțiunea Rusiei, care trebuia să dureze cât mai mult, în cele două Țări, menite amândouă să fie atașate la Rusia.

Urmărind această idee Kisseleff a stabilit ca comitetele de redactare ale Regulamentelor să funcționeze la București sub supravegherea lui pentru ca administrația ambelor țări să fie aproape identică (art. 371 Muntenia). Art. 426 din Reg. Mold. ne vorbește despre identitatea de legislație, ca o necesitate în vederea unei apropiieri mai rapide; se proclamă libertatea de a face comerț a Moldovenilor în Muntenia și a Muntenilor în Moldova; identitatea sistemului monetar (art. 375 Val., 430 Mold.); extrădarea, etc.

Kiseleff vroia ca ocupațiunea să dureze încă 10—15 ani, până când Europa să se obicinuiască cu această ocupațiune și apoi stăpânirea de fapt să fie recunoscută printr'un act internațional.

Dacă acest plan nu a reușit, aceasta se datorește faptului că conducerea politică rusească nu vroia să nemulțumească imperiul german și Anglia, care nu vedeau cu ochi buni această extindere a Puterii moscovite. De aceea cu toate protestările lui Kisseleff, Rusia își retrage armatele în 1834, după 6 ani de ocupațiune, sperând că, în scurt timp, Principatele vor deveni fructul copt, gata să cadă în brațele Rusiei.

În interval însă, în Principate, se desvoltă spiritul național românesc, ideia romanității neamului nostru, pasionează spiritele; se desvoltă un spirit de independență care prezintă interesante manifestațiuni.

Intr'un studiu următor vom examina Regulamentul organic, astfel cum a fost transformat și publicat în ediția din 1847.

1) Vezi scrisorile lui Kisseleff către Orloff citate mai sus.

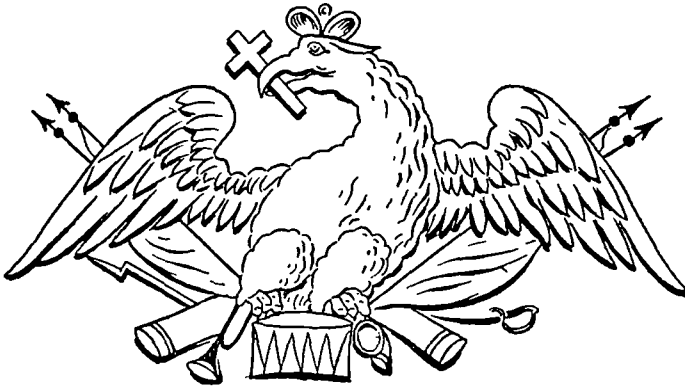
E R A T A .

ERATA

La pag.	coloana	2	rândul	22	Tragerea	în loc de	Tregerea
" "	"	"	rând	penultim	cei	" " "	bei
" "	"	"	"	ultim	bezi	" " "	cezi
" "	"	1	rândul	29	amândouă	" " "	amâodod
" "	"	1	"	3	vor alege	" " "	voralege
" "	"	1	"	20	însărcinare	" " "	încărcinare
" "	"	2	"	9	lipsa	" " "	lips
" "	"	2	"	19	apărare	" " "	ăpărre
" "	"	1	"	26	în scris	" " "	io scris
" "	"	2	"	27	intări	" " "	înrăvi
" "	"	1	"	22	lăcomiei	" " "	ăcomiei
" "	"	2	"	19	dritul	" " "	drptul
" "	"	2	"	ultim	lora	" " "	ora
" "	"	1	"	12	doctor	" " "	bohtor
" "	"	1	"	13	halva	" " "	halba
" "	"	2	"	31	cu	" " "	ca
" "	"	2	"	2	rânduite	" " "	pânduite
" "	"	2	"	6	dreptii	" " "	treptii
" "	"	2	"	3	politicești	" " "	pnliticești
" "	"	2	"	3	vârșd	" " "	vârștră
" "	"	2	"	27	intăia	" " "	întăi
" "	"	2	"	36	mijlocul	" " "	mļjocul
" "	"	2	"	ultim	căderilor	" " "	scăderilor
" "	"	2	"	21	scaunilor	" " "	seannilor
" "	"	2	"	30	săteni	" " "	văteni
" "	"	2	"	37	însuși	" " "	însușl
" "	"	2	"	41	stricăciune	" " "	stri-căciune
" "	"	2	"	42	fiecăruia	" " "	vie căruia
" "	"	1	"	24	criminalicești	" " "	cūiminalicești
" "	"	"	"	7	tașie	" " "	tașiei
" "	"	1	"	8	vechili	" " "	vechile
" "	"	2	"	23	orândueli	" " "	orădueli
" "	"	1	"	32	celelante	" " "	celelelante
" "	"	1	"	44	urud	" " "	urmă
" "	"	2	"	44	909, 4349 și 4414	" " "	909 și 4414
" "	"	2	"	47	Acest	" " "	ăcest
" "	"	2	"	29	poronca	" " "	prononca
" "	"	"	titlu	"	munișipalei poliși	" " "	mnișipalitali
" "	"	1	"	41	Căratul	" " "	Căratnl
" "	"	"	art. XXXIV	44	Cotiugile	" " "	Contiugile
" "	"	2	"	23	ruptoarea	" " "	uptoarea
" "	"	1	rândul	7-8	să se șteargă cuvintele	mazălil, ruptașil.	ruptele vistierel
" "	"	2	"	ultim	pro —	în loc de	por
" "	"	1	"	17	Schingiurile	" " "	Sdhingirile
" "	"	1	"	42	maghiștratură	" " "	magiștratură

În ediția Regulamentului Valahiei din 1832, Cap. IX începe cu art. 379, de și secția V din Cap. VIII se termina tot cu art. 379. În ediția din 1847, art. 379 din Cap. IX s'a contopit cu art. 380, păstrându-se astfel numerotația posteroară.

Noi am păstrat numerotația edițiunei din 1832.

REGULAMENTUL ORGANIC AL VALAHIEI

REGULAMENTUL ORGANIC AL VALAHIEI

CAP. I

Pentru alegerea Domnului

SECȚIA I

Intocmirea Obșteștii Adunări Ecstraordinară.

Art. 1. — Așăzământul dela Akerman întărind dritul ce au boerii dinpreună cu obșteasca voință a lăcuitorilor a alege pe Domnii Molcavii și Valahii, alegerile se vor face de catre Obșteasca Adunare Ecstraordinară, care se va aduna pentru acest sfârșit în orașul de căpetenie al Prințipatului.

Art. 2. — Această Adunare Ecstraordinară se va alcătui în Valahia de o sută noăzeci mădulări, adică :

a) de Prea-Sfinția Sa părintele Mitropolitul.

b) de trei părinți episcopi, ce se vor afla în lucrare, al Râmnicului, Euzău și Argeșu.

c) de cincizeci boeri de întâiul rang și anume : dela vel ban până la vel cămăraș, coprinzându-se și cei ce se vor afla într'acest depe urmă rang, care boeri, până la numărul de mai sus zis, vor fi priimiți ca niște alegători după rândul a mai sus-șăderii ce se păzește în rânduiala rangurilor, care ranguri se află însemnate în arhondologia aceștii eparhii.

d) de șaptezeci și trei boeri de al doilea rang, dela vel clucer până la vel comis, coprinzându-se și cei ce se vor afla într'acest din urmă rang.

e) de treizeci și șase deputați aleși

dintre boerii fieșcăruia județ, câte doi de județ, dela vel sârdar până la cel din urmă rang, fără osebire.

f) de douăzeci și șapte deputați ai corporațiilor dup în orase.

Mădulările Obicinuitei Obșteștii Adunări pot să se aleagă asemenea ca niște alegători în neobicinuita Obștească Adunare.

Art. 3. — Nimeni nu poate fi priimit în Obșteasca Adunare Ecstraordinară de nu va fi în vârstă de treizeci ani deplin.

Art. 4. — Boerii dintâiul rang, pentru ca să fie mădulări Obșteștii Adunări Ecstraordinare, trebuie să fie născuți rumâni și așăzați în Valahia ; iar cei de al doilea rang, pe lângă acestea, să fie stăpâni de o moșie de cinci sute stânjini cu lăcuitori.

Asemenea și deputații judeților trebuie să fie boeri și stăpâni de o moșie după cum s'a zis mai sus, în județul acela unde se vor alege.

Art. 5. — Deputații corporațiilor trebuie să fie rumâni, nesupuși la nici o protecție streină și stăpâni, în orașul acela unde se vor alege, de unul sau de mai multe lucruri nemișcătoare de preț cel puțin de cinci mii [lei] și nesupuse la nici o zălogie.

Art. 6. — Pentru alegerea a 73 boeri din al doilea rang se va urma într'acestaș chip :

a) Se va alcătui foaie de numele tuturor boerilor de acest rang, care se vor fi aflând în Valahia și carii au cualitățile cele cerute după articolile 3 și 4.

b) Aceștia se vor strânge în București la zioa și locul cel hotărît pentru tragerea sorților a 73 mădulari. La 9 ceasuri de dimineață evropenești trebuie să se afle toți strânși, ca să se sfârșască tragerea sorților tot într'aceia zi de va fi prin puțință, sau cel mult a doa zi. Cei ce nu se vor afla de față, vor pierde dritul de a se alege prin sorți.

Iar cei ce nu vor putea să se afle față la tragerea sorților din pricina boalei sau a altei legiuite împiedecări, vor înștiința pentru aceasta în scris Ocârmuirii, care va scri prezidentului aceștii Adunări ca să însemneze pe hârtiuțe numele celor ce lipsesc și să le tragă prin sorți dinpreună cu numele celor ce se află față.

c) Stăpânirea va orândui un boer de întâiul rang ca să fie prezident asupra tragerii sorților; iar cel mai vechiu și mai mare la rang dintre boerii aceștii Adunări, va sluji ca un secretar, fără să-și piearză dritul de a se trage și pentru dânsul sorți.

d) După ce va chiema prezidentul anume pe fieșcare dintre mădulările Adunării ce se vor afla față, apoi îi va pohti ca, după rândul vechimii boerilor, să scrie numele și rangul său pe o hârtiuță ce i să va da de către prezidentul, pe care o va arunca însuși în vas. Hârtiuțele trebuie să fie tot de aceiași hârtie, de aceiași mărime și toate tot într'un fel strânse.

e) După ce să vor arunca hârtiuțele în vas, secretarul Adunării va trage mai întâi o hârtiuță și apoi fieșce obraz, care prin sorți se va numi mădular al Obșteștii Adunări Ecstraordinare, va trage îndată alta pentru cel ce va își după dânsul și cu acest chip se va urma tragerea sorților până se va împlini

numărul mădulărilor ce se cere de către Regulament.

f) La fieșce tragere a sorților în parte, cel ce se va chiema ca să tragă, va îngriji a amesteca hârtiuțele din vas și după ce va își hârtiuța, o va citi cu glas mare și înțelegător, suppuindu-o la vederea prezidentului și a celor ce să află față.

Numele ce au ișit se vor trece îndată în catastih, din josul cărora nume se vor iscăli prezidentul, secretarul, cel ce au tras acel nume și un al patrulea obraz, ce se va lua pe rând dintre cei ce se află în adunare, după rânduiala rangului și a însemnării numelor în foaie. După aceasta cel ce va își prin sorți, se va publicui ca un mădular al Obșteștii Adunări Ecstraordinare. Acest chip se va urma la fieșce tragere.

g) În urmă prezidentul face cunoscut numele a 73 mădulări ale Obșteștii Adunări Ecstraordinare și până a nu se risipi Adunarea, dă la mâinile fieșcăruia dintr'înșii cărți iscălite de dânsul și de secretar.

h) Prezidentul va da în mâna vremelnicii Ocârmuirii catastih întru care se coprind numele celor ce s'au ales prin sorți pentru ca să-i fie cunoscute. Asemenea și mădulările ce sorții i-au ales, vor arăta cărțile lor Ocârmuirii, care după ce le va cerceta după catastih, le va iscăli; în urmă se vor publicui numele celor ce au eșit prin sorți și catastihul se va pune în păstrare la mitropolie.

Art. 7. — Când după vreme se va întâmpla ca boerii din întâiul rang să nu fie îndestui spre a se împlini numărul de cincizeci mădulări pentru Obșteasca Adunare Ecstraordinară, atunci lipsa se va împlini din boerii de al doilea rang, cei mai vechi și mai mari la rang.

Asemenea se va urma și când boerii de al doilea rang nu vor putea împlini partea lor cea hotărîtă. Atunci se va împlini numărul de 72 dintre boerii rangului al treilea, cei mai vechi înălțați în rangurile cele mai mari ale aceștii trepte.

Art. 8. — Deputații judeților se vor alege de către alegători, care se vor lua dintre cei mai însemnați ai fieșcăruia județ.

Vor fi alegători :

1-*iu.* Toți boerii dela vel clucer până la cel din urmă rang, care nu vor fi având cerutele cualități spre a fi deputați, precum și feciorii de boeri stăpânitori de moșii, care nu vor fi având însă vreun rang.

2-*lea.* Adevărații neamuri, postelniceii și manzili stăpânitori de moșie, ce se vor alege de către cetășii lor, câte doi de plasă și ceată, însă de va putea plasa să dea pe numiții alegători.

Art. 9. — După ce se vor strânge toți acești alegători la zioa cea hotărâtă în orașele scaunului isprăvnicesc din județele lor, li se va citi foaia de numele tuturor obrazelor ce vor fi având cerutele cualități pentru a se alege deputați.

După aceasta, fieșcare dintr'aceste patru stări, a celor mai însemnați ai județului, adecă : boeri, neamuri, postelniceii și manzili, începând dela cea mai mică, va alege doi deputați, după mulțimea glasurilor și după chipul de mai jos :

Fieșcare alegător al unii stări va numi doă obraze dintr'acele însemnate în foaia cea coprinzătoare de numele celor vrednici de a se alege deputați ai județului, a cărora nume le va scri și le va iscăli ori va pune pe altul să le scrie și să le iscălească înaintea tuturor celorlalți.

Când alegătorii aceiași stări își vor fi dat părerea lor într'acestaș chip, atunci obrazele cele doă care vor fi având mai multe glasuri în partea lor, se vor socoti că s'au ales de toată starea.

Iar când câte patru stările vor priimi pe doi inși a se alege deputați, atunci aceștia îndată se vor cunoaște de deputați ; dar întâmplându-se înprotivă, numele celor aleși de câteș patru stările se vor arunca într'un vas de unde se vor trage prin sorți și cele dintâiu doă nume ce vor își, se vor numi deputați.

Art. 10. — Cel mai vechiu și mai

mare la rang dintre boerii fieșcăruia județ va fi prezident și cel ce vine îndată după dânsul, secretar, fără să piarză nici unul nici altul dreptul de a se trage și pentru dânsii sorți.

Pentru tragerea sorților a deputaților duprin județe și pentru chipul ei, să se urmeze întocmai după cum s'a așezat în art. 6 pentru boerii de al doilea rang.

Art. 11. — Ocârmuitorul fieșcăruia județ, însărcinat fiind pentru această treabă de către Stăpânire, va îngriji a strânge pe toți alegătorii i pe boerii ce se vor alege, după foile ce i se vor trimite de către caimacani, după coprinderea art. 19-*lea*, aflându-se față la strângerea lor pentru ca să ia aminte a se pune în lucrare legiuirea alegerii și a se păzi buna oranduială ; dinpreună cu ocârmuitorul se va afla față și protopopul locului, dar nici unul, nici altul nu vor avea voe să se amestece întru nimic la lucrările Adunării, ori să aibă întruăire cu verice alt mijloc.

Art 12. — Indată după isprăvirea tragerii sorților, catastihul se va adeveri de către ocârmuitor și protopop, trimițându-se în urmă la Stăpânire, care va publicui numele acelora pentru care au eșit sorțul.

Art. 13. — Cu patru zile cel puțin mai nainte de a se deschide Obșteasca Adunare Ecstaordinară, deputații fieșcăruia județ, având cărțile lor, se vor înfățișa înaintea ocârmuiri, care după ce le va cerceta după catastih, le va iscăli, puindu-se în urmă catastihul în păstrare la mitropolie.

Art. 14. — Deputații corporațiilor duprin orașe se vor lua după analoghia de mai jos :

- 9 orașul București.
- 3 Craiova.
- 1 Focșanii.
- 1 Buzăul.
- 2 Ploești.

- 1 Târgoviştea.
- 2 Ruşii de Vede.
- 1 Piteşti.
- 1 Câmpu-Lung.
- 1 Slatina.
- 2 Râmnicul din judeţul Vâlci.
- 1 Târgul Jiului.
- 1 Caracalul.
- 1 Cerneţi.

27 Toată suma.

Art. 15. — Starostea de neguţatori, după porunca Stăpânirii, va pohti pe corporaţiile din oraşul Bucureşti a alege din fieşce corporaţie câte 3 obraze din cele mai cu stare şi de ispravă, având cerutele cualităţi. După ce va face această alegere şi se va încheia catastihul de către starostea, Stăpânirea, luând doi dintr'înşii, va orânduî pe unul prezident şi pe celalalt secretar; în urmă starostea va îngriji ca să-i strângă pe toţi în zioa şi locul ce se vor hotări spre a se trage prin sorţi acei nouă deputaţi. Tragerea să se facă întocmai după chipul ce s'a arătat în art. 6, pentru boerii de al doilea rang.

Starostea se va afla la adunare pentru ca să îngrijească a se pune în lucrare legiuirea alegerii şi a se păzi buna orânduială; în urmă, va adeveri catastihul întru care se coprint numele celor ce

s'au ales prin sorţi, ferindu-se de a se amesteca la lucrările adunării sau de a avea vre o înrăuire cu ori ce fel de chip.

Art. 16. — Pentru deputaţii corporaţiilor din celelalte oraşe, ocârmuitorul după porunca ce va avea pentru aceasta, va pohti pe starostea ori pe judeţul fieşcăruia oraş ca să strângă în zioa şi locul ce se va hotări, pe toţi câţi au cualităţile cele cerute, spre a se trage sorţu deputaţilor ce s'au orânduî pentru fieşce oraş după chipul ce s'au arătat în art. 6.

Starostea ori judeţul se va afla faţă la lucrările adunării pentru paza bunei orânduiei, îndatoraţi fiind a adeveri catastihul întru care se coprint numele celor aleşi de deputaţi. După aceasta îl va da în mâna ocârmuitorului ca să-l adevereze şi să-l trimiţă Stăpânirii spre a-l publicui. Tregerea sorţilor isprăvindu-se, să se urmeze după coprintdrea art. 13.

Art. 17. — Dacă în zioa străngerii neobicinuitei Obştestii Adunări, unii din mădularele ei nu vor putea să se afle faţă la alegerea Domnului din pricina boalei sau verice altui cuvânt legiuî, o asemenea întâmplare nu va putea să întârzieze, nici să împiedece lucrările adunării, ci la orice întâmplare ea se va îndeletnici la alegerea Domnului, când trei părţi din tot numărul alegătorilor se va afla faţă la Adunare.

SECŢIA II

Vremelnica Ocârmuire.

Art. 18. — La orice încetare de Domnie şi întâmplându-se vacanţie, trei caimacami se vor însărcina îndată cu oblăduirea Stăpânirii.

Vor fi legiuîţi caimacami:

Prezidentul Innaltului Diván, ministru Trebilor din Lăuntru şi marele logofăt sau ministru Dreptăţii, care se vor afla în slujbă atunci când se va întâmpla vacanţia.

Aceşti trei dregători vor ocârmui din-

preună toate trebile Prinţipatului, până la suirea în scaun a noului Domn şi vor stränge îndată obicinuita Obştească Adunare spre a pune în lucrare măsurile cele hotărite prin art. 20.

Caimacamii, pe vremea ocârmuirii lor, nu vor putea să dea titluri de nobleţă, să judece pricini fără să aibă judecata lor apelaţie, nici să scoată pe bei ce se află în dregătorii publice, cezi numai pentru o greşală dovedită

și încă, când se va întâmpla ca o dregătorie să nu-și aibă dregătorul ei, nu vor putea să orânduiască la dânsa decât numai vechil.

Art. 19. — Tot în ziua orânduiri lor, caimacamii se vor indeletnici la închipuirea foilor, după catastișele ce sânt întocmite pentru acest sfârșit.

a) Pentru boerii de întâiul și al doilea rang, precum și pentru obrazele cele mai însemnate care se copriind în art. 2-lea, cu arătarea lăcașului lor și întocmai după art. 3, 4, 8.

b) Tot caimacamii vor întocmi foaia candidaților de Domnie, trecând întrânsa numele boerilor, care vor avea calitățile cerute de articolul 26.

Asemenea vor trece întrânsa și numele lor, dacă vor avea tot acele calități ce să cer și după ce se vor isprăvi toate aceste pregătitoare lucrări pentru alegerea Domnului, foile să vor pune în păstrare la mitropolie.

Art. 20. — Cei ce vor socoti că cu nedreptate s'au depărtat de drepturile ce le dau calitățile lor, pot, în soroc de douăzeci și două zile după publicarea foilor, să-și arate cererile lor la Obicinuita Obșteasca Adunare, care, de le va găsi temeinice, va raporta către Stăpânire ca să-i așaze îndată întru dreptățile lor.

Art. 21. — În a cincilea zi a orânduiri lor, vor publica foile pentru care s'au vorbit la art. 19. Tot într'aceiași vreme vor trimite porunci către ocârmuitorii județelor și alți dregătorii ai locurilor, ca să strângă pe cei mai însemnați din fieșce județ, carii trebuie să stea la alegerea deputaților precum și pe cei mai însemnați ai corporațiilor.

Art. 22. — Ocârmuitorii și ceilalți dregători ai locurilor, în douăzeci și pa-

tru ceasuri după priimirea foilor, vor trimite publicații în toate părțile județului lor, arătând locul și ziua întru care trebuie să se afle strânși toți cei ce au dreptate a fi în adunare.

Art. 23. — Nici o tragere prin sorți nu se va putea face până a nu trece douăzeci și cinci zile de la publicarea foilor, pentru ca să aibă vremea cea cuviincioasă a-și face arătările lor cei ce să vor socoti nedrep[tă]ți.

Art. 24. — Peste patruzeci de zile după publicarea foilor și trimiterea poruncilor, trebuie să se isprăvească în tot Prințipatul alegerile mădularilor ai Obștești Adunării Ecstraordinare și pe se zece zile în urmă toate mădularile trebuie să se strângă în București spre a se afla în Obșteasca Adunare Ecstraordinară care se va deschide la 61 de zile în urma orânduiri caimacamilor.

Art. 25. — Caimacamii sânt îndatorăți supt răspunderea lor să ia trebuincioasele măsuri ca alegerile atât în orașul de căpetenie, cât și prin județe să se facă după chipul cel așazat în acest regulament și ca la toate lucrările ce privesc asupra lor, să se păzească buna orânduială și liniștirea. Vericarele să va abate din hotarele cele coprinse într'acest cap, ori va pricinui niscareva turburări în adunările cele întocmite pentru alegere, întâiași dată se va înștiința de către președintele de a-și veni în cunoștință; de va rămânea el neclintit întru abatere din datorile sale, puterea săvârșitoare îi va porunci să iasă afară din sala adunărilor; iar când și atunci se va înprotivi, ostașii îl vor lua și spre pedeapsa nesupunerii sale îl vor pune la opreală până să va urca în scaun Domnul cel nou.

SECȚIA III

Chipul alegerii Domnului

Art. 26. — Domnul se orânduiește pentru toată viața lui. El trebuie să aibă vârstă de patruzeci de ani deplin,

să fie din familie a cărtia nobilitate să se sue cel puțin la moșul său și a căruia naturalizație, potrivită cu obicei-

rile Țării, să înceapă dela tatăl său.

El se va alege numai dintre boerii cei mai destoinici și carii vor avea rangurile de ban, de dvornic de Țara de Sus sau de Țara de jos, de al 3-lea, ori al 4-lea dvornic, de logofătul de Țara de sus ori de Țara de jos, sau carii, după punerea în lucrare acestui regulament, vor avea rangurile ministrilor de și nu se vor afla în slujbă. Către aceasta, feciorul cel mai mare al Domnului, care pe vremea morții, lepădării sau a scoaterii din Domnie a tată-său se va afla în legiuită vârstă, după coprinderea pravilii pământului, va fi primit în numărul candidaților de Domnie, păzindu-se însă și către dânsul și celelalte formalități care se cer pentru adevărarea celor mai multe glasuri și pentru a se face alegerea sa după lege ¹⁾.

Art. 27. — În zioa cea hotărîtă, toate mădulările Obșteștii Adunări Ecstraordinare vor merge la mitropolie la noă ceasuri evropenești înaintea prânzului.

Art. 28. — Caimacamii pot fi mădulări ai Obșteștii Adunări Ecstraordinare și părtași lucrărilor sale, ori ca niște alegători pentru alegerea Domnului sau ca niște candidați, după dreptatea ce va da fieșcăruia dintre ei rangul și calitățile lor.

Art. 29. — Mitropolitul va fi pravilnic prezident al Obșteștii Adunări Ecstraordinare și va lua spre ajutorul său pe marele dvornic și pre marele logofăt, carii vor fi secretari Adunării, precum și pe alți trei; unul dintre boerii de al doilea rang și altul dintre cei de al treilea, cei mai însemnați din fieșcare din aceste ranguri și pe cel de al treilea dintre deputații corporațiilor pe cel mai bătrân. Când se va

întâmpla ca mitropolitul, bolnav fiind sau din altă pricină, să nu poată a fi față la Adunare, atunci slujba prezidentului o va împlini-o episcopul carele pravilnicește va avea al doilea rang după mitropolitul.

Art. 30. — Prezidentul, prin ajutorul amândurora secretarilor de mai sus ziși, se va îndeletnici la cercetarea cărților fieșcăruia mădular, urmând după vechimea rangurilor și găsindu-le de bune și adevărate, îi va face cunoscuți că sânt primiți în Obșteasca Adunare Ecstraordinară și secretarul îi va trece la catastih.

Art. 31. — Mitropolitul îmbrăcat cu veșmintele arhieresti, va merge în biserică, dinpreună cu toate mădulările adunării și, după ce va sluji sfânta liturghie, va face un cuvânt pe scurt către adunare, arătând mărimea scoposului pentru care s'au strâns; după aceasta va ceti cu glas mare și înțelegător acest întocmit jurământ:

„Jur că la alegerea ce voiu face nu voiu fi amăgiț de către vre un interes în parte sau de vre o îmbulzire streină, nici de vre o altă cugetare, ci binele și fericirea obștei îmi va fi cel dintâiu scopos.“

Și apoi viind fieșcare dintre mădulările adunării înaintea sfântului prastol și puind mâna pe sfânta evanghelie, va zice cu glas mare: Jur acestea.

Art. 32. — După ce se vor împlini toate aceste formalități și se va sfârși jurământul, se vor întoarce toți în sala străngerii, unde prezidentul va ceti foaia candidaților de Domnie și a calităților ce se cer, spre a se putea alege Domnul.

În urmă se vor chema pe nume mădulările adunării, după vechimea rangurilor lor, spre a balota pentru fieșcare dintre candidați ²⁾.

1) Obșteasca Extraordinară Adunare de revizie a votat un amendament: „*Art. 26 paragraful al 2-lea.* Domnul nu se va putea alege de cât dintre boerii din rangul dintâiu, adică de la vel ban și până la vel cămăraș, carii se socotesc cei mai vechi boeri și se osibesc din cei de al doilea și al treilea rang. N'a fost promulgal nefiind întărit de „ministrul împărătesc“.

2) La art. 32 s'a votat de către Obșteasca Ecstraordinară Adunare de revizie următorul amendament:

„*Art. 32, paragraful al 2 lea.* După aceasta prezidentul va face chemare anume fieșcăruia din mădulări și cei ce nu vor fi de față, se vor însemna pe foae cu un punct și se vor scri de

Art. 33. — La începutul balotației pentru fieșcare candidat, mitropolitul va da în mâna fieșcăruia alegător doă bale, una albă și alta neagră. Când se va chema a-și da votul său, va arunca una dintr'aceste bale în vasul cel orânduie pentru priimirea voturilor de alegere și ceialaltă într'alt vas acoperit și pus pe o masă, care va fi la o parte.

Art. 34. — Fiind că voturile trebuesc a se da pe taină, fieșcare dintre

către unul din secretari într'un catastih deosebit.

După ce va isprăvi chemarea pe anume, prezidentul va da fieșcăruia mădular, păzind rândul rangului, un buletin întru care acel mădular va scri patru nume de candidați, pe care va voi să aleagă și pe urmă strângând acest buletin, îl va pune însuși într'o cutie care va sta pe masă înaintea prezidentului: fiecare buletin se va scri pe ascuns, ca numele ce se vor însemna pe dânsul să nu poată fi văzute de către cei ce vor fi de față, orânduindu-se încă un loc deosebit tainic pentru această înscriere.

După ce toate mădularile își vor da într'acel chip votul lor, atunci se va deschide acea cutie în vederea a toatei adunări de către asesor, carele va deschide fieșcare buletin și după ce îl va ceti cu glas mare îl va da prezidentul unuia din secretari ca să l treacă în catastihul ce se va orânduie spre aceasta. Buletinurile nu se vor lepăda decât după ce se vor cerceta dacă numărul lor este de o potrivă cu al mădularilor celor de față și după ce le va face rubar cu catastihul în care vor fi trecute.

Candidatul carele la cea dintâiu deschidere a cutiei va avea doă părți din glasurile tuturor mădularilor în partea lui, va fi ales de domn.

Dacă la cea dintâiu deschidere a cutiei, nici unul din candidați nu va fi putut împreuna numărul de glasuri ce mai sus se arată, atunci alegerea se va face prin balotație între zece candidați cari vor avea pentru dânsii mai multe voturi decât ceialți și domn va fi dintre acești zece acela, care va împreuna glasuri mai multe, însă cel puțin cu unul mai mult de cât jumătatea numărului mădularilor celor de față.

Intâmplându-se și după balotație ca nici unul din acești zece candidați să nu împreune pentru sineși cu unul mai mult peste jumătatea numărului mădularilor celor de față, atunci se va face al doilea balotație asupra a trei candidați cari vor fi împreunat mai multe glasuri dintr'acești zece și cel ce va împreuna în urmă mai multe glasuri dintr'acești trei, va fi ales de domn. Iar intâmplându-se ca pe lângă acei zece candidați să aibă și altul un asemenea număr de glasuri ca cel de al zecelea, se între și acela în numărul candidaților.

Asemenea se va urma și la al doilea balotație asupra celor trei candidați."

Nici acest amendament n'a fost întărit.

mădularile ce se vor chema a-și da votul său, să îngrijască a nu vedea nimeni care din amândoă balele aruna într'un vas și care într'altul.

Art. 35. — Fieșcare dintre candidați n'are voe să-și dea votul său pe vremea când balotează pentru dânsul.

Art. 36. — Toate mădularile adunării vor șadea jos și atunci numai are voe fieșcare a se aridica, când se va chema de către prezidentul a-și da votul său.

Art. 37. — Prezidentul cu secretarii și asesorii va șadea într'un loc al sălii, de unde să poată vedea pe toate mădularile adunării și să se vază de către dânsii.

Art. 38. — Când se vor scoate din vas balele ce s'au aruncat pentru alegerea fieșcăruia candidat, secretarul cel orânduie pentru această treabă va face cunoscut cu glas tare și înțelegător câte bale albe și câte negre au eșit, iar celalalt secretar le va scrie în slove la catastihul său.

Se va urma într'acestași chip până la cel din urmă candidat.

Când marele dvornic și marele logofăt, slujind ca niște secretari ai Adunării, vor fi în numărul candidaților, pe vremea ce se vor trage sorții pentru dânsii, se vor orânduie în locul lor cei mai vechi dintre boerii de rangul lor.

Art. 39. — Isprăvindu-se balotația fieșcăruia candidat, numărul balelor ce vor eși și se scrie pe catastih, se va adeveri cu iscăliturile prezidentului, ai doi secretari și a trei asesori.

Art. 40. — Când se va isprăvi balotația tuturor candidaților, de se va întâmpla ca doi sau mai mulți dintr'înșii să aibă un deopotrivă număr de voturi, atunci aceia să se pue la al doilea balotație.

Art. 40. — După săvârșirea balotației, mitropolitul tot într'aceiași adunare, a căriia lucrările nu vor înceta nici cum până la sfârșitul lor, va porunci îndată a se face înscrișul pentru cei ce au eșit mai multe bale în catastih, unde s'au însemnat numărul balelor, pe care is-

călindu-l, îl va da episcopilor a se iscăli atât de Sfinția lor cât și de amândoi secretarii și de câte trei asesorii, apoi va face cunoscut obrazul ce s'a ales de Domn și scoțând copie după înscrisul ce s'a făcut, o va trimite vremelnicii Ocârmuirii.

Art. 42. — Săvârșindu-se alegerea Domnului, mădulările Adunării Ecstraordinare, tot într'aceiași strângere a lor, vor iscăli după rândul rangului lor arz-mahzarul catre Poartă prin care să ceară întărirea Domnului, cum și o notă oficiala prin care să înștinteze Curții ocrotitoare pentru alege ea Domnului. Spre a se putea săvârși toate aceste lucruri tot într'aceiași Adunare fără a se risipi, caimacamii vor îngrii a alcatui mai dinainte amândoa înscrisurile de mai sus zise, în care se va lasa loc deschis spre a se trece numele Domnului celui ales.

Art. 43. — Această Obștească Adunare Ecstraordinară, fiind stransă numai pentru alegerea Domnului, nu va putea să-și însușască vreo alta deosabită cadere, ci ea în faptă se desface îndată ce se va săvârși această alegere și se vor isca amândoa înscrisurile de mai sus zise.

Fieșcare din mădulări, până a nu se desface și a se risipi adunarea, este

îndatorat să dea sinetul său de alegător în mâna mitropolitului, care le va pune în păstrare în arhivele mitropoliei, făcând cunoscută tuturilor cea desăvârșit desfacere și despărțire a Obșteștii Adunări Ecstraordinare.

Art. 44. — Până a se întări Domnul de către Poartă, caimacamii nu vor înceta a ocârmui Țara, rămâind îndatorați ca după ce se va urca Domnul cel nou în scaun, să dea cuvânt de ocârmuirea lor și socoteală de cheltuiala veniturilor Țării, atât Domnului cât și Obicinuitei Obșteștii Adunări.

Pompa suirei Domnului în Scaun și toată țeremonia ce privește la dânsa se va rândui prin regulamentul ce va face vremelnica ocârmuire conglăsu ta cu vechiul obicei din condicile Divanului; iar ungerea Domnului se va face în Biserica Maicei Precistei din Curtea Veche.

Când Domnul se va apropiea de sfântul prastol că să se ungă, va face cu mâna pus pe sfanta evanghelie jurământul de mai jos:

„Jur în numele sîntei Troițe să pazesc întocmai și nestramutat pravilele și legiuirile Prințipatului Valahii, după regulamentul cel întocmit și să fac a se păzi și a se ținea întru toată virtutea lor”.

CAP. II

Pentru Obicinuita Obștească Adunare

Art. 45.—Obicinuita Obștească Adunare, sub prezența mitropolitului, se va alcătui :

a) de trei episcopi eparhioți: al Râmnicului, Buzăului și Argeșului.

b) de douăzeci boeri de întâia treaptă, care trebuie să fie pământeni, după vechiul obicei și să aibă vârstă cel puțin de treizeci ani.

c) de nouăsprezece deputați duprin județe, câte unul de județ și unul pentru orașul Craiova.

Aceștea se vor alege dintre stăpânii de moșii tot dintr'acel județ și vor fi boeri feciori de boeri ¹⁾, având vârstă de treizeci de ani deplin.

Toată suma : patruzeci și două mădulare.

De și se va micșora numărul județelor spre a se face mai rătănde și deopotrivă la lățimea lor, însă numărul deputaților va fi tot același iar obrazele ce sânt a se alege, se vor hotări după analoghie până la împlinirea cerutului număr de deputați.

Art. 46. — Obrazele, ce alcătuiesc Obicinuita Obștească Adunare, vor fi priimită după chioul de mai jos :

a) mitropolitul ca un prezident și episcopii eparhioți sânt pravilnice mădulare ale acestei adunări,

b) iar ceilalți douăzeci boeri de întâiul rang se vor alege în orașul de

căpetenie prin balotație, după mulțimea glasurilor, de către toți boerii acestor ranguri, afară de ministrii, cari nu vor putea fi mădulare aceștii adunari, nici să-și dea votul pentru alegerea mădularelor; fiindcă după capul al IV al acestui regulament, ministrii sânt însărcinați cu alcătuirea planurilor și a socotelilor ce se paradosesc și de acei fiecare dintrâșii se va afla față în Obicinuita Obștească Adunare numai pentru treaba ce privește la dregatoria lui, ca să dea trebuincioasele deslușiri și să sprijineze prin destoinice cuvinte pitacele, ce va da Domnul către această adunare.

c) cei optsprezece deputați duprin județe, precum și al orașului Craiovei, se vor alege asemenea prin balotație de către toți cei mai însemnați boeri, sau feciori de boeri, cari lacuiesc în locurile acelea unde trebuie să se facă alegerea și au cel puțin vârstă de 25 ani deplin.

d) Tot aceleași mădulare ale Obicinuitei Obștești Adunări vor urma lucrările lor în curs de cinci ani.

Art. 47. — Adunarea alcătuindu-se odată, își va alege peste tot anul, după cele mai multe glasuri, dintre mădulările sale, doi secretari și două ajutoare acestora, fără de a-și pierde dritul de a vota și ei.

Ea nu va putea chibzui nici o pricină de nu se vor afla strânși în sala adunării, cel puțin două a treia părți din tot numărul votanților. Va ținea jurnal

1) În ședea de la 5 Decembrie 1831, Adunarea a interpretat textul în sensul că feciorii de boeri pot fi deputați chiar dacă n'au „cin“ (A-nalele parlamentare II, p. 8).

după orânduială de toate lucrările sale. Pricinile ce vor căuta, se vor hotări după mulțimea glasurilor; întâmplându-se însă a fi glasurile deopotrivă la număr, atunci mitropolitul va da cadere de hotărîre părerii unde se va alătura.

Art. 48. — Toate hotărîrile Obicinuței Obșteștii Adunări se vor supune cunoștinții Domnului prin anaforale iscălite de către prezidentul, doi secretari și ajutoarele lor și alcătuirea acestor anaforale se va face după chipul următor :

a) După ce se va citi Obșteștii Adunări pitacul Domnului asupra căruia va fi să se chibzuiască, se va îndeletnici această adunare într-o sa coprire, ori tot într'aceiași zi, sau după cinci zile; iar sfădirea se va mărgini asupra priimirii ori nepriimirii aceluși pitac, sau asupra schimbărilor ce se vor socoti că trebuie a se face asupra lui.

b) Amândoi secretarii vor scrie, unul într'o condică osebită și altul într'o coală de hârtie iarăși osebită, toate păreriile câte se vor sprijini de către șase mădulare ale Adunării; în urmă se vor ceti cu glas mare și după ce le vor înțelege cu toții, prezidentul va adeveri acea alcătuire cu a sa iscălitură.

c) După aceasta, va începe lucrarea balotației asupra tutulor părerilor scrise; iar scoaterea balelor ¹⁾ din vas se va face în vederea tutulor mădulărilor Obșteștii Adunări; în urmă se va scrie înpotriva fieșcăria păreri câte bale au eșit albe și câte negre; apoi și condica și osebita coală se vor iscăli de către toate mădulărilor Adunării, ca printr'aceasta să nu mai rămâe nici o îndoială asupra isprăvii chibzuirilor.

d) Indată după aceasta se va iscăli anaforoa pe temeiul chibzuirii pentru care au eșit cele mai multe bale albe și după ce se va citi cu glas mare, aci înaintea Adunării, se va iscăli de prezidentul, secretarii și ajutoarele lor și se va însoți cu coala de hârtie co-

prinzătoare de urmarea chibzuirilor și se vor supune cunoștinții Domnului. Iar condica, a căria coprire va fi din cuvânt în cuvânt conglăsuită cu coprirea coalei de hârtie și încredințată cu iscălitura tutulor mădulărilor Adunării, va rămâea dinpreună cu jurnalul la arhiva adunării.

Art. 49. — Chibzuirile Obicinuței Obșteștii Adunări atunci numai vor avea putere de pravilă, când se vor întări de Domn, care s'obod este de a nu le întări, fără să-și dea cuvântul pentru ce nu le întărește; dar și Domnul nu va avea cadere să facă de sineși schimbări la asemenea chibzuiri, ci pentru ori ce îndreptare va socoti de trebuință va da-o în a doilea chibzuire a aceștii adunări și apci la orice chibzuire i se va înfățișa în acea pricină, după cele din urmă hotărîri ale adunării, va întări sau nu.

Art. 50. — Mădulărilor aceștii adunări care, în urma hotărîrii ce s'au dat după mulțimea glasurilor, vor avea deosebită a lor părere, nu o vor putea scrie în nici într'un fel de înscris, anafora sau jalba prin care să sprijineze acea părere ²⁾ a lor; căci cei ce vor iscăli un asemenea înscris, se vor face cunoscuți adunării și se vor scoate din numărul mădulărilor ei, ca niște turburători ai întocmitei orânduiei, punindu-se în locul lor alte mădulare.

Art. 51. — La fieșicare strângere de peste an a Obicinuței Obșteștii Adunări, Domnul este îndatorat să dea întru a ei cercetare socotelile veniturilor și a cheltuelilor visteriei și a tutulor celorlalte case ale Țării, precum și socotelile ce vor da și alți dregători pentru osebite ramuri de ale cârmuirei încredințate acelora.

Adunarea va putea să le dea în cercetare de comisii alcătuite dintre mădulăarele [sale] sau și însuși să le cerceteze de față cu toții, după care descoperindu-se cevași rele întrebuițări, să le arate Domnului. Către aceasta, această 'adu-

1) Ediția din 1847 întrebuițează „bile“, în loc de „bale“, cum e textul din 1831.

2) Din eroare în ediția din 1831 „trecere“ în loc de „părere“.

nare va întocmi împărțirea birului și a dăjdiilor asupra celor de subț asemena răspunderi; împlinirea veniturilor Țării și a lor cheltuială, întemeindu-se însă cu mare scumpătate asupra hotăririlor ce se coprind în al III-lea cap al aceste regulament. Nici o prefacere acelor hotăriri nu se va putea face, precum și nici o dajdie neobicinuită nu se va putea împlini fără de a se priimi mai întâiu de amândoi puterile.

Art. 52. — Ori ce act sau hotărire a Obicinuitei Obșteștii Adunări și a Domnului, care va fi înpotriiva privilegiurilor Prințipatului și a tractaturilor sau a hațișerifurilor întărite pentru folosul acestui Prințipat, precum și înpotriiva drepturilor Curței Suzerane și a Curții apărătoare ¹⁾, trebuie să se socotească desputernicite și neținute în seamă.

Art. 53. — Intâmplându-se răskoală sau vre o mare turburare și neorânduială între mădularele Obicinuitei Obșteștii Adunări, Domnul va putea să precurmeze strângerea ei și va fi îndatorat a face îndată raportul său către Innalta Poartă și către ocrotitoarea Curte, cerând voe și slobozenie de a putea strânge o altă Obicinuită Obștească Adunare.

Art. 54. — Obicinuita Obștească Adunare are cădere să arate Domnului, prin anaforale, năpăstuirile și plângerile Țării și încă, de va fi trebuință, să le facă cunoscute la amândoi Curțile ²⁾, însemnând mijloacele ce se va chibzui mai bine spre a lor îndreptare.

Asemenea va putea această Obștească Adunare, după vechiul obicei, să aducă la cunoștința Domnului arătări asupra veri căria pricini de folos obștesc ce va socoti de trebuință și să-l roage de a le lua în băgare de seamă.

Art. 55. — Toate isvoadele de prăvilă sau regulamenturi nouă, trebuiesc

intâiu să se dea în cercetarea Obicinuitei Obșteștii Adunări, afară numai din poruncile domnești care se dau spre a se pune în lucrare cele în ființă pravile.

Art. 56. — Asemenea, această adunare va fi întru îndatorire să judece folosul tutulor măsurilor ce se vor lua în pricini ori de obște sau întâmplătoare, măsuri însă câte vor privi la siguranța pământului și vor cere ori vre o cheltuială de bani sau cevași întocmiri pravilnice.

Art. 57. — Obicinuita Obștească Adunare va cerceta și va priimi isvoade de contracturi pentru tot felul de ocupuri, va îngriji a se păzi neclintit stăpânirea lucrurilor obștești; va stăruii să se îndemneze oamenii la lucrarea pământului și la meserii; va așeza dinpreună cu Domnul orice va privi la însuflețirea și înlesnirea negoțului Țării și celui din lăuntru și celui de afară; la potrivirea și unimea trăsurilor (greutăților) și măsurilor în toată Țara; la tocirea și buna orânduială a școlilor, spitalurilor și altor așazări ce sânt clădite pentru faceri de a cișmelelor, a drumurilor, a închisorilor, a carantinilor, a avaturilor bisericesti, a ținerii unui trup de jandarmerie națională, ³⁾ șcl.

Cu un cuvânt această adunare va urma a fi ca și mai înainte și după pravilele cel temeinice ale pământului, păzitori dreptăților și pricinuitori fericirii compatrioților săi.

Art. 58. — Indatoririle puse asupra Obicinuitei Obșteștii Adunări prin articolele de mai sus pomenite nu vor putea la nici o întâmplare să împiedece stăpânitoarea putere dată Domnului, după vechile întocmiri și obiceiuri ale Țării și care putere privește la păzirea bunei orânduiei și la liniștea publicului.

Art. 59. — Obicinuita Obștească Adunare nu va fi însărcinată de acum înainte și cu cuviințe judecătorești;

1) În ediția 1847 în loc de „Curții suzerane și a Curții apărătoare“: „ce urmează dintr'această“.

2) În ediția din 1847 în loc de: „facă cunoscute la amândoi Curțile“ s'a publicat „adică la mai înaltă cunoștință“.

3) În ediția 1847: »pentru faceri de bine, la cișmele, la drumuri, la carantine, la avaturile bisericesti, la ținerea unui trup de jandarmerie națională, etc.«

fiindcă acestea, pentru vremea viitoare, se va da asupra unui osebit Divan, sau asupra unei Înalte Curți, pentru care se va vorbi în alt cap al acestui regulament.

· *Art. 60* — Aceasta adunare se va numi de acum înainte Obicinuită Obștească Adunare.

Domnul este îndatorat să o strângă pe fieșcare an la întâiu Dechemvrie în București, fiind că contracturile vămilor și ocnelor se închee la întâiu Ianuarie

și că atunci trebuie să se înceapă anul Finanților.

Doă luni sânt hotărîte pentru șăderea în București a fieșcării adunări ce se strânge pe an; dar Domnul va putea să prelungească acest soroc, când va socoti cu cuviință și dacă se vor întâmpla neobicinuite împrejurări care negreșit cer o asemenea prelungire.

Către aceasta el poate să o strângă și peste obicinuita vreme la întâmplare de foarte mari trebuințe.

CAP. III

Finanța.

Intocmirea cârmuirii Finanțelor, urmate până acum, este atât de încurcată, privindu-se ori după mulțimea dădiilor, ori după chipul împărțirii și strângerii lor, sau după felurimea dărilor ce se lua din vânzarea husmeturilor și a ruzumaturilor în folosul unor dregători și a deosebitelor asăzări publice și a multor obraze privilegiate prin hrisoave și alte ducunenturi domnești, încât de multe ori s'au pricinuit într'acestea nu numai abuzuri și nesuferite nedreptăți, ci încă și o simțitoare scădere la veniturile Statului. Drept aceea, comitetul chemat fiind a așeza temeiurile noului regulament, care trebuie să ocârmuiască de acum înaintea Prințipatul Valahii, au socotit datorie să întrebunțeze la alcătuirea capului pentru Finanță rânduiala de mai jos :

a) Să strice și să desputerriceze ori

ce bir și dajdie păgubitoare dajnicilor.

b) Să rânduiască neapăratele cheltueli ale Statului pentru fieșcare an.

c) Să hotărască birurile și toate veniturile Statului, care se vor strânge de acum înaintea și se vor rândui a întâmpina cheltuelile anului.

d) Să așeze regula hotăritoare și nestrămutate pentru catagrafii și împărțirea birului și a dădiilor.

e) Să hotărască rânduiala ce trebuie să se păzească la strângerea birului și a celorlalte ramuri de venituri ale Statului.

f) Să așaze chipul cu care casa Vistieriei să-și dea socoteala.

g) Să hotărască cu un chip lămurit drepturile și datoriile reciproce între proprietar și al său sătean.

SECȚIA I

Desputerniciri sau oboriri.

Art. 61. — Se strică și se desputericează pentru totdeauna :

I. Chipul împărțirii birului pe lude.

II. Orânduelile breslașilor, a ruptașilor și a cumpaniștilor, a căror documenturi se vor socoti de acum înaintea desputernicite și neținute în seamă.

III. Toți slujitorii carii sub feluri de numiri se află în slujba osebiților dregători; pentru că de acum înaintea în locul acestora se vor așeza pe la toate ramurile oblăduirii ordonanțe sub

numire de dorobanți ¹⁾ și pe lângă judecătorii vor fi aprozi.

Dorobanții a căroro cea mai multă parte vor fi călări, vor lua dela Stăpânire leafă după cum s'au așezat în tabla sub litera A și vor fi îndatorați să-și cumpere calul, să se îmbrace tot într-o uniformă și să se hrănească din punga

1) În ediția lui 1847: „se vor așeza ordonanțe sub numire de dorobanți pe lângă osebitele ocârmuiri; pe lângă, etc.»

lor, căci toate acestea s'au socotit în leafa ce s'au hotărît pentru fieşcare, după locuri. Satele îi voralege dintre lăcuiitorii lor şi vor fi chezaşi pentru dânşii, iar cinovnicii pe lângă care se vor afla slujind, vor fi răspunzători pentru purtarea lor¹⁾.

Cu acest chip împlinindu-se trebuincioasa slujbă pe lângă deosebitele dregătorii, nici un dregător i cinovnic nu va putea să ia de la treaba sa pe vreun om, vericine va fi, la ori ce întâmplare, cu pricinuire ca să-l întrebuinţeze la slujbă.

IV. Vama ce se lua până acum dela vânzările făcute în lăuntru în Ţară prin târguri, bălciuri, oraşe, târguri şi sate.

V. Rsumaturile, adecă dijmăritul, tuţunăritul, vinăriciul şi oeritul pământurilor.

VI. Dările ce se făcea pe seama mănăstirilor, a spitalurilor, a orfanotrofiilor, a casii podurilor şi a cişmelilor, precum şi ale Cutii Obştirilor.

VII. Avaetul trecătoarei rămătorilor peste hotar care se socotea ca un venit al Doamnei.

VIII. Dajdia ce se socotea spre împlinirea plăţii preţului untului ce se da la Cetatea Vidinului²⁾.

IX. Poprirea de câte două parale la leu de la toate lefile, precum şi răspunderea de câte patru parale la leu pentru toate lucrurile vândute prin mezat, adecă două parale ce plătea vânzătorul starostii de neguţători şi două parale ce plătea cumpărătorul pe seama cutii de milostenie.

X. Luările ce se făcea pe seama armaşului şi a zapciilor armăşii de la toate vătăşiile Țiganilor Statului şi pentru catării lor.

XI. Amândoă isprăvnicaturile de streini şi vătăşiile de plaiuri.

1. Rânduieală atingătoare de dorobanţi şi coprinse într'acest paragraf s'au modificat prin legea asupra dorobanţilor din 1831 şi 1833 din anul 1833.

2. Cuvintele: ce se da la cetatea Vidinului: "s'au scos potrivit cu comunicaţia Ecselenţii Sale d. general-consol al Rosiilor", explică editorul din 1847.

XII. Căminăritul, fumăritul, gârdurăritul, săpunăritul, grosăritul, arabăgăritul şi tot felul de altă luare şi avăeturi ce să lua pe seama a feluri de slujbaşi.

XIII. Vorniciile de pripasuri, adică gloabele ce să lua până acum pentru vitele ce să găsea prin bucatele plugarilor, fiind că acest fel de învinovăţiri se vor judeca de acum înainte de către judecătoria împăciuitoare a fieşcăruia sat, care vor despăgubi prepagubaşi pentru pagubile ce li s'ar pricinui³⁾.

XIV. Milile de vinărici hărăzite la feluri de aşezări publice şi obraze; avăeturile întocmite pe seama dregătorilor din vinărici, dijmărit şi oerit şi din orice şi vâmi; hărăzirile urmate din veniturile mănăstirilor, cu un cuvânt, tot felul de dare, [dajdie] şi avăet ce se lua pe seama dregătorilor mari şi mici; tot felul de dare, dajdie sau bir ce s'au urmat până acum supt veri-ce numire şi care nu se coprinde într'acest regulament, precum şi ori ce obicei şi ducument care priveşte la unile ca acestea, se vor socoti desputernicite şi neţinute în seamă.

Art. 62. — Cheltuelile satelor pentru popasurile ispravnicilor, a zapciilor, a slujitorilor, a polcovnicilor, a căpitanilor, a trimişilor stăpânirii şi de orice alt dregător⁴⁾ şi slujbaş, cu un cuvânt toate cheltuelile satelor, afară de cele ce anume să coprind în articolul 105, se strică şi se desputernicează.

Art. — 63. Cheltuelile satelor se înmulţea mai cu deosebire întru creştere nemăsurată prin orânduile de salahori, de materialuri şi de transporturi, prin facerea podurilor şi feluri de alte clădiri, precum ale poştilor şi altele; acest obicei era vecinic izvor de abuzuri şi pricina dărăpănării satelor.

3) Editorul din 1847 ţinând seama de legiuirea din anul 1831 asupra stricăciunii pricinuite de vitele de pripas, înlocueşte parte finală a aliniei şi anume „de acum înainte, etc.” cu: „şi să vor pedepsi potrivit cu aneusul acestui cap. subţ no. 2”.

4) În text: „trecător”, eroare de tipar îndreptată în ediţia din 1847.

I. Din partea Stăpânirii care era silită să împovăreze cu acest fel de orândueli județile, plășile sau satele, care să afla cu apropiere de locurile unde cerea trebuință, sau pe cei ce avea materialurile trebuincioase și sarcina, care putea a fi nesimțitoare împărțindu-se deopotrivă pe toată țara, se făcea împovăraătoare pe un puțin număr de sate.

II. Din partea unora din slujbașii cari găsea printr'acestea mulțime de mijloace de a scoate bani și a săvârși nemărginite răpiri.

III. Pentru că fieșcare sat cislundu-se pentru plata salahorilor, a transporturilor, a materialurilor, sau alte dări ce li să cerea, fruntașii satelor hotăra prețurile după a lor voință ca să ia o parte pe seama lor și printr'o cislă nedreaptă, făcută numai de dânșii, împovăra pe cei mai săraci cu toată greutatea.

Spre a înceta dar acest fel de urmări, întru adevăr derăpănătoare, care aduc neorânduială întru vecinicie și seacă izvorul fericii obștești, ori ce fel de sarcină și cerere în natură, subț veri ce numire va fi, se strică și se desputernicează pentru totdeauna. La toate întâmplările ecstraordinare ce se vor judeca de către Obșteasca Adunare că sânt de neapărată trebuință pentru folosul obștii, Stăpânirea, după ce le va întări, va îngriji a se săvârși prin dare de mezat cu prețuri mai jos. Întâmplându-se să nu se găsească voitori de asemenea încercinări, Stăpânirea să va însărcina însuși cu săvârșirea, orânduind comisari pentru aceasta și cheltuelile se vor întâmpina din banii Casii rezervii orânduși pentru acest fel de cheltueli.

Când însă nu să vor ajunge acești bani, sau că se vor fi cheltuit în alte trebuințe, atunci, după priimirea de voe de la amândoa curțile, să va împărți suma trebuincioasă a banilor pe toți dajnicii, după analoghia tacsii ce sânt orânduși a plăți.

Cât pentru dregerea și facerea drumurilor celor mari, Domnul dinpreună cu Obicinuita Obșteasca Adunare luând

drept temeiu prețul ce s'au urmat în trecuții trei ani, va hotări plata zilii de lucru și a chirii carălor și cu această plată se vor chiea să lucreze satele de județul acela unde trebuie să se facă acele drumuri și de la care ele vor dobândi cel mai mare folos.

Art. 64. — După hotărîrea coprinsă în instrucțiile ce slujesc de temeiu la acest comitet¹⁾, toți scutelnicii și poslușnicii fără nici o osebire se vor strica pentru totdeauna și se vor așaza în rândul dajnicilor.

Domnii nu vor mai avea putere de a da de acum înainte scutelnici, vericăruiă măcar; asemenea nu vor putea să scoată sau să sloboază a se scoate din rândul dajnicilor vreun om pentru slujba boerilor sau a altor particulari; vor fi răspunzători pentru orice faptă împotriva aceștii hotărâri.

Legiuirea ce s'au făcut la leat 1746, cu iscăliturile clirosului bisericesc și a boerilor și cu întărirea Domnului Costantin Nicolae Mavrocordat, pentru desrobirea țaranilor rumâni, rămâne și va rămâne ne strămutată întru toată coprinderea ei.

Hrisoavele date de către Stăpânire la multe familii ca o răsplătire a slujbelor lor sau subț alte numiri și care le da drepturi de a lua vamă pe moșiile lor sau pe a altora, se desputernicează pentru totdeauna. Spre îndestularea a tuturor acestor mai sus pomenite privileghiuiri cu care să folosea nobleța de este o vreme nepomenită, drepturile proprietarilor de moșii întemeete pe începuturile cele neschimbate a le cuviinții și ale dreptății și statornicite prin articolile 141, 142, 144 și 145 a acestui regulament, sânt cheazășuite în veci împotriva veri ce bântuiri și călcări²⁾.

1) Inceputul acestui articol, până la „toți scutelnicii“ a fost înlăturat în ediția din 1847, spune editorul „potrivit cu comunicația E. S. D. general consol al Rosii“.

2) În ediția din 1847 partea finală a ultimului alineat al art. 64 s'a modificat astfel: „dreptății, hotărîte și statornicite prin secția VII a acestui cap, sânt cheazășuite... etc.“. Aceasta, spune editorul, potrivit îndreptării aduse de către adunarea din anul 1832, prin paragraful adăogat la sfârșitul legiuirii asupra drepturilor și datorilor între proprietari și săteni.

SECȚIA II

Cheltuelile Statului.

Lei

Art. 65. — Cheltuelile Statului pe fieșcare an se întocmesc după chipul de mai jos ¹⁾:

	Lei
1- <i>iu.</i> Baniî ce se plătesc Prea-Înalteî Porți la sfârșitul fieșcărui ^a an subț numire de Țezie, Idie și Rîchiabie ²⁾	439.500
2- <i>lea.</i> Lista civilă a Domnului, adică baniî ce i să dau pe an pentru toate cheltuelile postului de Domn, a familii sale și a toateî curții sale, ne mai putând Domnul de acum înainte să ia pe seamă-î vre o ramură de venituri, nici să ceară dela nimenea vrê o dare în bani sau în natură subț ori ce fel de numire va fi ³⁾	1.200.000
Această sumă alcătuitoare de lista civilă a Domnului i să va număra în câte a patra parte, după acelaș chip precum se vor strânge și dăjciile.	
3- <i>lea.</i> Lefile tuturor dregătorilor și slujbașilor, precum și a capu- <i>chehaelii</i> Țarigrădului și a canțelarîi ce urmează să aibă, coprinzându- <i>se</i> și toate cheltuelile acestor cîn urmă i lefile apozilor, ale dorobanților după alăturatul Stat subț litera A.	3.977.820

1) În ediția din 1847 se arată că întrucât cheltuelile statului s'au fixat cu aproximație «cu ahmin», în textul regulamentului s'au păstrat sumele inițiale, dar că în note se arată la fiecare capitol modificările ulterioare. Vom reproduce la fiecare capitol al cheltuelilor, notele originale ale ediției din 1847.

2) Această sumă s'au urcat la 1.400.000 lei de Țara Românească cu tahmin în urma rânduilor convenții Petersburgului care hotărăște la 2.000.000 lei turcești datoria pe tot anul a Țării către Înalta Poartă. (Notă la ediția 1847)

3) Obșteasca ecstraordinară Adunare din luna trecutului Octomvrie anul 1834 a făcut o adăogire de 400.000. (Notă la ediția din 1847)

Pe leat 1832 se va adăoga alți lei 562.920, spre a se face toată suma lefilor până la lei 4.500.000, profitîsîndu-*se* adăogirile la tribunaturi și partea administrativă și în sfârșit Prințipul unit cu Obicinuita Obșteasca Adunare va face adăogire la lefile civililor, precum și a militarilor, când îl va slobozi înălțarea veniturilor ce va urma din vânzarea oțcupurilor Țării fără însă de a să sărăci Casa Rezervii, pentru care se vorbește mai jos, căci aceasta este de mare trebuință întru Administrația Prințipatului.

4- <i>lea.</i> Ținerea unui trup de jandarmerie, după tabla ce s'au alăturat lângă capul IX: Pent u jandarmerie ⁴⁾	2.500.000
---	-----------

5- <i>lea.</i> Ținerea Poștilor ⁵⁾	947.418
---	---------

6- <i>lea.</i> Cheltuelia Poștii care se plătește celui însărcnat cu Poștile pentru deosebittele trimeri ce face Stăpânirea ⁶⁾	100.000
---	---------

7- <i>lea.</i> Ținerea carantinilor care se vor așaza pe marginea d'a stînga a Dunării, după Tabla ce s'au alăturat lângă capul pentru carantine.	600.000
---	---------

8- <i>lea.</i> Ținerea în bună stare a podurilor și drumurilor celor mari din Prințipat	200.000
---	---------

Se vor întâmpina pe fieșicare an întâmplările cele

4) Acest paragraf trecut la început în sumă de 2.500.000, s'au urcat la suma de 2.750.000 pe temelul articolului 1-*iu* al leșitirii din anul 1831 asupra adăogitiei lefilor ofițerilor miliții. (Notă la ediția din 1847)

5) Oblăduirea plătește acum pentru ținerea poștilor numai suma de 845550 lei. (Notă la ediția din 1847).

6) Această sumă să rădică și vine un an cu altul la 200000 lei, precum s'a și trecut în bugetul anului 1835. (*ibidem*)

	Lei
mai grabnice după mijloacele ce vor rămânea în puțința Statului.	
9-lea. Suma hotărîtă spre plata datoriei ce au făcut Statul pentru așternerea cu piatră a celor patru mari drumuri din București și ținerea lor în bună stare . . .	147.710
10-lea. Dregerea temniților din București și Craiova și ținerea în cea mai prin puțință, bună stare a vinovaților ¹⁾	70.000
Această sumă se va întrebuința pe fieșicare an după temeiturile regulamentului alcătuit de comisia ce s'au numit într'adins pentru această pricină ²⁾ .	
11-lea. Lemnele de foc pentru deosebitele canțalarii și toate judecătoriile ³⁾ . . .	60.000
12-lea. Ținerea a două seminarii, adecă 90 mii pentru cel din București și 60 mii pentru cel din Craiova ⁴⁾	150.000
13-lea. Ținerea școalelor publice în capitală și în celelalte orașe ale Prințipatului, a tipograf'i, a bibliotecii.	350.000
14-lea. Trebuințioasele cheltueli pentru trimiterea curierilor și altor într'adins trimiși pentru trebuința Statului atât în lăuntru cât și pe afară ⁵⁾	50.000

1) Această cheltuielă să rădică un an cu altul la 120000 lei, precum s'a și trecut în bugetul anului 1835. (*ibidem*)

2) În ediția din 1847: „.... pe fieșicare an potrivit cu aneșul No. III al capului VII.», anexă care s'a și publicat în acea ediție.

3) Această sumă dovedindu-să neîndestulă, s'a trecut în bugetul anului 1835 în sumă de 80000 lei. (Notă la ediția din 1847).

4) Intrucât potrivit legiutirei din 1833 seminarele au trecut în sarcina mitropolicii și a episcopilor, potrivit art. 361 și 362, astfel cum au fost publicate în ediția Regulamentul Organic din 1847, aliniatul 12 al acestui articol a fost suprimat în acea ediție.

5) În ediția din 1847 a devenit aliniatul 15.

	Lei
15-lea. Sumă hotărîtă pentru pensii și pentru despăgubirea celor ce au acum scutelnici, după rangul fieșicării ⁶⁾	1.500.000

O parte dintr'această sumă să va da acum sub numire de despăgubire tutulor celor ce au dreptate a avea oarecare număr de scutelnici, după rangurile cu care sânt așăzați astăzi în Arhondologie, să va plăti fieșicăriia dintr'inșii în viața lor, câte 60 lei de scutelnic. Plata să va face pe fieșice trei luni.

Văduva va urma a lua banii ce i să cuvine pentru jumătate din suma scutelnicilor ce avea bărbat-său după rangul său și după cum să obicinuia până acum.

Ceilaltă parte se va da la feluri de pensii pentru văduve și alte obraze întrebuințate întocmai după temeiturile ce sânt așăzate în aneșul ce privește la această pricină.

Sumele ce vor rămânea din încetarea pensiilor ce să dau în viață și sub numire de despăgubițe pentru cei ce au acum scutelnici, vor adăoga pe fieșicare an suma banilor ai Casii Pensiilor și când vor înceta cu totul acele pensii, atunci toată suma de lei 1.500.000 va rămânea pentru totdeauna venit al Casii Pensiilor.

De aceia să va urma treptelnicește după coprinderea aneșului de mai sus zis sub No. 1, pentru rândul pensiilor

6) În ediția din 1847 după „rangul fieșicării” urmează: *potrivit cu orânduile aneșului alăturat pe lângă acest cap sub No. 3*. În schimb celelalte aliniat se suprină, dispozițiunile lor fiind cuprinse în pomenita anexă.

	Lei		Lei
ce sânt a să da și pentru dreptățile fieșicăruia pensionar, după numărul anilor slujbei, dregătorile întru care s'au aflat slujind și după chipul cel cinstit cu care să va fi purtat.		de o folosință publică, precum la întocmirea unei Bancă Naționale și la a sa treptelnică creștere sau la cum-părătoare de moșii, care s'ar face proprietate a Statului.	
16-lea. Mili ce se împart pe la săraci la zile mari ale anului, după un vechiu obicei care totdeauna s'au păzit ¹⁾	50.000	Tot dintr'această Casă de Rezervă se va lua și suma ce va fi Prințipatul în îndatorire să plătească pe tot anul către Prea Înalta Poartă în chip de compensație, pentru întreagă și desăvârșită pără-sire ce au făcut Poarta despre ori ce dare în natură și ori ce felurime de angara puse pe Țară.	
17-lea. Cheltuiala tuturor cerșătorilor carii se vor așăza la un loc ²⁾	50.000	Tot dintr'aceasta Casă se va plăti și cheltuiala șăderii deputaților ce se vor chiami pe tot anul a se afla la chib-zuirile Obicinuitei Obșteștii Adunări, pe câtă vreme vor zăbovi în capitală și câte lei una mie pe lună fieșicare.	
18-lea. Orfanotrofia din politia București ³⁾	100.000	[Total]; 14.319.000	
19-lea. Pentru ținerea a trei spitaluri, unul în capitală, altul în orașul Craiovii și cel de al treilea într'un oraș ce să va afla în mijlocul Valahii Mari ⁴⁾	150.000	Sau $454.571 \frac{27}{63}$ galbeni împărătești sau olandezi, socotiți câte 14 sfanțihii unul sau lei 31 și jumătate, luându-se acest preț de acum al galbenilor și al sfanțihilor drept	
20-lea. Vreo câteva mii ce să dau la biserici și schituri sărace și fără ajutor, după vechiul obicei ⁵⁾	10.000		
21-lea. Casă Rezervii	1.666.552		
Acest prisos se va putea întrebuința pe tot anul în trebuințe neapărate ale Statului și care vor fi cunoscute			

1) A devenit aliniatul 17 în ediția din 1847.

2) Constitue aliniatul 18 în ediția din 1847.

3) În ediția din 1847: „Orfanotrofia copiilor sărmani din București, numerotat însă ca al 13-lea aliniat. Acest aliniat, ca și cel următor, referitor la spitaluri au devenit din al 18-lea și al 19-lea în ediția 1831, al 13-lea și al 14-lea din ediția din 1847 pentru că, după cum se spune acolo în notă „trebuința a fost a se schimba orânduiala lor spre a se aduna la un loc toate sumele din care o parte să plătește din Casa centrală a mitropoliei“. În adevăr, în regulamentul organic din 1847 menținându-se suma de 350000 pentru școale (al. 12), 100000 pentru orfanotrofie (al. 13) și 1500000 pentru spitaluri (al. 14) se specifică lămurit că pentru toate a-

ceste cheltueli vistieria dă numai 200000 lei, restul urmând să se plătească din Casa centrală a mitropoliei.

4) Devenit paragraful 14 în ediția din 1847.

5) Devenit paragraful 19 în ediția din 1847. În schimb, în această ediție, la paragraful 20 se trece o nouă cheltuială, neprevăzută în prima ediție a regulamentului organic și anume o sumă de 12000 lei cu următoarea destinațiune: „Biserica Curții-Vechi, fiind biserică Domnească unde și de acum înainte să orânduiește ungerea Domnului“. Suma se dă cu titlul de despăgubire pentru desființarea venitului ce avea biserică din milele vinăriciului și în conformitate cu legiuirea din 1831 asupra ajutorului Bisericii Curții Vechi.

Lei

temeiu nestrămutat al cursului monedelor pentru toate daraverile cu urmează între cea din lăuntru țirculație a Valahii, după întrânseca prețuire ce va avea fieșicare prețuire de monedă.

Art. 66. — Aceste cheltueli orânduite după un chip hotărîtor vor sluji drept temeiu neclintit și statornic pentru întocmirea dăjdirilor și altor venituri ale Prințipatului, hotărîte spre împlinirea a toatei sumi și neputându-se întrebuița la alte cheltueli de cât la cele ce sânt însemnate într'acest regulament.

SECȚIA III

Ramuri de veniturile Statului.

Art. 67. — Veniturile Statului și dăjdiile întocmite prin acest regulament, prețuite după socotința cât se poate mai aproape de adevăr întru această alăturată tablă subt litera B sânt cele următoare :

I. O dajdie personală, sau dajdie pe cap ștab și asemănată asupra tuturor familiilor fără osebire câte se găsesc în pământul Valahii, coprinzându-se în orânduiala plugarilor și a muncitorilor, precum și asupra tuturor lăcuiitorilor în orașe și târguri care vor unelti vreun meșteșug, meserie sau industrie, carii nu vor avea vreun drept de apărare de dajdie și nu vor plăti dare pentru patentă.

Această capitație este hotărîtă cu neschimbare câte lei treizeci pe an pentru fieșicare familie.

II. Capitația asupra țiganilor Statului hotărîtă câte lei 50 pentru aurari și câte lei 30 pentru toți ceilalți, fără osebire.

III. Dajdia pe orânduiala mazălilor hotărîtă câte lei 45 pe an pentru fieșicare.

IV. Dare pentru patentă care se va împlini dela toți neguțătorii și meșterii sălășluitoari prin orașe și târguri înpărțiți pe corporații și trebuind a avea negreșit ceruta patentă ca să fie alăturati la o asemenea corporație și să aibă drept de a unelti neguțătorie cu deamăruntul, să ție prăvălie de vânzare sau meșteșug șcl.

Darea pentru patentă, plătindu-se o-

dată, acela ce o va plăti nu mai este supus la dajdia capitații hotărîtă prin cele mai sus paragrafuri I, II și III. Cât pentru cisluirea și împlinirea aceștii dări pentru patentă se va urma după coprinderea articolului 90.

Se oselesc dintr'această dare țiganii mănăstirești și ai altor obraze particulare.

Fiindcă, după tractatul din Andrianopol, Prințipatul în curgere de doi ani nu are să răspundă dajdia ce să îndatorează să dea către Poarta Otomanească, drept aceia dăjdiile întocmite prin paragraful I, II, III și IV ale acestui regulament se vor scădea cu a cincea parte în curgerea aceștii vremi de doi ani, socotindu-se din zioa în care va înceta ocupație și întru care se va înscăuna Domnul.

V. Oeritul și văcărutul¹⁾ streinilor pentru dobitoacele cu care vin de le pășunează în Valahia, împlinindu-se în puterea așăzământurilor ce sânt pentru aceasta.

VI. Partea din veniturile averilor nemșcătoare ale mitropoliei, a episcopiiilor și a tuturor mănăstirilor fără osebire, după temeuriile ce se vor hotărî de către comisia ce s'a numit pentru aceasta întocmai după articolul 363, cap. VIII.

VII. Darea pentru diplome atingă-

¹⁾ În ediția 1847 „văcărutul“ în loc de „vănăriciul“, cum s'a tipărit din greșală în 1831.

toare de feluri de înălțări în trepte.

VIII. Vânzarea prin contract a ocnelor.

IX. Vânzarea prin contract sau ocârmuirea vămileor.

X. Plata pentru scoaterea peste hotar a boilor și a vacilor.

XI. Veniturile Brăilii, a Giurguiului și a Turnului, din pescării, din poposirea corăbiilor, șcl.

XII. Domenurile Statului, după ce să vor întocmi după articolul 131 ¹⁾.

Art. 68. — Toate veniturile Prințipatului de acum înainte atât întru a

lor împlinire cât și pentru darea de a lor socoteală, se vor uni într'o Obștească Adunare de priimiri și se vor da în Casa Vistieriei, de unde se va îngriji îndestularea a tuturilor trebuințelor; cât și pentru felurimea veniturilor alăturate la maghistraturi pentru întâmpinarea trebuincioaselor cheltuieli în fieșicare oraș și târg, acestea sau închipuit în aneșul No. 2 ³⁾, carele întocmește temeurile după carele trebuie să se ocârmuiască fieștecare obște și regulează atât chipul împlinirii cât și ocârmuirea veniturilor obștești.

SECȚIA IV

Chipul catagrafiilor și a împărțirii dăjdiilor și altor dări.

Art. 69. — La o vreme orânduită a anului, care se va hotărî de către Obșteasca Adunare, ministrul Trebilor din Lăuntru va publica ca fieșicare proprietar sau al său îngrijitor să întocmească foaie de toate familiile ce se vor afla lăcuind pe a sa moșie, asemănându-se regulilor ce se vor prescrie în această pricină; se vor osebi numai văduvile și uncheașii, ori cei ce vor avea vre o patimă grea și veche, care le-ar rădica toate mijloacele de a mai putea să muncească și numele acestora se vor înscrie în osebite foi.

La această lucrare proprietarul va avea împreună pe preotul satului și șase lăcuitori dajnici, aleși într'adins ²⁾ din tot satul.

În curgere de două luni, socotindu-se din zioa publicațiilor ce se vor da, fieșcare proprietar sau al său îngrijitor este dator să trimiță la ocârmuirea județului catagrafia satului său în două foi; iar ocârmuirea județului una din-

tr'acestea va trimite la Departamentul Trebilor din Lăuntru și pe ceilaltă o va ținea acolo spre a putea fieșicare a a o cerceta și a-și face băgările sale de seamă. Aceste catagrafii trebuie a fi iscălite de toți ce pravilnicește sânt chemați a se împărtași întru a lor lucrare.

Art. 70. — După aceasta, Stăpânirea va orândui pentru fieșicare județ câte un boer cunoscut de vrednic și care nu va avea a sa moșie într'acel județ. Acest boer împreună cu ocârmuitorul județului și deputatul tot aceluiași județ, după ce va face catagrafia tuturilor plugarilor și a muncitorilor ce se vor afla sălășluind prin orașele coprinse într'acel județ, apoi se vor preumbla în fieștecare sat ca să cerceteze și să adevereze celelalte catagrafii de s'au făcut după orânduiala cerută.

Această comisie, după ce va cerceta pe lăcuitorii fieșicării sat și după ce va lua în fața locului toate științele trebuincioase, va face două table pe care le va iscăli și le va da a se iscăli și de către toți cei ce vor fi fost părtași la lucrarea catagrafiei de mai nainte.

1) Cuvintele: „După ce se vor“ ce se coprindea în cea dintâi alcătuirea s'au scos, în ediția din 1847, fiindcă, spune editorul, „această întocmire s'a săvârșit“.

2) În ediția din 1831 «întru dânșii» în loc de „într'adins“. Probabil eroare de tipar sau de transcriere.

3) Cuvintele „al capului IV“ s'au adăogat în ediția 1847, după „anexul No. 2“.

Intâmplându-se ca vreunul dintr'aceștia după urmă sau din chiar mădulările comisii să nu voiască a iscăli, va fi dator să-și dea cuvântul în scris din josul tablelor, din care una numai de cât se va da satului și ceilaltă se va păstra la comisie.

Această comisie, în soroc de patru luni, săvârșindu-și preumblarea sa, va împreuna toate tablele într'o codică numai împărțită pe plăși și va da-o marelui dvornic, ministru Trebilor din Lăuntru.

Obrazele ce se vor împărtași întru lucrarea și închipuirea tablelor catagrafiei, vor fi răspunzătoare de ori ce urmare înprotiva adevărului.

Art. 71. — Se vor înscrie tot într'aceste catastiște de catagrafie toți plugarii și muncitorii streini și așezați în Valahia, carii după a lor așezare nu pot a mai fi cunoscuți de streini, de ori ce lege și neam vor fi măcar, afară numai din mocanii streini, care viind toamna din Țara Nemțească imputerniciți cu reghiile lor, spre a-și pășuna dobitoacele în pământul Valahiei, se întorc primăvara înapoi în țara lor.

Art. 72. — Asemenea se vor coprinde într'aceste catastiște și toți răspopii și răsdiaconii popriți din slujbă bisericească pentru a doilea însurare și care plătesc dajdie ca și ceilalți birnici după obiceiul ce urmează.

Lăsându-să în slujbă fieșicării biserici de sat câte un țârcovnic, câți alți țârcovnici se vor mai găsi, al căroro număr s'a înmulțit fără măsură, se vor înscrie asemenea în numărul birnicilor.)

Art. 73 — Preoții și diaconii, după toate cuviințele moralului creștinesc vor fi apărați de ori ce dajdie, pentru care și numele acestora nu se vor coprinde în catastișile catagrafiei.

1) Articolul 8 al legiu'rei din anul 1832, asupra seminarelor, protopopilor și preoților, îngăduie totuși ca „fiind neapărată trebuință ca fiecare biserică să aibă cel puțin câte un cântăreț și un paracliser, de se vor lua aceștia dintre sătenii dajnici, capitația lor se va plăti din cutia satului“. În acest sens este modificat art. 72 în ediția 1847.

Însă va trebui ca a lor hirotonie să se mărginească numai într'un număr neapărat întru slujba bisericească.

Spre a se depărta toate abuzurile câte s'au urmat întru această pricină, de acum înainte nimenea nu se va putea hirotonisi preot sau diacon, fără de a se face mai întâiu cerere pentru aceasta către marele logofăt al Pricinilor Bisericești și fără slobozenie din partea Domnului, dată după ce se vor lua toate încredințările trebuinței întocmai după vechile întocmiri și numai pentru aceia care vor fi făcut după orânduială cursul învățăturilor în seminarele ce au să se așaze²⁾.

Art. 74. — Ministrul Trebilor din Lăuntru va îngriji ca această catagrafie să se facă cu toată scumpătatea și buna orânduială întocmai după întocmiile acestui regulament și după ce le va cerceta cu o pătrunzătoare băgare de seamă, catagrafia fieștecăruia juceț în parte se va împreuna la un loc din încput până în sfârșit cu numerația foilor și se va iscăli de numitul. Pe urmă, împreunându-le toate în hotărîtul soroc, la va da marelui vistier care se îndatorează a pregăti izvodul veniturilor și a-l face cunoscut, cu toate hârtiile, Obșteștii Adunări.

Art. 75. — Capitația ce trebuie să plătească, fără osebite, ori ce familie de plugari și muncitori, este hotărîită fără de schimbare câte lei 30 pe an, fără a putea vre o dată nici Domnul, nici Obșteasca Adunare, să adaoge sau să scază hotărîtul preț al aceștii capitații pentru orice pricină va fi.

Într'aceștii chip ori ce dajdie asupra vericării averi și industrii a țaranilor, precum și orice închipuire de cislă încetează cu totul, fără a putea să se mai întocmească, pentru că o tristă și îndelungată cercare a dovedit pre cât această sistemă era păgubitoare adevăratelor isvoară a fericirii publicului,

2) În ediția din 1847 a Regulamentului, s'a adăogat un ultim aliniat, reprodus din art. 6 al legii din 1833 asupra seminarelor, protopopilor și preoților.

adecă a muncii pământului și a industriei, din pricina multora abuzuri ce se întâmplă.

Art. 76. — Obșteasca Adunare luând în cunoștință aceste catagrafii și totalul dajdiilor atingătoare de fieșicare sat, după numărul familiilor ce-l vor sălășlui, va dovedi toată scumpătarea aceștii lucrări și ¹⁾, prin raport va supune la cunoștința Domnului tablele coprindătoare de toată suma dajdiilor fieșicării județ, împărțit pe plăși și pe sate, după care copie iscălită de toate măduările Obșteștii Adunări, se va depune în arhivele sale, iar Domnul, după ce ba întări, va porunci vistierului punerea în lucrare.

Art. 77. — Vistierul va orându să să facă pentru fieștecare sat foi, în care să se înscrie numele de toate familiile dajnicilor ce vor fi plugari și muncitori, precum și plata de lei 30 ce fieșcare nume dintr'acestea trebuie să plătească. Aceste foi, asemănat cu coprinderea condicilor ²⁾ de dajdie ce se vor trimite către ocârmuitorii judeților, vor fi încredințate cu pecetea Domnului și se vor împărți prin sate, târguri și mahalalele din [orașe].

Art. 78. — Totalul dajdiilor fieșicării sat hotărîndu-se într'acest chip, vistieria până la nuaa catagrafie nu va primi nici o scădere întru împlinirea birului și toți lăcuiitorii acelor sate vor fi răspunzători unul pentru altul.

Nici o adăogire nu se va putea face în curgere de șapte ani; numai la vreo întâmplare de vre o neobicinuită moarte ce se va ivi la vre un sat din pricina vre unei epidemii, atunci vistieria priimind porunca Domnului în scris, va da la acel sat așazământ de dajdie asemănat cu numărul birnicilor morți și care va fi în socoteala [sumei], ce s'a orându it la Casa rezervii. ³⁾

Acest fel de așezămături ⁴⁾ cu toate

1) În ediția 1831 din eroare „ce“, în loc de „și“.

2) Idem: „la coprinderea condițiilor“.

3) În ediția din 1831, din eroare, „Casa rezervii“.

4) În ediția 1847: „scăzămături“.

împrejurările lor se vor supune pe urmă la cunoștința Obșteștii Adunări.

Art. 79. — Catagrafiile se vor face la fieșicare șapte ani după aceste regulile întocmite; și la fieșicare înnoire de catagrafie, Obșteasca Adunare va urma cu scumpătate tot aceiaș închipuire mai sus arătată pentru împărțirea dajdii fieșicării sat.

Art. 80. — Tot aceste comisii ce sânt orânduite pentru fieșicare județ, se vor indeletnici de o dată și întru facerea catagrafiei stărilor privilegiate, adecă a neamurilor, postelniceilor și mazălilor, care se îndatorează ca să a-rate acturile ce-i împuternicează să aibă aceste numiri, precum și ori ce alt ducument întemeitor de ale lor privilegiiuri, săvârșindu-se și catagrafia acestora, toate numele privilegiaților se vor înscrie fără loc lăsat, fără nici o răsătură, într'o condică șnuruită și însemnată de vistierie și încredințată cu pecetea Domnului. După aceasta totalul numărului feșilor ce se vor coprind de în fieșcare dintr'aceste trei orându eli, se va cinui, scriindu-se cinul și în slove și. se va întări cu iscălitura Domnului.

Art. 81. — Drepturile neamurilor cuviindu-se numai celor ce coboară a lor neamuri din strămoși din familii nobile, vor avea aceleași căderi ce are și nobleța. Prin vistierie nu se va putea slobozi de acum înainte nici un ducument de neamuri, dar va alcătui vistierul ⁵⁾ catastih [de numele] celor ce vor dovedi al lor început prin destoinice ducumenturi și-l va supune Obșteștii Adunări, care după ce va cerceta căderile fieșicării, va face al său raport către Domn. Printr'acest mijloc numele celor din nou așazați la neamuri, de vor fi, se vor înscrie la condică în urma celorlalți și se vor întări ⁶⁾ prin iscălitura Domnului.

Raporturile Obșteștii Adunări se vor păstra și se vor alătura în condica pri-

5) În textul din 1847 s'a adăogat: „vistierul pe tot anul“.

6) Textul din 1847: „întări asemenea prin“.

vileghiaților ca să se adevereze în toată vremea cercetarea ce se va fi făcut pentru căderile tuturilor celor înscriși într'această condică.

Art. 82. — Postelniceii, alcătuiind cea din urmă ramură a nobilimei, vor avea tot aceleași drepturi ca și nobilii și fiind că după vechiul obicei nu putea să între la orânduiala postelniceilor, de cât numai cei ce împlinea slujbă de postelnice pe lângă Domn, drept aceia acest obicei se va păzi de acum înainte cu toată întregimea.

Art. 83. — Dreptul de mazăli se cuvine numai la cei ce se coboară din mazăli și la oameni care vor fi dobândit o creștere mai osebită sau vor fi făcut vre o slujbă, aflându-se orânduți prin județe și prin cancelarii. Documenturile mazălilor precum și ale neamurilor vor înceta de a se schimba la fieșicare înscăunare de Domn și fieștecare dintre aceștia va avea la mână câte un document în parte.

Suma răspunderii de peste an a fieșcăruia mazăl fără osebite este lei 45; li se vor păzi însă privileghiurile de nobilitate mică.

Art. 84. — Asupra tuturilor corporațiilor de neguțatori și meșteri și altor trepte cu meserie câte se vor afla prin orașe și târguri, se vor așeza starosti, adecă fieștecare corporație din orașul București, la fieștecare doi ani va alege dintre ai săi un staroste; asemenea se va urma și prin celelalte orașe și târguri; cu osebite însă de a fi numai doi starosti, unul ales de către toți neguțatorii și celalalt de către toate corporațiile meșterilor din fieșicare oraș și târg.

Art. 85. — La vremea hotărâtă pentru catagrafiile satelor, se va face asemenea îndeletnicire și cu catagrafia corporațiilor din orașe și târguri, care se va lucra după chipul următor.

În orașul București fieștecare staroste împreună cu patru inși aleși de a sa corporație dintre ei, va face catastih de toate prăvăliile de vânzare și de meșteșug, înscriindu-le la al lor

clas, întocmai după temeiurile întocmite la articolul 90 și însemnând tot de o dată și numărul oamenilor întrebuințați în fieșicare dintr'aceste prăvălii.

Pentru meștegurile ce se lucrează fără prăvălie, precum zidarii și dulgherii și alții, se vor deosebi numai în directori de lucru (calfe) și meșteri.

Lucrearea catagrafiei pentru fieșicare corporație săvârșindu-se într'acest chip, se vor face îndoite catastișe, din care unul se va depune la Departamentul Trebilor din Lăuntru și altul se va păstra la stărostie unde fieșicare va putea să-l vază spre a sa povățuire.

Art. 86. — Pentru cea ce privește la corporațiile sălășluite prin orașe și târguri ale judeților, starostii amândoi, unul al neguțatorilor și altul al meșterilor, vor urma pe rând facerea catastișilor catagrafiei pentru fieștecare corporație în parte; vor avea împreună lucrător câte un člen în fieștecare dintr'aceste corporații și se vor asemana întru toate cu cele ce s'au hotărât pentru orașul București.

Art. 87. — Toate aceste catastișe, săvârșindu-se odată, se vor iscăli de toate obrazele ce vor avea împărtășire la a lor lucrare și se vor afla trimise la Departamentul Trebilor din Lăuntru în soroc de două luni, socotindu-se din zioa publicării.

Art. 88. — După aceasta, Stăpânirea, pentru orașul București, va numi un boer din cele dintăiu ranguri, care împreună cu aga va proceda întru adevărarea acestor catastișe. Acelea ce se vor cunoaște alcătuite cu toată puțincioasa dreptate, se vor iscăli numai de mădularii aceștii comisii; iar la cele ce prin jăluiri făcute cu cuvânt¹⁾ vor dovedi trebuința de a se face vre o îndreptare, se vor face cuviincioasele îndreptări.

Aceste table se vor iscăli îndoite de către mădularele comisiei și de către cei ce vor fi lucrat la cea întâiu al-

1) «Cu cuvânt» lipsește în ediția din 1831.

cătuire a catastișilor; dacă vre un mădular nu va voi să-și pue iscălitura, se va îndatora să-și dea cuvântul prin a sa iscălitură din josul tablelor.

Dintr'aceste table, una se va da numai de cât la starostea fieșicăria corporații; ceilaltă se va păstra de către comisie, ca în soroc de două luni, socotit din zioa orânduiri sale, săvârșindu-și toată lucrarea, să unească toate aceste table într'o condică numai și să o dea la Departamentul Trebilor din Lăuntru.

Art. 89. — Comisiile orânduite pentru catagrafiile fieșicăria județ vor urma și întru cercetarea și adeverirea catagrafiilor de corporație ce se vor afla sălășluind prin orașele și târgurile județelor.

Aceste comisii întru celelalte toate se vor asemena cu toată întregimea la ceiace s'a hotărit la articolul de sus pentru orașul Bucureștilor. Tablele aceștii catagrafii se vor arăta la Obșteasca Adunare și vor sluji la darea pentru patenta ce are a se împlini.

Art. 90. — Orice meșter, dacă nu va fi din vreo clasă din cele apărute de dajdie, va plăti pe an o dare pentru patentă și numai în puterea aceștii patente se va folosi de toate drepturile unui meșter și va putea să uneltească slobod a sa meserie peste toată întinderea Frintipatului.

Patentele meșterilor se vor împărți în două clasuri; cea dintâiu se va hotări câte lei noăzeci și cea de a doilea câte lei cincizeci. Meșterii cei mari vor plăti patenta de întâia stare și meșterii cei obicinuiți cea de a doua stare.

Să osebesc dintr'această plată ucenicii numiților, carii vor plăti numai capitația, de vor fi încă ajunși la pravilnica vârstă.

Orice neguțător, fără osebire, dacă nu va fi din vreo clasă din cele nedajnice, va plăti pe tot anul o dare pentru patentă și numai în puterea aceștii patente va putea să se neguțătorească.

Neguțătorii se vor împărți în trei stări; cea dintâiu va fi alcătuită de acei

neguțători ce ar avea dreptul să se neguțătorească cu ardicata și cu amăruntul în țară și în afară din țară. Aceștia vor plăti o dare [pentru patentă] câte lei douăzeci pe an.

Cea de a doilea va fi alcătuită de neguțătorii ce au drept să se neguțătorească cu ardicata și cu amăruntul numai în țară. Aceștia vor plăti darea pentru patentă câte lei una sută douăzeci pe an.

Cea de a treilea va fi alcătuită de neguțătorii ce au dreptul să țe prăvălii prin orașe și să se neguțătorească cu amăruntul. Aceștia vor plăti darea pentru patentă câte lei șazeci pe an.

Se osebesc din darea pentru patentă și se supun numai la datoriile capitației slugile din prăvălii, alăturați pe lângă neguțători.

Este oprit țiitorilor acestor patente să imputerniceze cu drepturile lor și pe alții; pentru că dreptul patentă este dat numai pe obrazele celor ce le au.

Cărnu.riile locului sânt însărcinate să prigonescă¹⁾ pe cei vor rău întrebuița a lor patentă, dând sau călcând drepturile ce fieșicare dintr'insele dau neguțătorului sau meșterului ce va fi plătit odată tacsă sa.

Art. 91. — După așăzământurile ce are Poarta cu feluri de puteri, nu se vor osebi dintr'această dare pentru patentă, decât numai acei suc.ți streini carii își vor face negoțul cu ardicata.

Dar nu s'ar cuveni să se depărteze streinii de a avea dreptul să se neguțătorească cu amăruntul, dacă adresându-se către Stăpânire că să li să dea acest drept, se vor înscrie în catastișele patentarilor; atunci numai asemănați pentru a lor industrie cu neguțători și meșterii pământeni, vor trebui să se supue la toate întocmirile, câte Stăpânirea va fi în trebuință să primească pentru negoțul ce se face cu amăruntul și pentru uneltirea a vericăria meserii.

La judecățile ce vor avea patentarii, se vor ocroti după dreptate de pravilă,

1) În ediția 1831: „izgonească“ în loc de „prigonească“.

pe cât se vor găsi stând în sfera drepturilor lor, după patentele ce vor avea la mână; adecă pe cât se vor dovedi că nu au eșit din hotărârele adecă pe comerciului prescise în patentele ce vor purta.

Art. 92. — Orice alt lăcuitor de orașe și târguri ale Prințipatului, care nu va plăti nici una din patentele mai sus pomenite, va fi dator să plătească capacitația de lei 30 pe an și va dobândi acele drepturi ce sânt date plugarilor și muncitorilor.

Meșterii vor dobândi toate drepturile alăturate la ale lor clasuri, precum și cei după lângă dâșii lucră'ori, plă-tind odată darea pentru patentă și cele de peste an răspunderi ale obștirii lor; le vor rămânea și prăvăliile aparate de orice fel de încarcinare.

Fiesicare corporație va avea voe să ție câte un semn în chip de steag, care va închipuî icoana sfântului patronului său. Acest semn va sta în păstrare în biserica poporului starostii. Corporația se va sluji cu acesta în procesi publice, precum și la întâmplări particulare ale corporației, adecă: la innălțarea a vreunui dintr'înșii în treaptă de meșter, la nuntiri, la îngropări de ai lor, șcl.

Clasurile neguțătorilor vor dobândi drepturi mai întinse și asemădate cu folosințele ce aduc și acești neguțători Statului și soțietății, adecă:

a) Neguțătorii sânt apărați de orice havalea din partea Statului, atât pentru dâșii cât și pentru ai lor slujbași. Plă-tind odată darea pentru patentă precum și cele de peste an orășenești răspun-deri, nu se vor putea pune niciodată vreun fel de însărcinare pe ale lor ma-gazii sau prăvălii, afară numai din vreo osebită pravilă cercetată și propoveduită în formele cerute.

b) Prigonirile de socoteli ce vor urma între dâșii, se vor putea cerceta de mădulările corporațiilor lor și tribunalu-rile vor lua în băgare de seamă cer-cetările acestora.

c) Neguțătorii de întâia stare vor

dobândi toată consideranția cuvenită la a lor treaptă în soțietate, vor fi chemați din drept la sfaturi de comerț, vor da din sânul lor pre mădulării tribuna-lurilor de comerț și a maghistraturilor așazate prin orașele Prințipatului.

Neguțătorii de a doilea și a treilea stare se vor întrebuița la aceste ma-ghistraturi în lips celor dintăiu.

d) În sfârșit, clasa neguțătoarească fiind o parte din cele înse nătoare ale soțietății, ocârmuirile locului o vor privi după căderile ce i se cuvin și Stăpâni-rea va face răsplătire celor ce vor merita dela Stat pentru adevărata slujbă.

e) Numai fabricanții ce ar putea intru-duce vreo ramură de industrie fo-lositoare țării, vor putea dobândi dela Stăpânire cărți de apărre pentru un număr de ani hotărit, dar n'ici odată privileghiu de a lucra numai ei acel meșteșug.

Art. 93. — Un mare număr de oame-ni, născuți în Turchia sau în Prințipaturi au găsit¹⁾ în cele după urmă vremi m-jloc de a se alătura subt o protecție streină și de a se arăta ca niște sudiiți ai cutăria sau ai cutăria puteri, ca printr'aceasta să dobândească apărarca și slobozirea întărită prin tractaturi spre favorul celor adevărați sudiiți ai acestor puteri carii vin în țară cu pa-saporturi. Drept aceia este de trebuință ca comisiile catagrafiei să se însărcineze de a face un catastih obștesc și de toți eei așazați în țară neguțători și meșteri carii petrec subt numire de sudiiți streini.

Intr'acest catastih se va însemna al lor nume, porecla, neamul din care zic că se trag, a lor orânduială și meserie, sălășluirea de acum, avuturile nemișcă-toare de care ar fi proprietari în țară și în sfârșit pasaporturile sau ducumen-turile prin care se vor dovedi al lor început adevărat și vremea venirii lor în Prințipaturi.

Obicinuita Obșteasca Adunare, după ce va cerceta acest catastih, îl va sup-

1) În ediția din 1831 „gășind“ în loc de „au gășit“.

pune, pe lângă ale sale băgări de seamă, Domnului și Domnul din parte-i se va adresa către Înalta Poartă ca dintr'o conglăsuire cu înfățișătorii puterilor europenești în Constantinopol să se orânduiască în fieșicare Prințipat câte o comisie într'adins, care să cerceteze și să adevereze titlurile naționalității acestor oameni și să-i facă a intra de iznoavă întru ale lor firești drepturi pre toți aceiia care nu vor arăta pasaporturi în bună și cuviincioasă formă date lor de către guvernurile a căroro sudiiți se vor fi numind. Consulii puterilor europenești șazătorii în Prințipat vor fi chemați ca să între la această comisie și să se îndeletnicească întru ceruta adevărire și depărtarea de asemenea dobândite abuzive protecții, care sânt protivnice înființatelor așazământuri și care au pricinuit de multe ori prigoniri între stăpânirea locului și între consulaturile puterilor europenești.

Art. 94. — Cât pentru aghenții consulaturilor așezăți de vreo câțiva ani în feluri de județe ale Prințipatului subț numire de staroste și carii luând asupra lor dreptul judecătoresc și al protecții asupra lăcuitorilor pământeni, împedică unirea ocârmuirii țării, trebuie negreșit a înceta; pentru că Stăpânirea este datoare să cunoască consulii sau aghenții ai consulaturilor, numai pre cei ce se vor numi de către puterile europenești și vor avea la mâinile lor beraturi sau fermanuri ale Porții asemănaute cu așezământurile ce sînt în ființă.

Art. 95. — La fieșicare șapte ani se va face o deslușită catagrafie de toate familiile țiganilor Statului, osebindu-se cele ale aurarilor carii au să plătească câte lei 50 pe an fieșicare din toate celelalte care se îndatorează a plăti câte lei 30.

Cât pentru ceilalți țigani ai Statului carii vor sălășlui prin orașe și vor unelti feluri de meșteșuguri și meșerii, precum spre pildă: dulgherii, fierarii și alții, se vor înscrie între corporații, și vor plăti după asemănarea altor meșeriași tacsă patentii ce li se va da.

Este însă de mare trebuință ca Stăpânirea să ia cuviincioasele măsuri și să se silească cu dinadinsul spre a se îmbunătăți soarta aceștii orândueli de oameni, să-i facă a-și pierde plăcerea de a viețui întru rătăcire și să-i alătore la ale pământului cu orice mijloc de însuflețire¹⁾.

Vornicul Temniților va fi dator să pue în lucrare cele întâiu măsuri coprinse în proiectul ce s'a alcătuit de către comisia orânduită într'adins pentru aceasta. Acest dregător, având în vedere treptelnica îmbunătățire a aceștii orândueli de oameni, își va adresa raporturile mai pe urmă la marele dvornic.

Un puțin număr de lăcuitori rumâni din județul Argeșului și Vâlcea, carii plătesc, dinpreună cu țiganii aurari, a lor dajdie în aur sau în bani, se vor osebi dintr'această orânduială și se vor înscrie între birnicii satelor unde lăcuiesc.

SECȚIA V.

Împlinirea birului și a altor venituri ale Statului.

Art. 96. — Orice fel de bir sau tacsă se va plăti pe' trimestru, dar cu așa întocmire ca totalul fieșicăriiuă trimestru să se răfuiască până la sfârșitul cei de a doilea lună.

Art. 97. — Pentru că de acum în-

nainte subtocârmuitorii de plasă, nici alți orânduși să nu poată găsi niciodată prilej de a bântui pe birnici în cel

¹⁾ Ediția din 1847 intercalează în acest text, articole din legiuirea pentru îndreptarea orânduiei țiganilor Statului.

mai mic lucru, lăcuitorii plugarii și muncitori a fieșicăruia sat vor alege pe tot anul un pârčălab, care va fi împlinitor dajdii.

Satul ori mahalaoa¹⁾ va putea să aleagă de isnoavă tot pe acelaș pârčălab și pe al doilea an și pe al treilea șcl., dacă a lui purtare va fi cu bună orânduială și dacă ale sale îndeletniciri îl vor slobozi.

Orice pârčălab noou după ce va primi dela cel dinnainte sa toate hârtiile, răboajele și sumele și după ce își va dăsluși socoteala cu lămurire, se va arăta fără zăbavă la subtocârmuitorul de plasă spre a se face cunoscut.

Art. 98. — Datoriile pârčălabului-sânt de a împlini birul în sumele ce i se vor da de către birnici rânduri, rânduri; spre a li se înlesni mijlocul răfuirii, va da cfitanție pentru orice sumă priimită sau va tăia pe răboj neștiind carte și pe urmă va fi îndatorat ca rânduri, rânduri să ducă banii la subtocârmuitorul plășii subt luare de cfitanță dela acesta.

Art. 99. — Dacă vreun birnic nu s'ar răfui de a sa datorie în sorocul hotărit, pârčălabul se va adresa mai întâiu la stăpânul moșiei sau, în lipsa numitului, la al său îngrijitor sau arendaș și dacă și după ajutorința acestora nu i se va răfui datoria birnicului, atunci se va adresa către subtocârmuitorul plășii, carele va trimite asupra răului de plată un dorobanț. La acest fel de întâmplare dorobanțul nu va pricinui satului nici o pagubă, ci va trage drept la casa birnicului zăbavnic, carele spre osândă se va îndatora să hrănească și pe dorobanț și calul lui, până ce își va istovi datoria; atunci dorobanțul va da îndată suma împlinită în mâna pârčălabului și se va rădica din sat într'acelaș minut.

Art. 100. — Vistierul va trimite să se împărțească către fieșicare pârčălab câte o condică însemnată, pecetluită cu a sa pecete și înscrisă pe deasupra

așa: „Condică de primire pentru dajdia satului cutare, din plasa cutare, a cutăruia județ”.

Pârčălabul după ce va împlini toată dajdia trimestrului în cele dintâiu două luni, va merge cu mai sus numita condică la subt ocârmuitorul plășii sau a părții de oraș, având împreună cu dânsul și toate cfitanțiile pentru feluri de sume ce-i va fi dat mai nainte.

Subt-ocârmuitorul de plasă, primiind istovul dajdii trimestrului, își va lua toate cfitanțiile înapoi, le va trece în condica pârčălabului, însemnând zioa și felurimea monedelor în care se vor fi plătit sumele date mai nainte și apoi adăogând după aceasta și cea după urmă priimire, va însuma totalul și va iscăli spre adevărire de istov.

Art. 101. — Când pârčălabul va lăsa să treacă cinci zile din a treia lună, fără a se îmăfișa la subt-ocârmuitorul plășii, atunci subt-ocârmuitorul îi va trimite un dorobanț, carele îl va aduce la dânsul spre a-și istovi socotelile trimestrului.

Art. 102. — Spre a se depărta necurmata strămutare a lăcuitorilor și spre a asigura împlinirea dajdii, după ce va împărți odată lăcuitorii fieșicăruia sat, vor fi cu toții chezași unul pentru altul și nimenea nu se va putea strămuta decât numai la întâmplare prevăzută prin articolul 143.

Art. 103. — Este poprit fieșicăruia sat să priimească birnicii altui sat, afară numai de întâmplarea mai sus pomenită. Deci oricând vreun birnic se va arăta la vreun sat, atunci acel sat se îndatorează să se încredințeze din ce loc au venit și numai decât să dea de știre satului de unde va fi dosit sau proprietarului, dacă amândoa satele vor fi într'apropiere unul de altul, sau tot dintr'un județ; fiind însă înpotrivă, va da de știre subt ocârmuitorului de plasă din partea locului, ca să îngrijească acesta a-l trimite în pază la vatra sa.

Satul ce va urma înpotrivă aceștii din urmă hotărîrii, va plăti celuilalt sat dajdia birnicului fugar pentru toată

1) Cuvintele „ori mahalaoa” figurează numai în ediția din 1847.

vremea liosii sale, precum și cheltuiala gonacilor ce se vor fi dus după dânsul a-l căuta.

Dacă o acest fel de strămutare se va face prin îndemnarea vreunui proprietar, atunci acela va fi răspunzător.

Art. 104¹⁾. — În fieșicare târg, sat sau mahala de oraș va fi câte o cutie a obștii în care se vor aduna veniturile următoare :

I. Câte patru parale la leu ce să îndatorează tot birricul a plăti în fieșicare trimestru asupra îndatoririi răspunderii sale.

II. Bani ce va plăti lăcuitorul fugar sau satul ce-l va fi primit în ceasul ce se va găsi după a sa dosire, spre despăgubirea dăjdi ce va fi plătit satul fugarului pentru birul lui.

III. Sumele dăjdi celor din nou însurați și înnumărați între familiile satului. Aceștia, șase luni în urma însurării lor, vor începe a plăti dajdia capitații întocmai ca și ceilalți cetași ai lor la cutia obștii satului ; iar la noua catagrafie se vor înscrie între dajnici²⁾.

Art. 105³⁾. — Veniturile acestor cutii se vor hotărî :

I. Ca să se plătească simbria pârălabului care va primi o sumă asemănată cu numărul familiilor înscrise în foaia dajdi satului și socotită câte un leu pe an pentru fieșicare birnic.

II. Ca să se istovească dajdiile ce să va întâmpla să plătească vreun sat pentru al său birnic fugar.

III. Ca să se răfuască capitația tuturor birnicilor ce vor muri dela o catagrafie până la alta. Capitația însă a trimestrului întru care se va întâmpla să moară birnicul să va răspunde de văduva sau copii săi.

1) În ediția din 1847 s'a introdus un alt articol 104 cuprinzând dispozițiuni luate din legea din 1832 asupra întemeerii subocârmuitorilor și buneii orânduiei de prin sate. Articolul 104, în ediția din 1847, a devenit, din această pricină 105.

2) În ediția din 1847, acest articol, devenit 105 a fost completat prin intercalarea unor dispozițiuni din legile din 1831 și 1833 asupra împuternicirii Cutii satelor și asupra cutiilor obștești de prin orașe și târguri.

3) În ediția din 1847, art. 105 devenise 106.

IV. Ca să se dea cheltuiala sătenilor ce se vor trimite de către sat a jălui către stăpânire sau către ocârmuirea județului, socotindu-se câte douăzeci parale pe zi pentru fieșicare trimis, din zioa plecării până la a lor întoarcere.

V. Ca să se răfuască către Vistierie și către cutia satului cele de preste an răspunderi, a slușilor ce să vor afla în slujba proprietarului, după § 16, articolul 142.

Art. 106. — Mărginindu-se cheltuelile satelor după cum s'au zis mai sus, se vor ocârmui și' cutiile obștiilor după chipul următor :

Fieșicare târg, sat sau mahala de oraș, va alege în toți anii după aceleași regule hotărâte în articolul 97, șase inși dintre dânsii, pe cei mai cinstiți și pe cei mai bătrâni ai obștirii lor. Acestora dinpreună cu preotul și proprietarul, sau al său îngrijitor, se va încredința ocârmuirea banilor obștești.

Pârălabul este însărcinat cu împlinirea acestor bani și de a-și da socoteala pe fieșicare trei luni la mai sus pomenita comisie. Sumele ce se vor strânge, se vor număra înaintea aceștia și se vor pune în cutia obștii, care se va închide cu două lacăte și cheile se vor da una la proprietar sau al său îngrijitor și alta la preot, iar cutia se va ținea la unul din șase lăcuitorii către care va avea toată obștea mai multă încredințare.

Catastihul cutiei în care se vor înscrie sumele, iscălindu-se la orice primire și dare de către mădularii aceștii comisii, se va depune la preotul.

Oricând se va ivi vreo trebuință de cheltuială a obștii, cutia se va deschide în vederea tuturor mădularilor comisii și a fieșicărui altul din numărul lăcuitorilor acei obștii ce va voi să fie de față.

Banii ce se vor scoate dintr'nsa se vor înscrie în catastihul cutiei cu sumelor și numirea trebuinței și subț aceasta se vor iscăli precum s'au zis mai sus.

La sfârșitul fieșicărui an, comisia își va da socoteala către ai săi cetași

pentru cârmuirea aceştii cutii. De va rămânea vreun prisos, va sluji la întâmpinarea cheltuelilor anului viitor și fieșicare va urma cu darea la cutie a acelor patru parale adăogite la leu; ca dacă mai pe urmă s'ar găsi banii strânși peste cheltuelile socotite, să se poată întrebuița la îmbunătățiri ce obștea lăcuitorilor va cunoaște de trebuință a se face.

Proprietarul ori al său îngrijitor ¹⁾ precum și preotul și aleșii obștii vor fi răspunzători de orice fără de cuviință lipsă din veniturilor cutiei, de orice neorânduială întru ținerea socotelilor și de orice cheltuială urmată afară din cele hotărâte printr'acest regulament.

Stăpânirea au vreunul din slujbașii țării nu vor putea niciodinioară, sub nici un fel de pricinuire, să se atinșă din veniturile acestor cutii a obștii lăcuitorilor.

Art. 107 — ²⁾ Săvârșindu-se odată cea dintâiu catagrafie, orice străin plugar și muncitor va veni să se așaze în pământul Valahii, numaidecât se va înscrie și afară din condițiile ce-și va face cu stăpanul moșiei pe care se va sălășlui, în curgerea celor întâiu trei ani ai așazării sale, va fi apărat de dajdia capitații și de cheltuiala satului. După săvârșirea acestora, se va așaza între birnicii Țării și în curgere de șapte ani de rând va plăti dajdia capitații pe jumătate și acele câte patru parale adăogite la leu pentru folosul cutiei satului; iar după ce se vor săvârși și aceștia și va petrece zece ani deplin, socotiți din zioa venirii sale în pământul Valahii, se va înscrie în Obșteasca catagrafie și-și va plăti dajdia sa, întocmai ca și ceilalți birnici.

Cei ce vor fi dosit însă din pământul Valahii și se vor întoarce la urma lor, nu se vor folosi de acele căderi ce se dau streinilor plugari ce vor veni a se așeza întâiașdată aici în Țară.

1) În ediția din 1847 la acest articol, devenit 107, se adăogă mai multe aliniate din legiuirea asupra îndeplinirii Cutiilor satești din 1831.

2) În ediția 1847, art. 108.

Iar pentru cei ce vor veni din Moldova în Valahia și înprotivă, nu se vor primii nicidecum, făcându-se pentru aceasta un osebit așazământ între amândoă Stăpânirile.

Art. 108 — ³⁾ Foile dajdiilor mazărilor pecetluite cu pecetia Domnului, se vor da epistaților de mazăli a fieșcării plasă, carii se vor alege pe tot anul dintre dâșșii dupe mulțimea glăsurilor. Epistatul de mazăli este însărcinat să înlănească dajdia dela toți mazălii plășii sale, asemănându-se întocmai întocmirilor coprins în articolele 96 și 98; iar însuși va fi apărat de orice dajdie.

Dacă vreun mazal nu ar răfui datorria sa în sorocul hotărît, epistatul va înștiința pe subtocârmuitorul de plasă, care va fi îndatorat a raporta ocârmuitorului de județ, ca și ocârmuitorul de județ să îndatoreze pe răul de plată mazal a-și răspunde dajdia. La fieșicare catagrafie de șapte ani se va da prin Vistierie fieșcării epistat de mazăli câte o condică însemnată și pecetluită, scrisă pe dasupra cu aceste cuvinte: „Condică de priimire pentru dajdiile mazărilor din plasa cutare, coprinsă în județul sau orașul cutare”; ca la fieșicare istovire trimestrială săvârșită prin epistatul mazărilor, să se păzească acelaș chip de trecere în condică, ce este hotărît și pentru plugari și muncitori la articolul 100.

Art. 109 — ⁴⁾ Orice fiu de mazal însurându-se, este dator în soroc de șase luni să se arate la Vistierie, înputernicit cu diploma tatălui său și cu o adeverință doveditoare că este adevărat fiul mazălului arătat în diplomă.

Această adeverință i se va da de către preotul enoriei, unde își va avea sălășluirea și se va mărturisi de epistatul lor, de alți trei mazăli ai plășii sale și de către subtocârmuitorul acelii plăși. După aceasta se va înscri între mazăli și i se va diploma fără nici un fel de dări de bani; va fi dator însă să

3) În ediția 1847, art. 109.

4) În ediția 1847, art. 110.

plătească în veniturile Vistieriei dajdia de mazâl pentru lunile trecute dela începerea anului Finanților până în zioa întru care i se va da diploma numirii sale între mazâli.

Cel ce în soroc de șase luni nu va împlini aceste formalități, va pierde calitatea de mazâl și se va așeza în orașul, târgul sau satul ce va sălășlui între cei de rând birnici.

Art. 110). — Întâmplându-se să moară vreun mazâl, văduva lui va îngriji să ia trebuincioasa adeverință doveditoare de moartea soțului său și alcătuită după formele cerute prin paragraful al 2-lea al articolului de mai sus. Acest act îndată îl va da epistatului de mazâli sub luare de adeverință dela acesta și după ce va istovi dajdia soțului său pentru trimestrul întru care va fi murit, va înceta de a mai plăti pe urmă.

Toate adeverințele morților mazâli se vor trimite de către sub ocârmuitorii plășilor la ocârmuirea de județul lor, care este datoare numai de cât să le trimită la vistierie.

Art. 111. — Vistieria, la sfârșitul anului, unind toate adeverințele pentru care s'a vorbit într'acest articol și în cel de mai dinainte, va alcătui un castic arătător atât de mazâlii cei morți, cât și de cei ce vor fi dobândit din nou acest privilegiu în tot cursul anului și-l va înfățișa la Obșteasca Adunare.

După această alegere va alcătui îndată foi noă de dajdia mazâliilor pentru anul de atunci curgător și le va trimite către ocârmuirea județului spre a se împărți după întocmirea paragrafului întâu al articolului 108.

Art. 112. — Toți neguțătorii și meșterii așezați cu tacsă lor în orașele și târgurile unde își vor avea prăvăliile de vânzare sau de meșteșug sau unde se vor fi aflând sălășluiți, vor răspunde datorita patentei lor la ocârmuirea județului prin mijlocirea starostilor lor.

1) În ediția din 1847, art. 110 și 111 sunt înscrise laolaltă în art. 111.

Art. 113. — Starostea va da cvitanție pentru suma priimită, însemnând zioa întru care se va fi făcut priimirea, sălășluirea patentarului și felurimea monedii și rânduri, rânduri precum va primi banii, va fi îndatorat ca numaidecât să-i ducă la ocârmuirea județului.

Pentru ceiace privește la răspunzătorul zăbavnîc sau rău de plată, se va asemăna hotărîrii prescrisă prin articolul 99.

Art. 114. — Daca în curgerea anului, vreunul dintr'aceștia își va înceta comerțul sau lucrul, se va face cunoscut la Vistierie care îi va lua patenta din mână, după ce va istovi însă tacsă trimestrului ce va fi început atunci.

Art. 115 — Meșterul slăbănog care nu va mai fi în stare de a se îndeletnici cu al său lucru, va fi apărat de tacsă patentii și atunci i se va lua și patenta dela mână, după o adeverință doveditoare de a sa nedestoinicie, iscălită de starostea și alți trei din corporația sa și alcătuită după formele prescrise în paragraful al doilea al articolului 109. 2)

Asemenea se va urma și cu văduvele meseriașilor, îndatorându-se numai de a plăti trimestrul îndată ce se va întâmpla să se închiză prăvălia întru care urma lucrul.

Art. 116 — Fiindcă numărul acestor oameni poate să se și adauge, să se și înpuțineze, de aceia Vistieria va alcătui o tablă deslușită și cu bună orânduială arătătoare de toate schimbările ce se vor întâmpla ori mai multe sau mai puține, întru felurimea acestor stări de oameni și pe tot anul o va înfățișa la Obșteasca Adunare dinpreună cu toate documenturile cerute spre dovadă. După aceasta pe cel de atunci an, Vistieria va alcătui noă table de cele de peste an dări a orânduiei neguțătorilor și a meșterilor.

2) În ediția din 1847 acest aliniat a fost îndreptat pe temelul schimbărilor făcute prin articolul 5 al legiurei asupra Cutiilor obștești duprin orașe și târguri.

Art. 117 — Țiganii Statului, împărțindu-se pe vătășii, se vor ocârmui de către dvornicul Temnițelor din Prințipat, carele va avea sub poruncile sale patru subt ocârmuitori de țigani. Fieșicare dintr'acești subt ocârmuitori va fi însărcinat cu un număr de vătășii precum se vor hotări de către Vistierie, după numărul birnicilor ce vor avea ori mai mulți sau mai puțini, sau după cum va fi împlinirea mai cu înlesnire ¹⁾, după foile pecetluite cu pecetea Domnului, Dvornicul Temnițelor va da în toți anii fieșicărui vataf câte o foaie iscălită de însuși, unde vor fi înscrise toate numele țiganilor birnici coprinși în fieșicare vătășie și dajdia hotărâtă pentru fieșicare familie. Peste acești bani nimeni dintr'înșii nu va avea să plătească nimic subt nici un fel de pricinuire. Fieșicare vataf este dator să îplinească dajdia după coprirea acestor foi și întocmai asemănându-se cu articolele 96, 98 și 99:

Acest vataf însuși va fi răspunzător pentru datoria răspunderii birnicilor supuși la a sa vătășie. Drept aceia și să poprește fieșicare vataf de a primi țigani birnici înscrși la altă vătășie; iar priimind, se va îndatora a plăti dajdia acelora la vataful subt a căruia vătășie ar fi supuși acești țigani priimiți de dânsul.

Se va face un așezământ între amândoa Prințipaturile pentru toți țiganii Statului, ai mănăstirilor și ai altor particulari, carii vor fugi din Valahia în Moldavia și înprotivă, ca să se dea înapoi dela o parte la alta. ²⁾

Dvornicul Temnițelor, pe lângă datoria străngerii dajdiilor dela țigani, va avea îngrijirea tuturor temnițelor din toată țara; pentru care și vor fi într'aceasta subt a sa ascultare: un casier, doi scriitori, un secretar peste toate temnițele, doi îngrijitori de temnițe, unul pentru orașul București și altul pentru

1) Cuvintele „sau cum va fi împlinirea mai cu înlesnire“ s'au omis, din eroare din textul ediției din 1831.

2) Înaintea acestui aliniat, în ediția din 1847 s'a intercalat secția II-a legiurii din anul 1832 asupra îndreptării orânduiei țiganilor Statului.

orașul Craiova, precum și îngrijitori asupra osândiților la Ocnă.

Inchisorile din celelalte orașe vor fi sub privigherea polițmaisterului al fieșicărui oraș.

Cât pentru strângerea și buna orânduială ce are a se păzi la toate aceste temnițe, se va urma întocmai după regulile alcătuite de către mai suspomenita comisie, paragraful 10, din articolul 65.

Art. 118. — Văduva unui țigan birnic, după ce va istovi cel din urmă trimestru, va rămânea apărată de ori ce dajdie.

Acturile pentru țiganii ce se vor însura și vor muri, se vor da de către preotul ce se va afla la cununie sau la îngropare și se vor iscăli cel puțin de trei marturi. Fieșicare vataf, aducând subocârmuitorului de țigani birul trimestrului, va avea dinpreună cu dânsul și asemenea acturi. Iar subocârmuitorul de țigani este dator să treacă banii ce va primi în dosul foilor birnicilor țigani, urmând întocmai după cel din urmă paragraf al articolului 100 și însemnând adaosul sau lipsa ce se va întâmpla în curgerea trimestrului după acturile ce i se vor da de către vataf și care vor rămânea la dânsul spre a le alătura pe lângă socoteală spre dovadă. Către aceasta, pentru ceia-ce privește la această orânduială a țiganilor, se va urma după întocmirile alcătuite în articolele 110 și 111.

Art. 119. — Fieșicare subt ocârmuitor de țigani va primi dela dvornicul de Temnițe obștesc catastih de dajdii iscălit de dvornicul de Temnițe, în care vor fi înscrise numele tuturor dajnicilor de subt a sa ocârmuire și răspundere de peste an a fieșicărui dintr'acestea. Datoriile subt ocârmuitorului de plasă sau de țigani sânt cele următoare:

1) Să trimiță banii la ocârmuirea județului sau dvornicia Poliției și a Temnițelor, într'aceiaș monedă ce-i va fi priimit și să priimească cvitanție de la sameșul județului.

2) Să însemneze de la care orânduială de țigani au priimit acei bani, fe-

rindu-se foarte să nu amestece priimiri-
rile unei orândueli cu ale altia.

3) Să fie condică de cvitanții ce va
da pentru priimire de bani spre a fi
gata în orice vreme a răspunde la în-
trebările ce poate să se întâmple a i
se face.

4) Să fie îngrijitor ca, după ce va
strânge totalul fieșicărui trimestru, să-
și facă extract socotelilor sale și să-l
trimită la ocârmuirea județului sau la
dvornicie însoțit cu toate cele spre do-
vadă hârtii, sau să le ducă însuși în
cele întâiu cincisprezece zile a cei din
urmă lună a trimestrului. Atunci, dând
la ocârmuirea județului sau la dvorni-
cie cvitanțiile ce va avea pentru rândul
de banii trimiși mai înainte, își va în-
cheia socotelile și va îngriji să se ală-
ture pe urmă pe lângă cele ale trimes-
trului trecute, ca printr'acest mijloc să
se păzească cea mai bună orânduială
ce se poate a se păzi.

Când vreun birnic, după trei zile a
trimiterii dorobanțului asupra-i, nu-și
va istovi datoria rămășiții sale de daj-
die la care va fi legat, atunci subtocâr-
muitorul de plasă sau de țgani va a-
avea cădere a închide pe un aseme-
nea rău de plata birului, până ce va
istovi, fără însă de a putea să ia dela
dânsul vre un fel de dare subt numire
de globă sau alt cevas.

Art. 120. — Ocârmuitorii județelor
și dvornicii Politiei și al Temniților,
priimind banii dela subtocârmuitori sau
dela starosti, vor îngriji ca, după da-
rea de cvitanții către aceștia, numai de
cât să trimită banii la vistierie într'acea
monedă ce-i vor fi priimit. Vor arăta
întru al lor raport dela care orându-
ială de oameni sânt sumele priimite și
vor avea cu osebite băgare de seamă
a nu trece nicidecum în socotelile unui
trimestru banii priimiți sau cheltuiți,
după porunci, în banii altui trimestru.

În cele de întâiu doăzeci și cinci
zile a cei din urmă lună a trimestrului,
vor orându pe sameșul a face ecstrac-
tul socotelilor trimestrului, după cele
ce vor închiia și însuși cu subt ocâr-

muitorii plășilor și după ce le vor is-
căli, le vor trimite la vistierie însoțite
cu toate hârtiile spre dovadă și își vor
încheia socoteala cu casierul vistieriei
după orânduiala ce urmează. Printr'a-
cest mijloc toate dăjdiile vor fi împli-
nite și toate socotelile încheiate până la
sfârșitul fieșicărui trimestru.

Când pentru pricini mai mari, se va
întâmpla să rămăe vreo rămășiță, ocâr-
muitorii județelor și dvornicii Politiei și
al Temniței vor arăta cu deslușire toate
pricinile la trimiterea socotelilor și se
vor sili cât va fi prin puțință ca în tri-
mestrul următor să se îplinească a-
ceste rămășițe negreșit și numaidecât
să se trimită la vistierie spre răfuirea
socotelilor. De acum înainte nu se va
mai lua nici un fel de dare pentru
cvitanțiile ce vor da subt ocârmuitorii
pârcălabiilor, sau sameși subt ocâr-
muitorilor, nici pentru cele ce dau ci-
novnicii vistieriei otcârmuitorilor, ju-
dețelor și dvornicilor de Politie și de
Temnițe. Cei următori înprotiva acestii
orândueli strașnic se vor pedepsi.

Art. 121¹⁾. — Oeritul și vâcărutul
streinilor, sau darea legiuită într'un so-
roc hotărit al anului pe vite mari și
mici cu care vin lăcuitorii Transilva-
niei de le pășunează în pământul Va-
lahiei și nu se coprind la nici o orân-
duială de dajnici, va urma a lor îm-
plinire ca și pe vremea trecută. Acest
venit fiind din cele obștești venituri,
de acum înainte se vor vinde la Co-
chii-vechi, înaintea Obșteștii Adunări,
la cel ce se va arăta cu condiții mai
folositoare pentru Stat.

Art. 122²⁾. — Passaporturile peste
hotarale Țării se dau fără nici o plată.

Nimeni nu va putea trece granița
sau Dunărea, fără a avea mai întâiu
passaport, afară din lăcuitorii sălășluiți
pe hotarale Moldaviei și a vecinătății

1) În editia din 1847 acest articol era al
122-lea. În locul lui se intercalase un articol
121 alcătuit din art. 7, 8, 9 și 10 ale legiurii
din anul 1832, asupra întemeerii subtocârmuitorilor
și a bunei orândueli duprin sate.

2) Din aceleași motive în ediția din 1847,
devenise art. 123.

Austriei, care vor trece pentru cele din toate zilele daraveri ale lor.

Passaporturile se vor pecetlui cu pecetea Domnilor și apoi se vor închipui pentru lăcuitorii orașului București de către Ministru Interiorului și pentru lăcuitorii judeților de către otcărmuitorii de județ.

Ministru Interiorului se va regula pentru numărul passaporturilor ce se vor da, după raporturile ce va da spătarul Domnului și aceste raporturi vor fi întemeiate pe cele ce va priimi și spătarul pe toată săptămâna dela oțiterii gendarmeriei orânduți asupra granișilor ca să revizuiască asemenea passaporturi.

Art. 123 ¹⁾. — Mitropolia, episcopiile și toate mănăștirile închinete la cele streine sau neînchinete, vor contrebui la chieluelile Statului pentru așăzări publice și pentru faceri de bine, cu partea veniturilor lor din avuturile nemișcătoare ce vor avea, precum se va hotărî de către comisia hotărîtă în paragraful al 6-lea, articolul 67.

Se osebesc dintr'această regulă mănăștirile; Pantelimon și Colșea, fiindcă ctitorii lor le au orânduț veniturile pentru ținerea bisericilor și a spitalurilor ce au numele acestor mănăștiri.

Art. 124. ²⁾. — Tacsă diplomelor pentru feluri de innălțări în ranguri, se va hotărî printr'o tarifă chibzuită în Obșteasca Adunare. Această tarifă întărindu-se de Domn, va sluji de temeiu vistieriei, pentru strângerea acestor bani.

Art. 125 ³⁾. — Otcupul Ocnelor de sare se va lucra după chipul următor:

1) Sarea streină este oprită a intra în țară și nu se va putea scoate sare decât numai din ocnele coprinse în contract, după obiceiul ce se urmează; precum și nimeni nu va putea să des-

chiză oonă de sare pe a sa moșie, fiind că acest drept este numai al Stăpânirei.

2) Acest ven'l de acum înainte se va vinde prin strigare la Cochii-Vechi înaintea Obșteștii Adunări, la ce ce se va arăta cu condiții mai folositoare pentru Stat și contractul [nu] se va putea face pe mai puțin de trei ani.

3) Prețul sării la gura ocniei se va hotărî câte lei cincisprezece pentru suta de ocă și cei ce vor merge să o cumpere acolo, vor fi slobozi de a o vinde în tot coprinsul Prințipatului; iar peste hotarale țării are drept de a vinde sare numai cumpărătorul ocnelor și după orice preț va putea.

Acesta încă va fi îndatorat să îndestuleze capitala și toate celelalte orașe cu sarea trebuincioasă la consumația lăcuitorilor, fără de a putea la nici o întâmplare să o vândă mai mult de zece parale ocoa, fiind adaosul de patru parale la oca, peste șase coprinse în prețul de 15 lei suta, o răsplătire cu prisos pentru cheltuiala transportului și a înmagazierei ⁴⁾.

Art. 126 ⁵⁾. — Dar fiindcă proprietarului i se cuvine zeciuială din produsul sării scoasă din moșia sa, să dobândească acest drept pentru câte ocne se vor deschide de acum înainte, însă în bani, iar nu în natură; și ca să se găsească într'un chip hotărît aceia ce i se cuvine pentru această zeciuială în bani, să se hotărască drept lege ca prețul hotărît de Stăpânire pentru suta de ocă sare, la gura ocniei, să se împărțească în trei părți, din care două părți să se socotească cheltuelile scoaterii sării și o parte adevăratul preț al sării, din care se va da proprietarului a zecea parte, îndestulându-se de către cumpărătorul venitului ocnelor sau de către orânduții Stăpânirii, când aceste ocne se vor căuta pe seama Statului.

1) Idem, 124. În ediția din 1847 se modifică articolul în ce privește mănăștirile neînchinete trimițându-se la anexa 1, a capitolului VIII, îndreptare făcută pe temeiu legiurii din anul 1833 asupra organizației mănăștirilor.

2) În ediția din 1847, art. 125.

3) În ediția din 1847, art. 126.

4) În ediția din 1847 se intercalase în acest articol și art. 2 și 3 din legiurea din 1832, asupra popriii amșloiașilor de a să face contracții de otcupuri.

5) În ediția din 1847, art. 127.

Iar ocnele de sare care lucrează astăzi și pe câtă vreme vor mai lucra, nu sânt supuse la această noaă legiuire, ci au a se folosi numai cu drepturile cele ce sânt prescise prin cele mai dinainte documenturi.

Se va îndatora însă proprietarul a da loc pentru deschidere de ocne; acest loc să se mărginească față cu dânsul și cu omul trimis din partea Stăpânirei, în câtățime de pogoane, câte cu adevărat vor fi trebuincioase ocni pentru gură, curte și bătătură de cară, fără de a se coprinde și pășunea, căci aceasta o va da proprietarul, de va avea, cu osebita tocmeală.

*Art. 127*¹⁾. — Satele ce era până acum orânduite în slujba ocnelor și a cărora o parte de dajdie se plătea de către cumpărători, se vor așeza cu dajdia după asemănarea și celorlalte sate și totalul banilor acestor dăjdii se va plăti la vistierie pe fieșicare trimestru de către cumpărător; va trebui încă ca drepturile și datorii reciproce între cumpărător și lăcuiorii acestor sate, să se reguleze după un chip hotărit și drept.

Art. 128. — Sumele veniturii dela vămi, dacă acestea vor urma a se da în vânzare ca pe vremea trecută, se vor număra la casa vistieriei în soroacele hotărâte prin contract; iar când aceste vămi se vor cârmui pe seama Statului, veniturile lor se vor da în vistierie rânduri, rânduri precum se vor și strânge.

*Art. 129*²⁾. — Mitropolia, episcopiile, mănăstirile și toate treptele nobililor vor plăti vamă pentru toate lucrurile ce vor scoate din țară și vor aduce în țară și vor contribui la toate cheltuețile orașelor ce va cunoaște de trebuință, întocmai ca toate stările orășanilor; iar după aceasta, li se va păzi dreptul nedăjniciei întocmit din vechime și vor fi apărați de orice felurime de dare asupra avuturilor lor mișcătoare și ne-mișcătoare.

1) În ediția 1847, art. 128.

2) În ediția din 1847, art. 128 și 129 alcătuesc laolaltă art. 129.

Art. 130. — Obșteasca Adunare, după ce va lua toate încredințările trebuincioase asupra veniturilor Brăilei, Giurgiului și ale Turnului, va hotări venituri:

- 1) Asupra prinderii morunului.
- 2) Asupra vânării bălților.
- 3) A poposirii corăbiilor în liman, încărcate și neîncărcate³⁾.
- 4) Inchirierea vremelnicei întrebuințării a magaziiilor Statului și, înșfârșit, pentru orice altă ramură de venit. Toate aceste venituri chibzuindu-se odată de Obșteasca Adunare și întărindu-se de Domn, vor sluji de temei pentru a lor priimire; iar până atunci, vor urma după condițiile anului următor.

Satele date în slujba vânării peștelui se vor așeza cu dajdia după cum s'au vorbit și pentru toți ceilalți lăcuiori birnici ai satelor și cârmuitorul acestor venituri se va așeza cu dânsule prin bune învoiri despre amândoa părțile, fiind obicinuite la această slujbă.

Pentru sfintele lăcașuri ce se intramează⁴⁾; cel dela Brăila cu hramul sfântului Arhanghel Mihail și cel dela Giurgiu cu hramul sfântului Nicolae, se legiuește ca pentru fieșicare biserică să se dea lei 7000 pe tot anul, din veniturile vânării peștelui ce s'au împreunat Prințipatului Valahiei prin tractatul dela Adrianopol. Bisericii sfântului Nicolae dela Giurgiu, venitul birtului ce este aproape de carantină, cum și venitul a doă locuri ce sânt lângă citadelă, având unul 279 și celalalt 264 stânjini pătrați. Bisericii sfântului Arhanghel Mihail dela Brăila, venitul unui loc în oraș, ce este lângă bulevard în sumă de stânjeni pătrați 543, care este deopotrivă cu venitul bisericii sfântului Nicolae și aceste venituri se vor priimi și se vor cheltui prin epitropiile fieșicării biserici și subt pri-

3) În locul acestui al treilea aliniat, ediția din 1847 a intercalat sfârșitul art. 1 și art. 2, 3, 4 și 5 din legea din 1832 asupra ancraului dela portul Brăilii.

4) În ediția 1847: «întitulează».

vigherea maghistraturilor pomenitelor orașe precum urmează și acum.

Art. 131. — Moșiile coprinse în raielele Brăila, Giurguiului și Turnului, precum și bălțile și ostroavele, începând din malul stâng al Dunării și până în talvegul acestui râu al Dunării, se vor da după dreptate înapoi adevăraților proprietari; dar dacă după trecerea sorocului ce se va da pentru arătarea trebuincioaselor documenturi, se vor găsi cevași pământuri fără de stăpânitori, acele vor închipui domen al Statului și se vor cârmui pe seama folosului Statului.

Prăvăliile ce sânt în orașul București pe seama cutiei de milostenie, precum și orice zidire publică aflată astăzi în ființă și care se va putea clădi de acum înainte, se vor coprinde asemenea în domeniul Statului.

Comisia, ce s'a orânduie într'adins pentru acestea, se va îndeletnici întru alcătuirea unui regulament pentru ocârmuirea acestor proprietăți și pentru îmbunătățirea de care vor fi priimitoare după temeiurile ce s'au priimit de către Obșteasca Adunare de Revizie.

Nici o avere din cele coprinse în domeniul Statului nu se va putea înstreina fără nici un cuvânt, nici prin vre o poruncă a căpeteniei Statului. Dacă însă după o chibzuire a Obicinuței Obștești Adunări și pentru vreun sfârșit de folos public, dovedit după cuviință, s'ar face cunoscut că înstreinarea de o parte [a] acestui domen,

ar fi trebuincioasă, atunci va urma vânzarea acei părți prin vânzare publică la Cochi-Vechi sau se va face schimb cu mijlocul ce va fi mai folositor Statului.

Art. 132. — Afară din capitalul însemnat la Casa Rezervii și al căruia total se asigurază cu hotărîrea prin cel din urmă paragraf al articolului 65, orice prisos de primire s'ar dovedi în feluri de ramuri ale veniturilor acestui Prințipat, precum și orice prisos ar putea să odrăslească din sumele hotărîte pentru feluri de cheltueli, se vor număra la Casa vistieriei, iar această casă se va da subt răspunderea vistierului, care este îndatorat să dea pentru dânsa socoteală curată în toți anii la Obșteasca Adunare și să nu se atingă de ai săi bani, decât numai pentru trebuințele și întâmplările următoare :

I. Să acopere lipsa ce s'ar putea întâmpla în primirile vreunei ramuri din veniturile Statului, hotărîte prin articolul 67, după ce însă se va dovedi această lipsă după cuviință.

II. Să întâmpine întâmplările pomenite în paragrafurile din urmă ale articolului 63 și 78, urmându-se întocmai cele hotărîte pentru aceasta.

III. Să îplinească și alte trebuințe ale Statului, câte se vor cunoaște întru adevăr de către Domn dinpreună cu Obșteasca Adunare, neapărate și de o folosință publică.

SECȚIA VI

Chipul contabilității Casii Vistieriei, adevă a ținerii și dării socotelilor cu bună orânduială.

Art. 133. — Vistierul este însărcinat să asigureze împlinirea banilor alcătuită de feluri de dăjdii, precum și de veniturile ce se dau în vânzare prin contracturi la soroace prescise.

Este dator să îndestuleze toate le-giuitele cheltueli cerute prin acest re-

gulament și să îngrijască a se păzi toate contracturile făcute cu Stăpânirea pentru aceia ce privește la primire sau dare de bani.

Vistierul va fi răspunzător pentru toți casierii orânduieți în slujba vistie-

riei precum și pentru toți sameșii județelor.

Vistierul va îngriji ca la sfârșitul fieșicărui trimestru toate socotelile de orice dajdie să fie primite la vistierie, ca priimirile sau cheltuelile unui trimestru să nu treacă în socotelile altuia și [ca] orice felurimi de dajdie sau alt venit să închipuiască o socoteală în parte până la încheerea socotelilor care are a se face la sfârșitul fieșicărui an.

Art. 134. — Se va alcătui socoteală lămurită pe toată luna pentru primire și dare, pe lângă care se vor alătura și toate documenturile cerute, adică contracturi de venituri, raporturi către vistierie pentru trimiterea a feluri de bani, poruncile Domnului pentru slobozirea legiuitorilor cheltueli și condica unde vor fi [în]scrise cvitanțele iscălite de persoanele ce vor primi asemenea bani.

La încheerea de socoteli a vreunei sume hotărâte pentru o numire de cheltuelă din cele chibzuite printr'acest regulament, de va rămânea vreun prisos, atunci acel prisos numaidecât se va face venit la Casa Rezervii, cu însemnare de care socoteală anume se alcătuește.

Art. 135. — Țiindu-se socotelile după chipul ce s'au zis, vistierul la sfârșitul fieșicărui trimestru, va supune Domnului, pe lângă al său raport, bilanț alcătuit cu întemeere asupra documenturilor cerute printr'acest regulament.

Domnul va trimite această socoteală în cercetarea a șase boeri care se vor alege pentru aceasta pe fieșicare an de către Obicinuita Obșteasca Adunare.

Aceștia, după ce vor cerceta cu scumpătate socotelile și vor orându-i să se numere înaintea lor sumele ce vor fi de față la Casa vistieriei, vor adresa către Domn, prin al lor raport, băgările de seamă ce vor găsi cu cuviință a se face.

Domnul va păstra acest fel de raporturi în cancelaria sa, ca la sfârșitul anului să le trimită către Obșteasca Adunare, dinpreună cu toate socotelile

priimirilor și dărilor anului trecut și cu osebă catastih de veniturile și cheltuelile anului după urmă.

Vistierul se îndatorează să arate Obșeștii Adunări toate ducumenturile ce i se vor cere pentru fieșicare primire sau dare și urmarea chibzuirilor aceștii Adunării se va face cunoscută Domnului prin raportul prezidentului după cel din urmă paragraf al articolului 48, cap. II.

Arătarea urmării acestor chibzuiri, după ce se vor întări de Domn, se va depune la vistierie spre adevărea cercetării socotelilor anului trecut și ca să slujască de temei la priimirile și cheltuelile anului ce va urma.

Art. 136. — Obicinuita Obșteasca Adunare este chemată în fieșicare an, pe temeiul articolului 51 al capului II, spre a cerceta socotelile tuturilor și cheltuelilor țării și să facă Domnului cunoscut prin anafora; dar fiindcă natura și înmulțimea îndeletnicirilor ei cum și puțină vreme ce ține adunările sale, nu o pot erta ca să între întru cercetare cu de amăruntul a tuturilor socotelilor, de aceea se va întocmi un control obștesc ca în curgera anului să cerceteze orice cheltuelă a Statului, să adevereze priimirile și să înlesnească Obicinuitei Obșeștii Adunări îndatorirea cercetării socotelilor țării pusă asupra-i prin articolul 51 de mai sus arătat. Controlul se va așaza dela 1 Ianuarie 1832, alcătuit de un șef al Controlului, de doi șefi de mese și de scriitorii trebuincioși¹⁾.

Datoriile a întâia masă sânt: să pregătească condici și să le înpartă pe la Departamenturile ministerurilor, la ocârmuirile de județe și la ceilalți cinovnici. Condicile vor fi însemnate, șnuruite și pecetluite cu pecetea Controlului, spre a se trece toate priimirile de bani și toate cheltuelile țării.

Apoi toate aceste condici vor intra

1) În ediția din 1847 aliniatele următoare ale acestui articol sunt înlocuite cu dispozițiile paragrafelor 1, 2, 3, 4 și 5 din legea din 1831 a Obștescului Control.

în urmă la a doilea masă a Controlului, care este însărcinată să cerceteze una după alta, orice primire și orice cheltuială a țării se va face, ori de către ministrieri, ori de către ocârmuitorii de județ sau de către orice alt slujbaş va fi și să adevereze de este cheltuiala întru adevăr făcută și asemănată cu copriinderea contracturilor sau cu instrucțiile ce se vor fi dat despre aceasta și cu socoteala cea cu tahmină făcută de suma banilor ce ar fi trebuit să se cheltuiască și de s'a păzit cursul monedii cu scumpătate în fieșicare dintr'aceste lucrări.

Orice socoteală va fi de materialuri sau de alte lucruri, tot această masă este datoare să încredințeze de s'au teslimarisit la locul sau la obrazul ce va fi fost orânduit pentru a lor primire

După cercetarea și adevierea a orice fel de socoteală, șeful Controlului va da cvitanță slujbașilor, dacă socotelile acestora se vor găsi după orânduială, după ce se vor cerceta într'accest chip toate aceste socoteli, se vor trimite la masa I-ia, care așternând tablă generală, o va supune la sfârșitul anului la cunoștința Domnului dela care

spânzură d'a dreptul și însuși controlul.

Art. 137. — Catastihul prețurilor curgătoare de toată felurimea producțiilor, a materialurilor, a vitelor, a băuturilor, a salahorilor, a transporturilor și altele, alcătuiindu-se pe toată luna la Departamentul Trebilor din Lăuntru, după raporturile ce vor trimite ocârmuitorii de județe, va sluji de temeu Controlului pentru prețuirea cumpărătorilor și a plăților ce vor urma în socoteala Statului, când se vor căuta asemenea socoteli și care nu vor fi primite, decât numai pe-cât se vor asemăna cu prețurile cunoscute întru acest catastih sau fiind mai jos.

Deci orânduiții sau comisarii ce s'ar însărcina cu asemenea cheltueli vor fi îndatorați, la alcătuirea socotelilor ce vor da, să însemneze ziua și locul unde se vor fi făcut ¹⁾ și Controlul va da fieșicăruiă dintr'aceștia o condică șnuruită și pecetluită cu a sa peceteie, unde toți cei ce vor primi banii să înscrie cvitanțiile lor arătătoare de lucrurile pe care s'au dat banii și de a lor câtățime.

SECȚIA VII

Drepturi și datorii reciproce între proprietar și al său sătean.

Art. 138. — Acest comitet, după ce prin întocmirile dinapoi a desființat felurimea abuzurilor ce să introduseseră unul după altul în administrația Valahiei și care era întru toate împiedecătoare obșteștii fericii; alăturând către aceasta după copriinderea articolului 64 și orânduiala scutelnicilor și a poslușnicilor, în totalul [numărului] birnicilor țării, au adăogat către aceștia o ușurare așa de mare încât au putut să aducă la lei 30 capitația de preste an a fieșicăruiă birnic. Asemenea și prin hotările pogoane de loc ce fieștecare proprietar se îndatorează să dea săteanului său, după articolile 140 și 144, ale acestui regulament, loc adecă [și]

peste trebuința hrării familiei sale și a îndestulării vitelor trebuincioase la lucrul pământului, precum și prin câmpurile de rezervă hotările după articolul 167 numai în folosul săteanului muncitor, comitetul asigurează fără îndoială petrecerea și înființarea acestui lăcuitor, care până acum era foarte vremelnică. Acum drept toate aceste mari folosuri ce s'au hotărît în favorul lăcuitorului, socotindu-să dela 23 Aprilie a anului 1832, drepturile și da-

1) În ediția din 1847 cuvintele care urmează începând cu «și Controlul» sunt suprimate, devenind inutile față de modificarea, pe care am semnalat-o, a articolului precedent.

toriile reciproce între proprietar și al său sătean, să vor așeza precum mai jos se arată ¹⁾.

Art. 139. — Obicinuită măsură în țară este pogonul ²⁾ care are 24 prăjini în lung și șase în lat și fieștecare prăjină este de trei stânjeni domnești, socotindu-se de măsură statornică stânjenu lui Șarban Vodă.

Art. 140. — Proprietarii se îndatorează să dea fieșicăriua sătean sălășluit pe moșia sa :

I. Un loc de 400 stânjeni pătrați la câmp și de 300 asemenea la munte, pentru casa sa, pentru curte, cu trebuincioasele împrejurii și pentru o grădină de legumi spre întrebuințarea familiei sale. Acest fel de locuri vor fi legate unul de altul și la o parte de loc a moșiei care se va însemna de proprietar.

II. Locuri de izlaz pentru patru vite de muncă, adică boi, bivoli sau cai și pentru o vacă de hrană ; dacă lăcuitorul va avea acest număr de vite ale lui, se va socoti pentru fieșicare cap dintr'aceste vite, câte o jumătate de pogon de izlaz și în loc de vacă va putea lăcuitorul să ție zece oi sau capre.

III. Către acestea, tot pe numărul mai sus pomenit de cinci vite, îi va da proprietarul trei pogoane de fânețe pentru hrana lor pe iarnă. Dacă lăcuitorul nu va avea acest număr de vite i se va da cu analoghie numai pe cele ce va avea dintr'acest număr.

IV. Asemenea îi va da până la trei pogoane de loc de arătură, care îl va lucra ori însuși, ori prin mijlocirea altora numai pe seama sa, fără să poată vreodată a îl închiria cu bani.

Proprietarul va însemna locurile de

1) Articolele 138-146 au fost modificate prin legiutrea îndeplinitoare a secției a VII-ea, cap. al 3-lea din Regulamentul Organic, votată de Obșteasca Adunare în 1832.

2) Pogonul este măsura obicinuită care în Țara Rumânească se măsoară aria sau fața pământului. Această măsură prin urmare, este asemenea o față ce coprinde în sine 1296 stânjeni pătrați. (Nota editorului din 1832).

de izlaz, precum și pogoanele de fânețe și cele de arătură.

Pe acele moșii unde vor fi păduri, proprietarul va da voe clăcașilor săi a lua lemne de foc din crânguri și pădurile care însuși le va arăta și numai pentru a lor neapărată trebuință și după acelaș chip cu care s'a urmat până acum.

V. Când lăcuitorul sătean va avea vite mai multe decât numărul mai sus arătat, sau va voi pământ de arătură mai mult de cel ce i se dă, pentru un asemenea prisos, se va învoi cu bună tocmeală cu proprietarul, care va protimisi totdeauna pe lăcuitorii sălășluiți pe a sa moșie. Asemenea și lăcuitorii tot după acest cuvânt, săvârșindu-și îndatorirea zilelor de lucru către proprietar hotărâtă prin pravilă, precum și a lor muncă, vor ajuta pe proprietar la lucrul ce ar întrebuința pe loc, înțelegându-se de sine că aceasta se va face prin bună învoire, prin mijlocire de plată și după prețul curgător ³⁾.

Art. 141. — Drept toate aceste folosuri, lăcuitorul sătean va fi dator să lucreze, după vechiul obicei, douăsprezece zile pe an în folosul proprietarului pe a căruia moșie va fi așezat, adică ; patru zile primăvara, patru vara și patru toamna.

Fieșicare este dator să lucreze aceste douăsprezece zile cu al său plug sau cu carul său, dacă va avea, precum și cu numărul dobitoacelor de muncă, pentru care proprietarul îi asigurază mijloacele hranei lor.

Intâmplându-se ca lăcuitorul sătean să nu mai aibă dobitoace, atunci va lucra aceste douăsprezece zile cu mâinile.

Art. 142. — Zioa de lucru a lăcuitorului s'a socotit pe mărimea pământului, ce poate lucra un lăcuitor pe seama sa, precum mai jos se arată :

I. Arătură de zece prăjini pogoanești în loc spart și de șapte în țelenă se socotește lucrul pe o zi pentru o pereche de boi de muncă.

3) Vezi nota 1.

II. Grăpatul de un pogon de arătură, așijderea se socotește lucru de o zi pentru o pereche de boi.

III. Un lăcuitor cu carul de patru boi nu se va putea trimite decât numai până într'o depărtare de cale de douăsprezece ceasuri, socotindu-se calea de un ceas de 2500 stânjeni și se va ținea în seamă cinci zile, adică patru ducerea și întoarcerea, socotindu-se zioa câte șase ceasuri și una pentru încărcat și descărcat.

Un lăcuitor cu carul cu doi boi nu se va putea trimite decât numai în depărtare de șase ceasuri și i se vor ține în seamă trei zile pentru ducere și întoarcere și pentru încărcat și descărcat.

Daca lăcuitorul se va întrebuința la asemenea transporturi în vreme de iarnă, proprietarul îi va da fânul trebuincios pe seama vitelor sale, pe drum, socotindu-se câte șase oca de fân de o vită în douăzeci și patru de ceasuri.

Un transport mai depărtat nu se va putea face decât numai prin învoire de bună tocmeală.

IV. Lucrând lăcuitorul cu carul pe moșia unde lăcuiește, este dator să lucreze din răsăritul soarelui până la al său appus și se vor da patru ceasuri de odihnă de vară și numai două pe teamnă. Odihna de vara va fi pe două soroace.

V. Pentru toate semințele ce se aruncă numai cu mâna, precum: grâu, orz, ovăz, secară, meiu, cânipă și altele, se vor socoti cinci pogoane de loc de lucru de o zi.

Pentru toate semințele puse în pământ și acoperite pe urmă cu piciorul, precum porumbul și altele, i se va socoti un pogon de loc, lucru de o zi; dar fiind îndatorat lăcuitorul a lucra cu sapa, atunci i se va socoti pe zi, trei sferturi dintr'un pogon.

VI. Pentru orice semănătură sau sădire, ce are trebuință de sapa, se va socoti o zi la sapa dintâiu, o a cincea parte din pogon; iar la sapa de a doilea, o a patra parte.

VII. Secerișul și clăditul de trei clăi și fieșicare ca de douăzeci și șase znopi, iar znopul de patru palme în legătura curmezișului, se va socoti lucru de o zi; căratul însă al acestor clăi va fi pe sarcina proprietarului.

VIII. La culesul și curățatul porumbului de foi se vor socoti pe zi douăzeci banițe și fieșicare baniță pe douăzecișidoă oca.

IX. Cositul fânului pe un pogon de loc se va socoti lucru de o zi.

X. Pentru strânsul fânului și clăditul în copiți pe locul unde se cosește, se va socoti un pogon lucru de o zi.

Insă la coprinderea acestor para-grafuri din urmă, pe unde vor fi locuri cu privaluri sau ocolite între copaci și crânguri, se vor socoti trei sferturi dintr'un pogon lucru de o zi.

XI. Lăcuitorul ce-și va face zioa în lucru de vie sau în alte slujbe afară din cele ce s'au zis mai sus anume, va lucra din răsăritul soarelui până la al său appus, dându-i-se pe vară trei ceasuri de odihnă în două soroace și două ceasuri în vreme de toamnă.

Lucrul minelor, al scoaterii pietrilor și al transportului de cherestele mari din munți, nu se va putea face decât numai prin învoire de bună tocmeală.

XII. Orice lăcuitor însurat, dându-i-se locul hotărit printr'acest Regulament și daca va sălășlui sub un acoperământ cu părinții săi, va fi îndatorat să lucreze proprietarului zilele hotărite. Lăcuitorul holteiu, ce va sălășlui cu tatăl său în curgerea vieții cestor dupe urmă, va fi apărat de orice lucru pe seama proprietarului, ca unul ce nu se împărțășaște de pogoanele de loc ce se dau altor lăcuitori.

În fieșicare timp al anului, proprietarul va îngriji să ia pe săteni în lucru, pe rând, ca și aceștia să poată a se îndeletnici fieșicare în parte-și la munca sa; sânt datori însă și lăcuitorii din parte-le, îndată ce se vor chieama de proprietar, numaidecât să se arate spre a se răfui de a lor datorie sau a-și pune în loc oameni destoinici de lucru, ca să nu pricinuiască pagubă

proprietarului, prin zăbava ce s'ar face la cea în vreme de trebuință săvârșire a lucrului ce privește la a lor datorie.

XIII. Lăcuitorul va da proprietarului dijmă, adecă a zecea parte din rodul pogoanelor ce se coprind în paragraful III și IV din articolul 140 și o va căra însuși pe moșie la locurile ce se va arăta de proprietar, întocmai precum s'a urmat aceasta totdeauna, afară din tocmeli prin bună voe, ce ar putea să fie făcute între proprietar și plugar și care ar avea putere de pravilă.

XIV. Afară dintr'aceste doăsprezece zile de lucru, orice lăcuitor sătean va urma ca și pe vremea trecută să lucreze proprietarului o zi de plug, pe moșia unde va sălășlui, precum și de a-i căra într'o depărtare de cale de șase ceasuri, un car de lemne tăiat din pădurea proprietarului și dacă proprietarul nu va avea pădure pe acea moșie, atunci sătenii vor căra câte un car de fân, ori cinci sute oca grăunțe, sau cincizeci vedre băutură.

Lăcuitorul ce nu va avea vite de muncă, va lucra cu mâinile trei zile în loc de o zi de plug, lucru asemănat cu coprinderea paragrafurilor V, VI, VII, VIII, IX, X, XI și alte trei zile în loc de căratul unui car de lemne după paragraful III. Oricum însă, va fi slobod lăcuitorul sătean să despăgubească în bani pre proprietar, atât pentru zioa de plug, cât și pentru carul de lemne.

XV. Când proprietarul nu va avea la ce să pue pe sătenii săi a-i lucra pe a sa moșie, va putea să se despăgubească în bani, după osebitele prețuri ce vor urma în fieșicare locuri de lăcuință, care se vor hotărî pe fieșicare trei ani de către Obșteasca Adunare, după cel de mijloc preț, luat din prețurile urmate pe trei ani trecuți și acest fel de hotărâte prețuri vor sluji de regulă la reciprocile daraveri ce vor urma între proprietar și al său sătean, în curgerea fieșicării sorociri de trei ani.

Daca Ecstraordinara Obșteasca Adunare de revizie ar găsi vreo deslășire la întocmirea lucrului de o zi,

precum s'a hotărît mai sus anume, atunci va face trebuincioasele îndreptări, asemănându-se cu coprinderea temeiului așezat; ca adecă, lucru de o zi a lăcuitorului sătean trebuie să se socotească pe mărimea locului ce poate un lăcuitor să lucreze pe seama sa ¹⁾.

Art. 143. — Fiindcă lăcuitorii, ce hălăduesc pe moșiile proprietarilor, să hrănesc și să neșuțătoresc pe aceste moșii, sănt deopotrivă datori să înlesnească și ei, din parte-le, neapărata trebuință de slujbă ce vor avea proprietarii pe ale lor moșii, precum au urmat obiceiul din vechime, pe acest temei dar, tot satul să îndatorează să dea pe tot anul în slujba proprietarului și pe aceiași moșie unde va lăcui, câte patru oameni la una sută familii, păzindu-să și din partea satului și din partea proprietarului condițiile următoare:

1-*iu*. Ca să lipsească orice cislă năpăstuitoare sătenilor, pe fieșicare an tot satul, cu o glăsuire sau cele mai multe glasuri, să osebească dintr'înșii patru oameni la sută familii, însă oameni statornici ai satului și vrednici de slujbă și să-i dea întru slujba proprietarului, sub numire de slugi în toată curgerea acestui an, iar la al doilea an să se facă de isnoavă asemenea urmare și așa înaintea, ca prin acest mijloc să ajungă rândul pe fieșicare lăcuitor a se afla în slujba proprietarului său, în curgere de un an, la o sumă de ani hotărâți, fără a se năpăstui niciunul dintre cetășii acestui sat.

2-*lea*. Lăcuitorul, ce-l va ajunge rândul să slujească, are voe să dea în slujba proprietarului om în locul său, însă statornic și vrednic de toată slujba, pe care să se mulțumească și proprietarul.

3-*lea*. Daca în curgerea anului se va întâmpla să lipsească vreunul din cei dați lăcuitori în slujba proprietarului din pricină firească, adecă ori de boală fără de nădejde de îndreptare, ori de moarte, satul va da altul în locul a-

1) Idem.

cestuia și iarăși prin asemenea chip de alegere.

4-lea. Fiindcă numărul familiilor din prin sate, firește și să înmulțește și scade din nou-insurări și morți și dintr'aceasta nu se poate păzi o dreaptă analoghie de patru la sută, fără de a mijloci oarecare nepotrivire, ca să lipască orice prigonire ar putea să se întâmple întru aceste între proprietar și între ai săi clăcași, să legiește ca numărul de 25 de familii dela care se cuvine un om în slujba proprietarului să se socotească de complect (întreg), când va trece de jumătate, adecă când va fi alcătuit de treisprezece familii. Și pe acest temei se statornicește ca tot satul alcătuit de 13 familii până la 25 să dea unul; dela 26 până la 30, doi; dela 31 până la 35, trei; dela 36 până la 40, patru; precum și înainte cu asemenea proporție, iar satul ce va fi alcătuit de mai puține familii de 13, nu se supune la o asemenea dare.

5-lea. Proprietarul, luând din partea satului asemenea oameni în slujba sa, este dator să-i întrebuințeze iar pe acea moșie, unde se vor fi aflând lăcuind și numai în obicinuite slujbe ale moșiilor, precum isprăvniceii, pădurari, argați, chelari și alte asemenea. Le va da pogoanele hotărîte prin Regulament pentru trebuința hranei familiei lor și a dobitoacelor lor, fără nici o cerere de dijmă și-i va scuti de zilele clăcii, de zioa arătorei și de cărătura carului de lemne sau de alte asemenea poveri hotărîte iarăși printr'acest Regulament, pe câtă vreme se vor afla în slujba sa, pentru a lor datorie.

Iar când asemenea slugi vor sluji proprietarului pentru datorie altora, ce-i vor fi pus în locul lor, atunci dările și scutirile pomenite mai sus, din partea proprietarului, vor fi pe obrazul celui de rând într'acel an, dar nu pe obrazul celor ce se vor afla în slujbă.

În curgerea anului ce se vor afla asemenea oameni în slujba proprietarului, a lor capitație către Vistierie și zeciuală aceștii capitații orânduită la

cutiia satului, se vor plăti de către sat, din veniturile cutiei, ce se întocmesc printr'acest Regulament în fieșicare sat¹⁾.

Art. 144. — Pentru moșiile ce vor avea o întindere mărginită și la care proprietarul nu va putea să dea sătenilor săi pogoanele de loc, ce se îndatorează, se va împărți toată întinderea moșiei în trei părți deopotrivă, din care două se vor da pe seama lăcuitorilor și o parte se va păstra pe seama proprietarului. Dacă însă și după această împărțire s'ar găsi lăcuitori carii să nu aibă locuri de ajuns, asemenea lăcuitori vor putea să se mute pe alte moșii, însă la șapte ani odată și anume, în curgerea celui din urmă an al catagrafiei, pentru ca nua catagrafie să poată a-i găsi și a-i înscrie între dajnicii așezării lor, ce vor dobândi din nou. La o asemenea întâmplare, acest fel de lăcuitori săteni vor fi îndatorați cu un an înainte să se mărturisească la tribunalele din amândouă satele, ca printr'aceasta să poată fi scoși din foaia satului de unde să vor rădica, priimind mai întâiu un bilet, după forma ce se va da și trecuți în foaia satului unde își vor hotărî hălăduirea; iar în curgerea sorocirei catagrafiei nu vor putea săvârși o asemenea strămutare, dacă nu vor plăti mai întâiu, la satul de unde vor fi să se rădica, capitația pentru toți anii ce ar rămânea până la împlinirea pomenitei sorociri, precum și către proprietar dările de peste an, ce s'ar cuveni acestuia pe acel de atunci curgător an și așa, în puterea unei asemenea isbrâniri, nu va mai fi îndatorat la nici o dare către Vistierie până la înnoirea sorocirei catagrafiei.

Asemenea va fi slobod și proprietarul la împlinirea prevăzută prin paragraful întâiu al acestui articol ca, în curgerea celui după urmă an al sorocirei catagrafiei, să depărteze pe lăcuitorii ce ar avea prea mulți, după asemănarea întinderii moșiei sale. Va da

1) Idem.

însă de știre cu un an înainte atât lăcuitorului cât și Stăpânirei.

Art. 145. — Pentru toate viile ce se află sădite pe proprietăți streine și care după pravila țării, cea până acum în ființă, sânt supuse la îndatorire de otaștină, adecă de a da către proprietari din rodul lor o vadră la 20 vedre vin, Obicinuita Obșteasca Adunare, la cea întâiu viitoare chemare a sa, se va îndeletnici să întocmească o nuoă legiuire, privind atât drepturile proprietarului cât și ale săditorilor. Până atunci însă, Marea Logofeție va strânge toate trebuincioase acturi și alte științe, care să slujească de temelie la lucrarea aceștii legiuiiri; iar de acum înainte niminea nu va putea să facă nici un fel de sădire pe proprietate streină, fără de a urma mai întâiu un așăzământ în scris de către amândoă părțile și pe care se vor îndatora deopotrivă a-l păzi. Se osebesc dintr'aceasta, sădirile și orice fel de namestii, care fiind sădite pe proprietăți streine prin tocmele fă-

cute cu învoială între amândoă părțile, nu pot să aibă nici o înclinare cu viile supuse la îndatorire de otaștină, pentrucă acest fel de învoeli împuterea căroră s'au făcut acest fel de sădiri sau clădiri, trebuie să aibă și putere de pravilă ¹⁾).

Art. 146. — Numai proprietarul are drept de a vinde pe a sa moșie vin, rachiu sau alte băuturi și să fie scaune de carne și prăvălii, fiindcă aceste drepturi sânt alăturate firește la proprietate, precum și folosința dela mori, heleștee, păduri și altele asemenea.

Drepturile și datoriile reciproce între proprietar și sătean, hotărîndu-se într'acest chip, banii ce se lua până acum pentru stupi și feluri de alte obiceiuiri, ce se încuibaseră ori de obște sau în parte, vor rămânea desputer-nicite și neținute în seamă, fiindcă de acum înainte acest Regulament trebuie să se păzească ca o lege temeinică și nestrămutată ²⁾).

1) și 2) Idem.

LITERA A.

LITERA A.

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieși- căruia pe lună	Toata suma lefilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	Tribunale.					
1.	<i>Inaltul Divan, însă :</i>					
	Prezidentul marele ban	1	2800	2800	33600	
	Členii acestui Divan	6	2400	14400	172800	
	Proctórorul	1	1000	1000	12000	
				18200	218400	218400
2.	<i>Divanul judecătóresc a- șázat în orașul București</i>					
	Secția civilă					
	Prezidentul	1	2400	2400	28800	
	Členi	6	2000	12000	144000	
	Procurórorul	1	800	800	9600	
				15200	182400	182400
	Secția criminală					
	Prezidentul	1	2400	2400	28800	
	Členi	4	2000	8000	96000	
	Procurórorul	1	800	800	9600	
				11200	134400	134400
3.	<i>Divanul judecătóresc a- șázat în orașul Craiova</i>					
	Secția civilă					
	Prezidentul	1	2400	2400	28800	
	Členii	4	1500	6000	72000	
	Procurórorul	1	700	700	8400	
				9100	109200	109200
	Secția criminală					
	Prezidentul	1	1500	1500	18000	
	Členii	2	1000	2000	24000	
	Procurórorul	1	700	700	8400	
				4200	50400	50400
4.	<i>Tribunalul de comerțiu așázat în București</i>					
	Prezidentul	1	2000	2000	24000	
	Členii	4	800	3200	38400	
	Procurórorul	1	700	700	8400	
				5900	70800	70800

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leaşa fieşi- căruta pe lună	Toată suma leilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
5.	<i>Tribunqlul de comerciu aşăzat în oraşul Craiovii</i>					
	Prezidentul	1	1500	1500	18000	36000
	Çlenii	2	500	1000	12000	
	Procurorul	1	500	500	6000	
				3000	36000	
6.	<i>Opsprezece tribunaluri de întâia cercetare din 18 judeţe</i>					
	Prezidenţii acestor tribu- naluri	18	800	14400	172800	540000
	Çlenii acestor tribunaluri, câte doi pentru fieşicare.	36	600	21600	259200	
	Procurorii	18	500	9000	108000	
				45000	540000	
7.	<i>Tribunalul poliţiei în- dreptătoare pentru ora- şul Bucureşti</i>					
	Prezidentul	1	500	500	6000	19200
	Çlenii acestui tribunal	2	400	800	9600	
	Procurorul	1	300	300	3600	
				1600	19200	
	Lefile cinovnicilor rân- duiţi la toate canţela- riile pomenitelor tribu- naluri şi cheltuelile canţelarii.					
8.	<i>Canţelaria Inaltului Divan</i>					
	Logofătul	1	1000	1000	12000	960
	Avucatul	1	500	500	6000	
	Ajutorul logofătului.	1	400	400	4800	
	Registratorul sau condi- carul	1	250	250	3000	
	Scriitori	2	150	300	3600	
	Cei întâiu aprozi	2	200	400	4800	
	Aprozii obicinuiţi	4	60	240	2880	
	Un cinovnic mic însărcinat cu îngrijirea sălii şi chel- tuiala canţelarii	1	80	80	960	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fișii căruia pe lună	Toată suma lefilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	Cheltuiala canțalariei . .	—	—	150	1800	
				3320	39840	39840
9.	<i>Canțalaria Divanului judecătoresc din București</i> Secția civilă					
	Logofătul	1	750	750	9000	
	Ajutorul acestuia	1	300	300	3600	
	Registratorul	1	200	200	2400	
	Scriitorii	2	150	300	3600	
	Cei întâiu aprozi	2	150	300	3600	
	Aprozi obicinuiți	4	60	240	2880	
	Un cinovnic mic însărcinat cu îngrijirea sălii și cheltuiala canțalariei .	1	80	80	960	
	Cheltuiala canțalariei . .	—	—	150	1800	
	Secția criminală					
	Logofătul	1	600	600	7200	
	Avucatul	1	500	500	6000	
	Ajutorul logofătului . . .	1	300	300	3600	
	Registratorul	1	200	200	2400	
	Scriitorii	2	150	300	3600	
	Cel întâiu aprod	1	150	150	1800	
	Aprozi obicinuiți	4	60	240	2880	
	Un cinovnic mic și însărcinat cu îngrijirea sălii și cu cheltuiala canțalariei	1	80	80	960	
	Cheltuiala canțalariei . .	—	—	100	1200	
				4790	57450	57480
10.	<i>Canțalaria Divanului judecătoresc din Craiova.</i> Secția civilă					
	Logofătul	1	500	500	6000	
	Ajutorul acestuia	1	200	200	2400	
	Registratorul	1	200	200	2400	
	Scriitorii	2	100	200	2400	
	Cel întâiu aprod	1	150	150	1800	
	Aprozi obicinuiți	4	60	240	2880	
	Cinovnicul însărcinat cu îngrijirea sălii și cu cheltuiala canțalariei .	1	80	80	960	

Numărul	SLUJEE PUBLICE	Obrazele	Leaşa fieşii- căruia pe lună	Toată suma leilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	Cheltuiala canţalarii . . .	—	—	100	1200	
	Secţia crim'nală					
	Logofătul	1	300	300	3600	
	Avucatul	1	300	300	3600	
	Ajutorul logofătului . . .	1	150	150	1800	
	Reghistratorul	1	150	150	1800	
	Scriitorii	2	100	200	2400	
	Cel întâiu aprod	1	120	120	1440	
	Aprozi obicinuiţi	4	60	240	2880	
	Cinovnicul însărcinat cu îngrijirea sălii şi cheltu- iala canţalarii	1	60	60	720	
	Cheltuiala canţalarii . . .	—	—	60	720	
				3250	39000	39000
11.	<i>Canţelaria tribunalului de comerciu din Bucu- reşti</i>					
	Logofătul	1	500	500	6000	
	Ajutorul acestuia	1	250	250	3000	
	Reghistratorul	1	150	150	1800	
	Scriitorii	2	150	300	3600	
	Cel întâiu aprod	1	150	150	1800	
	Obicinuiţi aprozi	3	60	180	2160	
	Cinovnicul însărcinat cu îngrijirea sălii şi cu cheltuiala canţelarii . . .	1	80	80	960	
	Cheltuiala canţalarii . . .	—	—	80	960	
				1690	20280	20280
12.	<i>Canţelaria tribunalului de comerciu din Craiova</i>					
	Logofătul	1	300	300	3600	
	Ajutorul acestuia	1	150	150	1800	
	Reghistratorul	1	150	150	1800	
	Scriitorii	2	100	200	2400	
	Cel întâiu aprod	1	100	100	1200	
	Obicinuiţi aprozi	2	60	120	1440	
	Cinovnicul însărcinat cu îngrijirea sălii şi cu chel- tuiala canţalarii	1	60	60	720	
	Cheltuiala canţalarii . . .	—	—	60	720	
				1140	13680	13680

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieșie- cărui pe luna	Toată suma lefilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
13.	<i>Optsprezece canțelarii pentru optsprezece tri- bunaturi de întâia cer- cetare.</i>					
	Logofeți	18	200	3600	43200	
	Registratori	18	100	1800	21600	
	Scriitorii, câte trei pentru fieșicare tribunal . .	54	60	3240	38880	
	Câte unul din cei întâiu aprozi	18	100	1800	21600	
	Aprozi obicinuiți, câte doi pentru fieșicare tribunal.	36	40	1440	17280	
	Cheltuiala canțelarii câte 50 lei pe lună pentru fieșicare canțelarie . .	—	—	900	10800	
				12780	153360	153360
14.	<i>Canțelaria tribunalului poliției îndreptătoare din orașul București</i>					
	Logofătul	1	250	250	3000	
	Registratorul	1	100	100	1200	
	Scritorii	2	100	200	2400	
	Cel întâiu aprod.	1	100	100	1200	
	Aprozi obicinuiți	4	60	240	2880	
	Cinovnicul orânduît cu în- grijirea sălii și cu chel- tuiala canțelarii . . .	1	60	60	720	
	Cheltuiala canțelarii . .	—	—	60	720	
				1010	12120	12120
	Toată suma cheltuelilor pentru Ad-ția Dreptății.	351				1696560
	Pentru marele logofăt ministru dreptății și marele logofăt al prici- nilor bisericesti.					
15.	Marele logofăt, Minis- trul Dreptății	1	2500	2500	30000	
16.	Logofătul Pricinilor Bise- ricești	1	2000	2000	24000	
				4500	54000	54000

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leaşa fieşii- căruiă pe luna	Toată suma lefilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
17.	Lefile cinovnicilor orânduşi în canțelariile acestor doi mari logofeți și cheltueli de canțelarii.					
	<i>Canțelaria Ministrului Dreptății</i>					
	Directorul Departamentului Dreptății Acest director precum și directorii departamenturilor din Lăuntru și al Finanțelor la rang nu va putea fi mai jos de căminar și va ocărui sub poruncile ministrului, toate trebile ministrului, toate trebile ministrului, va avea sub poruncile sale pe căpeteniile secțiilor și [in] lipsa ministrului va împlini slujba acestui din urmă. Nacealnicii de mese din care unul va avea întru ale sale datorii întăririle de orice fel de act să va pecetlui cu pecetea domnească, cel de al doilea va fi însărcinat cu corespondența ce va urma cu tribunalele, pentru toate cele ce privesc la ocăruierea dreptății și la drepturile procurorilor și cel de al treilea va fi nacealnicul mesii, unde să vor înscrie ipotecile și foile de zestre Ajutorul acestora , . . .	1	1500	1500	18000	
		3	500	1500	18000	
		3	300	900	10800	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leaşa fieşi- căruia pe lună	Toată suma lefilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
18.	Registratorul însărcinat cu primirea și darea tuturor hârtiilor ce vor privi la această canța- larie	1	500	1500	3600	64560
	Scritorii	6	150	900	10800	
	Cinovnicul orânduît cu în- grijirea odăilor și cu cheltuiala canțalariei . .	1	80	80	960	
	Cheltuiala canțalariei . .	—	—	200	2400	
				5380	64560	
	<i>Canțalaria Logofătului Pricinilor, Bisericești</i>					
	Directorul canțalariei . .	1	750	750	9000	
	Nacealnicii de mese, din carii unul va avea întru îndatoririle sale cele ce să raportească la ocâr- muirea și întrebuința- rea veniturilor mănăs- tirești, la păzirea re- gulamenturilor întocmite pentru aceasta și la pri- cini de judecăți atingă- toare de acturile biseri- cești. Cel de al doilea să va însărcina cu în- grijirea seminarilor și cu privigherea țărimo- niilor obicinuite	2	500	1000	12000	
	Ajutorii acestora	2	250	500	6000	
	Registratorul însărcinat cu primirea și darea tuturor hârtiilor ce vor privi la această canța- larie	1	300	300	3600	
	Scritorii	4	150	600	7200	
	Cinovnicul orânduît cu în- grijirea odăilor și chel- tuiala canțalariei . .	1	80	80	960	
	Cheltuiala canțalariei . .	—	—	150	1800	
				3380	40560	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leaşa fieşicării pe căruia pe luna	Toată suma leşilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	<i>Pentru trei miniştri mădulării Sfatului Administrativ</i>					
19.	Marele dvornic, ministrul Trebilor din Lăuntru	1	2800	2800	33600	
20.	Vistierul, Ministrul Finanşelor	1	2500	2500	30000	
21.	Marele postelnic	1	2500	2500	30000	
				7500	93600	93600
	<i>Lefile cinovnicilor alăturaţi la fieşicare dintr'aceşti miniştri şi cheltueli de canşelarie</i>					
22.	Minist[er]ul Trebilor din Lăuntru					
	Directorul	1	1500	1500	18000	
	Secţia I					
	Secretarul, căpetenia aceştii secţii	1	1000	1000	12000	
	Nacealnici de mese	2	500	1000	12000	
	Ajutori acestora	2	300	600	7200	
	Reghistratorul însărcinat cu primirea tuturor hârţiilor ce vor privi la această secţie	1	300	300	3600	
	Scriitori	6	150	900	10800	63600
				5300	63600	
	Secţia 2-lea					
	Secretarul, căpetenia aceştii secţii	1	1000	1000	12000	
	Nacealnicii de masă	1	500	500	6000	
	Ajutorul acestuia	1	300	300	3600	
	Reghistratorul însărcinat cu primirea şi trimitearea tuturor hârţiilor ce vor privi la această secţie	1	300	300	3600	
	Scriitorii	5	150	750	9000	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieși- cărui pe lună	Toată suma lefilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	Secția 3-lea					
	Numărul cinovnicilor alăturați la această secție și a lor lefi vor fi întocmai ca cele dela secția dintâiu tot acestui minister	12	—	3800	45600	
	Cinovnicul orânduit cu îngrijirea odăilor și cu cheltuiala canțelarii	1	80	80	960	
	Cheltuiala canțelarii		—	400	4800	
	Cinovnici alăturați la ministerul Trebilor din Lăuntru, cari să vor însăr-cina cu feluri de trebuințe, atingătoare de slujbe publice	10	250	2500	30000	
				14930	179160	
	<i>Păstrarea arhivelor. Statului fiind un obiect, care meritarisește toată luarea aminte a Stăpânirii, va fi supt privigherea ministrului din Lăuntru. Drept aceia vor fi:</i>					
	un nacealnic al Arhivelor.	1	1000	1000	12000	
	un supt nacealnic	1	400	400	4800	
	scriitori	2	100	200	2400	
	slugi	2	60	120	1440	
	cheltuiala pentru canțelarie și pentru ținere	—	—	230	2760	
	Să va alătura la ministerul Trebilor din Lăuntru o <i>tipografie</i> cu îndatorire de a publicui buletinurile prin care să vor da în cunoștința publicului acturile legiuitoare, înălțările în slujbe, orânduirii șcl. Acturile din toate departamenturile ministeriale i hotărârile curții judec-					

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieșt- cărui pe lună	Toată suma lefilor		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	torești și, cu un cuvânt, orice poate să ajute ca să se încredințeze cei de supt oblăduire, că Stăpânirea are o neîn- cetată îngrijire spre în- plinirea datoriilor sale, pentru care și să hotă- râsc pentru ținerea unii tipografii a Statului .	—	—	2000	24000	
				18880	226560	226560
23.	<i>Ministerul Finanților</i>					
	Directorul	1	1500	1500	18000	
	Secția 1-ia					
	Secretarul, căpetenia a- ceștii secții	1	1000	1000	12000	
	Nacealnicul de masă . . .	1	500	500	6000	
	Ajutorul acestuia	1	300	300	3600	
	Reghiistratorul însărcinat cu primirea și darea hârtiilor ce vor privi la această secție	1	300	300	3600	
	Scriitorii	6	150	900	10800	
	Secția a 2-lea					
	Căpetenia aceștii secții .	1	1000	1000	12000	
	Ajutorul acestuia	1	500	500	6000	
	Casierul	1	750	750	9000	
	Ajutorii acestuia, unul câte lei 400 și altul câte lei 300	2	—	700	8400	
	Reghiistratorul însărcinat cu primirea și darea hârtiilor ce vor privi la această secție	1	300	300	3600	
	Scriitorii	5	150	750	9000	
	Secția a 3-lea					
	Secretarul, căpetenia a- ceștii secții	1	1000	1000	12000	
	Nacealnic de masă	1	500	500	6000	
	Ajutorul acestuia	1	300	300	3600	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Legea fieşi- cărui pe luna	Toată suma lefii		Toată suma pe an	
				Pe lună	Pe an		
24.	Registratorul însărcinat cu primirea și darea hârtiilor ce vor privi la această secție	1	300	300	3600	141.960	
	Scriitorii	5	150	750	9000		
	Cinovnicul însărcinat cu îngrijirea odăilor și cu cheltuielile canțelarii . .	1	80	80	960		
	Cheltuielile canțelarii . .	—	—	400	4800		
				11830	141960		
	<i>Secretariatul Statului, a marelui postelnic</i>						
	Secția 1-ia						
	Secretarul, căpetenia a- ceștii secții	1	1000	1000	12000		
	Nacealnicii de mese . . .	2	500	1000	12000		
	Ajutorii acestora	2	300	600	7200		
	Registratorul însărcinat cu primirea și darea hârtiilor ce vor privi la această canțelarie . . .	1	300	300	3600		
	Scriitori	5	150	750	9000		
	Secția a 2-lea						
	<i>Pentru limbi streine</i>						
	Secretar pentru limba turcească	1	1000	1000	12000		
	Ajutorul acestuia	1	500	500	6000		
	Secretarul franțozesc . .	1	1000	1000	12000		
Scriitorii pe lângă acesta.	2	500	1000	12000			
Un cinovnic țitor de con- dică	1	300	300	3600			
Orânduitorul cu îngrijirea salii	1	80	80	960			
Cheltuiala canțelarii . .	—	—	500	6000			
Postelniceii orânduitorii spre a fi trimiși în feluri de slujbe	6	100	600	7200			
Căpetenia călărașilor și a lipcanilor sau a curie- rilor	1	150	150	1800			

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieşi- cărui pe luna	Toată suma lefii		Toată suma pe an	
				Pe lună	Pe an		
25.	Opt călăraşi şi doispre- zece lipcani	20	80	1600	19200	135600	
	<i>Cantorul ecspediţii</i>						
	Căpetenia acestui cantor sau ecspeditor	1	500	500	6000		
	Scriitori ai săi	2	150	300	3600		
	Factori sau slujbaşi . . .	2	60	120	1440		
				11300	135600		
25.	<i>Aghentul sau însărci- natul cu trebile Ţării pe lângă Poartă.</i> Lea- fă cuprinzându-să şi toate cheltuelile, afară din daruri ce va fi în trebuiţă să facă şi care vor trebui a să plăti pe seama casii Domnului	1	5000	5000	60000	90000	
	Secretari pe lângă acesta.	3	—	2500	30000		
				7500	90000		
26.	<i>Poliţia din capitală</i>						
	Aga	1	2000	2000	24000		
	Cinovnic orânduit pe lân- gă numitul	1	500	500	6000		
	<i>Canţelaria aghii</i>						
	Căpetenia canţelarii . . .	1	300	300	3600		
	Registratorul însărcinat cu primirea şi darea hârtiilor	1	150	150	1800		
	Scriitorii	3	100	300	3600		
	Însărcinatul cu îngrijirea odăilor şi cu cheltuiala canţelarii	1	80	80	960		
	Cheltuiala canţelarii . . .	—	—	120	1440		
				3450	41400	41400	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieșie- căruiă pe lună	Toată suma lefii		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	<i>Cheltueli ale Poliții</i>					
	Comisari ai Poliții pentru cinci despărțiri a ora- șului București . . .	5	500	2500	30000	
	Tot la aceștia pentru în- chiriere de case câte lei 50 pentru fieșicare.	—	—	250	3000	
	Câte un scriitor pe lângă fieșicare	5	100	500	6000	
	Cheltuiala cancelarii aces- tora, câte lei 30 pen- tru o cancelarie . . .	—	—	150	1800	
	Supt comisari ai poliții, câte trei pe lângă fie- șicare comisar	15	200	3000	36000	
	Mai marele peste tulumbe. Vor fi șapte tulumbe, din care două la agie și câte una în fieșicare despăr- țire a orașului, socotin- du-să câte șase tulum- bagii pentru fieșicare dintr'acestea	1	100	100	1200	
	Sacagii, câte doi pentru fieșicare tulumă . . .	42	40	1680	20160	
	Toporași și cangii, soco- tiți câte zece pentru fieșicare tulumă . . .	14	40	560	6720	
	Iar straja orașului și a marginilor sale să va face prin jandarmerie .	70	40	2800	33600	
	Arhitectorul	—	—	—	—	
		1	500	500	6000	
	<i>Partea dohtorească</i>					
	Dohtori, câte unul pentru fieșicare despărțire a o- rașului București . . .	5	600	3000	36000	
	Moașe, asemenea	5	100	500	6000	
	Dohtor veterinar	1	250	250	3000	
				19240	230880	230880

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieșic- căruia pe lună	Toată suma lefiit		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
29.	<i>Lefile ocârmuitorilor de județe și cheltuelile canțelarii lor</i>					
	Ocârmuitorii de județe	18	1000	18000	216000	
	Sameși sau căpetenii de canțelarii	18	300	5400	64800	
	Ajutorii acestora	18	100	1800	21600	
	Scriitorii, câte doi pentru fieșicare canțelarie	36	60	2160	25920	
	Cheltuiala canțelarii	—	—	1800	21600	
				29160	349920	349920
	Poliț-meisteri orânduți în toate orașele căpetenii de județe ale Prințipatului, însă:					
	La Craiova	1	500	500	6000	
	la alte orașe, căpetenie de județe	17	250	4250	51000	
Acești poliți-maisteri vor fi supt poruncile ocârmuitorilor de județe, cât pentru a lor îndatoriri, vor urma după regulamentul orașenesc așezat pentru Giurgiu și Brăila, precum și după regulamentul întocmit.			4750	57000	57000	
Pentru înfrumusețarea și poliția orașului București, pe lângă aceasta vor fi însărcinați cu îngrijirea închisorilor duprin orașe, fieșicare dintr'aceștia va avea supt poruncile sale câte cinci dorobanți, iar trebuința scrisului și a raporturilor lor vor împlini-o prin canțelaria ocârmuitorilor dela cari spânzură și însuși el.						

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieși- cărui pe lună	Toată suma lefii		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
30.	Intocmirea aceștii poliții va urma într'acest chip, până când veniturile Statului vor slobozi ca să se adoașe cheltue- lile trebuincioase, însă cu priimirea Domnului și a Obicinuïtei Obștești Adunări.					
	Dvornicul de Temnițe .	1	1500	1500	18000	
	Pentru cele ce privesc la birul țiganilor, persona- lul și cheltuiala canțela- rii va fi asemenea ca a unui ocărui de ju- dețe	4	—	560	6720	
	Iar pentru cele ce privesc la ale temniților, să va adăoga :					
	La statutul acestui dvor- nic, oamenii și lefile următoare :					
	Casier	1	300	300	3600	
	Scriitori	2	100	200	2400	
Inspector asupra tuturor temniților în București și prin alte județe ale Prințipatului și la ocne.	1	500	500	6000		
Cinovnicii orânduïți cu îngrijirea temniților din orașele București și Craiova	2	350	700	8400		
<i>Băgare de seamă.</i> Dom- nii luaseră asupra-le un drept fără cuviință de a dărui dintr'acești țig- gani pe la feluri de particulari, ci fiind că de acum înainte venitul dela acești țigani nu are să mai fie a Domnului, ci a Statului, drept a- ceia să cuvișe a în- ceta abuzul de a să mai dărui dintr'înșii.			3760	45120	45120	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieșje- căruiă pe lună	Toată suma lefii		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
31.	Dvornicul de politie . .	1	1500	1500	18000	24720
	Canțelaria acestuia va fi asemenea ca a unii o- cârmuiri de județ . .	4	—	560	6720	
				2060	24720	
	<i>Băgare de seamă.</i> Ora- șul Craiovei să va întru- pa în județul Doljului, ca și toate celelalte o rașe, locuri de căpetenie a judeților. Să vor a- dăoga numai doi supt- ocârmuitori de plasă pentru orașul Craiovei și pentru carii se va vorbi la vale.					
32.	Lefile supt ocârmuitorilor de plăși să vor uni câte doă plăși după cea de acum a lor întindere supt îngrijirea numai unui supt ocârmuitor, iar pentru plaiurile ce sânt despre granița munților va fi câte un supt ocârmuitor în fie- șicare plaiu, pentru a lor mare întindere.... și peste tot:					
	Suptocârmuitori de plaiuri.	17	200	3400	40800	
	Suptocârmuitori de plasă din 18 județe	74	200	14800	177600	
	Suptocârmuitorii peste țig- anii Statului, la vor- nicia de temnițe . .	4	150	600	7200	
	Asemenea la vornicia o- rașului București . .	4	150	600	7200	
	Suptocârmuitorii pe lângă ocârmuirea județului Dolji, pentru orașul Craiovei	2	150	300	3600	236400
				19700	236400	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieși- cărui pe lună	Toată suma lefii		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
33.	<i>Pentru dorobanții alăturati la feluri de locuri ale administrații.</i>					
	Dorobanții lângă agie și lângă cinci comisari ai poliției: 20 vor fi călăreți câte lei 70 fieșicare și 20 pedestri câte 45 pe lună	40	—	2300	27600	
	Asemenea pentru 18 ocârmuiri de județe câte zece dorobanți călăreți pentru fieșicare, iar la Brăila șase și câte lei 60 unui dorobanț pe lună	176	—	10560	126720	
	Asemenea pentru vornicia Temniților asupra țiganilor Statului, câte lei 60 pe lună unul	14	—	840	10080	
	Asemenea pentru toți suptocârmuitorii plășilor și ai plaiurilor, coprinzându-să și cei după lângă vornicia temniților, câte doi pe lângă fieșicare subtocârmuitor de țigani și câte lei 50 unui dorobanț călăreț pe lună.	190	—	9500	114000	
	Dorobanți pedestri din care șase la vornicia orașului Bucureștii și zece pe lângă suptocârmuitorii plășilor aceștii vornicii, câte lei 45 unui dorobanț pe lună	16	—	720	8640	
	Asemenea pentru două plăși din orașul Craiovei	4	—	180	2160	
	Asemenea pentru temnițe din orașul Bucureștii, coprinzându-să și leafa căpetenii lor câte lei 100 acestuia și câte lei 45 fieșicărui dorobanț pe lună.	11	—	550	6600	

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieșicărui pe lună	Toată suma lefii		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	Asemenea pentru temnițe dela Craiova, Giurgiu și Brăila, socotindu-să șase la cea întâiu și câte cinci la cele după urmă, coprinzându-să și lefile a trei căpetenii peste aceștia, însă câte lei 75 acestora și câte 45 fieșicărui dorobanț pe lună	19	—	945	11340	
	Asemenea pentru strejuierea osândiților la ocele Râmnicul și Telega, cuprinzându-să și lefile de doi căpitani ai acestora, la amândoa ocele câte lei 350 fieșicărui, iar dorobanților câte lei 45 unul pe lună	23	—	1600	19200	
	Asemenea pe lângă ministeruri : a Trebilor din Lăuntru, al Finanților, al Dreptății și al Pricinilor Bisericești câte lei 60 pe lună fieșicare dorobanț	25	—	1500	18000	
	Asemenea pentru 18 poliți-maisteri în 18 orașe căpetenii de județe, socotindu-să câte 5 dorobanți pedestri pe lângă fieșicare poliț-maister.	90	45	4050	48600	
	Aprozi călări, să va adăoga pe lângă fieșicare judecătorie câte 2 aprozi călări, ca să se întrebuișteze la chemarea prigonitoarelor părți la judecată	52	60	3120	37440	
		1514		35865	430380	430380
						3.917.820

Numărul	SLUJBE PUBLICE	Obrazele	Leafa fieși- cărții pe lună	Toată suma lefii		Toată suma pe an
				Pe lună	Pe an	
	<i>Controlul general, ce are a începe dela 1-iu Ianuarie 1832.</i>					
	Șeful controlului	2	1500	1500	18000	
	Stolnacealnicii	2	500	1000	12000	
	Ajutoarele acestor doi .	1	300	600	7200	
	Scriitori pe lângă aceste doă mese	6	150	900	10800	
	Registrator	1	300	300	3600	
	Cinovnic însărcinat cu în- grijirea canțelarii . .	1	80	80	900	
	Cumpărarea a feluri de condici și cheltuiala can- țelarii	—	—	620	7440	60000
		1527		5000	60000	3.977.820

LITERA B.

LITERA B.

Numărul	Sumele de peste an a fieșicăruia venit al Statului și socotite pe cât să poată mai aproape de adevărat	L e i
1.	Capitația asupra tuturor plugarilor și muncitorilor, socotindu-să numărul lor de două sute mii familii și câte lei 30, fieșicare	6.000.000
2.	Capitația asupra țiganilor Statului, socotindu-să 3000 familii, din care ale aurarilor câte lei 50 și toți ceilalți câte lei 30, fără osebite	120.000
3.	Răspunderea orânduelii mazărilor, hotărîtă câte lei 45 pentru fieșicare și socotită pe cel de acum număr de 3000 mazăli	135.000
4.	Dare pentru patentă asupra neguțătorilor și a meșterilor, socotindu-să pe un număr de 10000 patente și câte lei 50, una peste alta	500.000
5.	Oeritul cu văcăritul streinilor	100.000
6.	Vânzarea ocnelor, socotindu-să prețul sării pentru cea din lăuntru consumație câte lei 15 suta de ocă și cuprinzându-să toate avaeturile, care la punerea în lucrare a Regulamentului au să se numere în vistierie	4.558.000
7.	Vânzarea sau ocârmuirea vămilor, cuprinzându-să și avaeturile, care asemenea, la punerea în lucrare a Regulamentului, au să se numere la vistierie	1.648.000
8.	Dare pentru scoaterea boilor și a vacilor peste hotarale țării	336.000
9.	Veniturile Brăilii, a Giurgiului și a Turnului, precum și a bălților i a ostroavelor din malul cel stâng al Dunării, până întru al său talveg	522.000
10.	Partea ce să va lua din veniturile avaturilor nemișcătoare a mitropoliei, a episcopiilor și a tuturor mănăstirilor, fără osebite, chibzuite într'această sumă, după socotință ,	400.000
		<u>14.319.000</u>

CAP. AL PATRULEA

SECȚIA I

Pentru căderile Ministrului Trebilor din Lăuntru

Art. 147. — De acum înainte Ministrul Trebilor din Lăuntru este însărcinat cu toată ocârmuirea cea din lăuntru a Prințipatului.

Ocârmuitorii de județe să vor așeza d'a dreptul supt poruncile sale, vor priimi însă porunci la cele ce vor trimite ceilalți ministri pentru toate câte privesc la departamentul fieșicăruiă.

Va fi însărcinat:

a) cu ocârmuirea a toatei Poliții din lăuntru și de câte ori va face trebuință de a să lua măsuri popritoare, să va înțelege cu spătarul, va iscăli după copriinderea articolului 122 toate pașaporturile ce să vor da pentru trecerea peste graniță,

b) cu ocârmuirea tuturor municipalităților (obștimilor) către care va trimite poruncile Stăpânirii și va avea cu dânsese o corespondenție neîncetată pentru toate cele ce vor avea înclinare cu osebitele interesuri ale obștimilor,

c) cu ocârmuirea comitetului carantinilor atât pentru starea sănătății din lăuntru, din țară. cât și pentru linia carantinilor după articolele 186, 189, și 191 a capului al șaselea.

d) Este mădular al Comitetului General carele este însărcinat cu purtarea de grijă a spitalurilor, a școalelor publice și a tuturor caselor făcătoare de bine, după copriinderea secții dintâiu a

capului dintâiu din regulamentul caselor făcătoare de bine și de folos obștesc precum și a patrulea secție a capului a 8-lea din regulamentul organicesc pentru Invățătura publică ¹⁾.

e) La fieșice înecetare de Domnie și întâmplându-să lipsă de Domn, el este pravilnic mădular a vremelniceștii ocârmuiri, după copriinderea secții a doilea a capului dintâiu din Organicescul Regulament.

f) La fieșice soroc pentru facerea catagrafiilor, el este însărcinat cu îngrijirea și privigherea de a să face și a să săvârși cu scumpătate întocmai după copriinderea secții a patrulea dela capul Finanților.

După ce va cerceta cu osebită luare aminte catagrafia fieșicăruiă județ în parte, va însemna foile ei cu numire, începând dela cea dintâiu până la cea din urmă și o va iscăli, apoi înpreunându-le toate în sorocul cel hotărit, le va da în mâna marelui vistier care trebuie să gătească socoteala cheltuelilor anului.

g) Este însărcinat cu privigherea ținerii în bună stare a drumurilor din

1) Acest aliniat a fost suprimat în ediția din 1847 pentru că prin legea din 1831 asupra Înătoririlor Logofetii Trebilor Bisericești aceste atribuțiuni s'au luat Ministrului Trebilor din Lăuntru.

țară, după coprinderea secții a II, a capului a cincilea din Organicescul Regulament.

h) Este însărcinat a privighea pentru hrana lăcuiitorilor și de a fi bilșug în țară, după coprinderea secțiilor 3 și 4 ale capului al cincilea din Organicescul Regulament.

i) Trebuie să îngrijască ca cei însărcinați cu poștile să păzească întru toate condițiile din contractul ce au făcut cu Stăpânirea precum și cu călătorii și ca ecpediția pacheturilor Ocârmuirii și a particularilor să se facă cu toată ceruta scumpătate.

SECȚIA II

Pentru Sfatul Administrativ.

Art. 148. — Ministrul Trebilor din Lăuntru, al Finanții și marele postelnic vor alcătui un Sfat Administrativ supt prezidenția marelui dvornic, ministru Trebilor din Lăuntru.

Toate pricinile de trebuință ce vor privi la trebile curgătoare din lăuntru, la finanție și la comerț să vor cerceta de către acest sfat și hotărârile ce vor face după temeiurile acestui Regulament, întărindu-să de Domn, să vor pune în lucrare; dacă va fi neunire la socotințele sfatului, atuncea să va adresa cu al său răport către Domn și Domnul va hotărî pricina dând poroncă io scris.

Mădulările acestui Sfat sânt îndatorate a să aduna totdeauna de doă ori pe săptămână, bez întâmplările cele grabnice, care vor cere a să aduna și peste zilele hotărîte.

Fieșicare mădular al Sfatului pentru partea ce privește asupra-i va aduna temeinice științe asupra stării satelor și a pricinilor norocirii sau ticăloșii lor, dacă vreun proprietar sau arendaș va năpăstui pe săteni, Sfatul Administrativ va înștiința pe Domn spre a lua la asemenea întâmplări măsuri de porpire.

Art. 149. — Domnul va strânge înaintea sa Sfatul ministrilor, care să va alcătui de dvornicul din Lăuntru, de

vistierul, de logofătul Dreptății, de logofătul Pricinilor bisericesti, de spătarul și de postelnicul.

Acest sfat va fi supt însuși prezidenția Domnului de câte ori va socoti de trebuință a se sfătui cu ministrii săi asupra vreunii folositoare măsuri administrative, asupra vreunii nuoă întocmiri ce ar trebui să se facă.

Sfatul Administrativ, precum și marele sfat al ministrilor pentru pricinile cele însemnătoare, să vor îndatora a strânge științele trebuincioase la chibzuirile Obșteștii Adunări, cum și proiecturi de îmbunătățiri, care cu voia Domnului să vor da în cercetarea aceștii adunări și dacă odată să vor primii de această adunare și să vor înrări de către Domn, îndată să vor pune în lucrare.

Art. 150. Fieșicare din trei ministri ai Sfatului administrativ își va avea departamentul său despărțit în secții, iar secretarul fieștecării secției va iscăli în toate hărțile și poruncile și va fi răspunzător împreună cu ministru pentru toate trebile curgătoare ce vor privi la această secție.¹⁾

1) In ediția din 1847 s'a adăogat art. 150 un al doilea aliniat și anume paragraful 17 din tabla litera A a capitolului Finanții și dispozițiile secției I din legea Indatoririlor Directorilor Departamenturilor din 1833.

SECȚIA III

Departamentele mădularelor Sfatului Administrativ.

Departamentul Trebilor din Lăuntru

Art. 151. — Departamentul Trebilor din Lăuntru să va împărți în trei secții :

Cea întâiu să va îndeletnici :

a) Pentru corespondența cu toate obștimile și cu ocârmuirea obșteștii Poliții, după regulamenturile ce să vor alcătui pentru aceasta de acest sfat și să vor întări, după toate cuviințele cerute, ca să asigureze păzirea bunei orândueli și să se facă căzuta privighere pentru cea în parte siguranție a fieșicăriiuia sălășluitor.

b) De a să lua măsuri atât în capitală cât și în alte orașe ale Prințipatului, spre a să ținea înbișugarea de toate lucrurile ce vor fi de întâia trebuință, de a să face privighere asupra prețurilor și să se ia măsuri împotriva aecomiei precupeților.

c) De a se lua științe adevărate asupra prețurilor producturilor și industriei, asupra chereștelilor și a vitelor prin orașe, sate și bălcuiri, precum și pentru prețurile transporturilor și a lucrului de mână, după articolul 137.

d) De a fi adevărate și într'o unime cumpenile și măsurile în toată provincia.

e) De a să lua măsuri pentru sănătate, de a să innainta facerea de bine a vacsinei, a mijloacelor de însănătoșire precum și măsurile cuviințioase împotriva morții vitelor.

f) De a să face privegherea carantinilor pentru ca să se păzească cu scumpătate regulile lor, după cum sănt întocmite prin regulamentul carantinilor.

Cea de al doilea secție să va îndeletnici :

a) Pentru desăvârșirea și întinderea meșteșugului muncii pământului, puind

în lucrare nuoăle mijloace, ce s'au priimit de alte neamuri și care sănt cunoscute de o mărime netăgăduită.

b) De a să da porunci către ocârmuitorii de județe ca arăturile și semănăturile de primăvară și de toamnă să se facă fără de greșală și cât va fi prin puțință mai multe, să vor lua științe cu de amăruntul alcătuite și adevărate asupra totalului lucrărilor muncii pământului și asupra câtățimii producturilor.

Să vor face pe fieșicare șase luni table de toate aceste științe, care vor sluji de a să face cunoscută câtățimea producturilor trebuințioase la consumația lăcuitorilor și de a dovedi prețurile curgătoare a lucrului câmpenes.

c) De a să îmbunătăți felurimea grânelor spre a să aduce în stare de a să transporta cu folos și prin târguri depărtate.

d) De a să publica cele mai lucrătoare mijloace pentru innaintarea și îmbunătățirea soiului de felurimi de vite.

e) De a să primii cuviințioasele măsuri pentru întâmpinarea strămutării sătenilor și de a li să face înlesniri, îndatorindu-să să-și clădească lăcuințele regulate și de odihnă, cu grajduri și cu îngrădirile trebuințioase pentru îmbunătățirea legumilor, a sădirii pometurilor și mai vârtos a dudăriilor pentru creșterea gândacilor de mătase.

Cea de al treilea secție să va îndeletnici :

a) Pentru statistica țării.

b) Pentru perilipsisul condicilor coprinzătoare de acturile Statului civil, adecă nașteri, însurări și morți, care să vor face prin mijlocirea mitropolitului și celor în lucrare episcopi

după coprirea anecului ce privește la această pricină sub No. 3. ¹⁾).

c) Pentru ținerea cu cheltuială în bună stare a drumurilor celor mari și mai vârtos a celor pe unde comunicațiile întocmite ar da mai multă înlesnire și siguranță.

Să vor face poduri de lemn sau de piatră pe la trecătorile gârlelor, a pâraelor și pe unde vor fi mocirle, pentru ca să se fie drumurile de comunicații în cea mai bună stare.

d) Pentru ocârmuirea poștilor și a tuturor celor ce privesc la dânsese.

e) De a să face table descriitoare de dumbrăvi și păduri și de a să întrebuița mijloace de a le feri de orice stricăciune și pagubă împotriva drepturilor proprietății, precum și pentru cele mai bune mijloace într-o lor ținere.

f) De o nouă împărțire de hotărâle judeților spre a le îndrepta și a le da o întindere potrivită, pe cât să va putea.

g) Pentru corespondența ce va urma cu comisiile ce să vor însărcina cu direcția școalelor și alte așezări publice ²⁾,

Departamentul Finanțelor

Art. 152. — Căderile vistierului nu să vor întinde de acum înaintea peste ceiace privește la ocârmuirea vistierii și la dezvoltarea comerțului. El va îngriji și va asigura ca toate veniturile Statului să între în vistierie și va plăti banii pentru care va avea prăvilnică voe și slobozenie.

Toți sameșii să vor așeza d'adrechtul subț poruncile sale. Caștelaria acestui departament să împărțește în trei secții.

Prin cea dintâu să va lucra corespondența cu ocârmuitorii și sameșii judeților și cu toți ceilalți orânduiți în slujbe pentru cele ce privesc la partea finanții.

1), 2) Ambele aliniate b și g au fost șuprimate în ediția din 1847, deoarece atribuțiunile respective au fost trecute prin legea din 1831 printre îndatoririle Logofetii Trebilor Bisericești.

Secția a doilea să va însărcina cu contabilitatea, după întocmirile alcătuite, la secția a VI-lea a capului Finanțelor.

A trilea secție să va însărcina:

a) Să priimească dela toate vămile și dela portul Brăilii și dela toate schelile, cele mai adevărate științe asupra tutulor lucrurilor de intrare și de eșire. După aceste științe va alcătui bilanțul comerțului și va însemna mărfurile, a cărora vânzare ori cu rădicata sau cu măruntea ar putea pricinui pagubă.

b) Să se îndeletnicească pentru organizația vămilor după un chip mai metodicesc decât cel ce au urmat pe vremea trecută, să așaze asupra hotărâlor cantoare de vâmi și magazin unde să vor plăti drptul vămilor, precum și de a numi prețuitori pentru a-deverirea faturilor.

c) Să îngrijească a avea pe fieșicare șase luni adevărate științe pentru prețurile a tot felul de mărfuri, precum și pentru producturile pământenești ce vor avea trecere și vânzare mai multă în ștreinătate.

d) Să gătească izvoade asupra măsurilor ce trebuie să se ia pentru îmbunătățirea porturilor Dunării și mai vârtos a celui dela Brăila, pentru a lor ținere în bună orânduială și pentru feluri de alte așezări și întocmiri spre favorul comerțului celui din lăuntru și celui de afară, sârguindu-să a-i da toată slobozenia pe cât va fi priimitor și îndeletnicindu-să pe rând, după un plan metodicesc, ca să lipsească și să depărteze toate pricinile ce ar putea să aducă verice fel de împiedicare atât la întinderea comerțului cât și la industrie.

Art. 153. — Marele postelnic este șeful caștelarii Domnului atât pentru trebile din lăuntru cât și pentru cele de afară. Așa dar, prin mijlocirea lui să vor face cunoscute către deosebitele departamenturi cum și pentru Obicinuța Obșteasca Adunare, toate decreturile Domnului.

Va ținea corespondența cu așenții

Prințipatului din Țarigrad și, la întâmplare, cu Pașii duprin cetățile mărginii, d'a dreapta a Dunării.

Asemenea va fi însărcinat și cu corespondența consulilor curților streine, ce să află șăzători în Prințipat. Cănelăria va fi despărțită în două secții :

Cea întâiu va fi însărcinată cu toate

pitacele Domnului ce să dau pentru ocârmuirea trebilor din lăuntru precum și cu priimirea tuturor jălbilor ce să vor da către Domn.

Cea de a doilea va fi însărcinată cu toată corespondența Domnului în limbi streine.

CAP. AL CINCILEA

Regulament asupra Comerciului.

SECȚIA I

Pentru slobozenia comerciului.

Art. 154. — Slobozenia comerciului, fiind știută de toți că este mijlocul cel mai singuratic și înființat pentru destinderea lucrării pământului și înaintarea a tot felul de meserie, care sânt izvorul cel adevărat al fericirii obștești, de aceia eșirea afară din hotarul țării a vitelor, zaharelilor, a tot felul de materii pentru comerț, lucrute sau nelucrate, este pentru totdeauna slobodă peste tot ținutul și hotarul Țării Rumânești, bez mărginirile ce să vor chibzui de trebuință pentru hrana lăcuitorilor în vreme de lipsă, după cum s'au însemnat într'acest Regulament, care mărginiri să vor desființa îndată ce să va împlini scoposul pentru care s'au făcut.

Art. 155. — Porturile și schelile Dunării sânt slobode fără deosebire pentru toate corăbiile puterilor, care sânt în pace cu Prea înalta Poartă.

Art. 156. — Orice product al pământului Țării Rumânești sau a meseriilor lăcuitorilor ei, să va putea vinde slobod de către stăpânul său, făcând cu dânsul orice va voi. Stăpânul și cumpărătorul să vor tocmi între dânsii după voință lor, putând să încarce aceste producturi în corăbiile streine sau în chiar ale lor și să le ducă după

copriinderea tractatului dela Andriano-poli.

Art. 157. — Negoțul felurimilor producturilor pământenești și a tuturor celor ce va născoci de acum înaintea înaintarea industriei, nu să va supune înlăuntru, în țară, la nici un fel de vamă, nici la vreun monopol, căci atât acestea cât și orice fel de havaet asupra fabricilor s'au stricat și s'au desputernicit pentru totdeauna.

Art. 158. — Stăpânirea va ocroti așezarea fabricilor și a manufacturilor trăgând din streinătate, prin făgăduințe folositoare, pe meșteri și lucrători, ce vor voi să se așaze aici în țară și dând atât acestora, cât și celor ce vor desăvârși vre o ramură de orice industrie premii (daruri de însuflețire).

Art. 159. — Aducerea și scoaterea din Valahia în Moldavia, ce vor face lăcuitorii Valahiei și dinpotrivă a orice fel de product al țării, care să va cunoaște că este spre folosul amândurora noroadelor, precum vite și alte producturi pentru trebuința cea din toate zilele a lăcuitorilor, sânt slobode și nesupuse la nici un havaet sau vamă. Lucrurile ce vor fi vătămate comerciiului unuia din amândoă prințipurile, precum trecerea turmelor de vite pen-

tru negoț i vânzarea lor în bălciurile țării și peste hotarale vecinătății. Asemenea și căratul grânelor, a sării și a seului din Moldavia în portul Brăilii și alte schele ale Valahii este cu totul poprită.

Art. 160. — Pentru înlesnirea alșverişului dintre lăcuiitorii polițiilor cu cei duprin sate, este netăgăduit de trebuință, ca bez bălciurile cele întocmite și se vor întocmi de acum înainte, să se aşaze în fieşice poliție și oraş, precum și prin schelile Dunării, târguri în zile hotărâte ale săptămânii.

Țăranii vor aduce aci vitele, legumile, cherestelile, precum și orice alt lucru vor avea de vânzare, pentru consumația i hrana oamenilor.

Nici un avaet nu să va lua pentru alșverişul lor, nici vreun dregător i cinovnic va putea cere ceva subt veri ce titlu sau numire. Neguțătorii mărginii d'a dreapta a Dunării pot veni fără nici o poprire la târgurile schelilor pentru ca să cumpere, ori să vândă tot cu aceeași slobozenie ca și ceilalți, însă sânt datori a să supune întocmai coprinderii pravilii pentru obşteasca poliție, precum și așezământurile celor hotărâte în capul pentru carantine, a nu purta nicidecum arme asupra-le și a plăti vama întocmai după tarifa ce să va alcătui.

Cât pentru târgurile ce să fac pe moşia vre-unui particular, acesta va alege locul cel cuviincios pentru acest sfârșit, cu chip ca nici el să cerce vre o pagubă, nici neguțătorii să fie strâmtorați, din pricină că locurile cele rânduite pentru târguri nu sânt îndestul de largi.

La bălciuri și târguri numai proprietarii vor putea să vândă vin, rachiu, carne, pâine, iar vrând această dreptate să o dea altuia, să se tocmească cu acela cum să va putea învoi.

Pentru prăvăliile i umbrarale și coșarale ce va face proprietarul la acele bălciuri și târguri să se tocmească cu neguțătorii; pentru pășunea vitelor să va face tocmeală între proprietar și între stăpânii vitelor, iar pentru obor

nu va putea lua nici o plată subt orice numire sau titlu va fi.

Târgurile și celelalte bălciuri pentru vânzarea vitelor, care să fac pe la județele de munte, să vor aşeza pe pământul Valahii după vechiul obicei.

Art. 161. — Obşteasca Adunare, îndată după strângerea ei, să va îndeletnici a face un regulament pentru vămi și o tarifă pentru lucrurile cele ce sânt să plătească atât pentru cele ce vor intra în țară și vor fi ale pământenilor sau ale supuși[lor] Porții otomanicești cât și pentru cele ce vor eși. Pentru alcătuirea tarifii să va lua drept temeu prețurile de mijloc ale vânzărilor ce să vor fi făcut în curs de cinci ani d'a rândul.

Sudiții streini nu vor plăti altă vamă decât cea hotărită prin tarifa sudiților în câtă vreme însă să vor mărgini la negoț cu rădicata.

Obicinuita Obşteasca Adunare va face schimbări, de va fi trebuință, pe fieşice cinci ani la această tarifă a lucrurilor ce intră și es afară din țară. Jandarmii cei orânduși pentru paza hotaralor n'au voe să ceară dela neguțătorii nici un havaet pentru trecerea producturilor, vitelor și altor mărfuri; ci aceștia, după ce vor plăti vama, sânt slobozi să treacă fără nici o altă băntuire.

Art. 162. — După un vechiu obicei, deosebitele clasuri de neguțătorii și isnafuri au în poliția Bucureștilor un staroste mai mare. Spre a întâmpina de acum înainte toate relele întrebunțări câte să urma la alegerea acestui mai mare staroste, el să va alege de aici încolo de către straostii tuturor isnafurilor de neguțătorii și meșteri lăcuiitorii ai orașului de căpetenie, după ce să vor alege și acești din urmă starosti de către isnafurile lor.

Toate poruncile și hotărările Stăpânirii asupra negoțului, să vor da către cel mai mare staroste, care strângând pe starostii celor dintâiu isnafuri, le va face cunoscute lor, dând asupra aceora porunci ori hotărări trebuincioase

publitate. Asemenea să va purta pentru toate chibzuirile ce privesc asupra mijloacelor neguțătorii și a in-

dustrii pentru care, făcând izvoade, le supune prin raportul său judecății Stăpânirii.

SECȚIA II

Pentru mijloacele comunicațiilor.

Art. 163. — Spre înlesnirea comunicațiilor celor din lăuntru și spre a da comerțului mai multă lucrare, ministru Trebilor din Lăuntru va îngriji a să drege drumurile cele mari, a să ținea în bună stare și a să face poduri pe fieșicare an și pe rând, după cerearea trebuințelor și după mijloacele cele în putința Statului.

Art. 164. — Drumurile cele mici care merg dintr'un sat într'altul sau răspund în drumurile cele mari, să vor ținea în bună stare de către lăcuiitorii satelor vecine, căci folosul este al lor, pentru că și înlesnesc comunicația dintre dânșii.

Obicinuita Obșteasca Adunare va întocmi chipul cu care sătenii fără deosebire să cuvine a să îndeletnici pe rând la aceste lucrări, spre a nu să năpăstui cu verice chip, nici a să cislui între dânșii pentru aceasta.

Art. 165. — Pentru marele folosuri ce putem dobândi din plutirea pe acele cinci mari gârle care trec d'a curmezișul Valahii în lărgimea ei, adică Jâiul, Oltul, Argeșul, Dâmbovița și Ialomița, Domnul dinpreună cu Obșteasca Adunare va îngriji a trimite ingineri meșteri ca să găsească mijloace spre a curăți matca lor și după planul ce să va hotări, lucrarea lor va urma neîncetat după mijloacele ce vor fi în putința Statului, până când aceste gârle vor veni în stare de a fi priimitoare de plutire. Dar fiindcă mulți stăpâni de moșii au asupra acestor gârle mori, zăgazuri și poduri aducătoare de legiuite venituri și care trebuesc a să strica spre a să putea așaza plutirea, să vor chibzui mijloace pentru cuviincioasa despăgubirea acelor stăpâni, cu chipul cel mai înlesnitor și mai economic.

SECȚIA III-lea

Pentru magazii de rezervă.

Art. 166. — Cea întâiu îngrijire a unei bune oblăduiri, fiind privegherea ce trebuie să aibă pentru hrana norodului și întâmpinarea cât îi va sta prin putință a orice fel de lipsă, atât împarte cât și de obște, de aceia spre a să împreuna această îngrijire cu sloboda eșire din țară a chiar lucrurilor de întâia trebuință, să va așaza în toate satele magazii de rezervă.

Art. 167. — Fieșce stăpân de moșie, bez partea de loc ce după coprinderea articolilor 140 și 144 este dator să dea sătenilor după moșia sa, va da de fieșcare zece familii câte două pogoane de loc în județile de munte și câte trei în cele de câmp.

Aceste pogoane să vor semăna cu

porumb sau meiu, hrana cea obicinuită a lăcuiitorilor, care pe lângă bilșugul rodirilor, să păstrează și mai multă vreme decât celelalte zaharele, iar stăpânul moșiei va luazeciuală dintr'insele.

Art. 168. — Toți sătenii, fără deosebire, vor alerga cu toții a ara, a semăna aceste holde de rezervă și a strânge rodirile lor. Subtocârmuitorul plășii dinpreună cu stăpânul moșii vor îngriji a să despărți cu hotară aceste holde și a să lucra bine și în vreme cuviincioasă.

Asemenea vor îngriji a să clădi pătule sau magajii de rezervă, pe care toți sătenii le vor face cu lemele stăpânului moșiei, de va avea pădure pe dânsa, iar de nu, sătenii vor cumpăra lemne de aiurea.

Art. 169. — Toate rodirile holde-
lor de rezervă să vor măsura pe fieș-
care an și să vor pune în pătule sau
magazii deosebite, iar toată suma bu-
catorilor ce să vor fi așezat prin pătule
sau magazii, să va însemna cu două ca-
stășișe, dintre care unul să va da în
păstrarea judecătoriei satului (articolul
264) și celălalt adevărindu-să de către
subtocărmuitor să va trimite prin mij-
locirea ocărmuitorilor către ministrul
Trebilor din Lăuntru.

Subtocărmuitoru și stăpânul moșiei
pecetluind cu pecetea lor acele pătule
sau magazii, vor da cheia la judecă-
toriia satului, ca nimini să nu poată
umbla la dânsele.

Art. 170. — De va fi fost bilșug în trei
ani d'arândul încât să nu facă trebu-
ință a umbla la aceste pătule sau ma-
gazii, atunci subtocărmuitorii vor în-
știința pentru aceasta, prin mijlocirea
ocărmuitorilor, mai întâiu pe ministrul
Trebilor din Lăuntru, cerând a li să
da voe ca să deschiză pătulile sau ma-
gaziile anului dintăiu, pe care deschi-
zându-le după porunca Stăpânirii, vor
împărți bucatele deopotrivă, pe la toți
lăcuitorii satului, cari le vor întrebuița
la orice vor socoti; iar bucatele anu-
lui curgător să vor pune în pătulile i
magaziile cele deșărtate, ca, cu acest
mijloc rodirile de trei ani, să se aște
totdeauna în păstrare, ca să se întrebui-
teze în vreme dă lipsă.

Art. 171. — Stăpânirea nu va putea
la nici o altă întâmplare, nici pentru

verice altă trebuință a Statului, să um-
ble la acele pătule sau magazii.

Art. 172. La vreme de lipsă în
parte sau de obște, luându-să mai în-
tăiu voe dela Siatul Statului, se vor
împărți bucatele cele trebuincioase pen-
tru hrana celor lipsiți, după foile ce să
vor alcătui de către săteni, dinpreună
cu judecătoriile lor sau cu proprieta-
rul, pentru suma cea hotărîtă și de
trebuința hranei fieșcăruia. Aceste foi
să vor cerceta mai întâiu de subtocărmu-
muitori și să vor iscăli de dânșii, pe
carele vor trimite ei, prin mijlocirea
ocărmuitorilor către ministrul Trebi-
lor din Lăuntru.

Împărțeala să va face înaintea
subtocărmuitorilor, care îndată vor al-
cătui foi de bucatele ce au rămas prin
pătule sau magazii, dându-le iarăși subt
îngrijirea judecătoriilor satelor sau a
stăpânilor moșilor, după cum s'au
vorbit la articolul 169.

Art. 173. — În anii dintăiu, al doi-
lea și al treilea trebuincioși pentru în-
tocmirea magaziiilor de rezervă, minis-
trul Trebilor din Lăuntru va lua mă-
surile cele de trebuință, ca nu care
cumva multa escportație a porumbului
să pricinuiască prin sate vreo foamete.
Pentru acest sfârșit va aduna trebuin-
cioasele științe și le va supune chib-
zuirii Domnului, ca să se trimită Ob-
șteștii Adunări, care, spre întâmpina-
rea răului, va lua trebuincioasele mă-
suri și tot același măsuri se vor pune în
lucrare și când magaziiile de rezervă să
vor deșărta din pricina anilorneroditori.

SECȚIA IV-lea

Pentru popri.

Art. 174. — Hrana satelor fiind în-
tr'acestaș chip asigurată, trebuie să se
asigureze și hrana orașelor, îngrijind
asemenea cât va sta prin puțință a nu
să aduce cea mai mică împiedecare la
slobozeniia negoțului în necurmare de
ani neroditori, când suirea prețului cel-
lor spre hrană, precum grâu, carne și

seu va da să se înțeleagă că curând
să va întâmpla lipsă, atunci Obicinuita
Obșteasca Adunare, în lunile lui De-
chemvrie, Ianuarie și Fevruarie, când
și plutirea Dunării și eșirea din țară
a vitelor încetează, va îngriji să se gă-
sească mijloace destoinice spre a [se]
asigura hrana polițiilor, ori suind vre-

melnicește vama zaharelilor ce es din țară, ori hotărînd a să vinde cu un preț mai mare și asemănat după analoghie, cu cel ce să urmează prin porturile sau schelile Dunării sau prin județile de lângă hotarul Austrii; ori întrebuițînd tot deodată amîndoa aceste măsuri sau, în scurt, poprînd cu totul la cele din urmă întâmplări de lipsă, eșirea din țară a zaharelilor numai pentru o vreme hotărîtă.

Art. 175. — Cât pentru carne sau seu, să va lua măsuri popritoare numai în vremile acelea cînd să va întâmpla moarte în vite, dintr'a căriia pricină să poate întâmpla lipsă de amîndoa aceste articole, însă și atunci să se poprească vitele de a nu eși afară din țară, după hotărîrea Domnului priimită și de Obșteasca Adunare.

Art. 176. — Obicinuita Obșteasca Adunare va chibzui a găsi mijloace ca să insuflezeze industria pămîntenească și să înlesnească cele dintâiu începeri ale fabricilor ce să vor așeza în țară și dacă pentru acest sfârșit să va cunoaște că este de trebuință a să popri de a să aduce din streinătate aici în țară niscareva mărfuri și lucruri, atunci Domnul va mijloci către Prea Innalta Poartă ca să întărească acea poprire și să o publice după orînduială.

Art. 177. — Cînd să va dovedi că vreunul va fi trecut printr'ascuns mărfuri pentru ca să nu plătească vamă, să vor lua jumătate pe seama Stăpînirii și jumătate pe seama celui ce le va arăta și a pichetului ce le va fi prins.

SECȚIA V.

Pentru lucrarea minelor.

Art. 178. — Cînd să va descoperi niscareva mine în pămîntul vreunui particular, acesta slobod va fi să le lucreze singur, ori să le închirieze altuia după voința lui, dînd Stăpînirii a zecea parte în natură, sau plătînd vistierii a zecea parte din câștig, scoțînd mai întâiu la amîndoa întâmplările toate cheltuelile lucrării.

Art. 179. — Iar de să va dovedi că stăpînul moșiei unde s'au găsit aceste mine, după sorocul de opsprezece luni ce-i va da Domnul, nu va avea mijloc de a le lucra singur, nici va voi a le închiria altuia, atunci Domnul dinpreună cu Obicinuita Obșteasca Adunare vor chibzui, de vor găsi cu cale, mijloace spre a le lucra acele

mine, dînd stăpînului moșiei a zecea parte din câștig după ce să vor scoate cheltuelile lucrării și pe lângă aceasta despăgubindu-l, după cuviință, pentru stricăciunea ce vor fi pricinuit moșiei sale, săpatul și lucrarea minelor. Păcura, pietrăriile și alte producturi, care să întrebuițează de obște în Prințipat nu vor plăti nici o zeciuală.

Băgare de seamă

Ministru Trebilor din Lăuntru și al Finanții sînt însărcinați cu săvârșirea tuturor celor ce s'au rînduit printr'acel cap, fieștecare pentru cele ce priesc asupra sa, după hotarale dregătorii ce s'au așezat prin capul de mai nainte.

CAP. VI.

Regulament pentru Carantine

SECȚIA I-*iu*

Pentru întâmplarea carantinelor și așezării cordonului Sănătății.

Art. 180. — Ca să se păzească Valahia de biciul năprasnicii boale a ciu-meii, să va așeza pă marginea d'a stânga a Dunării, un cordon de sănătate ne-strămutat.

Linia sănătății să va alcătui de trei mari carantine, de patru de al doilea mână și de patru mici cantoare pentru schimburi. Locurile cele rânduite pentru carantinele cele mari sânt Calafatul, Giurgiul și Brăila; pentru cele de al doilea mână: Cerneții, Turnul, Zimnicea și Călărașii și pentru cantoarele de schimburi: Izvoarele, Bechetul împotriva Rahovii, Oltenița și Ploaia-Pietrii.

Art. 181. — Cele trei mari carantine să vor rândui ca să primească mulțimea mărfurilor ce să trimet în țară, precum și pe călători.

Cele de a doilea mână vor primi puține mărfuri, fiind că magazii unde sânt a să păzi și a să curăți nu sânt îndestul de largi spre a lua multe mărfuri, nici oamenii cei rânduiți mulți, ca să poată să îngrijască de dânsule, însă călătorii să vor primi într'insele.

Cât pentru cantoarele de schimburi, să vor rândui ca să înlesnească schimburile ce fac pe toată zioa între dânsii

lăcuiitorii după amândoă mărginile pentru toate lucrurile ce nu sânt supuse la carantine, iar vreun călător nu să va primi niciodată într'insele.

Linia carantinelor așezându-să odată, niciunul din cei ce vin dela linia d'a dreapta a Dunării, nu va putea să tragă la alte puncturi decât numai la cele ce s'au zis mai sus. Cât pentru cei ce pleacă din Prințpat, vor putea trece fără deosebire, atât prin cantoarele de schimburi, cât și prin celelalte carantine și să-și școață pe acolo produc-turile lor.

Art. 182. — Va fi la fieșce mare carantină un director, un al doilea director și un dohtor, la fieșce carantină de al doilea mână va fi numai un director și un dohtor și la fieșce canton de schimburi un șef, având fieșcare dintr'aceste carantine trebuinciosul număr de cinovnici, după tabla ce s'au alăturat sub litera D.

Art. 183. — Miliția va păzi cordonul Sănătății cel așezat pă marginea d'a stânga a Dunării. După împărțirea de obște a miliții pentru a păzi toată marginea Dunării despre Țara Rumânească, dela hotarul austriacesc până unde să

varsă Siretul în Dunăre sânt orânduți 1122 pezestrii și 344 călăreți, toți în număr de 1466 oameni.

Pe la carantinele cele mari și pe la strejile cordonului sănătății să vor afla oameni de mai jos însemnați :

	Pezestri	Călăreții
A. Lângă carantinele de întâia mână . . .	50	8
B. Lângă carantinele de al doilea mână . . .	25	4
C. Lângă carantinele de schimburi . . .	12	2
D. Pe la strejile cordonului sănătății . . .	dela 5 până la 6	2 până la 3

După locuri, vor fi depărtate strejile una de alta dela trei sferturi până la un ceas și jumătate cale.

Pentru lăcuința gvardii carantinilor și a cantoarelor de schimburi, precum și a strejilor cordonului sănătății, trebuie să se facă bordee sau case de gard și lipite cu pământ, după planul ce să va închipui mai întâiu și să vă întocmi cu chip a fi priimitor de numărul cel trebuincios al ofițerilor, soldaților și al cailor, după cum mai jos să însemnează :

A. lângă o carantină de întâia mână :

O cazarnă pentru 5 ofițeri și 70 soldați.

Un grajdiiu pentru 16 cai.

B. Lângă o carantină de al doilea mână :

O cazarnă pentru 4 ofițeri și 35 soldați.

Un grajdiiu pentru 10 cai.

C. Lângă un cantor de schimb :

O cazarnă pentru 3 ofițeri și 25 soldați.

Un grajdiiu pentru 8 cai.

D. Pentru streji :

O cazarnă pentru 10 soldați.

Un grajdiiu pentru 4 cai.

Pe lângă acestea trebuie să se facă căsuțe pentru doi ofițeri așezate pe la toate puncturile cele dintre carantine și cantoare de schimburi, când depărtarea dintre dânsule va fi mai multă de opt ceasuri cale.

Alăturata tablă sub litera C arată I-iu: numărul cel după tahmin și puterea gvardiilor și a strejilor; 2-lea, numărul căsuțelor ce sânt să se facă

pe toată linia, pentru lăcuința trebuincioșilor ofițeri și soldați.

La fieșce doăzeci și patru ceasuri, un jandarm călare va pleca către pichetul cel mai de aproape, mergând în susul Dunării și după ce să va întâlni cu pichetul de mai sus zis, să va întoarce iarăși înapoi și să va urma așa din pichet în pichet până la hotarul Austrii despre partea Orsovei.

Cu acest chip să va păzi o corespondenție și o privighere neîncetată pe toată marginea Dunării.

Art. 184. — Slujba pe apă a linii Dunării să va împlini cu 18 caice întrarmete, ocărnuite fieșcare dintr'însele de un ofițer și opt vâslași și având trebuinciosul număr de jandarmi, întocmai după coprinderea tot aceiași tablă sub litera D.

Aceste caice să vor împărți în șase stânții și fieșcare stanție întocmită fiind de trei caice va atârna de o carantină, care după poziția ei va avea cea mai mare trebuință.

Unul din trei caice va pleca dela stanția aceia care să va afla așezată pe una din marginile hotarului ca să meargă la stanția cea mai de aproape și să va întoarce iarăși înapoi, urmându-să într'acestaș chip, dela o stanție până la ceialtă, pe tot cursul Dunării până la ceialtă margine a hotarului și îndată ce să va întoarce caicul la locul de unde au plecat, un alt caic va pleca iarăși, păzind însă ca la fieșce stanție să se afe napristan doă caice și să se

preumbe zi și noapte, tot într'aceiași vreme, pe toată linia ce s'au rânduit fieșcării stănții.

Art. 185. — Ca să se întâmpine cheltuelile cele neapărate pentru ținerea așezării carantinei și pentru lefiele tuturor

cinovnicilor ce că află într'insele, după coprinderea alăturatei table sub litera D, s'au orânduit prin art. 65 a capului Finanțelor, o sumă pe fieșcare an de lei 600.000, care au să se ia din venitul Statului.

SECȚIA II

Pentru cârmuirea așezărilor carantinei

Art. 186. — Un comitet al sănătății alcătuit de un mai mare inspector, de un al doilea inspector și de un mai mare bohtor să va așeza în București sub prezedenția ministrului Trebilor din Lăuntru. Acest comitet va rândui ceiace privește asupra carantinelor, va priveghea neîncetat și strașnic, ca măsurile ce s'au luat pentru sănătatea obștii, să se păzească întocmai, fără cusur și va putea să așaze vremelnicește cu slobozenia Stăpânirii nouă carantini la verice alt punct al prințipatului, unde va cere trebuință.

Directorii și șefii cantoarelor sânt îndatorați să răportuiască totdeauna comitetului pentru cele ce privesc asupra carantinelor și asupra pazii regulamenturilor celor pentru sănătate.

Iar comitetul după firea acestor raporturi va pune înaintea nouă măsuri de pază, trimițându-să acest feliu de porunci către directorii și șefii de cantoare ca să le pue în lucrare.

Comitetul sănătății, după mărirea întâmplărilor și treapta întinderii boalei, va putea să adauge numărul zilelor carantinei, dar nu va putea niciodată să micșoreze pe cele ce s'au hotărît de acest regulament.

Art. 187. Tot acest comitet va fi însărcinat cu privegherea asupra stării sănătății din lăuntru prințipatului și pentru acest sfârșit să va împărți prințipatul în 6 părți: cea dintâiu a căriia cel mai de frunte loc va fi Craiova, va coprinde județele Dolji și Gorji, cea de al doilea a căriia cel mai de frunte loc va fi Râmnicul din Vâlcea va coprinde județele Vâlcea și Roma-

nații, cea de al treilea al căriia cel mai de frunte loc va fi Bucureștii, va coprinde județele Mehedinții, Oltul, Teleormanul, Vlașca, Ilfovul, Ialomița, Brăila și Dâmbovița, cea de al patrulea, a căriia locul cel mai de frunte ca fi Pitestii va coprinde județele Argeșul și Mușcelul, cea da a cincilea al căriia loc cel mai de frunte va fi Buzăul, va coprinde județele Slam-Râmnicul și Buzăul și cea de a șaselea, al căriia locul cel mai de frunte va fi Ploestii va coprinde județele Săcuenii și Prahova.

Fieșcare ocârmuitor va fi îndatorat să privegheze asupra stării sănătății din județul său și să răportuiască totdeauna comitetului, urmând întocmai după regulile ce să vor așaza pentru acest sfârșit și îngrijind a să păzi.

Fieșce ocârmuitor din județele cele coprinse în cea dintâiu parte să va adresarisi, când trebuința va cere, la dohtorul din Craiova, locul cel mai de frunte al acei părți.

Asemenea vor urma și ocârmuitorii județelor celor coprinse în părțile de al 2-lea, al 4-lea, al 5-lea și al 6-lea alergând fieșcare dintr'inșii la dohtorul cel așazat în locul cel mai de frunte al părții sale.

Cât pentru ocârmuitori ai treilea părți, fieșcare va alerga la dohtorul carantinei ce este așazată în județul său, adecă cel de Mehedinți la dohtorul dela Cerneți, cel de Olt la dohtorul dela Turnul, cel de Teliorman la dohtorul dela Zimnicea, cel de Vlașca la dohtorul dela Giurgiul, cel de Ilfov la dohtorul părții aceștia, cel de Ialomița la dohtorul dela Călărași, cel de Brăila la dohtorul carantinei și cel de Dâm-

boviță la dohtorul ce să va așeza pentru acest sfârșit în Târgovește.

Art. 188. — Cel mai mare inspector ce să va așeza pentru amândoa prinițaturile, să va alege de Domnul acestui prințipat dinpreună cu ghegeneral consul. El va avea în comitet mai sus șadere în lipsa ministrului Trebilor din Lăuntru și când să va întâmpla a să duce ca să vizitarisească carantinele sau să se îndestuleze din cercetarea ce va face la fața locului, atunci în locul său va rămânea cel de al doilea inspector, care va fi îndatorat să raportuiască către dânsul pentru toate câte privesc carantinelor și asupra stării sănătății din lăuntru țării.

Va fi însărcinat de a priveghea neîncetat asupra cinovnicilor canțelarii comitetului ca să se afle fieșcare la postul său la ceasurile cele rânduite și ca să se păzească cea mai bună orânduială la păstrarea hârțiilor și condicilor.

Va deschide toate pacheturile care sânt scrise către comitet și va hotărî pricinile cele curgătoare, îngrijind ca să se pornească scrisorile și să se ia trebuincioasele măsuri cât mai în grabă; să va coresponderisi cu ocârmuitorii carantinelor ale staturilor vecine ca să se invoiască între dânsii asupra măsurilor ce trebe să se ia și va lua știri după marginea d'a stânga a Dunării ca să-i fie cunoscut totdeauna în ce stare să află sănătatea în locurile acei margini sau în cele învecinate cu dânsa.

Va priveghea neîncetat asupra carantinilor ca să se păzească cu strășnicie regulile ce s'au așezat printr'însele și să se ție cea mai bună orânduială.

Asemenea va fi însărcinat cu toate cele ce privesc asupra privegherii a stării sănătății din lăuntru țării, ținînd necurmată corespondența pentru acest sfârșit și pornind îndată porunci pentru toate măsurile ce să vor socoti de trebuință.

Art. 189. — Pentru toate întâmplările cele neprevăzute sau ecstraordinare, ministrul Trebilor din Lăuntru să va afla față la chibzuirile comitetului ca să hotărască asupra măsurilor ce sânt

a să lua. La acest comitet să va chema și spătarul de să va socoti de trebuință.

Art. 190. — Toți cinovnicii carantinelor să vor alege de ministrul Trebilor din Lăuntru și să vor întări de Domn.

Nici un cinovnic nu să va scoate din treaba sa de nu vor fi cuvinte destoinice, care să vor dovedi prin tacriul ce vor face și să vor iscăli de mădulele comitetului.

Art. 191. — Ministrul Trebilor din Lăuntru este îndatorat a da socoteala pentru banii casii carantinelor. El va porunci a să plăti toate sumele de bani câți au hotărât regulamentul a să cheltui și va da cuvânt pentru cheltuelile cele ecstraordinare, păzind atât pentru banii ce dă, cât și pentru cei ce priimește în casă, rânduiala ce să află astăzi în vistierie.

Art. 192. — Dohtorul cel mai mare alege și rânduește dohtori pe la deosebitele carantine, urmând atât pentru orânduiala lor, cât și pentru scoaterea lor din slujbă după coprinderea art. 190 asupra celorlalți cinovnici după la carantine. El va fi îndatorat să îngrijască ca toți dohtorii să-și îplinească întru toate datoriiile lor și să aibă totdeauna trebuincioasele dohtorii.

Art. 193. — Comitetul carantinelor va alcătui în limba rumânească și va publica fără întârziere regulamenteuri pentru zilile carantinei ce trebuesc să facă trecătorii și lucrurile lor; pentru chipul cu care să se curețe corăbiile și povara lor; cum să se așaze această povară prin magazii și ce fel de pază să se facă la scoaterea peste hotar a produsurilor țării.

Art. 194. — Carantinele să vor clădi după chipul celor mai bune așezări de asemenea fel, pe cât va sta în putința prințipatului de a cheltui.

Pentru acest sfârșit să va face un număr îndestul de odăi pentru cinovnici, odăi comode pentru călători, magazii tari și largi pentru mărfuri, spitaluri șcl.

Toate aceste nemestii să vor clădi cu mijloc de a să înlesni slujba caran-

tinelor și a fi peste puțință de a să amesteca oameni între dânșii când vor fi popriți.

Art. 195. — Stăpânul moșiei asupra căriia să va afla carantine, ori cantorul de schimb, va ținea un birt cu cele trebuincioase pentru călători. Tarifa să

va face pă fieșce lună după prețul curgător și să va întări de Comitetul Sănătății, afară de vin și rachiu, a cărora vânzare să cuvine după pravilă stăpânului moșii și nu pot fi supuse la nici o tarifă.

SECȚIA III

Pentru regulile sănătății ce privesc asupra călătorilor și a mărfurilor în carantină.

Art. 196. — Verice călător, viind în carantină, va fi îndatorat, de este evropian, să-și arate pașaportul său, iar de iaste lăcuitor după marginea d'a dreapta a Dunării, trebue să aibă tescchereaoa dregătorilor locului, după cum s'au urmat totdeauna.

Călătorul, după ce va arăta toate pentru câte să va întreba, de care să va alcătui tacrir, să va supune la vizita dohtorului, de va fi sănătos. Să va lua în scris toate hainele lui, bani, cărți și alte hârtii, pe care va fi îndatorat să le dea la carantină ca să le curețe după regulile sănătății.

După aceasta își va spăla tot trupul într'o odaie rânduită pentru acest sfârșit și îmbrăcându-se cu hainele carantinei, va trece în odaia ce i să va da dintr'acel ceas. Cel ce va fi sănătos până la a patrulea zi, va fi slobod din începutul cei de al cincilea zi și să-și ia toate lucrurile sale și să iasă din carantină.

Călătorul care nu va voi să se înbrace cu hainele carantinei, va fi îndatorat să-și dea hainele sale ca să se curețe după orânduială și după ce să va supune la toate celelalte formalități de mai sus zise, să va înbrăca cu hainele sale într'acestaș chip curățite și va trece în odaia ce i să va da; dintr'acel ceas numai, să vor socoti acele patru zile ale carantinei.

Art. 197. — De să va ivi ciumă dincolo de Balcanuri, să vor îndoi zilele de carantină, iar de să va ivi dincoace de Balcanuri sorocul carantinei va fi de șaisprezece zile.

Când dohtorul va descoperi asupra vreunui călător venit dintr'acele locuri semne de ciumă, atunci acela să va izgoni.

Art. 198. — Toți oamenii carei vor veni tot într'aceiași zi și tot dintr'acel loc, să vor pune tot într'aceiași odaie, când odăile nu vor fi îndestule spre a să da fieșcăruia călător câte una, dar niciodată doi oameni veniți în deosebite zile nu vor putea lăcui amândoi la un loc, afară numai când să va întâmpla vreo neapărată și mare trebuință, care să va adeveri mai întâiu printr'un tacrir în scris, însă atunci să va socoti sorocul carantinei din zioa celor mai [în] urmă veniți și primiți într'insa.

Art. 199. — Vericine într'armat fiind intră în Valahia cu scopos să treacă cordonul sănătății, este îndatorat mai întâiu să lase armele sale la cancelaria carantinei, unde să va trece numele călătorului cu însemnarea armelor ce au lăsat acolo și la întoarcerea lui le va lua înapoi tot cum au fost.

Art. 200. — Orice curier a verice nații va fi, să va supune la regulile cele întocmite pentru paza sănătății atât numai că pacheturile lor, după ce să vor afuma, pot a să da la un alt om ce va fi trimis aghentul puterii aceea către care pacheturile sânt adreseate ca să nu cerce slujba nici o întârziere; însă la o asemenea întâmplare, curierul va fi îndatorat a să afla față la curățirea pacheturilor, cărților și banilor ce au adus el.

Art. 201. — Mărfurile să vor împărți în patru clasuri :

1-*iu.* Cele ce nu să suppun la nici o carantină precum untul de lemn, măslină, icre șcl.

2-*lea.* Cele ce se pot curăți băgându-le în apă, precum lămâi, chitre șcl., sau să pot curăți după ce să vor scoate din înfășurările întru care era învăluite și să vor arde acele înfășurări și să vor arunca apă pe cutiile sau vasurile întru care sânt, precum băcănii, smochine, halba, șcl. Aceste mărfuri vor fi asemenea nesupuse la carantină.

3-*lea.* Cele ce trebuesc să se întinză și să aerisească, precum stofe, osebite feluri de țesături, șcl. Aceste lucruri din ceasul ce să vor întinde la vânt, vor face șaisprezece zile carantină.

4-*lea.* Cele ce să vor prelungi cu carantine până la patruzeci și două zile, precum lânuri șcl. ; sacii să vor despica cu chip ca să poată vântul petrece cu înlesnire printr'însele și să vor curăți după regulile carantinei. Blănăriile să vor supune pentru douăzeci și patru zile la trebuincioase curățiri.

Comitetul Sănătății este îndatorat să alcătuiască cu deslușire un catalog deplin pentru toate mărfurile câte să aduc la fieșcare din cele mai sus zise patru feluri.

Art. 202. — Indată ce va sosi vreo corabie, căpitanul ei va fi îndatorat să arate pașaporturile sale și să răspundă la cele ce să va întreba, pentru care să va alcătui tacrir; după aceasta de va voi căpitanul sau vreunii din corabia sa ca să facă carantină ori să stea în corabie ca să-și descarce marfa și să încarce alta, atunci să vor păzi măsurile ce s'au luat pentru paza sănă-

tății și să potrivesc la fieșcare dintr'aceste întâmplări.

Cât pentru caicele ce vor veni numai dela marginea d'a dreapta a Dunării, pot îndată ce vor sosi să descarce povara lor și să ia alte mărfuri, fără să se amestece cu lăcuitorii.

Când să va întoarce vreun caic rumânesc dela marginea d'a dreapta a Dunării, oamenii dintr'insul vor supune la regulile cele așezate pentru paza sănătății și orânduite pentru ceilalți călători.

Art. 203. — Verice călător sau trecător de orice nație și rang va fi, să va supune a păzi strașnic regulile carantinei și nu va putea la nici o întâmplare să treacă cordonul sănătății, fără a avea un bilet de sănătate, care i să va da de directorul când va eși dela carantină și care să va adeveri de comandantul postului ostășesc.

Art. 204. — Ca să se înlesnească alișverișul dintre țărani rumâni cu lăcuitorii marginii d'a dreapta a Dunării, să vor așza pe la carantine și cantoare de schimburi în zile hotărîte a fieșce săptămâni, târguri întru care țărani rumâni vor aduce producturile lor ca să le vândă.

Să vor rândui alătura ca lazareturile, locuri ocolite cu împrejmuiri întru care să vor priimi lăcuitorii marginii d'a dreapta a Dunării ; cu acest mijloc linia carantinelor nu să va trece nicio-dată și țărani vor putea face negoțul lor fără să se amestece cu lăcuitorii marginii d'a dreapta.

Oarecare număr de cinovnici vor priveghea a să păzi strașnic regulile cele rânduite și ca orice fel de monedă să se bage în oțet. Cu toate acestea nimini nu va putea să vie într'aceste târguri cu arme.

SECȚIA IV

Pentru călcarea pravililor și pedeapsa ce să cuvine.

Art. 205. — Cei ce vor trece în silă sau într'ascuns cordonul sănătății

și vor călca regulile carantinei, să vor pedepsi după chipul de mai jos :

I. Cei ce vor intra în pământul Țării Rumânești, fără a face carantină, să vor trimite la ocnă, pentru toată viața lor ¹⁾.

II. De vor băga și mărfuri sau alte lucruri, atunci fiindcă vina este îndoită, pentrucă au băgat mărfuri poprite și au călcat regulile cele așazate pentru paza sănătății, să vor pedepsi cu luarea pă seama Stăpânirii a lucrurilor celor prinse și cu trimiterea la ocnă în toată viața a călcătorilor cordonului.

III. Cei ce vor fi ascuns lucruri și să vor dovedi la sfârșitul sorocului carantinelor, să vor îndatora a face carantină a doilea oară.

IV. Cei ce vor atinge vreun om sau lucru, care să află încă în carantină, cum și lucrurile ce le au atins un călător, care atunci intrase într'însa, să vor supune asemenea a face de isnoavă în carantină.

V. De să va întâmpla ca vreunul să cerce a călca pravila sau a trece cordonul sănătății și strigându-i santinela de doă ori să se tragă, el nu să va trage, atunci santinela are voe să-l împușce.

Art. 206. — Toți cinovnicii carantineilor, intrând în slujbă vor jura că vor păzi întocmai pravila cea așazată pentru paza sănătății.

Călcările aceștii pravile sânt de doă feluri :

I. Cele ce să fac de bună voe și pentru vreun interes.

II. Cele ce să fac numai din lenevire.
Art. 207. — Să socotesc călcători după felul dintâiu :

a) Cinovnicul carantinei care va lăsa să treacă pe vreun călător sau mărfuri, fără să le supue la toate regulile sănătății, ce s'au întocmit pentru acest sfârșit.

b) Santinela sau pichetul jandarmeriei, care după ce au prins pe vreun călător ce umbla să treacă printr'asă cuns cordonul sănătății, îl va lăsa sa treacă, fără să-l trimiță la carantină mai de aproape.

Art. 208. — Să vor socoti ca niște călcători de al doilea fel :

a) Cinovnicii carantinei ce vor fi lăsat să treacă mărfuri, care și de își vor fi făcut zilele carantinei, cele cerute de pravilă, dar nefiind îndestul curățite putea să pricinuiască vreo molevmă de ciumă.

b) Santinela sau pichetul jandarmeriei, care din greșala sa va fi lăsat vreun loc nepăzit, pe unde ar fi putut neștine să între în țară și să, se amestece cu cei curați.

Art. 209. — Călcătorii de întâiul fel să vor pedepsi cu moartea.

Art. 210. — Cinovnicii cei mai mari carii să vor dovedi călcători de al doilea fel, să vor scoate din slujbă și să vor publica ca niște nevrednici de a mai intra d'aci innainte în vreo slujbă.

Cei mai mici cinovnici să vor pedepsi trupește.

Art. 211. — Pentru orice nedreptate vor face șefii unei carantini sau orânduții asupra cordonului sănătății, să vor scoate din slujba lor și vor plăti părții cei năpăstuite îndoit pagubile ce vor fi cercat.

1) În ediția din 1847 articolul 205, aliniatul I «s'au îndreptat potrivit cu comunicația Generalului Consulat al Rusii» și are cuprinderea următoare :

a) Pământeni ce vor intra în pământul țării rumânești, fără a face carantină, se vor judeca de către dregătorii de care vor spânzura.

LITERA. C.

TABLA SUPT LITERA C.

Deslușite orânduiri a cvardiilor și avanposturilor ale Miliții pe linia d'a stângă a Dunării

Țarantini și cantoară de schimburi	Depărtarea dintre dănsule pe ceasuri	Numărul avanposturilor și a oamenilor pela fieșcare	Numărul oamenilor Miliții			Numărul odăilor caselor și casernelor, cu arătare de numărul oamenilor ce șad întrânsele	Băgare de seamă
			Pedestri	Călăreți	Toată suma		
<i>Valahia Mică</i>							
Vorciorova	—	—	25	4	29	Cazernă pentru 4 ofițeri și 35 soldați, grajd pentru 10 cai.	Acest punct este neapărat de trebuință ca să întâmpine ieșirea tâlharilor din Adachelesii pe marginea d'a stânga a Dunării. Lăcuința șefului companii.
Dela Vorciorova la Cerneți.	4	5 avanposturi de 6 oameni pezeștii și de 3 călări.	18	9	27	Trei cazerne.	
Țarantini de al doilea mână Cerneții.	—	—	25	4	29	Cazernă pentru 4 ofițeri și 35 soldați, grajd pentru 10 cai.	
Dela Cerneți la Izvoară.	8	7 avanposturi de 6 pezeștri și 2 călăreți.	42	14	56	Șapte cazerne.	
Izvoarele, canton de schimb.	—	—	12	2	14	Cazernă pentru 3 ofițeri și 25 soldați, grajd de 8 cai.	
Dela Izvoară la Calafat	14	13 avanposturi, 5 pezeștri, 3 călăreți.	65	39	104	13 cazerne și un lăcaș pentru un ofițer la al 6-lea sau al 7-lea post.	

Carantini și cantoară de schimburi	Depărtarea dintre dănsse pe ceasuri	Numărul avanpostu- rilor și a oamenilor pela fieșcare	Numărul oamenilor Miliții			Numărul odăilor caselor și casernelor, cu arătare de numărul oamenilor ce șăd întrânsele	Băgare de seamă
			Pedestri	Călăreți	Toată suma		
Calafatul, carantină de întâia mână.	—	—	50	8	58	Cazernă pentru 5 ofițeri, 70 soldați, grajd de 16 cai.	Cvartirul batalio- nului și lăcuința șefului companii. Lăcuința șefului companii.
Dela Calafat la Bechet	22	21 avanposturi câte 5 pezestri și 2 că- lăreți.	105	42	147	21 cazerne, un lăcaș pen- tru 2 ofițeri, lângă a ze- cilea sau a 11-lea avan- posturi.	
Bechetul, cantor de schimb.	—	—	12	2	14	Cazernă pentru 2 ofițeri și 25 soldați, grajd de 8 cai.	
Dela Bechet până la Izlaz.	13	12 avanposturi câte 2 călăreți.	72	24	96	2 cazerne, lăcaș pentru un ofițer dela Celeiu	
Izlazul.	—	—	12	2	14	Cazernă pentru 3 ofițeri și 25 soldați, grajd de 8 cai.	
Peste tot în Valahia mică.	61	56 avanposturi.	438	150	558		

Carantini și cantoară de schimburi	Depărtarea dintre dânsele pe ceasuri	Numărul avanpostu- rilor și al oamenilor pela fieșcare	Numărul oamenilor Miliții			Numărul odăilor caselor și casernelor, cu arătare de numărul oamenilor ce șăd întrânsele.	Băgare de seamă
			Pedestri	Călăreți	Toată suma		
<i>In Valahia Mare</i>							
Turnul, carantină de al 2-lea mână.	—	—	25	4	29	Cazernă pentru 4 ofițeri și 35 soldații, grajd de 10 cai.	
Dela Turnul la Zim- nicea.	8	7 avanposturi câte 5 pezestri și 2 călăreți.	35	14	49	Șapte cazerne.	
Zimnicea, de al do- ilea mână.	—	—	25	4	29	Cazernă pentru 4 ofițeri și 35 soldați, grajd de 10 cai.	Lăcuința șefului companii.
Dela Zimnicea la Giurgiu.	12	11 avanposturi câte 5 pezestri și câte 2 călăreți.	55	22	77	11 cazerne, un lăcaș pen- tru un ofițer între al 5-lea și al 6-lea post.	
Giurgiu, carantină de întâia mână.	—	—	50	8	58	Cazernă pentru 5 ofițeri, 70 soldați, grajd pentru 16 cai.	Cvartirul batalio- nului și lăcuința șefului companii.

Carantini și cantoară de schimburi	Depărtarea dintre dânsele pe ceasuri	Numele avanpostu- rilor și al oamenilor pela fieșcare .	Numărul oamenilor Miliții			Numărul odăilor caselor și casernelor cu arătarea, de numărul oamenilor ce șăd întrânsele.	Băgare de seamă.
			Pezestri	Călăreți	Toată suma		
Dela Giurgiul la Ol- tenița.	13	21 avanposturi, câte 5 pezestri și 1 călăreț.	60	12	72	12 cazerne, un lăcaș pen- tru 1 ofițer între al 5-lea și al 6-lea post.	
Cantor de schimb Oltenița.	—	—	12	2	14	Cazernă pentru 3 ofițeri și 25 soldați, grajd pentru 8 cai.	
Dela Oltenița la Că- lărași.	12	11 avanposturi, câte 5 pezestri, 1 călăreț.	55	11	66	11 cazerne, un lăcaș pen- tru ofițer la Ciocănești.	
Călărașii, carantină de al doilea mână.	—	—	25	4	29	Cazernă pentru 4 ofițeri și 35 soldați, grajd pentru 10 cai.	
Dela Călărași la Pioa Pietrii.	16	15 avanposturi câte 5 pezestri, 2 călăreți.	75	30	105	15 cazerne, lăcaș pentru 2 ofițeri la Dudești.	
Cantor de schimb la Pioa Pietrii.	—	—	12	2	14	Cazernă pentru 3 ofițeri și 25 soldați, grajd de 8 cai.	

Carantini și cantoară de schimburi	Depărtarea dintre dânsele pe ceasuri	Numele avanpostu- rilor și al oamenilor pela fieșcare	Numele oamenilor Miliții			Numărul odăilor caselor și caseranelor cu arătarea de numărul oamenilor ce șăd întrânsele.	Băgare de seamă
			Pedeștri	Călăreți	Toată suma		
Dela Ploa Pietrii la Brăila.	17	16 avanposturi, câte 5 pezestri, 2 călăreți.	80	32	112	16 cazerne, un lăcaș pen- tru un ofițer lângă al 8-lea avanpost.	Lăcuința șefului companii.
Brăila, carantină de întăia mână.	—	—	50	8	58	Cazernă pentru 5 ofițeri și 70 soldați, grajd de 16 cai.	
Dela Brăila până unde să varsă Siretul în Dunăre.	3	3 avanposturi câte 5 pezestrii, 2 călăreți.	15	6	21	3 cazerne, lăcaș pentru un ofițer, unde să varsă Si- retul în Dunăre.	
Peste tot în Valahia Mare.	81	75 avanposturi.	574	159	733		
Pentru amândouă Valahiile.	142	131 posturi.	1012	309	1321		

Băgare de seamă. 1466 oameni sânt rânduiți pentru cordonul sănătății.

1321 sânt hotărâți pentru gvardiile și avanposturile.

Rămân 145 pentru deosebitele slujbe pela cvartirurile batalioanelor și a companiilor.

§ 7

După socoteala ce s'au făcut la paragraful 6, pe toată lungimea cursului Dunării, dela Ada-Calesi până unde să varsă Siretul în Dunăre pentru o depărtare de 142 ceasuri sânt trebuincioase :

3 gvardii de întâia mână

5 gvardii de al doilea mână, cuprinzându-să și a Vorciorovii.

5 gvardii de al treilea mână, cuprinzându-să și a Izlazului.

131 avanposturi.

Pentru lăcuința lor este de trebuință a să face :

3 cazerne pentru 5 ofițeri, 70 soldați, 16 cai fieșicare.

5 cazerne pentru 4 ofițeri, 35 soldați, 10 cai fieșicare.

5 cazerne pentru 3 ofițeri, 25 soldați, 8 cai fieșicare.

131 cazerne pentru 10 soldați, 10 cai fieșicare.

9 căruțe pentru ofițerii posturilor dintre dânsese.

§ 8

După temeiurile de mai sus arătate și privirea locurilor celor mai de folos, alegerea puncturilor asupra cărora trebuie să se așaze avanposturile și cazernele, precum și instrucțiunile asupra rânduelii slujbei cordonului, punerea în lucrare a strejilor care să se preumbezi și noapte ; semnele dintre avanposturi, care o să aprinză noaptea, când trebuința va cere și de obște strașnica săvârșire a tuturor datoriilor pentru cordonul sănătății, sânt date în privigherea și îngrijirea spătarului ca un șef a toatei miliții.

LITERA D.

LITERA D.

Treceri mai mult, sau mai puțin în lucrare asupra linii Dunării.

Vorciorova.	<p>Într'otrivă Orsovii. Toți călătorii, precum și orice fel de marfă, trec mai întâiu prin Orsova și dela hotarul austriacesc, merg pă urmă la Vorciorova. Turcii cu toate că vin d'a dreptul cu caice într'acest din urmă loc, dar nu aduc niciodată mărfuri și nici au să cumpere cevași de acolo. Drept aceia, ar trebui ca orice călător, viind despre partea d'a dreapta a marginii Dunării, să se poprească a trece pe acolo.</p>	Celeiul.	<p>Piscul, Desa, Rastul, Bârca și alte puncturi într'otrivă Lomului și a Cebrului, treceri mici, fără de nici un folos, prin care nu vin nici mărfuri, nici călători, decât numai oameni netrebniți, de aceea ar trebui ca aceste treceri să se poprească cu totul.</p>
Izvoarele	<p>Într'otrivă Bârzii-Palanghaii. Să va așaza acolo o carantină mică, suppusă cei mai mari dela Calafat, dar de să va întâmpla în urmă ca negoșul Serbiei, care acum să face prin Cerneți, să ia drumul Izvoarelor, atunci să va așeza acolo o carantină de al doilea mână.</p>	Bechetul	<p>Într'otrivă Rahovii. Pă aci este o trecere pă unde vin puține mărfuri și care mai obicinuite sânt: lână, piei de bou, piei de epure și care trec va fi în Austria. Într'acest punct dar nu va fi trebuință decât de o carantină mică pentru schimburi, care să atârne de carantina cea mare a Calafatului.</p>
Cerneți	<p>Într'otrivă Cladovii. Mulți negoșători vin aici ca să facă cumpărători din țară. Cât pentru mărfurile streine ce să aduc la Cerneți și de acolo la Craiova și în alte locuri, acestea vin dela Vorciorova, după ce au trecut prin Orsova. Așa dar, la acest punct, va fi trebuință numai de o carantină de al doilea mână.</p>	Turnul	<p>Într'otrivă Nicopolii și pă malul d'a stânga al Oltului. Această trecere lucrează îndestul și de aceea trebuie să se așaze aci o carantină de al doilea mână.</p>
Calafatul	<p>Într'otrivă Vidinului. Aci este o mare schelă, prin care trec mărfurile ce vin dela Nova, Sofia, Samason, Dupleța, Scodra și alte locuri ce-să află încă dela Raguză încoace. Mărfurile ce vin în țară printr'această schelă sânt cele mai multe: săpun, unt de lemn, mătase, cafea, bumbac, saf-tian roșu și altele. Drept aceia va fi neapărat de trebuință a să așaza la acest punct o mare carantină.</p>	Zimnicea	<p>Într'otrivă Șiștovului. Este o schelă mare, prin care trec mărfurile ce vin din Rumele, Seras, Salonic, Ianina și alte locuri mai depărtate. Acestea sânt mărfuri de Țara Turcească, precum: tabacul arnăuțesc, bumbacul din Asia Mică, ce să numește andramit și de Kârcașas i altele; să va așeza dar aci o carantină de al doilea mână.</p>
		Slobozia	<p>Puțin mai sus de într'otrivă Rușciucului, trecere mică, dar păgubitore țării, pentru că fiind cam la o parte, trece printr'insa pe ascuns pațachină și alte lucruri de comerț din cele poprite. De aceea această trecere să va popri cu totul.</p>

Giurgiu	<p>Inpotriwa Ruşciucului, Schelă mare prin care trec mărfurile ce vin din Țariograd, dela Andriano-poli, dela Cazanlăc și dela Bulgaria, precum și cele ce vin prin Varna dela alte locuri. Este dar neapărată trebuință să se așeze într'acest punct o carantină mare.</p>	Ploa-Pietri	<p>Inpotriwa Hârsovii. Trecere de puține mărfuri și de neguțatori care vin ca să cumpere a-colea zaharele și alte lucruri de negoț din țară, precum: miere, fasole, sămânță de in și alte c. De aceia să va așeza într'acest punct o carantină mică pentru schimburi, care să atârne de carantina Brăilii.</p>
	Oltenița		<p>Inpotriwa Turtucaii; trecere mică, unde să va așeza o carantină mică pentru schimburi, care va atârna de carantina cea mare dela Călărași.</p>
Călărași	<p>Inpotriwa Siliștrii, Schelă mare prin care mai de multe ori vin neguțatori cu bani ca să cumpere din țară feluri de lucruri de negoț, dar fiindcă într'acest punct să sfârșesc multe drumuri, cu comunicația atât pă apă cât și pă uscat, va fi după trebuință a să așeze aci o carantină de al doilea mână.</p>		

Socoteala cheltuelilor pentru carantine.

	Numărul cinovni- cilor	Pă lună Lei	Pă an Lei	Toată suma anului Lei
Comitetul Carantinilor.				
Inspectorul cel mare	1	2047	24564	
Al doilea inspector	1	1000	12000	
Secretarul cancelarii comitetului	1	450	5400	
Ajutorul acestuia din urmă, care va fi însărcinat tot într'aceiași vreme a ținea condică pentru toate hârtiile câte intră și es din cancelarie	1	300	3600	
Casierul	1	300	3600	
Cinovnicii cancelarii câte lei 100, fieși- care	3	300	3600	
Cheltuiala cancelarii	—	200	2400	
Cinovnic însărcinat cu îngrijirea sălii	1	60	720	
Toată suma cheltuelilor comitetului	9	4657	55884	55884
Carantine mari.				
<i>1-ii. Carantina dela Calafat.</i>				
Directorul	1	500	6000	
Ajutorul directorului	1	300	3600	
Dohtorul care se va îndatora către a- ceasta să ție și spițerie mică	1	50	00	
O moașă	1	6	720	
Dragoman care trebuie să știe rumâ- nește, turcește și o limbă evropie- nească	1	200	2400	
Secretar	1	250	3000	
Cinovnicii cancelarii câte lei 100 fie- șicare	2	200	2400	
Cheltuelile cancelarii	—	100	1200	
Slugi însărcinați cu privigherea călă- torilor ce să vor afla în carantină și cu îngrijirea de a aerisi și a afu- ma lucrurile și oamenii, câte lei 60 fieșicare	4	240	2880	
Alte slugi carii să vor întrebuița în slujba magaziiilor, câte lei 50 fieșicare	12	600	7200	
Pentru cumpărătoarea afumătorilor și trebuincioaselor lemne pentru încăl- zitul odăilor.				

	Numărul cinovni- cilor	Pă lună Lei	Pă an Lei	Toată suma anului Lei
Directorul însă va fi îndatorat să-și dea socoteala, fiindcă acest condeiu s'au trecut după socotință	—	400	4800	
Pentru hrana a patru cai, carii vor fi pe seama directorului și a dohtorului ca să poată amândoi să se preumbe cercetând linia carantinilor ce li să vor încredința, de câte ori va cere trebuința	—	60	720	
Postalionul, carele va fi însărcinat cu îngrijirea cailor	1	40	480	
Tulumbagii pentru întrebuințarea unii tulumbe, câte lei 50 fieșicare	2	100	1200	
	36	3550	42600	
<i>2. Carantina dela Giurgiul.</i>				
Toate lefile și cheltuelile dinpreună	26	3550	42600	
<i>3. Carantina dela Brăila.</i>				
Toate lefile și cheltueliile dinpreună	26	3550	42600	
Toată suma cheltuelilor pentru trei carantine mari	88	10650	127800	127.800
<i>Carantine de al doilea mână.</i>				
<i>1-ii. Carantina dela Cerneți.</i>				
Directorul	1	350	4200	
Dohtorul	1	350	4200	
Moașa	1	50	600	
Dragomanul	1	150	1800	
Secretarul	1	200	2400	
Cinovnicul canțelarii	1	100	1200	
Slugi însărcinate cu privigherea călătorilor ce să vor afla în carantină și cu îngrijirea aerisitului și afumatul lucrurilor și oamenilor câte lei 60 fieșicare	2	120	1440	
Alte slugi carii să vor întrebuința în slujba magaziiilor, câte lei 50 fieșicare.	6	300	3600	
Pentru cumpărătoarea afumătorilor și trebuincioaselor lemne pentru încălzitul odăilor, însă directorul va fi				

	Numărul cinovni- cilor	Pă luna Lei	Pă an Lei	Toată suma anului Lei
îndatorat să-și dea socoteală, fiindcă acest condeiu s'au trecut după so- cotință	—	15o	18oo	
Pentru hrana a patru cai, carii vor fi pe seama directorului și a dohtoru- rului, ca să se preumbe amândoi cercetând linia carantinilor ce li să vor încredința, de câte ori trebuința va cere	—	6o	72o	
Postalionul carele va fi însărcinat cu îngrijirea cailor	1	4o	48o	
Tulumbagii pentru slujba unii tulum- be, câte lei 5o, fieșicare	2	1oo	12oo	
	17	2o3o	2436o	
<i>2. Carantina dela Turnul.</i>				
Toate lefile și cheltuelile dinpreună .	17	2o3o	2436o	
<i>3. Carantina dela Zimnicea.</i>				
Toate lefile și cheltuelile dinpreună .	17	2o3o	2436o	
<i>4. Carantina dela Călărași.</i>				
Toate lefile și cheltuelile dinpreună .	17	2o3o	2436o	
Toată suma cheltuelilor carantinilor de al doilea mână	68	812o	9744o	9744o
Carantine mici pentru schimburi.				
<i>1-ii. Carantină mică pentru schim- buri dela Izvoare</i>				
Șeful aceștii carantini	1	25o	3oo	
Secretarul său	1	1oo	12oo	
Slugi însărcinate cu privigherea celor ce vin în carantină ca să-și facă sci imburile lor și cu îngrijirea aeri- sitului și a afumatului mărfurilor ce aduc aici, câte lei 60 fieșicare	4	24o	288o	
Cheltuiala canțelarii, cumpărătoarea a- fumătorilor și a trebuincioaselor lemne pentru încălzitul odăilor și șeful va da socoteală directorujui carantini de care atârnă această mică carantină.	—	15o	18oo	
	6	74o	888o	

	Numărul cinov- nicilor	Pă lună Lei	Pă an Lei	Toată suma anului Lei
2. Carantină mică pentru schimburi dela Bechet				
Toate lefile și cheltuelile dinpreună, a- dăogându-să lei 800 pentru lefile pe lună ce să vor da la 16 slugi carii vor întrebuița la slujba aceștii mici carantini	22	154o	1848o	
3. Carantină mică pentru schimburi din Oltenița				
Toate lefile și cheltuelile dinpreună .	6	74o	888o	
4. Carantină mică pentru schimburi dela Ploa-Pietrii.				
Toate lefile și cheltuelile dinpreună .	6	74o	888o	
Toată suma cheltuelilor pentru caranti- nele cele mici de schimburi	4o	276o	4512o	
Ținerea a 18 caice, care să vor între- buița pe apă, la slujba linii Dunării.				
Ofițeri, câte unul de caic și câte lei 15o de fieșicare	18	27oo	324oo	
Vâslașii, câte 8 de caic și câte lei 4o fieșicare dintre ei	144	576o	6912o	
Aceste caice împărțite în șase locuri hotărîte și fieșicare loc având câte trei caice vor atârna anume de ca- rantinile Brăilii și a Giurgiului, unde va fi câte un căpitan de port.				
Căpitan de port	2	5oo	6ooo	
Toată suma cheltuelilor pentru ținerea a 18 caice	164	896o	1o752o	1o7.52o
Lefile a șapte dohtori care să vor orân- dui înlăuntru în țară, pe la locurile de căpetenie a fieșicărui despărțiri rânduite pentru îngrijirea sănătății obștii și cel de al șaptelea în orașul Târgoviștii	7	—	35ooo	35.ooo
Lefile cinovnicilor canțelarii comitetului carantinilor pentru corespondența cu deosebitele despărțiri ce sânt așe- zate pentru paza sănătății înlăuntru în țară	—	55o	66oo	6.6oo
Toată suma	—	—	—	475.364

Băgare de seamă. În suma cea de obște a tuturor cheltuelilor pentru Prințipat, condeiul carantinilor luându-să la lei 600.000; iar toate cheltuielile lor numai la lei 475.364, pe fieșicare an va prisosi lei 124.636 Această sumă se va întrebuința, după un chip regulat, la săvârșirea tuturor așezărilor carantinești, la cumpăratal tutulor lucrurilor

ce privesc la dânsese și la facerea caicilor pânduite pentru a sluji, încât peste puțini ani, aceste așezări să fie prea bine întocmite, atât asupra stării zidurilor cât și asupra înlesnirii negoțului, a comodității călătorilor, a treptii siguranții sănătății, care este cel dintâiu lucru la care privește această întocmire.

CAP. VII

Pentru cătarea judecăților în Valahia și pentru întocmirea și căderile judecătorilor.

Art. 212. — Despărțirea puterilor ocârmuitoare și judecătorească fiind cunoscută că este neapărat de trebuință pentru buna orânduială în pricini de judecată și pentru paza dreptăților particularilor, aceste două ramuri de ocârmuire vor fi de acum înainte cu totul deosebite.

Art. 213. — De judecățile se vor căuta în Vallahia :

I. De judecătorii judeților, care vor judeca la întâia cercetare toate pricinile de judecată, adevă politicești, de vini mici și mari ¹⁾ și de comerț.

II. De două Divanuri judecătorești, așezate în polițiile Bucurști și Craiova

și fieștecare deosebit în două despărțiri, dintre care una va judeca cu apelație pricini politicești și ceialaltă pricini criminalicești.

III. De două judecătorii de comerț așezate în orașele mai sus zise și care vor judeca cu apelație pricinile de negoț.

IV. De o judecătorie de poliție subț privigherea aghi, a căria datorie se va mărgini în căutarea de pricini mici, ce să vor întâmpla în București,

V. De un Innalt Divan sau Innaltă Curte de apelație care va judeca toate pricinile desăvârșit, fără a avea judecata lui apelație.

SECȚIA I

Canoane de obște.

Art. 214 — Judecătorii cari se vor orânduî toți de către Domn, afară dintre judecătorii judecătoriiilor de comerț, cei ce se aleg de către cei mai mari neguțători, vor judeca în numele Domnului (Prințului).

Art. 215. — Toți judecătorii Divanului celui mare și a celorlalte judecătorii se vor orânduî pentru trei ani, iar

¹⁾ Prin art. 1 al legii pentru căderea judecătoriiilor, vinile mici s'au dat în competența judecătoriiilor de întâia cercetare.

dintre dânșii cei ce se vor arăta vrednici și cu bună purtare, se vor lăsa în slujba lor pe un al doilea și al treilea curs de trei ani. Cu acest mijloc lăsând Stăpânirei toată slobozenia de a-i schimba în acei dintăiu ani, vom putea ajunge, fără să se întâmple vreo necuviință, dinpreună cu sporirea bunelor năravuri și pășind cu încetul, la începutul neschimbării judecătoriiilor. De aceea spre a putea cunoaște bine judecătorii, mărimea dregătoriiilor lor și a

prețui toată întinderea datoriilor lor și spre a așaza într'aceiași vreme prin toate judecătorile un fel de pravilă și de obiceiuri, rezemate în începuturi temeinice și tot într'un fel, după trecerea de zece ani din zioa ce să vă pune în lucrare acest regulament, de va găsi cu cale Domnul și Obșteasca Adunare, toți judecătorii, orânduindu-se odată, de către Domn, vor rămânea neschimbați pentru totdeauna, afară numai când vor cădea întru învinovățire, ori se vor înălța la alte dregătorii mai mari sau se vor lepăda de bună voe.

Art. 216. — Se vor orândui pe la judecătorii procuratori, logofeți, condecari și un număr trebuincios de scriitori, vechili și aprozi.

Art. 217. — Procuratorul se va orândui de Domn și va priveghea a se păzi cu scumpătate pravila și regulamentele, potrivitându-se numai la întâmplările la care se aduc, a se săvârși întocmai hotărârile judecății și a îngriji pentru toate câte privesc asupra pazii bune orândueli și a liniștirii obștii.

De aceia toate pricinile câte se caută la judecătorie aceia, lângă care procuratorul va fi orânduit, trebuiesc a i să face cunoscute. El se va afla față la cercetarea și hotărârea tutulor pricinilor de judecată, însă nu va putea fi de față când judecătorii, trăgându-se în deosebită oada, se chibzuesc între dânșii.

Art. 218. — Când nu se va păzi pravila sau se va întâmpla în ținutul judecătorii sale vreo mare rea întrebuințare, procuratorul va înștiința pe marele logofăt, ministru Dreptății, ca să se dea în judecată, de va fi trebuință învinovățitul judecător și să-și ia pedepsa cea după pravilă.

Către aceasta se va îndatora el a trimite marelui logofăt de două ori pe an perilipsis (prescurtare) de toate pricinile câte s'au arătat la judecătorie în cele trecute șase luni, însemnând pe cele ce au luat sfârșit și pe cele ce au rămas nejudicate. ¹⁾

1) Acest aliniat lipsește în ediția din 1847 fiind înlocuit cu „anexul No. 1“

Art. 219. — Nimini nu va putea a fi judecător sau procurator de nu va avea ceruta vârstră, de nu va ști îndestul pravila pământului și de nu va jura mai întâiu că va fi credincios pravilii și că nu să va abate niciodată din calea dreptății. Acest jurământ se va face asupra Sf. evanghelii, în sala judecătoriei și înaintea tutulor mădularilor ei.

Art. 220. — Logofătul²⁾ se va orândui de către Domn, Datoria lui va fi a alcătui anaforalele și toate celelalte acturi și înscrisuri ce privesc la judecătorie lângă care este așezat, precum și a adeveri cu iscălitura sa toate aceste hârtii. Pe lângă aceasta este dator să citească înaintea judecătorilor toate jâlbile, toate sineturile și alte înscrisuri ale prigonitoarelor părți, să păstreze cu credință hârtiile ce vor da oamenii la judecată, către care va rămânea răspunzător pentru orice pagubă, când se va fura ori se va pierde vreo hârtie din greșala și lenevirea sa, sau dintr'a supușilor săi.

Nu va putea el să intre în lucrarea slujbei sale de nu va da mai întâiu bună și destoinică chezășie.

Art. 221. — Condicarul va păstra condicile întru care va trece cu rânduală și luare aminte toate hotărârile de judecată și acturile judecătoriei, rămâind în răspundere. Scriitorii se vor alege de către logofătul³⁾, pentru care va fi răspunzător.

Art. 222. — Zapciul judecătoresc va înfățișa înaintea judecății pe prigonitoarele părți, în zilele și ceasurile cele hotărâte de către prezident.

Aprozii vor chema la judecată, mergând la casa prigonitoarelor părți și înștiințându-i de zioa și ceasul întru care au a se înfățișa, vor face cunoscute anaforalile și celelalte hotărâri ale judecătorii, care printr'înșii se vor pune în lucrare.

Când pârîtul lăcuește la un loc mult departe de unde se află judecătorie, atunci se va chema la judecată de unul din doi aprozi călări ce se vor afla pe

2) 3) În ediția 1847: „grafierul“.

lângă fieștecarea judecătorie.

Art. 223. — Zăpcii judecătorești și aprozii, nesăvârșind datoriile slujbei lor și pricinuind pagubă prigonitoarelor părți dintr'a lor lenevire, nu numai se vor scoate din slujbă, ci să vor îndatora a plăti pagubile celor ce le au cercat.

Art. 224. — Formalitățile cele rânduite de prăvilă pentru alcătuirea jălbilor și altora înscrisuri ce dau prigonitoarele părți în judecată, precum și trebuința ce cearcă ele de mai multe ori de a se judeca prin oameni cu mai multă știință de prăvilă, cer ca stăpânirea să așaze un număr hotărît de avocați.

Art. 225. — Vor fi priimiți de avocați cei ce au oarecare știință de prăvilă și cari sânt cunoscuți de oameni cinstiți.

Aceștia vor intra în lucrarea slujbei lor, după ce își vor trece numele lor, în condica canțelarii marelui logofăt și după ce vor priimi dela Stăpânire carte în scris de slobozenie.

Însă cu toate că se află avocați știuți de Stăpânire, prigonitoarele părți nu sânt poprite de a nu se judeca însăle pentru pricinile lor de judecată, de vor voi, sau de a-și orânduî alți vechili în cari pot să se încrează.

Cu toate acestea, Stăpânirea va orânduî avocați cu plată pe lângă Înaltul Divan și lângă despărțirile criminalicești, ca când vinovatul în pricini criminalicești, sau de învinovățiri mai mici va zice că n'are avocat, judecătoria să-i orânduiască unul care să se însărcineze cu judecata lui până la sfârșitul ei.

Art. 226. — Avocatul nu va fi priimit a se judeca în locul celui ce l-au orânduî, de nu va arăta mai întâiu adevărînța și va fi îndatorat a vorbi totdeauna înaintea judecătoriei cu respectul ce i se cuvine.

Art. 227. — Logofătul, condicarul și avocații ce nu vor păzi datoriile lor și după dojănirea ce le va face prezidentul nu să vor îndrepta, se vor face

cunoscuți marelui logofăt, care va răporta pentru dâșii Domnului.

Art. 228. — Rudele până la a doa spiță nu să pot rânduî judecători tot la aceeași judecătorie.

Art. 229. — Orice judecător poate a nu se priimi să judece o pricină:

I. Când însuși are interes la aceea pricină;

II. Când între judecător și una din prigonitoarele părți se află judecată politicească.

Art. 230. — La orice pricină politicească, comercială sau criminalicească, cercetarea se va face în auzul tuturilor și cu ușile judecătoriei deschise, afară numai de pricinile ce se vor întâmpla între mueri cu bărbații lor, dacă publicitatea lor va putea pricinui vătămare bunelor năravuri și ipolipsului familiei lor; cercetarea acestor fel de pricini să se facă cu ușile închise, iar hotărîrea lor de față înaintea tuturilor.

Art. 231. — Când părerile judecătorilor vor fi împărțite, părerea celor mai mulți la număr va birui.

Judecătorii ce nu vor voi să se unească cu părerea celor mai mulți se vor îndatora să scrie din josul alegerii sau anaforalii ce s'a făcut, cuvântul pentru care nu s'au unit.

Judecătorii ce nu se vor fi aflat față la toată cercetarea unei prigoniri, nu vor putea să iscălească hotărîrea ei, căci, într'alt chip urmând, se vor pedepsi ca niște greșiți.

Orice anafora de judecată iscălită de mai puțini judecători sau de cei ce nu vor fi fost față la cercetarea ei, se va socoti desputernicită și neținută în seamă.

Art. 232. — Anafora va coprinde pe scurt și fără viclenie sineturile ce s'au arătat în judecată, zisele fieșcăria dintre prigonitoarele părți, arătarea marturilor, chibzuirea și hotărîrea judecătorilor, capetele prăvilii ce privesc la aceea pricină.

Toate alegerile și anaforalele judecăților se vor trece în condici îndată fără a lăsa vreun rând nescris, sau a-l

stinge cu condeiul, pe care condici marele logofăt le va însemna pe foia cea dintâiu sau cea dupe urmă, trăgându-și șahul său pe fieșicare foae și pecetluindu-le cu pecetea gospod. Intr'aceste condici vor iscăli atât prezidentul cât și toți judecătorii, după copriinderea art. 231 și logofătul va adeveri cu iscălitura sa. Apoi scoțându-se copie adevărită de prezidentul și pecetluită cu pecetea judecătoriei se va da la mâinile fieșcăruia prigonoitare părți, cari vor iscăli că au priimit-o, din josul originalului cel trecut în condici.

Art. 233. — Judecătoriile vor căuta judecăți în toate zilele afară de Duminnica, Joia și sărbătorile cele mari. Fieșce zi de judecată va ținea cel puțin patru ceasuri, începând dela noă ceasuri europienești, înainte prânzului. Intr'această vreme judecătorii nu vor putea căuta vreo altă treabă; încă de va fi de trebuință, sau gloată de judecăți, pot ei să judece și după prânz.

Art. 234. — Vacanții pentru judecătorii sânt cele următoare, adecă:

Săptămâna Crăciunului, săptămâna cea mare a postului, săptămâna Patimilor, săptămâna Paștilor și peste aceste, o lună pe an, după cum se urmează și acum. ¹⁾

Despărțirile criminalicești și judecătoria agiei nu vor avea vacanții. Cât pentru celelalte judecătoria, prezidenții lor vor orândui un judecător, care să stea napristan, ca să pregătescă în vremea vacanților pricinile cele mici și grabnice și să orânduiască a se cerceta.

Art. 235. — Verce judecător sau slujbaș al vreunei judecătoria, care va fi silit să meargă pentru multe zile la moșia sa sau în altă parte a Valahii, trebuie mai întâiu să ia voe în scris dela prezidentul, însă odată în curs de șase luni; iar de va fi ca să lipsească mai mult de zece zile, atunci voia să va cere dela logofătul cel mare, care cu priimirea Domnului și pentru vreme hotărâtă o va da.

¹⁾ În 1831, acest articol se modifică printr'o lege asupra vacanților.

La începutul fieștecăruia semestru, prezidentul și procuratorul fieștecării judecătoria, trebuie să facă raportul lor către marele logofăt pentru toate voile ce s'au dat în vremea trecutelor șase luni și să îngrijască neîncetat ca judecătorii ce să află față, să urmeze a veni în toate zilele la judecată.

Orice prezident, vrând să se ducă undevași, va fi îndatorat să ceară voe dela logofătul cel mare, care de va fi numai pentru zece zile o va da-o dela sineși, iar de [va] fi pentru mai multe zile, trebuie să o dea prin știrea Domnului.

În lipsa prezidentului, cel mai mare la rang dintre judecători va împlini slujba sa.

Art. 236. — Dintre dregătorii de mai sus însemnați cel ce va lipsi mai multe zile d'arândul, fără să ia mai întâiu voe și fără pricină dovedită de boală sau de vreo altă întâmplare, va pierde întâiași dată leafa sa pe o lună, a doa oară, pe doă luni, urmându-se totdeauna cu acest mijloc înainte.

Art. 237. — Prezidentul va îngriji a se păzi buna orânduială în zilele de judecată, ajutându-se pentru acest sfârșit cu aproziți judecătoria. Toți câți se vor afla față la judecată, vor petrece în tăcere, purtându-se cu cuviinciosul respect. Daca vreunul dintr'aceștia se va purta cu obrăznicie, ori vorbind tare și făcând șgomot, ori cu verice alt chip necuviincios, prezidentul va porunci aproziților ca să scoată pe acela afară din odaia judecătoria. De se va împotrivi el și de va intra iarăși în odae, după ce îl va scoate afară, prezidentul va porunci ca să pue mâna pe dânsul și să-l închiză la popreală pentru 24 ceasuri. Asemenea și când vreuna din prigonoitarele părți va necinsti pe ceilaltă înainte judecății în scris sau prin graiu. Judecătorii vor judeca îndată pricina și vor osândi pe vinovatul după mărimea greșelei (obrazniciei) (ocării).

Art. 238. — Toate împiezișatele venituri ale judecătorilor și celorlalti ci-

novnici după la judecătorii, cum și ze-ciuală ce se lua subț numire de impli-neală din toate sumele de bani și alte cereri, ce se află în prigonire, se strică și să desputernicează pentru tot'dauna; și spre a putea judecătorii a-și păzi vrednicia caracterului lor printr'o purtare cinstită și laudată, s'au orânduit tutulor judecătorilor și cinovnicilor după lângă judecătorii lefi cuviincioase, care sânt însemnate în tabla cea alăturată lângă capul Finanțelor subț litera A.

Art. 239. — Toți lăcuitorii prințipa-tului sânt suppuși fără deosebire a se judeca la judecătoriile ce s'au întocmit ; asemenea și toți streinii ce să află subț ocrotirea vericăria puteri, pentru prigonirile ce vor avea cu pământeni.

Art. 240. — Mitropolitul și episcopii țării ca să nu-și lase neimplinite sfin-tele lor datorii și duhovniceștile îngri-jiri ce trebuie să aibă pentru turma lor, nu vor putea fi față, nici a se amesteca la cercetările și judecățile ce se hotă-

răsc de către judecătoriile ce s'au întocmit.

Art. 241. — Toate judecățile în pri-cini politicești vor fi întemeete pe con-dica prințipatului Valahii, cea publicată la anul 1818; iar pricinile de comer-ciu se vor judeca după condica de comer-ciu a Franții, care se va tălmăci în limba rumânească, lundu-se dintr'in-sa toate câte se vor potrivi la starea țării. Indată ce se va aduna Obicinuita Obșteasca Adunare, va rânduiri o comi-sie ca să alcătuiască o condică deplină politicească și criminalicească, care după ce se va cerceta și se va priimi de către adunare, se va suppone la întărirea Domnului. Tot aceiași comisie se va îndeletnici a face cuviincioasele regulamenturi pentru trecerea în condică a sineturilor de stăpânire, a ținerii, arhivelor și a așezării în bună orân-duială a tutulor acturilor care asigu-rează lăcuitorilor averea dreptăților lor celor politicești și a proprietăților lor

SECȚIA II

Judecătoriile judeților.

Art. 242. — Judecătoriile judeților se vor împărți în judecătorii de întâia cercetare și în judecătorii du prin sate, sau de împăciuire.

§ I.

Pentru judecătoriile de întâia cercetare.

Art. 243. — Osebim subț numire de judecătorie de întâia cercetare, jude-cătoria ce se va așăza în orașul scau-nului isprăvnicesc a fieșcăruia județ, a-vând putere să judece. a întâia cerce-tare și cu pornire de apelație împotriva hotăriri ei, toate pricinile politicești de vini mici și mari și de comer-ciu ce se va întâmpla în județul acela întru care va fi așăzată. ¹⁾

¹⁾ În ediția din 1847 se adaugă la art. 243 modificările votate în materie judecătorească de Obsteasca Adunare în 1831 și 1832

Art. 244. — Judecătoriile de întâi cercetare să vor alcătui de un prezident și de alte doă mădulare.

Art. 245. — Către aceasta să vor orânduiri pe lângă fieșcare dintr'aceste judecătorii, toți ceilalți cinovnici tre-buincioși pentru care s'au vorbit la articol 216.

Art. 246. — Nimini nu va putea fi judecător sau procurator la această judecătorie de nu va fi în vârstă de 25 ani.

Art. 247. — Toate jălbile să vor da către prezidentul judecătorii, care după ce va însemna în dosul lor zioa întru care le-au primit, le va pune și numă-rul. După aceasta să va trece îndată numele jăluitorului și pricina jăluirii lui într'o condi ță iscălită de prezident și pusă în păstrare la canțelaria judecă-toriei cu însemnarea veleatului întru

care i-au trecut spre a-i înfățișa pricinile după rândul veleatului, începând dela cea mai veche.

Art. 248. — Să va trimite îndată părâtului copie adevărită după aceea jalbă și însoțită cu răvașu de soroc iscălit de prezidentul.

Când părātu nu va fi acasă și să va afla lipsind afară din ținutu judecătoriei, unde își are lăcașul său, prezidentu îi va trimite răvaș de soroc pri mijlocirea judecătoriei locului întru care să va afla.

Sorocul ce să dă pentru înfățișarea la judecată, să va hotări după canoanele cele de mai jos.

Cel ce să chiamă la judecată, de va lăcui cu depărtare de șase ceasuri de locul întru care să află judecătorii, va avea o zi soroc peste aceia întru care au priimit răvașul, iar de va lăcui mai pe departe, va avea soroc atâtea zile, de câte ori să vor afla câte 6 ceasuri între lăcașul său și locul judecătoriei.

Însă zilele întru care să chiamă și să sfârșește sorocu nu să vor socoti. Către aceasta va putea judecătorii să dea și al doilea soroc, deaca cel ce s'au chemat la judecată va dovedi că din pricina mari s'au poprit de a să înfățișa obicinuitul soroc. La întâmplări grabnice, judecătorul va chema la judecată și în soroc scurt fără să aștepte sfârșitul obicinuitelor soroace, când adecă să va putea primejdui pricina jăluirii.

Art. 249. — Când pentru cei ce lipsesc afară din hotaru țării Rumânești li să va da soroc, după analoghia depărtării locului unde să vor afla, atunci prezidentul judecătoriei să va adresa către marele logofăt, trimițând copie adevărită după jalba jăluitarului. Acesta va fi îndatorat a o trimite părâtului în cea mai scurtă vreme, înștiințându-l de sorocul întru care trebuie să se înfățișeze ori însuși, sau prin vechili.

Art. 250. — Fiece aprod va avea o condecă iscălită de prezidentul judecătoriei lângă care este orânduît.

Vericine să va chema la judecată de vreun aprod sau i să va arăta hotărîrea judecății prin care s'au osândiț, neviind la judecată, va fi îndatorat să se iscălească într'acea condică, însemnând zioa și ceasul întru care s'au chemat sau i s'au arătat hotărîrea.

De va lipsi de acasă prigonitoarea parte, aprodul va lăsa răvașul de soroc la lăcașul ei, iar cel ce va priimi, va fi îndatorat să se iscălească în condică, ca și prigonitoarea parte, de să va afla acasă.

Cât pentru răvașul pe soroc ce să trimite către vreun sătean, în lipsa lui de acasă, să va da în mâna preotului și a unuia dintre jurații ai satului, care sânt datori să iscălească în condecuțe și să-l triimiță îndată către acela, căci urmându-să într'alt chip, îi vor răspunde orice pagubă i să va întâmpla din lenevirea lor. ¹⁾

Verice călcare a regulilor de mai sus, desputerniceză jalba, care să socotește neținută în seamă, ca când nu s'ar fi pornit nici de cum, iar jăluitarul poate să o pornească de al doilea.

Art. 251. — De nu va veni părîtul la judecată, după întâia chemare, să va chema și a doua oară și când după două chemări și în hotărîțele soroace nu să va înfățișa nici singur, nici prin vechili, atunci pricina să va judeca în lipsa lui, după sineturile și dovezile protivnicului său, ce să va afla față.

Art. 252. — Prezidentul va scoate din condică, după rândul veleatului, însemnare de pricinile ce trebuie să se înfățișeze într'o săptămână, pe care o va da-o zapciului judecătoriei, poruncindu-i ca să trimiță să cheme pe prigonitoarele părți în zilele și ceasurile hotarite.

Art. 253. — De vor fi pricinile ce să

1) În ediția din 1847, la acest aliniat s'a mai adăogat: »Să vor păzi însă pentru lăcuitarii de afară cele legiuite de pravilă asupra timpului întru care aceștia nu pot fi chemați la judecată.« Eđitorul motivează adausul din text ca determinat de faptul că el alcătuiește sfârșitul paragrafului 2 al legiuirei asupra vremii vacanțiilor din anul 1831.

să înfățișeze la judecată simple și pe scurt, să vor judeca la întâia înfățișare ; iar de vor fi mari și încurcate, 7 pre- zidentul va porunci prigonitoarelor părți să-și aducă tacrirurile lor în scris și subț a lor iscălitură.

Art. 254. — Spre a să înlesni cer- cetarea pricinilor celor mari și în- curcate și spre a nu zăbovi hotărîrea lor, prigonitoarele părți trebuie să ducă la cancelaria judecătoriei cu trei zile cel puțin mâi înaintea înfățișării lor, toate tacrirurile scrise și iscălite de dânsule.

Le vor aduce însă după chipul de mai jos :

Zabetul ¹⁾ judecătoriei, căruia să va fi dat jalba cea adevărită de presiden- tului, o va face cunoscută îndată păr- tului. Acesta în trei zile după înștiin- țarea ce au luat, va face răspunsurile sale în scris, pe care le va da zapciu- lui ca printr'însul să se facă cunoscute protivnicului său.

După aceasta jăluitoriul are asemenea trei zile soroc ca să citească răspun- surile cele înpotriva cererii lui și să-și facă întâmpinările sale, pe care le va da zapciului ca să le trimită pârâtului, carele de va mai avea cevași a răs- punde înpotrivă, are iarăși soroc de alte trei zile.

Art. 255. — După ce prigonitoarele părți vor isprăvi într'acestași chip toate tacrirurile lor, aprodul le va aduce la cancelaria judecătoriei, unde fieșicare dintr'însele va da inscristurile sale, luând dela logofăt adevărîntă de priimire.

Apoi preșidentul va orândui o zi afară din cele ce sânt hotărîte pentru judecăți, întru care toți judecătorii sânt îndatorați să se strângă la un loc, ca să citească cu luare aminte scrisurile de mai sus zise, care să vor citi și a daoă oară la înfățișarea pricinii.

Art. 256. — Către aceasta, prezi- dentul va putea să orândească la unele întâmplări un judecător să meargă în fața locului, de va fi trebuință, ca să

descopere ființa pricinii și să asculte arătarea marturilor, făcând pentru toate raportul său ; dacă lucrul pentru care merge judecătoriu în fața locului ca să-l vază ori să-l prețuească cere știin- țele ce nu le are el, va lua împreună cu dânsul oameni cu știință de acel lucru, care vor da părerea lor ²⁾).

Atunci raportul să va iscăli de ju- decător și de oamenii cu știință, iar când aceștia nu vor ști să iscălească, să va vorbi în raport pentru aceasta, și punerea degetului lor va sluji drept iscălitură.

Art. 257. — Când judecătorii vor socoti că s'au îndestulat de toată curge- rea pricinii, își vor da hotărîrea lor ; însă anaforoa să se facă după mulți- mea glasurilor.

Preșidentul va aduna îndată și în odaia de judecată părerile judecătorilor începând totdeauna dela cel mai mic la rang.

Cu toate acestea judecătorii pot să se tragă într'altă odae de vor socoti că trebuie să se chibzuiască între dânsii. După aceasta vor eși iarăși în odaia de judecată ca să-și dea hotărîrea lor, care totdeauna și fără nici o osebire să va cuvânta cu glas mare înaintea prigonitoarelor părți și a tuturilor celor ce să află față ³⁾).

Art. 258. — Orice cerere pentru care să va porni jalbă la judecătorii de întâia cercetare, va cerca mai în- tâiu mljlocul împăciuirii. Preșidentul judecătoriei va cerca a împăciui pe prigonitoarele părți mai înainte de a intra ele în judecată. De le va putea împăciui va da la mâna fieșcăruia dintr'însele carte de împăciuire, ce să va trece în condica cancelarii întru care vor iscăli amândoa părțile, iar nepu- tându-să împăca, vor fi slobode de a să înfățișa la judecata.

Art. 259. — În prigoniri de lucruri mișcătoare și pentru datorii de bani, pân-

2) În ediția din 1847 se adaogă textul legii asupra prețurilor judecătorești votată de Ob- șteasca Adunare în 1831.

3) Idem art. 9 al legii asupra scăderilor jude- cătorești din 1831.

1) În ediția din 1847 cuvântul zabetul este înlocuit cu "zapciul".

ritul să va trage la judecătoria a locului unde-și are lăcașul său, iar pentru lucruri nemîșcătoare, precum și pentru cereri de despăgubire pentru pagubile ce s'au pricinuit la holde, de călcare de pământ, de așazarea pietrilor strămutate și alte asemenea să va trage la judecătoria locului, unde să află lucrul de prigonire.

Când să va cere lucruri nemîșcătoare, o moștenire sau orice altă prigonire coprinzătoare de feluri de lucruri, care să se aile în multe județe, atunci jalba să se dea la judecătoria locului, unde pârîtul își are lăcașul său, afară numai când amândoa părțile vor primii prin înscris subt a lor iscălitură și trecut în condica canțelarii, să se judece la judecătoria jăluitarului.

Art. 260. — Cel ce să va osândi de către o judecatorie de întâia cercetare, va avea soroc de două luni ca să pornească apelație. ¹⁾

Acest soroc va curge pentru hotărîrile judecăților ce să fac față fiind amândoa părțile, din zioa întru care prin darea copii de anafora să vor face cunoscute acele hotărîri prigonitoarelor părți la care vor privi. Spre aceasta cel ce va primii copie de anafora, va fi dator a iscăli în condica aprodului ce-i va aduce acea copie cu însemnare de leatul, luna, zioa întru care va fi priimit-o, sau în condica canțelarii judecătoria, dacă să va întâmpla a să da anafora de logofătul de anaforale.

Când nu va voi una din prigonitoarele părți a primii copia de anafora și a iscăli în condică, precum mai sus s'au zis, atunci aprodul va face arătare prezidentului judecătoria de această împotrivire, care pe loc o va trimite cu oțnoșenie către poliție. Atunci poliția va da pe loc ajutor polițienesc vătăfului de aprozi, ca să aducă pe acea parte, care de nu va voi iar a primii copia de anafora, va iscăli polițianul în condica aprodului, având a curge atunci sorocul apelații din zioa întru

care să va dovedi că s'a înfățișat aprodul la acea parte.

Când prigonitoare parte va lipsi de acasă, aprodul va lăsa copia de anafora la un om de ai casii, care să va iscăli în condică, iar negăsind pe nimeni sau nevoind nimeni din oamenii casii a se înscrie în condică, aprodul va fi dator a se mai întoarce și a doilea oară și când iarăși nu va găsi pe nimeni, atunci să va urma precum s'au zis mai sus pentru cei ce nu voesc a primii anafora.

Orice prigonitoare parte nu va fi șazătoare în orașul așazării judecătoria va fi datoare înfățișându-să să arate pe unul din lăcuitorii statorniciți într'acel oraș, care să va însărcina prin înscris iscălit de amândoi a primii în lipsa acei prigonitoare părți, toate hărțile câte vor privi la acea prigonitoare parte și care îndreptându-se la acea gazdă, să vor socoti întocmai ca când ar fi îndreptate către însuși acea parte: însă lăcuitorii țărani duprin sate nu vor fi supuși la această formalitate, dar prezidentul judecătoria locului va avea îngrijire pentru unii ca aceștia, la întâmplare de a lipsi, ca copiile de anaforale să li să trimită prin subtocărmuitori în primirea juraților, care pe deoparte, datori vor fi a le da acela la care vor privi, iar pedealta vor trimite prin subt-ocărmuire la judecatorie adeverință cu însemnarea de leatul, luna și zioa priimirii, din care zi să va socoti curgerea sorocului apelații puindu-să acea adeverință la dela pricinii.

Iar pentru hotărîrile judecăților ce se face în lipsa unei părți, acea parte osândindu-să, va avea soroc de opt zile de când i se va face cunoscut hotărîrea, ca înfățișându-să într'aceast curs de vreme la acea judecatorie de către care s'au osândit, să-și arate cuvintele care l-au împiedicat de a veni la soroc și să-și aile cuviincioasa îndestulare la dreptățile ce va avea, intrând judecătoria în de isnoavă cercetare a pricinii: iar nearătându-să

1). In ediția 1831: »trei luni«

osânditul într'acest soroc de opt zile, nu va mai fi priimit înaintea judecătorei ce-l va fi osândit, dar va putea porni spre îndreptare apelație la mai înaltă judecată în sorocul cel legiuit, socotit din zioa întru care să va fi făcut cunoscută hotărîrea. Intocmirile coprinse într'acest paragraf privesc deopotrivă și la hotărîrile Divanurilor.

Apelația se va da către prezidentul cei mai mari judecătorei la care să cuvine să o judece.

Daca partea cea osândită va lăsa să treacă sorocul apelației ce mai sus s'a însemnat fără să pornească apelație, hotărîrea judecătorei de întâia cercetare va dobândi tărie și se va pune în lucrare. ¹⁾

Art. 261. — În pricini criminalicești, prezidentul judecătorei de întâia cercetare, îndată după judecata și osândirea vinovatului, va fi îndatorat să-l trimită, în bună pază către despărțirea criminalicească de care spânzură judecătoria.

Prezidentul va trimite tot într'aceiași vreme, către prezidentul despărțirii de mai sus zisă și toate hârtiile câte privesc asupra pricinii.

Asemenea să va urma și pentru hotărîrile ce să fac în pricini de vini mici, fără numai când osânditul va arăta înaintea judecătorilor și în scris că nu voește să pornească apelație.

La asemenea întâmplare, procuratorul va avea trei zile soroc, ca să defăimeze hotărîrea, scriind înpotriva ei către judecătoria cea mai mare, însă aceasta trebuie să o facă, atât când alegerea judecătorei de întâia cercetare osândește pe vinovat, cât și când îl desvinovățează, de câte ori adecă nu va fi următoare pravilei. ²⁾

Art. 262. — Judecătoriile de întâia cercetare, vor urma întocmai pentru

cercetarea și urmarea între ale judecăților în pricini criminalicești, după canoanele ce s'au întocmit pentru despărțirile criminalicești, a Divanurilor judecătorești și în pricini de comerț după orânduelile ce s'au așezat pentru judecătoriile de comerț. ³⁾

Art. 263. — Prezidentul judecătorei de întâia cercetare va putea cere ajutorul jandarmeriei ce să va afla în partea locului de câte ori va avea trebuință pentru ținerea bunei orândueli și pentru săvârșirea poruncilor i a hotărîrilor judecății, când va întâmpina înpotrivă. ³⁾

§ II.

Pentru judecătoriile de prin sate sau de împăciuire.

Art. 264. — Spre a nu fi siliți lăcuitorii satelor a să duce pe la orașele seaunilor isprăvnițești du prin județe pentru jăluirii de prea puțin preț, care mai multe ori să întâmplă între dânșii și spre a nu să cheltui pentru acest fel de lucruri, să va așaza în fieșcare sat judecătore de împăciuire întocmită de preotul și de trei jurași ce să vor alege de lăcuitorii satului, însă pentru cercetarea judecăților ce urmează între vâteni în pricini de stricăciune ce fac vitele pă pământuri roditoare, fiindcă după pravilă stăpâniii vitelor să osâdesc a plăti toată paguba ce va fi pricinuit și că să poate întâmpla ca vitele ce va fi făcut stricăciune să fie chiar ale jurașilor, de aceia, la asemenea întâmplări stăpânu moșiei însuș sau cel orânduit din partea sa va intra împreună cu preotul și jurașii satului în cercetarea acestor fel de pricini, adecă de verice călcare și stricăciune de vite a viecăruiă ⁴⁾.

Acești jurași să vor alege de isnoavă pe tot anu și vor lua fieșcare din una

1) Am reproduc textul așa cum a fost completat prin legea modificatoare art. 260, 278 și 325 din 1832. Aliniatele 2, 3, 4, 5 și 7 nu figurează în ediția din 1831.

2) Modificat în ediția din 1847 potrivit legiurii din 1832 asupra atribuțiilor procurorilor.

3) Idem potrivit legiurii asupra căderii judecătorilor în pricini criminalicești.

4) Partea finală a aliniatului, după cuvintele «lăcuitorii statului» s'a suprimat în ediția din 1847 spune editorul, «fiind îndeplinit prin regulamentul asupra stricăciunii pricinuite de vite».

din trei trepte ale sătenilor, osebiți după treapta și starea avuturilor lor.

Cu acest chip jurații ce să vor lua din fieșcare treaptă, dela cea mai cu stare până la cea mai săracă, vor înfățișa obrazul lor și vor îngriji ca un om de cutare treaptă sau de cutare stare să nu să ocrotească mai mult decât al altia.

Tot acești jurați vor putea să se aleagă de isnoavă pe al doilea și al treilea an, șcl., daca satul este mulțumit de purtarea lor și daca ale lor trebui îi va slobozi.

Art. 265. — Judecătoria de împăciuire într,acestaș chip întocmită, să va aduna în toate Duminicile și celelalte sărbători după eșirea bisericii, la casa preotului, ca să cerceteze toate prigonirile ce să vor fi întâmplat pe o săp-

tămână între săteni, silindu-să a-i împăca cu prigonitoarele părți¹⁾.

De-i va împăca, să va da carte de împăciuire la mâna fieșcării părți, care carte să va scri de preotul și să va iscăli atât de toate mădulările judecătoriai cât și de prigonitoarele părți sau cel ce nu va știe să scrie, după ce va însemna în carte acea întâmplare, va pune degetul său în loc de iscălitură.

Art. 266. — Iar neputând să-i împăce această judecătoria, va da la mâna prigonitoarelor părți, carte doveditoare că nu s'au putut împăca, cu care să se arate el la judecătoria de întâia cercetare; cu toate acestea judecătoria de împăciuire poate să judece prigonirile sătenilor care nu să sue mai mult de taler zece sau cincisprezece și hotărîrea ei pentru acest fel de pricini să va pune în lu rare²⁾.

SECȚIA III

Pentru divanurile judecătorești.

Art. 267. — Divanurile judecătorești sânt în Valahia mai mari judecătoriai, care judecă apelațiile ce să dau înpro-tiva hotărîrilor judecătoriaiilor de întâia cercetare.

Art. 268. — Divanurile vor fi două la număr, dintre care unul să va afla în București și celalalt în Craiova.

Cel dintâiu va judeca toate apelațiile ce să vor da înpro-tiva hotărîrilor judecătoriaiilor din treisprezece județe de dincoace de Olt, în vreme ce cel d'al doilea va judeca hotărîrile judecătoriaiilor de cinci județe de dincolo de Olt.

Art. 269. — Divanul din București să va alcătui de douăsprezece mădulare alese dintre boerii cei vrednici și cu știință: șapte dintre aceștia vor întocmi despărțirea politicească și ceilalți cinci despărțirea criminalicească.

Divanul Craiovei să va alcătui de opt mădulare dintre care cinci vor fi pentru despărțirea politicească și trei pentru cea criminalicească.

Art. 270. — Fieșce despărțire a unui Divan va avea un prezident dintre mădularile ei și va judeca numai pricinile ce să aduc la căderile ei. Pe lângă fieșce Divan să vor orândui toți ceilalți trebuincioși cinovnici pentru care s'au vorbit la articolul 216.

Art. 271. — Niminea nu poate fi la aceste Divanuri judecător sau logofăt de nu va avea vrâstă de 27 ani, nici prezident unii despărțiri de nu va fi de 30 ani deplin.

Art. 272. — Divanurile judecătorești având drept să judece hotărîrile judecătoriaiilor de întâia cercetare, vor strica și vor îndrepta toate alegerile lor, câte vor fi făcut înpro-tiva pravilii, ori că n'au păzit formalitățile sau capetele ei.

1) În ediția din 1847, aliniatul 1 al art. 265 este modificat potrivit legii din 1837 asupra datorilor între partea judecătorească și otcărmitoare.

2. Idem.

§ I

Pentru despărțirea politicească

Art. 273. — Despărțirea politicească va judeca numai apelațiile ce să dau în pricini politicești.

Art. 274. — Zăpciul Divanului va face cunoscută protivnicului apelația dinpreună cu copiia alegerii, întocmai după formele și regulile ce s'au însemnat la art. 248, 249 și 250.

Art. 275. — Precum și când va face trebuință de tacriruri, zăpciul va păzi formalitățile ce urmează la judecătoria de întâia cercetare, după coprinderea articolului 254.

Art. 276. — Când pârîtul asupra căruia să va porni apelația nu va veni la judecată, după ce să va chema de două ori d'arândul, hotărîrea asupra apelații să va da după coprinderea art. 251, iar pentru celelalte să vor păzi cele ce să copriră în art. 247, 252, 253, 255, 256, 257 și 263. ¹⁾

Art. 277. — Despărțirea politicească va hotărî desăvârșit, fără a mai avea judecata ei apelație, până la preț sau la sumă de lei 5000 capital sau lei 500 venit, când adevărat hotărîrea ei va fi într'o glăsuire cu a judecătorii de întâia cercetare. Asemenea să vor hotărî desăvârșit și toate pârile pentru care prigonitoarele părți în judecată aflându-se la această despărțire, vor priimi a să judeca desăvârșit și fără apelație ²⁾.

Art. 278. — Pentru orice altă întâmplare, afară de aceia ce s'au însemnat în articolul demai sus, cel ce să va socoti năpăstuit după hotărîrea despărțirii politicești, va avea soroc de două luni ca să-și pornească apelația sa. Să vor păzi întocmai cele coprînse

1) În ediția din 1847 s'a suprimat din enumerarea articolelor, art. 263, ca unul ce a fost modificat ulterior.

2) Modificat în ediția din 1847 în concordanță cu legiuirea asupra căderii judecătorilor și a Divanurilor din 1831.

în paragrafurile 2, 3 și 4 ale art. 260 ³⁾.

II

Pentru despărțirea criminalicească.

Art. 279. — Despărțirea criminalicească va judeca ca toate judecățile judecătorilor de întâia cercetare făcute în pricini de vini mari și mici ⁴⁾.

Art. 280. — În 24 ceasuri după sosirea pârîtului și punerea lui la popreală, prezidentul despărțirii criminalicești îl va aduce înaintea sa ca să-l cerceteze. Pârîtul să va întreba :

I. De n'are cevași a mai adăoga sau a mai schimba la cea dintâiu arătare a lui ; 2-lea, de ș'au ales vreun avocat ca să se judece în locul său.

Când pârîtul va zice că n'are avocat, prezidentul îi va orânduî unul dintre avocații Divanului, căruia va da toate înscrisurile ce privesc la acea pricină ca să le citească și să se pregătească pentru ocrotirea pârîtului.

Art. 281. — Dacă după acest raport și după cetirea tutulor înscrisurilor ce dovedesc vina, despărțirea criminalicească va găsi cu cale că învinovățirea pârîtului este îndestul dovedită, va porunci că dela popreală să se pue îndată în închisoare.

Art. 282. — Iar dacă din potrivă să va încredința că pâra este mincinoasă și că fapta învinovățirii nu este mare, va porunci a să slobozi pârîtul, dându-să pă chezășie până la cea desăvârșită hotărîre a judecății lui.

Art. 283. — Prezidentul poate să aducă pă toți marturii cari să vor socoti de trebuință.

3) Prin legea modificatoare din 1832 Obșteasca Adunare modifică art. 278, dându-i următoarea redactare : *Pentru orice altă întâmplare afară de aceia ce s'a însemnat în articolul de mai sus, cel ce să va socoti năpăstuit după hotărîrea despărțirii politicești, va avea soroc de o lună ca să-și pornească apelația sa. Să vor păzi întocmai cele coprînse în paragrafurile 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, și 10 ale articolului 260.*

4) Modificat în ediția din 1847, potrivit legiuirii asupra căderii judecătorilor în pricini criminalicești și potrivit legii asupra judecătorii llfovului.

Însă dacă acei marturi lăcuiesc mult departe de locul unde să află aşezat Divanul, prezidentul va însărcina pe judecătorii de întâia cercetare a locului unde își au ei lăcașul lor ca să le ia mărturia în scris pe care luându-o o va trimite pecetluită către prezidentul ce au cerut-o.

Art. 284. — Tot marturul ce să va chema să-și dea mărturia sa, este dator să vie. Cheltuiala venirii marturilor să va plăti dela pârît de să va osândi, iar de să va desvinovăți dela pârîș.

Art. 285. — Când să vor isprăvi aceste formalități și pricina va fi gata de a să judeca, prezidentul va orându zioa întru care trebuie să se înfățișeze.

Pârîtul să va înfățișa cu avocatul său și cu trebuincioși paznici.

Prezidentul îi va cere să-i spue numele, porecla, vârsta, meseria, lăcașul și locul nașterii sale.

Art. 286. — După aceasta, logofătul va ceti cu glas tare înscrisul învinovățirii sale și-i va face cunoscut numele marturilor ce s'au adus spre mărturie. Dacă pârîtul va socoti că are cuvânt a nu primi pă unul sau pe mai mulți marturi din cei aduși, trebuie să arate judecătorii cuvintele sale, pe care le va primi sau nu, după cum va găsi cu cale.

Art. 287. — Prezidentul va îngriji ca marturii până a nu-și da mărturia lor să nu se afle în odaia judecătoriei și va lua trebuincioasele măsuri ca să nu să sfătuiască între dânșii. De aceia va porunci ca fieșcare martur să se cheme deosebit a-și da mărturia sa.

Când un martur să va chema ca să-și dea mărturia sa, prezidentul îl va pune mai întâiu să jure că va vorbi fără știială, fără vrăjmășie, fără părtinire și că va spune curat adevărul; pe urmă îl va întreba de numele, porecla, vârsta, meseria, lăcașul și locul nașterii sale, de cunoaște pe pârîtul mai înainte de a cădea în vinovățire și de este rudă cu pârîtul sau cu pârîșul și până la care spiță. După aceste cercetări prezidentul va porunci martur-

lui a arăta toate câte știe asupra pricinii.

Art. 288. — Logofătul va scri fieșce arătare și va însemna adăogările, schimbările și deosebiri ce pot fi între arătările de atunci a unui martur și între cele de mai nainte ale lui.

La fieșce noă arătare a marturului, prezidentul va întreba pe pârîtul de n'are cevaș a răspunde înpotrivă. Când pârîtul va voi să întrebe ceva pe un martur, să va adresa către prezidentul, ca prin mijlocirea lui să i să facă întrebare.

Art. 289. — Ascultându-să marturii pârîșului, judecătorii vor urma a asculta și pe marturii pârîtului. Acesta va putea cere ca marturii, dându-și mărturia lor, să iasă afară din odaia judecătoriei, va putea încă să ceară ca un martur sau mai mulți ce își vor fi dat mărturia lor să se cheme iarăși ca să se întrebe de isnoavă ori deosebi sau innaintea altor marturi.

Art. 290. — Când mulți să află căzuți tot într'aceiași învinovățire, prezidentul va putea scoate din odaie pe unul sau pe mai mulți pârîți innainte, pe vremea sau în urma arătării unui martur, ca să-i cerceteze deosebi, însă va fi îndatorat să facă cunoscut fieșcărui pârît, ce nu să află față la a-ceastă cercetare, ceiace va fi dovedit în lipsa lui, din întrebările sale.

Art. 291. — Marturul ce să va dovedi că au mărturisit minciuni să va pune la popreală până când să va judeca.

Art. 292. — După ce să vor isprăvi toate trebuincioasele formalități pentru îndestularea judecătorilor, precum și toată cercetarea, prezidentul va întreba pe judecători cu aceste cuvinte: „Este îndestul dovedit din înscrisurile ce s'au arătat și din mărturiile ce s'au dat, că pârîtul este vinovat pentru cutare furtișag, cutare omor sau cutare altă vină mare ori mică, ce au făcut cu toate împrejurările cele coprinse în scrisul pârîi sale?”

Judecătorii până a nu da hotărîre pricinii, vor putea să se tragă în de-

osebi odae, ca să se chibzuiască între dânșii și după aceasta vor veni iarăși în odaia judecătoriei, unde prezidentul va aduna păreriile lor.

Art. 293. — Când cele mai multe păreri osândesc pe pârîtul, atunci prezidentul va ceti cu glas tare înaintea tutulor celor ce să află față și a pârîtului, capul pravilei după care se osân-dește; logofătul va scrie anafora o tre-când într'insa capul pravilii cel osânditor și în cel mai scurt soroc o va da-o jude-cătorilor să o iscălească. ¹⁾

Art. 294. — Orice hotărîre de ju-decată, dată asupra unui boer ce s'au osândit la vreo pedeapsă trupească, ori de necinste, precum închisoare la pușcărie, trimitere la ocnă șel., nu să va putea pune în lucrare până când Dom-nul nu-l va scădea mai întâiu de cinstea lui, luându-i rangul sau celelalte titluri.

Art. 295. — Când o pricină dată în cercetarea despărțirii cuiminalicești și nejudecată încă, va înfățișa atât de mari împrejurări, încât procuratorul va socoti că este de trebuință a să cerceta împreună de amândoa despărțirile, a-tunci va da de știre marelui logofăt, ministrului Dreptății, care după porunca Domnului va hotărî adunarea la un loc a amândoa despărțirile, orânduind zioa strângerii lor.

Art. 296. — Să va urma întocmai pentru toate celelalte, după coprinderea

articulului 261, cu această deosebire numai, că în pricini de vini mici, des-părțirea criminalicească va judeca de-săvârșit, fără a avea judecata ei ape-lație, toate învinovățirile câte să pe-depsesc cu închisoare până la două luni.

Art. 297. — Stăpânirea va îngriji ca temnițele să fie sigure și curate ca să nu să vatăme sănătatea vinovaților.

Pentru întocmirea temniților și a altor închisori, se va alcătui un deosebit regulament. Pentru aceasta dar, Domnul dinpreună cu Obicinuita Obșteasca Adunare, îndată după strângerea ei, va orându o comisie pentru alcătuirea acelu regulment.

Vinovaților să va da îmbrăcăminte, hrana, lumânările, lemnile de foc, din banii ce s'au orându pentru acest sfârșit la capul Finanțelor. Cât pentru avaeul ce plătea vinovații când să slobozea dela închisoare, să va des-puternici, stricându-să pentru totdeauna, din zioa ce să va pune în lucrare acest regulament. ³⁾

Art. 298. — Domnul va putea să micșoreze pedeapsa vinovaților și încă a-i erta la unile întâmplări. Pedepsele cu tăerea mâinilor sau cu moarte, pre-cum și cazona sau muncile, să strică și să desputernicează, fără a să mai putea urma de acum înainte.

Osânda confiscării avuturilor, ca una ce este înpotriva pravilii și a obiceiu-rilor țării nu să va putea urma niciodată.

SECȚIA IV

Pentru judecătoriiile de comerț.

Art. 299. — Judecătoriiile de comerț sânt judecătorii mai mari, care ju-decă pricini comerciale, apelațiile ce să

dau înpotriva hotărîrilor a judecătoriiilor de întâia cercetare.

Aceste judecătorii să vor afla una în politia București și alta în politia Craiovei, după coprinderea articolului 268.

1) În ediția din 1847, unicului aliniat al arti-colului 243 i se adaugă art. 14 din legiuirea a-supra căderii judecătoriiilor în pricini criminale și corecționale din 1832.

2) Articolul e modificat în ediția din 1847, fiind înlocuit cu diverse dispozițiuni luate din aceeași legiuire asupra căderii judecătoriiilor în pricini criminale și comerciale.

3) Modificat în ediția din 1847, potrivit re-gulamentului de organizare a temnițelor.

Cea dintâiu să va întocmi de cinci mădulare și cea de a doilea de trei.

Art. 300. — Pentru politia București, prezidentul și unul din mădularile judecătoriei să vor orândui de Domn, iar ceilalți trei să vor alege prin balotației într'o adunare întocmită din cei mai însemnați neguțatori ai politiei.

Pentru întocmirea acești adunări, starostea de neguțatori cu ajutorul starostilor celor mai mari isnafuri din politie, va face o foae de treizeci neguțatori, cei mai lăudați pentru capitalurile, purtarea cea cinstită și buna orânduială ce păzesc în trebile lor.

Această foae să va da marelui logofăt ca să o iscălească și să hotărăscă zioa intru care să va face alegerea.

Art. 301. — In zioa cea hotărîtă, starostea va strânge la casa stărostiei pe toți neguțatorii cei trecuți în foaia de mai sus zisă, ca să aleagă prin balotație pe acele trei mădulare a judecătoriei de comerciu.

Aleșii să vor întări de Domn, după raportul logofătului celui mare și făcând jurământul cel obicinuit, vor intra îndată în slujba lor.

Art. 302. — Pentru politia Craiovei numai prezidentul să va orândui de Domn, iar celelalte două mădulare să vor alege de neguțatorii politii.

Pentru acest sfârșit, doisprezece din cei mai lăudați neguțatori ai politiei și care vor plăti cea mai mare patentă, să vor strânge în zioa cea hotărîtă de marele logofăt subt prezidenția starostii politiei și vor alege două mădulare după copriinderea articolului de mai sus.

Art. 303. — Nimeni nu va putea să se aleagă judecător de nu va fi în vârstă de treizeci ani deplin și de nu să va fi neguțatorit cu cinste cinci ani.

Art. 304. — Judecătorii să vor alege de isnoavă pe fieșce doi ani, căci o vreme mai îndelungată petrecută în slujbă publică, poate să vateme intereurile cele particulare.

Domnul va orândui la aceste judecătorii pe toți ceilalți cinovnici trebucioși.

Art. 305. — Pân celelalte orașe,

unde să află scaunile ocârmuirii ale judeților, fieșce staroste va trimite marelui logofăt la doi ani odată o foae de doisprezece neguțatori, lăcuitori ai celor orașe și care vor plăti cea mai mare patentă.

Marele logofăt va scoate din foae pe cei ce nu vor avea cerutele calități și va întocmi alte foi, pe care pecetluindu-le cu' pecetea gospodului, le va trimite judecătorilor din fieșce județ.

Cei ce să vor afla trecuți în foae, să vor chema pe rând câte doi, de câte ori să va infâmpla la acele judecătorii prigoniri de comerciu.

Prezidentul îi va pofti cu două zile mai nainte infățșării pricinii.

Aceștiia vor judeca și vor iscăli dinpreună cu ceilalți judecători, hotăririle ce să vor da în asemenea pricini.

Art. 306. — Judecătorii comerçului vor judeca toate prigonirile ce să vor naște din vreo faptă de comerciu.

Se socotesc fapte de comerçu :

I. Cumpăratul zaharelilor și a mărfurilor spre a să vinde de a doa oară sau a să închiria ori în natură sau după ce să vor lucra și să vor face bune de întrebuințat.

II. Orice întreprindere de fabrici, comisioane, transporturi pe apă ori pe uscat.

III. Verice trimitere de mărfuri de orice fel vor fi.

IV. Toate așezământurile dintre bancheri, neguțatori și neguțatoași și toate îndatoririle ce să nasc din polițe.

Art. 307. — Căderile judecătoriei de comerciu să hotărăsc după pofira pricinii fără să se socotească starea și meseria prigonitoarelor părți.

Așa dar, când prigonirea va fi pentru vreo faptă de comerçu, judecătorii comerçului să cuvine a o judeca, deși nu va fi una din prigonitoarele părți neguțatori.

Asemenea prigonirile dintre neguțatori pentru pricini politicești și neinclinate cu negoțul, precum vânzare de lucruri nemisçătoare, împărțire de moștenire, socoteli de epitropie și alte

asemenea, să vor judeca numai de judecătoriiile politicești.

Art. 308. — Bileturile de orânduială iscălite de neguțatori și făcute pentru lucrări neguțătorești să vor judeca de judecătoria de comerț.

Însă dacă aceste bilete vor fi făcute pentru alte lucrări, iar nu de negoț, precum cele ce să dau pentru zestre făgăduită și neplătită, pentru dobândire de lucruri nemișcătoare, pentru cumpărat de zaharele, în întrebuința cumpărătorului și a familii sale, să vor judeca numai de judecătoria politică.

De vor fi bileturile de orânduială agetarisite în dos de vreun neguțator, atunci iau haractirul polițiilor și trebuie să se judece de judecătoria de comerț deși nu vor privi la nișcarea faptelor de negoț.

Iar agetarisite de vreun obraz care nu este neguțator, să vor judeca de judecătoria politică, afară numai de vor fi făcute pentru lucrări neguțătorești.

Art. 309. — Judecătoria de comerț va judeca pe lângă acestea toate părțile câte să pornesc de neguțatori împotriva comisionarilor, factorilor, calfelor și slugilor, precum și părțile acestora împotriva aceloră pentru plată de simbrie.

Judecătoria de comerț va judeca asemenea bilanțul și celelalte cataște ale mofuzului neguțator și va cerceta datoriile ce cer dela dânsul, va prețui lucrurile ce dă el spre plata datornicilor săi.

Art. 310. — Când să va întâmpla a să cerceta socoteli și cataște de comerț, judecătoria va orânduie într'adins unul sau trei neguțatori, după trebuință, de nu să vor uni prigonitoarele părți a-i alege ele ca să cerceteze aceste socoteli și cataște; însă aceștia trebuie mai nainte de toate să încerce a împăca pe prigonitoarele părți și numai când nu-i vor împăca, atunci vor putea intra în cercetare ca să facă în urmă raportul lor înscris către judecătorie.

Art. 311. — Moștenitorii și văduva unui neguțator să vor judeca la judecătoria de comerț pentru toate faptele ce privesc la negoțul răposatului.

Art. 312. — Când la o cerere ce să va fi făcut înaintea judecătoriei de comerț, pârîtul să va împotrivi, făcând altă cerere dela jăluitor, pe care numai judecătoria politică poate să o judece, atunci cererea cea dintâiu nu să va judeca până când judecătoria politică va hotărî pe cea de al doilea a jăluitorului, precum adecă, când unul tras fiind din judecata judecătoriei de comerț ca să plătească un bilet, va cere și el dela jăluitor un legat sau o socoteală de epitropie.

Atunci judecătoria de comerț trebuie să nu judece pricina biletului, până când judecătoria politică va hotărî asupra cererii pârîtului pentru legat sau pentru darea socotelii epitropii.

Art. 313. — Hotărârile judecătoriei de comerț să vor pune în lucrare, cu toate că s'au pornit apelație împotriva lor, însă cel ce au câștigat judecata este îndatorat să dea destoinică cheazășie sau să pue la judecătorie lucruri de preț îndestulat, ca când va câștiga judecata cel ce au pierdut-o, după apelația ce au dat, să fie asigurat pentru pagubile ce i s'au pricinuit din pricina săvârșirii a hotărîrei cei dintâiu.

Această siguranță să se facă înaintea celui ce s'au osândit ca să se poată împotrivi când cheazășia, ori lucrurile ce s'au pus la judecătorie nu vor fi destoinice ca să-l despăgubească; pentru celelalte să va urma întocmai după copriinderea articolului 277 și 278.

Art. 314. — Cel ce nu să supune la hotărîrea judecătoriei de comerț să va pune la închisoare.

Art. 315. — Urmarea întru ale judecăților la aceste judecătorii, este întocmai ca și cea ce s'au orânduie pentru despărțirile politicești ale Divanurilor judecătorești.

SECȚIA V

Pentru judecătoria Poliții.

Art. 316. — Judecătoria Poliții să va întocmi de doi judecători și de un președinte și va judeca toate învinuiriile cele mici, precum înjurături, bătăi și alte greșeli, ce să vor întâmpla în poliția București. ¹⁾ Pricinile ce să vor întâmpla la această judecătorie să vor judeca pe scurt, fără înscrisuri și vechile.

Art. 317. — Pân județe învinuiriile cele mici, care să osândesc numai la închisoare de trei zile, sânt lăsate

asupra cercetării ocârmuitorilor, iar pentru orice altă întâmplare, vinovatul să va da în judecata judecătorii de întâia cercetare, care singură poate să o judece.

Art. 318. — Meșterii care vor voi să dea contracturilor ce fac între dânșii un haractir mai vrednic [de credință, să vor duce la această judecătorie ca le întărească.

SECȚIA VI

Pentru Inaltul Divan.

Art. 319. — Acest Divan va închipui cea de a treilea și de urmă treaptă de judecătorie; va fi cel mai Inalt Divan al Prințipatului Valahii și va judeca desăvârșit toate apelațiile ce să dau împotriva hotăririlor Divanurilor judecătorești și judecătorilor de comerț. ²⁾

Art. 320. — Inaltul Divan să va întocmi de șase judecători și de un președinte, carele este Marele ban. ³⁾

Domnul va orându-i lângă acest Divan pe toți ceilalți trebuincioși cinovnici pentru care s'au vorbit la art. 216 al acestui cap.

Art. 321. — Nimini nu să va putea orându-i judecător la Inaltul Divan de

nu va fi în vârstă de 35, nici președinte de nu va avea 40 ani deplin.

Art. 322. — Cel ce să va jălui împotriva hotăririi unui judecătorii făcută cu desăvârșire fără a mai avea apelație, cu cuvânt că nu avea cădere cea judecătorie să o facă, va fi îndatorat să pue mai întâiu depozit în mâna logofătului câte doi lei la sută din prețul lucrului pentru care să prigonesc, însoțind răvașul de priimirea banilor cu jalba sa, ca de nu va fi priimită cerearea lui, cea sumă să rămăe pe seama temniților; iar dinpotrivă, fiind priimită, Divanul va porunci a i să da înapoi atât acei bani, cât și ceiace va fi plătit protivnicului său după hotărirea ce s'au făcut cu desăvârșire pentru pricină ce nu să cuvinea să se judece cu desăvârșire, ci cu apelație la mai înaltă judecătorie; însă nu să supun la această punere de bani la cancelarie:

I. Cei ce aduc obraz al Statului.

II. Osândiții în pricini criminalicești.

III. Sărăcii carei vor avea dovadă în scris de sărăciia lor și iscălită de oameni cinstiți și vrednici de credință.

Art. 323. — Orice să va plăti după hotărirea unui judecător ce o va strica Inaltul Divan, să va întoarce înapoi.

1) Completat în ediția din 1847 cu dispozițiunile regulamentului asupra deosebirei judecătoriei llfovului.

2) Articolul 319, a fost modificat prin legiuirea din 1832 asupra hotăririlor Inaltului Divan și a alcătuirii Curții de Revizie, dar, spune editorul din 1847, practica a dovedit că e mai bine să se lase în lucrare cea dintâi alcătuire a art. 319.

În ediția din 1847 s'a mai adăogat însă un noul aliniat al acestui articol, cuprinsul art. 19 al regulamentului din 1832 asupra căderii judecătorilor în pricini criminale și corecționale.

3) În ediția din 1847 se adăoga dispozițiunile privitoare la înființarea a doi supleanți în Inaltul Divan, legiuire votată în 1831 de Obșteasca Adunare.

Către aceasta, urmarea într'ale judecăților la acest Divan este întocmai cu ceiace s'au rânduit pentru celelalte judecătoria, cu această osebire, că la cea dintâiu și a doilea treaptă de judecatorie pot prigonitoarele părți, pentru aducerea vreunui înscris să ceară soroc pe care judecătoria îl dau sau nu, după felul și împrejurările pricinii, iar la înaltul Divan cererea de soroc spre a aduce vreun alt înscris, nu este priimită, precum nici vreo problemă nouă, care nu s'au făcut la judecătoriile cele mai mici.

Art. 324 — ¹⁾ Hotărârile Inaltului Divan să fac cunoscute Domnului prin mijlocirea marelui logofăt și Domnul poruncește a să pune în lucrare hotărârile ce vor fi făcute cu unirea glasurilor tuturor judecătorilor sau cele ce fiind făcute de cele mai multe glasuri să vor potrivi întocmai cu hotărârile celorlalte mai mici două judecătoria.

Dar când două mădulare a Inaltului Divan vor fi de o împotrivă părere cu a tovaroșilor lor asupra unii pricini, care la judecătoriile cele mai mici nu s'au judecat tot într'un fel, atunci partea cea osândită poate să ceară prin jalbă către Domnul a i să cerceta pricina de isnoavă și Domnul o va trimite Inaltului Divan poruncind a intra în al doilea cercetare dinpreună cu marele logofăt și cu prezidenții tuturor judecătoriilor din poliția Bucureștii, afară numai de prezidentul judecătoria care va fi judecat acea pricină și împotriva hotărârii ei s'au pornit apelație către Inaltul Divan. Divanul într'acestaș chip întocmit, va da după mulțimea glasurilor cea desăvârșită hotărâre a sa, pe care o va întâri-o Domnul, poruncind a să pune în lucrare. Judecățile hotărându-să cu acest chip să vor socoti săvârșite pentru totdeauna fără să poată vreuna din prigonitoarele părți în nici într'o vreme, nici în domnia Domnului, ce să află în scaun, nici întru a moștenitorilor săi, să ceară a să judeca sau a să cerceta judecata sa de isnoavă.

1) și 3) Modificate în ediția din 1847.

Art. 325. — Sorocul de a da jalbă către Domn împotriva hotărârii Inaltului Divan spre a să cerceta de isnoavă va fi de o lună.

Să va urma întocmai după copriinderea paragrafului 2, 3, și 4 al articolului 250. ²⁾

Art. 326. — Verice hotărâre a Inaltului Divan prin care osândește la vreo pedeapă trupească ori defăimătoare, să va face cunoscută Domnului, care după ce o va întâri, va porunci a să pune în lucrare. ³⁾

Art. 327. — Când un judecător sau o judecatorie întregă va cădea în vreo învinovățire sau vină pentru cele ce privesc la slujba sa, Domnul va trimite pricina în cercetarea Inaltului Divan, care va judeca acest fel de pricină înaintea marelui logofăt și găsindu-l vinovat, va înștiința pe Domnul de pedeapsa ce hotărăște, pravila, după mărimea împrejurărilor.

Art. 328. — De să va pâri vreunul sau mai multe mădulare ale Inaltului Divan pentru vreo vină sau oarecare învinovățire asupra datoriiilor dregătoriei lor, să vor judeca înaintea amândoă despărțirilor Divanului judecătoresc adunate la un loc și având prezident pe însuși Domnul.

Art. 329. — Orice urmare într'ale judecăților atât politicească, comercială, cât și criminalicească, care va fi trecut încă pân toate treptele judecătorești, nu va putea să prelungească, de va fi prin puțință, mai mult de 18 luni, bez întâmplarea ce să coprinde la art. 249.

Art. 330. — De să va întâmpla pricină pentru care pravila nu pomenește nimic sau de va fi vreun cap al ei întunecat încât să nu să poată potrivi cu hotărârea, Inaltul Divan, dându-și părerea lui asupra duhului acelu cap de pravilă, sau găsind de trebuință a să

2) Prin legea modificatoare din 1832, Obștesca Adunare dă art. 325 redacțiunea următoare: „Sorocul de a da jalba către Domn împotriva hotărârii Inaltului Divan spre a se cerceta de isnoavă, va fi de 15 zile. Să va urma întocmai după copriinderea paragrafului 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 al articolului 260.“

alcătui altul, va înștiința pe Domn printr'un raport cu deslușire și Domnul îl va da în cercetarea unei comisii subț prezidenția marelui logofăt, porun-

cind a să alcătui un izvod de legiuire, însă de va fi trebuință.

Acest izvod, priimindu-să de Obștea-sca Adunare și întărindu-să de Domn, va avea tăria pravilii.

SECȚIA VII

Pentru căderile marelui logofăt.

Art. 331 — Domnul va priveghea strașnic asupra judecătorilor din tot coprinsul Valahii prin mijlocirea ministrului său al Dreptății și al procuratorilor, ca buna orânduială în pricinile ce să nasc într'insele, urmarea întru ale judecăților, precum și hotărârile lor, să fie întocmai după coprinderea regulamenturilor și a pravililor celor orânduite.

Marele logofăt va îngriji a aduna toate trebuincioasele științe, va merge însuși spre cercetare pe la toate judecătoriile, cum și la Inaltul Divan și va putea a să afla față, de va fi trebuință, la adunările lor.

Va înștiința pe Domn pentru cinovnicii ce să vor depărta de datoriile dre-

gătorii lor și-i va recomanda pe cei ce să vor arăta mai cu deosebire printr'o bună și lăudată purtare.

Marele logofăt fiind așezat între deosebitele trepte de judecătorii și între Domn, toate raporturile prezidenților și a procuratorilor acestor judecătorii, cum și apelațiile împotriva hotărârilor Inaltului Divan, să vor supune Domnului prin mijlocirea lui, după coprinderea paragrafului al doilea al art. 324. Întărirea hotărârilor Inaltului Divan, poruncele de a să pune în lucrare, întăririle mezaturilor și a vânzărilor și cu un cuvânt toate pitacele domnești asupra orăduelii judecătorești, să vor adeveri de marele logofăt prin iscălitura sa.

SECȚIA VIII

Pentru trecerea în condică a zălogurilor și a foilor de zestre.

Art. 332. — Marele logofăt va avea în despărțirile cancelarii sale o masă pentru trecerea în condică a zălogurilor și a foilor de zestre. Trecerea să va face îndată fără a lăsa vreun rând nescris în două condici însemnate pe foia dintâiu și din urmă cu șah pe fieșcare foae și pecetluită cu pecetea gospod, una dintr'aceste condici va fi rânduită pentru trecerea tuturor datoriilor cu zălog de lucruri nemșcătoare și ceilaltă pentru trecerea foilor de zestre.

Art. 333 — Orice împrumutător cu zălog va fi dator a se înfățișa cu datornicul său înaintea marelui logofăt, subț osândă pentru neurmăre, a nu să

ținea în seamă zălogul împrumutării ca să-i arate suma banilor cu care o să-l împrumute și zălogul ce să dă spre siguranță.

După acestea, marele logofăt va cerceta mai întâiu dacă împrumutătorul și datornicul au legiuita vârstă și încredințându-să că nu să află nici o pravilnică împiedecare la această împrumutare, va porunci judecătoriei locului unde să află zălogul, să cerceteze subț răspunderea sa dacă acel lucru este într'adevăr al datornicului și să înștiințeze de aceasta.

Art. 334. — Să vor trece în condică numele i porecla împrumutătorului și a datornicului, sorocul plății banilor, și

suma cea împrumutată și felul zalogului precum și zapisul ce au făcut tocmitoarele părți între dănsule, carii vor iscăli în josul foii, unde va adeveri marele logofăt, care întărind în urmă chear zapisul împrumutării îl va da în mâna împrumutătorului.

Art. 335. — Orice foae de zestre să va trece din cuvânt în cuvânt în condica cea rânduită pentru acest sfârșit, subt osândă pentru neurmărire a nu să ținea foia în seamă și cu coprire de tot lucru mișcător și nemișcător, sau de suma banilor dați de zestre, precum și de așazământul ce să va fi făcut între amândoa părțile, foia de zestre să va întări de marele logofăt după ce să va trece în condică.

Art. 336. — Deci după orânduelile articolului de mai sus lăcuitorii poliții Bucureștilor să vor adresa la logofătul cel mare, iar cei duprin județe să vor adresa la judecătoria județului întru care își au lăcașul lor sau unde să va afla zalogul nemișcător ori dat de zestre.

La aceste întâmplări judecătoriile județelor sânt îndatorate a lua cuviincioasele științe și a să întocmi pentru trecerea în condică și întărirea acestor fel de acturi după coprirea articolului 332, 333, 334 și 335.

Art. 337. — Judecătoriile județelor vor fi îndatorate a trimite în trei zile către logofeția cea mare copie adevărită de orice foae de zestre ori contract de zalogirile ce să vor fi făcut în condicile canțelariilor, ca să se treacă și în condicile logofeții cei mari. Asemenea va urma și logofeția cea mare către judecătoriile pentru toate acturile de zalogire ori de zestre a nemișcătoarelor lucruri ce să află în județele acelor judecători.

Art. 338. — Când să va slobozi lucrul nemișcător de subt zalogire sau

când zestrea să va întoarce înapoi, ipotesiarii ¹⁾ să vor înfățișa la canțelaria aceia unde acturile s'au trecut în condică ori la logofeția cea mare, sau la judecătoria județului ca să fie față când să vor șterge din condică și să adevereze aceasta pe marginea ei cu iscăliturile lor, să va urma întocmai pentru aceasta după coprirea articolului de mai sus.

Art. 339. — La mutarea lucrurilor de zestre sau a unui zalog, ipotesiarii să vor înfățișa la cuviinciosul loc ca să șteargă actul dintăiu și să treacă în condică pe cel nou, urmându-să întocmai după coprirea a două articole de mai sus.

Art. 340. — Trecerea în condică a zalogirilor și a foilor de zestre să vor face fără nici o cheltuială sau altă plată de bani.

Art. 341. — Lăcuitorii duprin sate nu să supun la aceste formalități ca să nu să strămtoreze așazământurile lor, pentru care acest fel de măsuri sânt pentru acum de prisos și poate să fie sarcină pentru dănsii.

Art. 342. — Toate vânzările prin mezat a nemișcătoarelor lucruri să vor face fără nici o cheltuială sau altă dare de bani în judecătoriile de întâia cercetare duprin județele unde lăcuiesc ipotesiarii sau unde să află lucrurile cele ce să vând, urmându-să pentru aceasta întocmai după cuvântarea pravilii, însă să se înștiințeze logofătul cel mare ca să întărească stăpânirea cum-părătorului cu mai multă putere. ²⁾

1) Ediția din 1847 înlocuește cuvântul: ipotesiarii» cu «părțile interesante».

2) În ediția din 1847 se adaugă la finele articolului: «Către aceasta se vor urma și rânduelile coprinse în aneșul cu N. 5 al acestui cap», anexă publicată în aceea ediție.

SECȚIA IX

Pentru hotărnicia tuturilor moșiilor din Valahia.

Art. 343. — Spre a să da sfârșit la o mulțime de judecăți ce să ivesc neîncetat din pricina călcărilor hotarălor de moșii să va orândui într'adins în fieșicare județ o comisie ca să hotărască toate moșiile de acolo.

Art. 344. — Aceste comisii să vor întocmi fieșicare de trei boeri dintre care niciunul să nu fie stăpân de moșie în județul unde să va orândui și de un inginer ca să rădice harta.

Art. 345. — Cu un an mai înainte de a începe această hotărnicie, să va publica în toate județele, ca într'acest soroc, vericine va avea a să jelu pentru călcare de pământ să dea jalba sa către Domn, pentru a căruia primire va lua adevărînță dela marele logofăt. Toate aceste jălbi împărțindu-să pân județe, să vor trimite în cercetarea comisii fieșicărui județ.

Toate hotarăle moșiilor pentru care nu să va fi pornit jalbă către Domn în sorocul de mai sus, vor rămânea nestrămutate după stăpânirea ce au curs.

Art. 345. — Aceste comisii, bez cartea de hotărnicie, vor da fieșcărui proprietar și harta moșii sale, cu însemnarea hotarălor moșii învecinate, unde nu va fi nici o prigonire, vecinii vor iscăli pe liniile hotarălor dintr'această hartă, care să va adeveri și de către mădulările comisii, iar unde va fi prigonire, hotarăle să vor însemna după ce să vor cerceta cu luare aminte

sineturile prigonitoarelor părți, însă comisia va îngriji mai înainte de toate ca să-i înpace și când nu să va putea, va face raportul său către Divanul judedecătoresc arătându-și părerea sa, după care va da copie prigonitoarelor părți și cel ce nu să va mulțumi va da apelație către Înaltul Divan, care va judeca desăvârșit și va hotărî pentru totdeauna hotarăle acelor moșii.

Art. 347. — După ce să vor isprăvi hotărnicile cu acest chip să vor pune în păstrare la arhiva Înaltului Divan hartele cele cu lămurirea hotarălor și asemănată cu cele ce va da acest Divan pela mâinile fieșcărui proprietar, după ce le va adeveri.

Aceste harte vor sluji a nu să mai strămuta pietrile hotarălor și pentru orice altă nedomirire în pricina lor, proprietarul care după această hotărnicie va îndrăzni să calce pământ dela vecinul său, nu numai că-l va da înapoi, ci încă va plăti vecinului prețul acelu pământ, după prețuirea ce să va face în fața locului.

Art. 348. — Proprietarii vor plăti trebuincioasele cheltueli ale aceștii hotărnicii.

Obșteasca Adunare va hotărî prețul platii, precum și dreapta analoghie a ei, asemenea va orândui prin într'adins instrucție regulile ce trebuie să păzească aceste comisii de hotărnicie.

CAP. VIII

Dispoziții Generale

Art. 349. — Acest comitet îndeletnicindu-să prin capetele dinapoi întru înbunătățirile ce privesc la felurimea ramurilor Administrației Prințipatului Valahii, au trebuit să ia în băgare de seamă și cele următoare :

I. Înălțarea în ranguri și ranguri fără de slujbă, adecă paialăcuri.

II. Orânduirea în feluri de slujbe publice.

III. Chipul ocârmuirii' avuturilor bisericesti.

IV. Invățătura publică.

V. Temeiurile unei uniri mai de aproape într'amândoă Prințipaturile.

SECȚIA I

Pentru înălțarea în ranguri

Art. 350. — Abuzul paialăcurilor ce da Domnii dela o vreme încoace cu mare înlesnire s'au fost făcut pricina de multe și grele necuviințe.

Ca să se dea dar un sfârșit acestui abuz, de acum înainte nimenea nu va putea dobândi nici o înălțare de rang decât numai după adevărata slujbă ce va săvârși, aflându-să lucrători în orice treabă va fi orânduit.

Către aceasta, Domnul va putea să dea pentru slujbe însemnătoare către Stat, titluri de noblețe.

Pentru aceasta, Domnul va orândui ca Obșteasca Obicinuita Adunare să hotărască un număr de ranguri, pe rând pentru câte trele ramurile administrative, judecătorească și ostășasca,

ca printr'aceste dregătorii și slujbașii după vechimea slujbei și după treapta destoinicii fieșicărui să poată a ajunge prin înălțări treptelnice și asemănate cu ale lor meritela cele mai mari slujbe.

Art. 351. — Oricare rumân, nefiind în treapta nobililor, să va osebi prin slujbe publice, Domnul îl va face cunoscut Obșteștii Adunări ca să i să dea dreptul de noblețe, ori numai pe al său obraz sau moștenitoare, după mărimea slujbelor ce va săvârși. Așezarea unui asemenea la treapta nobleții, să va face prin actul Obșteștii Adunări întărită de Domn. Să vor întocmi condici unde să vor înscrie cărțile de noblețe și aceste condici să vor depune și să vor păstra în Arhivele Statului.

SECȚIA II

Pentru orânduirea în feluri de slujbe.

Art. 352. — Toți dregătorii și orânduiții în feluri de slujbe ale Admi-

nistrației, ostășești și judecătorești să vor alege și să vor numi de Domn.

Pentru toți ocârmuitorii de județ, sameșii și cinovnicii politicești ai carantinilor, Sfatul Administrativ va arăta Domnului câte doi candidați pentru fieșicare loc deschis și Domnul va alege dintr'aceștia câte unul.

Art. 353. — Toți suptocârmuitori de plăși și de plaiuri să vor alege de către nobilii și proprietarii de moșii a fieșicăriuia județ, dinpreună cu ocârmuitorul județului. Aceștia vor arăta la Sfatul Administrativ câte doi candidați pentru fieșicare plasă și plaiu și acest Sfat va supune a lor orânduire la alegerea Domnului.

Subtocârmuitorii de plăși vor fi aleși pe o curgere de trei ani între cei însemnați ai județului sau negăsindu-să acolo numărul cerut și din cei ce să vor afla în județele învecinate.

Art. 354. — Atribuțiile subtocârmuitorilor de plăși sânt:

I. Să îplinească cu întregime toate datoriile întru care să îndatorează după întocmirile capului III al acestui Regulament.

II. Să apere pe săteni de orice năpăstuire și sălnică luare, ce li să va face din partea trecătorilor sau a vericăruiua altul. Pentru aceasta vor înștiința ocârmuitorul județului și dacă nu să va face cuviincioasa îndreptare și despăgubire, să vor adresa la ministrul Trebilor din Lăuntru.

III. Să înștiințeze ocârmuitorul județului de orice s'ar urma întru a lor plasă, precum și de întâmplările de epidemii, de moarte în vite, de înecăciuni și de orice altă întâmplare ecstraordinară sau vătămătoare satelor.

Art. 355. — Trecându-să lefi pentru acești slujbași în socoteala casii Statului, de acum înainte nu vor putea să ceară nimic dela lăcuitorii satelor, nici să priimească cevaș subt orice numire va fi ¹⁾.

1) În ediția din 1847, articolul 355 este adăugat ca ultim alineat articolului precedent. În locul articolului 355, editorul din 1847, pune art. 1. 2 și 3 din legea din 1892 asupra întemeerei supt carmuirilor și a bunei orânduelt de prin sate.

Art. 356. — Schimbarea slujbașilor pe tot anul, care să obicinuia până acum în Valahia, fiind vătămătoare slujbei, să doboară cu totul.

Orice orânduît în slujba administrații să va numi pe trei ani, afară dintr'o greșală vădită și urmată după o pregătire sau când însuși să va trage din slujbă după a sa voință. Dacă însă într'aceasta curgere de vreme va da dovezi de vrednică purtare, va urma în slujba sa. Pentru aceasta slujbași vor avea vreme să cunoască mai bine ale lor datorii, să dobândească toată trebuincioasa ecsperiență; și slujba precum și meritul nu vor rămânea fără răsplătire.

Cât pentru cei orânduîți în partea judecătorească să va urma întocmai după întocmirile coprinse în articolul 215, capul VII.

Art. 357. — Toți orânduîții în slujbă, fără osebire, sânt datori la a lor numire, să facă și să iscălească jurământul următor:

„Jur în numele Prea Sfintei Troiți, să slujesc la slujba ce mi s'au încredințat cu râvnă, cu credință și cu dreptate, fără de a mă abate din datoriile prescrise, precum și de a păzi pravilile și de a respecta instituțiile patrii mele”.

Art. 358. — Domnul va orânduîi a să face prin ai săi ministrii, proiecturi de lege pentru atribuțiile poliții, a ocârmuitorilor de județe, a sameșilor și a altor slujbași a căror datorie nu s'ar găsi hotărîte cu îndestulă deslușire într'acest regulament. Aceste proiecturi să vor da în cercetarea Obșteștii Adunări și priimiindu-să odată de către aceasta și întărindu-să de Domn, vor sluji către orânduîții în slujbe de regule nestrămutate și către fieșicare pentru partea ce i să cuvîne.

SECȚIA III

Clirosul bisericesc și ocârmuirea avuturilor sale.

Art. 359. — Ca să se păzească cu toată întregimea vechile prerogative a clirosului Valahii și să se întâmpine de acum înainte tot abuzul, ce s'au fost introdus în ierarhia bisericească, mitropolitul și episcopii cei în lucrare, după întocmitoarele legi ale țării, să vor alege dintre bisericașii pământeni, cunoscuți pentru a lor pilduită evlavie, statornică învățătură și cercată destoinicie.

Alegerea acestor duhovnicești păstori să va face după drepturile și obiceiurile țării de către Obicinuia Obștească Adunare dinpreună cu boerii din treapta dintăiu ce nu să vor afla mădulări ai aceștii adunări.

După ce să va întări alegerea de de Domn, alesul păstor numai decât să va înscăuna într'a sa dregătorie și o va cârmui după canoanele bisericești și după pravilile și obiceiurile ce sânt legiuite până acum în țară.

Art. 360. — Mitropolitul să va alege dintre trei episcopi, ce vor fi în lucrare, adecă al Râmnicului, al Buzăului și al Argeșului, având calitățile cerute după articolul de mai sus și va priimi după vechiul obicei canonicasca întărire dela patriarhul Țarigradului.

Art. 361. — Mitropolitul și episcopii vor fi nestrămutați într'ale lor numiri, afară numai la întâmplare de abateri din duhovniceștile lor datorii și de o purtare politicească vătămătoare Statului, dovedită de Obicinuia Obștească Adunare și cunoscută de Domn¹⁾.

Art. 362. — Cuvincioasele simbrii a iconomilor și a protopopilor, precum și dările pentru botezuri, cununii, îngropări, să vor hotări printr'un regulament ce să va alcătui de mitropolitul din-

preună cu episcopii în lucrare și cu logofătul Trebilor Bisericești. Acest regulament să va da de Domn în cercetarea Obicinuiei Obșteștii Adunări și după ce să va primi de către aceasta și să va întări după toate cuviințele, va avea putere de lege²⁾.

Art. 363. — Pentru abuzurile și dă-răpănările făcute foarte adesea de către egumenii mănăstirilor celor închinete, la carii ocârmuirea avuturilor bisericești s'au fost încredințat, este neapărat ca această pricină să se pue în bună orânduială. Drept aceia, o comisie alcătuită sub prezidenția mitropolitului, de logofătul Pricinilor Bisericești, de patru boieri și de patru orânduși din partea Sfintelor Locuri, adecă Sfântul Mormânt, muntele Sinai, Sfânt-Agura și din Rumeli, să vor indeletnici întru cercetarea titlurilor și altor acturi atingătoare de mănăstirile cele închinete, să vor sfătui asupra urmatelor mai nainte abuzuri și asupra proiecturilor de îndreptare și în cele după urmă va hotări partea din veniturile lor, ce să va putea da în casele Statului pentru fapte de faceri de bine.

Vor fi orânduși mădulări ai aceștii comisii pentru mănăstirile neînchinete la locuri streine și patru bisericași pământeni aleși de către mitropolitul și carii vor fi părtași întru toate chibzuirile comisii de câte ori să vor urma pentru aceste mănăstiri.

Lucrările aceștii comisii săvârșindu-să și întărindu-să după cuviință, logofătul Pricinilor Bisericești va fi însărcinat să îngrijască a să păzi cele ce să vor hotări.

Către aceasta, tot întru datoria Logofătului bisericesc sânt și următoarele însemnări :

1) Articolul 361, în ediția din 1847 este adăugat ca ultim aliniat art. 360. În locul său, se intercalează un nou articol 361 din art. 1, 2 și 3 ale legii din 1833 asupra seminarelor.

2) În ediția din 1847, art. 362 este modificat și mult mărit prin intercalarea dispozițiilor legii din 1833 asupra protopopilor și preoților.

Domnul prin mijlocirea marelui logofăt al Pricinilor Bisericești, privilegiază ca tot clirosul din Valahia să se poarte cu bună orânduială și să nu calce pravilele și legiurile cele așezate într'acest prințipat.

Când vreunul din partea clirosului bisericesc să va amesteca la lucrurile care privesc numai la ocârmuirea Domnului, pricinuind printr'aceasta turburare la liniștea și buna orânduială a publicului, ori va intra în cercetare de pricini care privesc la judecătoriile politicești, precum și când va călca pravilele și legiurile acestui prințipat, ori nu să va purta cu bună orânduială după al său caracter, atunci logofătul Pricinilor Bisericești va face cunoscut Domnului pe aceia și va cere ca să se dea vinovatul în cercetarea părintelui mitropolit, față aflându-să și marele logofăt, spre a să judeca și a-și lua căzuta pedeapsă. Asemenea și când vreunul din dregătorii mireni va supăra vreun obraz bisericesc la cele ce privesc asupra datorțiilor slujbei sale sau îl va necinsti într'alt chip, marele logofăt îl va face cunoscut Domnului, cerând ca să se dea vinovatul în cercetarea și judecata judecătoriilor politicești spre a să pedepsi după mărirea greșalii.

Nici un schit sau mânăstire sau vreun alt chinovion nu să poate întocmi în Valahia fără a să da de știre mai întâiu marelui logofăt ca printr'insul să ia voia și slobozenia Domnului.

Asemenea și nici un egumen nu să poate așeza pe la toate mânăstirile, în toată țara, până a nu să înfățișă Domnului prin marele logofăt dinpreună cu mitropolitul și până a nu să întări de Domn, fără a să îndatora să plătească vreun ban subț nici un fel de numire; așijderea și orice stariț să va alege, numaidecât să se facă cunoscut marelui logofăt.

Fiindcă nu se cuvine ca obrazele bisericești să se tragă prin judecătoriile politicești pentru pricini de judecată, marele logofăt va îngriji ca aceștia având judecăți să-și orânduiască

negreșit avocați spre a să judeca în locul lor; iar dumnealui vel logofăt va sprijini judecățile lor prin toate mijloacele, ca să ia săvârșire în vreme și să dobândească partea ce va avea dreptate, legiuita îndestulare. Să deosibesc într'această regulă preoții de mir, carii pentru scăpătăciunea lor nu vor fi în stare să plătească avocaților.

Hirotoniile diaconilor și a preoților, fiind trebuință a să urma pe temeurile legiurilor ce sânt pentru aceasta, de acum înainte nici un diacon sau preot nu să va hirotonisi până a nu face marele logofăt raportul său către Domn, arătând atât trebuința ce este, cât și că s'au priimit de vrednic de către arhierul cel ce va fi să se hirotonisească și până a nu da Domnul voie și slobozenie în scris pentru aceasta. Să înceteze însă orice luare dela aceștia și de către cei politicești și de către cei bisericești.

Tot la căderile marelui logofăt să cuvine atât privilegierea asupra ocârmuirii avuturilor mișcătoare și nemișcătoare a tuturor mânăstirilor și schiturilor a celor slobode din prințipat, cât și asupra școalelor teologhicești pentru care va îngriji dinpreună cu arhierul eparhii, ca toate regulile ce să vor întocmi printr'un deosebit regulament asupra profesorilor, științelor și buneii orândueli să se păzească întocmai întru toate.

Fiindcă s'au adăogat la canțelaria aceștii logofeții condicile ce privea la ținemoniile publice, de aceia la acest fel de întâmplări, ținemoniile să vor regula dela această canțelarie ¹⁾.

1) În ediția din 1847, ultimile 11 aliniate ale articolului s'au scos, trimițându-se printr'un aliniat unic, în ceiace privește mânăstirile închiniate la rânduelile special întocmite în anexa I dela acest capitol.

Se adăogă un nou articol 364 cu dispozițiuni din legile asupra îndatoririlor și rangurilor logofeții bisericești și asupra mânăstirilor închiniate.

SECȚIA IV

Pentru învățătura publică.

Art. 364. — Învățătura publică trebuie asemenea a fi obiectul îngrijirii și privigherii Stăpânirii, ca creșterea tinerilor să fie interreiată pe începuturile celui mai sănătos moral ¹⁾).

Epitropiia învățăturilor publice va alcătui regulamente pentru organizația a tuturilor așăzării de creștere, precum și pentru toate cursurile învățăturilor care vor trebui să urmeze și le va supune la primirea Domnului prin mijlocirea ministrului Trebilor din Lăuntru ²⁾).

Toate școlile particulare precum a Colții și altele ce sânt acum întocmite și ce să vor mai întocmi de acum înainte, să fie cunoscute Stăpânirii și ea va avea băgare de seamă asupra sistemii învățăturilor ce să cuvine a să ținea în fieșicare școală prin mijlocirea cinstitei Eforii a școalelor.

Art. 365. — Stăpânirea va întrebuința o într'adins ocrotire către trupul Academii și către școlarii care să vor osebi prin a lor înaintare la învățături și carii vor da dovezi de talenți și vrednică purtare ³⁾).

Art. 366. — Să vor întocmi școale începătoare pentru amândoa securile în fieșicare căpetenie de loc a judeților, unde să vor învăța cunoștințele elementare, după metoda lui Lancaster; să vor da acestor așezări toată înținderea înaintătoare și asemănată cu suma banilor hotărâți pentru învățătura publică.

Cursul învățăturilor va urma în limba rumânească, nu numai pentru înlesnirea școlarilor și desăvârșirea limbii țării, ci încă și pentru că toate trebile

publice trebuie a să tracta într'această limbă, care este cea ce să întrebuințează și întru toate slujbele sfintei credințe.

Art. 367. — Ca să se poată crește fiii celor în slujbe publice, după un chip asemănat cu al viitoarei soarte, să va clădi în orașul Bucureștii un colegiu hotărât pentru creșterea de una sută școlari dintr'această treaptă.

Acești școlari vor avea într'acest colegiu lăcuința, hrana, lumânarea, încălzirea și vor urma cursul învățăturilor lor în casele publice întocmai ca și ceilalți școlari de afară.

Să va așeza către aceasta în capitală, o casă de creștere pentru cinci zeci fiice și sărmane ale slujbașilor Statului, care își vor avea acolo lăcuința, hrana și creșterea, după un chip cuviincios.

Aceste două instituții să vor organiza după un regulament ce să va alcătui de Epitropia Învățaturii Publice, care va hotărâ într'aceasta și orânduiala și chipul primirii acestor număr de fii și fiice.

Art. 368. — Pentru ținerea colegiului și casa de creștere, să rămăe a să chibzui de către Domn dinpreună cu Obșteasca Adunare, mijloacele prin care să întâmpine cheltuelile trebuincioase și mai înlesnitoare, ori din veniturile Statului, ori cu luarea acelor două parale la leu sau prin alt mijloc.

Art. 369. — Epitropiia Învățaturii Publice va chema mărimea de suflet a cetățenilor săi ca să ajute aceste folositoare așezări prin hărăziri de bani și legături, care vor sluji întru creșterea veniturilor și întru a asigura statornicirea și înaintările.

Art. 370. — Cât pentru epitropii ce privesc la îngrijirea nevârșnicilor să va urma după chipul de mai jos.

De va fi epitropul orânduie prin diată să urmeze după acea diată, iar de

1) Vezi nota precedentă. Constitue începutul articolului 365 în ediția din 1847.

2) Aliniatul acesta este înlocuit în ediția din 1847 printr'o trimitere ce se face la regulamentul școalelor nou întocmit.

3) În ediția din 1847, art. 365 este trecut ca ultim aliniat al art. 364.

nu va fi diată să se aleagă de judecătoria locului din cele mai de aproape rude după povața pravilii. Amândoa felurile de epitropi ce s'au zis mai sus,

să fie datori ca la fieșicare an să dea socoteala la judecătoria locului pentru lucrările lor în parte ¹⁾.

SECȚIA V

Inceputuri de o unire mai de aproape între amândoa Prințipurile.

Art. 371. — Inceputul, religia, obiceiurile și cea de un fel limbă a sălășluitoarelor într'aceste două prințipaturi, precum și cele deopotrivă trebuințe sânt indetule elementuri de o mai de aproape a lor unire, care până acum s'au fost poprit și s'au zăbovit, numai după împrejurări întâmplătoare și cele urmate după dănsel bunile dobândiri și urmările folositoare ce ar odrăzli dintr'o apropiere a acestor două popule, nu pot fi supuse la nici o îndoială; începuturile, dar, s'au așezat într'acest regulament prin cea de un fel de clădire a temeiurilor administrative în amândoa țările.

Art. 372. — Lăcuiitorii din amândoa prințipaturile să vor împărtași de toate folosințele neguțătorești, după temeiurile întocmite la capul V, articolul 159 al acestui regulament și vor dobândi deopotrivă în fieșice eparhie la al lor negoț, aceleași drepturi civile ce vor avea și pământeni. Căderea de a dobândi într'o țară sau într'alta proprietăți mișcătoare sau nemișcătoare este asemenea dată lăcuiitorilor din amândoa prințipaturile.

Art. 373. — Făcătorii de rele, criminalii Statului, dezertorii precum și datornicii ce vor scăpa dintr'un prințipat într'altul să vor da înapoi deopotrivă împreună cu toate lucrurile ce vor lua cu dânsii, după întocmirile unui așezământ de dare înapoi ce să va legiui într'amândoa stăpânirile.

Art. 374. — Lăcuiitorii satelor sălășluiți pe hotarul acestor două țări, având trebuință de a trece vremelnicește dintr'un hotar pe altul, pentru munca săteneștii economii pe moșiile învecinate, vor fi slobozi de a o face tocmindu-

să însă cu proprietarii acelor moșii și inpuțerniciți cu slobozenie de voe din partea judecătorilor satelor, fără nici o dare, nici făcându-li-să vreo înpiedecare din partea Stăpânirii.

Art. 375. — Monedile vor avea acelaș curs și aceleași prețuri în amândoa prințipaturile, întocmai după coperinderea articolului 65.

Art. 376. — Puterea de sine stăpânitoare și săvârșitoare pentru ținerea unei orândueli și pentru răpaosul obștii, orânduirea în toate slujbele, cea întâiu comandă a jandarmerii sânt prerogative alăturate oblăduirii Domnului stăpânitor, care va urma într'u a lor ocărnuire ca și mai nainte însă după temeiurile întocmite printr'acest regulament.

Art. 377. — Toți boerii ce să vor afla în slujbă sau nefiind în slujbă, precum și toți slujbașii Statului, sânt datori să dea Domnului supunere și ascultare; abătându-să însă din ale lor datorii, după ce vor fi mai întâiu judecați, să osândesc a se pedepsi după coperinderea pravililor.

Art. 378. — Verice boer sau neguțător rumân este slobod să călătorească în streinătate pântre locurile unde interesurile personale îl vor povățui, fără să poată cinevași a-l popri, afară numai de întâmplări prevăzute de pravilă.

O pravilă într'adins alcătuită va pune în orânduială îndatoririle tuturor lăcuiitorilor, pentru ceiace privește la cvartiruirile militărești și la care va

¹⁾ Partea finală a articolului este modificată, în ediția din 1847, înlocuindu-se cu o trimitere la regulamentul școalelor.

urma a să supune fieșcare (afară numai de vreo întâmplare neobicinuită) până când să vor zidi cazarne ale Statului sau să vor învoi obștirile întru găsirea mijloacelor pentru aceste cvar-tiruri.

Art. 379. — Orice strein, de orice rang creștinesc, va veni aici în țară și va voi să dobândească drepturi politicești de pământean, să nu le poată dobândi fără un document la mână, care i să va da de către Domn, după o mai întâiu chibzuire a Obicinuitei Obșteștii Adunări, iar chibzuirile aceștii Adunări și întărirea Domnului vor urma pe temeiurile următoare :

1-*iu.* Streinul din nou venit, dorind a să naturaliza în țară, va fi dator să se arate către Stăpânire cu jalbă, dovedind al său capital și alte avuturi ce va mai avea prin alte locuri sau meseria ce va cunoaște și prin care s'ar făgădui a să face folositor Statului.

2-*lea.* Obicinuita Obșteasca Adunare din porunca Domnului va cerceta ale sale dovezi și va raporta Domnului.

3-*lea.* Dacă după această cercetare să va face cunoscute de adevărate dovezile streinului, atunci acesta va putea întrebuința al său capital în orice cumpărătoare de acareturi va voi, prin ale sale în parte lucrări să va sili să dea dovezi de a sa destoinicie, prin

care să dovedească că poate să se facă întru adevăr folositor Statului și petrecând așa zece ani socotiți din zioa arătării sale către Stăpânire și arătându-să totdeauna prin purtări cinstite, i să va da document de naturalizație, după toate formele cerute și atunci să va înscrie între pământeni Statului și va dobândi toate acele drepturi politicești câte au și cei adevărați pământeni, întrebuințându-să de Domn și în slujbe de ale țării pentru care va fi destoinic.

4-*lea.* Dacă vreun strein să va însura cu pământeancă nobilă și va da dovezile mai sus arătate, atunci sorocirea anilor de naturalizație, să va socoti pe un număr de șapte ani numai, iar neavând acest fel de dovezi, însurarea cu pământeancă nu poate de acum înainte să-i dea drept de naturalizație.

5-*lea.* Iar streinii, uneltind numai neuguțătorii și industriei și dorind a dobândi numai drepturi obicinuite de pământean, iar nu și politicești, în ceasul ce să vor înscrie între corporațiile locului și să vor supune la cele dupeste an dări pentru dreptul de patentă și pentru cheltuelile orășenești, numaidecât să vor înnumăra între pământeni Statului și vor avea aceleași drepturi ce au și pământeni neuguțători și industriași.

CAP. IX.

Regulamentul ostășesc ¹⁾

SECȚIA I ²⁾

Temeiurile formării Miliții.

Art. 379. — După pontul al tratatului de pace din Andrianopoli, ce întărește singurii stăpâniri românești ot-cârmuirea cea din lăuntru a prințipa-tului, neapărat trebuiește: 1-iu, spre paza graniților pe cât se atinge de negoț și de carantine, 2-lea, spre paza bunei orândueli și a obșteștii liniști în prin-țipat, să se formeze o oștire întocmită pe temeuri statornice și întru care Stăpânirea să-și poată odihni credința.

Drept aceia, se întocmește miliția pă-

mântenească în Prințipat după următorul chip:

Art. 380. — Miliția prințipatului Valahii se comănduește întru mai mare de către spătarul și se alcătuește de oștiri de pezestrime și de cavalerie împărțită în trei polcuri. ³⁾

Art. 381. — Fieștecare polc se al-cătuește din doao batalioane și din doă escadroane.

Art. 382. — Polcurile, batalioanele și escadroanele se însemnează supt nu-mirile următoare:

1) „Regulamentul ostășesc pentru miliția pă-mântenească a Prințipatului Valahii“ a avut, la început, ființă deosebită de aceia a Regulamen-tului Organic. În ediția din 1831 a Regulamen-tului Organic, el s'a publicat separat, precedat de o tablă de materii care arată că se sub-împărtea în patru capuri. Cu toate acestea nu se publică decât cap. I. Restul capitolelor și anu-me cap. II, III și IV al acestui regulament, deși sunt indicate în tabla de materie, nu se găsesc totuș în volum. Aceste capitole sunt rezumate în art. 425, 426 și 427, ce publicăm mai jos și par a fi rămas regulamente interioare cari n'au făcut obiectul unei legi votate de Obșteasca Adunare.

Ultimul capitol (art. 427), privitor la partea judecătorească a fost publicat de dl. profesor Stefan Berechet ca *Așezământ ostășesc pentru straja pământenească a Valahii din 1832*, lași 1929, dar acest așezământ nu a fost supus nici-odată discuției Obșteștii Adunări pentru a putea fi considerat o legiuire propriu zisă.

Din desbaterile ce au avut loc în Obșteasca

Adunare de Revizie rezultă că în ședința de la 13 Martie 1831, Vornicul Alexandru Ghica vel spătar „*au citit Capul al 9-lea pentru Re-gulamentul Ostășesc al Miliții Românești*“, care nu era altceva decât capul I al acestui Regula-ment, dar „*acest Cap al Regulamentului Os-tășesc*“ a fost primit atât de Comitet cât și de Obșteasca Adunare „*să facă parte din Orga-nicescul Regulament al Prințipatului și să în-chipuiască pe cel de al IX-lea și din urmă Cap al acestui Regulament*“ Această dispoziție se referă, după cum am spus, numai la primul din cele cinci capitole ale inițialului Regulament ostășesc.

2) În textul ediției din 1832 se întrebuintează în cuprinsul Regulamentului ostășesc, denumirea de „*despărțirea*“ în loc de secție. Prin încadrarea Regulamentului ostășesc în Regulamentul Organic, normal a fost pentru uniformitate, să întrebuintăm, ca și editorul din 1847, denumirea „*Secția*“

3) În ediția din 1847 cuvântul polc este în-louit pretutindeni cu acela de regiment.

Polcul întâiu

Batalion 1-iu. Escadron 1-iu

Batalion al 2-lea. Escadron al 2-lea

Polcul al doilea

Batalion al 3-lea. Escadron al 3-lea

Batalion al 4-lea. Escadron al 4-lea

Polcul al treilea

Batalion al 5-lea. Escadron al 5-lea

Batalion al 6-lea. Escadron al 6-lea

Art. 383. — Miliția pământenească se comănduește de spătarul, ajutându-se cu un ștab (état-major), după cum se însemnează în tabla No. 1.

Art. 384. — Polcul se comănduește de polcovnic, batalionul de maior și escadronul de căpitan.

Art. 385. — Batalionul se alcătuește din patru roate, roata din două plotonuri și plotonul din șase despărțiri. (Caută litera A).

Art. 386. — Escadronul se alcătuește din patru plotonuri, plotonul din patru despărțiri (Caută litera B).

Art. 387. — În fieșcare batalion sânt:

maior	1
căpitani	4
porucici	8
praporgici	8
iuncări	16
unter-offițeri	48
toboșari	8
soldați de rând	480

doctor 1

soldați de nerând . . . 12

Peste tot 586

În fieșcare escadron sânt:

căpitan 1

porucici 2

praporgici 4

iuncări 4

unter-offițeri 14

trâmbițași 2

soldați de rând . . . 160¹⁾soldați de nerând . . . 3

Peste tot 190

În fieșcare polc dar, de toate rangurile sânt 1552.

1) Din porunca fostului Plenipotent, prezident al Principatelor cu nr. 79 din 1838 s'au mai adăogat încă zece soldați de fiecare escadron. De aceea ediția din 1847 a Regulamentului Organic arată 170 de soldați în loc de 160.

Peste tot miliția coprinde :

Pedestrima	Cavalerie
Maiori 6
Căpitani 24 6
Porucici 48 12
Praporgici 48 24
Iuncări 96 24
Unter-offițeri 288 84
Muzicanți 48 12
Soldați de rând 2880 960 ¹⁾
Doctori 6
Scriitori și soldați de nerând . . . 72 18

Peste tot 3516 1140²⁾

Peste tot pedestrima și cavalerie 4656³⁾

Osebit de aceștia :

Șeful miliții 1

Ajutor al spătarului, polcovnic 1

Polcovnici 3

De jurna ștab-offițer 1

Aghiotanți mai mari 3

Scriitori 8

Peste tot 4673⁴⁾

1, 2, 3) Din cauza adausului despre care vorbește nota noastră precedentă, ediția din 1847 a Regulamentului Organic înlocuiește cifrele 960, 1140 și 4656, cu 1020, 1200 și 4716.

4) Idem cu 4772. Aceasta nu numai din

cauza sporului de 60 de soldați de rând, ci și prin adăogirea unui „capel maister al muzicii“, a unui „tambur-major“ și a 36 „muzicanți“, aceasta în urma poruncii nr. 79 din 1833 a Plenipotentului Prezident al Principatelor.

Art. 388. — Măruntă alcătuire a polcului se însemnează în tabla subt No. 1.

Art. 389. — Dacă mai pe urmă înprejurările ar aduce trebuință de a să spori suma aceștii oștiri, atunci fără atingere de cătățimea polcurilor și a escadroanelor, să se adaoge câte un rând (adecă doi oameni) în fieșcare despărțire. Acest adaos la 288 despărțiri de pedestrime aduce spor de

576 oameni și la 96 despărțiri de cavalerie aduce spor de 192 oameni și când și după acest adaos suma oștirilor nu va fi încă destulă, atunci în loc de un rând în fieșcare despărțire, să se adaoge câte doao rânduri, care fac spor de 1536 oameni. Asemenea se va urma și mai nainte, păzindu-se însă numărul hotărît al ofițerilor și al unter-ofițerilor.

SECȚIA II

Pentru strângerea miliții sau chemarea în slujbă.

Art. 390. — Strângerea miliții se lucrează prin scris obștesc și prin intrare în slujbă de bună voe, după aneșul No. 1.¹⁾

Art. 391. — Toate stările (clasele) dajnicilor sânt supuse scrisului obștesc care se va închipui prin osebit așază-mânt al Divanului.

Art. 392. — După cea întreagă formare a miliții, slujitorii, catanele, plăiași și toate celelalte bresle, câte se vor afla supt asemenea numire, se desființează și oamenii ce le alcătuia întră în rândul dajnicilor.

Art. 393. — Se priimește în slujbă de vârstă numai dela 20 până la 30 ani.

Art. 394. — Pământenii numai cei cu părinți, cu familie și cu moșie se vor priimi în slujbă²⁾.

Art. 395. — Vremea slujbei va fi de 6 ani.

Art. 396. — Urmând oștirea aceasta a se afla întru întregimea sa totdeauna, la fieșcare 4 sau 6 luni, se va face îngrijire a se împlini lipsa celor morți. Această lipsă se va împlini întâiu cu cei de bună voe veniți în slujbă, pe carii comandării polcurilor vor îngriji a-i aduna, sau în lipsa acestora, se va îndeplini prin chemarea în slujbă a

unei părți de oameni îndatorați prin scrisul obștesc, care această parte de oameni se va ținea în seamă la următorul soroc de luare în slujbă și la orice întâmplare, păstrarea oștirii întru întregimea sa, va fi supt inadinsă îngrijire a spătarului și va rămânea întru responsabilitatea sa³⁾.

Art. 397. — Urmând această oștire a fi todeauna întru întregimea sa și hotărîndu-se vremea slujbei a fi de 6 ani, pentru ca să poată rămânea în slujbă destui soldați vechi spre învățatura recruților, o a treia parte a tuturor rangurilor de jos, slujind numai cei dintâiu trei ani, se va slobozi din slujbă, slobozindu-se însă cei care vor fi mai proști și locurile lor să se umple îndată prin chemarea scrisului a anului al patruilea.

Asemenea se va urma și la al cincilea și la al șaselea an, slobozindu-se din slujbă câte o a treia parte

Trecând cei dintâi șase ani ai slujbei, atunci îndată, la începutul întâiului an a al doilea străngeri de miliție, se va slobozi din slujbă câte o a șasea parte și asemenea se va urma pentru toți ceilalți următori ani.

Cu acest chip cea mai mare parte din soldați va fi todeauna bine învățată.

¹⁾ Textul articolului este modificat prin legea recutării din 1832.

²⁾ În ediția din 1847 s'a scos „cei cu moșie“, pentru că „nu sânt toți lăcutorii proprietari“.

³⁾ Modificat prin legea recutații din 1833.

Art. 398. — Peste tot trebuiesc recruți , , , 4380 recruți

Așa dar la cel dintâi soroc de 6 ani

la 1-iu Ianuarie, anul 1833	trebuiesc	, , ,	1460	"
la 1-iu Ianuarie, anul 1834	"	, , ,	1460	"
la 1-iu Ianuarie, anul 1835	"	, , ,	1460	"

Pentru al doilea soroc de șase ani

la 1-iu Ianuarie, anul 1836	trebuiesc	, , ,	730	"
la 1-iu Ianuarie, anul 1837	"	, , ,	730	"
la 1-iu Ianuarie, anul 1838	"	, , ,	730	"
la 1-iu Ianuarie, anul 1839	"	, , ,	730	"
la 1-iu Ianuarie, anul 1840	"	, , ,	730	"
la 1-iu Ianuarie, anul 1841	"	, , ,	730	"

Cu acest chip în cursul celor dintâi două soroace de șase ani, slujba se scurtează dela trei până la cinci ani, afară numai de cele două al 6-lea părți după urmă, care vor sluji întregi șase ani.

Art. 399. — Către sfârșitul fieșcărui soroc hotărit pentru noa strângere de recruți, comandirii polcurilor supun cunoștinței spătarului, știință lămurită de

suma oamenilor ce vor voi să mai rămăe în slujbă după împlinirea sorocului și de suma oamenilor de bună voe veniți să ia slujbă și spătarul, din partea sa, aduce arătarea aceasta în cunoștința Domnului mai din vreme și cu rânduială ca suma chemaților să nu treacă trebuința oștirii.

SECȚIA III

Pentru privilegiurile și ținerea miliții.

1. Pentru rangurile de jos.

Art. 400. — Tatăl și muma, nevasta și copiii nevârsnici ai celui după scris îndatorat, ori de bună voe intrat în slujbă, în toată vremea slujbei sale, sânt scutiți de orice dajdie prin într'adins poruncă a Divanului și întâmplându-se a nu avea familie a sa, i se dă slobozenie a scuti o altă familie, fie și streină, însă nu va putea scuti mai mult de o familie fieșcare ostaș ¹⁾).

Art. 401. — Daca sau dintre cei după scris chieați, sau dintre cei de bună voe intrați în slujbă, se vor găsi a voi să rămăe în slujbă trei soroace

de câte șase ani, atunci tatăl, muma, nevasta și copiii nevârsnici se vor scuti în toată viața lor de orice dajdie, după porunca Divanului ²⁾, carele va da într'adins patentă celor de iznoavă intrați în slujbă.

Art. 402. — Soldații, ce vor arăta vrednicie în slujba lor, se vor innălța la vacanțiile întâmplătoare în rangurile de căprari și de unter-offițeri.

Art. 403. — La toate rangurile de jos se dă deplină înbrăcăminte și arme, după formele hotărite în tabla No. 3.

Înbrăcăminteaceasta, după trecerea hotăritului soroc de slujbă, rămăne a

¹⁾ În ediția din 1847 art. s'a modificat potrivit legii recrutatii, din 1833.

²⁾ Editorul din 1847 înlocuște cuvântul „Divanului” cu „Domnului”, căci Divanul nu are cădere administrativă.

lor, afară din arme, care vor rămânea la polcuri.

Art. 404. — La toate rangurile de jos se dă leafă și bani de hrană (vezi tabla No. 1 și No. 2).

Art. 405. — Cavaleristului se dă un cal, care, după trecerea sorocului de 6 ani ai slujbii, rămâne al lui.

Art. 406. — Pentru furajul și potcovitul unui cal sânt hotărâți 120 lei pe an, dar întâmplându-se a să înălța prețurile, spătarul va cere dela Domn adaos la această sumă, îndreptând cererea sa prin cuvinte deslușite și vrednice și Domnul va slobozi cerutul a daos după puterea ce îi este dată prin Regulamentul Finanțelor.

Drepturile și privilegiurile cu care se folosesc rangurile de jos, se vor însemna în bileturile de primirea în slujbă, ce să vor da fieșcăruia când va intra în slujbă și carele trebuie să fie după forma alăturată supt No. 6.

2. Pentru ștab și ober-offițeri.

Art. 407. — La începutul formării oștirii, boerii și feciorii de boeri se primesc în slujbă și primesc feluri de comenzi rânduite lor, după semuirea rangurilor cu care au fost cinstiți,

după cum este întărit în regulament, cap. I, despărțirea 8, unde se cuvîntează drepturile și căderile rangurilor ostășăști la trecerea din slujbă sau la mutarea în slujbă politicească.

Art. 408. — După cea desăvârșit formare a miliții, boerii de orice ranguri și feciorii de boeri se vor primi în slujbă iuncări și nu mai puțin de un an sânt datori să slujască într'acest rang; împlinindu-să acest soroc, după rândul vechimii, se vor putea înălța în cel întâiu rang offițeresc deschis; întâmplându-să însă ca cel mai vechiu în slujbă dintre iuncări să nu aibă științele trebuincioase, atunci cel dintăiu după dânsul îndată următor, va fi avansarisit și așa treptat se va urma.

Art. 409. — Când formarea va ajunge întru deplină săvârșire, atunci înălțarea ștab și ober-offițerilor se va urma după rândul vechimii.

Art. 410. — Numărul iuncărilor nu se mărginește, însă lefile și ținerea lor se sloboade numai pe numărul celor ce se socotesc ai complectului.

Art. 411. — Leafa și furajul cailor se hotărăsc pentru ștab și ober-offițeri în tabla No. 1 și No. 2.

SECȚIA IV

Datoriile de obște ale miliții și căderile căpeteniei ei. Dizlocație.

Art. 412. — Paza graniților, a carantinilor și a vănilor, cordonul de sănătate, slujba din lăuntru, slujba poliții orașelor și judeților, privegherea lucrătoare pentru împlinirea dăjdiilor sânt încredințate miliții.

Art. 413. — Spătarul, prin a sa însușire de căpetenie a miliții, este însărcinat de a împlini polcovnicile și căpităniile, care au încetat de a mai fi, prin comenzi din miliția pământenească. Spre aceasta va îngriji, după regulile hotărâte în art. 383 și în cele următoare a împlini trebuințele tuturor părților

slujbei precum s'au hotărît în articolele cele mai sus. Spătarul va fi dator a da offițerilor și celorlalți comandiri de comenzi instrucțiile trebuincioase ca să poată ei privighea cu folos spre siguranța ochurilor lor, ce li să vor însemna pe împărțirea judeților și ca să dea mână de ajutor localnicilor cărmuirii oricând vor fi pravilnicește chie-mați la aceasta.

Art. 414. — Spătarul ca o căpetenie a toatei înarmatei puteri a locului este dator a avea în tot minutul măsurile luate spre gonirea și prinderea făc-

torilor de rău și a turburătorilor, ori în ce loc se vor arăta ¹⁾).

Art. 415. — Spătarul, nemaifiind îndatorat, după art. 212, cap. VII a împlini nici o judecătorească datorie, afară numai la pricină de disciplină ostășască, va fi dator a da în cele cu căderi cârmuirii pe făcătorii de rele, îndată ce-i va prinde ²⁾).

Art. 416. — La orice întâmplări de măsuri mari spre poprirea vreunei răutăți, spătarul este dator a se înțelege mai înainte cu ministru celor din Lăuntru, după care spătarul va da poruncile sale unde se va cădea. Asemenea și orice comandir de comandă sau orânduît, de orice rang ar fi, afară din

întâmplările de tâlhărie, sânt datori a să înțelege cu cârmuirea politicăască a locului. Orice urmare de sineș din partea căpeteniei miliții românești, precum și din partea suppușilor săi, se va socoti silnicie ³⁾).

Art. 417. — Soldații, carii după cererea pravilnică ce se va face, se vor întrebuița de către cele politicești cu cădere cârmuirii ale locului, nu vor împlini nici o poruncă decât cele ce li să vor orânduî de către offițerii și comandirii lor și nu se vor întrebuița decât la ceiace va privi la legiuită slujba lor ³⁾).

Miliția se va împărți pe la orașe și județe în următorul chip:

Polcul întâiu, în București.

Batalion 1-iu. Escadron 1-iu,
la București.

Batalion al 2-lea. Escadron al 2-lea,
la Giurgiu.

Polcul al doilea, la Ploești.

Batalion al 3-lea. Escadron al 3-lea,
la Focșani.

Batalion al 4-lea. Escadron al 4-lea,
la Pitești.

Polcul al treilea, la Craiova.

Batalion al 5-lea. Escadron al 5-lea,
la Calafat.

Batalion al 6-lea. Escadron al 6-lea,
la Craiova.

1) În ediția din 1847 art. 412-414 sunt înlocuite cu texte din legile asupra slujbei miliției, asupra formăluirei dorobanților și asupra păzei Dunării.

2) În ediția din 1847 art. 415 și 416 întrunite alcătuiesc art. 418.

3) În ediția din 1847 art. 417, rămas numai cu cel dintâi aliniat, căci celelalte se suprimă de editor, devine art. 419. Se suprimă de asemenea în întregime art. 418, iar art. 419 și următoarele, devin art. 420 și următoarele.

Art. 418. — Cele în amăruntul re-gule pentru dislocație se coprink în alăturatul izvod: Litera B.

Art. 419. — Polcurile, batalioanele și escadroanele, rânduite la cordonul Sănătății, trebuiesc schimbate în fieșcare an după a spătarului chibzuire, luând însă totdeauna seama ca, fieșcare ba-talion și escadron d'arândul să ție garnizonul în București, ca să nu fie prea risipită oștirea și cu aceasta să sporească popririle învățaturii.

Art. 420. — Spătarul, după înpre-jurări și după băgările de seamă ce urmează a face locurilor, poate adăoga sau înpuțina, în voe, părțile de oștiri din toate puncturile prințipatului.

Art. 421. — La împărțirea acestor oștiri pe la orașe și județe, trebuie negreșit să se păzească tocmirea ei; toată partea de oștiri trebuie să aibă o căpetenie pentru paza disțiplinii și pentru îngrijirea iconomiceștii părți.

Art. 422. — Când dintr'o roată se

vor da părți de oștiri, căpitanul ră-mâne cu întâiul ploton, având pe lângă dânsul pe cel mai mic porucic, pe feld-vebelul și pe captinarmuzul; plotonul al 2-lea se ocârmuește de porucicul cel mai vechiu al roatei și pe lângă dânsul să află praporgicul și unter-offițerul plotonului în-plinește atunci slujba feldvebelului, iar unul din unter-offițeri slujba captinarmuzului.

Când se vor deslîpi două despărțiri din'to roată unter-offițerul le comăn-duește, unul din căprari îplinește sluj-ba feldvebelului, iar altul al captinar-muzului; despărțirile singurite se vor comândui de căprarul și cel mai ve-chiu soldat îplinește slujba captinar-muzului. Asemenea se va urma și pen-tru cavalerie.

Art. 423. — Când vor fi înpreunate într'un pînt pedestrime și cavalerie, cel mai mare în rang din offițerii a-mândurora oștirilor comănduește și pe una și pe alta întru cele ce privesc la chibzuirile ce vor trebui a se face.

SECȚIA V

Pentru otcârmuirea miliții.

Art. 424. — Miliția să ocârmuește după ostășescul regulament ce să în-partie în 4 capete, adecă:

1-iu Cap: Așazământuri obștești pen-tru formarea miliții.

2-lea Cap: Invățătura pedestrului și a cavaleristului, slujba de garnizon și de forpost, după anecul No. 2.

3-lea Cap: Regulile otcârmuirii mi-liții, după anecul No. 3.

4-lea Cap: Condică judecătorească și de disțiplină, după anecul No. 4

Art. 425. — *Invățătura ostășească.* Oștirile se învață după regulamentul ostășesc, capul al 2-lea.

Acest cap coprinde:

1-a despărțire: Mișcările trebuin-cioase pentru mănuirea pușcii.

2-lea despărțire: Umplutul pușcii și înpușcarea la semn.

3-lea despărțire: Facerea despărți-

rilor, a jumătăților de plotonuri, a plo-tonurilor și altele.

4-lea despărțire: Intocmirea frontu-lui, a coloanelor, a careelor și deose-bitelor mișcări.

5-lea despărțire: Prăvili pentru os-tășasca slujbă de garnizon și de forpost.

Art. 426. — *Regulile lotcârmuirii.*

Capul 3-lea arată regulile rânduite pentru otcârmuire și se înparte după cum urmează:

1-iu despărțire: Regulamentul otcâr-muirii aceștii miliții, drepturile, res-ponsabilitatea și îndatoririle.

2-lea despărțire: Regulamentul co-misariatului.

3-lea despărțire: Regulamentul pro-viceantului și al furajului.

4-lea despărțire: Regulamenturile ot-cârmuirii bolnavilor, slujba și ținerea spitalurilor.

Art. 427. — Partea judecătorească.

Toate abaterile din slujba și neascultarea se pedepsesc după așăzământul capului al 4-lea din Regulamentul ostășesc, iar prigonirile întâmplătoare în pricini politicești, cum și vinovățiile

și nelegiuirile către obște, se vor judeca de către politiceștile judecătorești, ce vor avea cădere ca să le cerceteze fără osebire de ranguri și hotărârile se vor aduce întru săvârșire iarăși de către puterea politicească.

SECȚIA VI

Pentru înbrăcăminte și arme.

Art. 428. — Pedestrimea este înarmată cu puști, cu baionetă; unter-offițerii și toboșarii au tesacuri prinse de palașcă.

Art. 429. — Cavaleria este înarmată cu câte un pistol, o sabie și o sulită de lemn încăputată cu fier și cu steguleț albastru și galben de camlot.

Art. 430. — Înbrăcăminte se alcătuește de un surtuc de postav albastru, cu cusături și cu postav galben, pantaloni largi, ciaco de hârtie neagră, palașcă de teletin negru cu fișecuri de

20 bucăți pentru infanterie și de 10 pentru cavalerie, de un surtuc de pânză albă (chitel) și o manta de postav sur.

Art. 431. — Gătitura cailor este un frâu, o șa, o pernă și un cioltar.

Art. 432. — Înbrăcăminte offițerilor este asemenea cu a soldaților, cu deosebire numai că cusăturile sânt de fir și încă cu o osebire orânduită pentru deosebirea rangurilor offițerești dela treaptă praporgicului până la a spătarului (Vezi înbrăcăminte offițerilor și a soldaților amăruntată în Tabla No. 3).

SECȚIA VII

Pentru socoteli.

Art. 433. — Articolul 65 al Finanțelor rânduește pe un an suma de 2.500.000 lei ¹⁾ pentru ținerea Miliției românești; dintr'această sumă au să se

plătească sumele hotărîte pe tot anul după socoteala arătată în Tabla No. 5 și închipuit pe așăzământurile acestui Regulament, Tabla No. 1, 2, 3,

Pe anul 1830 { S'a rânduit o sumă osebită, slobozită înaintea acestui Regulament. De aceia și nu intră în socoteala aceasta.

	<u>Lei</u>	<u>Parale</u>
Pe anul 1831 —	2.078.024 . .	30
Pe anul 1832 —	2.192.039 . .	34
Pe anul 1833 —	2.651.698 . .	4
Pe anul 1834 —	2.192.039 . .	34
Pe anul 1835 —	<u>2.081.698 . .</u>	<u>4</u>

Peste tot pentru 5 ani — 11.195.500 . . 26

¹⁾ În 1831 chiar, s'au mai adăogat 250.000 lei. De asemenea în 1833, încă 15.000 lei. În

consecință, toate cifrele sunt modificate în ediția din 1847 a Regulamentului Organic.

	Lei	Parale
Către aceasta sumele slobozite pe tot anul de câte . . .	2.500.000	
Pentru cei întâi cinci ani intrupând o sumă de	12.500.000	
Rămâne din sorocul dintâiu de șase ani un prisos de	1.304.499	. . 14
Și sorocul al 2-lea de 6 ani, cum și soroacele următoare vor avea în punere la cale o sumă de	15.000.000	
Dar cheltuelile rânduite în tabla No. 5, pe fieșcare soroc de 6 ani, ajungând până la suma de	14.147.950	. . 30
Rămâne din fieșcare soroc prisositoare sumă de	852047	. . 10

Art. 434. — Din aceste prisositoare sume ce să vor aduna d'a rândul din sumele hotărîte pentru socotelile după an, să va înființa o casă de bani ostășască, ale căria fonduri se vor întrebuița spre întâmpinarea cheltuelilor ecstraordinare, la o întâmplare de o

mare innălțare a prețurilor, sau la întâmplătoare trebuințe de cheltuială pentru sporirea de oameni în miliție,

Nu se vor putea întrebuița aceste fonduri, fără voe dată a Domnului și a Obșteștii Adunări a Divanului.

SECȚIA VIII

Drepturile rangurilor ostășăști și regule a păzi în intrarea în slujbă.

Art. 435. — Privindu-se la trebuința ce este de a să îngriji pentru felurimile de comenzi ale miliției celui din nou formată, s'a hotărît ca ființa unui rang politicesc să se socotească cădere a dobândi un rang ostășășc asemuit după Tabla de comparație aci alăturată și numai la singura și una întâmplare a formării miliției; iar la urmă, nimeni și de orice rang nu va putea intra în slujbă decât după întărirea Domnului și numai ca un cadet, după cum s'a hotărît pentru nobleță.

Art. 436. — Ostașii ce iau slobozenie din slujbă, pot cere un rang politicesc potrivit cu rangul lor ostășășc, daca nu vor fi având vechimea rangului de trei ani. Vor avea însă cădere la un rang mai innalt de vor avea vechimea după regulile următoare:

Art. 437. — Offițerii, luându-și slobozenia din slujbă, de vor fi slujit trei ani în acelaș rang ce avea în urmă, priimesc, prin întărirea Domnului, un rang mai sus, iar la inprotivă trec în politiceasca slujbă cu rangul ce au avut lăsând ostășasca slujbă.

Art. 438. — Cei ce de bună voe vor lăsa slujba, pot de iznoavă fi priimiți, dar numai după împlinirea de doi ani ce vor fi mijlocit după cererea slobozenii din slujbă, tot cu acelaș rang ce au avut atunci și tot cu aceiași vechime. Vremea ce va urma după cererea slobozenii nu să va socoti a slujbei.

Art. 439. — Cei ce trecând în slujbă politicească vor fi dobândit vreun rang mai mare, mai întră iarăși în slujba ostășască cu acelaș rang ce au avut, lăsându-o.

Art. 440. — Ștab și ober-offițerii, după slobozenia lor din slujbă, de vor fi trecut în slujbă politicească sau nu și vor voi să între iarăși în slujbă ostășască, se vor innălța în următoare ranguri la vacanțiile întâmplătoare, însă după o nouă dobândită vechime de șase luni slujite; iar în coprinsul aceștii vremi, se vor innălța în vacanțiile ce să vor deschide, numai offițerii ce s'au aflat în necontenită slujbă.

Art. 441. — Domnul alege pe Șeful Miliției, fără să poată să aleagă dintre cei țivili, ci numai dintre pol-

covnicii miliții, atât din cei ce să vor afla în slujbă, cât și dintre cei ce se vor fi tras din slujbă cu rang de spătar sau de polcovnic. Innălțările în rangurile de polcovnici și a offițerilor în ranguri de ștab-offițeri se vor urma peste toată oastea. Innălțarea în toate rangurile de ober-offițeri se urmează în coprinsul polcului, osebindu-se totdeauna între infanterie și cavalerie. Innălțarea treptată din rangul de iuncăr în cel de offițer se va face pe temeiul art. 408, despărțirea al 3-lea a Regulamentului ostășăsc. Dintre unter-offițeri numai cei carii vor fi isprăvit cursul învățaturii ostășăști și se vor cunoaște că au cunoștințele trebuincioase și pentru rangul offițeresc, se vor avansarisi la vacanții, nu însă mai înainte de trei ani; se vor osebi dintr'această regulă cei care vor arăta osebită vrednicie și atunci se vor innălța în rang de offițer mai înainte de acest hotărît soroc și când nu vor fi vacanție, cu osebite numai că nu vor priimi leafă.

Art. 442. — Toți offițerii intrați acum și la începutul formării miliții, nu vor fi slobozi din slujbă, nici schimbați în slujbă politicăscă innaintea sorocului de trei ani, iar după aceia își pot lua slobozenia și a se schimba în politicăscă pe tot anul, îngrijindu-să ca să dea înscrisele cereri în cursul vremii dela 1-iu Septemvrie până la 1-iu Ianuarie.

Art. 443.—Dintre offițerii ce vor fi slujit șase ani, au voe eșind din slujbă să poarte mundirul fără epoleturi.

*Art. 444*¹⁾. — Mutarea din ranguri ostășăști în cele politicești, se va săvârși după următorul Regulament.

a) Șeful Miliții, slujind trei ani în rang de spătar are drit la toate cele mai mari ranguri, după plăcerea Domnului.

b) Comandirul de polc poate să se mute în slujba politicăscă cu rang de agă, dar slujind într'acest cin trei ani, are cădere până la rang de al 4-lea vornic.

c) Comandirul de batlion poate trece în slujba politicăscă cu rang de cămăraș, iar slujind trei ani cu rang de agă.

d) Comandirul de roată trece cu rang de paharnic, iar slujind trei ani cu rang de clucer.

e) Comandirul de zvod trece cu rang de sârdar, iar slujind trei ani cu rang de paharnic.

f) Supt-comandirul de zvod trece cu rang de pitar, iar slujind trei ani cu rang de sârdar.

Iuncării și unter-offițerii, fiind feciori de boer de al 4-lea clas, feciorii de neșători și de alte trepte care au drit pentru cin offițeresc, după copri-derea în art. 445, după slujba de trei, ani pot trece cu rang de pitar.

1) Art. 443 și 444, în ediția din 1832, sunt întrunite într'un singur articol. Ediția din 1847 le deosebește în două articole distincte și anume 444 și 445. Asupra numerotării articolelor în această din urmă ediție, vezi nota 3 dela pag. 139.

Tablă potrivitoare rangurilor politicești cu cele ostășăști, pentru priimirea boerilor și a feciorilor de boer în slujbă; a se întrebuița la începutul formării Miliții

RANGURI POLITICEȘTI	RANGURI OSTĂȘĂȘTI
<i>I-iu CLAS</i>	
Vel spătar	Șef a toată Miliția
Vel hatman	} Inpotriva comandirului de polc
Vel vistier	
Vel dvornic	
Vel postelnic	
Vel agă	
Vel cămăraș	
<i>al II-lea CLAS</i>	
Vel clucer	} Inpotriva comandirului de batalion
Vel căminar	
Vel paharnic	
Vel stolnic	} Inpotriva comandirului de roată
Vel comis	
<i>al III-lea CLAS</i>	
Vel sărdar	} Inpotriva comandirului de zvod
Vel medelnicer	
Vel sluger	
Vel pitar	} Inpotriva supt-comandirului de zvod
Vel armaș	
Vel șătrar	
Vel clucer de arie	

TĂBLIȚE.

De Statul tuturor gradurilor Miliției,
ținerea, înbrăcămintea și gătitura cailor
și socotele.

TABLĂ No. 1

*Statul tuturilor rangurilor Miliții Românești a Prințipatului Valahii
cu lefi și ținerea lor*

NUMIREA RANGURILOR	Leafa în lei		Hrana în lei		Ținerea și potcovitul cailor		Peste tot leafa indestularea și hrana cailor
	Fieșcăruia	Tuturor	Fieșcăruia	Tuturor	Fieșcăruia	Tuturor	
Spătarul (ghenăral inspector)	24.000	24.000	—	—	Pentru 6 cai 720	720	24.720
2 Adghiotanți, luați din numărul prapor- gicilor din polcuri (primesc leafă din pol- curile lor)	—	—	—	—	Pentru 2 cai 240	960	960
Ajutor pe lângă spătarul, polcovnic.	7.200	7.200	—	—	Pentru 3 cai 360	360	7.560
<i>Canțelaria sa</i>							
Polcovnic adghio- tant comandant . .	7.200	7.200	—	—	Pentru 3 cai 360	360	7.560
3 adghiotanți mari căpitani sau poru- cici	3.000	9.000	—	—	Pentru 2 cai 240	720	9.720
8 scriitori	240	1.920	180	1.440	—	—	3.360
Pentru cheltuiala canțelarii și a scrii- torilor	—	—	—	—	—	—	6.000
Doctorul veterinar	2.000	2.000	—	—	Pentru 2 cai 240	240	2.240
Peste tot ținerea de- jurnului ștab, pe an	—	51.320	—	1.440	—	3.360	62.120

TABLA No. 2

Statul tuturilor rangurilor unui polc și ținerea lor

NUMIREA RANGURILOR	Numărul rangurilor	Leafa în lei		Indestularea în lei		Îhrana și pot- covitul cailor		Peste tot înfață, îndestularea și îhrana cailor
		Fieșcăruia	Tuturilor	Fieșcă- ruia	Tuturilor	Fieșcă- ruia	Tuturilor	
Polcovnic	1	7.200	7.200	—	—	Pentru 2 cai 240	240	7.440
<i>Infanterie</i>								
Maiori, comandirii de batalion	2	5.000	10.000	—	—	Pentru 2 cai 240	480	10.480
Căpitani, comandiri de roată	8	3.000	24.000	—	—	—	—	24.000
Porucici, comandiri de zvod	16	2.400	38.400	—	—	—	—	38.400
Praporșicii, din a- ceștia 1 adghiotant al polcului și al în- tâitului batalion; 1 adghiotant la al 2-lea batalion; 1 cvartir - maister și un casier	16	1.800	28.800	—	—	Adghiotantul Polcului și Ad- ghiotantul al 2- lea Batalion, pentru câte un cal	120 240	29.040
Feld-febelii, câte 1 la roată	8	300	2.400	180	1.440	—	—	3.840
Iuncării, câte 4 la roată; unter-offițeri din cari 8 captinar- muzi, [câte unul la roată, 16 de zvo- duri] și 32 mai mici.	88	240	21.120	180	15.840	—	—	36.960
Soldați de rând . .	960	72	69.120	180	172.800	—	—	241.920
Toboșari	16	72	1.152	180	2.800	—	—	4.032
Doftori { mai mari	1	4.800	} 8.800	—	—	—	—	8.800
{ mai mici	1	4.000						
Fildceri, cât 1 la batalion	2	780	1.560	180	360	—	—	1.920

NUMIREA RANGURILOR	Numărul rangurilor	Leafa în lei		Îndestularea în lei		Hrana și pot- covitul cailor		Peste tot leafă îndestulare și hrana cailor
		Fieșcă- ruia	Tuturilor	Fieșcă- ruia	Tuturilor	Fieșcă- cuia	Tuturilor	
Feldfebeli câte 1 la batalion	2	78o	156o	18o	36o	—	—	1.920
Soldați de nerând, câte 2 la roată	16	48	768	18o	2.88o	—	—	3.648
Scriitori	6	24o	1.44o	18o	1.08o	—	—	2.10o
<i>Cavalerie</i>								
Căpitani, comandiri de escadron	2	3.00o	6.00o	—	—	Pentru câte 3cai 36o	72o	6.72o
Porucici	4	2.40o	9.60o	—	—	Pentru câte 3cai 24o	96o	10.56o
Praporgici.	8	1.80o	14.40o	—	—	24o	1.92o	16.32o
Vahmeisteri	2	30o	60o	18o	36o	12o	24o	1.20o
Iuncări	8	25o	2.00o	18o	1.44o	12o	96o	4.40o
Unter - offițeri, din cari 2 captinarmuzi și vahmeisteri mai mici 8	26	25o	6.50o	18o	4.68o	12o	3.12o	14.30o
Soldați de rând	32o	96	3o.72o	18o	57.60o	12o	38.40o	126.72o
Trâmbițași	4	96	384	18o	72o	12o	48o	1.584
De nerând	4	48	192	18o	72o	12o	48o	1.392
Potcovari	2	25o	50o	18o	36o	12o	24o	1.10o
Pentru cheltuiala caștelariei	—	—	—	—	—	—	—	2.40o
Peste tot pentru toate rangurile polcului.	—	—	293.336	—	268.92o	—	48.48o	612,80o
Peste tot pentru câte trele polcurile	—	—	88o.0o8	—	8o6.76o	—	145.40o	18322o8

TABLA No. 3
Inbrăcăminte a Miliții Prințipatului Valahii

Sorcoul lucrurilor	GĂTITURA PEDESTRIMII	Numărul lucrurilor	Măsură		Lei	Parafe
			Coturi	Degete		
3	Mondir de postav albastru, lățime de doi arșini	1	3	8	24	20
	La dânsul șnur de postav galben, lățime de doi arșini	—	—	1	1	10
	Pânză de căptușală, lățime de un arșin	—	2	12	2	30
	Tot la dânsul pânză galbenă pe poale, lățime de un arșin	—	3	—	4	5
	Șiret lat de lână galbenă	—	7	—	1	16
	Șiret pentru gulere și mânici	—	15	—	1	5
6	Nasturi de alamă	17	—	—	1	28
	Copci la gulere	4	—	—	—	8
3	Pentru cusutul mondirului	—	—	—	1	22
3	Pantaloni de postav albastru, lățime de doi arșini	1	3	—	21	—
	Căptușeală de pânză lată de un arșin	—	3	4	3	10
	Pentru șnur postav galben lățime de doi arșini	—	—	1	1	10
	Pentru cusutul lor	—	—	—	—	10
2	Chitele de pânză lățime de un arșin	1	6	10	9	—
2	Pantaloni de pânză, lățime de un arșin	2	10	6	14	—
1	Cămăși de pânză, lățime de un arșin	2	8	—	11	—
1	Pentru cusutul lucrurilor de pânză	—	—	—	—	39
3	Chivără de hârșie neagră cu cozoroc și fund de postav galben	1	—	—	13	—
3	La chivără gătitură de lână galbenă	1	—	—	1	—
6	La chivără pajură de alamă cu numărul polcului	1	—	—	1	26
6	La chivără o subt-bărbie cu solzi de alamă	1	—	—	2	—
2	Mușama pentru toc la chivără, lățime de un arșin	1	5	8	—	40
1	Cravată (gâtar) de postav negru	1	—	—	—	10
3	Manta de postav sur, lățime de 12 degete	1	11	—	30	10
	Șnur de postav galben	—	—	1	—	30
	Postav albastru pentru gulere	—	—	$\frac{1}{3}$	—	10
	Pentru cusutul mantelei	—	—	—	—	20
	Găitan de lână neagră	—	6	2	—	24
	Pânză pentru căptușală, lățimea de un arșin	—	3	1	4	12

Scorul lucrurilor	GĂTITURA PEDESTRIIMII	Numărul lucrurilor	Măsură		Lei	Parale
			Cotur	Degete		
6	Nasturi de alamă	7	—	—	—	28
6	Ranițe (geamantane de piele neagră (iuft) cu catarămi	1	—	—	14	—
6	Curele pentru ranițe de iuft negru	1	—	—	2	—
6	Palașcă de iuft negru.	1	—	—	9	3o
1	Cisme	2	—	—	15	2o
1	Pentru cusutul și unsul cismelor.	2	—	—	2	2o
3	Șiret de aur pentru feld-febeli la guler și mânici	—	2	—	2o	—
3	Șiret de aur pentru unter-offițeri la guler	—	1	—	1o	—
3	Șiret de aur pentru efreiteri la pașonuri.	—	—	4	2	20
3	Pentru toboșari la mondir șiret de lână galbenă	—	24	—	4	8
3	Temleac (fundă) de lână galbenă la sabie	1	—	—	1	1o
1	Pentru ținerea pușcii	—	—	—	—	1o
1	Pentru ținerea tesacului	—	—	—	—	1o
1	Pentru ținerea tecii de baionetă.	—	—	—	—	5
1	Pentru ținerea tobelor	—	—	—	1	—
1	Pentru cremeni și hârtie pentru fișicuri	—	—	—	5	—
<i>Gătitura Cavaleriei</i>						
3	Mondir de postav albastru, lățime de doi arșini	1	3	8	24	2o
	La dânsul șnur de postav galben lățime de doi arșini	—	—	1	1	1o
	Pânză de căptușală, lățime de un arșin. Tot la dânsul pânză galbenă pe la poale, lățime de un arșin	—	2	12	2	3o
	Șiret de lână galbenă la guler și la mâ- nici	—	3	—	4	5
	Găitan pentru cusături la guler și la mâneci	—	7	—	1	16
	Găitan pentru cusături la guler și la mâneci	—	15	—	1	5
6	Nasturi de alamă	13	—	—	1	12
	Copci pentru guler	4	—	—	—	8
3	Pentru cusutul mondirului.	—	—	—	1	22
3	Pantaloni de postav albastru, lățime de doi arșini	1	3	—	21	—
	La dânsii pânză de căptușală lată de un arșin	—	3	4	3	1o

Sorecul lucrurilor	GĂTITURA CAVALERIEI	Numărul lucrurilor	Măsură		Lei	Parale
			Coturi	Degete		
	Șnur de postav galben, lățime de 2 arșini.	—	—	1	1	1o
	Pentru cusutul lor	—	—	—	—	1o
2	Chitel de pânză, lată de un arșin	1	6	1o	9	—
2	Pantaloni de pânză, lată de un arșin	2	1o	6	14	—
1	Cămăși de pânză, lată de un arșin	2	8	—	11	—
1	Pentru cusutul tuturor lucrurilor de pânză	—	—	—	—	39
3	Chivără de hârșie neagră, cu cozoroc și fund de postav galben și fundă	1	—	—	13	—
6	Pe chivără tablă de alamă	1	—	—	1	26
3	Gătături de lână galbenă cu două funte.	—	—	—	3	—
9	La chivără o subt-bărbie cu solzi de alamă	1	—	—	2	—
2	Mușama pentru toc la chivără, de un arșin și opt degete lățimea	1	—	5	8	4o
3	Găitan galben cu o funtă pentru pistoale.	1	—	—	3	—
6	Temeleac de piele	1	—	—	—	1o
1	Cravată (gâtar) de postav negru.	1	—	—	—	1o
3	Manta de postav sur de 12 degete de lat.	1	11	—	3o	1o
	La dânsa șnur de postav galben.	—	—	1	—	3o
	Postav albastru pentru guler	—	—	$\frac{1}{2}$	—	1o
	Pentru cusutul mantelii	—	—	—	—	2o
	Gaitănuri de lână neagră	—	6	2	—	24
	Pânză pentru căptușală, lată de un arșin	—	3	1	4	12
6	Nasturi de alamă	7	—	—	—	28
3	Șiret de aur pentru vahmeisteri, la guler și mânici	—	2	—	2o	—
3	Șiret de aur pentru unter-offițeri, la guler	—	1	—	1o	—
3	Șiret de aur pentru efreiteri, la paгонții.	—	—	4	2	1o
3	Pentru trâmbițași la mondir șiret de lână galbenă	—	24	—	4	8
1	Cisme, două perechi	2	—	—	15	2o
1	Pentru cusutul și unsul cismelor.	—	—	—	2	2o
6	Portepeii (curele de sabie) de piele neagră cu cătărămi	1	—	—	3	—
6	Palașcă de iuft negru	1	—	—	9	3o
6	Pinteni	1	—	—	2	—
1	Pentru ținerea suliții	—	—	—	—	5
1	Pentru ținerea săbii	—	—	—	—	2
1	Pentru ținerea pistolului.	—	—	—	—	5
1	Pentru cremene și hârtie pentru fișicuri.	—	—	—	5	—

Sorcetul lucrurilor	GĂTITURA CAVALERIEI	Numărul lucrurilor	Măsură		Lei	Parale
			Coturi	Degete		
	<i>Gătitura calului</i>					
6	Șa de lemn	1	—	—	10	—
6	Curelărima	1	—	—	30	—
3	Ibânci (podnic)	1	—	—	14	—
3	Piele peste ibânci	1	—	—	9	—
6	Pernă de iuft negru	1	—	—	12	—
3	Dăsași	1	—	—	2	20
1	Tolbă pentru orz, de pânză	1	—	—	—	30
3	Căpestre	1	—	—	—	20
	Pentru perie și țesală, odată	—	—	—	3	—
1	Pentru perie pe tot anul	—	—	—	—	10
6	Scările	2	—	—	2	—
6	Zăbale	1	—	—	—	20
1	Pentru unsul curelărimii	—	—	—	1	20
3	Cioltar de postav albastru, lățime 2 arșini	1	2	—	12	—
	Postav galben pentru împrejurul ciolta- rului lățime de doi arșini	—	—	6	3	30
	Căptușală de pânză la dânsul, lată de un arșini	—	4	—	4	—
	Pentru cusut și ață	—	—	—	1	—
6	Flamburi (stegușor) de camlot albastru și galben	1	—	—	1	12

Băgare de seamă

Șăpcile soldaților se fac din rămășițele croelii mondirurilor.

Mondirile acelor de ne-rând, sânt tot un fel cu ale pezeștrimeii și cava-
leriei, însă fără cusătură și găitanuri la guler și mânici și în loc de chivără o
singură șapcă.

Uniforma Ofițerilor

Spătarul are cusături de fir la guler, la poale, la mânici și la buzunări
pană la chivără, un brâu de aur cu cataramă de aur și cu marca Prințipatului.

Uniforma Ștab-Ofițerilor

Polcovnicul are cusături de aur la guler, la mânici și la poale, brâu de
aur cu cataramă de aur cu marca Prințipatului și pană la chivără.

Maiorul se deosebește din ober-ofițeri prin șiret lat la guler și la mânici ;
iar la poale cusătura tot a ober-ofițerilor, brâu de aur cu catarama de argint,
cu marca de aur și mărgioara de argint.

Uniforma Ober-offițerilor

Căpitanul are brâu de piele cu lustru, înprejurat cu șiret de fir de jumătate deget, cu cataramă de aur, cu marca de aur și chenar de aur; mondirul este asemenea cu al ober-offițerilor cu aceeași cusătură, numai de aur.

Porucicul are brâu de piele cu lustru, cu catarama de argint, cu marca de aur și mărgioară de aur; mondirul și cusătura asemenea cu a căpitanilor.

Praporgicul are brâu de piele cu lustru, catarama de argint, cu marca de argint, cu mărgioara de aur; uniforma și cusătura asemenea cu a porucicului.

TABLĂ No. 4
Inbrăcămintea Miliții

	Fieșicărui om		Tuturilor		
	Lei	Parale	Lei	Parale	
<i>I. La Infanterie</i>					
Feld-febeli	24	220	23	5.293	32
Iuncări	96	210	23	20.215	8
Unter-offițeri	264	210	23	55.591	32
Efreiteri	288	201	33	58.125	20
Soldați de rând	2.592	199	13	516.650	16
Toboșari	48	204	31	9.829	8
Soldați de ne-rând	80	162	16	13.507	8
Peste tot	—	—	—	679.213	4
<i>II. La Cavalerie</i>					
Vah-meisteri	6	212	32	1.276	32
Iuncări	24	202	32	4.867	8
Unter-offițeri	78	202	32	15.818	16
Efreiteri	96	195	12	18.758	32
Soldați de rând	864	192	32	166.569	8
Trâmbițași	12	197	—	2.364	—
Soldați de ne-rând	18	153	20	2.763	—
Gătitura la cai	1.098	105	2	115.344	38
Peste tot	—	—	—	327.762	12

T A B L A No. 5

*De cheltuelile fieșcării an pentru Miliție, întru soroc de șase ani
de la 1830 până la 1837*

	L e i	Parale
Pe anul 1830, de la 1-a Ianuarie, leafa tuturor cinurilor	622.985	13 ^{1/3}
Pentru hrana rangurilor de jos	538.440	—
Pentru cumpăratal a 1.098 cai	219.960	—
Pentru hrana și potcovitul cailor	99.440	—
Pentru întreaga cumpărătoare a 1.098 șale, gătirea oamenilor și a cailor	1.006.975	16
Pentru cheltuiala canțalarii	8.800	—
Pentru odată cumpărătoare a 48 tobe și 12 trâmbițe	3.540	—
Peste tot	2.500.140	29 ^{1/3}
<i>Pe anul 1831, dela 1-iu Ianuarie</i>		
Leafa tuturor rangurilor.	931.328	—
Pentru hrana rangurilor de jos	808.200	—
Pentru cumpărătoarea pe tot anul de 183 cai pentru schimbare (remonte) la al 6-lea parte câte 200 lei	36.600	—
Pentru furajul și potcovitul cailor	148.800	—
Pentru cheltuiala canțalarii	13.200	—
Pentru ținerea muniții	139.896	30
Pentru ținerea armelor.	3.673	4
Peste tot	2.081.698	4
<i>Pe anul 1832</i>		
Leafa tuturor rangurilor	931.328	—
Pentru hrana rangurilor de jos	808.200	—
Pentru cumpăratal pe un an a 183 cai.	36.600	—
Pentru hrana și potcovitul cailor	148.800	—
Pentru cheltuelile canțalarii	13.200	—
Pentru ținerea lucrurilor muniții și cumpărătoarea hainelor de vară	250.238	20
Pentru ținerea armelor	3.673	14
Peste tot	2.192.238	34

	Lei	Parale
<i>Pe anul 1833</i>		
Leafa tuturilor rangurilor	931.328	—
Pentru hrana rangurilor de jos	808.200	—
Pentru cumpăratul a 183 cai	36.600	—
Pentru furajul și potcovitul cailor	148.800	—
Pentru cheltuiala caștalariei	13.200	—
Pentru înbrăcăminteaa oștirii și ținerea pe un an a muniții	709.896	30
Pentru ținerea armelor	3.673	14
Peste tot	2.651.698	4
<i>Pe anul 1834</i>		
Leafa tuturilor rangurilor	931.320	—
Pentru hrana rangurilor de jos	808.200	—
Pentru cumpăratul pe an a 183 cai	36.600	—
Pentru furajul și potcovitul cailor	148.800	—
Pentru cheltuiala caștalariei	13.200	—
Pentru ținerea lucrurilor muniții într'un an și cumpărătoreea hainilor de vară	250.238	20
Pentru ținerea armelor	3.673	14
Peste tot	2.192.039	34
<i>Pe anul 1835</i>		
Leafa tuturor rangurilor	931.328	—
Pentru hrana rangurilor de jos	800.200	—
Pentru cumpăratul pe an a 183 cai	36.600	—
Pentru furajul și potcovitul cailor	148.800	—
Pentru cheltuiala caștalariei	13.200	—
Pentru ținerea a toate muniții pe un an	139.896	30
Pentru ținerea armelor	3.673	14
Peste tot	2.081.698	4
Suma întâiului soroc de șase ani	13.699.314	29 ¹ / ₃
Scăzându-să cheltuelile anului 1830	2.500.140	—
Asemenea și cheltuelile ținerei armelor pe anul 1831	3.673	14
Peste tot pentru ceilalți 5 ani	11.195.500	26

	L e i	Parale
<i>Cheltuelile de pe tot anul pentru al 2-lea și al 3-lea și următoarele soroc de șase ani</i>		
<i>Pe anul 1836</i>		
Leafa tuturilor rangurilor	931.328	—
Pentru hrana rangurilor de jos	808.200	—
Pentru cumpăratul a 183 cai pe un an	36.600	—
Pentru furajul și potcovitul cailor	148.800	—
Pentru cheltuiala canțalariei	13.200	—
Pentru întreaga înbrăcăminte a oamenilor și gătitura cailor	1.006.975	16
Pentru ținerea armelor	3.673	14
Peste tot	2.948.776	30
Pentru anul 1837, cheltuelile asemănată cu ale anului 1831	2.081.698	4
Pentru anul 1838, cheltuelile asemănată cu ale anului 1832	2.192.039	34
Pentru anul 1839, asemănată cu ale anului 1833	2.651.698	4
Pentru anul 1840, asemănată cu ale anului 1834	2.192.039	34
Pentru anul 1841, asemănată cu ale anului 1835	2.081.698	4
Peste tot pentru al 2-lea soroc de șase ani	14.147.950	30
Pentru al 3-lea, al 4-lea și toate celelalte soroc de șase ani, se va cheltui în fieșicare, tot atâta sumă cât și în sorocul al 2-lea, adică	14.147.950	30
In cursul acelor din urmă 5 ani ai 1-iului soroc se vor cheltui pe fieșicare an obicinuit, câte	2.239.100	5
Iar pentru al 2-lea soroc de șase ani și celelalte pe fieșicare an, câte	2.357.991	18

TABLA No. 6

C a r t e d e s l u j b ă

No. . . .

N. N., din Satul N. N., din Județul N. N., s'a primit în slujba ostășască a Țării Românești, în puterea osebitului ostășăsc Regulament, cu toate privilegiurile și toate datoriile a împlini, precum se arată aici, mai la vale.

§ 1

Tatăl și muma, nevasta și copii nevârsnici a celui după obștesc scris, sau de bună voie întrat, vor fi scutiți de orice dajdie, pe vremea câtă va fi în slujbă, în puterea articolului 400.

§ 2

Tot omul va primi hrana, înbrăcămintea întreagă, după forma și la so-roacele hotărâte în alăturata Tablă, (vezi Tabla No. 3), asemenea și armele. Soldatul de infanterie va avea o pușcă cu baionetă; unter-offițerii, osebit de pușcă, vor avea încă semii-săbii, precum și toboșari.

Soldatul de cavalerie va avea un pistol, o sabie și o sulită cu steag galben și albastru.

§ 3

Fieșicare, după vrednicia sa, se va înălța în grad de feld-febeli și de unter-offițeri și va primi leafa după gradul său. Soldatul de infanterie, osebit de înbrăcămintă și de hrană, va primi pe an câte 72 lei și soldatul de cavalerie va primi 96 lei, afară din hrana și potcovitul calului. Unter-offițerul de infanterie va primi lei 240 și cel de cavalerie lei 250 pe an, osebit hrana și potcovitul calului.

§ 4

Cavaleristul va primi un cal, care după 6 ani de slujbă va rămânea al lui de tot.

§ 5

Datoriile miliții sânt: 1) a păzi granițele, vămile și carantinele; 2) a săvârși slujba înlăuntru, a ținea liniștea obștii prin orașe și județe și a privighiea asupra stringerii dăjdiilor.

§ 6

Cel ce intră în slujbă se îndatorează a sluji 6 ani.

§ 7

Dacă dintre soldați se vor găsi a voi să-și urmeze slujba îndelungime de trei ori șase ani, atunci aceia vor fi scutiți pentru toată viața lor de tot felul de dajdie dinpreună cu tatăl, muma și nevasta lui.

Dizlocație a Miliției Pământenești a Prințipatului Valahii

POLCUL 1-iu		București			In orașul București pentru carauli iar în ținut pentru slujba polițenească.	
Batalionul 1-iu. Escadronul 1-iu și Plotonul 1-iu	}	In București și în ținutul Ilfovului.	528	129	Pe la carantine, la vămi și la cordonul Dunării.	
Batalionul al 2-lea. Escadronul al 2-lea.		La Giurgiu.				
<i>Roata 1-iu</i>						
Plotonul 1-iu și jumătate din 1-iul ploton al escadronului al 2-lea.	}	Turnu.	66	22		
Plotonul al 2-lea Jumătate din plotonul 1-iu al escadronului al 2-lea.		Zimnice.	66	21		
<i>Roata a 2-lea</i>						
Plotonul 1-iu și jumătate de ploton din plotonul al 2-lea din al 2-lea escadron jumătate de ploton din plotonul al 2-lea.	}	Giurgiu.	99	21		
<i>Roata a 3-lea</i>						
O despărțire din al 2-lea ploton al al 2-lea escadron.	}	Oltenița.	66	11		
Al 2-lea ploton din al 2-lea roată, jumătate din al 2-lea ploton.		Călărași.	99	22		
<i>Roată a 4-lea</i>						
Plotonul 1-iu.	}	Dudești.	66	11		
O despărțire din al 2-lea ploton al al 2-lea escadron. Plotonul al 2-lea.		Pioa-Pietrii.	66	21		
Jumătate a al 3-lea ploton, a al 2-lea escadron.	}					
			1.056	258	Afară din 2 plotonuri ce să află lângă polcul al 2-lea	

POLCUL AL 2-lea	La Ploești.			
Batalionul al 3-lea.	} La Focșani.			
Escadronul al 3-lea.				
<i>Roata 1-ii</i>				
Plotonul 1-ii.	} Vălenii de Munte	66	—	Pentru vămi și streaja la granițe pentru Austria.
Plotonul al 2-lea.		In dreptul trecătoarei Buzăului.	66	
<i>Roata a 2-lea</i>				
Plotonul al 4-lea din al 2-lea escadron.	} Brăila.	132	43	Pentru vamă, garantină și linia Dunării.
<i>Roata a 3-lea</i>				
Jumătate din 1-ii ploton al escadronului al 3-lea.	} In județul Brăilei	33	22	Carauale pentru buna rânduială și pentru feluri de slujbe polițienești.
Jumătate din plotonul 1-ii, al 2-lea ploton din al 3-lea escadron.		In județul Ialomiții	33	
Plotonul al 2-lea și al 3-lea ploton din al 3-lea escadron.	} In județul Slăneștii-Râmnic	66	43	
<i>Roata a 4-lea</i>				
Plotonul 1-ii.	} In județul Buzăului	66	21	Pentru slujba polițienească în ținuturi
Jumătate din 1-ii ploton al escadronului al 3-lea.				
Plotonul al 2-lea.	} In județul Săcuenii.	66	21	
Jumătate din al 4-lea ploton din al 3-lea escadron.				
Batalionul al 4-lea	} Pitești.	—	—	
<i>Roata 1-ii</i>				
Plotonul 1-ii.	} In județul Prahovei.	66	21	Pentru slujba polițienească.
Jumătate din al 4-lea ploton din escadronul al 3-lea.				
Plotonul al 2-lea.	} Dragoslavele în dreptul	66	—	Pentru vama și pașa graniței către Austria.

<i>Roata a 2-lea</i>				
Plotonul 1-iu Jumătate din plotonul 1-iu al escadronului al 4-lea.	Județul Dâmboviții	66	21	Pentru slujba polițienească în județe
Plotonul al 2-lea. Jumătate din plotonul 1-iu al escadronului al 4-lea.	In ținutul Muș- celului	66	21	
<i>Roata a 3-lea.</i>				
Plotonul 1-iu. Plotonul al 2-lea din esca- dronul al 4-lea.	In județul Ar- geșului	66	43	
Plotonul al 2-lea. Plotonul al 3-lea din esca- dronul al 4-lea.	In județul Ol- tului.	66	43	
<i>Roata a 4-lea,</i>				
Plotonul 1-iu. Plotonul al 4-lea din esca- dronul al 4-lea.	In județul Te- leormanului	66	43	
Plotonul al 2-lea. Plotonul al 4-lea din esca- dronul 1-iu.	In județul Vlașca.	66	43	
POLCUL AL 3-lea		1.056	430	Se copriș și două Plotonuri ale Pol- cului 1-iu.
Batalionul al 5-lea. Escadronul al 5-lea.	La Craiova La Calafat			
<i>Roata 1-iu.</i>				
Plotonul 1-iu.	La plaiul Co- zii și alte tre- cătoare în Bănat.	66	—	Pentru streaja gra- nițelor către Aus- tria.
Plotonul al 2-lea. Jumătate din plotonul 1-iu al escadronului al 5-lea.	Vârciorova	66	22	
<i>Roata a 2-lea.</i>				
Plotonul 1-iu. Jumătate din plutonul 1-iu al escadronului al 5-lea.	șchela Cra- iovei	66	31	Pentru carantine, vămi și cordonul Dunării
Plotonul al 2-lea. Al 2-lea ploton din esca- dronul al 5-lea.	Goroj	66	43	

<i>Roata a 3-lea.</i>				
Plotonul 1-iu. Al 3-lea ploton din escadronul al 5-lea.	}	Calafat.	132	43
<i>Roata a 4-lea.</i>				
Plotonul 1-iu. Jumătate din plotonul al 4-lea al escadronului al 5-lea.	}	Bechet.	66	22
Plotonul al 2-lea. Jumătate din plotonul al 4-lea din escadronul al 5-lea.	}	Izlaz.	66	21
Batalionul al 6-lea. Escadronul al 6-lea.	}	La Craiova.	—	—
<i>Roata 1-iu.</i>				
Plotonul 1-iu.	}	In drept la Rorterturn pas.	66	—
Plotonul al 2-lea.				
		Vulcan pas.	66	—
<i>Roata a 2-lea.</i>				
Plotonul 1-iu. Jumătate din plotonul 1-iu al escadronului al 6-lea.	}	In județul Vâlci.	66	22
Plotonul al 2-lea. Jumătate din plotonul 1-iu al escadronului al 6-lea.	}	In județul Gorj.	66	21
<i>Roata a 3-lea</i>				
Plotonul 1-iu. Plotonul al 2-lea din escadronul al 6-lea.	}	In județul Mehedinți.	66	43
Plotonul al 2-lea. Jumătate din plotonul al 3-lea din escadronul al 6-lea.	}	In județul Dolji.	66	22
<i>Roata al 4-lea.</i>				
Plotonul 1-iu. Jumătate din plutonul al 3-lea din escadronul al 6-lea.	}	La Craiova.	66	21
Plotonul al 2-lea. Plotonul al 4-lea din escadronul al 6-lea.	}	In județul Romanați.	66	43

Pentru carantine, vămi și cordonul Dunării

Pentru vămi și pașa graniței către Austria

Pentru slujba polițienească

TABLA DE MATERII

T A B L A

de câte se copriod în cele noă capete ale Regulamentului Organic.

CAP. I.

PENTRU ALEGEREA DOMNULUI

	<u>Pag.</u>
SECȚIA I. Intocmirea Obșteștii Adunări Ecstraordinare	1
SECȚIA II. Vremelnica Ocârnuire	4
SECȚIA III. Chipul alegerii Domnului	5

CAP. II

PENTRU OBICINUITA OBȘTEASCA ADUNARE 9

CAP. III

FINANȚA

SECȚIA I. Desputerniciri sau oborîri	13
SECȚIA II. Cheltuelile Statului	16
SECȚIA III. Ramuri de veniturile Statului	19
SECȚIA IV. Chipul catagrafiilor și a împărțirii dăjdilor și altor dări	20
SECȚIA V. Inplinirea birului și a altor venituri ale Statului	26
SECȚIA VI. Chipul contabilității Casei Vistieriei, adecă a ținerii și dării socotelilor cu bună orânduială	35
SECȚIA VII. Drepturi și datorii reciproce între proprietar și al său sătean	37
LITERA A. Bugetul slujbelor publice	45
LITERA B. Suma de peste an a fieșicăruia venit al Statului.	67

CAP. IV

SECȚIA I.	Pentru căderile Ministrului Trebilor din Lăuntru	69
SECȚIA II.	Pentru Sfatul Administrativ	70
SECȚIA III.	Departamentele mădularelor Sfatului Administrativ	71

CAP. V

REGULAMENT ASUPRA COMERCIULUI

SECȚIA I.	Pentru slobozenia comerциului	74
SECȚIA II.	Pentru mijloacele comunicațiilor	76
SECȚIA III.	Pentru magazinele de rezervă	76
SECȚIA IV.	Pentru popriri	77
SECȚIA V.	Pentru lucrarea minelor	78

CAP. VI

REGULAMENT PENTRU CARANTINE

SECȚIA I.	Pentru întâmplarea carantinelor și așezării cordonului Sănătății	79
SECȚIA II.	Pentru cărmuirea așezărilor carantinei	81
SECȚIA III.	Pentru regulile sănătății ce privesc asupra călătorilor și a mărfurilor în carantină	83
SECȚIA IV.	Pentru călcarea pravililor și pedeapsa ce să cuvine	84
LITERA C.	Deslușite orânduirii a cvardiilor și avanposturilor ale miliții pe linia d'a stânga a Dunării.	89
LITERA D.	Treceri mai mult sau mai puțin în lucrare asupra liniei Dunării	97
	Socoteala cheltuelilor pentru carantine	99

CAP. VII

PENTRU CĂTAREA JUDECĂȚILOR IN VALAHIA ȘI PENTRU
INTOCMIREA ȘI CĂDERILE JUDECĂTORIILOR

SECȚIA I.	Canoane de obște	105
-----------	----------------------------	-----

	<u>Pag.</u>
SECȚIA II.	Judecătoriile judeților 109
	§ I. Judecătoriile de întâia cercetare 109
	§ II. Judecătoriile de prin sate sau de împăciuire 113
SECȚIA III.	Pentru divanurile judecătorești 114
	§ I. Pentru despărțirea politică 115
	§ II. Pentru despărțirea criminalicească 115
SECȚIA IV.	Pentru judecătoriile de comerț 117
SECȚIA V.	Pentru judecătoria Poliției 120
SECȚIA VI.	Pentru Innaltul Divan 120
SECȚIA VII.	Pentru căderile marelui logofăt 122
SECȚIA VIII.	Pentru trecerea în condică a zălogurilor și a foilor de zestre 122
SECȚIA IX.	Pentru hoțărnicia tuturilor moșiilor din Valahia 124

CAP. VIII DISPOZIȚII GENERALE

SECȚIA I.	Pentru înălțarea în ranguri 125
SECȚIA II.	Pentru orânduirea în feluri de slujbe 125
SECȚIA III.	Clirosul bisericesc și ocârmuirea avuturilor sale 127
SECȚIA IV.	Pentru învățătura publică 129
SECȚIA V.	Inceputuri de o unire mai de aproape între amândoa Prințipurile 130

CAP. IX REGULAMENTUL OSTĂȘESC

SECȚIA I.	Temeiurile formării miliții 133
SECȚIA II.	Pentru strângerea miliției sau chemarea în slujbă , 136
SECȚIA III.	Pentru privileghiurile și ținerea miliției 137
SECȚIA IV.	Datoriile de obște ale miliției și căderile căpeteniei ei. Dizlocație 138

	<u>Pag.</u>
SECȚIA V. Pentru otcârmuirea miliții	140
SECȚIA VI. Pentru înbrăcămintă și arme	141
SECȚIA VII. Pentru socoteli	141
SECȚIA VIII. Drepturile rangurilor ostășăști și regule a păzi în intrarea în slujbă	142
Tablă potrivitoare rangurilor politicești cu cele ostășăști pentru priimirea boerilor și a feciorilor de boeri în slujbă	144

TĂBLIȚE DE STATUL TUTUROR GRADURILOR MILIȚII, ȚINEREA, IMBRĂCĂMINTEA ȘI GĂTITURA CAILOR ȘI SOCOTELE.

TABLĂ No. 1. Statul tuturor rangurilor miliții românești a Prințipa- tului Valahii, cu lefi și ținerea lor	147
TABLĂ No. 2. Statul tuturor rangurilor unui polc și ținerea lor	148
TABLĂ No. 3. Inbrăcămintă a miliții Prințipatului Valahii	150
TABLĂ No. 4. Inbrăcămintăa miliții	154
TABLĂ No. 5. Cheltuelile fieșicărui an pentru miliție, întru soroc de șase ani dela 1830 până la 1837	155
TABLĂ No. 6. Carte de slujbă	158
Dizlocație a miliției pământenești a Prințipatului Valahii	159

SFÂRȘITUL REGULAMENTULUI ORGANIC AL VALAHIEI.

REGLEMENTUL ORGANIC AL MOLDOVEI

REGLEMENTUL ORGANIC AL MOLDOVEI

CAP. I

Pentru alegerea Domnului

SECȚIA I

Informarea Obșteștii Ecstraordinare Adunări ¹⁾.

Art. 1. — Convențioanea de Acherman întărind dritul alegerii Domnilor Moldavii și Valahiei de cătră tagma boerilor cu obșteasca învoire a lăcuitorilor, alegerile să vor face de cătră Obșteasca Ecstraordinare Adunare, care pentru aceasta să va întruni în capitalia Prințipatului.

Art. 2. — Această Ecstraordinare Adunare va fi alcătuită în Moldova de una sută triizăci și doi alegători și anume:

a) de Preosfinție Sa părintele mitropolitul și de doi episcopi eparhioți: Romanul și Hușul.

b) de patruzăci și cinci boeri și anume de logofeții cei mari, de vornicii de Țara de Gios și de Țara de Sus, de hatman și de hatmanii de Prut, de visternici, de vornici de obștie, de postelnici și de vornici a Politiei, cari boeri, până la împlinire numărului de patruzăci și cinci să vor priimi ca alegători, după rândul întâimii păzite în ierarhie rangurilor.

c) de triizăci boeri dela agă, până și ban, anume agii, vornicii de aprozi, spătarii și banii.

d) de triizăci și doi deputați a ținurilor dela comis până și șatrar și anume comișii, caminari, paharnici, sâr-

dari, stolnici, medelniceri, cluceri, slugeri, pitari, jigniceri și șatrari, cari să vor alege de cătră fruntașii fieșticăruie ținut.

e) de un deputat al Academiei Naționale de Invățătură.

f) de doizăci și unul deputați a corporațiilor (isnafuri) a orașilor, de neșuțitori cu patentă.

Peste tot: unasută triizăci și doi alegători.

Art. 3. — Spre a putea fi mădulare al Obșteștii Ecstraordinare Adunări:

a) trebuie boerie dela rangul de mare logofăt până și vornic de Politie, să fie născut și lăcuitor în Moldova, sau născuți, lăcuind și împământeniți în Moldova. Condiția însă de a fi născuți în Moldova nu este cerșută dela feșile născute din părinți cari au prūmit indighinatul (înpământenire) de 40 ani și cari s'ar afla lăcuind în Moldova.

b) Pe lângă aceste boerii, dela agă până și banul, trebuie să fie proprietariu în Moldova, cel mai puțin de o moșie întrigă, fără răzășie și boeriu, fiiu de boeriu.

1) In textul comisiei din 1835: „Informăluirea Obșteștii Ecstraordinare Adunări”, (Academia Română, manuscrisul nr. 99)

c) Deputații ținuturilor, asămine, să fie boeri, fii de boeri, având în ținutul unde să vor alege o moșie lăcuită și slobodă de tot felul de ipotecă (amanet).

d) Deputatul Academiei de Învățătură națională, să fii moldovan cu știință, mădulariu al acestui institut și cu râvnă pentru luminare nației.

e) Deputații corporațiilor de pre la târguri să fie născuți moldoveni, cu știință de carte și cu bune purtări, fără a avea nici un feliu de protecție streină și să aibă în orașul unde să vor alege, una sau mai multe averi nemișcătoare, cu preț cel mai puțin de cinci mii lei, afară de târgurile cele mici a ținuturilor unde negăsindu-să persoane cu averi nemișcătoare de preț sus arătat, va fi slobod a să alege deputat și din persoanele cari ar avea averi nemișcătoare de preț de triimii lei.

f) Nici unul din mădulările aceste nu va fi priimit în Obșteasca Ecstraordinare Adunare, dacă nu va avea triizăci ani împliniți.

g) Insușimea de mădulariu al Obșteștii Obicinuite Adunări nu împiedică nici cum de a putea fi ales de alegătoriu la la Obștiasca Ecstraordinare Adunare.

Art. 4. — Pentru alegire de triizăci boeri dela agă până și banul să să urmeze în acest chip :

a) Să va face o foae de toți acești boeri, ci lăcuesc în Eși și afară pe la ținuturi, cari vor avea însușirile cerșute prin art. 3, litera b.

b) Acești boeri să vor întruni în Eși, la zioa și locul însămnat, spre a păși la alegire prin sorți a triizăci alegători. Ei să vor aduna toți la 9 ceasuri dimineața, iar tragirea sorților să va încheia în aceiași zi, de va fi cu puțință, sau adaozi cel mai târziu. Ci să atinge de acei cari de boală sau altă legiuită împiedecare, n'ar putea să fie în persoană de față la tragire, aceștie în scris vor înștiința pe guvernul carile va recomandui prezidentului aceștii adunări de a înscrie numile lor pe bilețuri și de a li tragi cu sorți împreună cu numile altor mădulări ce vor fi de față.

c) Ocârnuire va numi un boeriu din rangurile întâi spre a fi precedent la tragire sorților, iar acel mai vechiu și mai mare la rang din această adunare, va împlini dregătorie de secretariu, însă fără jignire dritului său de a să trage și pentru dânsul sorți.

d) După ce va chiema prezidentul anume pe fieșticare dintre mădulările adunării, ci să vor afla față, apoi îi va pofti ca fieșticarile dintre iei, după rândul întâimei de rang, să-și scrie numile și rangul său pe un bilet ce i să va da de cătră prezidentul și pre carile însuși să-l arunce în urnă (vas). Bileturile vor fi toate de acelaș feliu de hârtie de o formă și toate de o potrivă învălitate.

e) După ci să vor aduna toate bilețurile în urnă, secretariul adunării va trage mai întâi un bilet și apoi fieșticari persoană, ci va eși prin sorți alegătoriu la Obștiasca Adunare Ecstraordinară, va trage îndată biletul următoriu și cu acest mijloc¹⁾ să să urmezi tragire sorților până să va împlini numărul de triizăci alegători legiuți prin reglement.

f) La fieșticare tragire a sorților în parte, persoana chieamată ca să tragă, să va îngriji de a amesteca bilețurile din urnă și pre acel ci va eși, cetindu-l cu glas mare și înțelegătoriu, îl va arăta prezidentului și acelor de față, iar acest nume să va scrie îndată pe o foae și să va iscăli de prezidentul, de secretariul și de persoana ci au tras acest bilet. După aceasta, persoana însămnată prin sorți, să va publicarisă mădulari al Obșteștii Adunări Ecstraordinare. Această operație să va înnoi la fieștecare tragire.

g) În urmă prezidentul va face cunoscut numile celor triizăci alegători și tot în aceiaș săsiie, va da la mâna fieștecarue din mădulări adeverință iscălită de dânsul și de secretariu.

h) Prezidentul va împărtași Ocârnuirii Provizorie foae întru cari să cuprinde isprava tragirii sorților, pentru

1) În redacția din 1835 „chip“, în loc de „mijloc“.

ca să-i fie cunoscută. Asămine, alegătorii eșiți prin sorți, vor înfățișa adevărurile lor Ocârmuirii, care după adevărea pe foae sus arătată va și încredința adevărurile cu iscăliturile iei. In urmă să va face publicație de numele persoanelor eșite prin sorți și foae, în care să află însămnate, să va păstra în arhiva mitropoliei.

Art. 5. — Dacă cu trecire vremii s'ar întâmpla ca boerii, dela mare logofăt până și vornicii de politie, să nu fie îndestui spre a împlini numărul de patruzăci și cinci alegători la Obștiasca Ecstraordinară Adunare, atunci lipsa să va împlini dintre boerii stării următoare din cei mai vechi și mai mari la rang, dila agă până și la ban; asămine să va urma pentru acești dipe urmă, când nu vor fi îndestui spre a împlini parte lor de alegători. Atunci lipsa numărului până la triizăci să va împlini dintre boerii rangurilor următoare, art. 2 litera e, supuinđu-să însă la însușirile cerute de art. 3.

Art. 6. — Deputații de pre la ținuturi să vor alege de către notabilii fieșticărue ținut, adică:

a) De cătră boerii a tuturor rangurilor. Lăcuiorii pe la ținuturi cari nu vor avea însușirile cerute de a fi mădulări ai Obșeștii Adunări Ecstraordinare, precum și de cătră fiei boerilor moșinași, deși nu vor fi priimit încă ranguri.

b) De cătră niamurile și mazilii a căroră documenturi s'ar fi cunoscut legiuite la anul 1792 de cătră Domnul Alexandru Moruz și cari ar fi proprietari de moșie și aleși de clasurile lor, câte doi de ocol și de triaptă, dacă însă ocolu poate da acest număr, de cătră privighetorii ocoalelor a fieștecărueia ținut, după ce iei se vor așaza.

Art. 7. — Toți acești alegători întrunindu-să la zioa hotărîtă în rezidenția fieștecărue ținut, li să va ceti foae cuprinzătoare de numile tuturor persoanelor, carele vor avea cerșutele însușiri spre a fi aleși diputați.

Art. 8. — Fieșticare din aceste trii clasuri, adică de boeri sau fii de boeri,

de niamuri și de mazili, va păși pe rând întru alegire a doi deputați cu covârșire glasurilor și în chipul următoriu:

a) Fieșticarile din alegătorii acei trepte va numi doă persoane din numărul înscrișilor în foae, cu însușime de a putea fi aleși a ținutului și va iscăli numile său în ființa celorlanți. După rostire în acest chip a socotinților alegătorilor a aciași trepti, aceli doă persoane asupra căroră să vor uni mai multe glasuri vor fi socotite de alese a întregii trepte.

b) Dacă câte trei trepte s'ar uni asupra celor doă persoane, cari au a să alege, atunci aceste vor fi cunoscute de deputați, iar la din înprotivă întâmplare, numele a deosebitelor persoane alesă de celi trei trepte să vor arunca întru o urnă și să vor trași ca niște sorți și celi doă nume ci vor eși dintâiu vor fi aleși deputați.

Art. 9. — Cel mai mare și mai vechiu la rang dintre boerii fieșticărue ținut va împlini datorie de precedent și acela al cărue rang urmiază îndată după acesta va împlini acela a secretariului, însă fără jignire dritului lor de a fi balotarisiți.

Art. 10. — Ispravnicul fieșticărueia ținut, însărcinat spre aceasta de cătră Ocârmuire, să va îngriji de a aduna pe boerii cu drit de a putea fi aleși și pe alegători după foae ci i să va triimite de cătră caimacami (art. 22) și însuși să va afla de față spre a privighe împlinirea legiurii și paza bunei orândueli. Înpreună cu ispravnicul să va afla iconomul sau protopopul ținutului, însă și unul și altul sânt opriți dela împărțășirea lucrărilor adunării sau de a le povățui prin oricari mijlocire. Întâmplându-să ispravnicul să fie moșinean ținutaș și să aibă însușirile de a putea fi ales deputat, atunci Ocârmuirea va triimite un boeriu comisar, din celi întâiu sau al doilea ranguri, pentru a împlini vremelnicește dregătoria ispravnicului și a privigheia alegirea.

Art. 11. — Îndată ci să va închia tragire sorșilor, foae numilor deputați-

lor să va adevări de ispravnicul sau de comisariul rânduit ¹⁾ și de iconomul sau protopopul. În urmă, se va triimite la Ocârmuirea vremelnică (provizorie), care va publicarisi numile aleșilor deputați.

Art. 12. — Cu patru zile, cel mai puțin, înaintea zilei hotărâte a dischiderii Obsteștii Ecstraordinare Adunări, deputații fieșticăruia ținut, dinpreună cu adiverințele lor, să vor înfătoșa la Ocârmuirea provizorie, care, cercetându-le după foae numilor, le va încredința iscăbindu-le și în urmă va pune foae în păstrare la mitropolie.

Art. 13. — Deputatul Academiei Națională de Invățături, având însușirile art. 3. lit. d. trebuie a fi acel ipochimen, cari va fi dat publice ²⁾ dovezi de a sa destoinicie și carile va fi ales de cătră trupul academicesc.

Art. 14. — Deputații corporațiilor de pi la târguri să vor alege în următoarea analoghie:

Pentru orașul Eșii	3
Hârlăul	1
Târgul Frumos	1
Botoșanii	2
Dorohoiu și Herța	1
Fălciiul și Hușii	1
Vasluiul	1
Bârladul	2
Galații	2
Tecuciul	1
Focșanii	2
Bacăul	1
Romanul	1
Niamțul și Piatra	1
Fălticeni	1

Douăzeci și unul peste tot.

¹⁾ În *Analele Parlamentare*, tom I, partea II, pag. 83 s'a transcris din eroare „comisia rânduită“ în loc de „comisariul rânduit“

²⁾ Ibidem: „destoinice dovezi“ în loc de „publice dovezi“.

Art. 15. — Corporațiile orașului Eșii, după îndemnare starostelui de neguțitori, înputernicit de Ocârmuire Provizorie, vor numi dintre ele câte trii persoane dintr'acele mai în stare și mai cinstite, cari ar avea și însușirile cerșute [de] art. 3, litera e. După ci să va face această alegire și foae numilor încheindu-să de cătră starostile, Ocârmuire va numi dintre eli un prezident și un secretariu. În urmă starostile să va îngriji de a aduna mădulările numite la zioa și locul însămnat spre a să face tragire prin sorți acelor trii deputați și cari va urma întocmai după chipul însămnat la art. 4. Starostile să va afla față la acea adunare pentru de a privighea împlinire legiuirii și păzirea bunei orândueli. În urmă starostile va adiveri foae numilor deputaților, oprit fiind de a să amesteca el în alegire persoanelor prin orice chip.

Art. 16 — Pentru deputații corporațiilor dela ceceleante târguri de rezidenții ispravnicești, ispravnicul, după porunca ci va avea dela Ocârmuire, va pofti pi starostile ca să adune, la zioa și locul hotărît, corporațiile, spre a păși la tragire prin sorți a dipotaților orânduții din parte târgurilor, în urmă chipului însămnat la art. 4. Starostile să va afla față la tragire sorților, va privighea păzire bunii orândueli și va fi îndatorit de a adiveri foae cuprinzătoare de numile deputaților și de a o da la ispravnicul, carile asemenea adiverindu-o, o va triimite la Ocârmuire, spre a să publicarisi. Încheindu-să tragire sorților, aleșii vor urma după cuprindere art. 12.

Art. 17. — Dacă în zioa alegerii Domnului n'ar putea fi de față vreunul din alegători pentru vreun legiuit cuvânt, o asămine întâmplare nu va putea întârzia sau înpiedeca operațiile adunării, cari în toate întâmplările va păși spre alegirea Domnului, dacă trii din patru părți cel puțin din numărul întreg a alegătorilor vor fi întruniți în sala sesiilor.

SECȚIA II

Ocârmuirea Provizorie (vremelnică).

Art. 18. — La fieșticare Domnie, fiind lipsă de Domn, trei caimacami vor lua îndată cârma guvernului.¹⁾ Acești caimacami vor fi, după drit, marele logofăt, ministrul din Lăuntru și președintele Innaltului Divan²⁾ carile la întâmplare de între-domnie s'ar fi aflând în slujba lucrătoare. Acești trii dregători împreună vor ocârmi toate pricinile prințipatului până la înscăunarea Domnului. Ei vor chema îndată pe Obșteasca Obicinuita Adunare spre a pune în lucrare măsurile orânduite la art. 20.

Art. 19. — Caimacamii, pe vremea ocârmuirii lor, nu vor putea da titluri de evghenie, nici vor putea întări pricinile de giudecăți, nici vor putea scoate pre cei ci să vor afla în dregătorii publice, afară numai pentru o dovedită mare vinovăție³⁾. Întâmplându-se ca vreun post să fie în lipsă de dregător, caimacamii nu vor orândui decât numai vechil.

Art. 20. — În ziua intrării în dregătorie, caimacamii se vor îndeletnici a face foi, după izvoadile pregătite pentru aceasta.

a) Foile boerilor, a rangurilor arătate la art. 2, precum și ale notabililor, cu însămnarea lăcuinții lor în cuprindere art. 6.

b) Asămine caimacamii vor face și foae candidaților Domniei, scriind în ia numile boerilor, ci ar fi având însușirile cerute de art. 28. Ei vor înscrie și însuși numile lor, de vor fi având însușirile cerute și încheindu-să toate aceste operații înainte gătitoare pentru alegirea Domnului, foile se vor pune în păstrare la mitropolie.

Art. 21. — Cei ci vor socoti că cu

1) În versiunea comisiei din 1835: „vor lua cârma guvernului. Îndată acești caimacami“ etc.

2) Idem: „Domnescului Divan“.

3) În manuscrisele 349 și 909 dela Academia Română și în ediția din Analele Parlamentare după cuvântul vinovăție urmează în paranteză: „delit“.

nedreptate s'au dipărtat de driturile ci le dau însușirile lor, pot, în vadea de 22 zile însămnate din zioa ce să va face publicarisirea foilor atât în capitalie cât și pe la ținuturi, să arăte ceririle lor la Obicinuita Obșteasca Adunare, care, de le va afla temeinice, va face raportul său către Ocârmuire pentru ca pretendentorii să fie îndată aşazăt în driturile sale.

Art. 22. — A cince zi, după ci vor intra caimacamii în dregătorie, ei vor publicarisi foile de boerii tuturor rangurilor, — art. 2 —, atât de accii că lăcuesc în Eși, cât și de accii de pe afară la ținuturi, precum și de notabili. Totodată atunci, ei vor triimite către ispravnicii ținuturilor cărți țirculare spre a aduna pe alegători și pe aleși, după foile ce li să vor triimite.

Art. 23. — Ispravnicii, în 24 ceasuri după primirea acestor foi, vor triimite publicații pe la toate părțile ținuturilor, însămnând zioa și locul rezidenții în care să se afle adunați toți accii cu însușirile cerșute.

Art. 24. — Nici o tragire de sorți să nu să facă până a nu trece 25 zile dela publicarisirea foilor, pentru ca să aibă vreme cuviincioasă a-și face arătările lor, cei ce să vor socoti jigniți întru dreptățile lor.

Art. 25. — La 40 zile după publicația foilor și după triimitea cărților țirculare, alegirile mădulărilor a Obșteștii Ecstraordinare Adunări, trebuie să se săvârșască în tot cuprinsul prințipatului și în 10 zile după aceasta toți alegătorii trebuie să se adune în Eși spre a să afla în Obșteasca Ecstraordinară Adunare, care să va deschide la 61 zile în urma numirii caimacamilor.

Art. 26. — Caimacamii supt a lor răspundere sânt îndatoriți a lua cuviincioasele măsuri pentruca alegirile, atât în capitalie, cât și pe la ținuturi, să se urmeze după formele aşazăt

prin acest reglement și ca toate operațiile atârănătoare să se facă după buna orânduire și liniște.

Cel ce să va abate din legiuirile cuprinse în acest cap sau carile ar cuteza de a învita vreo neorânduială în adunările alegătoare, pre acela prezidentul îl va chema întâia dată la păzirea datoriei,

iar de va urma încă de a să mai abate, atunci puterea împlinitoare îl va îndemna de a să depărta din sala sesiilor. Întâmplându-se înpotrivire, atunci puterea înarmată să va întrebuița cătră cel invitator, carile întru pedeapsa nesupunerii sale să va pune la închisoare până la înscăunarea Domnului nou.

SECȚIA III

Chipul alegerii Domnului.

Art. 27. — Domnul se alege pe viață. El trebuie să aibă 40 ani deplin și să fie din familie moldovană, a căruia evghenie să fie suitoare cel mai puțin până la bun, iar înpământenirea sa până la tată. El să va alege numai între boerii cei mai vrednici, având ranguri de mare logofăt, de mare vornic al Țării de gios și al Țării de sus, de hatman sau de vistiernic sau cari, după punerea în lucrare a acestui reglement, ar avea ranguri potrivite cu cele sus însămnate, adică prezident al Innaltului Divan și ministrii, deși aceștia nu s'ar afla în slujbă lucrătoare. Pe lângă acestea, cel mai mare fiu al Domnului carile la răposarea, abdicăția paretisis sau discăunarea părintelui său ar fi agiuns la legiuita vârstă, după pravilile țarei, se va priimi în numărul candidaților de Domnie; să înțelege însă că și celelante formalitate cerșute spre adiverirea mulțimei glasurilor și spre a face alegirea sa legiuită, vor fi deopotrivă și cătră dânsul păzite.

Art. 28 — Caimacamii vor putea fi mădulări ai Obșteștii Ecstraordinare Adunări și a să împărțăși de lucrările ei sau ca niște alegători pentru alegire Domnului sau ca niște candidați de Domnie, după driturile ci va avea fieșticările dintre iei, cu rangul și cu însușirile sale.

Art. 29. — Mitropolitul va fi legiuitul prezident al Obșteștii Ecstraordinare Adunări; iar întâmplându-se boală sau vreo altă înpedicare, atunci

episcopul de Roman va împlini datoria de prezident. Prezidentul va fi agiutorat de patru scrutatori (adeveritori balotarisirii), din cari unul va împlini datoria de secretar. Și pentruca boerii a căroro ranguri s'au însămnat la art. 2, literile b și c, deputații ținuturilor și corporațiilor ce alcătuesc această adunare să aibă fieștecare al lor scrutator, cel mai înnalt la rang și mai vechiu între reprezentanții acestor clasuri va împlini această datorie, însă fără a pierde dritului de a putea fi ales; iar ceialanți trii scrutatori de a putea votarisi, după însușirile fieșticăruia.

Art. 30. — Prezidentul, împreună cu scrutatorii sus arătați, va cerceta adiverințele fieșticăruia mădular pe rostul inteimii rangului. Găsindu-se bune și legiuite, prezidentul va rosti intrarea fieșticăruia în Obșteasca Adunare și secretariul îi va trece în foae mădulărilor.

Art. 31 — Mitropolitul cu episcopii vor merge la biserică împreună cu toate celelante mădulări a Obșteștii Ecstraordinare Adunări și, după ce să va sârba sfânta liturghie, va face un cuvânt în scurt spre a arăta adunării mărimea scoposului pentru care s'au adunat. După aceasta va citi cu glas mare și înțelegător formula următorului giurământ: „Giur că la alegire ce voi face, nu voi urma nici un interes în parte, nici mă voi pleca la vreo streină ademenire, nici la vreun alt cuget decât la acela al binelui obștesc.”

Și apoi apropiindu-se fieștecare mă-

dular către treptile oltarului și puind dreapta pe sfânta evanghelie va rosti cu glas mare: "aceaste le giur".

Art. 32. — După ci să vor împlini toate aceste formalitale și giurământul, să vor înturna toți la sala sesiilor, unde prezidentul va împărtași foae candidaților și a însușirilor cerșute spre a putea fi ales Domn. După aceasta se va păși spre balotație prin chemare anume a fieșticăruia candidat, urmând întâimea rangurilor.

Art. 33. — La începutul balotației a fieștecăruie candidat, mitropolitul va da la fieșticare alegător câte două bile: una albă, care însămnează priimire și alta neagră, cari însămnează nepriimire și când unul din mădulari va fi chemat spre a-și da votul, el va slobozi în urna voturilor, ce va fi acoperită, una din amândoa bilele, albă sau neagră, precum va voi și pe cealantă o va slobozi în cealantă urnă, ce va fi asămene acoperită pe o masă de alături.

Art. 34. — Fiindcă voturile au a fi tainice, fieșticările din mădulările chemate spre slobozirea bilelor se va feri de a să vedea ele cât de puțin de cătră nime.

Art. 35. — Fieșticare din candidați nu va votarisi atunci când să va face balotație pentru dânsul.

Art. 36. — Toate mădulările adunării vor șadea și atunci numai are voie fieșticare a să ridica, când să va chema de cătră prezident spre a-și da votul său.

Art. 37. — Prezidentul cu scrutatorii vor șidea într'un loc al sălii de unde să poată videea pre toate mădulările adunării și asămene să poată fi de toți văzuți.

Art. 38. — Când să vor scoate din urmă bilile, după balotarisire fieșticăruie candidat, să vor număra de cătră scrutatorul orânduitt întru această treabă, carile va face cunoscut în glas mare și intelegător câte bile albe și câte negre au eșit. Secretariul va înscrie pe o foae, în posloviță, numărul lor urmându-să într'acestaș chip până la cel de pe urmă candidat.

Art. 39. — Intâmplându-să ca boeriul a rangurilor întâiu, care ar împlini datorie de scrutator, să fie în numărul candidaților, atunce, când să va face balotație pentru dânsul, cel mai vechiu între boerii rangului său va împlini datoria sa de scrutator.

Art. 40. — Isprăvindu-să balotația fieștecăruie candidat, numărul bilelor ce va fi ișit și va fi scris pe foae să va adiveri cu iscăliturile prezidentului și a scrutatorilor,

Art. 41. — Intâmplându-să ca la sfârșitul balotații doi sau mai mulți dintre candidați să aibă deopotrivă număr de bile albe, atunci ei să se supuie la al doile balotație.

Art. 42. — La încheiere balotații tuturor candidaților, acela carile dintre dânsii va avea mai multe voturi de priință în bile albe, va fi alesul Domn.

Art. 43. — Sfârșindu-să balotație, mitropolitul, tot în acea sesie a cări operație nu va înceta până la încheiere lor, va trece actul isprăvii în foae unde voturile s'au scris, iscălind actul însuși mitropolitul, îl înfășoșază episcopilor și scrutatorilor, cari tot asemine îl vor iscăli. Apoi propovăduște pe persoana ci s'au ales de Domn, orânduște a să scoate copie de pe actul sus arătat și o împărtașaste guvernului provizor.

Art. 44. — După alegire Domnului, mădulările Obșteștii Ecstraordinare Adunări, în aceia sesie, vor iscăli după întâime rangurilor arzmagzariu cătră Poartă, spre a să cere investitura (întărirea Domnului), precum și o notă ofițială spre a înștiința pe Curtea proteguitoare despre alegirea Domnului. Inșă, spre a să putea închiia toate aceste operații în aceiași sesie, caimacamii să vor îngriji de a alcătui mai întâi amândoa arătatile acturi, lăsând loc spre a înscrie numile Domnului ales.

Art. 45. — Această Ecstraordinară Obștească Adunare chemată fiind numai pentru alegire Domnului, nu poate avea vreo altă însușire. Ea, în faptă, să desființează îndată ce să va sfârși această alegire și să vor iscăli amândoa acturile sus arătate. Fieșticari din mădulări,

până a nu se desființa adunarea, este dator a încredința adiverința sa de alegător în mâinile mitropolitului, carile spre păstrare le va pune în arhiva mitropolii, declarând desființarea Ecs-traordinarii Obștești Adunări.

Art. 46. — Caimacamii vor urma a împlini datorii lor până la investitura desăvârșită a Domnului. După aceasta ei vor fi datori a da samă lui, precum și Obșteștii Obicinuite Adunări, despre dregătoria lor și întrebuințarea banilor Statului.

Art. 47. — Sărbarea înscăunării Domnului și țeremonia cerșută să vor hotări prin un reglement ce guvernul

provizoriu va alcătui în urmare vechiului obicei păstrat în arhivele și istoria țării.

În ziua sărbării și a sfințirii care urmează în vechea catedrală a Sf. Nicolai, în minutul ce Domnul să va înfățoșa la treptele oltariului pentru ca să priimească miruire, el va rosti, puind mâna pe sfânta evanghelie, următorul giurământ :

„Giur în numele Prea sfintei și nedespărțitei Treimi de a păzi cu sfințenie atât legile cât și așezământurile prințipatului Moldaviei, după reglementul statornicit și de a stăruia a lor pază și urmare întru toată tărîa”.

CAP. II

Organizația și însușirile Obicinuitei Obștești Adunări.

Art. 48. — Obșteasca Obicinuita Adunare va fi încheată după următorul chip :

a) de mitropolitul, carile va fi președinte aceștii Adunări și carile nu va avea decât un glas ca și celelalte mădulări.

b) de doi episcopi eparhioți : Romanul și Hușul.

c) de șasăsprezece boeri din acii de la rangul marelui logofăt până și la acii de rangul băniei. Acești boeri trebuie să fie pământeni sau împământeniți, după vechiul obicei și a cărora vârstă să nu fie mai puțin de triizeci de ani și să fie lăcuiitori în orașul Eșii. Aceste însușiri sânt neapărat cerșute pentru boerii alegători și cei aleși din capitalie.

d) de șasăsprezece deputați ținuțași, câte unul de ținut, ales între proprietarii moșinași aceluiași ținut, boeriu fiu de boeriu, cunoscut cu bune purtări și în vârstă cel puțin de triizeci ani ; triizeci și patru mădulări, peste tot :

De și s'ar scădea numărul ținuturilor, spre a le face toate de mai potrivită întindere, precums'au așăzat la art. 139¹⁾, cap. al IV, totuș numărul de șasăsprezece deputați neștrămutat să va păstra și atunce persoanele ce au a să alege

prin fieșcare ținut, în analoghie să vor hotări până la împlinirea cerutului număr de deputați.

La fieștecare din nou chiemare a aceștii Adunări, să va da din Casa Rezervii câte una mie lei de fieștecare deputat de ținut, spre despăgubirea cheltuelii lor pe toată vremea șederii lor în capitalie.

Art. 49. — Persoanele ce vor închea Obșteasca Obicinuită Adunare să vor primi în chipul următoriu :

a) Mitropolitul, ca un președinte și amândoi episcopii eparhioți au drit a fi mădulări acestei adunări. .

b) Acei șasesprezece boeri, dela rangul de mare logofăt până și banul, să vor alege în capitalie prin balotație și covârșirea glasurilor de cătră toți boerii acelor ranguri, afară de ministrii, carii nu pot fi mădulări ale aceștii adunări, nici a votarisi (a da glasuri) întru alegirea mădulărilor sale, fiindcă alcătuirea proiecturilor și a sămilor, înfășoșate după capul al IV. a acestui reglement, s'au incredințat ministrilor, care vor fi de față la Obșteasca Obicinuita Adunare, fieșcarile pentru partea sa, spre a da cerutele lămuriri și cuvinte întru dovezile împărțășirilor, făcute de Domn la această adunare.

c) Asemene și acii șasesprezece deputați ținuțași, să vor alege prin balotație și covârșirea glasurilor, de cătră toți mai de frunte boeri sau fii de boeri,

1) În proiectul inițial a fost probabil art. "135" cifră care s'a păstrat din eroare în textul votat de Obșteasca Adunare (Acad. Rom. manuscrisele : 909 și 4414).

în vârstă cel puțin de douăzeci și cinci ani, cunoscuți prin bune a lor purtări și lăcuitori pe la ținut, unde are să se facă alegerea acestor deputați.

d) Tot acele mădulări a Obșteștii Obicinuite Adunări vor împlini sarcina lor în curs de cinci ani. Insușirea de a fi mădulariu aceștii adunări, nu oprește de a fi numit și la alte posturi a Statului. La întâmplare când dregătorii în slujbă ar fi aleși mădulări al Obșteștii Obicinuite Adunări, Domnul pe vremea sesiilor fieștecăria convocării, va rândui în locul lor pe alții, care vor fi împlinitori datorii acelor posturi și vor lua pe giumătate din leafa lipită la acele slujbe.

Art. 50. — Indată ce să va întruni această adunare, ea în fieștecare an va numi doi secretari și doi a lor deplinitori, care fără pierderea dritului de a votarisi, să vor alege cu covârșirea glasurilor din sânul adunării. Ea nu va putea intra în sfātuire de pricini, nici a votarisi, decât numai când doă din trii părți, cel puțin, din întregul număr al mădulărilor sale, să vor afla întrunite în sesie. Ea va ținea jurnal de toate lucrările sale. Pricinile să vor hotări după covârșirea glasurilor.

Art. 51. — Toate hotăririle Obicinuitei Obștești Adunări să vor supune cunoștinții Domnului, prin anafora iscălită de cătră prezidentul și șase boeri, după întâimea rangurilor și de cătră șase deputați, iar alcătuirea anaforalii să va face după chipul următoriu :

a) Cetindu-să înaintea Obșteștii Adunări țidula Domnului, asupra căriia urmează a să face schepsis, ia să va îndeletnici întru aceasta, ori întru aceeași zi, sau mult până în trii zile și mai întâi să va dezbate asupra priimirei, nepriimirei, sau asupra prefacerilor ce să vor socoti de cuviință a să aduce la acele cuprinse în țidulă.

b) Acele socotinți, câte să vor sprijini cel puțin de șasă mădulări macar ale adunării, să vor scrie de cătră amândoi secretarii, trecându-le unul în condică și altul în osăbită hârtie și să vor ceti în auzul adunării, iar cuprin-

derea lor să va adiveri prin iscăliturile prezidentului și a secretarilor.

c) După aceasta, asupra socotințelor scrise, să va începe darea voturilor feților adunate, dela cel mai mic în rang, în sus, până la mitropolitul și în dreptul fieștecăria socotinți, atât în condică cât și în deosebită hârtie, să va scrie numărul glasurilor și să va iscăli de toate mădulările Obșteștii Adunări, rămâne însă slobodă ea la această de pre urmă operație, a o face așa precum s'au arătat sus, sau a întrebuinta tainicul scriuten.

d) Indată după aceasta să va alcătui anafora pe temeiul glasurilor celor mai multe și după ce să va ceti în auzul tuturor, să va iscăli de prezidentul, de șasă boeri, de la rangul marelui logofăt până și postelnic și de șasă deputați, care anafora dinpreună cu pomenita mai sus osebită hârtie, cuprinzătoare de isprava socotințelor, să va supune cunoștinții Domnului, iar condica, a căriia cuprindere adeverită prin iscăliturile tuturor mădulărilor adunării, urmează a fi din cuvânt în cuvânt întocmai cu a osebitei hârtii, va rămâne ca un jurnal în arhiva adunării. Asemine să se urmeze și la întâmplările prevăzute la art. 56.

Art. 52. — Aceste hotăriri nu vor avea putere de legiuire, decât prin întărirea Domnului, carile rămâne în voința Sa de a le întări sau ba, fără de a da măcar cuvântul pentru care nu le întărește. Nu va avea însă dreptate de a face El dela sine schimbări în aceste hotăriri, dar va putea orișicând a pune înaintea adunării prefacerile ce le va giudeca de priință și apoi la cele de iznoavă supusă lui socotinți, rămâne la voință de a slobozî sau a opri întărirea Sa.

Art. 53. — Mădulările aceștii adunări, carii și în urma hotărârei încheate după covârșirea glasurilor, ar avea încă o deosebită socotință, nu vor putea a o adresă prin vreun act, anafora sau jalobă pentru legiuirea socotinții lor. Iscălitorii unui asemenea act să vor însămnă adunării și să vor depărta din sinulei,

ca niște turburători a rânduelii așezate, puind în locul lor alte mădulări.

Art. 54. — La sesiile adunării din fieștecare an, Domnul este îndatorit a supune la cercetarea ei sămile luaturilor și a daturilor obicinuite și ecstraordinare, făcute atât de Departamentul Finanțului, cât și de cialalți ministrii a deosebitelor ramuri a Ocârmuirii pământului, asemenea și sămile date a caselor obștești de facere de bine, care după vechiul obiceiului al pământului, au epitropii lor.

Adunarea obștească poate încredința cercetarea acelor sămi la o comisie alcătuită din mădulările sale, sau a le cerceta însuș în deplină sesie și a arăta Domnului catahrisurile ce ar descoperi în acele sămi. Asemine ea va fi împuțernicită întru împărțirea birului asupra dajnicilor, întru strângerea veniturilor Statului și întru a lor întrebuințare, întemeindu-să cu sfințenie pe legiuirile cuprinse în al III cap al acestui reglement. Intre aceste nu va putea urma nici o prefacere și nici o scoatere ecstraordinară de dări de bani nu să va putea face, fără mai înainte învoire amânduror Puterilor.

Art. 55. — Orice act sau hotărîre a Obșteștii Obicinuite Adunări și a Domnului, ce ar fi împotriva privilegiilor Prințipatului și împotriva tractaturilor sau a hațișerifurilor închiete în favorul său, ori împotriva dreptăților Curții Suzerane sau Curții Protectuitoare, trebuie să fie socotit fără de nici o putere și neînființat.

Art. 56. — La întâmplare de răzvrătire sau neorânduială însămnătoare între mădulările Obșteștii Obicinuite Adunări, Domnul va putea urni pe o vreme pe această adunare, îndatorit fiind a face fără întârziere raportul său către Innalta Poartă și către Curtea Protectuitoare, cerând imputernicire de a putea chiema și întruni o altă Obștească Obicinuită Adunare.

Art. 57. — Obșteasca Obicinuită Adunare are drit de a arăta prin anaforale către Domnul, pățimirile și tânguirile țării și încă la vreme de nevoe,

a le face cunoscute și la amândoă Curțile, însămnând și mijloacile cele mai înlesnicioasă spre îndreptarea lor; asemenea după vechiul obicei, ea va putea face Domnului punere înaintea asupra a tot felul de lucru privitori la obștescul folos, rugându-l ca să binevoiască a le lua în băgere de samă.

Art. 58. — Toate proiecturile de legiuire și de regulamenturi nouă, trecând peste marginile unei simple poronci, slobozite de Domnul pentru împlinirea legiuirilor celor în ființă, trebuie a fi supuse mai înainte dezbaterii Obșteștii Obicinuite Adunări.

Art. 59. — Ea va giudeca asemenea despre folosul tuturor măsurilor obștești sau ecstraordinare, care privesc către siguranța țării sau care cer nescăiva întrebuințări de bani sau orânduiele legiuitoare.

Art. 60. — Obșteasca Obicinuită Adunare va dezbate și va închie proiecturile contracturilor ale obșteștilor orândăluiri, va privighie pentru păstrarea averilor publice, va îndemna lucrarea pământului și industria, va regularisi împreună cu Domnul toate cele ce atârână la îndămânarea și înlesnirea negoțului din lăuntru și de afară, va privighiea pentru cele ce privesc către potrivirea cântăritului și a măsurilor, pentru școale, pentru Casa săracilor și pentru alte așazământuri de faceri de bine. Asemenea va privighiea pentru ape, pentru drumuri, pentru temniți, pentru carantină, pentru averile bisericesti pentru ținerea unei jandarmerii naționale, cum și pentru altele de aceste. Intr'un cuvânt, această adunare va urma a fi și de acum înainte, în puterea legiuirilor organicești a pământului, păzitoare driturilor și sporitoare fericirii compatrioților.

Art. 61. — Insușirile Obșteștii Obicinuite Adunări, însămnate la articurile de mai sus, în nici o întâmplare nu vor putea împiedica lucrarea puterii suverane de administrație și de paza bunei orânduiei și a liniștei publice, ce este dată Domnului, pe temeiul așazământurilor și a vechilor obiceiului a țării.

Art. 62. — Obșteasca Obicinuită Adunare nu va putea de acum înainte a avea nici o putere giudecătorească, fiindcă aceasta este dată de acum înainte unui oșebit Divan sau unui Innalt Tribunal giudecătoreșcu, de carile să va vorovi la al VIII cap acestui reglement.

Art. 63. — Această adunare să va numi de acum înainte Obșteasca Obicinuită Adunare. Domnul este îndatorit de a o chiea la Eși în tot anul la începutul lui Dechemvrie, fiindcă vânzările vămii și a Ocni să fac la 1 ghenari și că anul Finanțului trebuie asemenea să înceapă de atunce.

In fieștecare an sesia aceștii adunări va ținea două luni, dar Domnul va putea, de va afla de cuviință, a prelungi acest termin în întâmplări ecstraordnare, ce s'ar putea înfăoșa și care ar face trebuincioasă o asemine prelun-gitoare întindere. Pe lângă acestea, în-făoșindu-să oarecare mare întâmplare, Domnul o va putea ecstraordinar intruni¹⁾.

1.) In ediția din 1837, ca urmare lucrărilor comisiei din 1835, s'a adăogat la finele acestui capitol: „*Aneca litera A: Pentru întâmpinarea necomplectului seanselor Obșteștii Obicinuite Adunări*“.

CAP. III

Reglement de Finanț.

Art. 64. — Spre statornică întemeiere a Reglementului de Finanț, carele de acum înainte trebuie a să păzi întru luaturile și daturile Statului, s'au giudecat cu trebuință :

a) A face începere de la desființarea tuturor dărilor jignitoare și asupraoare birnicilor, atât din pricina feliurimei acestor dări, cât și din chipul străngerei lor, precum și dela oborirea privilegiurilor abuzive (catahristicoase).

b) A orându-i, după aceasta, dările și cheltuelile neapărate pentru fieștecare an și înzăstrarea caselor de facere de bine și de folosinți obștești.

c) A întâmpina aceste cheltuele cu venituri indirecte (lăturalnice), precum: ocni,

vămi și altele și cu un sângur bir direct (deadreptul) și statornic, împărțit asupra dajnicilor.

d) De a legiui un chip de înscriere (catagrafie) cuprinzătoare de toate treptile ce au a purta sarcinile obștești în totul sau în parte.

e) De a întâmpina toate abuzurile urmate întru străngerea dărilor, prin așezarea unui mijloc regulat și de un sângur feliu întru adunarea lor.

f) De a regularisi chipul Contabilității, adecă a socotelilor pentru luaturile și daturile Statului.

g) Și în urmă de a statornici pe temeurile sus arătate, îndatoririle sătenilor cătră proprietar și îndămănările ce acesta ar face sătenilor.

SECȚIA I

Pentru aboliții sau desființări.

Art. 65. — Necuviințări asupraoare fiind alunecate din vreme în vreme întru străngerea dărilor numite ruzumaturi, ca unile ce nu sânt priimitoare de o regulă asemănată cu aceia a birului direct, încât să fie ferită de tot felul de împilări, aceste dări adunate până acum cu nume de goștină, desetină și vădrărit, precum și toate analogurile osăbitelor case obștești și a iraturilor trase din aceste venituri de cătră deosăbitele dregătorii, sânt de acum înainte cu totul oborite.

Art. 66. — Să obor asemine și toate dările, care supt feliurite numiri și în deosebite vremi, au fost purure asupraoare pentru dajnici, puind piedică agriculturii și pricinuindu-le pagubă simțitoare, atât prin feliurimea chipului străngerei acestor dări, cât și prin cea dela sine volnicită, sporitoare a lor adăogire. Aceste sânt :

a) Cele cinsprezece parale ce să lua de fieștecare leu piste soma birului direct, supt nume de răsuri pentru Casa lefilor, precum și orice alt venit lăturalnic ce să vărsa în aceeași casă.

b) Soma care afară de birul obicinuit să ia pentru ținerea poștelor și toate dările în natură atingătoare de aceasta, banii țimirașilor ce să plătesc de cătră călărașii ținuturilor pentru expediția poroncilor visteriei în cuprinsul țării, precum și scutirea surugiilor, a cărucerilor și a altor slujitori a poștelor.

c) Dările în orz, lemne, iarbă, fân, precum și toate havalele ce să urma pentru curte și grajdurile domnești și a lui baș-beșleagă, toți acei care supt nume de lemnari, de joldinari, de cărbunari și alții asemenea erau scutiți de bir, vor intra în numărul birnicilor.

d) Toate dările din nou, ce supt deosebite numiri s'au pus de curând asupra neguștoriei vitelor Moldovii, care în toată vremea eșea din țară fără oprire, sânt asemenea pentru totdeauna oborite și sloboda lor exporțate nu va fi supusă decât legiuitei plăți a vămii după art. 79 §. III.

e) Toate vămuirile din lăuntru țării și aceia ce să lua până astăzi pe vânzările și schimburile ce să făcea la zile de târguri, la iarmaroace în orașe, în târguri și prin satile țării.

f). Toată darea în natură și toate havalele supt orice numire ar fi.

g) Toți banii ce să strângea pentru cutia milelor dela vornicii satelor, dela slujitori și dela alte trepte, pogonăritul, vadra starostească, ortul starostesc, căldărăritul, harabagilicul, cântăritul, cunița, spiridoniiia ¹⁾, toate dările asupra berăriilor și a velniților țării, mai ales când și importația a tot felul de spirt este pentru totdeauna oprită, în sfârșit toate aceste luări, orânduite pentru deosebite ease obștești să oboară ca unile ce sânt asupritoare și împiedicătoare negoțului.

1) În ediția din 1837 ca și în manuscrisul 99 dela Academia Română se dau nume de ordine diferitelor dări începând însă deaba cu vadra starostească, care are numărul I. Am suprimate numerele de ordine în conformitate cu textul manuscriselor nr. 349, 909 și 4414, pentru că așa a fost textul inițial. Cf și *Analele parlamentare* I, Partea II. Buc. 1893, p. 92.

Art. 67. — Toți preoții poporeni, diaconii și cântăreții bisericești vor fi scutiți de darea unui galbăn pe an, care după vechiurile testamenturi ²⁾ era datori fieștecare dintre dânșii să plătească la Casa Școalilor Naționale și pentru aceștia să vor păzi legiuirile cuprinse în inadiusul așezământ alăturat sub litera A ³⁾.

Art. 68. — Dările, care piste bir să lua dela țiganii Statului, pentru vânzarea catârilor lor sau supt nume de gloabă și câte asemenea, sânt oborite.

Art. 69. — Slujitorii, plăeșii și alte bresle care slujea la deosebitele dregătorii și spăe paza mărginilor și în lăuntru țării, vor intra în rândul dajnicilor îndată ce să va înființa jandarmeria (paza într'armată), după cuprinderea capitului VII și aprozii cu simbrie pentru toate dregătoriile ⁴⁾. Iară șaugăii și toți lucrătorii întrebunțați în slujba ocnilor, vor urma ca până acum a împlini datoriile lor în privirea folosurilor de care ei să bucură, pe temeul hrisoavelor ce le dănuște întrebunțarea pământurilor atârănătoare de Ocnă. Fieștecăruia din acești slujbași să va da câte un peciu pe fața sa, făcut după formile cuviincioase pentruca alți oameni din treptile birnice să nu poată a să folosi de scutirea acestora.

Art. 70. — Hrisoavile care pentru sare și scutirea vitelor de vamă s'au dat la boeri și la mănăstiri, precum și pentru mortasăpie, afară de acele prevăzute la articu' 130 ⁵⁾, rămân fără nici o lucrare ca niște vătămătoare venitu-

2) Edițiile tipărite au pus cuvântul „statuturi“ în locul aceluia de „testamenturi“ întrebunțat în manuscrisele ce copiază textul original din 1831.

3) Edițiile tipărite fac trimitere la anexa B. Întrucât anexa A a fost intercalată ulterior, de comisia din 1835, am restabilit textul original. Vezi și nota de sub art. 63.

4) În edițiile tipărite în loc de „aprozii cu simbrie pentru toate dregătoriile“ s'a publicat: „slujitorii dregătoriilor atât acelor din capitalie cât și acelor de pe afară, după osăbită punere la cale“. Am reconstituit deci textul inițial. Cf. *Anale parlamentare*, Tom I, Partea II, p. 93.

5) În ediția din 1837 și în manuscrisul nr. 99: „art. 129“

rilor Statului și pentru că nu au a face cu driturile cele sfinte a proprietății de averi nemiscătoare sau mișcătoare ¹⁾, drituri care după învechitele așezămături a țării, vor fi păstrate în veci nerășluite întru toată a lor întindere, fără a fi supuse decât numai la sloboda întrebuițare și voință a proprietariului.

Art. 71. — De vreme ce ființa scutelnicilor, a breslașilor și a slugilor să oboară pentru deapurure și lucrarea pământului trebuie a fi agiutorată și totodată a să statornici o despăgubire pentru acei din boeri fără moșii, să legiuescu următoarele puneri la cale :

Art. 72. — I.) Oricare proprietari de moșie lăcuită, afară de răzăși, are drit a lua de pe fiștecare din moșile sale și în folosul a pământestii sale gospodării, un om din 10 familii, supt numire de slujbași-volnici. Acest drit va rămânea în veci legat cătră proprieta și va trece cu ia în orice mutare dela o față cătră alta.

II). Proprietarii care nu ar avea ranguri și mănăstirile, precum și mitropolia și episcopiiile, să vor folosi de asemenea drit întru toată a sa întindere.

III). Slujbașii-volnici vor fi scutiți de lucrul boerescului, hotărit prin reglement.

IV). Proprietariul este îndatorit a lăsa încă la acești oameni atâte zile, câte vor fi trebuitoare la fiștecare timp a anului pentru întrebuițarea la însuși a lor pământescă iconomie, spre siguripsirea hraniilor lor și a familiei lor.

V). Proprietariul nu va putea lua pe acel al zecilea om, decât numai dintre sătenii de starea al doilea și al triilea.

VI). Proprietariul să va alcătui prin învoială cu volnicii-slujbași ²⁾. Alcătuirea trebuie să fie în scris și niciodată silită. Acea în scris învoială făcută spre aceasta, trebuie să fie încredințată de isprăvnicia locului. Atunce când săteanul nu ar voi să priimească condițiile propuse lui sau când proprietariul nu

ar putea îndeplini numărul volnicilor-slujbași cuveniți lui după dritul statornicit, visteria îi va plăti capitația pentru acii ce el nu ar putea găsi.

VII.) Proprietarii carii au doă sute sau un mai puțin număr de săteni statorniciți pe moșia lor, să vor folosi cu dritul de a avea doi oameni din zăce familii cu aceleași condiții mai sus arătate.

VIII.) Toți boierii cu ranguri având dritul scutelnicilor, urmează a priimi, precum și până acum, în curgerea vieții lor o despăgubire de doăzeci și patru lei de scutelnic; văduvile și copiii acestora până la legiuita vârstă, vor lua în giumătate.

Boierilor ce să vor săvârși din viață și nu vor avea soții sau copii, să li să șteargă scutelnicii în acelaș ert în care s'ar întâmpla a lor săvârșire, nedându-să banii despăgubirei scutelnicilor pe întreg ertul acela, iar pentru boerii ce să vor săvârși având soții sau copii, să se sloboadă la soțiile sau copiii lor banii despăgubirei pe întreg numărul scutelnicilor rangurilor lor în ertul acela în care s'ar săvârși și apoi dela ertul ce va urma după acela, să se îngiumătățeză scutelnicii și să se treacă la casa cu numărul pe giumătate a scutelnicilor rangurilor, pe care asemenea număr să se plătească și banii despăgubirei. O asemenea legiuire să se iae de pravăț și pentru toți boerii ce de la zi 1-iu Ghenari 1832 și încoace s'au săvârșit din viață. La întâmplare a fi copii orfani și văduvă dela două însoțiri a unuia și aceluiași săvârșit din viață boieriu îngiumătățarea cuvenită a banilor despăgubirei scutelnicilor rangului acelu boieriu, să se sloboadă la casa sa, de unde în deopotrivă măsură să se împărtaşască fețele acele câte vor fi. Indată însă ce o cucoană văduvă s'ar căsători în al doilea cununie, să piardă dreptatea împărțării dintru asemenea și îngiumătățirea aceia a banilor despăgubirei scutelnicilor să fie numai în folosul copiilor orfani. Boerii și cucoanele ce au înbrățoșat și ar înbrățoșă shima monahicească, cu o asemeneaa

1) Ibidem. S'au adăogat în 1835 cuvintele „sau mișcătoare”, care n'au figurat în textul inițial votat în 1831.

2) În textul tipărit în 1837 : „Slujbașii volnici”.

urmare să nu piardă nicicum dreptatea despăgubirei scutelnicilor, ci să aibă aseminea dreptate nestrămutată pe viață ¹⁾.

IX). Toți boerii fără moșii și cu ranguri, precum și acei aseminea lor, cari în viitorime s'ar boeri, vor primi o pensie pe viață, după o gheralnică tablă a somilor ce s'ar cuveni fiește-căruia, socotite pe analoghia de șasezăci lei de scutelnic. Văduvile și orfanii boierilor aceștii tagme, pân la legiuita vârstă, să vor folosi cu giământate aceștii pensii.

X). Pentru plata pensiilor mai sus zisă, este hotărâtă din veniturile Statului soma trebuincioasă, care poate fi urcată ²⁾ până la un milion de lei pe an.

XI). După conținerea despăgubirei de 24 lei, dată pe curgirea vieții boierilor proprietari cu drit de scutelnici, Casa Pensiilor venită în sporire, va plăti numai boierilor fără moșii și văduvilor i

orfanilor de boeri, după un deosăbit așezământ, a căruia punere la cale vor fi alcătuite cu un chip lămurit și pe înțales.

XII.) Din somile prisosite la această Casă, prin conținerea mai sus zisă, să vor legiui răsplătiri în bani, pentru slujbile făcute țării și dovedite prin documenturi cu bună și cuvenită formă.

XIII). Toți oamenii zăciuielii mai sus zise, vor fi pururea scutiți de bir, de orice havalele cu plată sau fără plată, precum și de cvartir oștinesc.

Art. 73. — Domnii nu vor avea drit în viitorime a da nimăru scutelnici și nu vor putea încă a scoate, nici a îngădui de a se scoate din rândul birnicilor, nici un om pentru slujba boierilor sau altor particulari, afară de zăciuiala sătenilor, legiuită prin art. de mai înainte, în folosul lucrării pământului. Domnii vor fi răspunzători de toată lucrarea înprotiva aceștii rândueli.

SECȚIA II

Despre cheltuelile Statului.

Art. 74. — Cheltuelile de piste an a Statului s'au așezat precum urmează :

	<u>Lei</u>
I. Darea la sfârșitul fiește-căruia an cătră Innalta Poartă, în urmarea tractatului de Andrianopoli, cuprinzându-se și acele numite Gianzili, İdie și Richiabie, precum și despăgubire pentru acea din partea sa deplină și vecinică lăsare în folosul Moldovii, a tot felii de dări în natură, angării și havalele supt orice numire ³⁾	500.000

1) Ultimul aliniat este adăogat textului inițial de către comisia din 1835 și figurează ca atare în edițiile tipărite.

2) Am întrebuițat cuvântul „urcată”, deși cu o singură excepție (miss. 349) manuscrisele dela Academie întrebuițează cuvântul „urmată”.

3) „S'au suit la somă de 700.000 lei, după acea din urmă convenție dela Sanct-Petersburg” (Nota la ediții e din 1837 și 1849).

	<u>Lei</u>
II. Lista țivilă a Domnului pentru ținerea Sa, a familiei și a Curții Sale	800.000
Domnul nu va putea de acum înainte a trage pentru sine nici un ram de venituri, nici a cere dela nime vreo dare în bani sau în natură.	
III. Lefile tuturor dregătorilor Statului, după alăturata foae supt litera B ⁴⁾	1.800.000
IV. Pentru încălzirea și luminarea deosebitelor tribunaturi, departamenturi și canțelarii	60.000

4) „La această somă s'au mai adaos 150.000 lei, după o dispoziție a Obșteștii Adunări, întărită de Prezidentul Deplin-Inputernic” (Ibidem). În ediția din 1837 se face trimitere la anexa litra D.

	Lei
V. Lefile și cheltuețile aghentului Moldovii la Constantinopoli, cu secretariul și a sa canțelarie	100.000
VI. Sâmbria aprozilor în slujba deosebitelor tribunale, departamente și vămi ¹⁾	207.005
VII. Gătirea și ținerea unui corpos de straja pământască, după capul al VII ²⁾	805.000
VIII. Așezarea și ținerea carantinelor pe malul stâng a Dunării, dela gura Prutului, până la hotarul Țării Românești, după capul al VI.	100.000
IX. Cheltuețile trebuincioase pentru ținerea Poștelor cu surugii și toate cele trebuincioase	633.000

Poștele se vor da în vânzare câte pe trei ani, prin strigare la Cochii-Vechi, cu prețul cel mai de gios și plata pe ceas de fieștecare cal, să va hotărî de cătră Obșteasca Obicinuita Adunare. Una mie cai îndestui pentru trebuința Statului, de să va socoti câte patrusute lei calul, toată cheltuiala să sue la 400 mii lei. Această somă, scăzându-să din șasă sute treizăci și trei mii șasă sute lei, ce s'au însămnat la paragraful acesta, prisosăsc două sute treizăci și trei mii șasă sute lei, care să să alătoreze la Casa Pensurilor, iar dacă cu vreme soma de 400 mii lei nu va fi îndestulă spre ținerea Poștelor, să va adăogi încă zece parale de

1) „S'au suit la somă de 323.770 lei, după o dispoziție a Obșteții Adunări, întărită de Prezidentul Deplin-Inputernicit, la 21 Fevraie 1833.“. (Ibidem).

2) „S'au mărginit în somă de 650.000 lei, după dispozițiile Obșteții Adunării, întărite de Prezidentul Deplin-Inputernicit la 29 Mart 1834.“. (Ibidem).

	Lei
progon, pe lângă zece ce sânt acuma, precum s'au zis mai sus, dacă mai în urmă Domnul cu Obșteasca Adunare nu vor întâmpina niscaiva greutăți întru împlinirea aceștii măsuri. Să înțelege că scăderea somii, ce anume mai sus să află hotărîtă pentru această slujbă, nu să va putea face decât numai după împlinirea contractului de astăzi a Poștelor.	
X. Blancheturi de poștă pentru slujba Ccârmuirei	30.000
XI. Soma hotărîtă pentru pensie supt nume de despăgubire pentru toți acii care prin a lor rang, înscris până la 25 Aprilie 1828 în condica boeriilor în visterie păstrată, au drit a avea oarecare număr de scutelnici	500.000

Pe lângă aceste să vor da pe tot anul câte cincimii lei călugăriților dela monastirea Varaticul și douămii cincisute lei călugăriților de Agapie. Această pensie, care este pe totdeauna hărăzită, să va împărți la călugărițile cele mai sărace, după un izvod făcut un de cătră Preosfințitul mitropolit.

Această somă, după legiurile art. 72 § X și după trebuința despăgubirii, poate fi urmată până la un milion de lei pe an, cuprinzându-să întru aceasta și prisosul somii asupa ținării Poștelor după art. 74 § IX.

Domnul și Obșteasca Obicinuita Adunare vor face dreaptă împărțire aceștii somi de despăgubire după temeiurile mai sus hotărîte. Plata pensurilor să va face pe trei luni. Văduvile după acelaș temeiu vor urma a avea și

Lei	Lei
de acum înainte pensie potrivită cu giumătatea numărului de scutelnici ce avea bărbații lor. Soma ce va rămănea din stângerea ¹⁾ acestor pensii, pe viață hotărîte cu nume de despăgubire, să va întrebuița la înzestrarea unei Case de Pensie, rânduită numai în folosul dregătorilor Statului, celor politicești și militarești sau a văduvilor lor, după slujba unui hotărît număr de ani și după dregătoriile pe care aceștia ar fi împlinit cu cinste după alăturatul anex, litera C.	<p>așezat de Domnul împreună cu Obșteasca Obicinuită Adunare²⁾. 125.000</p> <p>XV. Dregirea drumurilor celor mari și a podurilor înlăuntru țării. 75.000</p> <p>Potrivit cu această somă Domnul împreună cu Obșteasca Obicinuită Adunare, va hotări pentru această slujbă prețul zilei lucrului și a cărătorei, cu care preț vor fi îndatoriți a lucra sătenii ținuturilor unde acest feliu de drumuri au să să întocmască și de care ei mai ales să folosăsc.</p> <p>XVI. Lefile doftorilor, hirurgurilor și a moașilor din capitale și alte orașe a ținuturilor 120.000</p> <p>Acești doftori vor avea și îndatorire de a hultui pe la sate vacțina.</p> <p>XVII. Casa Milililor, hotărîtă întru agiutoriu familiilor sărace, a cerșătorilor și nepuțincioșilor, ce nu să vor mai îngădui pe uliță. . . . 100.000</p> <p>XVIII. Pentru Casa Apelor în capitale 75.000</p> <p>XIX. Pentru închisoarea publică și ținerea acelor închiși. Din această somă să va zidi în orașul Eșii o închisoare publică³⁾. 36.000</p> <p>XX. Pentru despăgubirea somii ce până acum trăgea spitalul Sfântului Spiridon, afară de veniturile averii sale. 21.000</p> <p>XXI. Casa Rezervii 259,975</p> <p style="text-align: right;">Peste tot: 6.652.575</p>
Domnul împreună cu Obșteasca Obicinuită Adunare vor face un reglement pentru cătimea pensiilor, ce pe rând au a să da fieștecăruie din sus arătații dregători, îndată ce prin răposarea acestor cu drit de a avea bănește despăgubire pentru scutelnici, aceste some vor intra în Casa Pensiilor.	
Inzăstrarea Caselor de Faceri de bine și de Obștești Folosuri în somă de 812.000 lei, însă:	
XII. Ținerea shoalelor publice în capitale și în celelalte orașe de căpetenie, precum și pentru o tipografie și bibliotecă publică. 200.000	
XIII. Ținerea unui seminar pentru învățătura tagmii bisericesti. 60.000	
XIV. Pardositul cu peatră a orașului Eșii.	
Pieatra trebuincioasă la această pardosire să va căra de către săteni cu un preț	

1) Cele mai multe manuscrise ca și în ediția din 1837 „strângerea“. Am întrebuițat însă cuvântul „stângire“, după cum l-am găsit numai în manuscrisul 99 dela Acadmia Română.

2) Comisia din 1835, în loc de acest aliniat, adaogă la finele aliniatului precedent, după cuvântul Eșii, „potrivit cu legiurile cuprinse în an csa drept litera M“.

3) Comisia din 1835 suprimă ultima propoziție, care, așa fiind, nu mai figurează în edițiile tipărite. Probabil închisoarea fusese zidită.

Aceste cheltuele hotărîndu-să într'un chip statornic, vor sluji de temelie nes-trămutat pentru așezarea birurilor și altor venituri a Prințipatului, rânduite de a le întâmpina și nu vor putea fi întrebuințate pentru alte slujbe de cât pentru cele mai sus însămnate.

Art. 75. — Așezarea unei Case de Rezervă, socotindu-să a fi trebuincioasă, pe lângă soma ce i s'au hotărît, vor intra în această casă prisosul veniturilor publice, precum și acele ce s'ar naște din vreun alt nou venit a Statului.

Art. 76. — Cheltuelile aceștii case s'au hotărît în chipul următoriu:

a) Lipsa veniturilor Statului orânduite prin acest reglement, se va îndepălini prin somile aceștii case.

b) Oricare altă ecstraordinară cheltuală, cunoscută de folos obșteșc și de o trebuință neapărată, să va întâmpina cu numărătoare prin strigare la Cochii-Vechi cu prețul cel mai gios, iar soma să va lua din această casă. Întâmplându-să să nu ajungă somile Casei Rezervei, atuncea să va urma după legiuirile art. 54, cap. II.

Art. 77. — Epitropiile a deosăbițelor case de folosuri și faceri de bine obștești, însămnate în această secție, vor alcătui înadinsse reglementuri, care după cercetarea Obșteștii Obicinuitei Adunări și întărirea Domnului, cu amăruntul să vor urma de cătră deosăbitele epitropii întru administrația acestor case pe temelul anexului litera D ¹⁾.

SECȚIA III

Despre veniturile Statului

Art. 78. — Pentru de a întâmpina toate sarcinile și cheltuelile sus arătate, fără a aduce jignire proprietății averilor nemișcătoare, care este temelul lucrării pământului, a industriei și a fericii țării, vor intra în Visteria Statului veniturile și birurile hotărîte prin acest reglement, precum urmează mai gios, care venituri sânt cu apropiere prețuite în foaia supt litera E ²⁾.

I. Birul.

Art. 79. — Spre a să înlesni încât să poate strângerea birului, birnicii să vor așaza în două mari despărțiri:

a) Acei fără patentă, precum sătenii lucrători de pământ indeobște și țigani Statului, vor plăti pe an la casa visteriei câte trizeci lei de gospodariu, adică: câte șapte lei și giământate la țăfert. Să vor scuti de toată darea țiganii mănăstirilor și a particularilor.

1) În textul chirilic: litera G, pe care am înlocuit o cu litera D care îi corespunde ca a patra literă în alfabetul latin.

2) Am înlocuit litera D din textul chirilic, cu E corespunzătoare, din textul latin.

Iar împărțirea banilor birului sus pomenit, o vor face lăcuitorii între dânșii, după cea din vechi obicinuință a lor și pentru neasuprirea vreunue, să să încredințeze acea împărțire de giudecătoria sătească și de proprietariul sau vechilul său și pe tot țăfertul să să triimată tăbliță la isprăvnicie spre revizie și păstrare.

b) Toți acei ce plătesc pe patente personale cu însușiri de privilegheții și anume mazilii, ruptașii și ruptile vor plăti pe an câte triuzăci lei de gospodariu, iar neșuțorii și meșterii vor plăti fieștecarele de la 50 pân la 500 lei.

Patentile industrieilor vor cuorinde pe acei ce țin dughiană, fabricre mari și mici șcl. și acei ce urmează vreun meșteșug fără a ține dugheană.

Tacsia de peste an ce are să plătească fieștecine dintre dânșii va fi după soma sus arătată, împărțită în analoghia întinderii negoșului său, sau după câștigul meșteșugului său, ce va avea. Obșteasca Obicinuita Adunare va face această împărțire păzind temelul după care acei ce negoșă lucrurile trebuincioasă și folositoare să plătească

mai puțin decât acei ce vând mărfuri de lucș ¹⁾.

Dări indirecte sau lăaturalnice

II. *Ocne.* Intrebuițarea sării fiind neapărată pentru toate stările lăcuiților, adăogirea prețului acestui produs, fără a îngreua în parte vreuna din aceste stări, să face mai puțin simțitoare, îndămănează apărarea averii birnicilor și înlesnește scăderea birului la câtimea sus arătată. Așa dar și în privirea scăderii prețului de monedă, prețul de una sută ocă sare, la ocna pe loc, să va așaza de zece lei și în țară pân la douăzeci și cinci lei, iar nu mai mult, cuprinzându-să în acest preț transportul și orice alte cheltue. Aceste prețuri, așezate fiind odată pe totdeauna, nu să vor putea spori supt nici un feliu de cuvânt sau numire.

III. *Driturile vămii.* Tarifa vămilor pentru toate producturile, lucruri și altele ce s'ar scoate din țară sau s'ar aduce de pământeni sau de supușii Inaltei Porți, să va hotări prin Obșteasca Obicinuită Adunare cu întărirea Domnului și în chipul cel mai folositoriu pentru țară.

Iar pentru ecsportația vitelor, care este ramul de frunte a negoțului țării, s'au legiuit că se va plăti de bou, de vacă și de cal, câte o giumătate de galbăn și câte un galbăn de șasăzeci capite de vite mici.

Tagma bisericească și toate treptile nobile vor plăti vama la marginea țării pentru toate lucrurile și producturile ce ar scoate din țară sau ar aduce. Afară de aceste plăți, treptele sus arătate vor păstra nerășluit și nejiğnit

1) Ediția din 1837, în conformitate cu lucrările comisiei din 1 Aprilie 1835, modifică textul art. 79 al. b. împărțind negustorii și meșterii pe trei categorii, potrivit art. 11 și 24 din anexa R, intitulată : „Pentru deosăbitele clasuri a lăcuiților din Prințipatul Moldovei și pentru a lor dreptăți și datorii respective“.

La sfârșitul articolului se adăogă în aceiași ediție dispozițiuni privitoare la împărțirea în două clase contribuabile a văduvelor mașloriupășilor.

vechile lor drituri de proprietate și vor urma a fi nesupuse la orice feliu de dare pentru avuturile lor mișcătoare sau nemișcătoare.

IV. Darea din averile clirosului.

Partea din veniturile de toate moșile și acareturile mănăstirești, atât a celor ce atărnă dela scaunile mitropoliei și a episcopilor Moldovei, precum : Slatina, Râșca și celelante, cât și a celor ce sânt închinete la mănăstirile streine, precum : Golia, Galata, Triisfetitele și celelante, vor fi scutite de aceste dări. Sf. Spiridon, care ține spitalul, mănăstirile Neamțul, Săcul, Varaticul, Agapia și Floreștii, unde sânt așezate și să țin soboară de călugări și de călugărițe, asăminea și mănăstirea Socola, hotărită pentru așezarea seminariului. Inșă în privirea îndămănării mănăstirii Neamțului, aceasta va ținea cu a sa cheltuală, în Târgul Neamțului, un spital pentru triizăci bolnavi partea bărbătească și femeiască, în care spital va avea tot cu a sa cheltuală, un doftor, un spițari și toate cele trebuincioase, după reglementul ce să va face de obște, pentru toate spitalurile țării.

Agiutoriu din partea mitropoliei și a episcopilor Romanului și a Hușului.

Această somă va sluji spre ținerea seminariului Socolii și să va alătura cătră celelante venituri a Școalelor Păblice, carele și aceste asămine să află supt privigherea unii epitropii deosăbite.

Art. 80. — Aceste îndatoriri a mitropoliei, a episcopiiilor și a mănăstirilor nu jignesc nici cum dreptățile proprietății, fiindcă mănăstirile inadins sânt înzăstrate cu averi atât naționale cât și particulare, pentru împlinirea bunelor fapte plăcute lui Dumnezeu și de obște folositoare, întocmai după vrednicul de pomenire, creștinescul scopos al ziditorilor și a înzestrătorilor acelor sante lăcașe.

Veniturile întâmplătoare

V. Veniturile dela viile streinilor.

Streinii care au vii în țară vor da în loc de vădrărit, ce până acum plătea, câte zăce lei pe an de fieștecare pogon.

VI. Darea ce și până acum să luoa dela berbeci, oile și caprile păstorilor streini, ce vin în țară pentru vârat și ernat¹⁾.

Acest venit să va vinde pe an prin Cochii-Vechi, precum și până acum s'au urmat. Acei ciobani sânt îndatoriți a să învoi cu stăpânii moșiilor pentru locul pășunii și a ernaticului ce va trebui la vitele lor.

VII. Venitul portului scrisorilor pentru ecspediția în lăuntru țării. O ghegeneralnică cantoră a poștei de scrisori să va așeza în capitalie pentru corespondenția cu târgurile de căpitenie a prințipatului și până la marginile țării. Ocârmuirea va organizi această cantoră și va așeza tarifa pentru plata cărților²⁾.

VIII. Venitul pasaporturilor, slobozite de cătră Domnul pământenilor ce ar voi să margă piste hotar, plătind tacsie câte zece lei de pasport. Aceste pasaporturi pecetluite cu pecetea domnească să vor protocoli de postelnicul. Insuș supușii streini nu vor putea eși din hotarele Moldovei fără a li să veduși pasaporturile de cătră poliție. Mocanii streini vor urma a trece piste margine ca și mai înainte. Soma adunată din această tacsie la sfârșitul fieștecăruia an va trece în visteria pământeașcă.

Art. 81. — Prețul tuturor monedelor de aur sau de argint, ce vor intra în Moldova, să va statornici după a lor de sine, curată și adevărată valoare, potrivit cu cea a galbănelui de Olanda,

care cuprinde 60 grăunță de aur și 6^{9/13} grăunță de miglă în preț de 31^{1 2} lei galbănel sau de 14 sorocoveți, după cursul de astăzi a galbănelui și a sorocovățului.

Această prețuire va fi de temei ne-strămutat a cursului monedii, în toate luaturile și alejverșurile din lăuntru Moldovii.

Art. 82. — Tot pământul inpresurat din a stânga Dunării să va da în deplină și întreagă stăpânire acelor ce prin dănuiri și vrednice documenturi vor dovedi drepturile lor pentru aceste averi. Iar dacă, după trecerea termenului ce să va da spre înfășoșarea documenturilor și a hârtiilor doveditoare s'ar afla oareșcare părți de loc fără stăpân, atuncea din acele să va închipui o ființă de avere a Statului, care să va ocârmui în folosul lui. Aceste averi nu să vor putea în vremea viitoare înstreina supt nici un feliu de pricină prin hotărîrea numai a Șefului Statului; însă dacă după sfătuirile Obșteștii Obicinuitei Adunări și pentru un scopos de obștesc folos, după cuviință dovedit, s'ar cunoaște că înstreinarea unii părți de acea avere a Statului ar fi trebuincioasă, atuncea să va face vânzarea publică prin Cochii-Vechi sau un schimb cu cel mai bun folos a Statului.

Art. 83 — Ce să atinge de ramurile venițului orașănesc, spre întâmpinare cheltuelilor trebuitoare pentru poliția Eșii, aceste venituri sânt însămnate în deosăbit reglement supt litera F³⁾, ce așază temeiurile după care să cuvine a să ocârmui Munițipalitatea capitaliei⁴⁾ și orânduește chipul adunării venițurilor precum și întrebuițarea acelor somi. Acest reglement munițipal va sluji de temei și pentru celelante orașe a prințipatului, aducând însă la acele pefacerile cerute de starea fieștecăruia oraș.

1) În ediția din 1837: „ernatic și vâratie“.

2) Atât ediția din 1837, cât și aceia din 1846, arată în notă că negăsindu-se nimeni amator să ia asupra sa ținerea cantorei Poștei, pentru care se fixase prin regulament o garanție de 5200 lei, Cantora a rămas în desființare.

3) În ediția din 1837: „litera H“ în textul chirilic din 1831 „litera E“. Transcris de noi: litera F pentru a păstra ordinea literilor în alfabetul latin.

4) În ediția din 1837: „Eforia capitaliei“.

SECȚIA IV

Chipul facerii înscrierii sau a catagrafiei.

Art. 84. — Pentruca toate treptele dajnice să poarte sarcinile și cheltuelile Statului, să va face de obște o înscriere de toți lăcuiitorii dajnici a Moldovii, după temeiurile următoare :

a) O osăbită comisie să va rândui în fieștecare ținut spre înscrierea tuturor dajnicilor. Această comisie va fi alcătuită de un boeri a rangurilor întâiu, carile să nu fie moșinași în acel ținut, de deputatul ales de cătră acel ținut pentru Obșteasca Obicinuită Adunare, precum și de iconomul sau protopopullocului.

b) Spre mai multă înlesnire a lucrării, ispravnicul va împărtași științele ce să vor cere și va da tot trebuinciosul agiutori.

c) Această comisie este îndatorită a umbra din sat în sat, a aduna pe toți lăcuiitorii, pe preoții poporului, pe proprietari sau pe vechilul său, a supune la giurământ pe vornicelul satului, pe trii din fruntași, pe trii din mijlocași și trii din codași, pentru ca să arăte adevărul numărului familiilor satului spre a să înscrie în foae. Vorniceii, bătrânii trecuți în vârstă și văduvile sărace ce nu vor fi în stare de a da bir, să vor arata în deosăbi.

d) Tot această comisie va înscrie [asămine] ¹⁾ și toate bisericile anume, precum și pe toți preoții, diaconii și cântăreții în slujba bisericească.

Art. 85. — Tot întru aceiași foae să vor înscrie și acei din dajnici, care lăcuind prin apropiete cotunuri, nusă află cuprinși între lăcuiitorii aceiași parohii. Foile sus arătate să vor face pentru fieștecare sat după o formă dată întru această. Fieștecare foae să va adeveri de stăpânul moșiei sau, în lipsa lui, de cătră vechilul lui, de preotul satului și de giurați. Toți aceștia vor fi în asămănată răspundere pentru oricare trecere cu vedere sau neadevăr ce s'ar aluneca în a lor arătate.

1) Cuvântul «asămine» este adăogat numai în ediția din 1837.

Art. 86. — Aceste comisii de ținuturi, asemenea, vor înscrie în cete și pe toți țigani Statului, care să vor trece în o singură condică. Ocărmuirea să va îngriji în cuviincioasă vreme a afla mijloace de a statornici lăcuința acestora, spre a-i întrebuița la lucrarea pământului sau la alte meșteșuguri de industrie prilejnice contenirei nestatorniciei și a îndreptării soartei lor pe temeiul anecșii supt litera G ²⁾).

Art. 87. — Aceștia comisii de ținuturi, după ce vor săvârși înscrierea acestor fără patente dajnici, vor începe a înscrie treptile privilegheate, precum : neamuri, postelniceii și cealanți și pre toți aceia care supt asemenea numiri să scutesc de tot felul de dare. Aceștia vor fi îndatorii a înfățoșa acturile ce îi înputernicesc a purta aceste numiri și a nu plăti nicum bir, precum hrisoave și drese spre dovadă a baștenii lor și să vor osăbi din acii ce nu vor putea da asemenea dovezi. Numile acestora să să înscrie în foaia cuviincioasă fieștecăruia, cu arătate anume. a ephii în care li s'au dat acest fel de privelegii.

Art. 88. — Să va face asemenea cu lămurire o foae de mazilii și ruptașii și ceialați a ținutului, adică de acii cărui prin vrednice documenturi ar dovedi tragirea lor din familii vechi de mazili. Comisia va fi îndatorită a însămnna în această foae ziua și anul dinpreună cu documenturile înfățoșate spre dovedirea dritului lor. Iar câți din aceștia s'ar dovedi că primirea lor în această treaptă este abuzivă, să vor înscrie întru o foae alăturată către aceia a satului, unde le-ar fi și lăcuința. Această urmare să va păzi și pentru orice alt privilegheat.

Art. 89. — Asemenea să vor înscrie

2) În ediția din 1837 „litera O”, în manuscrisele din 1831 litera I. Am transcris însă cu litera J corespunzătoare în alfabe ul latin.

în oșăbită foaie și jidovii aflători cu lăcuința în țară, precum și toți neguțitorii creștini de orice relighie ar fi, împărțindu-i în stări, după instrucțiunile ce li s'ar vor însămnă. Asemine urmare să va păzi și pentru meșterii de orice meșteșug, care să vor înscrie în deosebite corporații (bresle), după meșteșugurile la care să îndeletnicesc. Țiganiile ce sânt o particularnică propieta, atât acii de prin țarguri, cât și acii de prin sate, nu să vor înscrie, nici vor fi cuprinși de aceste rânduri.

Art. 90. — La fieștecare din nou înscriere, Ocârmuirea va da fără plată fieștecăruia din feșile arătate la art. 79, litera b cât o patentă cuprinzătoare de câtimea dării sale de piste an.

Art. 91. — Aceleași comisii vor face anume număratoarele înscrierii po-goanelor de vie a streinilor.

Art. 92. — Un mare număr de oameni născuți în Țara Turcească sau și în Prințipaturi, găsind după vreme chipuri de a lua o protecție streină și de a să apăra ca un sudit a vreunei puteri, spre a să folosî de privileghiurile și scutirile hotărîte prin tractaturi pentru acei adevărați supuși acelor puteri, viind în țară cu pașaporturi în bună și cuviincioasă formă, neapărat de trebuință este ca comisiile catagrafiei să fie însărcinate a trece întru o foaie obștească pe toți neguțitorii sau meșterii așezați în prințipat supț nume de suditi streini. În această foaie să va însămnă a lor nume și poreclă, naștea din care să zic, a lor stare sau meserii, lăcuința lor de acum, averile nemișcătoare ce ar avea în țară și în urmă pașaporturile sau documenturile adevărtoare de a lor nașie și de vremea venirii lor în prințipaturi. Obșteasca Obicinuită Adunare, după cercetarea ce va face de aceste foi, le va spune cu a ei observație Domnului, carile din partea sa să va adresui la Innaltă Poartă, pentruca împreună cu ministrii Puterilor streine din Constantinopoli, o comisie innadins să să rânduiască la fieștecare provincie, spre adevărarea documentelor de naționalitate acelor feșe și de a supune

supt adevărata lor cârmuire pe toți acei ce n'ar fi înfătoșat pașaporturi în bună și cuviincioasă formă, date de Ocârmuire căruia ei s'ar arăta a fi supuși. Consulii puterilor evropiene cu rezidenții în aceste prințipaturi să vor pofți a să împărțăși de această comisie, spre inlesnirea acelor adevăriri și desființarea protecției lor dobândite cu catahrisis înprotiva așezământurilor închiete și care au pricinuit adeseori neincuviințări și dezbateri nepriincioase între Ocârmuirea pământescă și consulaturi.

Art. 93. — Iar cât pentru agenții consulaturilor așezați în deosebitele ținuturi a prințipatului de câțva ani supț nume de staroste și care, însușindu-și dritul de giudecătorie și de protecție asupra lăcuitorilor pământeni, împiedica lucrările ocârmuirei, aceștia trebuie fără întârziere a să chema îndărăpt. Ocârmuirea prințipatului îndatorită fiind a cunoaște numai pe consulii și agenții consulaturilor numiți de puterile evropiene și inputerniciți cu berat sau فرمان a Innaltei Porți, în urmarea legăturilor închiete.

Art. 94. — Este netăgăduit că jidovii ce sânt înprăștieți prin Moldova, al căroră număr crește din zi în zi și cea mai mare parte din ei trăesc cu vătămarea interesurilor pământenilor, folosindu-să de toate mijloacele spicuțațiilor cu scăderea industriei și fericirii obștești. Spre vindecarea, încât să poate, a aceștii neincuviințării, comisiile vor însămnă în foaia înscrierii: starea și meșteșugul fieștecăruia jidov, pentrucă acei ce nu vor avea vreo stare sau meșteșug și carii, fără a urma vreun meșteșug folositori, ar trăi fără căpătai, să fie depărtați din țară și nici alții asemenea să nu mai poată intra în Moldova.

Art. 95. — Spre inlesnirea facerii înscrierii lăcuitorilor capitaliei, să va orândui și pe aga la comisiea ținutului Eșii.

Art. 96. — Soma trebuincioasă spre întâmpinarea cheltuielilor persoanelor întrebuintate la aceste comisii de în-

scriere, să va hotări de Ocârmuire și să va da din banii aflători în casăle Statului.

Art. 97. — Insciriile să vor face la fieștecare șapte ani, după chipul așezat și la fieștecare innoire a lor într-un al șaptele an să vor păzi întocmai regulile pomenite.

Art. 98. — După ce să va sfârși o așa inscriere într-un toate ramurile ei de către sus pomenitele comisii, Obșteasca Adunare va numi un comitet alcătuit din sinul ei, care împreună cu visteria, în vadea însămnată, să va îndeletnici cu adevărarea titlurilor a deosăbitelor sus zise privilegiate trepte, a căroră dreptăți să vor așeza cu nestrămutare, întocmai după legile și așezământurile țării, pentruca veniturile Statului să nu mai cerce, precum până acum, nestatornicie și ca să să curme catahrisurile alunecate prin urzirea privilegietilor.

Art. 99. — După ce să va săvârși inscrierea tuturor treptilor lăcuitoare în Moldova :

A.) Tot streinul lucrătoriu de pământ, ce ar veni să să statornicească în Moldova, unul ca acesta neputând cu asemenea însușiri atârna de nici o streină protecție, să va înscrie într-un osăbire și în curgirea de acei întâi trii ani va fi numitul scutit de toată darea, iar dacă după trecerea acestui termen, în șapte ani următori, va plăti giământate din birul hotărât pentru cielanți dajnici a țării, după împlinire de zece ani socotiți din zioa statornicirii sale, să va trece numele său în rândul celorlanți dajnici și va plăti birul deopotrivă cu acei de loc.

B.) Iar coloniștii bejenari, pe care proprietarii i-ar aduce din streinătate cu cheltuelile lor, pentru înlesnirea

creșterii înpoporării (adăogirea norodului), în privința lucrării pământului și a industriei, pentru unii ca aceștia să va păzi cu nestrămutare așezământurile hrivovului Domnului Constantin Mihai Racoviță Voevod din anul 1752, Iunie 9, în cuprinderea căruia, după împlinirea de șasă luni, ei vor plăti bir până la 15 lei de familie, iar din fii lor, acii ce să vor naște în Moldova, căsătorindu-să, vor plăti bir deopotrivă cu cielanți dajnici pământeni. Drept aceia, pentru hrivovurile de mai înainte, să va păzi legiuirea hrivovului Domnului Constantin Mihai Racoviță Voevod.

c) Dajnicii, carii după ce au lăsat pământul Moldovii să vor înturna iarăș, nu vor dobândi nicidecum driturile hărăzite streinilor veniți dintăiași dată în țară. Sătenii, care să vor strămuta dintr'un prințpat într'altul, să vor da îndărăpt despre amândoa părțile îndată ce să va face cerire.

d) Streinii, carii pentru negoți sau cu oricare meșteșug, ar veni să să așeze în Moldova, la sosirea lor să vor înscrie asămine în cuviincioasa lor corporație (breaslă) și nu vor putea urma meșteșugului lor, până a nu dobândi hotărâta patentă și până a nu plăti tacsia lor. În această regulă nu sânt cuprinși fabricanții care ar introduce în țară oareșcare ram de industrie folositoare ei, Guvernul va da unora ca acestora carte de scuteală pentru un număr de ani hotărâți. Aceastăși rânduială să va urma și în priința pământenilor ce ar voi să facă acest feliu de așezământuri. Iar clasificăția tuturor lăcuitorilor Moldovii să află însămnată în anecea supt litera H¹).

1) În ediția din 1837: „litera R”, în cea din 1831 cu litera chirilică Z.

SECȚIA V

Strângirea birului și a altor venituri ale Statului.

Art. 100. — De vreme ce starea cea bună și îndămânarea dajnicilor derază nu numai din cumpănita împărțire

a birului, ce și din chipul adunării lui până acum urmată de cătră ocolăși și alți zapcii, pricinuitori de o mulțime de

catahrisuri, încât cheltuelile cu acest feliu de asupritori era foarte grele pentru lăcuitori, spre dizrădăcinarea în veci a acestor catahrisuri, Ocârmuirea va împărți la fieștecare sat tipărite tăblițe cuprinzătoare numărului fameliilor dajnice și acei de piste an some a birului lor, după câtimea hotărâtă la art. 79, supt îndatorire însă ca toți lăcuitorii aceluieși sat să fie unul pentru altul răspunzători, despre totimea birului ce are a plăți satul lor. Aceste tăblițe vor fi întocmai cu tablile visteriei și cu acele triimisă la isprăvnicii. Oamenii fără căpătâiu, acii care după meseria lor nu să indeletnicesc cu lucrul pământului precum: haidăii, cio-banii, văcarii, porcarii, jitarii și alții asemine, a căroră petrecire este nestatornică și care în alte locuri vărează și în alte ernează, nu pot fi uniți cu satele la bir, precum nici odinioară au fost, pentru că nici îi inchizășluesc satele pe niște asemenea ce nu au nici o statornicie. Pentru aceasta așezându-să asupra-le capitație de treizăci lei, să li să împărțască la fieștecare peciuri pe nume și fața arătătoare de darea lor de piste an, supt îndatorire ca tot proprietariul și sătenii care ar vroi să tocmască unul sau mai mulți de aceștia, să nu-i poată priimi în slujbă fără arătarea peciului și plata dării lor cătră isprăvnicia locului, străfuindu-să acei care dinprotivă ar urma cu îndoită plată.

Art. 101. — Doâ din aceste tăblițe pecetluite cu pecetea Domnului și protocolite de visternicul, să vor da fieștecăruia sat: una la sătescul județ — art. 309¹⁾, cap. al. VIII —, pentruca obștia satului să știe adevărat soma birului său de piste an și cealantă tăbliță să va da proprietariului moșinași sau vechilului său. Baniî birului a fieștecăruia sat, întocmai după somile tăbliții sale, să vor aduna la fieștecare țăfert de cătră vornicelul satului, supt privigherea proprietariului sau a vechilului său ori a cumpărătoriului și prii-

mindu-să de săteasca giudecătorie să să triimită îndată la isprăvnicie cu oaminiî aleși din sat, fără a putea răzâma nici un feliu de răspundere asupra proprietarului sau înfăoșitoriului lui.

Art. 102. — Dar pentru a să întâmpina rămășițurile care pururea aduc vătămăre lăcuitorilor, giudețul sătesc dinpreună cu vornicelul vor însăamna stăpânului pe acei cu rămășița sau neurmători a plăți și atuncea acesta îi va îndatori a-și plăti partea lor în terminul ce li să va orândui și pentru acei îndărăpnici va face la isprăvnicie arătare pentru a fi siliți la plată. Cât pentru satele lăcuite de răzâși, tăblița să va încredința la cel mai de frunte dintre ei, carile dinpreună cu giudețul sătesc și cu vornicelul vor împlini întru strângirea birului dela săteni, datoriile sus arătate a stăpânului unii întregi moșii.

Art. 103. — După facerea înscrierii de țiganiî Statului, Ocârmuirea va împărți la ocolașul fieștecăruie cete câte o foae cuprinzătoare de numărul familiilor a cetii aciea și a somii birului lor, care să va strânge pe țăfert și să va încredința îndată sameșului ținutului unde s'ar afla ceata, carile va adeveri priimirea banilor, scriindu-i în dosul foaii.

Art. 104. — Să va împărți câte o patentă personală la toți privilegiații, adecă: maziliî și cielanți, precum și la industrieri (cei cu meșteșuguri) de orice relighie și stare ar fi; cei întâi vor încredința soma tacsiei lor la privighitoriul ocolului iar și cei de al doile la starostii corporațiilor, care vor adeveri priimirea banilor scriind în dosul patentii.

Art. 105. — Somile birului adunate și vărsate în casa ținutului, după articurile 101, 102 și 103, să vor însăamna anume și să vor înscrie în posloviț de cătră sameșul ținutului în dosul tăbliții încredințate proprietariului satului sau vechilului său. Unul sau altul din acești doi va adeveri soma plătită, iscălind izvodul trimis ispravnicului de către visterie. La sfârșitul anului, visteria va avea îngrijire de a aduna toate acestă

1) În ediția din 1837: «art. 319».

table pentru ca Obșteasca Obicinuită Adunare să se poată încredința de dreapta stringire a birului, după cum său legiuuit.

*Art. 106*¹⁾. — Pentru a se siguri psi dila o înscriere la alta întregime birului a fieștecărui sat și a se întâmpina grelile înpregiurări și neprevăzutele nevoi ci se pot întâmpla în sânul vreunii obștii, fieștecare sat, târg și plasă de oraș va avea câte o casă, cărora să orânduiesc veniturile următoare :

a) Fieștecare dajnic va plăti la această casă o a zăcea parte piste birul său cel pe tot anul.

b) Cei de curând însurați, cari după obiceiul pământului era scutiți de bir în anul dintâi, vor plăti la casă dila 4 până la 12 lei pe an, somă care după îndemănările lor se va hotări de cătră obștie când vor intra în al doile an a căsătorii lor și până la cea din nou facere a catagrafiei.

Banii aceștii case vor fi pentru a se acoperi cheltuelile ordinare și ecstraordinare al obștii acie, precum sâmbrie vornicelului, câte un leu de casă și lipsa birului țăfertului pricinuită din partea²⁾ vre unui sâtean. Aseminea tot din această casă va da obștie satului cheltuelile triimișilor cari ar merge la scaunile isprăvniciești sau la capitalie pentru pricinile satului.

Ocârmuire aceștii case se va încredința preotului satului i giudecătoriei sâtești și vornicelului, carele va strânge această mică dare a zeciuelii piste bir, întemeindu-să pe tăblița vîstieriei. Izvodul daturilor și a luaturilor aceștii case să vor ține de cătră preotul satului și să vor adeveri de cătră sus pomeniții ocârmuitori aceștii case.

*Art. 107*³⁾. — Siguripsindu-să strân-

1) În ediția din 1837, art. 106 a devenit prima parte a art. 107.

2) În Analele parlamentare, ca și în ediția din 1837 (mss. 99) „din moartea unui sâtean», în manuscrisele nr. 349, 909, 4414 dela Academia Română : „din partea vreunii sâtean».

3) În ediția din 1837, art. 107 este alcătuit din întrunirea art. 106 și 107 la care se mai adaogă un aliniat final referitor la obligativi-

gerea birului prin orânduiele sus arătate, toți ocolașii întrebunțați până acum întru strângerea birului prin sate să desființază. Nici privighetoriul de care să va vorovi la art. 404, cap. IX, nici starostii corporațiilor, nici slujbașii Statului, nici vorniceii satilor nu vor putea supt nici un cuvânt cere dela săteni și de la alți dajnici vre o gloabă, zăciuală sau ori ce altă dare în folosul lor ; iar de să vor purta înprotiva aceștii legiului, să vor pedepsi cu asprime, precum și proprietariul sau vechilul său care ar cuteza a face cel mai mic catahrisis întru strângerea birului, sau carii, după ce îl vor strânge, nu-l vor da sameșului ținutului, sau, în sfirșit, ar pârî cu nedreptul pe săteni că nu sânt următori a plăti. Ispravnicii administratori vor avea întru această privigherea cea mai lucrătoare și vor face îndată arătare visterii pentru acest feliu de abuzuri; iar dinprotivă, ispravnicii se vor scoate din slujbă și vor cădea în cea mai mare răspundere pentru că au îngăduit acest feliu de asuprire.

Art. 108. — Dacă de la o înscriere la alta s'ar întâmpla în vre un ținut sau sat oarecare ardere mare sau moarte, sau vreo altă nenorocire întâmplătoare, care ar face neputincioasă plata birului, atunci Sfatul Administrativ, alcătuit după capul al IV-le, după cercetare la fața locului, va lua îndată măsurile trebuincioase spre ușurarea acelora cărora li s'ar întâmpla nenorocire. Sfatul Administrativ va păstra jurnaluri cu lămurire pentru aceste încuviințate scăderi, cari se vor supune la Obicinuita Obștească Adunare.

Art. 109. — Orândăluirile obștești a ocnilor, a vânilor, precum și a veniturilor întâmplătoare, nu se vor face pe mai mult de cât pe trii anii și întreaga lor somă se va vărsa în casăle Statului în coprinderea contracturilor încheete cu cumpărătorii.

tatea înștiințării directe a sâtenilor de către ispravnic asupra sarcinilor ce se vor cere de la ei prin privighetorii de ocoale.

SECȚIA VI

Pentru contabilita (ținerea socotelilor).

Art. 110. — Visternicul este însărcinat de a siguriși primirea banilor atât a birului, a obșteștilor orândăluiri și a altor întâmplătoare venituri a Statului și adevărind sameșilor ținuturilor primirea acestor a tot felul de some, le va trece într'o condică șfăruită și pecetluită cu pecetea domniască și numită condica luaturilor, cari se vor adiveri la fieștecare țăfert de cătră mădulările Sfatului Administrativ.

Art. 111. — Cheltuelile așezate prin acest reglement se vor trece în alta asemine și diopotrivă condică șfăruită și pecetluită cu pecete domnească, în care vor iscăli toți ministrii, fieștecare în partea sa, pentru primire pe țăfert a lefilor persoanelor departamentului său¹⁾, precum și toți acei cari vor primi bani din casa Statului, ori pentru lefile lor sau pentru trebuințe publice și numai cu această condică numită a daturilor și în puterea jurnalurilor încheete a Sfatului Administrativ cuprinzătoare unor așa plăți va putea visternicul a-și închee socotelile când se va face cercetarea lor de cătră Obșteasca Obicinuită Adunare.

Art. 112. — Nici o dare de bani piste somile hotărâte nu se va putea face de cătră visternicul, de cât numai în întâmplări grabnice și ecstraordinare și aceasta după încheere de jurnal iscălit de toate mădulările Sfatului Administrativ, întărit și de Domnul.

Art. 113. — Visternicul va privighea cu o neconțință și statornică sârguință ca străngerile banilor din țară să se facă întru toate întocmai după art. 101, 102, 103 și 104 a acestui reglement, și ca somele încăsuite la ținuturi să se triamată îndată la visterie cu bună pază de jandarmi. Sameșii ținuturilor vor fi răspunzători pentru toată irosire sau pierdere banilor obștești priimiți de către dânșii. La îngrijirea visternicului

este încredințată redacția (alcătuirea²⁾) și păzirea contracturilor încheete cu cumpărătorii vămilor, a ocnilor și a altor ramuri a veniturilor Statului, în cuprindere vânzării prin Cochii-vechi făcută de către Obșteasca Obicinuită Adunare.

Art. 114. — Visternicul va privighea ca la sfârșitul fieștecăruie țăfert toate socotelile diosebitelor feliiuri de dări să fie sosite³⁾ la vistierie și ca luaturile și daturile unui țăfert să nu se amestice cu celelalte și ca fieștecare fel de venit să închipuiască o deosebită socoteală. Casieriuul visterii va ține adivărate și lămurite condici de rânduiala încăsuirii și a cheltuelii făcute după rânduelile articurilor atingătoare de aceasta și va fi răspunzătoriu pentru orice irosire a banilor încăsuți

Art. 115. — Urmându-se ținere socotelilor cu chipul ce s'au arătat, mădulările Sfatului Administrativ la sfârșitul fieștecăruie țăfert vor face revizie socotelilor și cercetare somilor rămase în casăle Statului și după aceasta vor supune și Domnului isprava acestui adevătoriu control.

Art. 116. — Drept aceia, să va așăza un controlor, în secșia postelnicului, secretariului Statului⁴⁾, spre a adiveri toate somili și a le regularisi în chip lămurit, spre a putea fi supuse Obșteștei Obicinuite Adunări.

Art. 117. — Domnul va supune la sfârșitul fieștecăruia an aceste a lor raporturi la Obșteasca Obicinuită Adunare dînpună cu sâmile visternicului de toate luaturile și daturile anului săvârșit,

2) În ediția tipărită din 1837: „(redacția) alcătuirea“.

3) În manuscrisele 909 și 4414: „socotite“, în mss 99, 349, în ediția tipărită în 1837 și în Analele Parlamentare „sosite“,

4) În ediția din 1837 ca și în manuscrisul nr. 99 cuvintele: „în secșia postelnicului, secretariului Statului“, s'au suprimat.

1) În manuscrise „ei“.

precum și bugete sau închipuirile cheltuelilor anului viitoriu.

Visternicul este dator a înfăoșa Obștești Obicinuite Adunări toate documenturile adevărate ce i s'ar cere asupra a oricare somă de obștești luaturi sau daturi.

Sama în acest feliu înfăoșată de visterie, după ce să va cerceta în Obșteasca Obicinuita Adunare, în cuprinderea art. 54, cap al II, încuviințându-să și de Domnul, să va așaza în arhivele visteriei.

SECȚIA VII¹⁾.

Dreptăți și datorii din partea proprietariului către lucrătorii de pământ și asemenea din partea acestuia către proprietar.

Art. 118. — După ce prin dispozițiile de mai sus s'au desființat deosebitele abuzuri, ce din vreme în vreme să alunecă în ocârmuirea prințipatului ca niște pricini opritoare fericirii obștești și după oborîrea scutelnicilor, breslașilor și a slugilor și a slujitorilor, a cărora intrare în rândul birnicilor aduce în folosul acestora o scădere însemnătoare în partea dării fieștecărui din dajnici, prin care chip s'au statornicit acum birul ocârmuirii la numai 30 lei pe an de gospodariu și după ce asupra tuturor acestora s'au priimit măsuri privitoare la folosul cel adevărat a lucrătorilor pământului săteni, comitetul, această dreaptă cugetare păzind, s'au îndeletnicit și pentru dreptățile și datoriile proprietariului către sătenii lăcuitori pre pământul său și a acestora către proprietariu, stăpânul pământului lăcuinții lor.

Art. 119. — În privirea acestor drepturi și îndatoriri a îmbelor părți, pământul ce este de dat săteanului de către proprietariu nu era hotărît prin vechile așazământuri, când din altă parte zilile lucrului ce să cuvin moșiei

era nehotărâte în număr, precum vedesc vechile obiceiuri cuprinsă în uricul Domnului Grigorii Ghica din 1777, Septembrie 30, anume glăsuind că în acea epohă s'au statornicit acel nehotărît lucru în zăciuală zilelor anului, adică în număr de 36 zile și că vremelnic numai până după îndreptare stării sătenilor lucrători de pământ s'au rânduit lucrul, carele urmează și până astăzi în cuprinderea formalnicilor acturi din 1 Ghenarie 1776 și 20 Maiu 1777.

Art. 120. — Spre a întâmpina dar și întru aceasta de sine volnicitele ceriri și spre a să depărta necuviințele curgătoare din nedomirire și nestatornicie, comitetul au început mai întâiu a orândui pământul ce proprietariul este datoriu a da sătenilor moșiei sale piste acel al țarinei de rezervă (îndestulătoare în vreme de lipsă) hotărît chiar numai pentru folosul lăcuitorilor, după capul al V-lea; iar lucrul ce piste an este săteanul datoriu a face proprietariului, au rămas precum se află până astăzi hotărît prin sus arătatul hrisov, la carele tot spre folosul sătenilor s'au făcut oarecare schimbări despre aratul și săcerișul ce s'au hotărît în măsuri cvarate după art. 125, lit a. și b.

Art. 121. — Cât întru adăogire lucrului cuprins în hrisovul Domnului Grigorie Ghica Voevod din 30 Septembrie 1777, rămâne la Domnul, împreună cu Obșteasca Obicinuita Adunare, a o pune în lucrare îndată ce va erta înbunătățirea stării lucrătorilor pământului, precum prin același act să hotărâște.

1) Intreagă această secțiune (art. 118 - 132) se modifică potrivit legii votate de Obicinuita Obștească Adunare la 9 și 15 Martie 1833. (Vezi: *Analele parlamentare*, Tomul III, partea II-a, pp. 395 - 423). Textul acestei legi modificatoare, cuprinzând în total 37 de articole, este substituit de comisia din 1835 articolelor acestei secțiuni astfel că edițiile tipărite ale Reglementului Organic al Moldovei tipăresc o secție a VII a cu totul alta decât acela inițială din 1831, pe care o publicăm noi, după copii manuscrise.

Art. 122. — Pământurile ce să dau de cătră proprietariu sătenilor lăcuiitori și datornicul lucru de peste an din partea lăcuiitorilor proprietății, s'au chibzuit asupra fălcii, care este măsură pătrată ¹⁾ obicinuită în țară. Falcea este o față de pământ în lung de optzăci prăjini și de patru în lat; prăjina este de trei stânjini, fieștecare de opt palme domnești; așa dar falcea este o față de loc în măsură de stânjini pătrați 2.880.

Art. 123. — Proprietariul este datoriu de a da fieștecărue lăcuiitoriu a moșiei sale:

a) Un loc de casă și de cuviincioasa îngrăditură și locul grădinii de legume în casnica trebuință, cuprinzând toate aceste 400 stânjini pătrați la parte câmpului, iar la parte pădurii și de munte până la 300 stânjini. Asupra acestui loc nu să va lua de la dânșii nici o dijmă. Cât pentru îngrădituri, sătenii sânt slobozi de a să învoi cu proprietarii pentru nueli și parii trebuincioși, ori de a-și aduce de pe aiurea sau de a face șanțuri în locul lor.

Aceste locuri de casă și grădini vor fi de acum înainte alăturate unele cătră altile și la locul însămnat de proprietariu.

b) Proprietariul va rândui locul pășunii câte o falce și giumătate de sătean, ce va avea cinci vite însuși a sale, sau de ar avea mai puține, locul pășunii să va da după analoghia vitelor acelu sătean. În acest număr de vite lăcuiitoriu este datoriu a avea patru boi de giug sau cai de inhămat și o vacă, iar în locul vacii este în voia sa de a ține zece oi sau capre.

c) Una falce și giumătate iarbă de coasă pentru ernaticul vitelor sale. Lăcuiitoriu ce nu va avea 4 sau 5 vite i să va da un fânaț potrivit cu vitele ce ar avea.

d) Șe va da fieștecărue din săteni, având vite sau neavând, câte o falce și giumătate pământ pentru arătura lui trebuinciosă.

Art. 124. — Lăcuiitoriu ce va avea mai multe vite de cât acele mai sus arătate, ori care va voi să are o mai mare parte de loc piste acelu rinduit să va învoi prin bună tocmală cu proprietariul, care protimis purure să dă lăcuiitoriu așezat pe moșia sa. Cu aceeași dreptate și lăcuiitoriu după înplinirea orânduitorilor sale către proprietariu datorii și după săvârșirea a însuși lucrului hranei sale, va agiuta pe proprietariu în trebuințele economiei de pre moșia sa cu bună invoială și după curgătoriu preț.

Art. 125. — Fieșcare sătean este datoriu a face pe an, pentru proprietariu pe căruia moșie se află așezat sau pe o altă moșie în depărtare de patru ceasuri de satul său, lucru hotărât prin actul mai sus arătat, precum urmează:

a) Ziua de arătură în moină este de zăce pași în curmeziș de fieștecare plug și numai de opt pași în țelină. Pasul cuprinde șesă palme domnești. Lungimea pământului de arătură neafându-să hotărâtă în acest articol al hrisovului da prilejuri de catahrisăs. Spre întocmirea nedomiririi aceștii legiuri, să hotărește că zioa de arătură în moină să fie socotită câte cincisprăzece prăjini fălcești de părechea de boi, cuprinzându-să în aceasta sămănatul și grăpatul sau cincisute patruzăci stânjeni pătrați, iară în țelină doisprezece prăjini fălcești sau patrusute triizăci și doi stânjeni pătrați.

b) La prășit, fieștecare lăcuiitoriu va prăși pe zi doisprăzece prăjini fălcești sau patrusute triizăci și doi stânjeni pătrați.

c) La săcire, fieștecare sătean va săcera, trii clăi pe zi.

d) Culesul și căratul popușoilor la coșeriu precum și facirea coșeriuului, niciodată n'au fost obiceiul în țară a să socoti în zilele boerescului, ce au fost datoriu lăcuiitorilor a face acest lucru fără a să scădea din zile, precum și căratul pâinii albe la arie. Acest lucru să va face ca și mai înainte, fără a' să scădea din cele doisprezece zile; aceasta să înțelege că va fi pe moșia unde sânt sămănturile.

1) În mss. 909 „păstrată“.

e) Cositul a giurătare de falce de iarbă împreună cu adunatul și clăditul este socotit pentru doi zile. Deci acest lucru pentru o falce este socotit în patru zile, împreună cu îngrăditura stogului.

f) Zilele ce fieștecare sătean va întrebuința la lucrul hotărît în aceste cinci paragrafuri de mai sus, asemenea și zilele întrebuințate la orice altă lucrare ¹⁾ a pământului cerșută de proprietar, se vor scădea în acest chip; doisprezece zile a lucrului de peste an din care patru primăvara, patru vara și patru toamna.

g) Orice sătean, după ce au agiuns la legiuita vârstă de douăzeci și cinci ani, este datoriu și nefiind căsătorit, a face lucrul hotărît în paragrafurile de mai sus. Să înțelege că proprietariul îi va da pământul ce este rânduit ²⁾ prin așezământul sus arătat, iar holteiu care n'au agiuns la legiuita vârstă și de ar fi ³⁾ bun de lucru se va scuti de această îndatorire, pentru că ea se împlinește de părintele său. Nevolnicii vor fi scutiți de aceasta.

h) Piste zilele mai sus pomenite fieștecare gospodariu se mai îndatorește a lucra pentru proprietariu doi zile clacă pe an, în orice lucru a pământului va avea el întrebuința. Afară de aceste, sătenii vor întocmi iazurile și morile, fiind aceste și pentru a lor înlesnire. Asemine să întocmască și orice alte acareturi se vor afla pe moșie; iar acele ce se vor zidi din nou, se vor face de către stăpânul moșăii cu plată de la sine. Aceste se orânduiesc pentru toate moșiile de obște, boierești și mânăstirești. Iar pe la moșiile boierești sânt datori a da sătenii și câte o podvoadă, aducând stăpânului moșii cele trebuincioase pentru casă și asemenea fieștecarele gospodariu este datoriu a aduce pe an stăpânului moșii și

1) Cuvântul „altă“ numai în manuscrisul nr. 349.

2) În manuscrisul nr. 349: „hotărît“ în loc de „rânduit“.

3) Idem, „va fi“ în loc de „ar fi“.

câte două cără lemne de foc pe insus moșia unde se află lăcuitorul;

i) Acest lucru este hotărît pentru locul de casă a săteanului și pentru grădina în trebuința sa, precum și pentru pășunea vitelor trebuincioase la hrana familiei sale și la iconomie sa, fiindcă nici un feliu de dijmă nu să ia de la sătean pentru acel loc. Iar cât pentru pământurile de țarină și de fânaț, care sânt orânduite la art. 123, săteanul va da dijmă din tot productul de țarină și de fânaț, pe care îl va căra tot pe acea moșie la locul orânduit de proprietariu, după obiceiul urmat și până acum. Se înțelege că dejma din 10 una a păpușoilor, a cartofilor, a legumilor o vor da-o sătenii cu aceeași măsură ce pentru ei vor întrebuința în măsura producturilor străne. Iar pentru grăde de tot feliu vor da din 10 clăi una aleasă de proprietariu. Prin acest chip vor conteni toate catahrisurile carile până acum au putut urma întru aceasta;

j) Dacă proprietariul, după ce va da sătenilor săi ⁴⁾ pământurile orânduite la art. 123, nu ar avea îndestul loc ca să-i întrebuințeze pe aceeași moșie sau pe alta în depărtare de patru ciasuri, va priimi în bani dila sătenii săi plată zililor în lucrul mai sus hotărît cu prețul ce la fieștecare trii ani se va orândui de către Obșteasca Obicinuita Adunare, luându-se de temeiul prețurile curgătoare în trii ani de mai înainte. Asemine se va urma pentru sătenii carii fiind bolnavi, nu ar putea împlini lucrul hotărît;

k) Sătenii nu sânt volnici a răscum-păra cu bani lucrul ce ei sânt datori a face și aceasta rămâne numai în voința stăpânului de a o priimi.

Art. 126. — Rămâne în sloboda voe a proprietariului și a lăcuitorilor de orice sat a face între ei învoielii cu bună priimire pentru lucrul de preste an care se cuvine moșiei. Aest feliu de învoeli încredințate de isprăvnicia ținutului se

4) În Analele Parlamentare „săteanului“, în loc de „sătenilor săi“.

vor păzi întocmai și de cătră proprietar și de cătră sătenii săi.

Art. 127. — Dacă proprietariul nu ar putea da la vreunii din sătenii săi numărul de fălci orânduite la art. 123, se vor putea muta aiurea, plătind mai înainte Stăpânirii birul pe un an și proprietariului prețul lucrului a unui an întreg. Săteanul însă nu se va putea muta de cât prin știrea Stăpânirii și a proprietariului și numai în anul cel de pre urmă a vremii orânduite pentru catagrafie. Spre aceasta ei vor fi îndatoriiți a face cu un an mai înainte cunoscut giudecătorilor sătești amândoror satilor, asemenea și la isprăvnicia ținutului pentru ca numile lor să fie șterse din izvodul satului unde ei lăcue, priimind o adiverință după forma ce se va orându și să se treacă în izvodul satului unde ei ar voi să se mute cu lăcuința. Iar în vreme dila o catagrafie până la alta, săteanul nu are voie a se muta de cât numai după ce va împlini formalitățile mai sus zise și după ce va plăti satului pe care îl părăsește ¹⁾ birul pentru toți anii câți vor fi până la viitoarea catagrafie și stăpânului prețul lucrului pe un an întreg. După aceia acel sătean nu va mai fi îndatorit a plăti birul pe anii viitori până la sosire viitoarii catagrafii. Asemene este volnic și stăpânul a dipărta în curgirea anilor dila o catagrafie până la alta pe sătenii carii ar fi de prisos piste analoghie moșii sale. Va face însă cu un an mai înainte cunoscut aceasta atât sătenilor cât și Ocârmuirei.

Art. 128. — Sătenii carii lăcuescu pe moșii răzășești nu vor fi îndatoriiți

4) Ibidem: «el trăește» în loc de „il părăsește“

la lucrul mai sus hotărît, ci afară de dejmă vor plăti în bani analogon a 12 zile cu prețul ce va fi orându de cătră Obșteasca Obicinuita Adunare, art. 125, lit. j.

Art. 129. — Din toate viile și sadurile care se află pe orice moșie, proprietariul va lua în tot anul din rodul lor zăciuala obicinuită, iar pentru cele ce să află cu tocmeli sau cu embatic se va urma plata ca până acum. De acum înainte însă nimine nu va putea face nici un feliu de sădiri pe moșie streină, fără a încheia mai întâi cu proprietariul ei o tocmală, pe care imbe părțile vor fi datorii a o păzi.

Art. 130 — Nimine altul de cât numai proprietariul are dritul de a vinde pe moșie sa vin, rachiu sau alte băuturi și a avea căsăpii sau dugheni spre vânzare a orice lucruri. Aceste dreptăți sânt nedespărțite de proprietate, asemenea ca și luare venitului din mori, iazuri, păduri, de la podurile de piste ape mari și altile asemenea. Proprietarii, cari au iarmaroace prin târgurile și satile lor, vor lua delă vânzătorul mortasipie câte 4 părale de cap de vită și alte 4 de la cumpărătorul spre dispăgubirea emășului ce se calcă de vitile aduse la acele iarmaroace.

Art. 131 — Mocanii păstori sau cio-banii cu turmile lor, precum și țigani, nu vor putea sta pe o moșie de cât cu priimire proprietariului, iar la din înprotivă urmare vor fi răspunzători pentru toate pagubile pricinuite de cătră turmile sau și de vitile lor.

Art. 132. — Pre lângă driturile sus arătate, fieștecare proprietar, afară de răzeși, vor lua dipe fieștecare din moșile sale un om din 10 familii în cuprinderea legiuirilor articolului 72.

ANECSA LITERA A

Pentru aşzământul tagmei bisericeşti din toată țara.

Pentru aşăzământul tagmei bisericeşti din toată ţara.

Spre a se putea ţine în starea cea mai incuviinţată urmează a i să face mărginire prin aceste mai gios însemnate articule.

Art. I. — La fieştecare biserică de pe moşii mănăstireşti, boereşti sau răzăşaşti care va avea lăcuiitori număr mai puţin de 50 până la 100 ca să nu să pricinuiască vre un feliu de zăticnire la slujbile bisericeşti din pricini ispititoare, boale şi altile, s'au hotărit să fie doi preoţi, un diiacon, doi dascalii, bărbaţi incuviinţaţi şi vrednici; iar în cele mai mari sate, cu lăcuiitori până la 400 şi mai mulţi să nu să îngăduie mai mult de cât 4 preoţi, doi diiaconi şi cielanţi doi dascalii, căroră de cătră proprietariul moşiei li să va da pentru hrana casii lor; preoţilor trii fălci de arătură, trii fălci de fânăţ²⁾ la partea câmpului şi doă fălci pol pentru emaş, iar la partea muntelui doă fălci şi giu-mătate³⁾, pentru care loc va avea îngrijire preotul numai pentru sămânţa trebuitoare, iar lucrarea toată să fie îndatoriţi lăcuiitorii în timpurile cuviincioase a o săvârşi şi a o aduna la casele preoţilor, pentru ca prin chipul aceştii înlesniri să poată fără zăticnire a-şi păzi datorile atât cătră biserică, cât şi cătră lăcuiitori, după osăbite instrucţii ce i să va da. Unui diiacon i să va da doă fălci pentru arătură şi doă pentru fânăţ, care să va lucra şi să va strânge în vreme tot ca şi a preotului. De fieşte-

care dascal să va da câte una falce şi giu-mătate pentru arătură şi câte una pentru fânăţ, care să vor lucra şi să vor strânge de cătră dânşii însuşi, din care loc de hrană şi fânăţ, precum şi din locul casii cu a grădinii pentru un preot şi un diiacon, coprins în 16 prăjini la partea câmpului şi la munte şi în moşii strâmte 12 prăjini, iar la dascalii ca şi la lăcuiitori. Preoţilor, diiaconilor şi dascalilor nu li să va cere de cătră proprietari nici un fel de dare sau dejmă, precum nici zile de boeresc, nici clăci sau plată pentru locul caselor lor; iar cei ce vor avea trebuinţă de mai mult imaş de arătură sau de fânăţ să se invoiască cu proprietariul sau posesorul moşiei. Dintr'aceşti slujitori bisericeşti care vor avea pe moşie vii sau prisăci cu stupi, oi, sa aibă a da stăpânului moşiei adetul după obiceiul ca şi cielanţi lăcuiitori, sau precum să va invoi cu proprietariul. Dar la moşiile cele mai mici să vor mărgini pe preoţi şi diiaconi cu mulţămire celor pentru hrană, după starea moşiei şi după analoghia ce să va socoti cu o parte potrivită, ceva mai mult de cât a unui lăcuiitor fruntaş, iar dascalilor întocmai ca unui lăcuiitor, dându-li-să şi lemne de foc pentru trebuinţa lor la moşiile de codru şi cu păduri bez apăraturile, însă de acele picate pe gios şi prin ştirea stăpânului moşiei; iară pentru întocmirea casălor lor şi a heiurilor celor de prin pregiurul casălor să li să dee lemnul trebuincios, dacă va fi pe moşie.

1) În ediţia din 1837, anexa litera B.

2) Idem, se adaogă: »fânăţ de unul»

3) În ediţia din 1837 ca şi în manuscrisul nr. 99 se adaogă după: »doă fălci şi giu-mătate» cuvintele: »pentru arătură şi doă fălci fânăţ, ară imaş o falce şi giu-mătate».

Art. II. — Fiindcă în unile sate, după cerirea proprietariului sau a lăcuitorilor, să găsească acum după această aşazăre mai mulţi slujitori pe la biserici piste câţi să hotărască să fie, cerşuţi fiind pentru alte sate şi avându-şi lăcuinţele lor acolo, nu s'au mai dus la locul pentru care s'au hirotonisit, până când vor împlini ei locul în lipsa celor ce vor muri, proprietarii sau posesorii nu-i vor supăra la zilele boerescului, ca unii ce sânt slujitori bisericeşti, de cât pentru locul de hrană, fânaş şi imaşi ce le vor trebui, vor fi datori unii ca aceştia a să învoi cu stăpânul moşiei.

Art. III. — Preoţii, diaconii şi ceilalţi slujitori legiuit hotărâţi pentru biserică, precum şi acei ce vor prisosi, după art. al 2-lea, nu vor fi supăraţi întru nimic la nici un fel de dări ce vor fi pe lăcuitori, precum nici cu pastoiuri (cvartiruri) sau cu strejeri pământeşti.

Art. IV. — Pricinile duhovniceşti de giudecată ce să vor întâmpla a avea oarecari parte bisericească între sine, să vor înfăţoşa la protoiereii ţinutului şi la arhiereul eparhiei spre punere la cale, iară de să vor întâmpla pricini de giudecată politiceşti între parte bisericească sau şi cu parte mirenească, sânt datori a veni la chie-marea ce i să va face de către giudecătoria ce-i va trebui şi când va urma pentru orice pricină a să rădica vreo parte bisericească de a să aduce la oricare instanţie a giudecătoriai politiceşti, cea ridicare pentru persoana bisericească să va cere de pe la ţinuturi prin protoiereii ţinuturilor, iar de pe la poliţiile unde sânt scaunile arhierilor eparhialnici, de la mitropolie prin dicasterie şi de la episcopi prin consistorie.

Art. V. — Văduvile ce vor rămâne acelor bisericeşti, un an de zile să-şi priimască de la biserică o parte dreaptă analoghisită cu împărtaşire şi a preotului ce va intra în locul celui mort, rămâ-

ind asemenea apărate pentru toată viaţa lor de bir; iară pentru locul de hrană ce-i va trebui să se învoiască cu proprietariul. Asemine să nu fie supărate pe capul lor şi de boeresc.

Art. VI. — Pentru prescuri şi vinul trebuincios la biserică de slujit, fiindcă prin darea orânzilor pe la jidovi, care dovedit este că ei jidovii pricinuesc multă necurăţenie în băutură, vor fi îndatoriţi proprietarii prin vechilul, posesorul sau vâtaful ce-l vor avea la fieştecare moşie cu biserică, a avea toată îngrijirea atât pentru vin, cât şi pentru făină curată de prescuri, lumânări de ceară, untdelemn pentru candele şi tămâe, a da preoţilor neapărat pentru totdeauna.

Art. VII. — Pentru slujbile preoţilor acele de nevoi, ce urmează cătră lăcuitori, sânt îndatoriţi în toată vremea cu osârdie şi fără pregetare a le împlini, fără a cuteza să cee de la lăcuitori vreun ban şi mulţămindu-să cu aceia ce fieştecare se va proerisi a-i da, pentru că tagma preoşască prin acest nou aşazăământ s'au folosit nu numai cu scutirea de plata tuturor rusumaturilor, dar încă şi cu îndatorire ce s'au pus lăcuitorilor a le lucra locul ce li să dă de cătră proprietari.

Art. VIII. — Pentru peciurile de cununie să se ia cinci lei de la lăcuitori fără osăbire, iar ţiganii vor plăti câte un leu.

Art. IX. — Dajdia preoţilor, atât a celor în slujbă, cât şi a celor ce prisosesc după art. al II-le, va fi de acum nestrămutat câte douăzeci lei pe an, adică zăce lei la Sfântul Gheorghie şi zăce lei la Sfântul Dimitrie, a diiaconilor patrusprezăce, adică şapte la Sfântul Gheorghie şi şapte la Sfântul Dimitrie, iar dascalii câte opt lei pe an, adică patru la Sfântul Gheorghie şi patru la Sfântul Dimitrie¹⁾.

1) În ediţia din 1837 urma: „*Anecsa litera C. Pentru înfiinţarea şi ţinerea slujitorilor*“, care nu figurează în textul iniţial al Reglementului Organic.

ANECSA LITERA B.

Statul de lefile dregătorilor.

Statul de lefale dregătorilor

RAMURI GIUDECĂTOREȘTI	Persoanele	Pe lună înfășeare	Pe lună cu toții	Pe an toții	Soma peste tot
<i>I. Innaltul Divan</i>					
Prezidentul	1	2.000	2.000	24.000	
Mădulările acestui Divan	6	2.000	2.000	144.000	
Mădulările diplinitoare	6	1.000	1.000	72.000	
Directorul canțelariei	1	750	750	9.000	
Secretari	3	400	1200	14.400	
Scriitorii directorului	2	150	300	3.600	
Scriitorii canțelariei	6	200	1200	14.400	
Registratorul	1	200	200	2.400	
Arhivariul Divanului cu agiutoriu său	1	300	300	3.600	
Priimitoriul jalubelor (izbașa)	1	150	150	1.800	
Cheltuiala canțelariei	—	—	300	3.600	
Arhivistul Statului	1	1.500	1.500	18.000	
Secretariul	1	500	500	6.000	
Scriitorii	2	250	500	6.000	
Cheltuiala canțelariei	—	—	—	1.820	
					324.620
<i>II. Ministrul Iustiției</i>					
Ministrul Iustiției cu rang de Logofăt Mare	1	2.000	2.000	24.000	
Directorul canțelariei	1	750	750	9.000	
Secretarii sau șefii meselor	3	500	1.500	18.000	
Scriitorii	10	200	2.000	24.000	
Revizorii	4	250	1.000	12.000	
Gheometrii	4	400	1.600	19.200	
Iurisconsulți (Praviliști)	2	1.000	2.000	24.000	
Cheltuiala canțelariei	—	—	200	9.000	
					132.600
<i>III. Divanul giudecătoresc</i>					
Vornici	4	1.500	6.000	72.000	
Spătariul	1	800	800	9.600	
Banul	1	600	600	7.200	
Caminariul	1	500	500	6.000	
Directorul canțelariei	1	500	500	6.000	
Secretarii	3	300	900	10.800	
Scriitorii	6	200	1200	14.400	
Registratorul	1	200	200	2.400	
Arhivariul cu agiutoriu său	1	300	300	3.600	
Cheltuiala canțelariei	—	—	300	3.600	
					134.600

RAMURI GIUDECĂTOREȘTI	Persoanele	Pe lună fiețecare	Pe lună cu toții	Pe an toți	Suma peste tot
<i>IV. Tribunalul de negoț</i>					
Prezidentul	1	800	800	9600	
Giudecătorul-asesor	1	500	500	6000	
Asesorul neguțitoriu	1	300	300	3600	
Directorul canțeleriei	1	200	200	2400	
Scriitorii	2	100	200	2400	
Cheltuiala canțeleriei	—	—	50	600	
					24.600
<i>V. Tribunalul poliției îndreptătoare</i>					
Prezidentul	1	500	500	6000	
Asesorii	2	250	500	6000	
Secretariul	1	150	150	1800	
Scriitoriul	1	100	100	1200	
Cheltuiala canțeleriei	—	—	30	360	
					15.360
<i>VI. Tribunalul criminalicesc</i>					
Prezidentul	1	1.000	1000	12000	
Giudecătorii-asesori	2	500	1000	12000	
Directorul canțeleriei	1	300	300	3600	
Condicariul	1	200	200	2400	
Scriitorii	2	150	300	3600	
Ispravnicul temniții	1	150	150	1800	
Duhovnicul	1	30	30	360	
Advocatul	1	500	500	6000	
Cheltuiala canțeleriei	—	—	50	600	
					42.360
<i>VII. Tribunalurile de pe la ținuturi</i>					
Prezidenții tribunalurilor ținutu- rilor Eșii, Suceava, Niamțu, Bacău, Putna	5	800	4000	48000	
Asesorii-giudecători la aceleași ți- nuturi	10	500	5000	60000	
Condicarii	5	300	1500	18000	
Scriitorii	15	100	1500	18000	
Cheltuiala canțeleriei	—	100	500	6000	
					150.000
Prezidenții tribunalurilor de la ținuturile Botoșanii, Dorohoiu, Romanu, Fălciuiu, Tutova, Vas- luiu, Tecuciu și Covurluiu	8	700	5600	67200	
Giudecătorii-asesori	16	400	6400	76800	
Condicarii	8	250	2000	24000	
Scriitorii	24	100	2400	28800	
Cheltuiala canțelariei	—	100	800	9600	
					206.400

RAMURI GIUDECĂTOREȘTI	Persoanele	Pe lună fieștecare	Pe lună cu toții	Pe an toți	Suma peste fot
Prezidentul ținutului Hârlăului	1	600	600	7200	
Asesorii giudecători	2	400	800	9600	
Condicariul	1	250	250	3000	
Scriitorii	3	100	300	3600	
Cheltuiala canțeleriei	—	—	50	600	
					24.000
Prezidenții ținuturilor Cârlișgătura și Herța	2	500	1000	12000	
Asesorii giudecători	4	300	1200	14400	
Condicarii	2	250	500	6000	
Scriitorii	6	100	600	7200	
Cheltuiala canțeleriei	—	50	100	1200	
					40.800
Ramurile administrative					
<i>VIII. Sfatul Administrativ.</i>					
<i>Departamentul pricinilor din Lăuntru.</i>					
Ministrul	1	2.000	2000	24000	
Șeful secțiilor	3	500	1500	18000	
Scriitorii, din cari trei vor fi re- ghistratori	15	200	3000	36000	
Arhivariul pentru întregul Depar- tament	1	400	400	4800	
Cheltuiala canțeleriei	—	—	300	3600	
					86.400
<i>Departamentul Finanțului.</i>					
Ministrul	1	2.000	2000	24000	
Șefii secțiilor	2	500	1000	12000	
Casierul sau samîșul	1	1.000	1000	12000	
Agiutătorul casierului	1	250	250	3000	
Scriitori, din care doi vor fi re- ghistratori	12	200	2400	28800	
Arhivariul departamentului	1	400	400	4800	
Cheltuiala canțelariei	—	—	300	3600	
					88.200
<i>IX. Postelnicia.</i>					
Marile postelnic	1	2.000	2000	24000	
Șefii secțiilor	2	500	1000	12000	
Șeful secțiilor pentru corespon- denție în limbi streine	1	1.000	1000	12000	
Scriitorii în limbi streine	2	500	1000	12000	
Controlior	1	750	750	9000	
Scriitorii	4	200	800	9600	

RAMURI ADMINISTRATIVE	Persoanele	Pe lună fieftcare	Pe lună cu toți	Pe an toți	Suma peste tot
Postelniciei	4	100	400	4.800	
2 curieri. 2.400	—	—	600	7.200	
2 vătăji de călărași . . 1.200					
10 lipcani 3.600					
Cheltuiala canțelariei	—	—	200	2.400	
					93.000
X. Ispravnicii administratori ținutului Putna și Covurluiu	2	1.000	2.000	24.000	
Casieri sau samiși	2	300	600	7.200	
Scriitori	4	100	400	4.800	
Cheltuiala canțelariilor	—	50	100	1.200	
					37.200
Ispravnicii administratori ținutului Eșii, Suceava, Neamțu și Bacău.	4	800	3.200	38.400	
Casieri sau samiși	4	300	1.200	14.400	
Scriitori	8	100	800	9.600	
Cheltuiala canțelariilor	—	50	200	2.400	
					64.800
Ispravnicii administratori de Botoșani, Dorohoiu, Roman, Fălciuu, Tutova, Vasluiu și Tecuciu	7	700	4.900	58.800	
Casieri sau samiși	6	300	2.100	25.200	
Scriitori	14	100	1.400	16.800	
Cheltuiala canțelariei	—	50	350	4.200	
					105.000
Ispravnicul administrator de Hârlău	1	600	600	7.200	
Casieriu	1	300	300	3.600	
Scriitori	2	100	200	2.400	
Cheltuiala canțelariei	—	—	50	600	
					13.800
Ispravnicii administratori de Herța și Cărligătură	2	500	1.000	12.000	
Casieri	2	300	600	7.200	
Scriitorii	4	100	400	4.800	
Cheltuiala canțelariei	—	50	100	1.200	
					25.200
Privighetorii de ocoale	76	100	7.600	91.200	
					91.200
Epistatul podurilor și a șosărilor. Scriitorul său și cheltuiala canțelariei sale	1	900	900	10.800	
	—	—	—	3.400	
					14.200 ¹⁾

1) Intregit acest ultim capitol bugetar cu cifrele din ediția din¹ 1837.

RAMURI ÎNPLINITOARE	Persoanele	Pe lună fieștecare	Pe lună cu toți	Pe an toți	Soma peste tot
Ramurile împlinitoare					
<i>XI. Pentru partea giudecătorească.</i>					
Vornicul de aprozi	1	1.500	1.500	18.000	
Vătaful de aprozi	1	250	250	3.000	
Ceaușul de aprozi.	1	200	200	2.400	
Ispravnicul de aprozi.	1	100	100	1.200	
Scriitorii	2	100	200	2.400	
Cheltuiala canțeleriei.	—	—	25	300	
					27.300
Armașul cel mare.	1	500	500	6.000	
Al doile armaș.	1	200	200	2.400	
					8.400
<i>XII. Pentru poliție</i>					
Aga.	1	1.500	1.500	18.000	
Directorul canțeleriei.	1	200	200	2.400	
Scriitori	2	150	300	3.600	
Vătavul agiei	1	100	100	1.200	
Vătavul de tulumbagii pe an. 480					
16 tulumbagii câte 360 . . . 5760	—	—	1.300	15.600	
20 sacagii câte 360 . . . 9360					
Cvartalnicii orașului Eșii	12	40	480	5.760	
Cheltuiala canțeleriei.	—	—	150	1.800	
Pentru ținerea tulumbelor și a uneltilor	—	—	150	1.800	
					50.160 ¹⁾
Suma peste tot:	428				1.800.000

1) In ediția din 1837, printr'o greșală de adunare «48.960» în loc de «50.160».

ANECSA LITERA C.

Pentru alcătuirea pensiilor.

Pentru alcătuirea pensiilor.

Art. I. — Zăciuală din numărul lăcuitorilor din moșiile proprietarilor, după rânduială pomăzuită prin art. 71 și 72, cap. al 3-lea a Finansului, fiind o despăgubire în locul ce făcea slugo-scutelnico-breslași în folosul economiei rurale, iară pensiile după același articol fiind în locul banilor ce visteriia plătea câte 24 lei pe an de un scutelnic în folosul celor ce avea această dreptate.

Casa pensiilor va fi alcătuită până la un milion lei pe fieștecare an din visteria Statului și să împarte în două ramuri: una adevădată îndeplinitoare legiuirii pomăzuite câte 24 și câte 60 lei pe an pentru un scutelnic, după cuprinderea aceluiași articol, iară alta regularisitoare de pensia convenită acelor ce prin slujbe însămnate și de folos pământului să vor face vrednici de o răsplătire mulțamitoare.

Art. II. — Pentru această somă vor fi două condici șfăruite cu pecetea Domnului, una a ramului întâi supt numire de pensiile scutelnicești, alta a ramului al doilea supt numire de pensiile răsplătitoare.

Art. III. — În condica pensiilor scutelnicești să vor înscrie toate daturile acele câte doăzăci și patru și câte 60 lei pe an, după art. 74 din Finanță și după isvodul alăturat supt lit. A, care daturi vor fi adevărate cu iscălitura a însuși persoanelor ce să cuvîn a-i lua sau a vechililor lor, ce vor avea vechilimele încredințate de dregătorii ținuturilor spre înfătoșare

la închierea sânilor cătră Obșteasca Adunare, fără care slobozirea banilor nu va fi legiuită.

Art. IV. — În condica pensiilor răsplătitoare să va înscrie prisosul ce va urma după toate daturile din condica pensiilor scutelnicești, cum și sporiturile ce din vreme în vreme să vor lămuri de răposarea persoanelor cu acest drit.

Asămine să vor înscrie și daturile la persoanele ce să vor învrednici a câștiga pensiile răsplătitoare a căroră daturi vor fi iarăși după rânduială așăzată la art. III.

Art. V. — Spre a avea la vreme Ocârmuirea știință de răposarea fieștecării persoane din acele ce dobândesc dreptatea pensiilor scutelnicești și de acele ce dobândesc dreptate pensiilor răsplătitoare, ministerul din Lăuntru pe toată luna va da știință visteriei de prefacerile urmate, căci după acele înștiințări are a să regularisi și a să închie sâmile.

Art. VI. — Plata pensiilor și scutelnicești și răsplătitoare are a să face din triminie în triminie, după rânduială ăverturilor.

Art. VII. — Pensiile răsplătitoare ca o mulțamire din partea Statului:

a) Către acii care împlinesc slujba dregătoriile politicească și milițienească cu osârdie, cinste și fără prihănire de la vârstă de optsprezăce ani și înainte.

b) Cătră acei sau cătră familiile lor, care din pricina primejdioaselor slujbe în care s'ar afla, s'ar beteji, ori ar muri.

c) Cătră acii care s'ar afla în slujba

¹) În ediția 1837, pag. 64, dispozițiile: „Pentru alcătuirea pensiilor”, devin anexa litera E.

pământului vreme îndelungată și ar a-
giunge la stare de bătrânețe.

d) Cătră acii carii prin iscusința lor vor descoperi folosinți nouă în iconomi-
mii rurale și industrii sau în altele
asămine.

e) Cătră acii carii s'ar întâmpla a
face vreo grea slujbă și de mare folos
patriei.

Art. VIII. — Pensiile atingătoare de
litera A din art. 7 să inpart în trii
stări:

a) Cei ce vor sluji fără prihănire
doăzeci ani legiuți și să vor trage din
slujbă, vor dobândi o a tria parte din
leafa cinului lor.

b) Cei ce vor împlini cu asămine
neprihănire slujba de triizăci ani legiuți
și să vor trage, vor dobândi leafa pe
giumătate.

c) Cei ce vor sluji cu asămine ne-
prihănire slujba de patruzăci ani, vor
dobândi două a tria părți.

Art. IX. — Pensiile atingătoare de
litera B din art. 7 se inpart în două stări:

a) Cei ce vor suferi o betegire ne-
volnică, vor dobândi pe giumătate din
leafa cinului lor.

b) Văduva și nevârsnicii copii a ce-
lor ce-și vor perde viața în primejdia
slujbii, vor dobândi giumătate din leafa
cuvenită cinului mortului, însă văduvile
pe viață, iară copiii până la legiuita
vârsta.

Art. X. — Pensiile atingătoare de lite-
rile d și e din art. 7 să vor da după
închipuirile ce Obșteasca Obicinuita
Adunare împreună cu Domnul vor face
în asămine întâmplare, pe pravățul
folosului ce slujbile sau iscodirile lor
ar pricinui Statului.

Art. XI. — Fieștecare cinovnic po-
liticesc și milițienesc este datoriu să do-
vedească a sale urmări de slujbe ne-
prihănite prin formulearnoi spiso c,
făcut pe fieștecare an de către ocâr-
muitoriul postului în care s'ar afla slu-
jind; iară ministrii și prezidenții Diva-
nurilor și a giudecătorilor să câștige
aceasta de la însuși Domnul.

ANECSA LITERA D.

CAP. III: FINANȚE.

Despre casăle obștești.

CAP. I

Gheneralnice puneri la cale.

Art. I. — Acele opt case de faciri de bine sau de folosință obștească, adică Casa mililor, a copiilor aflați, a spităului din Sfânt Spiridon, a doftorilor, a școalii publice din mânăstirea Sfinților Ierarhi, a seminariului din Socola, a apilor și, în sfârșit, a podurilor din Eși, se vor uni de acum innainte supt privighere unui comitet chentral alcătuit de epitropiile ce astăzi sânt sau cari după vreme se vor orându pe temeiu art. 54 din al 2-lea cap al Reglementului și carii vor administra pe fiești-care casă în diosebit.

Art. II. Aceste epitropii vor fi fără leafă.

Art. III. — Fiești-care epitropie va avea lângă sine un samiș și un scriitoriu.

Art. IV. — Epitropie fiești-care case va lua veniturile casăi pe an, după art. 74 din al 3-lea cap al Finanților. Epitropie se va infăoșa totdeauna ca îngrijitoare casăi ce i s'au încredințat, dar nici va putea lucra de la sine, nici a face ce mai mică întrebuințare din capitalulurile acești case, fără știre comitetului, sau fără înputernicire a cei mai mari părți de mădulări.

Art. V. — Epitropie va fi răspun-zătoare de orice îndosire sau ră între-buințare a banilor încredințați în a sa pază, dacă aceasta ar urma din a ei greșală sau nebăgare de samă, cari aceasta tot să va înputa până la cea din protivă dovadă.

Art. VI. — Leafa samișului a fiești-care casă să va hotări de cătră comitetul chentral după stare fiești-care casă, dar nici unuia nu i să va orându mai mult de patrusuti lei pe lună, socotindu-să întru aceasta și cheltuiala canțeleriei.

Art. VII. — Samișul va ține socotială cu amăruntul de veniturile și cheltuelile fieștecarue an și aceasta o va trece cu rânduială în condice șnuruite și întărite cu pecete comitetului, iar condeiu de rămășiți să nu poată arăta.

Art. VIII. — El va fi supus epitropiei și-i va da socotiala de starea casăi totdeauna de câte ori să va cere.

Art. IX. — Leafa scriitorului să va hotări asămine de cătră comitetul chentral, dar nici unuia să nu i să rându-iască mai mult de o sută cincizăci lei pe lună și el va fi supt proronca epitropiei sau a samișului.

Art. X. — Epitropiile mai sus numite vor alcătui un comitet chentral statornic și vor lucra toate împreună la administrația casălor.

1) In ediția din 1837: „Anexa litera E. Despre casile obștești“. Textul acestei anexe este însă foarte mult modificat prin adăogirea unor articole noi. Articolele inițiale păstrate au în noua redactare alte numere de ordine.

SECȚIA I

Insușirile comitetului.

Art. XI. — Comitetul chentral va cuprinde în administrația sa toate casele de faceri de bine și de folosință obștească.

Art. XII. — El să va aduna de două ori pe săptămână spre tractarisirea pricinilor atingătoare de interesurile casălor.

Art. XIII. — El va ține sesiile sale într'un loc anume orânduit în sfânta mitropolie unde va fi și canțelaria lui.

Art. XIV. — El va avea drit de privighere asupra tuturor casălor și-i va da ajutor, sfat și protecție fieșticăria episcopului la orice prilej; el însă nu va putea da nici o hotărîre de cât numai când cel puțin două din trii părți din tot numărul mădulărilor vor fi de față la Adunare. Directorul canțelariei îndată va încheia jurnal despre hotărîrea ce să va da, căruia i să va orândui leașa cuviincioasă.

Art. XV. — Cerând trebuința, comitetul să va adresui cătră Domnul prin organul ministrului din Lăuntru, după art. 140, cap. IV a Sfatului Administrativ.

Art. XVI. — Comitetul va stărui asupra datornicilor tuturor casălor cari ar întârzie cu plata și va răspunde la toate hârțile adresuite înprotiva casăi.

Art. XVII. — Comitetul va fi îndatorit a cerceta odată pe an starea veniturilor și a cheltuielilor casălor ce i să va supune înaintea de episcopiea fieșticăria casă și va hotărî cu cumpăniră pentru fieșticăria an soma cheltuielilor pentru anul viitoriu după analogon veniturilor, care nici la o întâmplare nu vor putea fi covârșitn de cheltuieli, care apoi să vor supune Obșeștii Obicinuite Adunări după art 54, cap. II a Reglementului.

Art. XVIII. — Toată socoteala cercetată și încheetă de comitet să va întări cu pecetea lui și să va iscăli de fieșticăria episcop.

Art. XIX. — Comitetul va orândălui

toate moșiile și alte averi a diosăbitelor casă de facire de bine, cari au asămene averi nemiscătoare.

Art. XX. — Această orândăluire să va face în mezat în ființa Sfatului Administrativ și a mădulărilor comitetului cel mult pentru trii ani. Ea să va face cunoscută prin publicații după cerirea comitetului prin ispravnici și gazete cu noăzaci zile înaintea strigării cei întâi în mezat.

Art. XXI. — Comitetul va privighie ca aceste publicații să să facă numai de cât la vreme hotărîtă.

Art. XXII. — Darea cea de pe urmă va urma numai după trii strigări despărțite una de alta prin un răstimp de cinci zile.

Art. XXIII. — Această dare să va face de cătră Sfatul Administrativ și mădulărilor comitetului în public celui ce va da mai mult, cu tocmală să plătească în numărătoare orânda fieșticăria an din șase în șase luni înaintea și pentru siguranța vadeli contractului, el va da chizășie îndestulă și legiuită.

Art. XXIV. — Directorul canțelariei comitetului va închee îndată jurnal despre această dare și se va trece în condică anumi făcută, arătând și numile și poziție moșiei, prețurile date și numile cumpărătorului. Acest jurnal, întărit cu iscăliturile Sfatului Administrativ, a comitetului și a cumpărătorului, se va pune în arhivele comitetului.

Art. XXV. — Contractul să va face în numile casăi în două copii, din cari una iscălită de mădulărilor comitetului, se va da cumpărătorului și cielantă, supt iscălitura acestue, va rămâne la comitet. Casa va prîimi o al triile copie.

Art. XXVI. — Ori și ce contract încheet de vreun episcop di la sine și fără formile însămnate în articurile de mai sus, se hotărâște înaintea de nelegiuit și răsufat.

Art. XXVII. — Nici o avere atâr-

nătoare de Casa a Facerilor de bine nu poate fi înstreinată la ori și care întâmplare prin vânzare de veci; iar pentru schimbul a unii din averile nemșcătoare cătră o altă de asămine

natură, comitetul, la aceasta, va urma toate îndatoririle puse în pricina aceasta asupra egumenilor de mânăstiri prin condica politiciască a Domnului Calimach.

SECȚIA II

Despre canțelaria comitetului.

Art. XXVIII. — Comitetul chentral va avea o canțelerie alcătuită;

a) de un director a canțeleriei cu leafă de 500 lei pe lună.

b) de un scriitoriu câte 150 lei pe lună.

c) de un condicariu cu 150 lei pe lună.

Art. XXIX. — Dregătorii canțeleriei vor fi aleși de comitet supt a sa răs-dere și nu se vor putea scoate din locurile lor decât cu dovezi binecuvântate de a lor necredință.

Art. XXX. — Directorul canțeleriei să va însărcina de toată corespondenție comitetului cu celelalte locuri giudecătorești și ocârmuitoare și va alcătui și va păstra toate contracturile, jurnalele și acturile.

Art. XXXI. — El va avea lângă sine un scriitoriu și un condicariu pentru a a scrie și a trece în condică toate hârțile trebuincioase.

Art. XXXII. El va priimi și va păstra toate socotelile ce i să vor da din partea epitropiilor și le va pune înainte comitetului orișicând să vor cere.

Art. XXXIII. — El va fi îndatorit a înștiința pe comitet de orișice neorânduială ce ar afla în socoteli și va fi răspunzătoriu pentru orișice pagubă ce ar urma din a lui nebăgare în samă, în păzire celor de mai sus arătate.

Art. XXXIV. — Directorul canțeleriei va păstra toate documenturile de danii și altile asămine atârânătoare de ca-săle obștești și le va împărtași la epitropiilor lor orișicând să vor cere.

CAP. II.

Despre Casa Milelor

SECȚIA I

Despre întrebuințarea capitalurilor acestei case.

Art. XXXV. — Casa Milelor fiind așezată numai pentru agiutoriuul milelor și a familiilor scăpătate, capitalurile aceștii case vor sluji de acum înainte numai la agiutorința săracilor și altul nimine nu va mai avea drit la aceasta.

Art. XXXVI. — Toate aceste mile se vor împărți regulat pe čferturi.

Art. XXXVII. — Nici o pensie nu va trece peste soma de 40 lei pe lună, nici va fi mai mică de 15; iar căutând

la micșurarea capitalurilor și la numărul cel mare al săracilor, cea mai mare somă a milelor se va da numai cu cea mai mare cruțare.

Art. XXXVIII. — Fieștecare milă de la 15 până la 40 lei pe lună se va da după starea trebuinților jăluitoriuului, luând însă în băgare de samă starea ce au putut avea în soțietate mai înainte.

Art. XXXIX. — Venitul casei fiind de o sută mii lei pe an, milele se vor împărți după chipul sus însămnat.

SECȚIA II

Despre însușirile și condițiile cerute pentru a avea o milă.

Art. XL. — Nici o milă nu se va putea da până când persoana ce va cere asămîne agiutoriu nu va arăta, după cuviință, dovezi despre starea sa de lipsire. Această dovadă va urma după adiverința preotului de popor, iscălită de un poporan din cei mai înșămnați, având epitropiea pe lângă aceasta dreptate a se plioroforisi pentru sine, de va socoti de cuviință.

Art. XLI. — Persoanile necăsătorite și fără numeroasă familie, iarăș având toate puterile morale și fizicești, nu vor avea drit nici la o milă de vor da și dovezi de a lor lipsă, osăbit de persoa-

nile acele care după starea lor nu le e cu puțință a se micșura până la giosime aceia de a cere din casă în casă milă și pe cere comitetul le va socoti vrednice de osebite.

Art. XLII. — Pămăntenii se vor protimisi totdeauna celor streîni.

Art. XLIII. — Toate ceririle în câștigarea unii mile se vor adresui cătră Domnul, alăturându-se mărturiea lipsirii, precum s'au arătat în art. 40, cum și raportul epitropiei cu îndeplină arătare despre starea jăluitoriului, asămîne și despre numirea milelor slobode. Asupra acestui raport, Domnul va da poroncile cuviincioase.

SECȚIA III

Formele cerute pentru plata milelor.

Art. XLIV. — Persoanile, care după împlinirea condițiilor cerute se vor priimi la împărțășirea agiutoriului a casei milelor, se vor trece la condică și, după soma ce li se va orândui, vor priimi un bilet înșămnat cu pecetea Ocărmuirii.

Art. XLV. — Acest bilet se va arăta totdeauna când miluitul sau vechilul lui se va înfăoșa pentru priimirea milei și samișul, ce va răspunde plata, o va înșămna în dosul biletului. Această înșămna, iscălindu-să de samiș la zioa priimirii, se va trece într'o condică anume și va sluji în loc de cvitanție. Vechilul, ce se va înfăoșa spre a priimi soma unui bilet, va avea să încredințeze prin o adiverință iscălită de dregătoriiile locului pentru aflarea în viață

a miluitului, iar pe la ținuturi se vor împărți prin dregători, cari vor fi datori a face împărțșirea lor în ființa a protopopilor ținutului și vor triimite tabla adiverită și de protopopi.

Art. XLVI. — Conдика în care se vor scrie miluiții va cuprinde numile, porecla și lăcuința fieștecăruia miluit, arătând atât în numere cât și în slovă soma hotărită fieștecăruia. Un extract din această condică se va triimite la preotul parohiei pentru fieștecare miluit.

Art. XLVII. — Când miluiții și-ar schimba lăcuința, s'ar căsători sau s'ar săvârși din viață, atunce preotul parohiei va înștiința despre aceasta pe epitropie, care toate aceste le va înșămna pe marginea condiceii mai sus pomenită.

SECȚIA IV

Despre pierdere dritului miluirii.

Art. XLVIII. — Va pierde folosul miluirii orice văduvă sau fată s'ar căsători.

Art. XLIX. — Asămîne vor pierde miluirile lor toți acei care prin schim-

barea înpreguirărilor ar trece din starea sărăciei într'o stare îndemănată.

Art. L. — Afară de aceste întâmplări, numai moartea va putea lipsi pe miluit de folosul milei.

Art. LI. — Milele ce vor rămânea slobode vor trece îndată la alte persoane ce vor avea drit la aceasta, după glăsuire secției al doile a acestui cap.

CAP. III

Despre Casa Copiilor aflați.

SECȚIA I

Pregătitorile orândueli.

Art. LII. — Această casă se află împreună cu a milelor și se va administra de aceeași epitropie, după temeiurile arătate mai gios.

Art. LIII. — Numărul copiilor aflați pe care această casă îi va primi supt a sa epitropie se va hotărî de către comitetul chentral, după analogul somii de cincisprezece mii lei hotărâți pentru lefile manceilor ce vor crește pe acei copii.

Acest număr hotărându-se odată, se va ține și nu se va putea înmulți

decât la întâmplare când ar mai crește veniturile casei.

Art. LIV. — Spre a se feri de cheltuelile ce ar cere ținerea unui așăzământ hotărît a priimi pe copii aflați, fieștecare copil se va da la mance. Aceasta se va urma până când ar fi niscaiva rămășiță din cheltuelile celorlalte case. Atunce comitetul chentral prin unire cu Domnul și Obșteasca Obicinuita Adunare vor întrebuița întru aceasta cât se va găsi de cuviință, după întâmplare.

SECȚIA II

Despre împlinirea formilor la aflarea unui copil părăsit.

Art. LV. — Fiindcă asămine copii se află mai de multe ori pe la biserici preotul bisericii, unde se va afla copilul, trebuie să înștiințeze pe epitropie, care va trimite îndată ca să ridice pe copil, sau dacă numărul hotărât este îndeplinit, să arate la fața locului că epitropia nu poate să-l priimască. Această arătare s'au socotit de cuviință pentru ca persoanele ce ar putea avea milă pentru starea aceluși copil, să nu fie împedicate a-l agiutora, nădăjduind că epitropie se va îngriji din destul de dânsul. Dar fiindcă acest chip de lepădare copiilor este supus multor neincuviințări, drept aceia epitropie se va îngriji de chipurile obicinuite în asăminea case, spre a putea fi copii depuși în taină și fără primejdie pentru a lor viață.

Art. LVI. — Oricare copil priimit de epitropie se va cerceta de către doftorul cvartalului în care s'au aflat și, dacă va fi trebuință, se va da copilului agiutoriu cuviincios.

Art. LVII. — Dacă copilul se va arăta a fi de curând născut, fără vreo dovadă de a fi botezat, va primi îndată botezul, fără cheltuială, de la preotul parohiei unde el se va afla.

Art. LVIII. — Indată după botez sau dacă s'au dovedit că copilul a priimit botez până a nu fi părăsit, îndată ce se va aduce la epitrop, numile lui se va scrie într'o condică, a-nume arătându-se zioa, ceasul și locul în care copilul va fi aflat, precum și vârsta, numile, porecla și lăcuința mancei căriia va fi încredințat. Acest act se va

iscăli de epitrop și de doftorul mai sus însemnat.

Art. LIX. — Dacă copilul va avea vreun sămn firesc sau altceva, lucru ¹⁾ prin care să se poată cunoaște mai la urmă, se va însemna și aceasta în acel act.

Art. LX. — Spre curmare catahrisului obicinuit, ca o mancea pentru ca să-și priimască neconținut leafa după moartea copilului ce i s'au încredințat, să înfățoșază cu un copil strein, epi-

tropul de acum va lega la mâna fieștecăruea copil priimit de dânsul o cordea, ale căriea capite se vor uni cu un plumb însemnat cu pecetea sa.

Art. LXI. — După împlinirea acestor forme, copilul se va încredința mancei sale cu o bucea de toate lucrurile trebuitoare unui copil de fașă. Toate aceste lucruri vor fi îndoite și bucea o nu va putea costisi mai mult de prețul ce se va hotări.

SECȚIA III.

Despe indatoririle ce au mancile copiilor crescuți de această casă.

Art. LXII. — Fieștecare mancea va avea leafă după cum se va învoi cu epitropul și va fi îndatorită a crește copilul ce i se va încredința cu toată îngrijirea unei bune manci.

Art. LXIII. — Dacă cariva din manci ar voi să-și schimbe lăcuința, atunci va înștiința mai întâi pe epitropie, arătându-i și locul lăcuinței sale cîi noă, ce se va însemna în margine actului în care se cuprinde numile copilului, iar dacă această noă lăcuință ar fi afară din orașul Eșii și piste patru ceasuri depărtare înpregiur, copilul se va încredința altii manci, dacă cea țințai nu se va priimi cu giământate leafă, îndatorindu-se prin scris cătră epitropie de a se îngriji de copil ca o adevărată

maică. Pe margine actului mai sus numit se va face însemnare despre aceste înpregiurări.

Art. LXIV. — Manca se va înfățoșă cu copilul său înaintea epitropului orișicând va fi chemată și cel puțin odată pe lună, la zioa și ceasul însemnat de epitrop.

Art. LXV. — Către aceasta va mai înștiința pe epitropie orișicând s'ar întâmpla ca ea sau copilul să fie bolnav și la întâmplare când acesta ar muri, ea nu-l va putea îngropa fără a înștiința mai întâi pe epitrop. În lipsa mancei, această înștiințare o va da preoțul parohiei, carele nu va putea îngropa pe copil fără a priimi mai înainte în scris slobozenie de la epitropie.

SECȚIA IV

Despe particularile indatoriri a epitropiei acestei case.

Art. LXVI. — Epitropiea se va îngriji de copiii priimiți în toată vremea până vor veni la vrâsta de zece ani, unde vor putea fi în stare de a-și căștiga mijloacile viețuirii.

Art. LVII. — Când acești copii vor agiunge la o vrâstă unde să poată intra în slujbă, epitropiea se va îngriji a așăza pe fieștecare cu chipul cuviincios feliului său, în casă unde să poată do-

bândi o stare sigură și spre a putea trăi cu cinste.

Art. LXVIII. — Așezând pe acești copii, epitropiea va alcătui pentru fieștecare contract înscris, având în vedere mai întâi de a le siguripsi soarta lor pentru viitorime.

Art. LXIX. — Epitropiea va întrebuința, din vreme în vreme, glasul gazetelor spre a înștiința pe public în favorul acestor copii și ea va pofti pe persoanele cari din milostivire ar vroi a se însărcina cu creștirea unuia sau mai

1) Cuvântul: „lucru“ se găsește numai în manuscrisul nr. 349 dela Academia Română.

multora dintr'înșii, spre a se arăta aceste persoane la epitropie.

Art. LXX. — Epitropiea nu va încredința pe acești copii de cât la persoane cunoscute și cinstite. Ea va privighia mai cu dinadinsul întru aceia ce se atinge de așezarea copiilor de parte femeiască.

Art. LXXI. La moartea unuia din acești copii, samișul epitropiei va merge la fața locului împreună cu doftorul cvartalului și încredințându-se de moarte, el va da în scris, cu a sa iscălitură, slobozenie de a-l îngropa. Actul morții

se va trece îndată în deosebită condică și se va alcătui și iscăli de asemenea ca actul atingător de aflarea copiilor, în-sămănându-se în scurt săvârșirea din viață pe marginea actului din urmă. Asemene însămnare pe margine se va face totdeauna întâmplându-se copilului vreo schimbare în soarta și înpregiurările lui.

Art. LXXII. — Epitropiea va chema pe doftorii cvartalurilor din oraș spre a cerceta mancile ce vor veni ca să primască slujbă la casă, spre a se încredința dacă ele sânt sănătoase și în stare de a da copilului toată hrana cuviincioasă.

CAP. IV

Despre Casa Doftorilor.

Art. LXXIII. — Această casă este supusă unei epitropii precum și celelalte.

Art. LXXIV. — Comitetul chentral se va îngriji ca orașul să aibă doftori,

hirurghi și moașe trebuincioase, precum și ținuturile după art. 74, § XVI, cap al III-le, dându-le epitropiea lefile ce li se vor orânduiri.

CAP. V

Despre Casa Apelor și a pavelii Eșului.

Art. LXXV. — Epitropiea însărcinată cu direcția acestor două case va avea supt a sa cârmuire pe salahori și unelte orânduite pentru ținerea ulițelor și apelor și va avea să urmeze după instrucțiunile ce i se vor da de Comitetul chentral, atingătoare de lucrările și dispozițiile cerute întru aceasta; cât pentru ținere și întrebuințare capitalurilor acestor case, epitropiea se va povățui pe temeiurile arătate în articurile de mai sus a acestui reglement.

Art. LXXVI. — Pentru facirea dru-

mului apelor în orașul Eșii, se va urma cu plată hotărîtă, precum s'au orânduiri și pentru drumurile obștești la art. 74, § XIV și XV, cap III.

Art. LXXVII. — Pentru paveaoa ulițelor orașului se va rândui o epitropie alcătuită de doi boeri, care va fi următoare precum și celelalte epitropii proecturilor ce se vor alcătui de comitetul chentral și se vor întări de Domnul. Iar pentru înlesnirea pardosirii ulițelor și a ținerii lor în cuviincioasă și bună stare, se va urma după art. 74, § XIV și XV, cap III.

CAP. VI

Despre spitalul Sfântului Spiridon.

SECȚIA I

Pregătitoare orânduială.

Art. LXXVIII. — Acest așezământ se va supune de acuma unii adminis-

trații după chipul celorlalte case obștești și întemeiate pe aceleași orânduiri.

Art. LXXIX. — Epitropiia aceştii case va alcătui pe fieştecare an izvod de cheltuelile trebuincioase întru ţinerea bisericii şi a paraclisului din mănăstirea Sfântului Spiridon, precum şi întru ţinerea bolnavilor din spital în

acea mai bună orânduială, care izvod înbunătăţindu-se de către comitetul central, epitropiia va urma întocmai cu plata lefilor şi a cheltuelilor făcute din venitul aceştii mănăstiri, de care epitropiia va da asemenea izvod pe temeiul art. 17.

SECŢIA II

Pentru ţinerea bolnavilor.

Art. LXXX. — Indemânarea şi buna ţinere a bolnavilor fiind cel întâi scopos ce se cere într'un spital şi acest scopos neputându-se agiunge de cât numai atunci când numărul bolnavilor se va potrivi cu mijloacele acelu spital, numărul paturilor în Sfântul Spiridon este hotărît acum de odată la o sută doi zeci, iar dacă după încheerea socotelilor ar rămânea vreun prisos, comitetul central, prin raportul ce va adresui cătră Domnul, va face arătare spre a întrebuiinţa acest prisos la cumpărarea altor averi nemişcătoare, a căror venit se va orându pentru ţinerea a unui număr de bolnavi potrivit cu aceste noă mijloace, sau în acelaşi spital, sau în alt loc. Asămine întrebuiinţare se va face din prisosurile ce ar putea da din vreme în vreme veniturile cele noă ale spitalului, fiind deapurure îngrijire ca subt nici un feliu de cuvânt să nu fie supusă la datorii această mănăstire.

Art. LXXXI. — Bolnavii de partea bărbătească şi fimeiască se vor aşeza în sale deosăbite, hotărîte anume pentru aceasta şi se vor sluji fieştecare de către persoane de felii lor.

Art. LXXXII. — Nimine nu se va putea primi la spital de cât prin slobozenia în scris din partea epitropilor, care slobozenie va trebui să se deede îndată şi fără greutăţi totdeauna când se vor afla paturi deşarte.

Art. LXXXIII. — Curăţenia fiind din toate mai de trebuinţă pentru sănătate, pentru aceasta ea se va căuta în spital cu deosebire. Odăile de dormit se vor aerisi cu răsufători aşazate în cât să nu supere pe bolnavi; să va face un feredu la locul cel mai îndămânatic şi curat a spitalului.

Art. LXXXIV. — Spitalul va avea doftorul său, un hirurg, un vătav şi alţi slujitori, după trebuinţă, precum comitetul central va face aşzământ. Asămine şi pentru buna căutare a bolnavilor, pentru care comitetul va cere un proiect de la doftorii politiei¹⁾, care înbunătăţindu-se, va sluji epitropilor de povăţuire; iar protomedicul este dator a merge de doă ori pe lună în vreme nehotărîtă ca să revizuiască de se păzesc cele orânduite şi, la dinpotrivă urmare, va face ştiut comitetului central.

CAP VII

Despre învăţătura publică.

Art. LXXXV. — Aşzământurile învăţăturilor având venituri hotărîte, ce se atinge de administraţia veniturilor şi a socotelilor, se vor cârmui după dispoziţiile cuprinse în capul întâiu a acestui reglement. Dar ca nişte case de

învăţătură, ele vor fi supuse la innadinsse reglementuri ce se vor alcătui de către epitropie, atât pentru seminariul Soceleii, câte şi pentru diosăbitele şcoli din

¹⁾ În ediţia din 1837: „dela protomedicul“.

capitală și din ținuturi, întemeindu-se prin bune prințipii și întrebuintând științele la măestriile și meseriile cele mai folositoare în țară. Afară de celelante ramuri de învățături, se va învăța într'un institut așezat aproape de Eși teoria și practica iconomii de câmp și de pădure, după cele mai bune metode urmate în asemenea așezămături și potrivite cu clima și trebuințele țării; în urmă asemenea instituturi se vor așeza prin țară.

Art. LXXXVI. — Gheneralnica administrație a școlilor va fi încredințată epitropiei. Ea va privighea la toate acele ce vor putea agiutora lățirea învățăturilor și înmulțirea științelor în țară. Ea se va îngriji ca distiplina și buna orânduială să fie păzită în școală; ea va numi pe profesori după ce se va încredința despre destoinicie fieștecăruia și va privighea asupra purtării lor. Această numire va trebui să urmeze cu cea mai mare nepărtinire; ea va pune în lucrare pentru fieștecare școală reglementurile și orânduilele atârânătoare de dânsa, la care nu va putea aduce de la sine nici o schimbare. Iar la întâmplare când sporirea învățăturei ar cere după trebuință alte noă măsuri, epitropia împreună cu comitetul central va adresui Ocârnuirii un raport în care va înfățoșa socotința sa și va aștepta întru aceasta poroncile ei.

Art. LXXXVII — Mădulările epitropiei se vor aduna odată pe săptămână într'un loc hotărît și se vor sfătui între dânsii asupra obșteștilor interesuri a administrației ce li s'a încredințat și vor privighea ca învățăturile să se facă după orânduiala hotărâtă și ca fieștecare profesor să-și îplinească îndatoririle sale cu credință.

Art. LXXXVIII. — Epitropia va adresui Domnului la sfârșitul fieștecă-

ruia an sholastic un raport în care va da lămurită socoteală de starea școlilor, de sporiul sau de neagiunsurile învățăturei, precum și de înbunătățirile ce ar putea a se aduce.

Art. LXXXIX — Epitropia Invățături Poblce având scaunul său în capitalie și neputându-se îngriji după trebuință pentru școlile din celelante orașe, va fi agiutorată de comiteturi de privighere așezate în fieștecare ținut.

Art. XC. — Aceste comiteturi se vor alcătui fieștecare din doi boeri aleși, pământeni de loc și se vor prezedei de cătră unul din ispravnici, după alegirea epitropiei.

Art. XCI. — Insușirile acestor comiteturi se vor mărgini numai la dritul privigherii; ei se vor îngriji pentru ținerea bunii orândueli și pentru sporirea învățăturilor; ei vor coresponderisi cu epitropia și vor da sama cel puțin odată pe lună despre starea și trebuințele învățăturei prin ținuturile lor; ei vor arăta pe profesorii neîmplinitori de a lor datorie și vor recomandui pe acei ce le vor înlini cu cinste, precum și pe școlerii ce se vor deosebi în clasăle lor. Toate aceste trebi cerând o necurmată privighere și corespondenție regulată, epitropia va numi un referendar a Invățături Poblce, carile va avea în canțaleria sa un scriitor. Referendarul din datorie va vizita în toate zilele așezămăturile învățăturei publice din capitalie și va înfățoșa la fieștecare lună raportul său despre starea învățăturilor, precum și raporturile privighetorilor de la școli prin ținuturi. El va fi îndatorit, din poronca epitropiei, a cerceta odată pe an și aceste din urmă așezămături, făcând despre fieștecare raportul său cu lămurire și arătând epitropiei sporirile sau catahrișurile ce ar descoperi.

ANECSA LITERA E.

Lista veniturilor Statului de piste an.

ANECSA LITERA E ¹⁾.

Lista veniturilor Statului de piste an, arătată prin
aproprietă socoteală.

Lei	Lei
I. Soma capitației săteni- lor și tuturor plugarilor câte 30 lei de familie	3.703.470
II. Capitația țiganilor Sta- tului.	96.000
III. Soma dării patentanți- lor	750.000
IV. Orândăluirea ocnilor .	850.000
V. Orândăluirea dreptului vămuirii	450.000
VI. Orândăluirea dreptu- lui vămuirii pentru ecsporta- ția vitelor	218.100
VII. Parte din veniturile . ce este a să lua de la toate moșiile mănăstirești . . .	450.000
VIII. Agiutoriu din partea mitropoliei și a episcopiiilor de Roman și de Huș. . . .	60.000
IX. Soma dării de la viile streinilor	5.000
X. Darea ce să va lua pe	
	oile și caprile ciobanilor străini
	5.000
	XI. Venitul portului de scri- sori pentru înlăuntrul țării .
	5.000
	XII. Venitul pasaporturilor.
	5.000
	XIII. Venitul bălții Bra- țișului până ce să va face dreptate particularnicilor ce- riri atingătoare de acest loc, art. 82
	55.005
	Soma piste tot . . . 6.652.575

Este a să lua aminte că aceste ve-
nituri sânt întemeete pe slobodul și ne-
înpiedecatul negoț a tuturor productu-
rilor Moldovei și pe oborirea a tot
feliul de angării și dări în natură, a că-
rora numai acea de istov contenire ar
face putincioasă și ar înlesni adunarea
veniturilor mai sus numite. Osăbit fiind
că aceste venituri s'au aşăzat cu apro-
pietă socoteală până la cea desăvârșit
cunoștință a osăbitelor ramuri de venit,
în întâmplare de neagiuns să vor pro-
timisi acele mai neapărate din cheltue-
lile publice.

1) În ediția din 1837: „Anexa Litera G.», în
manuscritele din 1831 «litera D.» Am transcris
cu litera E, fiind litera corespunzătoare din al-
fabetul latin.

ANECSA LITERA F.

Reglement municipal pentru orașul Eșii.

CAP. III : FINANȚE.

Reglement munițial pentru orașul Eșii.

Legiuire pregătitoare.

Art. I. — Cerând trebuința a se face în orașul Eșii și în celelalte târguri a prințipatului o punire la cale destoinică spre a le siguriși păzirea neapăratelor legiuri întru fericirea lor, asemenea ispravă nu poate fi mai bine câștigată, de cât a se încredința această purtare de grijă orășenilor fieștecărui oraș. Drept aceia s'au hotărît ca fieștecare oraș a prințipatului să aibă drit de a cârmui materialnicile sale interesuri, pe temeiurile mai gios arătate, prin un Sfat orășienesc (munițial) alcătuit de mădulări alese de către însuși lăcuitorii orașului, rămâind însă întru a Stăpânirii îngrijire, prin ministrul din Lăuntru a privighea ca mădulările fieștecărue Sfat orășienesc să-și păzască datoriile sale și să nu abată către a lor în parte interes acele hărăzite spre obștesc folos a tuturor.

Art. II. — Sfatul munițial se va alcătui din cinci mădulări cu lăcuința în orașul Eșii și de un secretar cu doi scriitori.

Art. III. — În numărul mădulărilor ale acestui Sfat va fi ales de Obșteasca Obicinuită Adunare un boer, carile în curgire de un an va fi neschimbat, afară la întâmplare de abatere din datoria sa.

Art. IV. — Starostii fieștecărue corporații care urmează a fi aleși după le-

giuirile Reglementului Organicesc, cap' V, art. 167, vor fi datori a alege pe celelante patru mădulări, pentru care ei vor fi răspunzători. Mădulările acestui Sfat vor fi fără nici o leafă și se vor alege pe un an.

Art. V. — Neguțitorii nu vor putea fi aleși mădulări a Sfatului orășienesc decât acei cari vor avea vrastă de 30 ani trecuți, cari vor avea drit de pământeni și vor avea în poliția Eșului o casă sau vreun capital neguțitoresc de 25.000 lei.

Art. VI. — În toate celelante orașe ale Moldovei ocârmuirea orășienescă se va potrivi cu starea fieștecărue politii și cu trebuințele lăcuitorilor ei, fără însă a se depărta nicicum de prințiipiile¹⁾ reglementului acestuia, carile mai vârtos va sluji de pildă.

Art. VII. — Adiverirea somilor adunate de către acest Sfat și cheltue-lile urmate pe fieștecare lună se vor cerceta de către controliorul finanților; iar pe la ținuturi acestea se vor cerceta de către șameșii ținuturilor și apoi totul socotelilor a fieștecărue an se vor înfăoșa spre cercetare la Obșteasca Obicinuită Adunare.

Art. VIII. — Stăpânirea va orându-i un comisar, carile va fi de față la toate chibzuirile sfatului și va avea privighere asupra tuturor lucrărilor lui. Când acest comisar va cunoaște despre partea a-

1) În manuscrisele din 1831 : «litera E» chirilică Am pus litera F, fiind litera corespunzătoare din alfabetul latin.

1) În manuscrisul nr. 349 : «prințiipiile», în manuscrisele nr. 909 și 4414 : «pretenziile», ca și în manuscrisul utilizat în *Analele parlamentare*, Tom I, partea II-a, p. 130.

cestui sfat necredință sau lenevire întru împlinirea datoriilor sale, va răportui îndată ministrului din Lăuntru, dar nu va putea niciodată să se amestice supt nici un feliu de cuvânt în ocârmuirea trebilor ce privesc asupra Sfatului.

Despre drepturile și îndatoririle orășănescului Sfat.

Art. IX. — Sfatul orășănesc va face cunoscute guvernului prin ministrul din Lăuntru toate nevoile orașului. Acest sfat va fi dator a privighea pentru toate câte privesc la buna orânduială, îndesularea, curățenia și înfrumusețarea politiei, pentru care va corespondarisi cu ministrul din Lăuntru.

Art. X. — Acest sfat se va povățui întru toate câte privesc spre îmbunătățirea politiei, după partea a doa al acestui reglement.

Art. XI. — Strângerea venitului munișipalitalii se va face de către acest sfat prin starostii corporațiilor.

Art. XII. — Vânzarea veniturilor așezate pentru politii se va face, în tot sau în parte, în ființa tuturor mădulărilor sfatului după trii publicații ¹⁾ prin gazete, iar hareciul va lua sfârșit după trii strigări în zilile hotărâte, în ființa

ministrului din Lăuntru. Asemine formalitale se va păzi și când va fi a se contractui cu cel mai gios preț facirea vreunui lucru din acele ce vor fi spre trebuința politiei.

Art. XIII. — Sfatul orășănesc se va aduna regulat de doă ori pe săptămână și anume luna și gioia, într'o casă hotărîtă, spre tractarisirea celor cuvincioase asupra intereselor obștiei. Această casă se va numi mai cu deosebire Casa Politiei.

Art. XIV. — Hotăririle Sfatului se vor da prin cele mai multe glasuri; însă numai în urmare aprobației ministrului din Lăuntru se vor pune în lucrare.

Art. XV. — Sfatul orășănesc își va avea toate socotelile gata pentru zioa întâi a lui Dechemvrie, ca să le supue la cercetarea Obșteștei Obicinuite Adunări.

Art. XVI. — Veniturile toate a acestii case a politiei adunându-se, se vor păstra în răspundirea sfatului orășănesc.

Art. XVII. — Secretariului este incredințată lucrarea și păstrarea în bună orânduială a tuturor hirtiiilor trebuincioase. De a acestuia ascultare sânt și scriitorii orânduși de acest sfat.

PARTEA II

Reglement a munișipalitali politiei.

SECȚIA I

Pentru împărțire în cvartaluri (ciastii) și curățirea orașului.

Art. XVIII. — Spre a se putea pune în lucrare toate măsurile hotărâte de Sfatul munișipal și îmbunătățite de către Domn, de neapărată trebuință este mai înainte a se rădica planul orașului, cu însemnarea piaților, ulișilor, bisericilor, a locurilor publice și par-

ticulare. Acest plan se cuvine a fi făcut așa încât să se poată cunoaște măsurile locurilor și numile proprietarilor.

Art. XIX. — Paza bunii orândueli și privigherea ce are a se urma în lăuntru orașului cer ca întindirea sa să fie statornicită pe un hotărît număr de ani.

Drept aceea, cuprinsul orașului despre toate părțile se va mărgini până unde se întind astăzi casele și locurile orășănilor și pe acolo se va face și

1) În *Analele parlamentare*, p. 131, din greșală s'a transcriș „și prin publicații” în loc de „după trii publicații”.

hindichiu de giur în regiurul oraşului, iar intrările şi eşirile din oraş vor fi numai pe la barierele ce mai gios se însemnează şi anume: a Miculinei, a Socolei, a Bulargăi, a Zahanalei, a Morei de vânt, a Botoşanilor, a Podului verde, a Păcurariului şi a lui Ispilant.

Art. XX. — Călcătorii acestor reguli se vor opri şi se vor încredinţa agiei spre a fi pedepsiţi după cuviinţă, iar trecătorii streini vor încredinţa pasaporturile lor la barieră la rânduitul de barieră, spre a le înfăţoşa îndată la poliţie.

Art. XXI. — Fiindcă drumul de frunte a comunicaţiei între Ţara de sus şi de gios a Moldaviei trece prin oraşul Eşii şi mai ales prin uliţa cea mare, spre a se întâmpina necuviinţele ce se nasc din aceasta, atât pentru umbletul din lăuntru oraşului, cât şi pentru expediţiile din afară şi nu mai puţin pentru sfărâmarea pardoselii, pre lângă drumurile şi uliţile aflătoare, se vor mai aşeza lăturalnice drumuri, spre înlesnirea comerţiei şi a comunicaţiei lor.

a) O şosea care se va începe de la bariera Podului verde şi, petrecând cvartalul cel mai de laturi şi mai priimitoriu întru aceasta, se va pogori prin Păcurari în şasul Bahluiului şi îndreptându-să prin bariera şi podul lui Ispilant, această şosea va avea capătul ei lângă bariera Miculinei, în drumul Galaţului.

b) A doua şosea va începe de la Podul Roş, va coti malul stâng al Bahluiului pe subt vama cea veche şi mai înainte de a trece peste Podul Albineţului spre a se sui către bariera Morei de vânt, ea se va întâmpina cu şosea viitoare de la Bulargă şi cu aceia care pe lângă Beilic trece în oraş şi ese la drumul Botoşanilor.

c) A tria şosea va începe la Socola şi trecând în podul Bulargăi va da în şosea despre Beilic.

Art. XXII. Oraşul şi mahalalile sale se vor împărţi în patru cvartale pe cât se va putea mai nimerit, spre înlesnirea privighierii ce are a se urma de către

agie, iar fieştecare cvartal se va împărţi în trei părţi.

Art. XXIII. — Cvartalele se vor înşămna cu vopsăle: roşii, albastre, galbene şi verzi. Se vor da nume uliţilor şi piaţelor şi asupra tuturor casălor se vor scrie numere.

Art. XXIV. Intâmplându-se spre înlesnirea comunicaţiilor a se cere neapărat deschiderea vreunii noă uliţe sau trecirea ce ar fi îngrădită de niscaiva loc, atunce munişipalitatea îl va cumpăra din banii casăi sale prin bună tocmală şi invoire cu proprietariul.

Art. XXV. — Nime de acum să nu fie volnic a zidi la uliţi sau în piaţă bina, decât de piatră sau cărămidă şi acoperită cu oale, înfăţoşând mai întâiu planul sfatului munişipal, carele va fi îndatorit în opt zile a da socotinţa sa.

Spre siguripsirea a tot oraşul despre primejdia focului, pentru curăţănia lui şi spre punirea în lucrare a orânduiei din lăuntru, la care priveşte acest reglement se legiueste:

Intâiu, ca să se facă publicaţie pentru a lua ştiinţă toţi acei ce vor avea în lăuntru oraşului casă, dughene şi orice feliu de heiu de scânduri, că sînt îndatoriţi până în şasă luni a le desfiinţa, având privighere Ocârmuirea a se şi pune neapărat în lucrare această legiuire.

Al doilea, proprietarii sînt asămine îndatoriţi a desfiinţa în curgere de trii ani toate acele binale de nuiele şi vălutuci ce se află în oraş, şi

al triilea, stăpânii de binalele acele de cărămidă în paianturi să fie îndatoriţi în prothezmie de 15 ani sau a le desfiinţa sau a le acoperi cu oale; iar pentru a se putea lărgi în cât se poate uliţile oraşului, se va poronci a se strica până în şasă luni toate tărăbile, cerdăcuţile de lemn eşite din linia binalei, prispile de lut, rămăind a-şi face scările în cuprinsul binalei.

Art. XXVI — Pentru aceasta şi spre a se aduce precât s'ar putea în dreaptă linie uliţile ¹⁾, nimine nu va fi

1) În *Analele parlamentare*, p. 132 din eroare: „pre cât s'ar putea îndreptarea liniei uliţilor“.

volnic a zidi din nou la uliță sau în piață vreo casă, zid, sau a face canghel mai înainte de a supune planul în cercetarea sfatului munițial. Cel ce va urma înprotivă, va plăti gloabă și lucrul se va opri.

Art. XXVII. — Pardosala uliților și a piațelor publice fiind neapărată pentru înlesnirea comunicațiilor și îndemănătoarea curățire a aerului, toate ulițele și piațele publice se vor pardosi

cu piatră vârtoasă, făcându-se pe fieștecare lature cărări pe cât va fi cu puțință. La mahalale se vor face șosăle cu prundiș și cu hindichiuri spre scurgirea apelor, după închipuirea și plata arătată la jurnalul Obșteștii Adunări supt No. 55, alăturat aice în copie supt litera A ¹⁾.

Art. XXVIII. — Pe la locurile cele mai convenite se vor face canale bolite cu grații de fhier la gurile lor.

SECȚIA II

Despre curățirea aerului în oraș.

Art. XXIX. — Curățirea aerului în oraș, fiind una din cele întâu îngrijiri a sfatului munițial, se va statornici și se va păstra prin ferirea pricinilor lucrătoare unei vătămătoare influenții, precum a mlăștinilor și a iazurilor aflătoare întru a sa apropiere, a necurăteniei în lăuntru orașului și a îngropărilor și depărtarea afară din oraș a tuturor meseriilor și a magaziilor vătămătoare și primejduitoare.

Art. XXX. — Spre aceasta neapărat de trebuință este a regularisi cursul Bahluiului, a pârailor Căcaina și Miculina, a seca iazurile aflătoare pe aceste două întâi pârae, ca cele dintâi pricini a revărsărilor și a adăogirii mlăștinilor statornice. Această ispravă se va dobândi prin înălțarea malurilor pe la locurile unde ar fi prea giosite, prin deschiderea neapăratelor canale și prin cultivire a marelui șes a Bahluiului, carele șes, pentru apropierea sa de oraș, poate fi lucrat spre folosul și plăcerea lăcuitorilor săi. Fiind însă că banii casii munițiale nu sânt pentru acum de agiuns spre săvârșirea acestor lucruri, gătirea lor va urma îndată ce starea Casei munițiale va înfătoșa îndemănatul prilej spre aceasta.

Art. XXXI. — Curățitul și măturatul uliților și a ogrăzilor atarnă de la îngrijirea lăcuitorilor. Drept aceia, miercurea și sâmbăta, la ceasurile hotărîte pentru fieștecure cvartal, proprietarii casilor

și năimitorii rândurilor de gios sânt îndatoriți a mătura sau a pune de a se mătura drumul obștesc pardosit sau podit înaintea feței casilor lor, a dughenilor, a grădinilor, a ogrăzilor, înaintea zidului lor și altor locuri până la mijlocul ulițelor. Tina se va grămădi pe la capătul acelor casă sau dughene, iar gunoiul ogrăzii se va face grămadă lângă poartă spre a putea fi rădicat de cotiugile orașului.

Art. XXXII. — Afară de zilele și ceasurile hotărîte, oprit va fi de a arunca și de a lăsa pe uliță necurățenie. Portarii și lăcuitorii rândurilor de gios vor fi răspunzători și următorii înprotivă se vor rădica la orașăneasca poliție.

Art. XXXIII. — Iar pentru tăerea și rădicarea gheții de pe uliți, se va îngriji sfatul munițial. Soma trebuincioasă întru această lucrare este prin tahmin arătată la articolul cheltuelilor.

Art. XXXIV. — Iar pentru gunoiu, fieștecure proprietariu de cai sau de alte vite este îndatorit de a-l scoate și a-l căra cu a sa cotiugă sau cheltuială la descărcările înadins hotărîte pentru aceste gunoiuri din fieștecure cvartal. Căratul să va face dimineața și anume iarna până la opt, iar vara până la șasă ceasuri. Contiugile sau carăle vor fi tare bine închise spre a împiedica înprăștierea gunoiului pe uliță.

1) Vezi mai jos, pagina 250.

Art. XXXV. — Rădicarea tinii, a gheții și a necurățâniilor se va urma în toate ulițele pardosite sau podite de pe piață și de pe locurile obșteștilor comunicații. Spre aceasta, munițialitatea va cumpăra cu ai săi bani 36 cotiuge, fieștecăre în cuprindere de 36 palme, adică săcriul să aibă 4 palme în lung, 3 în lat și 3 în înălțime, fiind bine închisă și având două lopeți de lemn, un hârleț, o mătură și o cange, îngiugate cu doi boi și având pe lângă dânsa câte doi oameni vrednici. Cotiuga va avea la locul cel mai arătos însămnat numărul său cu însămnarea cvartalului în carele ar fi lucrătoare.

Art. XXXVI. — Cotiuga va rădica toate, afară de țărănă, prund, moloz, zgură și rămășițiuri a cărnurilor de căsăpie. Lepădătorii de acest feliu de lucruri, datori vor fi a le căra cu a lor cheltuială la obșteștile descărcări. Nu va fi ertat a le lepăda aiurea, nici a arunca ceva pre fereastră în uliță, căci la din înprotivă urmare vor fi supuși străfuirii sau trupeștii pedepse.

Art. XXXVII. — Afară de acele două zile a săptămânei, un hotărît număr de cotiuge va rădica în toate zilele de la piață necurățâniile și orice alte rămășițiuri și de pe toate ulițele stărvurile, când nu s'ar putea dovedi lepădătorii unor asămîne. Iar pentru uciderea căinilor acelor ce nu ar avea stăpâni, se vor năimi doi căneri, cari ucigându-i, îi vor îngropa în depărtare cuviincioasă de la oraș și groapa trebuie a fi de un stânjin de adâncă; și spre a fi cunoscute aceste măsuri, se va publicarisi că nimine nu este volnic a avea căini fără de sămne.

Art. XXXVIII. — Cotiugile hotărîte se vor ține în socoteala sfatului munițial, sau de către un antreprenor carele ar da chezășie și căruia această însărcinare i se va da prin Cochii-vechi cu prețul cel mai giosît. Cheltuelile acestea sau prețuit prin apropiere în foaea supt litera B.

Art. XXXIX. — Fieștecăre cvartal va avea a sa descărcătoare de tină și de gunoiuri la marginea orașului și la locurile cele mai puțin lăcuite, carele se

va hotărî de către sfatul munițial, în îndestulă depărtare de oraș, cu învoirea proprietariului.

Art. XL. — Îngroparea morților afară din cuprinderea orașului fiind neapărată la ținerea curățâniei aerului, nici o îngropăciune nu se va mai face lângă bisericile orașului.

Drept aceia, în trei sau patru părți a orașului și în depărtare de 200 sânjini cel puțin de marginea sa, vor fi locuri hotărîte pentru îngropare. Aceste țințerimuri se vor îngradi cu un zaplaz de 12 palme înalt și de copaci așa rășădiți încât să nu oprească aerisirea; iar până la facerea acelui țințerim, îngroparea va urma ca și până acum.

Art. XLI. — Deșchidirea mormânturilor pentru îngropările cele noă neputând a se face decât numai din șapte în șapte ani, aceste țințerimuri se vor face de șapte ori mai mari decât locul trebuincios pentru închipuitul număr ¹⁾ de oameni ce mor peste an într'un cvartal a orașului.

Art. XLII. — În mijlocul fieștecăruia țințerim se va zidi un paraclis spre sărbarea rugăciunilor de îngropăciune și a bisericăștilor slujbe. Sâmbetile, parohii bisericilor din cvartalul apropiet vor sluji pe rând sfânta leturghie pentru pomenirea răposăților, sau de va fi cu puțință se vor așăza câte trei preoți de fieștecăre țințerim, carii vor fi datori a urma sfintele slujbe și rugi cu neconținere în toate zilele de piste an.

Art. XLIII. — Înlăuntru țințerimului lângă poartă, se vor zidi două chilii; într'u una se vor pune înaintea îngropării pentru 24 ceasuri, cu cuvincioasă măsuri obicinuite trupurilor morților, iar în al doilea chilie se vor așăza doi ciocli ce regulat se vor schimba.

Art. XLIV. — Pe malul Bahluiului și a Căcainei se vor hotărî două piețe spre așezarea căsăpiilor, velniților, fa-

1. În mss. 349: „incăputul număr“, în mss. 909 și 4414: „inchipuitul numărului“, în mss. utilizat de editorul Analelor Parlamentare „incăputul numărului“, iar în edițiile tipărite la 1837 și la 1846: „incăputul numărului“.

bricilor de lumânări, magaziilor de pește sărat, de păcură și de tot lucrul a căruia aburire sau fire aprinzătoare vor fi vătămătoare și de primejdie. De acest feliu de lucruri se vor aduce în dughenile orașului numai atâtea cât vor fi trebuitoare pentru întrebuințarea unii zile.

Oprit este a ține cărnurile aninate afară de dugheană, cari trebuie să fie

păstrate cu cea mai mare curățanie. Asămîne oprit va fi a căra cărnurile prin oraș fără a fi acoperite cu învălire curată.

Art. XLV. — Munițiplitaoa¹⁾ va lua aceste piețe cu bezmă, prin bună învoire cu proprietariul; va zidi cu a sa cheltuială aceste magazii, care se vor da cu chirie în folosul Casii Munițiptale.

SECȚIA III

Despre infrumusățarea orașului.

Art. XLVI. — Mănăstirile, bisericile, care după a lor sfințire și forma zidirii trebuie să înfătoșeze o privală măreață și mai ales acele ce nu sânt cu zidiu încungiuurate, trebuie să se descurce toate bojdeucile acele care nu numai ascund a lor privală, dar încă prin apropierea lor pun în primejdia focului pe aceste lăcașuri Dumnezești. Drept aceia, Domnul împreună cu Obșteasca Adunare vor hotări care din acele mănăstiri și biserici pot sluji de piață și totodată va face și închipuire pentru despăgubirea celor ce au făcut binale de piatră sau cărămidă cu embaticuri de veci.

Art. XLVII. — Spre despăgubirea veniturilor ce trag aceste biserici pe zisile binale ce s'ar surpa pentru regularizarea acestor piețe, munițiplitaoa va plăti acelor biserici bezmă.

Art. XLVIII. — Vânzarea lucrurilor neapăratei viețuirii, precum: făina și tot feliiul pe pâine, fân, iarbă, mangal, lemne, pasări i alte asămîne nu se vor mai îngădui pe uliță, decât în acele doă piețe arătate la articol XLIV. Afară de aceste doă piețe publice, munițiplitaoa va mai așaza încă alte patru hotărite de guvern și carele le

va lua cu bezmă vecinic prin învoire cu proprietarii, pentru care nu să va mai lua nici o dare de la a ei ce vor aduce lucruri spre vânzare.

Art. XLIX. — Spitalul i celelante casă pentru bolnavi se vor așeza la un loc mai înalt, atât în priința sănătății bolnavilor, cât și spre depărtare din chentrul orașului; un așezământ carile în acea de astăzi poziție a lui are o înrăurire vătămătoare asupra sănătății lăcuitorilor.

Art. L. — Asămîne și închisoarea se va strămuta la un loc mai cuviincios, în o zidire care pre lângă siguranție, poate fi îndemănătoare pentru lăcuința acelor închiși.

Art. LI. — Pe turnurile bisăricilor mai înalte a fieștecăruia cvartal se vor așaza ceasornice spre arătarea ceasurilor și a țăferturilor.

Art. LII. — Spre infrumusățarea capitaliei, pentru sănătatea și plăcerea lăcuitorilor ei, se va face în mijlocul orașului o publică preumblare, pe un loc cumpărat de către munițiplita, sau luat cu bezman vecinic; afară de aceasta se va așaza o grădină publică într'un loc cu apropiere de oraș.

SECȚIA IV

Despre ape.

Art. LIII. — Inbelșugarea apelor sănătoase fiind una din cele întâi trebuință ale orașului, pentru acest lucru

1) În ediția din 1837: «Eforia» înlocuește în text, pretutindeni, cuvântul: «munițiplitaoa».

atât de neapărat va fi destoinică îngrijire, mai ales când asupra venitului Statului s'au hotărît pe an o somă de 75.000 lei spre ținerea cișmelelor, care somă se poate de pe acum a se întrebuința după hrisoavele slobozite pentru îndreptarea apelor.

Art. LIV.—Fiindcă după înmulțirea norodului din oraș, aceste cișmele nu sînt de agiuns, fiind că prin ispită s'au văzut că oalile isprăvăsc apa înpuțnându-o cu totul și sînt supuse la neconțințile meremeturi, din care aceste pricine catandisăsc zadarnice toate cheltuelile, s'au găsit de cuviință :

a) Să se caute și să se aducă în oraș deosebite izvoară pe lângă câte mai sînt adusă ;

b) Adunarea apelor de acum înainte să nu se mai facă prin oale, ce prin chiunguri sau țāvii de fher.

c) Apele ce se vor găsi din nou se

vor aduce în oraș cu această închipuire, adică : De la obârșiea pornitoare până la locul de unde se vor împărți spre răvărsare în oraș, să se aducă cu cheltuiala casii, iar de la locul împărțirii până la deosăbitile cișmele câtă apa va prisosi piste trebuința obștiei, atât în târg, cât și în mahalale, să se aducă cu cheltuiala particularilor care vor voi a avea apă și care vor voi a-și mai adăogi pe acele care mai au.

d) Și pentru de a nu urma întru aceasta nici un abuz, să se legiuiască ca lucrarea aceasta a aducerii apelor, cum și a meremetisirii, să se facă de acum înainte prin îngiosirea prețului la Cochii-vechi.

Art. LV. — Iar apoi spre înlesnirea lăcuitorilor orașului, a celor ce se află lăcuind întru depărtare de cișmele, este ertat purtătorilor de apă a o vinde fără a să supune la vreo dare.

SECȚIA V.

Despre luminarea orașului.

Art. LVI. — Luminarea uliților fiind pentru poliție un agiutoriu de privighiere și de ușurință pentru comunicația lăcuitorilor în vremea nopții, este asămine de neapărată trebuință și nevoie într'un oraș bine organizat, a se face cuviincioasa punere la cale și întru aceasta. Deci, ulițele orașului și mahalalile vor fi luminate cu cinci sute fănare, în care vor arde lumânări de său în toate nopțile anului, afară de acele când va fi lună plină, la care vreme va arde numai giumătate de lumânare, adică se va aprinde din doâ un fănarriu ¹⁾. În amândoâ aceste întâmplări, aprinderea lor are să înceapă după ce va întuneca și va ține până în zori de zioă.

Art. LVII. — Sfatul munițipal va face toate ispitele câte vor povățui către aflarea unei îndemnatice închipuiri pentru luminarea orașului cu chipul cel mai lesnicios, mai iconomicos și mai sigur despre tot feliiul de primejdie ;

1) În redacția comisiei din 1835 : „aprinde în două fănare o lumânare».

asămine proect se va înbunătăți de către ministrul din Lăuntru.

Art. LVIII. — Fănarile vor fi în oraș în depărtare de 12 stânjini unul de altul, și prin mahalale de 15 stânjini, așezându-se spre slujba lor 40 fanaragii cu un staroste a lor. Aceștie vor fi înarmați cu lănci și totodată vor împlini și straja nopții și la fieștecare 12 fănare care sânt date întru privighierea unui fanaragiu, să se așeze câte o mică căsuță ce se numește (. . . .) ²⁾ spre adăpostire de ploae și de frig.

Art. LXI. — Toate luminile trebuie a fi aprinsă în 15 minunte socotite de la sămnul ce să va da prin tragire de trei ori a clopotului dela Treisfetitele și fieștecarele fanaragiu va fi răspunzătoriu pentru stângirea fără de vreme a fănarălor lui, cum și pentru stricarea sau necurățenia lor.

2) Numele căsuței este lăsat gol în manuscrisele ce am cercetat. În ediția din 1837 se modifică textul : „să să așază câte o mică căsuță de caraul, spre adăpostirea“, etc.

SECȚIA VI

Despre măsurile feritoare de foc.

Art. LX. — Spre a se feri orașul de primejdia focului, la care au fost supus în atâtea rânduri, se vor lua toate măsurile feritoare obicinuite la asămîne înpregiurări, din care cea întăiu măsură este prevăzută prin legiuire ca să fie îndestulare de ape în orașe. Osăbit de aceasta, patru havuzuri de piatră largi și încăpătoare de îndestulă apă, se vor zidi în piațele orașului, unde vor sta și sacalile și uneltele focului întru păstrare. Se va alcătui o breaslă de tulumbagii în număr de 24 oameni comenduiți de un căpitan. Acești tulumbagii se vor împărți prin toate cvartalurile orașului, unde se vor așăza șasă cotiuge cu sacale câte în doi cai vârtoși înhămați, având aceste cotiuge ciuturi, topoară, cângi, scări și alte unelte trebuitoare; pre lângă aceste la fieștecare casă trebuie să se afle vreo câteva din uneltele mai sus numite, rămăind asupra agiei privighie-rea și revizia acestor unelte.

Art. LXI. — Ori și ce lucru sau materie arzătoare, precum cherestea, păcură, fân, stuh și altele asămîne, nu se vor îngădui de acum înainte în mari sume în oraș și mahalale.

Art. LXII. — Pentru paza despre foc se vor așăza două picheturi: unul pe turnul Triisfetitelor și altul la biserica Vulpe, unde acolo vor sta nelipsiți câte doi oameni călări spre a da săm-nul cuvenit la fieștecare cvartal unde va fi focul și pentru a face știut agiei îndată; toate celelante cvartale vor da ajutoriul cuviincios.

Art. LXIII. — Peste zi pichetul din turn va scoate despre partea unde va

fi focul un steag, carele va fi osăbit pentru fieștecare cvartal al orașului și care va avea văpsăoa cvartalului, iar în vremea nopții săm-nul se va da prin fânare, iarăși cu asămîne văpsă. O lovitură de clopot va însămna cvartalul întăiu, doi al doilea, trii al trilea și patru al patru cvartal al orașului.

Art. LXIV. — Agiea va privighiea pentru tulumbagii să alerge la casăle aprinsă spre agiutoriu și pentru ca ogia-gurile să fie bine curățite la toate casăle, afară de acele unde proprietarii vor arăta că se îndatoresc însuși a avea îngrijire pentru curățănlea lor. Cu toate acestea datorlea hornarilor este a se înfătoșa purure în vremea hotărî-tă la fieștecare casă.

Art. LXV. — Intru zidirea casălor se va lua toate măsurile trebuincioasă a se face după rânduiala meșteșu-gului arhitectonicesc.

Art. LXVI. — Pentru slujba și curățirea ogia-gurilor, se vor așăza 32 oameni hornari cu starostile lor, carele va fi unul din pietrarii cei mai buni, având îndatorire a pivighiea ca ogia-gurile să fie pretutundine bine zidite și să nu aibă ni i o primejdie. Acești hornari se vor plăti de la casa muniți-palitalii ne mai luând plata ce se obicinuia a li se da de către particular-nici.

Art. LXVII. — Toți sacagii orașu-lui, acei legați la muniți-palita, sânt dator a se întoarce sara cu sacalile pline de apă și fieștecare va înplini pe rând îndatorirea slujbii piste noapte la locul tulumbelor, fiind toți îndatoriți a aduce apă la întâmplare de foc.

SECȚIA VII

Despre sfatul doftoresc.

Art. LXVIII. — Sfatul doftoresc este unul din așăzământurile neapărat

trebuincioasă pentru paza sănătății lă-cuitorilor, ținind la păstrarea lor prin

orânduiri dietice și prin formalisirea consulturilor la întâmplare de boale grele. El este asămîne datoriu a privilegiu ca acest meșteșug vindecătoriu, să nu se întrebuițaze în oraș și în provincie decât de persoane cu atestaturi și cu cunoștințele cerșute.

Art. LXXIX. — Pentru acest sfârșit se va orându un protomedic, carele dinpreună cu cielanți doftori ai poliției, alcătuiind proect pentru câte privăsc la crăzarea sănătății, îl vor supune Ocârmuirii prin epitropii casei pentru ca să priimască întărire.

Art. LXX. — În fieștecare cvartal al orașului se va orându un doftor, iar pentru tot orașul va fi un hirurg operator, patru moașă și un vetirinaru, doftor de vite.

Art. LXXI. — Din acei patru doftori și hirurgul operat se va alcătui sfatul doftoresc în care va prezidui un protomedic. Acest sîat se va aduna regulat de doă ori pe lună într'un loc hotărît anume de munișipalita și după înpregiurări se va întruni oricând va cere trebuința. Adunărea va fi numai în priința îndeplinirii meșteșugului. Mădulărele își vor împărtăși observațiile ce vor fi căștigat, ori în urma cercărilor făcute de doftorii streini, sau acele ce vor fi putut a face ei însuși. În vremea epidemiilor se vor sfătui asupra chipurilor feritoare și asupra căutărilor, având a aduce prin epitropia casii la știința Ocârmuirii și arătând mijloacile cele mai potrivite spre întrebuițare la asămîne înpregiurări,

Art. LXXII. — Sfatul doftoresc va fi însărcinat cu cercetarea diplomelor acelor doftori, hirughi și moașă ce vor veni de curând în țară și după adevărea diplomii, va alcătui un jurnal a căruie orighinal se va păstra în canșilarie, iar copie se va da candidatului spre a-i slui de inputernicire întru întrebuițarea profesiei sale, în urmarea aprobației epitropiei. Acei ce nu vor avea asămîne documenturi sau aflându-se mincinoasă sau și fiind supt nume strein, nu vor putea urma nici mește-

șugul doftoriei, nici al hirurghiei, al spișăriei sau al moșitului.

Art. LXXIII. — La deșchidirea unei din nou spișării care ar pozvoli Ocârmuirea, sfatul doftoresc va merge spre cercetarea doftoriilor, dacă sânt de bun feliu și direse după orânduile științii spișăriei și numai în urma unui jurnal adeveratoriu despre împlinirea condițiilor glăsuite, spișeriu va fi inputernicit a-și urma meșteșugul.

Art. LXXIV. — Toate spișăriile se vor cerceta, odată pe lună, de către sfatul doftoresc care va fi însoțit de un comisariu a poliției, spre adevărea bunelor materialuri și a doftoriilor crude și a celor direse aflătoare în magazii, în dughene și în laboratorim. Acele rău lucrate și stricate se vor lua îndată de către comisariul poliției, în urma unui jurnal iscălit de mădulărele sfatului doftoresc și a comisariului. Osăbit de aceea spișeriu va mai plăti o gloabă în folosul spitalului.

Art. LXXV. — Spișării trebuie să aibă cu îndestulare toate materialurile după farmacopia austriacească și vor vinde doftoriile după o tacsie ce se va așaza de către sfatul doftoresc, cercetat și întărit de către comitetul chentral. Această tacsie tipărindu-se se va publicarisi îndată în limba moldoveniască. Subiectul este îndatorit a ține izvod cu număr de toate rețăptile de pe care au dat doftorii și a însămna de desuptul rețăptei prețul doftoriilor și spișării care în diregirea lor s'ar abate dela cuprindirea rețăptei, se vor pedepsi cu pierdirea profesiei lor și se vor da în giudecată criminalicească. Asămîne se vor pedepsi dacă vor da doftorii de taină.

Art. LXXVI. — Vanzarea materialurilor sau a otrăvilor nu se poate face fără numai însuși de proprietariul spișăriei și numai la doftori, spișări și la fabricanți, carii își vor scrie numele și materialul cumpărat în condică.

Art. LXXVII. — Dughiana spișăriei trebuie a fi deșchisă în tot ceasul, zioa și noaptea, îndatorită fiind a găti ori și în care vreme și fără zăbavă rețepțile ce i s'ar înfășoa.

Art. LXXVIII. — Numărul spițării-
lor pentru orașul Eșii și mahalalile E-
șului este hotărît pentru cea de acum
de opt, adică câte două în fieștecare
cvartal, acolo unde le va însămma Sfa-
tul munișipal, spre mai multă înlesnire
și îndemânare lăcuitorilor.

Art. LXXIX. — Fieștecare din
acești patru doftori orânduiți vor avea
a priimi prin casile lor pe vreme de
doă ceasuri pe zi pe bolnavii cvartalu-
lului său și a le rânduie reșepte, fără a
cere vreo plată și spre înlesnirea no-
rodului întru aceasta, se vor așăza dof-
torii cu lăcuința fieștecare în cvartalul
său; asămîne și moășile. Ei vor fi îndă-
torii la orișicare ceas din zi sau din
noapte a merge la locul unde ar fi
chiamăți și nu se vor putea depărta
nici odinioară din oraș fără voia Ocăr-
mării, care o va lua prin epitropie,
puindu-se la cale a împlini altul îndă-
torirea sa.

Art. LXXX. — Către aceasta fieș-

tecare doftor va fi îndatorit a hultui
fără plată la vremea însămnată piste
an pe copii din cvartalul său, ce i se
vor înfășoșa, cum și pe acei ce i se
vor aduce de afară.

Art. LXXXI. — Doftorii vor cerceta
pe rând piațele și vor rânduie prin co-
misariul poliției toate fructurile ce nu
vor fi coapte, cum și lucrurile de hrană
jîgnitoare sănătății.

Art. LXXXII. — Doftorul veterina-
riu, însoțit de comisariul poliției, va
cerceta totdeauna cășăpiile și vitile,
dintre care va slobozi tăerea numai a-
celor ce se vor afla sănătoasă, hrânite
bine și care ar da carne bună.

Art. LXXXIII. — În fieștecare cvar-
tal al orașului și a mahalalelor se va
rânduie la un staroste de bărbieri o
cămară spre priimirea persoanelor ce
s'ar primejdui de apoplexie, de abur
de carbon și de alte asămîne, cărora
după instrucțiunile sfatului doftoresc li
se va da acel în grabă așutor.

SECȚIA VIII

Despre orășăneasca poliție.

Art. LXXXIV. Spre a putea urma
o lucrătoare privighiere, agia se va
așăza în mijlocul orașului. Pentru fieș-
tecare cvartal se va numi un comisariu
și pentru fieștecare departament un e-
pistat, atârnat de comisariul său.

Art. LXXXV. — Comisarii se vor
numi de către agie dintre orășăanii lă-
cuitori în a lor cvartaluri și cunoscuți
prin a lor bune purtari. Epistații așij-
dire se vor numi de către agie dintre
lăcuitorii cei mai vrednici de această
slujbă și carii vor fi dat dovezi de bune
urmări. Ei vor împlini aceiași datorie
către comisar, cu care va fi îndatorit
acesta către aga.

Art. LXXXVI. — Prin mijlocirea
comisarilor, agia va aduce întru împli-
nire toate măsurile de poliție și va
privighea cu dinadinsul în toate părțile
orașului. Comisarii vor avea în cvartalul
lor o canțelerie pentru eșpediția tre-

bilor. Ei vor privighea pentru paza cea
cu deamăruntul a rânduieilor cuprinsă
întru acest reglement a munișipalității.
Ei vor adresui în toate dirimenețile un
raport la agie, arătând orișice s'ar fi
întâmplat în cvartalul său.

Art. LXXXVII. — Spre a privighea
punerea în lucrare a măsurilor rânduie,
se va alcătui număr de 48 oameni carii
se vor numi săimeni și aceștia împreună
cu căpitanul lor vor fi în uniformă și
înarmați cu săbii și carabine de care
se vor sluji numai noaptea. Poșturile
se vor așăza prin răspintini unde li se
vor pune căsuți și se vor îngriji ei
pentru ținerea bunei orânduie și pen-
tru umbletul cel regulat al trășurilor.
Pe cei nesupuși îi vor rânduie și îi vor
duce la straja cvartalului. Cheltuiala ținerii
acestora se va face din soma de lei
207 mii, hotărîtă prin reglement întru
asămîne slujitori ai Statului.

Art. LXXXVIII. — Aga, comisarii și epistații, afară de îndatoririle sus numite :

a) Se vor îngriji pentru ținerea curățeniei pe uliță și piață ;

b) Vor privilegia la păzirea tuturor măsurilor ce se vor socoti de cuviință de către statul doftoresc și munițiपालita pentru îndestularea celor de hrană și pentru bunătaea tuturor celor spre trebuința lăcuitorilor ;

c) Ei vor căuta pentru ca precupeții să nu poată cumpăra nici arvonii la piață și afară de oraș cele pentru vânzare spre vânzare, decât numai de la amiază înainte ;

d) Vor privilegia asupra dreptii cântăririi și altor măsurii.

Art. LXXXIX. — Agia se va îngriji pentru ca la întâmplare de foc să dea ajutoriu îndată în acel menunt când se va ivi și ca slujba să se facă după cele orânduite în secțiua al șasale al acestui reglement.

Art. XC. — Agia este datoare a privilegia asupra trăsurilor de năimală. Spre aceasta :

a) Ea va privilegia ca trăsurile, caii și hamurile droșcarilor care stau la birjă, să se aple deapurure în bună stare, pentru care stăpânul este în răspundere, cum și pentru urmările vezeteului.

b) Fiacrii se vor împărți pentru îndemânarea obștiei în deosăbite locuri a orașului, vor fi înșirați rând, fără a închide ulițele ; mergând, se vor ține tot deadreapta uliței, așa urmând și toate trăsurile particulare și nimărui nu va fi ertat a trece ulițile în fuga mare, căci un asămîne vezeteu se va pedepsi ;

c) Trăsurile de birjă vor cere numai prețul ce se va statornici de către sfatul munițiपाल prin înbunătățirea ministrului din Lăuntru.

Art. XCI. — Agia va privilegia prin mijlocirea comisarilor și epistaților, urmările tuturor celor sosii în oraș și pentru cei fără trebuință ce nu caută nici un meșteșug folositoriu și care nu au nici o siguranție pentru a lor bune purtări, va raportui ministrului din Lăun-

tru spre cuviincioasa punere la cale.

Art. XCII. — Toși streinii veniți în oraș vor fi datori a se înfăoșa în 24 ceasuri la agie, spre a-și arăta pasaporturile și lăcuința lor. După cercetarea acestui document, agia le va slobozi fără plată bilet pentru petrecire în oraș pe o vreme hotărită, la a cărie împlinire streinii vor fi îndatoriți a-l innoi.

Art. XCIII. Hangii și priimitorii de streini sânt datori în ceasul ce va primii pe streini, a arăta la agie numele, starea și locul venirii acelora ce-i va fi priimit la sine, iar la dinpotrivă urmare, ei vor fi supuși răspunderii.

Art. XCIV. — O somă de bani fiind rânduită la capul al 3-lea al Finanțului în folosul săracilor și a cerșătorilor, aceștie nu se vor mai îngădui pe uliță, iar acei nesupuși dovedindu-se de vagabonzi, se vor îndatora de către agie a se supune la o breaslă folositoare ce ș'ar alege.

Art. XCV. — Purtarea armelor este de acum hotărită numai pentru oșteni și drumeților li se va învoi numai în vremea călătoriei lor și va fi oprit cu asprime a slobozi în oraș arme de foc, fie zi, fie noapte.

Art. XCVI. — Pentru îngroparea morților vor fi în orașul Eșului 48 cioclii cu starostile lor. Ei vor priimi plată de la casa munițiपालă, afară de aceasta nu vor priimi altă nimic. Orișice dizgropare fără slobozanie bisericască va fi oprită. Cioclii vor sta de pază la țințirimirile așazate afară din oraș și le va fi oprită luoaerea coperirilor de la mort și altor lucruri, afară dacă li s'ar dăruie ceva.

Art. XCVII. — Spre întâmpinarea cheltuelilor trebuincioasă întru toate aceste puneri la cale orânduelilor mai sus zisă pentru orașul Eșii, s'au orânduit veniturile prin alăturata foae supt litera B ¹⁾.

Art. XCVIII. — Munițiपालitatea în cât se atinge de interesurile orașului, având drit legiuitoriu întru împlinirile atingătoare de acele interesuri, va fi

1) Vezi mai jos. pag. 252.

sprijinită de agie ca de o dregătorie împlinitoare întru urmarea tuturor măsurilor rânduite prin acest reglement.

Art. XCIX. — În fieștecare oraș a prințipatului se va așăza un sŃat munișipal spre înființarea măsurilor de înbunătățire la care privește acest reglement. Dregătoriile locului vor aduna spre acest sfârșit materialurile trebuincioasă și le vor împărtăși ministrului din Lăuntru, carele va orândui o comisie însărcinată cu redacția reglemen-

turilor pentru fieștecare oraș, întemeindu-se pe orânduelile cuprinsă în acest de față reglement de munișipalita, potrivindu-le însă după starea și înpreguirările fieștecărue oraș. Atunce se va lua în băgare de samă și jaloba tăr-goveșilor din Galați.

Art. C. — Veniturile aceștii casă munișipale s'au alcătuit de către Ecs-traordinara Adunare, precum se arată prin jurnalul din 14 Octomvrie 1831, cu No. 56 a căruia copie se alătorează acie supt litera C¹⁾.

ANEXA A la ANEXA F.

No. 55.

JURNAL

Seansa din 12 Octomvrie 1831.

Astăzi Luni, la 9 ceasuri dimineața, s'au deschis seansa în sala Adunării supt prezădenție Exelenției Sale Domnul Viș-rezădentul Minciaky, față fiind 32 mădulări; s'au ascultat jurnalul No. 54, și fiind priimit cu unire obstească, s'au iscălit de cătră Exelența sa Domnul Viș-Prezident și dumnealor boerii săcretari a mesălor statornice.

D. Viș-Prezident au făcut cunoscut Adunării că amandamentul asupra articolului 413, din al 9-le cap a Obșteștilor puneri la cale, s'au priimit de cătră domnul Plenipotent.

După tratația ce s'au făcut de cătră Adunare asupra proectului munișipal a orașului Eșii, s'au hotărît pentru banii trebuitori întru facerea pavelii cu piatră pe ulițele mai gios însămnate și pentru șosălile pe la mahalale, după următorul chip propus de cătră dumealui visternicul Iordachi Roset.

1-iu Ulița mare, ulița Sfântului Spi-

ridon, Târșul de sus, ulița consulatului rusăsc, ulița Sfântului Ilie, ulița Golăei, târșul Cucului, ulița Razului, Podul vechiu, ulița Sinteii Vineri, Târșul de gios, aceste toate uliți să se pardosască cu piatră tare, după proba ce s'au făcut mai înainte anume pe ulița mare Plata chiriei, căratului pietrii trebuincioasă și năimeala lucrătorilor i salahorilor va urma după uptoarea ce se va face de către Obșteasca Obicinuită Adunare după art. 74, § 14 al capului III-lea a Finanțului. Toată soma banilor ce vor trebui întru facirea pavelilor se va analoghisi pe soma stânjănilor ce va avea fieștecare proprietariu pe ulițele pomenite mai sus. Asămine după chipul sus arătat se va urma și întru facirea șosălilor prin mahalale, făcându-se ruptoare pentru plata lucrătorilor i a salahorilor și a cărăturai materialului

1) Vezi mai jos pag. 253.

trebuincios și plătindu-se somile ce vor trebui după analoghie pe suma stânjănilor ce va cuprinde fața locului pe unde va fi eșire fieștecăruie proprietariu.

2-lea. Plata banilor după chipul mai sus arătat se va urma precum în gîos se însămnează:

Statornicindu-să un termin de șapte ani întru săvârșirea lucrării pavelilor și a șosărilor, fieștecare proprietariu este dator a plăti pe fieștecare an câte o a șaptea parte din soma banilor ce se vor analoghisi și cu acest chip, până la terminul hotărît, se va face tot istovul, luându-se măsurile cuviincioasă spre a se săvârși câte o a șapte parte din lucru pe tot anul.

3-lea. Fiindcă spre întemeerea pardosirii ulișilor cu piatră, cere napărat trebuința a se face mai întâi șosăli care pot sluji de temelie a pardosirii, acele șosăle se vor face mai întâi și în urmă piste dânsese se vor așăza pavelile.

4-lea. Soma de 125 mii lei hotărîți prin art. 74, § 14 din a III-lea cap a Finanțului pentru întocmirea ulișilor orașului, va sluji pentru facirea deosăbitelor canaluri pe la locurile ce se vor socoti pentru scurgirea apelor, care canaluri odată făcându-se, acele venit de 125 mii lei va sluji în viitorime pentru întocmirea și ținerea în bună stare a ulișelor orașului și a mahalalilor precum și a canalurilor.

5-lea Somile ce vor cuprinde cheltuelile facerii pavelilor și a șoselelor, fiind o jărtvire volnică a proprietarilor pe zisa vreme de șapte ani, precum mai sus s'au arătat, supt nici un feliu de închipuie nu vor putea fi vreodinioară supuși proprietarii la al doilea asămine dare.

6. Spre săvârșirea pavelilor și a șoselilor se va rându o eforie de cinci persoane alese de cătră adunare și anume:

Preosfințitul mitropolit,
Dumnealui visternicul Iordachi Roset,
Dumnealui vornicul Mihălachi Sturza,
Dumnealui spătar Mihălachi Cantacozin,

Dumnealui spătar Vasile Alexandri, împreună cu epitropul casăi podurilor.

Acestă eforie va poblicarisi pentru facirea pavelii temeiorile mai sus arătate spre aflare de mușterei cu cel mai îngiosit preț și după alcătuirea ce se va face cu acei mușterei, se va analoghisi soma banilor pe numărul stânjănilor după chipul arătat, după care se va face și plata și lucrul.

Această eforie va priimi banii împliniți prin Stăpânire și-i va slobozi având privighere a nu se face vreo ră întrebuințare la acei bani și a se face lucrarea pavelilor și a șoselelor întocmai după analoghiea banilor ce se vor slobozi.

ANECSA B la ANECSA F.

Socoteala apropiatoare a cheltuelilor de peste an a muniipalitalii oraşului Eşii.

	Lei pe an	Lei peste tot
Pentru rădicarea planului Eşii	—	6.000
Plata bezmănului a şase pieţe publice spre a sluji de târguire.	—	12.000
<i>Pentru curăţirea oraşului.</i>		
Cumpărătoarea a 36 cotiuge cu boi şi cele trebuincioa- se, precum şi cheltuiala meremetului i hrana boilor.	15.000	} 49.506
Sâmbrie a 72 oameni slujitori la acele cotiuge, câte 40 lei pe lună.	34.506	
Plata chiriei a patru ţintirimuri, a îngrăditurei şi a chi- liilor.	—	20.000
<i>Luminarea oraşului.</i>		
Cumpărarea a 500 fânare de table de fher câte 10 lei	—	5.000
Cheltuiala lumânărilor pe fieştecare noapte câta 50 lei	18.000	} 37.200
Sâmbrie a 40 fanaraşii, câte 40 lei	19.200	
<i>Măsuri feritoare de foc.</i>		
Ţinerea unei companii de 32 tulumbaşii câte 50 lei, iar căpitanul lor câte 100 lei	20.400	} 30.800
Cumpăratul a 32 cai câte 200 lei, pentru înhămat la tulumbe şi sacale i hamuri	6.400	
Hrana cailor	4.000	
<i>Ţinerea poliţiei.</i>		
Sâmbrie a 48 cioclii câte 40 lei	23.040	23.040
Sâmbrie a 32 hornari câte 40 lei	15.360	15.360
50 oameni câte 3 lei pe zi pentru trei luni, spre tăe- rea gheţii	13.500	13.500
Doi câneri câte 50 lei	1.200	1.200
		213.460
<i>Ştutul Sfatului oraşănesc.</i>		
Secretariul	3.600	} 35.900
Doi scriitori	2.400	
Chiriea unii case de muniipalita i agiea	3.500	
Patru comisari pentru fieştecare cvartal	1.200	
12 epistaşi câte unul la fieştecare departament, câte 100 lei pe lnnă	14.400	
Soma piste tot	—	249.360

ANECSA C la ANECSA F.

No. 56

Seansa din 14 Octomvrie 1831.

Astăzi, Miercuri la 9 ceasuri dimineața, s'au dișchis seansa în sala Adunării supt prezedenție Ecselenției Sale d-lui. viț-prezedent Minciaky, față fiind mădulările după enstrucții.

După proiectul alcătuit de comisia orânduită pentru îndreptarea proiectului de munișipalitatea orașului Eșii, fiindcă trebuesc piste două sute mii lei pe an pentru curățenie, buna orânduială, siguranția și înfrumsățarea orașului, s'au hotărît următoarele venituri spre întâmpinarea acelor cheltueli :

I. Câte trii lei pe vadra de holercă care va intra în Eși.

II. Câte doi lei pe polobocul de vin și câte patru de bute,

III. Câte un lei pe vadra de păcură și dohot.

Acestea vor plăti la hotărârile barrieri când vor intra în oraș.

IV. Câte giumătate galbăn pe lună de o droșcă și câte cinci lei de căruță de năimală. Afară de aceasta, droșcarii și cărucerii nu vor mai fi îndatorii și plăti nici un feliu de altă dare.

V. Venitul cantariului a târgului Eșii, după ponturile până astăzi urmate.

VI. Birnicii din oraș, acei cu capi-

tație, precum și acei cu patente, vor plăti zăciuala pe soma dării lor la casa munișipală.

VII. Apaltul cărților de joc.

Aceste venituri legiuindu-se în folosul tuturor orașenilor ca unile ce sânt nesupărătoare și nu dau prilej de asuprire, să oboară de acum innainte dările care supt nume de giugărît se luoa la intrare în oraș, precum și alte dări din lăuntru a târgului pricinuitoare de catahrisis.

Să înțelege că darea pentru vin și holercă are a să plăti de obște, din partea bisericească, de boeri, precum și de ceelanți târgoveți fără osăbire și că această dare se va luoa numai pentru vasele acelea, ce au a să descărca în Eși, iar pentru cele ce vor avea numai trecire, să va orânduî inadins drum ca să nu plătească de cât la orașul unde va merge spre descărcare. După această dare pe vin și holercă, vânzarea din lăuntru a orașului de orice fel de băuturi și de către oricine rămâne slobodă de tot feliu de dare, precum aceasta din invehime s'au păzit neștrămutat, atât pentru orașul Eșii, cât și pentru alte orașă cari nu sânt proprietă particulară.

ANECSA LITERA G.

Reglement pentru statornicirea țiganilor.

CAP. III : FINANȚE.

Reglement pentru statornicirea țiganilor.

Făcându-să reformă înbunătățitoare pentru toate stările lăcuitorilor Moldovii, guvernul, întru a sa îngrijire, de cuviință au socotit a întocmi și starea țiganilor acelora care prin a lor nestatornicie, nu numai că nu sporesc în înbunătățirea moralicească, dar nici în acea materială, ci mai vârtos prin obicinuita până acum viețuire a lor, sânt de povară și zmintea ceelantei lăcuinți a țării.

Drept aceia, spre a să înlini scopul filantropicesc, aducătoriu de folos și Statului, comisia însărcinată cu alcătuirea de un proiect pentru îmbunătățirea soartei țiganilor, au socotit de cuviință a propune următoarele închipuiri despre statornicia lăcuinții țiganilor Statului:

Art. I. — Pe vechiul obicei să urmează a fi boer din rangurile întâi nazir asupra tuturor țiganilor Statului, căruie i să însămnează leafă câte una mie lei pe lună, cu anume oprire de a nu să împărtăși de acum de zeciuală, de gloabe și alte asămine catahrisuri rău urmate până acum. Asămine i să va însămna leafă și pentru un secretariu, având însușirile cerșute i pentru

doi scriitori o leafă după hotărîrea Statului Administrativ.

Prin acest nazir se va lucra și să vor aduce în săvârșire toate punerile la cale mai gîos însemnate²⁾.

Art. II.—Fiindcă unii din proprietari, având moșie încăpătoare, ar putea dori un adaos de lucrători ai pământului, iară alții, având păduri întemiete, ar dori să întrebuițează lucrul lemnăriei și alții iarăș având prilejul minilor³⁾, ar avea trebuință de lucrători industrii, drept aceia prin ministrul din Lăuntru să să facă cunoscut proprietarilor în tot cuprinsul țării ca doritorii de asemenea lucrători să să adresarisască către ministrul cu în scris cererea și arătarea de care soi de țigani au trebuință și de cătimea numărului, iar proprietarii nici la o întâmplare de împrăștiere a acelor țigani, ce s'ar așaza pe moșie, nu pot fi răspunzători.

Art. III.—De vreme ce, după osăbirea locurilor statorniciei lor, chipul slujbii ce s'ar cere de proprietari și felul meseriilor ce au acești țigani, să schimbă și mijloacele trebuincioasă pentru viețuirea lor și a familiei lor, așa

2) Art. 1 este singurul din această lege, care suferă modificări, din partea comisii din 1835 (Vezi manuscrisul nr. 1254 al Academiei Române, f. la 170 verso și în edițiile tipărite).

3) În manuscrisul ce a servit de bază publicării în Analele parlamentare ca și în manuscrisele nr. 909 și 4414 dela Academia Română, din eroare: „prilejul de lucrul mâinilor”, în loc de „prilejul de lucrul mâinilor” (Manuscrisul nr. 349 și edițiile tipărite).

1) Reglementul pentru statornicirea țiganilor a fost alcătuit după modelul celui din Valahia (Vezi manuscrisul nr. 1254 al Academiei Române, fila 42 verso). În redactarea inițială acest reglement constituia anexa litera J a Reglementului organic, literă pe care am înlocuit-o cu G, care îi corespunde în alfabetul latin. În redactarea comisiei din 1835 ca și în edițiile tipărite această anexă devine anexa O.

dar la primirea unor asemenea ceriri din partea proprietarilor, după art. 2, ministrul, prin dregătorii săi, să va încredința la starea locului despre îndămnările făgăduite de proprietari și potrivit cu aceste și cu lucrul i cu meseriile lor, va închie prin învoială cu acii proprietari o în scris alcătuire, cu arătare a îndatoririlor acelor de îmbe părțile, între care va fi cea întâi condiție, înlesnirea facerii casălor cu heiurile, locurile de livezi și grădinile cuviincioasă.

Art. IV. — În întâmplare bine cuvântată de nemulțumirea unei din amândoa părțile, strămutarea acestor țigani să nu să poată face decât prin știrea ministrului.

Art. V. — La locurile unde să vor așaza cel puțin dela 20 până la 50 familii de țigani, să-și aleagă din cii mai însămnăți unul, carele va purta numele de giurat; iară întâmplându-să a să așaza la un loc până la 70 familii, va fi tot unul; iar fiind mai mulți, să vor așaza doi giurați, care vor avea îndatorire pentru adunarea birului de la dânsii; iar a giuraților bir să va plăti de la cutiea ce și la ei, precum la lăcuitorii moldoveni să va așaza.

Art. VI. — Spre a îndamna pe țigani aceștiea către statornicie și rânduială, ei să fie scutiți de ori ce havalele cu plată și fără plată, precum și de datorie dării oamenilor la straja pământescă, asemenea și de birul unui an, adică celui dintâi a statorniciei lor. Această depe urmă măsură să socotește de comisie un mijloc îndămnatec pentru statornicie și asamăluire acestor țigani la chipul petrecerii celoralanț lăcuitori a țării.

Art. VII. — Ce să atinge de adunarea birului lor, prin giuratul, să va urma rânduiala așazată întru aceasta după art. 103, cap. III-le a Finanțului.

Art. VIII. — Pricinile lor de giudecăți între sine sau cu moldoveni vor fi supuși tuturor instanților așazate. Asămine în pricinile cele mici vor fi supuși la giudecătorie sătească.

Art. IX. — Spre a împiedica pe țigani

de a să înstreina dela locurile așazării lor supt feliori de cuvinte, nu va fi ertat nici unii familii, dar nici unui singur om, a umbla măcar prin ocolul ținutului său. Iară în trebuință de a merge afară din ținut, atuncea numai cu răvașul dregătoriei locului, în puterea adeverinții proprietariului vor fi slobozi și nimine nu va fi volnic a priimi în oraș sau în sat,¹⁾ țigani care nu vor avea însămnata carte, datoare fiind fieștecare obștie a târgurilor și giudecătoriea sătească a-i prinde și a-i triumite la dregătorie locului, spre a fi înturnați la urma lor; iară cutezătorii de mistuirea fugiților țigani vor fi supuși la o gloabă, potrivit cu vremea petrecerii lor și cu numărul oamenilor doșiți, în folosul casii sătești unde s'ar afla cu așazarea lor, rămâind răspunzători și la paguba proprietariului ce s'ar dovedi din pricina lipsii lor.

Art. X. — Înstreinându-să unul sau mai mulți de la locul așazării lor, fără știrea proprietariului și a dregătoriei locului, atuncea giudecătoriea sătească să fie cătoare a înștiința pe privighetorul ocolului de numele, vârsta și fisiognomia fugiților, carele aflându-l în cuprinsul ocolului său, îl va aduce la urma sa. Iară din protivă, corespondarisind cu ceelanți privighetori aceluiași ținut și cu dregătorie ținutului, să raportuiască și cătră ministerie, pentru de a să lua măsurile cuvenite spre aflarea și aducerea fugiților la locurile așazării lor, unde pe lângă datoriele lor cătră proprietari, spre pedeapsă, să-i întrebuițăză la vreun lucru în folosul obștiei satului, pe o vreme hotărită de giudecătoriea sătească.

Art. XI. — De vreme ce unii din țigani să îndeletnicesc cu creștere și neșuțătorie de asini, catări, cai și alte vite, învoindu-să cu proprietarii pentru locurile pășunii, piste aceia ce i să cuvine, slobozi vor fi a urma acest alej-

1) „In oraș sau în sat“ în manuscrisul nr. 347, 99 și în edițiile tipărite, „în oraș sau în alt ținut“ în manuscrisele nr. 909 și 4414 și în cel ce a fost folosit de Analele Parlamentare.

veriș; însă spre a nu fi aceasta un privilegiu înlesnicios furtușagului, toate vitele acestor țigani se vor înșămna cu un inadins fier ce să va face de giudecătoră sătească, cu care fier să vor înșămna toate vitele lor și câte să vor dovedi drept cumpărate de dânșii. Și spre urmarea aceștii rândueale, se va ține de către giudecătoră sătească izvoade arătătoare de numărul și felul vitelor ce fieștecare are. Iară privileghe-toriul ocolului va fi îndatorit pururea a avea ce mai de aproape luare aminte de sânt vitele țiganilor după rânduială înșămnate, iar aflând vite străine neîn-fierate și netrecute în izvodul giude-țului sătesc, atuncea pe țiitorii unor a-sămine vite, împreună cu vitele, să să dea la cuvenita dregătorie, spre a să urma după praveli.

Art. XII. — Țiganii carii, neavând chipuri, nu să indeletnicesc cu neșuțitoria vitelor, pentru de a lipsi chipurile înlesnicioasă de strămutarea acestora până când se vor statornici, să nu fie ertat a avea alte vite, ce numai boi, vaci, oi, capre și rămători.

Art. XIII. — În privire că depăr-tarea țiganilor de dogmile sfintei no-astre religii este una din pricinile sălbătăciunii și a nelegiuitorilor lor fapte, drept aceia, Preaosfințitul mitropolit cu episcopii eparhioți vor da parohilor inadinsă instrucții în ce chip să aducă cătră sufleteasca lor mântuire și întru împlinirea datoriei lor către aproapele său.

Art. XIV. — În urmarea acestor sfinte dogme, țiganii vor fi îndatoriți a să împărtași de botezul, de cununie și îngropare bisericească, pentru care în mitrica satului va fi o osăbită foaie inadins rânduită pentru dânșii, unde parohul, după rânduială, va înscrie pe a-cel ce să naște, pe acei ce să căsăto-resc și pe acei morți, care mitrice vor sluji de acturi, ca să nu să mistuiască țiganii Statului între țiganii boerești și mănăstirești.

Art. XV. — Pentru întocmai ține-rea tocmelelor între proprietari și țiganii Statului și a tuturor celor orin-

duite spre a lor statornicie, cu facere de casă, grădini și livezi, precum și pentru îndreptarea năravurilor lor, vor avea cea mai deaproape îngrijire privi-ghetorii ocoalelor prin punere la cale a ministerii din Lăuntru, cătră care ei vor și raportui, pentru toate cele ce să atărnă de interesul țiganilor Sta-tului.

Aceste pentru țiganii Statului, ce să vor statornici pe moșiile proprietarilor, iar acei ce nu să vor statornici, nu vor fi proprietari îndatoriți a-i priimi vremelnicește pe moșiile lor, nici să vor folosi acei țigani de privilegiile ce până acum au avut. Asămene și pen-tru țiganii particularnici, mănăstirești și boerești, acesteș puneri la cale vor pu-tea sluji de pildă numai, iară pentru acei pe care stăpânii lor nu vor putea a-i statornici pe moșiile lor, alți pro-prietari de pământ nu vor fi îndatoriți dar nici slobozi a-i priimi vremelnice-ște pe moșiile lor, fără voia stăpânilor lor, iară a-i statornici sânt slobozi cu priimirea stăpânului lor.

Driturile și datoriiile stăpânilor și a țiganilor să află cuprinse în §. 23, a ccndicei politicești. Aceste puneri la cale să vor păzi și de acum înainte. Iar fiindcă țiganii au intrat în proprie-tatea familiilor sau prin daniile din par-tea Domnilor în puterea hrisoavelor, sau prin cumpărare și clironomie din moși și strămoși, să rânduește:

a) Țiganii, ca o proprieta a particu-larilor nu sânt supuși nici la o dare sau havale din partea Ocârmuirii și nu sânt îndatoriți de cât la slujba stăpâ-nilor lor.

b) Ce să atinge de documenturile a-deveritoare driturilor de proprietate, fiindcă multe din aceste hârtii s'au pier-dut prin întâmplările vremii, Ocâr-muirea nu va putea cere documenturi în pricina țiganilor de clironomie și ur-marea stăpânirii din vreme în vreme va fi îndestul spre adevेरirea proprie-talei lor. Iară cât pentru țiganii căști-gați prin daniile sau cumpăratură să va cere înfătoșarea dovezilor în scris pen-tru fieștecare sălaș.

Art. XVI. — Pentru cei ce să vor statornici spre părăsirea lor de furtușaguri, să să dee poronci cătră vechilii moșiilor că nici de cum să nu-i îngăduiască de la locurile unde să vor așaza a să mai răzleți și a umbla fără răvașul proprietariului.

Art. XVII. — Pentru acest feliu de țigani ce s'ar înstreina din locul așază-

rii lor, să să urmeză ca pentru fugarii țigani a Statului.

Art. XVIII. — Boerii ce ar avea țigani lăeși sau lingurari și nu ar avea moșii să-i statornicească, să li să facă cunoscut ca să să alcătuiască cu v. eun proprietari sau să să desfacă de dânșii cu chipul ce s'ar socoti mai de folos, într'o vadea hotărîtă.

ANECSA LITERA H.

Reglement pentru osebitele clase ale locuitorilor.

CAP. III : FINANȚE.

Reglement pentru osebitele clase ale lăcuiitorilor din prințipatul Moldovei și pentru a lor dreptăți și datorii respective.

Art. I. — Deosăbitele clasuri plăitoare de dări a lăcuiitorilor sânt :

- a) mazilii, ruptășii și ruptele vistieriei;
- b) neguțitorii de toate stările,
- c) meșterii de tot feliul de bresle,
- d) birnicii lucrători de pământ, mazilii, ruptășii, ruptele vistieriei.

Art. II. — Mazilii ca o clasis de dajnică privileghietă, după cuprinderea art. 88 din cap. al III-lea a reglementului, precum și ruptășii i ruptele vistieriei, dobândesc folosinți de a fi apărați de tot feliul de havalele și podvoz, afară de îndatorirea ce au avut, după vechiul obicei, de a fi zapcii asupra sămănăturilor și a dregerii drumurilor.

Art. III. — Ei sânt supuși la o plată de triizăci lei pe an, hotărîită lor prin patentă și la cheltuelile sătești, pe la locurile unde să află lăcuind, la cutia sătească.

Art. IV. — Ei au drit, întrând în slujba militărească, a fi priimiți drept unter-ofițări, iară în acele politicești scriitori, dacă încă vor fi eșiți din shoalele țării cu diplome de deplinirea învățăturilor.

Art. V. — Ei au dreptate la alegerea deputaților ținutului în Extra-Ob-

șteasca Adunare, după legiuirea scrisă prin reglement la art. 99, cap. III-lea²⁾ precum și în celelante ponturi a privilegiilor, după cum să arată prin reglement.

Clasis a neguțitorilor.

Art. VI. — Neguțitorii, ca unii ce în soțietatea omenească deșteaptă tot feliul de industrie cu înflorirea negoțului, dobândesc dreptăți privitoare cătră sporirea și întemeerea lor.

Art. VII. — Ei sânt apărați despre tot feliul de podvoz sau alte havalele, atât pentru dâșii, cât și pentru a lor calfe de prin dughene.

Art. VIII. — Ei au starostele lor, atât în orașul Eșii, cât și pe la orașale și târgurile celelante, ales de cătră dâșii din obrază de fruntași și mai cunoscut, pentru care sânt și răspunzători.

Art. IX. — Ei au dreptate de a presudstvui în tribunalul neguțitoresc după art. 333 a capului al VIII-lea și a-și căuta pricinile neguțorești la acel tribunal. Asemene au dreptate a fi aleși și členuri la munițipalita.

Art. X. — Ei au dreptate de împărțasure în alegere deputaților de pe la ținuturi în Obșteasca Extra-Adunare ca cordorații.

1) În textul chirilic litera Z, pe care am înlocuit-o cu litera H, care îi corespunde, ca ordine, în alfabetul latin. În textul din 1835, al ediției tipărite, „litera R.”.

2) În textul din 1835: „la art. 6, cap. I”.

Art. XI. — Neguțitorii nu plătesc nici un feliu de capitație pe capul lor, ce o dare pe tot anul, potrivită pe întinderea negoțului supt nume de patentă, precum și zăciuiala dării fieștecaruia la casa munițialității¹⁾. Spre aceasta ei vor fi împărțiți în trei trepte :

a) Neguțitorii cari neguțitoresc cu deridicată și cu amărunta, aice în țară și afară din țară, care vor plăti câte două sute patruzăci lei pe an.

b) Neguțitorii cari neguțitoresc cu diridicată și cu amărunta numai în lăuntru țării câte una sută douzăci lei.

c) Neguțitorii cari neguțitoresc numai cu amărunta în dughene, aice în țară prin toate târgurile țării de obștie, vor plăti câte șasăzeci lei pe an.

Art. XII. — Nimine nu poate deșchide dugheană fără a avea patentă pe numele acelu care chivernisește dugheana.

Art. XIII. — Se osăbăsc de dare cu patentă și să supun la capitație slugile de prin dughene, câți vor fi de legiuită vârstă, afară de slugile de prin ogrăzile boierești, dupe învechitul pronomion.

Art. XIV. — Se osăbăsc sudiții streini, cari își fac negoțul lor cu diridicată numai și cari vor urma întocmai după așazăminturile ce are și va face Poarta cu osăbitele Puteri. Cu toate aceste, necuviindu-să a să depărta sudiții streini de a avea dreptate și a neguțitori și cu măruntu, câți dintr'înșii vor dori a să folosi de această dreptate, vor fi îndatoriți a-și lua patentă cu plată de la Stăpânirea pământului, pe starea negoțului ce vor voi a face și numai cu așa patentă vor fi slobozi a-și face negoțul cu măruntu în cuprinsul țării.

Art. XV. — Este oprit țiitorilor acestor patente să inputerniceză cu drepturile lor și pe alții, pentru că dreptul patentii este dat numai pe obrazul celor ce plătesc.

1) In redactarea comisiei din 1835: "casa eforiei. cf. *Analele Parlamentare*, tom III, partea II, p. 227.

Art. XVI. — Fieștecare patentar va urma alejverișul potrivit dării patentii sale, iar abătându-să din aceasta, apoi va plăti pe toată vremea trecută darea orânduită pentru patentarii de clasul întâi.

Art. XVII. — Neguțitorii, fiind împărțiți pe trei stări, după clasificarea patentii lor, fieștecare clasă în fieștecare oraș își va alege starosteii ei, pentru care ei vor fi răspunzători.

Art. XVIII. — La acești starosti va încredința Stăpânirea împărțirea patentelor, precum și împlinirea banilor după patente, supt privigherea ispravnicilor.

Meșteri de tot feliu.

Art. XIX. — Meșterii care după a lor meserie unii au statornică lucrare a meșesugului lor prin oraș și târguri, iară alții să poartă din loc în loc după chivernisala lor, sănt osăbiți în două stări : unii, adecă acii cu fabrice și dughene lucrătoare, care să socotesc în stare întâi și acii cu mâna lucrători din loc în loc, starea al doilea.

Art. XX. — Amândoa stările aceste ca unile ce cooperarisăsc la sporirea industriei și la înlesnirea viețuirii, să cuvîn a fi ocrotiți în acest prințpat.

Art. XXI. — Meșterii de ori ce fel vor fi socotiți ca o corporație și să vor împărți pe breslele meșugurilor lor.

Art. XXII. — Fieștecare breslă își va avea câte un staroste în orașul capitalii țării, iar pe la celelalte târguri, pentru puținul lor număr toate breslele vor avea un sângur staroste, care staroste va fi ales dintre dânșii, din acei mai de frunte și mai de ispravă, pentru cari ca niște alegători vor fi și răspunzători²⁾.

Art. XXIII. — La acești starosti va încredința Stăpânirea împărțirea patentilor precum și strângerea banilor după patente, supt privigherea ispravniciei.

2) In ediția din 1837, textul art. 22 apare modificat în conformitate cu legiuirea votată ulterior de Obicinuită Adunare. Vezi *Analele Parlamentare*, Tomul III, partea II-a, p. 167.

Art. XXVI. — Meșterii nu vor fi supuși a plăți capitație, ce vor fi în treapta patentarilor, plătind fieștecare într'un an după următoarea treptăluire :

a) Acei ce țin fabrici mari vor plăti pe an pentru patentă una sută douăzeci lei.

b) Acei ce țin fabrici mici vor plăti câte optzeci lei pe an, iară pentru acei ce din nou vor deschide fabrici lișă vor da dreptăți după capul al V a reglementului.

c) Cei ce țin dughene și lucrează meșteșug vor plăti câte cinzeci lei pe an.

Art. XXV. — Lucrarea fieștecăruia meșteșug, cerșind îndeplinire tocmelelor și siguranța lucrului, nici un meșter nu va fi slobod a întrebuița lucrarea meșteșugului până când nu să va înscrie în catastihul meșterilor și va câștiga patentă de la Ocârmuire.

Art. XXVI. — Inscierea lor va fi prin știința și recomandăția starostelui, ca unul ce adevărind tocmelele pentru lucru, rămâne și în răspundere pentru întocmai împlinire.

Art. XXVII. — Calfile de prin dughene sau fabricile acestora, când vor fi de legiuită vârstă, vor plăti capitația câte triizăci lei pe an ¹⁾.

Lucrătorii de pământ birnici.

Art. XXVIII. — Birnicii lucrători de pământ, ca unii ce prin a lor muncă și strădanie răvărăsă înbelșugare în adunările omenesști, să cuvine a fi mai cu samă privilegheiești și luați aminte, pentru ca starea lor să câștige din zi în zi îmbunătățire.

Art. XXIX. — Ei au dreptul de a-și alege din sânul lor vornici ce sânt ca o poliție în sat, prin știre și voia ispravnicului și a stăpânului moșiei, după vechiul obicei.

Art. XXX. — Ei au dreptul de a-și

alege mădulările sătești, giudecători în sat, după art. 319 a capului a VIII-le giudecătoreșc.

Art. XXXI. — Ei au dreptul de a să folosi și înbunătăți pământul hotărit lor, după art. 123, cap. III a Finanților, depe moșiilor străine pe care se află ei lăcuind.

Art. XXXII. — Ei au dreptul, după obiceiul pământului, de a-și întrebuița meseriile ce uneltesc: a butnăriei, a cărării, a rotăriei, a morăriei, a căraușiei, a păscăriei, a teslăriei, a pietrăriei i alte de acest feliu, rucodelnice meșteșuguri, fără a fi siliți de a-și lua patente. Iară a deschide dughene prin târguri și a să strămuta cu lăcuința din sate nu sânt volnici decât după art. 127 a capului de Finanț.

Art. XXXIII. — Ei, tot după obiceiul pământului, vor putea întrebuița mica lor neșugitorie, în câtă vreme nu va avea dugheană în târguri și să va afla lăcuind în sat, fără întrebuițare de patentă.

Art. XXXIV. Ei să folosăsc cu apărare de tot feliu de havalele.

Art. XXXV. — Ei vor plăti către sat un bir hotărit de triizăci lei pe tot anul, capitația unui casași gospodar și osăbit câte alți trii lei la casa sătească, după art. 106 de Finanț.

Art. XXXVI. Ei vor fi datori a lucra la întocmirea șleahurilor, adică a drumurilor, pe care sânt poștile așazate și a podurilor depe dănele, după măsurarea în stinșini ce să va face și să va stâlpi pe fieștecare sat, după numărul oamenilor, spre a le fi știut ca la vremi îndămănațice să facă lucrul orânduind după art. 74 § 14 și 15, cap. III a Finanțului; asemenea și pentru paveaoa orașului Eșii.

Art. XXXVII. — Asemene ei sânt datori a întocmi drumurile și podețile lăturalnice depe moșiile care să află lăcuind, fără plată.

Art. XXXVIII. — Ei sânt volnici a să tocmi la lucru și depărtat de satele lor, dar pururea cu știrea satului și a stăpânului, pentru ca să să curme va-gabondajurile și pentru ca să nu dee

1) În conformitate cu legiuirea ulterioară, comisia din 1835, intercalează după art. 27, șase articole noi și anume art. 28, 29, 30, 31, 32 și 33. De aceia art. 28 și următorii din legiuirea votată în 1831, devin 34 și următorii.

zminteală la îndatoririle lor către sat și către stăpân.

Clasurile nesupuse nici la o dare.

Clirosul bisericesc.

Art. XXXIX. — Clirosul bisericesc să va folosi de toate dreptățile ce îi sânt date prin reglement și de acele câte i să cuvin după canoanele bisericești.

Boerii.

Art. XL. — Boerii de toate rangurile, împreună cu averile lor, sânt slobozi de orice dare către Ocârmuire și volnici a întrebuița orice neguțitorie fără a fi supuși la luarea de patentă pentru aceasta.

Art. XLI. — Ei sânt chemați la toate dregătoriile și slujbele întâmplătoare a Statului, fără a fi îndatoriți a sluji când înpregiurările lor nu i-ar erta. Așa dar ei rămân statorniciți în aceste dreptăți, precum și în celelalte câte în textul reglementului să cuprind.

Corposul academicesc.

Art. LXII. — Corposul academicesc să va folosi de dreptățile cuprinsă prin vechile hrisoave, asemene și de acele cuprinsă prin reglement, rămâind pentru deapurarea slobode de tot felul de plată, precum și de ținearea de pastoiu.

Privilighietii.

Art. XLIII. — Privilighietii, precum acei la neamuri, vel căpitani, postelnicei, polcovnici și alții asemenea, ca unii ce cu dreptatea tragerii lor și cielanți după slujbe ș'au câștigat dreptatea scutirei, după cărțile domnești ce vor avea, vor dobândi apărare de bir și havalele, rămâind numai într'o îndatorire de a sluji în trebuințele întâmplătoare a Statului, însă numai prin înadinsă cărți a Ocârmuirii de rânduirea lor; iară aceste privileghii nu sânt lor de moștenire, dacă urmașii lor nu vor intra în slujbă. În asemenea scutiri ră-

mân, precum au și fost și acei câte un vătav de la moșie. Acestea sânt treptele cele slobode a lăcuinții Moldovii, iară țiganii fiind proprieta, unii dintr'înșii a Statului și alții ai particularnicilor, s'au făcut acea cuvincioasă pentru dânsii punere la cale în anecea supt litera G.

Nația Jidovască.

Art. XLIV. — După vechiul obicei, va fi oprită de a ține în posesie moșii lăcuite.

Art. XLV. — Jidovii sânt slobozi a cumpăra carne de la căsăpiile creștinești cu acelaș preț cu care cumpără și celalant norod, fără a avea însă haham la tăiturile creștinești. Iară nemulțămindu-să cu aceasta, să fie pozvoliti a avea trunchiuri osăbite după trebuință, care trunchiuri vor fi cuprinse în contractul antreprenorilor politiciilor, cu deosăbite prețuri, ce să vor putea alcătui.

Art. XLVI. — Jidovii au voe a lucra velniți ca și celalant norod și cu aceleași privileghii, învoindu-să cu stăpânii moșiilor, iară în țirguri nicum nu sînt pozvoliti; aceasta nici lor, nici altora nimărui pentru siguranța politiciilor, ce numai în depărtare cel puțin de un țăert ceas, hotărindu-să a să strica și acele velniți prin orașă, câte au apucat a să face până acum, în vadea de un an după publicarisirea ce să va face întru aceasta.

Art. XLVII. — Ei sânt datori a plăti patentă după chipul neguțitoriei ce vor face, sau a meșteșugului ce vor unelti. Iar acei carii nici în clasis a neguțitorilor, nici a meșterilor nu vor intra, vor plăti capitație după hotărîrea reglementului, precum și cielanți lăcuiitori din prințipat ¹⁾.

Art. XLVIII. — În șhoalele publice a pământului vor fi și copiii jidovilor priimiți cu aceasta însă ca să-ș ee și forma portului celoralanți șholeri fără vreun fel de osăbire.

¹⁾ Art. 47, devenit art. 53 în redacțiunea din 1835, este modificat, apărând astfel în edițiile tipărite din 1837 și 1846.

CAP. IV

Sfatul administrativ.

Art. 133. — Finanțele Statului având o nedespărțită legătură cu administrația din Lăuntru și cu negoțul, prin care numai, industria și fericirea națională pot câștiga o sporitoare creștere, se va așaza un Sfat de administrație (Cârmuire), atât pentru a siguri și a înlesni cursul trebilor, cât și pentru a pregăti materialurile trebuincioase spre chibzuirile Obșteștei Obicinuitei Adunări, nu mai puțin și de a urzi proiecturi de îmbunătățiri, care, după ce să vor priimi de cătră Domnul, să vor rândui la cercetarea aceiași Adunării.

Art. 134. — Sfatul Administrativ este alcătuit de ministrul din Lăuntru, (a căruia rang răspunde la acela a marelui logofăt) care va fi și prezidentul acestui Sfat, de ministrul Finanțelor sau visternicul și de marele postelnic.

Art. 135. — Mădulările acestui Sfat de datorie să vor aduna de două ori pe săptămână, afară de grabnicile căderi, care ar cere neapărat vreo extraordinară întrunire.

Art. 136. — Domnul va putea înaintea sa întruni pe Sfatul Administrativ și însuși îl va prezădui oricând va socoti de cuviință a să sfătui cu ministrii săi asupra vreunei însămnate măsuri administrative.

Art. 137.—Fieștecare din ministrii aceștia își va avea osăbitul său departament, împărțit în secții, a căroră șefi adevărind prin iscălire toate ofițiile și poroncile, nu vor fi părtași răspunderii ministrului, de cât numai în lucrările curgătoare a secției lor.

Art. 138. — Iară neîngăduitoarele pricini, atingătoare atât de trebile din lăuntru, cât și de Finanțe și Comerție, să vor dizbate în acest Sfat și punerea lor în lucrare va urma în cuprinderea întăritilor jurnalurii ce să vor încheia de către aceste trii mădulări, pe temeiul acestui reglement. În întâmplare de neunirea socotinților, să vor adresui prin anafora cătră Domnul, a căruia înscris dată hotărîre va sluji de regulă întru urmare.

Departamentul Ministrului Trebilor din Lăuntru.

Art. 139. — Toată administrația din lăuntru a prințipatului va atârna de acum înaintea de ministrul trebilor din Lăuntru. Ispravnicii să află supt nemijlocitele sale poronci, totuși ei vor priimi și poroncile celoralanți ministrii în toate cele ce să atârna de al acestor departamente. Insușirile ministrului din Lăuntru să află statornicite prin împărțirea în trii secții următoare :

Acea dintâi va cuprinde :

a) Administrația gheeneralniciei Poliții, în urmarea unui de cătră acest Sfat alcătuit reglement și cu legiuire întărit privitoriu la păzirea și odihna publicului și la buna orânduială a buneii petreceri a lăcuitorilor țării. Oricând va fi de trebuință a întrebuița măsuri înfrânătoare această secție să va corespundarisi cu hătmănia.

b) Direcția a tuturor munițialităților (tagma orașănilor), către carele va împărți poroncile guvernului și care va ține cu ele o neîncetată corespondență pentru toate cele ce atârnă la deosăbitele interesuri orașănești.

c) Măsurile ce sânt a să luoa atât în capitalie, cât și în celelalte orașă a prințipatului pentru dreapta cumpănă a prețului și înbelșugarea lucrurilor a celor de hrană, va fi dar sârguitoare privighiere ca acest feliu de lucruri să nu lipsască și precupeții ce sânt acea întâi pricină de scumpețe, să fie îndatoriți a urma orânduelilor ce să vor așăza în vânzarea acestora la piața târguirii lor.

d) Adevărate științi pentru prețurile producturilor, industriei, a lemnului de durare, a vitelor în orașă, sate și iarmaroace, precum și pentru prețul căraușiei.

e) Paza cea cu scumpătate a unie și aciași măsuri în cântărit și măsurat în toată țara.

f) Orânduelile pentru paza sănătății, precum; hultuirea vărsatului, cercetarea și stărpirea pricinilor aducătoare de friguri, lingori și alte lipicioase boale, care ticăloșesc popoarale.

g) Privighierea carantinilor și așera lor pază în urmarea reglementului așăzat spre aceasta.

Cea de al doilea secție va cuprinde; înbunătățirea agriculturii (lucrării pământului) și îndămânarea industriei, adică;

a) Poroncile cuviincioasă cătră ispravnicile ținuturilor pentru ca arăturile și sămănturile a fieștecăria primăveri și toamne să se facă în vreme cu toată orânduiala și în cât să vor putea mai multe. Se vor aduna științele cele mai lămuritoare și mai adevărate pentru totimeă acestor pămăntești lucrări și pentru cătimea producturilor.

b) Adunarea tuturor acestor feliu de științi luate prin ispravnici, pe fieșce trilunie. Aceste științi vor sluji a chibzui în fieștecare an cătimea producturilor neapăratei întrebunțări a lă-

cuitorilor și a hotări prețurile curgătoare a lucrului pământului.

c) Publicația mijloacelor celor mai nimerite spre înmulțirea și înbunătățirea neamului a tot feliu de vite.

d) Priimirea măsurilor cuviincioasă spre buna statornicie și îndemânatică petrecire a lăcuiitorilor pin odihnitoare case a lăcuiții lor, trebuincioasele heuri și sămănarea legumilor, răsădirea pomilor și mai ales a aguzilor pentru creștirea gândacilor de mătăsă.

e) Ținerea în bună stare a drumurilor mari și mai cu osăbire al celor ce ar aduce mai multe înlesniri și siguranțe.

Poduri de lemn sau de piatră să vor face și să vor păzi deapururea în bună stare, piste riuri și părăe și piste trecătoarele mleştinoase.

Cea de al triilea secție va cuprinde:

a) Statistica țării și operațiile înscrierii, după secția IV, cap. III.

b) Adunarea de preste an a mitricilor prin mijlocirea mitropolitului și episcopilor eparhioți, cuprinzătoare de toți acei născuți, căsătoriți și morți, după alăturata aneasă.

c) Descrierea pădurilor, dumbrăvilor, a codrilor și a luncilor și mijloacile de a să feri aceste de toată stricăciunea și vătămarea, fără însă a aduce atingere dreptăților proprietății, precum și povățuire întru acea cu înlesnire căștigare de păduri prin sămăntură.

d) Planul înrătundirii ținuturilor cu asămănata lor întindere.

Art. 140. — Ministrul din Lăuntru va fi organul împărțășirilor a deosăbitelor epitropii, despre Casele obșteștilor faceri de bine, în întâmplările când aceste epitropii vor afla de cuviință a să adresui cătră Domnul.

Art. 141. — Ministrul din Lăuntru va avea o tipografie orânduită, care va fi datoare pe rând a publica buletine spre a înștiința pe public despre acturile guvernului, precum înaintirile și numirile la posturi și acelor a deosăbitelor departamente ministeriale, precum și hotăririle giudecătorilor.

Departamentul Finanților.

Art. 142. — Insușirile ministrului de Finanțe nu să vor întinde de acum înainte piste datoriile atingătoare de administrația Finanților și de sporirea negoțului. El va fi datori a să îngrijească și a siguriși adunarea tuturor veniturilor Statului, precum și de a face plătirile legiuite.

Art. 143. — Ministrul Finanților afară de îndatoririle puse asupra-i la al 6-lea secție a capului III-lea, va privighia încă ca țiitorii Poctelor să păzască întru toate, precum și cătră călători, condițiile contractului închiet cu Ocârmuirea și ca ecspeđiția cea regulată a pacheturilor din slujbă, precum și a celor particulare să să facă cu toată cerșuta orânduială.

Canțelaria acestui departament să va împărți în trii secții :

Cea dintâi va cuprinde corespondenția cu ispravnicii administratori, cu sameșii ținuturilor și cu toți dregătorii ramului finanților.

Cea al doilea secție va fi însărcinată cu contabilitatea (ținerea socotelilor) după rânduelile caputului Finanților ;

A triia va cuprinde negoțul și va fi însărcinată :

a) De a strânge de la deosăbitele vămi și de la limanul Galaților științele cele mai lămurite pentru toate mărfu-

ri i producturile de importație și ecsportație (aducere în țară și scoatere afară). Potrivit cu aceste științi, el va alcătui bilanțul pentru activul și pasivul (lucrătoriu și pătimitori) negoțului prințipatului cu arătarea mărfurilor a căroră vânzare cu de ricicata sau cu mănunta aduc mai mult folos sau vătămăre.

b) De a face îndreptare vămilor cu un chip mai nimerit de cât acel până acum, așazăndu-le pe marginile țării, unde și dreptul vămuirii să va lua, numind și ecsperi (cunoscători prețurilor mărfii), la deosăbitele cantore pentru cercetarea și adevierirea faturilor, pentru ca negușitorii să plătească vama după acel adevărat preț a mărfurilor.

c) De a aduna în toată șasălunia lămuritoarele științe asupra prețurilor mărfurilor celor de loc și acelor străine.

d) Ministrul Finanției va propune măsurile ce sânt a să lua pentru îmbunătățirea limanului Galațului, ținerea acestui liman în bună stare și pentru orice alte osăbite așazământuri în prința negoțului țării din lăuntru și de afară ar afla, precum și pentru dizvălierea, sporirea și înaintirea negoțului, făcând cunoscute producturile pământești care mai bine s'ar vinde prin țări străine.

Departamentul marelui postelnic.

Art. 144. — Marele postelnic este șeful canțeleriei Domnului atât pentru pricinile din lăuntru, cât și pentru cele de afară. Prin a sa mijlocire să vor împărtași toate poroncile cătră deosăbitele departamente, precum și cătră Obicinuita Obștească Adunare.

Art. 145. — El va fi însărcinat a corespondui cu aghenții (capuchihaelile) de la Constantinopoli și în întâmplare cu pașii, comandanți cetăților din dreapta Dunării. Asămine el va fi însărcinat cu toate împărtașirile cătră aghenții

consulaturilor, lăcuiitori în capitalie. Canțelaria aceasta va avea două secții :

Cea întâi va cuprinde toate poroncile Domnului în pricini de administrație din lăuntru ; asăminea ea va fi însărcinată cu primirea tuturor jalobilor ce s'ar adresui cătră Domnul și cu a lor trimitere pe la locurile cuviincioase.

A doua va fi însărcinată cu corespondenția Domnului în limbi streine.

Art. 146. — Sfatul Administrativ culegând toate materialurile trebuincioase și alcătuid cu scumpătate por-

ecturile de toate lucrările sus arătate la art. 139, până și acel de 146, care să vor supune Domnului, pentru a să orându-i la cercetarea Obicinuitei Obștești Adunări, ca, după ce să vor priimi și să vor întări, să să pue și în lucrare.

Art. 147. — Mădularile acestui Sfat să vor îngriji fieștecare în ramul dato-

riilor sale, aducând știință pentru starea satelor și pentru pricinile fericirii sau a ticăloșiei lor. Dacă din întâmplare vreun proprietari sau orândatoriu ar asupri pe sătenii săi, acest Sfat, culegând adevărata știință, va face cunoscut aceste Domnului, pentru ca, după dovadă, să ee și măsurile de înfrânare în asemenea cădere.

Despre acturile mitricei pentru cei ce se nasc, căsătoresc și mor.

Acturile mitricei slujăsc spre dovedirea celor trei întâi epohi a vieții omului, adică a naștirii, a căsătorii și a mutării din viață.

Dreapta cunoștință a acestor epohi este neapărată pentru a se știi starea țivilă a fieștecării persoane, adică treapta și rangul ce are în oraș și în familia sa și cu aceasta a se așeza drepturile și îndatoririle ce avea în cutare sau cutare epohă; căci dacă omul are drepturi și datorii ce se nasc și nu se sfârșesc de cât dinpreună cu dânsul, mai are și altele care nu se dizvălesc decât cu vârsta și care îl întâmpină la cutare sau cutare period al vieții sale, după cum, de pildă acele ce vin din legiuita vârsta, din căsătorie, din părintime și din alte de asemenea împrejurări, a cărora dată, cele mai de multe ori, este neștiută și pururea cu îndoire, de vreme ce nu este dovedit prin acturi înadinsu orânduite spre acest sfârșit. Deci, de acum înainte pretutindine în țară Moldovei se vor ține condice de mitrice.

Îngrijirea acestei părți se cuvine a o avea mitropolitul și eparhioții episcopii cari vor privighea neîncetat întru a se împlini de protoerei și erei cu toată scumpătatea cele hotărâte prin aceste puneri la cale.

Spre aceasta se vor găti pentru fieștecare ținut, în cancelaria mitropoliei și a episcopiiilor, condici, după modelul cei li se va da de ministrul din Lăuntru, carile vor fi șnuruite piste toată fila și pecetluite cu pecetea mitropolii sau a episcopii.

La începutul fieștecărui an, cu o lună înainte, se vor triimete prin protoereu preotului fieștecărui sat, precum și ereilor cu popor din capitalie și din celelante orașe, câte trii din aceste condici, carile vor fi îndoite, adică în număr de șase și alcătuite fieștecare de zăce până la douăzeci coale hârtie, după numărul poporănilor. Fieștecare preot va da protoereului țidulă de priimire. Întru una din aceste condici se vor înscrii cei ce se nasc, în ceilantă cei ce se căsătoresc și în al triilea cei ce mor. Asemine prescrindu-se și în celelante condici, copii după aceste, povățuindu-se la fieștecare din aceste acturi de modelul ce se va da de cătră ministrul din Lăuntru și care se va triimete dinpreună cu condicile de către mitropolitul sau episcopii.

Protoiereii de prin ținuturi vor privighea cu dinadinsul întru a se face de erei acturile pentru naștere, căsătorie și răposare a poporănilor lor. Acești protoerei sânt însărcinați și cu privighearea asupra păzirii formilor următoare întru ținerea acelor condici, unde se vor trece: anul, luna și zioa înscrierii, numile, porecla, lăcuința, vrâsta și meșteșugul a tuturor celor înscriși, carii pe urmă se vor iscăli de către erei.

Răsăturile și semnile de întocmire sânt cu totul oprite; însă la întâmplare de greșală, rândurile scrise se vor șterge cu totul și actul se va urma iarăși fără a se lăsa cât de puțin loc între linii. Nici un veleat nu se va pune cu număr, nici un act a stării țivile nu se va putea a se înscrii pe o foaie răzle-

țită, nici pe altă hârtie, decât numai în condicile date spre această întrebuințare.

Iereii sânt datori la sfârșitul anului să triimată aceste condici a acturilor mitricii cătră protoereu, care va da adiverință de priimire. Protoereul va duce îndată condicile la ispravnicia ținutului său și va lua adiverință de teslimarisire.

Ispravnicul, după cercetarea stării condicilor, va arăta la sfârșitul fieștecăreia și cât se poate mai aproape de actul cel mai de pe urmă, că condicile cutărue sat sau a cutărie parohii, pe cutare an sânt închiete și săvârșite. Această arătare se va adeveri cu pecetea și iscălitura ispravnicului. Una din amândoă condicile se va încredința protoereului care o va triimete îndată iereului parohiei de unde s'au luat pentru ca să o păstreze ca un depozit sfânt în biserica parohiană; iar ispravnicului se va da ținutul de priimire de cătră protoereu; asemenea și acestue de către iereu. La întâmplare de moarte sau de schimbarea unui iereu, următorul lui va fi dator a priimi toate condicile a acturilor mitricii, carile se vor încredința lui de cătră triimesul din partea protoereului și se va încheia jurnal de starea în care acele condice s'au încredințat; iar celelalte al doilea condice se vor păstra la ispravnicie. Ispravnicul va aduna din tot ținutul, în trii tomuri osebite, acturile celor născuți, căsătoriți și răposați, dupe rândul paro-

hiilor și a ocoalelor. El va însămna filile de la cea întâi până la cea de pe urmă și fieștecare din aceste trii condice se va încheia și se va încredința de cătră dânsul întocmai după paragraful de sus.

După aceasta se va face la sfârșitul fieștecăreie tom o tablă alfavetică cu cuprindirea numilor și a poreclilor a fieștecăreie persoane, precum și a părintelui și a mummii lui cu arătare de numărul filii în care se află trecut actul său.

Copii întocmai după aceste tomuri, adiverite că sânt potrivite cu originalurile, se vor triimete pe tot anul de cătră ispravnicul fieștecăreie ținut ministrului din Lăuntru pentru a se așeza în arhivă.

La întâmplare de vederată neîngrijire întru ținerea condicilor sau de neorânduială urmată întru alcătuirea acturilor mitricii, ispravnicul este dator ca să o facă cunoscută ministrului din Lăuntru pentru ca el să se adresuiască către mitropolitul sau cătră episcopul eparhiot și să cee asupra protoierului ținutului pedeapsa ce i s'ar cădea. Tot iereul va face izvod la fieștecare doâ luni de numărul celor născuți, căsătoriți și răposați în parohia lui și-l va încredința protoereului, carile îl va triimete îndată mitropolitului sau eparhiotului episcop. Iereul parohii, precum și ispravnicul ținutului sânt datori a da fără nici o plată fieștecăreie persoane extract de naștere, căsătorie și săvârșire orișicând i se va cere.

CAP. V.

Reglement de comerție.

SECȚIA I

Pentru slobozenia negoțului.

Art. 148. — Slobod negoțul care singur numai poate însufleți industria în toate ramurile ei, a înbunătăți feliurimea produsurilor și a răvărsa piste toate stările avuții cu îndestulare, este adivărat înbelșugatul izvor a fericirii unii țări. Pentru aceia ecsporția vitilor, a produsurilor și a tuturor lucrurilor de negoț, lucrate și nelucrate, se legiește a fi în veci slobodă piste toate hotarale Moldovii, fără de nici o oprire sau împiedicare, afară de mărginirile prevăzute prin acest reglement pentru îndestularea lăcuitorilor.

Art. 149. — Portul, limanul Galați precum și alte scheli a Dunării, sânt fără nici o protimisis sau deosăbire dișchisă la toate bandierile a Puterilor aflătoare în pace cu Innalta Poartă Otomană.

Art. 150. — Toate produsurile pământului Moldovii și acele a tot feliu de industrie a lăcuitorilor ei, se vor vinde neoprite la cumpărătorii și neșușitorii ce vor da prețurile cele mai folositoare, după sloboda voință întru toate a proprietarilor și a vânzătorilor, carii asemenea le vor putea încărcă pe însuși a lor vase (corăbii) și în puterea tractatului de Andrianopoli, vor fi slobozii a face neșușitorie cu a lor produsuri pretutundine unde i-ar povășui industria și folosurile lor.

Art. 151. — Neșușitoria produ-

rilor de tot feliu, precum și a tuturor lucrurilor ce se vor mai adăogi din industrie, nu va fi supusă înlăuntru țării la nici un feliu de vamă sau de apalt, cari sânt pentru deapururea oborite ca niște vătămătoare sporirii negoțului. Asămine este oborită și orice feliu de dare supt nume de avaet pentru fabrice sau alte așezământuri de asămine.

Art. 152. — Importația și ecsporția din Moldova în Țara Românească și asămine a tuturor acelor produsuri pământești ce s'ar cunoaște a fi deopotrivă folositoare pentru amândouă națiile, sânt slobode și fără nici o plată de vamă, precum vitile și alte produse spre înlesnirea și hrana lăcuitorilor.

Art. 153. — Trecirea de tranzit este slobodă; de sine se lămurește însă că aceia cari vor trece acest feliu de marfă întru toate vor păzi regulile așazate pentru tranzit.

Art. 154. — La trecirea produsurilor, a vitelor și a tuturor altor mărfuri, orândușii dregători pentru paza marginii și revizia pasaporturilor, nu vor cuteza a cere sau a lua un ban măcar de la neșușitorii trecători, carii plătind vama sânt slobozii a trece cu mărfurile lor fără de nici o altă dare, supt nici un fel de cuvânt.

Art. 155. — Neșușitorii streini nu

vor putea neguțitori în Moldova de cât numai după cuprinderea tractaturilor înființate între Innalta Poartă Otomanească și între Puterile a căroră acești neguțitori ar fi supuși.

Art. 156. — Pe lângă iarmaroacele ce se află până acum în țară, se vor așeza în deosăbite timpuri ale anului și altile în piețele cele mai îndemânatic

comerțului, spre înlesnirea vânzării a tuturor producturilor și a tuturor lucrurilor de negoț, la care iarmaroace urmează a se păzi cea mai bună regulă ¹⁾ a poliției spre a nu se facenici o zătîcnire comerțului. Doă zile de târg pe săptămână se vor orânduia la un loc cuviincios în orașul Eșii; asămîne și în celelalte orașă.

SECȚIA II

Pentru drumurile de comunicație.

Art. 157. — Spre înlesnirea comunicațiilor și a transporturilor, ministrul Trebilor din Lăuntru, după îndatoririle pusă asupra lui la art. 139 se va îndeletnici întru facirea drumurilor și țînerea lor în cea mai bună stare.

Art. 158. — Siretul și Prutul care curg dealungul țărei spre amiază și dau în Dunăre, vor sluji spre coborîrea ²⁾ mărfurilor și a producturilor ³⁾ fără vreo dare de plata la plutirea lor. Iară cerând trebuința, după vreme, de a se curăți și a se face mai îndemânatică plutirii sau de a să face canaluri de comunicație, de pildă; unirea Siretiului cu Prutul prin râul Bahluiului, care comunicație ar fi de cel mai mare folos și pentru comerța capitaliei, atunce se va orânduia o dare potrivită la în-

trarea sau eșirea lor cu încărcatul, care plată va sluji atât pentru întoarcerea cheltuelilor ce se vor face sau de către Stat, sau de către vreo companie ce va priimi o asămîne întreprindere, cât și pentru o potrivită despăgubire cu folosurile acelor proprietari carii au astăzi ezături mari și poduri pe aceste ape. Dacă stricarea lor s'ar socoti neapărată pentru isprava unii asămîne lucrări, proprietarii se vor despăgubi și de stricăciunile ce s'ar putea pricinui pe moșiile lor cu deschiderea unui asămîne canal,

Iară apile Moldova și Bistrița, care dau în Siretiu vor sluji ca și mai înainte spre coborîrea pluteilor cu chereștea și lemn de durare, fără a se zminti ezăturile, morile și podurile ce sânt pe aceste ape ⁴⁾.

SECȚIA III

Despre magazii de rezervă pentru indestulare.

Art. 159. — Pentru a nu să face vreo stinghirire slobodii ecșportării și a celor mai neapărat trebuincioase norodului, cerând mai întâi trebuința a să siguripsi hrana lăcuiitorilor și a-i feri despre toată întâmplarea de lipsă în

parte sau în totul, de aceia se vor așeza în toate satele magazii de rezervă după rânduiala mai gios arătată:

a) Fieștecare proprietar, piste locul orânduia de hrană ce este dator a da sătenilor moșii sale (art. 123), le va mai da, în ținuturile de sus câte o falce

1) În *Analele Parlamentare*, tom I, partea II-a p. 159: «rânduială» în loc de: «regulă».

2) În manuscrisul 99 și în edițiile tipărite: «*pororîrea*».

3) În *Analele Parlamentare*: «*producturilor țărei*».

4) În ediția din 1837 se adăogă la sfârșitul art. 158 încă două aliniate luate din leșiuirea pentru îndreptarea drumului din Dealul Bordei. Vezi *Analele Parlamentare*, tom. III, partea II-a, p. 288.

la fieștecare zăce famelii și în ținuturile de gios câte o falce și giumătate la zăce famelii spre sămănare de păpușoi, care este obicinuită hrană a lăcuiitorilor și care pe lângă sporiul rodirii, să poate păstra mai mulți ani de cât alte pâini. Proprietariul pentru acest loc¹⁾ ce mai dă sătenilor săi în pomenita siguranție nu va lua decât dejmă din zece una²⁾.

b) Pe temeiul aceștii analoghii de loc, va fi la fieștecare sat câte o țarină deosăbită a rezervii, a căruia tot lucrul de la sămănat și până la cules se va face fără osăbire de către toți lăcuiitorii satului. Privighetoriul de ocol va avea îngrijire de a se da acel loc și de a se lucra de săteni în vremea cuviincioasă și după toată orânduiala.

c) El se va îngriji asămîne și de facerea coșărilor de rezervă, care se vor lucra de către săteni după toată cuviința, învoindu-se cu stăpânul pentru materialul proprietariului³⁾, de va avea pădure pe moșia sa, iar de nu avea, sătenii vor căuta să iei de aiurea. Tot rodul ce se va strânge în fieștecare an după țarina de rezervă se va măsura și se va pune în aceste coșăre și de soma banișilor puse într'insile se vor face două izvoade întocmai arătătoare, din care unul se va păstra la giudecătoria sătească, iară acelălant adevrit de privighetoriul ocolului, se va triimite prin mijlocirea ispravnicului la ministrul din Lăuntru. Privighetoriul dinpreună cu stăpânul moșiei pecetluind aceste coșăre, vor încredința cheia lor la giudecătoria sătească, spre a nu se atinge nimene de dănsle.

d) Fiind înbelșugare trii ani de rînd, în cât să nu cee trebuința a se deschide aceste magazii, atunce privighetorii prin ispravnici se vor adresui mai întâi la ministrul din Lăuntru ca să cee

1) În mss. 349: «*pentru acest loc*», în mss. 909 și 4414: «*acest loc*», în *Analele Parlamentare*: «*acestui loc*».

2) În ediția din 1837, s'a schimbat cu totul textul aliniatelor a și b ale art. 159.

3) În ediția din 1837: «*materialul trebuincios*».

voe de a se deschide coșărilor anului dintâi și după poronca ce vor priimi de la Ocărnuire, acea pâine a anului dintâi se va împărți deopotrivă la toți lăcuiitorii f'ieștecăruia sat, care vor fi slobozi a o întrebuiința precum vor voi. Iară în coșărul deșărtat se va pune rodul anului al patrulea și cu această rânduială rodul de trii ani se va păstra pururea pentru întrebuiințare numai la întâmplare de lipsă.

e) Stăpânirea, pentru nici o altă trebuință a Statului, nu are drit a se amesteca la aceste magazii, fiindcă ele sânt numai pentru siguranția hranei lăcuiitorilor.

f) La întâmplare de lipsă în parte pentru unile din sate sau în totul a țării, slobozirea popușoiului neapărat trebuincios pentru acei în lipsă nu se va face decât numai prin slobozania Sfatului administrativ, după izvoadile făcute de sătenii și de giudecătoriale a celor sate, pentru soma trebuincioasă lor de hrană. Inșă aceste izvoade se vor cerceta mai întâi și se vor iscăli de către privighetorii, care prin ispravnici le vor trimite la ministrul din Lăuntru și dându-se poronca slobozirii a acestui sfat, se va face împărțire somii trebuincioasă în ființa privighetoriilor, care vor face deodată și izvoade de pâinea rămasă în coșăre și se va da iarăș supt îngrijirea giudecătoriale sătești și a proprietariilor, precum s'au zis la art. 159, litera c.

Art. 160. — Până ce prin măsurile de mai sus zise⁴⁾, se va siguripsi hrana lăcuiitorilor satelor, ministrul din Lăuntru va avea îngrijirea cuviincioasă, acum la început, ca nu cumva prin nemăsurată ecsportație a păpușoiului să pricinuiască lipsă norodului. Drept aceia, el va aduna toate științele cerșute și le va supune Domnului spre a se da în chibzuirea Obșteștii Obișnuite Adunări, care va lua cuviincioasele măsuri spre în-

4) În *Analele Parlamentare*, p. 161 începutul art. 160 s'a transcris din eroare: «*Prin paza măsurilor mai sus zise, se va siguripsi*», etc.

tâmpinarea a orice lipsă. Asămînea în-grijire va fi și după deșărtarea a mai multor coșere de rezervă, făcută prin viderată și obștească lipsă.

SECȚIA IV

Pentru opriri.

Art. 161. — Prin așezămîntul acestor magazii de rezervă, siguriipsindu-se îndestularea satelor și în vreme de lipsă, fără a fi trebuință de a se da zăticnire slobodului negoț, rămîne a fi îngrijire și pentru îndestularea a orașelor, în priința cărora, în întâmplări¹⁾ de nerodire și de o lipsă simțită obștește prin o suire nemăsurată a prețului celor neapărat trebuincioase viețuirii orașenilor, precum: grâu, săcară, carne și său, Obșteasca Obișnuita Adunare, în lunile Dechemvrie, Ghenari și Fevruarie, când conținește plutirea pe mare și trecirea piste hotar a vitelor, precum: boi, vaci, oi și capre, va face chibzuire pentru îndestularea orașelor, oprind în primăvara aceluia an și până la săceriș, soma de grâu și de săcară câtă va fi neapărată întrebuintării din lăuntru și împărțind acea somă cu o dreaptă analoghie asupra tuturor proprietarilor ce vor avea grâu sau săcară, care nu sunt slobози în asămîne întâmplare a trece piste hotar decît numai prisosul a zisei analoghii de grâu și de săcară. Iară rămășița se va vinde în țară cu prețul curgătoriu sau la întâmplare de nerodire de mijloc, Obșteasca Obicinuïta Adunare va orândui piste prețurile curgătoare la schela Galații, o potrivită adăogire pentru grăul adus în oraș, ca prin aceasta să facă o îndemnare vînzătorilor de a aduce a lor producturi spre vînzare la oraș. Prin acest chip și fără zăticnitoare oprire a negoțului, se poate face îndestulare orașelor. Iară cât pentru carne și său

se vor lua măsuri de oprirea²⁾ ecsporțații vitelor la întâmplare de boală și periciune, lipsa hrani și luminării orașilor. Așa dar și în producturile de mai sus zisă, nu se va putea zăticni sloboda ecsporțație decăt numai în pomenita întâmplare de o mare lipsă și atunce numai prin unita hotărîre a Domnului și a Obșteștei Obicinuïte Adunări.

Art. 162. — Mărfurile streine și producturile a căror ecsporțație și vînzare în țară se vor cunoaște a fi vătămătoare lăcuiților și jiguitoare³⁾ industriei pămîntenilor, precum și orice lucru carele hrănește un lucș dărămătoriu⁴⁾ se vor opri numai atunce când aceste opriri în nimică nu vor jigni⁵⁾ tractaturile închiete între Innalta Poartă Otomanicească și celelante puteri. Drept aceasta, Obștească Obicinuïta Adunare închipuind cuviincioasele mijloace, prin raportul său va supune Domnului, carele din partea sa va face trebuincioasele pasuri către Innalta Poartă și Curtea protectuitoare spre a fi aceste opriri întărite și după cuviința publicate.

Art. 163. — Dacă în urma arătatelor opriri, mărfurile de acest feliu s'ar prinde în a lor trecere în țară, sau dacă după punerea în lucrare a acestui reglement, pe ascuns cineva ar trece orice feliu de marfă cu scopos de a o feri de plata drepturilor vămii, atunce mărfurile aceste se vor confisca giumatate în folosul guvernului și giu-

1) Adoptat textul din mss. 99, 90 și 4414: „în priința cărora, în întâmplări”... În *Analele Parlamentare*, p. 161 „în priința cărora întâmplări”, în manuscrisul 349: „priința cărora întâmplări”, iar în edițiile tipărite din 1837 și 1846: „în piața cărora întâmplări”.

2) În *Analele Parlamentare*, p. 161: „*exporțuția vitelor*” în loc de: „*oprirea exporțații vitelor*”.

3) În *Analele Parlamentare*, p. 162: „*finătoare*” în de de „*jiguitoare*”.

4) Ibidem „*derăpănător*” în loc de: „*dărămătoriu*”.

5) Ibidem: „*însemnate nu vor fi în*”, în loc de: „*în nimică nu vor jigni*”.

mătate în folosul descoperitoriului și a pichetului carile ar fi prins marfa.

Art. 164. — Iară producturile acele ce pot fi vătămatoare negoțului amânduror prințipaturilor, precum; trecerea

în cărduri a vitelor de negoț spre vânzare la iarmaroacele țării sau piste hotărăle vecine și coborîrea zaherelilor din Țara Românească la schela Galați sânt întru tot oprite.

SECȚIA V

Despre lucrarea băilor.

Art. 165. — Afară de sare, care este un ram deosăbit al veniturilor Statului și care nu este slobodă a se cumpăra de aiurea decât din ocnile și magaziiile guvernului, dacă orice alt feliu de mine s'ar afla pe moșia vreunui proprietar, el este înputernicit a le lucra sau a le da în posesie, cu îndatorire numai a da la casa veniturilor țării în natură sau în bani, cu prețul curgătorului pe fața locului al acelor producturi, zăciuiala veniturilor din acele mine, socotindu-se pe curat folosul ce va rămâne după ce se vor scădea mai întâi toate cheltuelile făcute.

Dacă s'ar dovedi că pe moșia vreunui proprietar s'ar afla metaluri și el nu are chip a le scoate sau nu voește a le da în posesie într'un termen de cincini ani, ce i se va da de către Domnul, atunce Domnul, cu Obșteasca Obicinuita Adunare, va putea după înpregiurări a priimi măsurile cuviincioase spre lucrarea acelor mine, dând proprietariului zăciuiala din curat folosul ce va eși, scoțindu-se mai întâi toate cheltuelile și deosăbit de această zăciuială, după o mai innainte prețăluire ¹⁾, i se va da și o despăgubire potrivită stricăciunilor ce s'ar putea face moșiei cu lucrarea acelor mine.

Păcura în lăuntru în țara fiind de neapărată trebuință a lăcuiitorilor, nu este supusă la dare de zăciuială

către guvernul. Asămîne și pietrăriile i alte producturi de acest feliu, care sânt spre trebuința lăcuiitorilor.

Iar pentru minele de sare ce s'ar deschide de către Ocârmuire pe moșia vreunui proprietar, zăciuiala se va plăti pururea cu bani, iar nu în natură. Și pentru a se hotări cu chip lămurit analoghia aceștii zăciuele în bani, se legiește ca prețul hotărit de către Ocârmuire pentru suta de ocă de sare pe locul scoaterii ei, să se împartă în trii părți, din care două se vor socoti ca o despăgubire cheltuelilor urmate cu deschiderea gropii și scoaterea sării în toată vremea și ceelantă a tria parte va închipui adevărata valoare a sării, din care Ocârmuirea va plăti proprietariului zăciuiala în bani. Proprietariul nu va fi dator a da decât numai locul trebuincios spre clădirea măglilor de sare și pentru ograda înpregiurul gropii ocnilor.

După aceste, Ocârmuirea nu va putea avea nici o împărțășire la veniturile moșiei, rămâind dreptățile proprietarii ²⁾ întru toată deplinitatea și nejiignirea cât de puțin. Iară cât pentru șalgăii și alți lucrători ai ocnei, pre care Ocârmuirea ar voi a-i așaza acolo, cum și pentru pășunatul vitelor lor, Ocârmuirea cu proprietariul se va alcătui întru aceasta prin bună învoire; să înțalege însă că aceste legiuri nuse ating nici de cum ³⁾ de ocnile care se află.

1) In mss. 349 și în *Analele Parlamentare*: „prețuire».

2) In *Analele Parlamentare*: „proprietariului“.

3) In *Analele Parlamentare* și în manuscrisul 4414: „nici de cât“

SECȚIA VI.

Oarecare dispoziții asupra negoțului și neguțitorilor.

Art. 166. — Obșteasca Obicinuita Adunare, îndată după a sa întrunire, se va îndeletnici cu facerea reglementului de vămi și a tarifei ce are a se așăza pentru mărfurile cu care negoază atât pământeni, cât și supuși otomanești. Asămine acea adunare, pe temeiul vânzărilor urmate în curgire de cinci ani, luând cel de mijloc preț, va așăza tarifa pentru vama producturilor ce vor eși din țară. Iară pentru vite se va plăti vamă pe totdeauna, precum s'au legiuit în Finanțe prin articolul 79, secția III.

Pe temeiurile mai sus pomenite, Obșteasca Obicinuita Adunare la fieștecare cinci ani va întocmi după trebuință acea tarifa a ecsportației.

Art. 167. — După vechiul obicei, deosebitele trepte a neguțitorilor și a corporațiilor au avut asupra lor un staroste mai mare în orașul Eșii. Pentru a nu urma de acum înaintea obicinuitele neincuințări întru orânduirea acestui întâi staroste, el va fi ales de către starostii tuturor corporațiilor, a neguțitorilor și a meșterilor capitaliei, cari starosti sânt și ei aleși de către

fieștecare corporație a lor în deosăbi. Toate poroncile și orânduile Ocârmuirii atingătoare de comerție se vor adresui la cel întâi staroste; iară acesta va aduna pe starostii celor întâi corporații pentru a le face lor cunoscute și pentru a să da cuviincioasă publicație la aceste poronci. Asămine urmare va păzi el și întru toate sătuirile atingătoare de măsurile comerțului și a industriilor¹⁾, despre care ei vor supune a lor proecturi la Ocârmuire.

Art. 168. — Toată pricina de giudecată de negoț între neguțitorii i bancherii pământeni și între străini, se va cerceta și se va hotări de către tribunalul de comerție despre care este zis la secția IV, cap. VIII și după condica comerției, în urmarea art. 375 al aceluiași cap. Iar pentru deosebitele trepte a neguțitorilor și a corporațiilor se vor păzi regulele art. 79, litera b.²⁾.

1) În mss. 99 și 349: „industrierilor“.

2) Textul art. 168 este cu totul modificat de comisiunea din 1835 și ca atare apare cu totul altul în edițiile tipărite.

CAP. VI.

Reglementul carantinelor.

SECȚIA I.

Despre așazarea cordonului.

Art. 169. — Pentru ferirea Moldovii despre cumplita boală a ciumii, se va așaza pe malul din a stânga Dunării un cordon statornic de paza sănătății, de la gura Prutului până la gura râului Siretiu, pe marginea Țării Românești.

Art. 170. — Însă spre a nu se împiedica negoțul, trecirea călătorilor și comunicația între Moldova și¹⁾ între malul din a dreapta Dunării, precum și a corăbiilor ce vin din Marea Neagră, această comunicație va fi slobodă numai pe la trii locuri, anume: pe moșia Țiglina, unde se află așazată carantina, între aceasta și orașul Galații o barieră de ecsportație, iar mai gios de Galați, la intrare în acest oraș, se va așaza bariera importației, pentru lucrurile ce nu sânt supuse carantinei (Art. 202).

Art. 171. — Cordonul se va așaza în chipul următoriu:

a) Paza pe uscat se va face de către cinsprezăce picheturi, alcătuite fieștecare de doi străjeri pământești călări și de doi pedestrii supt ascultarea căpitenii lor.

b) Dealungul a toatei liniei acestui cordon se vor face bordee pentru pi-

cheturi și colibi pentru păzitori cari se vor așaza în chip de a putea opri orice comunicație de afară.

Bordeile și colibile se vor face și se vor ține cu cheltuiala somii pentru carantine în capul Finanției hotărîte:

c) Spre lăcuința păzitorilor carantinei și a înaintitelor străji a cordonului, se vor face bordee în pământ sau de nuele, după un plan însămnat și împărțit în chip de a putea cuprinde numărul cerșut de ofițări, de străjeri și cai dupe orânduiala hotărîtă, adică de cazerne și grajdiuri.

d) La întâmplare de nevoi, spre a putea păzi noaptea, vor întrebuița fănaruri pentru de a cere agiutoriu de la picheturile cele mai apropiete;

e) Paza pe apă a liniei Dunării este încredințată căpitanului schelei Galați, carele va avea supt a sa poroncă patruzăci de jandarmi, douăzăci vozari cu două caice de patru vâsle și șasă caice²⁾ câte de două vâsle: Durarea acestor vasă se va încredința căpitanului schelei Galați, după alegerea ce va face ministrul din Lăuntru și hatmanul și acesta după întărirea prețului de către Innalta Ocârmuire:

f) Acești păzitori a marginii schim-

1) Pasașiul „comunicația între Moldova și“ lipsește atât în ediția *Analelor Parlamentare*, tom I, partea II-a, p. 164, cât și în manuscrisul 4414 dela Academia Română.

2) Pasașiul „de patru vâsle și șase caice“ să rit atât în manuscrisul 4414, cât și în *Analele Parlamentare*.

bându-se zi și noapte, vor privighia cu cel mai mare amărunt, atât în liman, cât și pe toată însămnata linie a Dunării. Ei sânt îndatoriți de a privighia ca toate vasele de curând sosite să nu se apropie de liman, nici să aibă comunicație cu celelalte vasă, până a nu împlini zilele carantinei.

g) Fieștecare dată sosind vreun vas, păzitorii depe apă au a înștiința pe căpitanul schelei sau pe direcția carantinei, carii vor lua cuvîncioasăle măsurii feritoare.

După înpregiurarea locului păzile înaintite trebuie a fi între ele ca la o mie de stânjină depărtare. Se vor însămna în foae numărul apropiatori și puterea străjerilor și a păzilor înain-

tite, precum și numărul bordeilor ce au a le cuprinde. La fieștecare miază-noapte un jandarm călăreț va purcede de la gura Siretiului, coborându-se dealungul malului până la pichetul învecinat și după ce îl va agiunge se va înturna. În acest chip se va urma din pichet în pichet până la gura Prutului. Asămine la fieștecare miazăzi, un jandarm călăreț va purcede de la gura Prutului, suindu-se dealungul Dunării până la pichetul învecinat și după ce îl va ajunge se va înturna.

În acest chip se va urma din pichet în pichet până la gura Siretiului. Prin acest chip se va urma pe tot cordonul o corespondenție și o pază neîn-cetată.

SECȚIA II

Despre organizația carantinei și a barierilor (rohatce).

Art. 172. — Pentru ținerea comunicației între Moldova cu țările streine, se va așeza pe cordon:

a) O carantină la Țiglina, a căria așăzare s'au și început. Această carantină va fi pentru călători și mărfuri.

b) O barieră pe mal între carantină și între târgul Galații, această este pentru ecSPORTAȚIE (scoatere din țară) a tuturor lucrurilor de negoț;

c) Mai gios de Galați, în apropierea acestui oraș, se va așăza o barieră pentru vase ce sosesc de la locurile învecinate cu provizie de ale mîncării și cu alte lucruri ce nu sânt supuse carantinei sau ce se pot curăți numai cu apă. Se înțălege că matrozii, nici alți călători, nu se vor putea cobori la această barieră.

Art. 173. — Carantinele și barierile fără întârziere se vor face după asămănarea celor mai bune așăzămături de acest feliu, pe cât vor erta mijloacele de Finanțe întru aceasta hotărîte.

Spre aceasta se va face la carantină un număr îndestulat de zidiri pentru îndemănată lăcuință a dregătorilor și a călătorilor, magazii sigure și încă-

pătoare pentru mărfuri și spitaluri, ș. cl., toate după un plan hotărît. Toate aceste zidiri se vor face așa în cât să se poată înlesni slujba și a împedica orice comunicație oprită.

Art 174. — Zidirea carantinei fiind acum începută pe moșia mănăstirii Mavromolu, se va face cu această mănăstire un așăzământ pentru zidirea unui casă de ospăț; însă spre a siguri și îndestularea călătorilor, persoana ce se va însărcina cu aceasta se va îndatori în scris de a păzi pururea în ospătărie îndestularea proviziei de feliu cel mai bun. Neurmându-se această îndatorire, direcția carantinei va fi înputernicită a așăza pe un alt marchitan în acea casă de ospăț. Prețul lucrurilor de mîncare putând a se schimba, direcția carantinei le va publicui la fieștecare lună, întemeindu-se pe prețurile curgătoare, adeverite de poliția locului, iară tarifa va fi în vedere în lăuntru carantinei spre știința fieștecăruia clălător.

Art. 175. — Privighierea carantinei este încredințată unui comitet de sănătate ce va fi așăzat în capitalie și

carile se va alcătui de ministrul din Lăuntru, de hatmanul și de protomedicul. Acest comitet va orânduși și va privighia toate pricinile atârătoare de carantină și înputernicit fiind de către guvernul, el va putea așăza carantine provizorie (vremelnice), în toate locurile prințipatului unde ar fi primejdie de molipsire.

Art. 176. — Spre a da o cunoștință cu amăruntul a regulilor carantinei, precum despre înmagazinuirea ¹⁾ mărfurilor, a lor curățire și ale vasălor și despre măsurilor feritoare întru importăția (aducerea în țară) producturilor, întocmai se va urma după cuprinderea foaiei alăturate supt litera B. Reghistrul tuturor mărfurilor aduse în țară și împărțite în clasuri, după terminuri a carantinei, la care fieștecare din ele pentru curățire este supusă, asemenea se află în foae sus arătată.

Art. 177. — Acest comitet de sănătate va putea, după înpregiurări și gradul puterii boalei, a înmulți numărul zilelor carantinei, însă nu va putea nici odinioară a scădea numărul lor prin acest reglement hotărît.

Art. 178. — Paza cea cu amăruntul și ținerea regulilor de paza sănătății sânt încredințate unei direcții de carantină ce este supusă povățuirilor comitetului. Această direcție, așăzată la carantina de la Țiglina, este alcătuită de un director, de un vițdirector și de un doftor.

Dregătorii trebuincioși la carantină precum și la bariere sânt însămnăți în alăturata foaie supt litera A.

Art. 179. — Direcția carantinei este îndatorită regulat a raportui către comitet despre toate cele ce atâră de carantină și ținerea regulilor de sănătate. După firea acestor raporturi, comitetul va hotărî alte măsuri feritoare de molipsire. Poroncile despre aceasta, întărite de Domn, se vor trimite la direcție spre a fi puse în lucrare.

Art. 180. — Comitetul carantinei va fi însărcinat a privighia starea sănătății și în lăuntru prințipatului. Drept aceea, Moldova se va împărți în privirea sănătății în cinci departamenturi și anume:

1) Departamentul Botoșanii cuprinde ținuturile Herța, Dorohoiu, Suceava, Botoșanii.

2) Departamentul Eșii, cuprinde ținuturile Eșii, Hârlău, Cărligătura, Vaslui.

3) Departamentul Romanului cuprinde ținuturile Niamțu, Romanul, Bacău;

4) Departamentul Bârladului cuprinde ținuturile Bârladu ²⁾, Tecuciu, Putna Fălciul.

5) Departamentul Gălații cuprinde ținutul Covurluiului.

Art. 181. — Fieștecare ispravnic este îndatorit a privighia în ținutul său starea sănătății și regulat a raportui comitetului de sănătate, urmând întru toate regulilor ce întru aceasta se vor așăza și privighind a lor păzire.

Art. 182. — Fieștecare ispravnic a ținuturilor cuprinsă în departamentul întâi se va adresui la vreo trebuință către doftorul de la Botoșani, ce este scaunul departamentului; pentru departamentul al doilea se vor adresui la Eși; pentru departamentul al triilea la Roman; pentru departamentul al patrilea la Bârlad; ce se atinge de ispravnicii departamentului al cincilea, ei se vor adresui la doftorul carantinei așăzată în acel ținut.

Art. 183. — Se va așăza un inspector de căpetenie pentru îmbe prințipatri. Domnii împreună cu ghe-neral-consulul Rosiei, vor face alegirea acestui ipochimen. Acest inspector va fi îndatorit:

a) De a cerceta regulat cordonul feritor sănătății spre a lua pe fața lo ului științele cele adevărate spre a le împărtași comitetului;

b) Inspectorul se va corespondui cu dregătorii carantinilor a staturilor în-

1) În mss. 4414 și 99 și Analele Parlamentare: „magazinuirea”, în mss. 349 și în ediția din 1937: „înmagazinuirea”.

2) În Analele Parlamentare: „Tutova” în loc de „Bârlad”.

vecinate, spre a pune la cale măsurile cuviincioase și va avea corespondențe cu malul drept al Dunării pentru averea științei de starea sănătății a locurilor așazate dincolo de Dunăre și a celor megieșite.

c) El va avea neîncetată privighiere asupra carantinilor, pentru că atât regulile ce s'au așazat, cât și rânduiala cea mai deplină, să fie cu scumpătate păzite. Asămine el va fi însărcinat de a privighea toate cele ce atârnă de starea sănătății din lăuntru, de a se corespondarisi pentru aceasta și de a propune comitetului toate măsurile ce va socoti trebuincioase.

Art. 184. — Toți dregătorii a carantinii și a barierilor se vor alege de către ministrul din Lăuntru și se vor întări de către Domn.

Nime nu se va putea scoate din slujbă, afară numai pentru oarecari cuvinte întemeete care s'ar adeveri în un jurnal iscălit de mădulările comitetului.

Art. 185. — Sămuirea casăi carantinii este supusă supt răspunderea ministrului din Lăuntru, carele va orânduie toate somile ce au a se plăti după cum s'au hotărît prin reglement. El va fi dator a arăta cuvintele tuturor cheltuelilor ecstraordinare, urmând atât pentru daturile cât și pentru luoaturile ce vor intra în casă, rânduiala ce acum se păzăște la visterie.

Art. 186. — Numirea doftorilor la carantină și la deosăbitele departamente de sănătate atârnă de comitetul, carile, atât pentru a lor numire cât și pentru scoatere, se vor povățui după cele ce s'au hotărît la art. 184, pentru cieleanți dregători ai carantinii. Protomedicul este îndatorit a privighia ca toți doftorii să împlinească cu amăruntul datoriile lor și ca să fie totdeauna îndestulați cu bune doftorii.

Art. 187. — Comitetul de sănătate va alcătui în limba moldovenească și în alte și va publicui fără întârziere regulile pentru numărul zililor carantinii ce vor fi datori a face călătorii și matorzii, chipul, curățirii vasălor și a măr-

furilor, înmagazinuirea acestor din urmă și măsurile feritoare ce au a se păzi pentru toate interesurile de negoț.

Art. 188. — Spre a înlesni alijverisul între sătenii Moldovii ¹⁾ și între lăcuiitorii de piste Dunăre, se vor așaza la amândoa barierele, în toate zilile ale săptămănei, târguri unde sătenii moldoveni vor putea vinde producturile lor. Pentru aceasta, alătura cu bariera, se vor face îngrădituri spre priimirea lăcuiitorilor din a dreapta Dunării. In acest chip, fără a trece vreodată cordo-nul carantinii, sătenii vor putea face alijverisul lor, fără a avea vreun amestic cu lăcuiitorii din malul drept al Dunării. Un număr hotărît de dregători vor privighea păzirea ²⁾ cu amăruntul a regulilor orânduie, precum și ca toți banii ce vor intra la acele târguri să treacă prin oțet și pentru ca nime să nu poată a se înfășoa înarmat.

Art. 189. — Toți dregătorii carantinii și a barierilor, până a nu intra în slujbă vor face giurământ de a păzi cu sfințenie legiurile feritoare sănătății. Spre a face aceste legiuri cunoscute, neapărat de trebuință este a se citi acest reglement în zilile de directorul hotărîte, în ființa direcției și a tuturor dregătorilor mari și mici ai carantinii, precum și reglementul de sănătate aice alăturat. Asămine fieștecare dată se va luo în scris a lor arătare de câte ponturi li s'au citit, pentru ca la întâmplare de neîmplinire să nu poată nime, pentru îndreptarea sa, pricinui neștiința acestor regule. Asămine se va urma pentru tarifa lucrurilor ce se aduc în țară.

Art. 190. — Jandarmii ce sânt la carantină vor fi supt poronca ofițărului celui mai vechi a cetii ce va fi așezată la Galați; iar vozarii ³⁾ vor fi supt ascultarea căpitanului schelei.

1) In manuscrisele nr. 349 și 4414: „sătenii moldoveni“.

2) In Analele Parlamentare: „păstrarea“, în loc de „păzirea“.

3) In Analele Parlamentare: „coșerii“ în loc de „vozarii“.

Art. 191. — Spre întâmpinarea cheltuielilor neapărate pentru ținerea carantinii și de două bariere cât și pentru leaful tuturor dregătorilor, s'au hotărât

pe an o sumă de o sută de mii lei din veniturile prințipatului Moldovei, după cum se arată la secția a doua, cap. al treilea.

SECȚIA III

Despre regulile păzitoare sănătății și de poliție pentru călători și mărfurile în carantină.

Art. 192. — La sosirea vreunui vas, comisariul carantinii, însoțit de doctorul, îl va cerceta. Patronul adevăratul căpitanul vasului va fi îndatorit a înfățișa hârtiile sale și de a face arătările cerute, despre care se va încheia jurnal. După aceste, dacă patronul sau unii din călători ar voi să intre în carantină sau să rămâie în vas spre a discărca marfa sau a încărca alta la bariera exportăției, atunci se vor păzi despre aceste măsurile de sănătate potrivite cu fieștecare din aceste două întâmplări. Ce se atinge de caicele ce ar veni din dreapta Dunării, aceste îndată după sosirea lor la carantină vor putea discărca mărfurile și a încărca altele, însă fără a avea vreun amestec cu lăcui-torii.

Art. 193. — Dacă după cercetarea făcută, s'ar arăta vre un prepus asupra vasului, atunci el va pune la carantină și până a nu avea vreo comunicație, se va supune la toate măsurile de curățire, iar întâmplându-se să nu voiască a face carantină, atunci slobod va fi de a purcede.

Art. 194. — Orice călător, sosind la carantină, este datoriu a înfățișa direcției pasaportul său și a face toate arătările cerute, despre care se va încheia un jurnal.

În urmă se va supune vizitații doctorului, după care aflându-se sănătos, se va face registru a tuturor lucrurilor, banilor, scrisorilor și altor hârtii ce se vor da la direcție, spre a lor curățire după regulile carantinii. Apoi el va spăla tot trupul său în o cămară hotărâtă pentru aceasta și înbrăcându-se

în straile curățite, va trece în lăcuința ce i se va însămna. Din acest minunt cel ce va fi sănătos, până la închierea de a patra zi, volnic va fi în curgerea zilei a cincea ¹⁾ de a lua toate lucrurile sale și de a eși din carantină.

Art. 195. — Întâmplându-se ca doctorul să descopere asupra vreunui din călători, simptome sau oarecari sămne de ciumă, atunci ciumașul, toți ai săi tovarăși și a lor lucruri se vor trimete în vasăle lor, spre a face acolo carantina orânduită, iar carantinile învecinate se vor înștiința de această întâmplare.

Art. 196. — Călătoriul este îndatorit a trimete mai întâi straiele sale, spre a fi după cuviință curățite și după ce însuș se va supune la toate formalitățile orânduite prin art. 194, se va înbrăca în straile curățite, va trece în lăcuința ce i se va orândui. Din acest minunt numai i se vor număra acele patru zile a carantinii.

Art. 197. — Dacă dincoace de Balcan s'ar ivi ciuma, atunci zilele carantinii se vor îndoi și în curgerea aceasta călătorii vor fi datori a se supune la regulile orânduite.

Art. 198. — Toți curierii, de orice nație ar fi, se vor supune la împlinirea legiuirilor carantinii; numai pacheturile sale, după ce se vor curăți bine, se vor putea da la alți curieri ce nu se află în carantină, spre a fi trimisă la adresa lor și aceasta după punerea la cale făcută cu consulii și agenții puterilor streine.

1) Ibidem: "a cere", în loc de "a cincea",

Curierii vor fi îndatoriți a fi față la curățirea pacheturilor, scrisorilor și banilor ce ar fi aducând.

Art. 199. — Orice persoană înarmată intrând în carantină cu scopos de a se înturna piste cordon ¹⁾, până a nu intra este îndatorită a lăsa mai întâi armile sale la direcție, care înscriind într'o condică înadins numile călătorului și însămnarea armilor, le va păstra, iar la înturnare neajignite le va da îndărăpt.

Art. 200. — Toți călătorii ce ar sosi în acea zi și tot din acel loc vor putea lăcuți împreună într'un apartament, dacă nu vor fi îndestule cămări spre a încăpea fieștecare în deosăbi, însă niciodată doi călători ce ar sosi în doă osăbite zile nu vor putea face carantină la un loc.

Art. 201. — Oricare călătoriu ²⁾ sau trecătoriu, de orice nație sau grad ar fi, este fără osăbire supus la cea cu amăruntul păzire reglementului carantinei și nu va putea în nici o întâmplare a trece cordonul, fără a avea o adevăriniță ce la eșirea sa din carantină i se va da de direcție și care va fi iscălită și de comandantul portului a străjii pământești. Această adevăriniță va arăta cum că au împlinit în carantină cele de legiuire orânduite.

Art. 202. — Mărfurile ce se aduc din Turchia, în privirea chipului curățirii lor, se împărțesc în patru clasuri, adică :

1.) Acele ce nu sânt supuse la nici o carantină, precum : untdelemn, măslin, icre, pește sărat și celelante. Toate aceste lucruri se pot descărca din vas și a se aduce în țară, după ce mai întâi se vor spăla vasele în care aceste feluri de lucruri se află ;

2.) Acele lucruri ce se pot curăți petrecându-le prin apă precum : alămăi, chitire, portocale și celelante sau acele ce se pot curăți după ce se vor desface și se vor arde învăliturile lor, sau după ce se vor uda cu apă cutiile și vasele în care se află, precum băcăliile, toate acele mărfuri nu sânt ³⁾ supuse la carantină ;

3.) Lucrurile ce trebuie a se dișchide și a se aerisi, precum : stofe, deosăbite feluri de țesături și alte lucruri de acest feliu, din minuntul începerii aerisirii, vor sta șasăsprăzece zile în carantină ;

4.) În urmă lucrurile a căror carantină se va prelungi până la patruzăci și două zile, precum : lâna, bumbacul, și celelante, teancurile și sacii acestor mărfuri se vor dispica ⁴⁾ spre a putea fi mai cu lesnire pătrunse de aer și se vor curăți după regulile carantinei ; iar aerisirea blănurilor va urma numai în curgere de doăzeci și patru de zile în rând.

Art. 203. — După împlinirea orânduelilor carantinei, directorul va da proprietarilor acestor mărfuri un bilet de slobodă trecire adevăritor curățirii lor.

SECȚIA IV

Despre călcările legiurilor carantinei și pedeapsa lor.

Art. 204. — Acei ce vor călca legiurile carantinei se vor pedepsi în chipul următor :

1) În Analele Parlamentare : «*peste curând*» în loc de «*piste cordon*».

2) În manuscri ele nr. 909, 4414 și în Analele Parlamentare : «*lăcuitor*» în loc de «*călătoriu*», cum am transcris după mss. 99, 349 și edițiile tipărite din 1837 și 1846.

1. Acel ce va călca ⁵⁾ piste hotarale Moldovei, fără a face carantină, va fi,

3) În Analele Parlamentare : «*sunt supuse*» în loc de «*nu sânt supuse*».

4) Ibidem «*deschide*» în loc de «*despica*».

5) Comisia din 1835 înlocuște «*Acel ce va călca*» cu «*pământeni cari vor călca*», și se adaugă la sfârșit : «*iară ceelanți vor fi giudecași de către a lor competentă dregătorie*».

după ce o va împlini, triimes pe viață la ocnă.

2. Dacă cineva ar aduce în Moldova mărfuri pe ascuns sau alte lucruri, atun-ce îndoită vină de controbant și de călcarea cordonului se va pedepsi prin confiscăția lucrurilor prinsă, iar călcătorul cordonului va fi osândit la ocnă pe viață.

3. Acela ce va ascunde vreun lucru și se va dovedi în cursul facerii carantini, se va supune la o nouă carantină. socotită din zioa când se va dovedi în această călcare.

4. Acei ce s'ar atinge de o persoană sau de un lucru aflători în carantină, precum și lucrurile atinse de un călător ce ar intra în carantină, asăminea să vor supune ¹⁾ la o nouă carantină;

5. Întâmplându-se ca neștine să ispi-țească a călca legiuirile carantini sau cordonul și carile după poftorita amelitate ²⁾ de către jandarm nu s'ar trage îndărăpt, atunce jandarmul va fi înpu-ternicit a înpuşca pe acest călător.

Art. 205. — Călcările legiuirilor carantini făcute de către dregătorii ei sânt de doâ feluri :

1. Cele întâi făcute cu înadins și cu scopos a vreunui interes ;

2. Iar cele de al doile care urmează din lenevire.

1) Cuvintele «să vor supune» lipsesc din manuscrisele 909, 4414 și din acela utilizate în Analele Parlamentare.

2) În mss. 4414 «amelințare», în mss. utilizat de *Analele Parlamentare* și în edițiile tipărite: «amenințare».

Art. 206. — Sânt socotiți vinovați a felului întâi :

a) Dregătorul carantini ce ar lăsa să treacă un călător sau mărfuri, fără a-l supune la regulile carantini orânduite.

b) Jandarmul sau pichetul străjii pă-mântești, carile, după ce va opri pe un călător ce s'ar ispiți a trece pe furis cordonul, l-ar lăsa să treacă înnainte fără a-l trimite la cea mai aproape cantoră a carantini.

Art. 207. — Sânt socotiți vinovați de feliul al doile :

a) Slujitorii carantini cari ar lăsa să treacă marfa și după împlinirea zililor rânduite carantini, însă carele necură-țindu-se îndestul, ar pricinui vreo întâmplare de molipsire.

b) Jandarmul sau pichetul carele ar lăsa vreun punct slobod pe unde să se poată comunicarisii.

Art. 208. — Călcătorii feliului întâi se vor pedepsi de moarte.

Art. 209. — Dregătorii cei mari ce s'ar fi dovedit de vinovați în călcarea feliului al doile se vor scoate din slujbă și se va declarui nevrednici de a mai intra în dregătorii.

Dregătorii mai mici se vor pedepsi trupește.

Art. 210. — Pentru orice nedreptate ce ar urma din partea dregătorilor carantini sau a slujbașului cordonului, vor fi scoși din slujbă și îndatorii a plăti părții îinstrămbătățite îndoitul pagubii ce ar fi suferit.

TABLA A

Statul apropietoriu a dregătorilor comitetului sănătății din Eși,
a carantinii dila Țiglina și amânduror barierilor.

LEFILE DREGĂTORILOR COMITETULUI DIN EȘI	No. persanilor	LEAFA IN LEI			Peste tot pe an
		Pe lună fieșterăre	Pe lună persona- lului	Pe an persona- lului	
Inspectorul de căpitanie	1	1.102	1.102	13.224	21.204
Secretariul împlinind și slujba de casieriu	1	300	300	3.600	
Scriitorii	2	120	240	2.880	
Cheltuiala canțalerii și plata unui păzitor	—	—	125	1.500	
<i>De la carantina Țiglina.</i>					
Director	1	500	500	6.000	78.796
Viț-director	1	300	300	3.600	
Doftorul ce este îndatorit a ține și spîțerie	1	500	500	6.000	
Moașa	1	150	150	1.800	
Scriitorii	2	100	200	2.400	
Comisarii	3	200	600	7.200	
Slujitorii	6	60	360	4.320	
Cheltuiala canțalerii	—	—	100	1.200	
Slujbașii pe la magazii	8	50	400	4.800	
Tulumbașii pentru tulumbe	2	50	100	1.200	
Pentru încălzit și materiile de afumat	—	—	300	3.600	
Comisariul la bariera ecsportații	1	200	200	2.400	
Scriitorul	1	75	75	900	
Privighitorii la primirea mărfurilor ce ese prin această barieră	4	125	500	6.000	
Comisariul la bariera ecsportații lângă Galați	1	200	200	2.400	
Scriitorul	1	75	75	900	
Privighetoriul târguirei	1	125	125	1.500	
Privighetorii barierei	2	60	120	1.440	
Căpitanul	1	200	200	2.440	
Vozarii	20	65	1.300	15.600	
Pentru doâ mari și șasă mici caice	—	—	—	3.136	
					78.796
					100.000

Regulile lămuritoare măsurilor ce au a se lua pentru carantină.

SECȚIA I

Despre priimirea vasălor sosite la șchela carantinei.

Art. I. — Nici un vas sosind, nu trebuie să se apropie de șchelă și mai vartos nicum să între fără știrea postului de Dunăre sau a postului înaintit a carantinei, carele trebuie să fie la depărtare cuviincioasă de la zidirile carantinei. Indată ce un vas se va apropie de bariera despre Dunăre, căpitanul va intra într'un caic și va merge spre a sa întâmpinare și fără a se atinge va întreba de numile vasului și a patronului (căpitanul său), de locul venirii sale și de are încărcătură sau ba, de sânt oamenii sănătoși, de nu a murit cineva în cursul călătoriei, de nu s'au abătut undeva și anume în ce loc și viind dintr'un loc cu prepus, de au împlinit curățirile carantinei și a-nume în care carantină.

Potrivit cu răspunsurile pe aceste întrebări, căpitanul va însămnă locul unde vasul poate fără primejdie să a-runce anghira.

Art. II. — Tot atunce căpitanul dă patronului vasului cu feririle cuviincioase, o hârtie scrisă sau tipărită într'o limbă cunoscută patronului spre a-i fi de instrucție, coprinzătoare de toate regulile ce fieșicine este dator a le păzi, în cursul facerii carantinei. Patronul trebuie îndată să citească acele instrucții la toții călătorii și matrozii adunați.

Art. III. — În întâmplări obicinuite adecă când toți cei aflători în vas se

află sănătoși și când în cursul călătorie nu s'au întâmplat vreo moarte, atunce căpitanul poroncește patronului, călătorilor și matrozilor de a lua toate a lor pasaporturi ¹⁾, scrisori și hârtii și de a merge în caic până la carantină, spre a se supune întrebărilor și vizitații cuviincioase, privighiind însă să nu aibă vreo comunicațiune cu nime. Dacă toți acei din vas n'ar putea deodată a merge la carantină, atunce se va duce dintâi o giământate și înturnându-se aceea la vas, altă giământate a călătorilor va merge la carantină.

Întâmplându-se să fi fost morți pe acel vas sau bolnavi, atunce căpitanul spre înmulțirea măsurilor feritoare, va porunci patronului de a se înfățașa întâi singur, fără călători și fără oamenii vasului.

Art. IV. — Dacă se va adeveri că vasul ar fi venit de la un loc molipsit sau că ar fi trecut pe la un așa loc, sau, în sfârșit, dacă ciurma s'ar desco-peri asupra unuia din aceia ce intră în carantină, atunce fără cea mai mică întârziere, ciușașul, sub pază, se va trimite la spitalul ciușașilor, iară pentru celelalte persoane ce ar fi cu dânsul precum și despre aceia ce se atinge de vasul în carele să află bolnavul, li

¹⁾ În *Analele Parlamentare*: „pe la porturi“ în loc de: „pasaporturi“.

se va hotărî termenul cel mai puțin de 14 zile, după cuviincioasele curățiri ce se vor face cu vasul

Art. V. — După venirea călătorilor la casa carantinei, li se vor lua la toți pasaporturile, documenturile, facturile, scrisorile și celelalte ce vor fi având. Cu toate aceste lucruri se va urma întocmai ca la carantina unui liman. Oamenii aceștia sânt supuși vizitarii și se vor întreba supt giură-mânt despre starea sănătății a locurilor de la care vin ei sau pe unde au trecut. Asămine de nu au avut niscaiva bolnavi sau morți în cursul călătorii lor.

Art. VI. Dacă în vasul sosit s'ar găsi un bolnav sau dacă cineva s'ar bolnăvi de lingoare sau de alte friguri lipicioase, înainte sau după începerea termenului carantinei, atunci un asămine bolnav, fără cea mai mică întârziere se va deosăbi și se va duce la spital, în cvartalul călătorilor. Dar oamenii ce se află pe acest vas și cari fac acum carantină, vor începe din nou termenul întreg a carantinei, numărându-se din zioa în care un asămine bolnav s'ar fi dispărțit de la dânșii.

Art. VII. Dacă boala lipicioasă s'ar ivi în vreo cămară a celor ce se află în carantină, atunci ciumașul fără cea mai mică întârziere, dispărțindu-se de la alții, se va duce la spital, iar toți acei ce rămân în arătata dispărțitură, precum și păzitorii ce s'ar fi aflând, își vor spăla adesăori mâinile cu amestecătura himicească numită gaz acru muriatic super-ocsighinat.

Cămările se vor afuma în toate zilele în chipul următoriu :

Amestecând într'un vas de sticlă puțină magnezie cu sare obicinuită și după ce amestecătura aceasta se va topi în apă, se cuvine încă a adăugi, din vreme în vreme, o linguriță de acrimie de pucioasă și de a purta această amestecătură prin cămară până se va umplea de gaz (aburi), într'atâta încât să se simțască mirosul său, însă fără a supăra răsuffatul.

Toate straile și lucrurile lor de zilnică întrebuințare trebuiesc schimbate

și curățite după felii lor sau prin gaz acru muriatic ocsighinat sau prin gaz de pucioasă sau în urmă prin aerisire și spălare, iar din zioa aceștia schimbări de stare, li se va număra termenul de 14 zile. Doftorul, cercetându-i de trii ori pe zi, le va face întrebare în ființa directorului carantinei, despre starea sănătății lor și ei nicicum nu se vor lăsa la vorbitoare (locul întâlnirii și vorbirii cu străinii), nici voia ce este altora dată de a vorbi cu aceștia, nu li se va îngădui. Cele ale mâncării li se vor împărți în ființa directorului carantinei cu toate ferele putincioase.

Art. VIII. — Afară de acele strae, care vor fi mai întâi curățite în cursul vizitației, se vor lua călătorilor toate lucrurile de zilnică lor întrebuințare, precum : straile, armile de foc, asămine și toate lucrurile supuse molipsirii. Spre luarea acestor lucruri de la călători, se vor întrebuința oameni înadins, cari pentru aceasta n'ar avea nici o comunicație cu orice altă persoană.

Art. IX. — Straile, lucrurile călătorilor și orice alte molipsirii supuse, după ce li se vor lua, se vor duce la cvartalul unde se fac curățirile, iară comisariul prin mijlocirea directorului de carantină, va da proprietariului acestor lucruri adeverință de primire. Armile de foc și cele de alt feliu, iarba de pușcă și celelalte se vor păzi în deosăbi, straile lor și a lor lucruri se vor curăți sau prin gazul acrimii muriatice, ori superocsighinate sau prin afumările cu pucioasă sau prin aerisire după felii și însușimea lucrurilor.

Art. X. — Volnici sânt acei din vas, aflători în carantină, deși nu doresc a fi curățiți, de a încărcă marfă la bariera ecsportației, ce este pentru aceasta hotărîtă, afară numai când s'ar ivi molipsire pe un asămine vas. În această întâmplare nu este ertat vasului, de a încărcă la bariera ecsportației, până a nu fi mai întâi curățit. Un dregător înadins al carantinei va privighea ca vasul necurățit să încarce producturile fără amestic cu alte persoane sau vase și mai ales să nu poată nicăierea nimică discărca.

Art. XI — După a lor curățire, mărfurile din nou se vor pune în teancuri și se vor învăli. Persoanele ce le vor curăți se vor supune vizitații doftorului și împlinindu-se cu amăruntul toate orânduețile curățirii, adevărta comisarului asupra acestor mărfuri se va înfătoșa direcții.

Art. XII. — Direcția carantinelor va hotărî, de nu va fi vreo piedică, slobozirea mărfurilor. Atuncea mărfurile se vor însămna cu o înadins pecetie a carantini, precum țăsături și alte stufe în bucăți, bumbacul, lâna și alte asămene mărfuri aduse în teancuri. Proprietarii vor primi bileturile și vor înturna adevărta ce li s'au dat, iscăind în dosul lor primirea acestor mărfuri. Direcția carantini până a nu slobozi eșirea acestor mărfuri, precum și acelea ce nu sânt supuse molipsirii va trimite la cantora ¹⁾ vămii, însămnare și foaia lor

cu amăruntul acelor lucruri, iară vama este datoare a adeveri și a privighea de a nu lăsa nimică să treacă fără știrea ei.

Dacă proprietariul mărfurilor sau vechilul său, în cursul de trii zile după deplina curățire a mărfurilor, nu se va înfătoșa spre a le rădica, atuncea ele se vor escpedui la vamă cu cheltuiala proprietariului.

Art. XIII. — Acel ce, aflându-se în carantină asupra unui vas sau în casa carantini, s'ar atinge cu scpos înadins de o persoană sau de un orice lucru, carile n'ar fi supt carantină sau a căruia zile de carantină sânt deosebite cu ale sale, acesta după hotărirea comitetului se va supune la o pedeapsă, sau va plăti cheltuelile pricinuite la acei cari în urma aceștii atingeri, vor fi datori a se mai supune la alt termin de contumație întocmai cu ale călcătoriului.

SECȚIA II

Despre carantina pentru mărfuri și împărțirea mărfurilor.

Art. XIV. — În privirea chipului curățirii, toate mărfurile supuse molipsirii, să împărțesc în patru clasuri :

1. Acele ce se curăță prin chipul gazului acru muriatic superocsighenat sânt : bumbacul, inul, cânepa, lâna, mătasa crudă și toate stofele nevăpsite, precum : pânza, schimburi, postav alb, ață și altele asămene Așjderea puful, penile nevăpsite, părul, pae, trestii și toate a lor manufăpturi nevăpsite, scoarță de dop, dopurile nouă, hârtia albă, burete de Grecia, blane ușoare și mari, rogojine de papură și de teiu, păr de porc și perii nevăpsite.

2. Lucrurile ce se curăță prin afumatul de pucioasă, precum toate stofile văpsite, a căroro flori sânt delicate precum : postavuri groase, covoară, stufe de bumbac și blănării, cărți și pergamenturi.

3. Lucrurile ce pot fi curățite prin singură aerisire, precum :

a) Galoane adecă șireturi de aur, de argint, rățele și alte asămenea ;

b) Catifele, stufe delicate de mătasa, de bumbac și de lâna ;

c) Cadre zugrăvite pe pânză și stampe ;

d) Rădăcina numită radices diptami, hemeiu, tabac în frunză și coajă de tot felul ;

e) Pene văpsite.

4. Lucrurile ce se curățăsc în apă precum :

a) Pânză suptire și groase ce se înlântă în apă și se aerisăsc.

b) Cadre zugrăvite pe lemn cu oloiu se spală cu apă cu un burete ;

c) Perii și feliurite lucruri de lemn se înlântă în apă și se spală cu luare aminte a nu fi stricate de apă. Pentru aceasta, lucrurile de lemn ²⁾ fiind de

1) În *Analele Parlamentare*, l. p. 174 : „carantina“ în loc de „cantora“.

2) Numai în *Analele Parlamentare* : „lucrurile cu lac“ în loc de „lucrurile de lemn“.

preț, se vor spăla cu un burete. Se cuvine a se îngriji să nu rămâe nimică între închieturile sau adâncurile lor, fără a fi curățite:

d) Lumânările de său și de ceară vor rămâne înplântate în apă în curs de patru zăci și opt ceasuri supt pri-

vigherea păzitoriului carantini. Pe lângă aceste să se aprindă mucul lor și să ardă ceva din ceară sau său, iară dacă proprietariul nu ar voi să le curățască în acest chip, atunce ele vor rămâne în carantină pe vadeaoa orânduită.

CAP. VII

Reglementul jandarmerii.

TABLA MATERIILOR

TITLUL I

GHEGENERALNICE PUNERI LA CALE PENTRU ALCĂTUIREA MILIȚII ADICĂ :

- 1-a secție. Temeiurile alcătuirii.
- 2-a secție. Înrolația de bună voe.
- 3-a secție. Ținerea ei și privileghiurile.
- 4-a secție : Ghegeneralnice datorii a miliții, însușirile șefului ei și dizlocația.
- 5-a secție : Administrația miliții.
- 6-a secție : Înbrăcămintea și înarmarea.
- 7-a secție : Sama cheltuelilor.
- 8-a secție : Drepturile rangurilor militărești.

TITLUL II.

INVĂȚĂTURA CĂLĂREȚULUI ȘI A PEDESTRULUI. SLUJBA DE GARNI- ZON ȘI DE AVANPOST, INSĂ :

- 1-ia secție : Școala înrolaților adică a scrișilor ;
- 2-a secție : Exerțiția companiei.
- 3-a secție : Exerțiția escadronului.
- 4-a secție : Exerțiția batalionului.
- 5-a secție ; Slujba de garnizon și de avanpost.

TITLUL III.

REGULE DE ADMINISTRAȚIE.

- 1-a secție : Prerogativele, drepturile șefului miliții. — Dispre chipul administrații. Statul maior.—Datoriile colonelilor i altor ofițeri și a rangurilor următoare. — Despre administrația reghimentului ;
- 2-a secție : Reglementul comisariatului.—Dispre înbrăcare, gătirea, înarmarea și leafa.
- 3-a secție : Administrația proviantului și a furajului.
- 4-a secție : Administrația sănătății. Rânduiala și ținerea spitalurilor.

TITLUL IV ¹⁾.

CONDICĂ MILITĂREASCĂ INSĂ :

- 1-a secție : Vinovățiile care atârnă de giudecata sfaturilor oștinești.—Alcătuirea acestor tribunaluri și urmarea o-rânduiei giudecătorești.
- 2-a secție : Pedepsile.

1) «Notă bene : — Insemnare. — Aceste trii după urmă titluri alcătuiesc o deosăbită condică întărită de Domnu, înputernicitul prezident și pusă în lucrare de către comitetul însărcinat de organizația jandarmerii», (Nota originală din 1831).

TITLUL I.

SECȚIA I.

Temeiurile organizației miliției.

Art. 211. — În privirea articolului al 5-le al tratatului de pace de la Adrianopoli care încheazășluește Ocârmuirii Moldovii, sloboda direcție a pricinilor din lăuntru, s'au făcut neapărat de trebuință: întâi, pentru paza mărginii întru cele ce privesc la negoț și carantini; al doilea, pentru paza bunei orândueli și a liniștii publice din lăuntru, a alcătui o strajă organizată pe temeieri statornice și asupra căriea Ocârmuirea să poată răzâma a sa credință.

Art. 212. — Drept aceea, miliția națională, organizată numai pentru paza mărginilor țării și pentru slujba din lăuntru, s'au așăzat în prințipatul Moldovei în chipul următor:

Art. 213. — Domnul este Innaltul șef al miliției prințipatului Moldovei.

Art. 214. — Această miliție este comanduită de către hatmanul, dinpreună cu un stat-maior, precum este însămnat la tabla No. 1 și se alcătuește de pedestrime și călărime, într'un reghiment.

Art. 215. — Acest reghiment se împarte în două părți: întâiul batalion de pedestrime și întâiul escadron de călărime, al doilea batalion și al doilea escadron.

Art. 216. — Fieștecare din aceste două părți este comenduită de un ofițer a rangurilor de sus, care are putere și driturile unui comandant de reghiment, având însă leafa rangului său.

Acești ofițeri se vor adresui întru toate cătră hatman.

Art. 217. — Fieștecare batalion este comenduit de un maior și fieșicare escadron de un căpitan.

Art. 218. — Batalionul se alcătuește din patru companii; compania din două pelotonuri și pelotonul din șasă secții. (Vezi litera A).

Art. 219. — Escadronul se alcătuește

de patru pelotonuri și pelotonul de patru secții (Vezi litera B).

Art. 220. — În fieștecare batalion sânt:

Maior	1
Căpitani	4
Leitinanți	8
Stegari	8
Cadeți	16
Suptofițeri	48
Doboșări	8
Jandarmi	480
Doftor	1
Jandarmi neînarmați	12
Peste tot	586

În fieștecare escadron sânt:

Căpitan	1
Leitinanți	2
Stegari	4
Cadeți	4
Suptofițeri	14
Trâmbițari	2
Jandarmi	160
Jandarmi neînarmați	3
Total	190

Iar reghimentul împreună cu doi coloneli și toate rangurile 1554

Către acesta comandantul miliției este 1
Ofițerul maior de slujba 1
Adiotanți maiori 2
Scriitori 6

Peste tot 1564

Art. 221. — Alcătuirea cu amăruntul a reghimentului este însămnată în tabla supt No. 2.

Art. 222. — Dacă mai în urmă împregiurările ar cere înmulțirea acestei miliției, atunce fără a adăogi numărul batalioanelor și escadroanelor se va adăogi câte un șir la fieștecare secție.

Această adăogire către 96 secții a pedestrării ar da un adaos de 192 oameni, iară la 32 secții de călărime un adaos de 64. Iar dacă mai în urmă numărul adăogit al miliții n'ar fi încă

destul, atunce în loc de un șir de secții se vor adăogi două, care vor da 512 oameni și așa mai departe, păzind însă deapaurarea numărul de acum a ofițerilor și suptofițerilor.

SECȚIA II

Inrolația de bună voe.

Art. 223. — Miliția se va forma-risi prin inrolația de bună voe.

Art. 224. — Toate treptele birnicilor, afară de țigani ¹⁾ pot fi părtașe în inrolația de bună voe, până la împlinirea numărului hotărît.

Art. 225. — Această inrolație se va face cu știrea ministrului din Lăuntru prin ofițerii miliției și cu înpreună lucrarea ispravnicilor, care vor privighea a nu se înrola mai mult decât un om din aceiași casă.

Art. 226. — După ce toată miliția se va îndeplini, atunce toți slujitorii se vor desființa și vor fi în rânduiala birnicilor.

Art. 227. — Numai cei dî la 20 până la 30 ani vor fi priimiți în slujbă.

Art. 228. — Pămăntenii numai care vor avea ori părinți ori familie sau avere nemișcătoare se vor priimi în slujbă.

Art. 229. — Vremea slujbii va fi de șasă ani.

Art. 230. — Numărul acestei miliții cerând trebuința de a se ține deapaurarea deplin, la fieștecare patru sau șasă luni, se vor îndeplini jandarmii cei morți prin alții de bună voe, pre care amândoi colonelii se vor îngriji de a-i aduna (art. 225). În orice vreme completul miliției atârnă de la înadînsa îngrijire a hatmanului, pentru a căruie în-tregime el este răspunzătoriu.

Art. 231. — Numărul aceștii miliții, cerând trebuința a fi pururea deplin și vremea slujbii hotărîtă fiind de șasă ani, pentru ca să fie nelipsit oareșicare

număr de vechi jandarmi spre învățătura celor noi, a triea parte din toate rangurile de gios se va slobozi la împlinirea acelor întâi trii ani de slujbă Slobozindu-se deapaurarea pe acei ma puținii vrednici, iar în locul lor se vor așeza îndată acei din nou înrolați.

Slobozirea pe al cincilea și al șasă-lea an va urma asămînea de câte o a triia parte după împlinirea acelor întâi șasă ani, la începutul anului întâi a slujbii a doua inrolații, slobozirea se va face la o a șasa parte din numărul miliției, asămînea urmîndu-se pentru toți anii vitori. În acest chip cea mai mare parte a jandarmilor va fi bine deprinsă.

Oameni

Art. 232. — Peste tot trebuiesc 1466
Deci pentru acei dintâi șasă
ani, de la una Ghenarii 1833. . . 488
Di la una Ghenarii 1834 . . . 488
Di la una Ghenarii 1832 . . . 488

Pentru cel al doilea șasă ani :

Di la una Ghenarie 1836 . . . 244
Di la una Ghenarie 1837 . . . 244
Di la una Ghenarie 1838 . . . 244
Di la una Ghenarie 1839 . . . 244
Di la una Ghenarie 1840 . . . 244
Di la una Ghenarie 1841 . . . 244

În cursul acestor două termine de șasă ani, vremea slujbii va fi de la trii până la cinci ani, afară de cele două din urmă șasă părți, care vor sluji șasă ani.

Art. 233. — Către sfârșitul fieștecărui termin hotărît pentru o noă inrolație, colonelii vor supune hatmanului lămurită foae de numărul jandar-

1) În Analele Parlamentare «neguțători» în loc de «țigani».

milor cari ar dori să mai slujască și după împlinirea termenului orânduit și de numărul celor de bună voce, cari s'ar înfățișa, iar hatmanul, din partea sa,

este dator a aduce acestea la știința Domnului în vremea cuvîncioasă și ca numărul celor înrolați să nu poată trece peste completul miliției.

SECȚIA III.

Despre privilegiile și ținerea miliții.

Pentru rangurile de gios.

Art. 234. — Părintele, maica jandarmului sau însuș a sa familie, de este căsătorit, sînt în cursul slujbii sale scutiți de orice dare în puterea unei patente protocolite de ministrul din Lăuntru și pecetluită cu pecetia Domnului. Atunci când jandarmul nu ar avea a sa familie, volnic va fi a-și alege pentru scutire o altă familie streină. Cu toate acestea nu se va putea scuti mai mult de o singură familie pentru fieștecare înrolat.

Art. 235. — Dacă din cei înrolați s'ar afla cu bunăvoință a urma slujba lor în curs de trei ori șase ani, atunci atât jandarmul cât și a sa familie, de va fi căsătorit sau de s'ar căsători după tragirea sa din slujbă, va fi în cursul vieții sale scutit de toată darea, în puterea unei patente dată după susarătatele forme.

Pe lângă acestea, el va drit a purta uniforma ca un veteran, însă fără arme, fără chivără și fără pălașcă. Jandarmii care se vor însămna prin slujbile lor se vor înainti la rangul de capral și de suptofișter, întîmplându-se asămînea locuri vacante, adică necuprinse.

Art. 236. — Toate rangurile de gios au drit a fi întocmai înbrăcate și înarmate, după formile ce sînt hotărîte la tabla No. 3.

Această înbrăcăminte, după termenul însămnat pentru slujbă va fi însuș a lor, numai armile și caii vor rămîne la reghiment.

Art. 237. — Plata rangurilor de gios au drit de a avea leafă și banii pentru hrană (Vezi tabla No. 1 și 2).

Art. 238. — Furajul și potcovitul ca-

lului sînt hotărîte câte 123 lei pe an, iar la întîmplare de suirea prețului, hatmanul va putea cere de la Domnul adaogirea aceștii some, supuindu-i întru aceasta cuvinte lămurite și întemeiete și Domnul va slobozi adaogirea cerută, după puterea ce-i este dată prin reglementul Finanților.

Art. 239. — Drepturile și privilegiile hărăzite rangurilor de gios se vor însămna în foaea înrolării, ce se va da fieștecăruie la intrarea sa în slujbă și care va fi potrivită alăturatii forme No. 6.

Despre ofițerii rangurilor de sus și a celor de gios.

Art. 240. — La începutul formarisirii jandarmeriei, boerilor și fiilor lor priimiți în slujbă li se vor da deosăbite comande, potrivite cu rangurile ce vor avea, precum este hotărît printr'acest reglement, titlul întâi, secția VIII, în care se află arătate drepturile și însușirile rangurilor militarești la eșirea din slujbă sau la trecirea în aceea politicească.

Art. 241. — După deplina formarisire a miliției, boerii de orice rang ar fi și fiii boerilor vor intra în slujbă ca niște cadeți și nu vor putea sluji într'acest rang mai pușin de un an. După închieria acestui termen, ei vor putea fi înaintiți, după rîndul învechimei, la cel întâi grad vacant de ofișter. Însă întîmplându-se ca cel mai vechiu din cadeți să nu aibă cunoștințele trebuincioase, atunci cadetul după el următoriu se va înainti și așa mai departe.

Art. 242. — După desăvârșita formarisire va urma înaintirea ofișteri-

lor de gios și a ofițerilor mai de sus, după rândul vechimii.

Art. 243.—Numărul cadeților nu este m:ărginit, însă de lefe și de ținere se vor în-

părtăși numai acei trebuincioși la complet.

Art. 244.—Lefile și furajul pentru cai sânt hotărîte la tabla No. 1 și 2, pentru ofițerii rangurilor mai mari și mai mici.

SECȚIA IV.

Datoriile generalnice a miliției și însușirile șefului ei.

Dislocația.

Art. 245. — Paza marginilor, a carantinii, a vămilor și a cordonului pentru ferirea de boală, slujba din lăuntru a poliției orașilor și a ținuturilor sânt de datoria miliției.

Art. 246. — Hatmanul ca un șef al miliției este însărcinat a pune în locul polcovnicilor și căpitanilor cari s'au desființat, cete de miliție națională. Drept aceia, după regulile orânduite (art. 252), el va întâmpina deosăbitele ramuri ale slujbii, arătate în articolele de mai sus. Pe lângă aceste, hatmanul va fi dator a da trebuincioasăle instrucții la ofițeri și la cealanți comandanți de cete, spre a putea ei privighea cu scumpătate siguranța ocoalilor lor, întemeiași pe înpărțirea ținuturilor și de a sprijini cu a lor putere dregătoriile locului în fieștecare întâmplare, când vor fi după legiuire cerșuți.

Hatmanul va fi răspunzător de paza disțiplinei și de ținerea orânduelii în corposul miliției naționale.

Art. 247. — Colonelii sunt îndatoriți, la sfârșitul fieștecăriia trimenii, a cerceta ceata ce este supusă și a adiveri atât darea lucrurilor cât și regulata plată a lefilor ofițerilor și jandarmilor, iar la întâmplare de lenevire întru aceasta din partea colonelilor, deopotrivă vor fi răspunzători ca și aceia ce vor fi făcut acest feliu de catahrisuri.

Asămine ei vor fi răspunzători pentru paza disțiplinei și ținerea orânduelii în ramul ce le este încredințat, împreună cu șefii a deosăbitelor cete, precum este hotărît în titlul întâi și al doile ¹⁾ a reglementului milităresc.

Art. 248. — Hatmanul, ca un comandant de toată puterea armată a pământului, este datoriu a fi pururea gata de a goni și de a prinde pe făcătorii de rău și pe tulburători pretutindinea unde s'ar ivi.

Art. 249. — Hatmanul, neputând în urmarea art. 246, a avea în viitorime nici un feliu de îndatorire giudecătorească, afară numai de cele ce se ating de disțiplina militărescă, va fi datoriu, îndată ce se vor prinde făcătorii de rele, a-i da la dregătoriile cuviincioase.

Art. 250. — La orice întâmplare însămnată de măsuri înfrânătoare, hatmanul este datoriu a se înțelege mai innainte cu ministru din Lăuntru, după care hatmanul va da poroncile sale către cine se cuvine. Asămine, afară de întâmplări de hoție, fieștecare comandant a cetei sau ofițerul orânduit, de orice rang ar fi, sânt datori a se înțelege cu dregătoria politicească a locului.

Orice măsură de sine volnicită din partea șefului miliției naționale sau din partea supușilor săi va fi socotit sâlnicie.

Art. 251. — Jandarmii dați spre agiutoriu giudecătoriei politic ști în urmarea unei legiuite ²⁾ cereri ce s'ar face, nu vor înplini altă poruncă de cât numai aceia ce li se va da de către ofițerii lor și nu vor putea fi întrebuințați la alta de cât numai la aceea ce atârnă de slujba lor.

Art. 252. — Miliția se va înpărți

²⁾ În *Analele Parlamentare* și în mss. 909 și 4414: „nelegiuite“ în loc de „unsi legiuite“, cum am transcris din manuscri-ul nr. 349, în conformitate și cu art. 245 din redactarea comisie din 1835, manuscri-sul 99.

¹⁾ În mss. 348: „titlul al III și al IV“.

prin orașe și prin ținuturi în chipul următoriu :

1-*iu* batalion — 1-*iu* escadron în Eși, Galați și în ținuturile Prutului ;

2-*lea* batalion — al 2-*lea* escadron pe marginea Austriei și în ținuturile din lăuntru.

Art. 253. — Lămuritele reguli dispune dislocație sau împărțirea jandarmilor să cuprind în alăturata foaie supt litera B.

Art. 254. — Batalioanele și escadroanele orânduite asupra cordonului de ferire a boalei, se vor muta pe fieștecare an, după orânduelile hatmanului, cu luare aminte însă, ca fieștecare batalion și escadron să rămăne pe rând în garnizon la Eși, spre a nu fi prea înprăștieși și prin aceasta să nu se adaogă greutatea învățării ei.

Art. 255. — Hatmanul, după înpregiurări și după luările aminte ce va face la fața locului, va putea înpuțina sau spori după trebuință numărul jandarmilor orânduiți pe la deosăbitele locuri a prințipatului.

Art. 256. — La împărțirea miliției prin orașe și ținuturi se vor păzi cu toată scumpătatea regulile orânduite pentru a sa organizație. Fieștecare ceață urmează a avea un șef pentru ține-

rea distiplinei și privigherea părții iconomicești.

Art. 257. — Când dintr'o companie se vor da cete, atunce căpitanul va rămănea cu acel întâi peloton și împreună cu dânsul acel mai tânăr leitinant, serjantul major și serjantul furieriu. Al doilea peloton rămăne supt comănduirea celui mai vechi leitinant al companiei și împreună cu dânsul, se află stegariul ; atunci supt ofițeriu pelotonului împlinește datoriile serjantului major, iar unul din supt ofițeri este în locul serjantului furieriu.

Art. 258. — Dacă doă secții se vor despărți de la o companie, atunce supt ofițeriu le va comendui ; unul din caporali va împlini datoria de serjant major, iar altul de serjant furieriu.

Secțiile dîzbinate vor fi orânduite de caporal și acel vechiu jandarm va împlini slujba de serjant furieriu. Asămine rânduială se va păzi și pentru călărime.

Art. 259. — Intâmplându-se să fie pedestrimă și călărime la un loc, cel mai sus la rang din ofițerii acestor doă trupe va comendui pe una și pe alta, intru cele privitoare la măsurile ce au a urma.

SECȚIA V

Administrația miliției.

Art. 260. — Miliția se ocărmuește după reglementul milităresc, carile se înparte în patru titluri, însămnate în tabla materiilor al acestui al șaptelea cap. :

Titlu 1-*iu* ; despre gheeneralnice puneri la cale pentru formarisirea miliției ;

Titlu 2-*lea* ; despre învățatura pedestrului și a călărețului ; slujba garnizonului și a avanpostului ;

Titlu 3-*lea* ; Regulile pentru administrația miliției ;

Titlu 4-*lea* ; Condica giudecătorească și a distiplinei.

Art. 261. — Despre învățarea militărescă. Jandarmii au a se învăța

după reglementul milităresc, titlu II carile coprinde :

1-*a* secție ; Despre mișcările militărești intru purtarea puștei ;

2-*a* secție ; Despre încărcarea puștei și chitirea la țintă ;

3-*a* secție ; Despre alcătuirea secțiilor, a îngiumătățirii pelotoanelor precum și a pelotoanelor i altora ;

4-*a* secție ; Despre alcătuirea frontului, a coloanelor, a carelilor și a deosăbitelor mișcări a lor.

5-*a* secție ; Despre legile atingătoare de slujba militărescă de garnizon și de avanpost.

Art. 262. — Despre regulile administrației. Titlul al triilea cuprinde regulile ce au a se urma la administrație și se înparte în chipul următoriu: 1-a secție: Pentru reglementul administrației miliții aceștia, a drepturilor, a responsabilității¹⁾ și a îndatoririlor; 2-a secție. Pentru reglementurile comisarariatului;

3-a secție: Pentru reglementurile îndestulării și a furajului;

4-a secție: Pentru reglementul administrației de sănătate, de slujba și ținerea spitalurilor.

Art. 263. — Despre partea giudecătorească.

Toate purtările împotriva slujbei, faptele de nesupunere se pedepsesc după legiuirile cuprinse în titlul al patrulea al reglementului milităresc, iar pricinile

atingătoare de rânduiala politică cum și nelegiuirile i vinovățiile împotriva bunei orânduiri se vor giudeca de tribunalurile politicești, carele vor hotărî fără a face osăbire de rang și acele hotărîri se vor aduce întru împlinire iarăși de puterea politică, fiindcă jandarmii nu pot urma de cât după poruncile Domnului sau după cererea dregătoriei politicești. Hatmanul va fi răspunzătoriu după pravili, dacă ei nu ar fi următori, după temeiul mai sus zis. Iar de s'ar abate vreunul dintre dânșii, fără a fi trimis din slujbă și ar face lapte necuviincioase, atunce legiuită este jăluirea către șeful său. Și dacă ar cuteza a face vreo silnicie, giurații vor urma împotriva lui ca și către oricarile altul ce ar pricinui neorânduiri și ar turbura liniștea obștiei.

SECȚIA VI

Despre înbrăcăminte și arme.

Art. 264. — Pedestrima este înarmată de o pușcă cu baionetă, iar suptofițerii și doboșarii au câte o sabie scurtă aninată de palașcă. Călărima este înarmată de un pistol, de o sabie și de o lance de lemn ferecată cu fier având la capăt o flanbură de zof vânăță și roșie.

Art. 265. — Înbrăcăminte se alcătuește de un surtuc de postav vânăț cu găitanuri și cu postav roșu prin cusături, de pantaloni largi, chivără de pielea neagră de miel, o palașcă de piele neagră pentru fișicuri, care la pe-

destru vor fi în număr de douăzeci și la călăreți de zăce, de un surtuc de pânză și de o manta de postav sur.

Art. 266. — Înșoațul calului este alcătuit de un frîu, o șă cu perină și deo harșea.

Art. 267. — Înbrăcăminte ofițerilor este ca și cea a soldaților. Deosăbirea este numai în găitanuri, cari la ofițeri sânt de fir și în alte sămne, pentru a se cunoaște rangurile de la stegariu până la hatman. (Vezi uniforma ofițerilor și a soldaților cu amăruntul arătată în tabla No. 3 și desenurile alăturate supt litera g, d, e, j, z, i, k. ²⁾)

SECȚIA VII

Despre închipuirea samă a cheltuelilor.

Art. 268. — În capul al triilea, a

1. Cuvântul „responsabilității“ luat din manuscrisul 99, cu redactarea comisiei din 1835. În celelalte manuscrite și anume 349, 909 și 5414, căim respectiv: „responsalității“, „rasporturilor“ și „rasporturilor“. În Analele Parlamentare: „raporturilor“.

Finanții se orânduiește pe an soma de optsute cinci zeci mii lei pentru ținerea miliției naționale. Din acești bani se vor face pe tot anul plățile somilor cerșute după socotelile însămnate în

2) N'am găsit desenurile respective.

foaia No. 5, potrivite cu legiuirile acestui reglement la tabelele No. 1, 2 și 3.

Pe an 1830 { s'au orânduit o somă o-săbită ce nu intră nicidecum în această socoteală.

Pe anul 1831 733.007,33

" 1832 769.925,13

" 1833 923.296,29

" 1834 769.925,13

" 1835 733.007,33

Piste tot pe cinci ani 3.929.163, 1

Către aceasta, somile slobozite pe tot anul de alcătuit pe acei întâi cinci ani o somă de 4.250.000,—

Rămâne din întâiul period de cinci ani un prisos de 320.836,39

Al doilea period de șasă

ani, cum și perioadele următoare, vor avea prisos de o somă potrivită cu . 5.100.000,—

Și fiindcă cheltuelile rânduie în tabla No. 5, pentru fieștecare period de șase ani, nu alcătuesc decât soma de . . 4.953.087,16

Rămâne din fieștecare period un prisos de . . 146.912,24

Art. 269. — Cu aceste prisosuri pe rând adunate din somele socotite pentru închipuitorile cheltueli ale anului, se va alcătui o casă de bani a jandarmeriei, cari se vor întrebuința în cheltuelile extraordinare, la întâmplare de o foarte mare suire a prețurilor și în cheltuelile întâmplătoare din sporirea numărul miliții. Nime nu va putea a se atinge de acești bani fără imputernicirea Domnului și a Obșteștii Obicinuitei Adunări.

SECȚIA VIII

Despre însușirile hatmanului, drepturile rangurilor militarești și regulile ce au a se păzi la intrarea în slujbă.

Fiind trebuință a se împlini deosăbițele comande ale miliției cei din nou formaluite, s'au hotărît ca acel ce are un rang politicesc, să poată dobândi un potrivit rang milităresc, după foaia de asamăluire aice alăturată și aceasta va avea urmare numai acum cu prilejul formarisirii miliții; iar în urmă nime de orice rang ar fi, nu va putea intra în slujbă decât prin întărirea Domnului și numai ca un cadet, precum s'au hotărît pentru acei nobili, în art. 241 al acestui reglement.

Art. 270. — Persoanile carile mai înainte de a intra în slujbă militărescă, ar fi avut un rang politicesc, vor avea numai acel rang dacă ar eși din slujbă înaintea termenului de trii ani. Militarii, cărora li se dă voie a eși din slujbă mai înainte de a sluji trii ani, nu vor putea cere alt rang politicesc, decât numai pe acel potrivit cu

rangul ce au avut fiind în slujba militărescă. Vor avea drit însă la un rang mai sus, având vechime după regulile următoare.

Art. 271. — Ofițerii, priimind slobozenia lor din slujbă, de ar fi slujit trii ani cu acelaș rang ce avea când s'au lăsat din slujbă, vor dobândi cu întărirea Domnului un rang mai sus. Iar la dinpotrivă întâmplare vor priimi slobozirea lor din slujbă cu rangul ce l-au avut în vremea slujbii.

Art. 272. — Acei ce de bună voe ar fi eșit din slujbă, pot iarăși (însă numai la împlinire de doi ani ce ar fi trecut din vremea ce ar fi făcut cerire a eși din slujbă), fi priimiți cu acelaș rang ce îl avea mai înainte și cu aceeași vechime. Iar vremea trecută de la cerirea eșirii lor nu trebui nicidecum a se socoti,

Art. 273. — Acel, carile după tre-

cirea sa în slujbă politică, ar fi dobândit un rang mai mare, poate să între iarăși în slujba militară cu același rang ce a avut când au eșit din miliție.

Art. 274. — Ofițerii rangurilor de sus și a rangurilor de gios carii, după ce vor primi slobozirea lor din slujbă, ar trece sau s'ar primi în slujba politică și care din nou ar voi să între în slujba militară se vor înainta la întâmplare de vacanție, însă după slujba de șasă luni. În această curgere de șasă luni urmează a se înainta la locurile vacante numai singuri ofițerii carii au urmat slujba.

Art. 275. — Domnul va alege pe șeful miliției mai cu osăbire dintre șefii cei vechi de reghiment sau dintre ceilalți boeri. Înaintirile la rangul de colonel și a ofițerilor la ranguri mai înalte se vor face din statul a toată miliția. Înaintirile la rangurile de gios se vor face din statul reghimentului, fără amestic însă a rangurilor de pedestrime cu acele de călărime. Înaintirea propășitoare de la rangul de cadet la acel de ofițeriu se va urma în coprinderea art. 241, secția III-a a acestui reglement. Între suptofițeri acei numai cari, după săvârșirea militară în învățături, s'ar cunoaște că au cerșutele cunoștințe pentru gradul de ofițeriu, se vor înainta la întâmplare de vacanție, însă după împlinirea a trii ani de slujbă. În această regulă nu se cuprind acei cari, pentru însămnate slujbe, ar putea înaintea terminului cerșut a fi înaintiți la rang de ofițeriu deși nu ar fi vacanție, cu osăbire însă că nu vor primi leafă.

Art. 276. — Toți ofițerii întrați acum în slujbă, precum și la începutul formării miliții, nu pot dobândi slobozirea din slujbă sau a trece în slujba politică înaintea terminului de trii

ani. Iar în urmă ei pot dobândi lăsare din slujbă sau a trece în cea politică, îngrijindu-se însă în fieștecare an a înfătoșa în scris cerirea lor în cursul vremii de la 1-iu Septemvrie până la 1-iu Ghenari.

Art. 277. — Acei dintre ofițeri ce vor sluji șasă ani, la eșirea lor din slujbă vor avea voe a purta uniformă, dar fără epoleturi.

Art. 278. — Trecirea de la rangurile militare la cele politice se va face după legiuirea următoare:

a) Șeful miliției, după ce va sluji trii ani într'acest post, are drit la toate rangurile politice cele mai înalte, după voința Domnului.

b) Șeful de un batalion și de escadron trece cu titlul de agă, iar dacă va sluji trii ani, atunce are drit la rangul de postelnic.

c) Șeful de batalion trece ca un spătar în slujba politică, iar de slujăste trii ani ca un agă.

d) Șeful de companie sau de escadron trece în slujba politică cu titlul de comis, iar de va sluji trii ani cu titlul de ban.

e) Acel întâiu șef de peloton trece în slujba politică ca sărdar, iar după slujba de trii ani ca paharnic.

f) Al doilea șef de peloton trece în slujba politică ca un cluceriu, iar după slujba de trii ani ca un medelniceriu.

g) Cadeții și suptofițerii, fii de boeri de rangul mai gios, fii de neguțitori și altor trepte car' au dr't la rang de ofițer după articolul 241 al acestui cap, după slujbă de trii ani pot trece în cea politică cu rang de ftorispatar, de ftoripostelnic șcl.; iar după slujbă de șasă ani vor trece ca șătrari, precum și acei ce au intrat în slujba militară cu rangul de ftoripostelnic, ftorispătar șcl.

Tabla asemăluitoare rangurilor politicești cu acele militarești, intru primirea boerilor și a fiilor de boeri în slujbă, depe care are a se urma la începutul formăluirii miliții.

RANGURI POLITICEȘTI	RANGURI MILITĂREȘTI
Vornic de Țara de gios Vornic de Țara de sus Hațman Visternic Vornic de obște Postelnic	} Șef a toată miliția.
Agă Vornic de aprozi	} Asemănat cu rangul șefului de reghiment.
Spătariu Ban	} Asemănat cu rangul șefului de batalion.
Comis Căminar Paharnic	} Asemănat cu rangul șefului de companie și de escadron.
Sardariu Stolnic Medelniceriu	} Asemănat cu rangul întâiului șef de peloton.
Cluceriu Sulgeriu Pitariu Jigniceriu Șetrariu	} Asemănat cu rangul al doilea șef de peloton.

TABLĂ No. 1

Statul tuturor gradurilor miliției naționale a prințipatului
Moldovei cu lefile și hrana lor.

NUMIREA GRADURILOR	Lefile în lei		Hrana în lei		Nutrețul și potcovitul cailor		Lefile, hrana, nutrețul cailor
	La fieșcare	Toți	La fieșcare	Toți	La fieșcare	Toți	
Hatmanul (gheneral inspector)	24.000	24.000	—	—	pentru 6 cai 792	792	24.792
Doi adiotanți aleși din numărul stegarilor regimenturilor	primesc leafa de la regimentele lor		—	—	pentru 2 cai 264	528	528
<i>Canțelaria sa</i>							
Un colonel adio- tant comandant	7.200	7.200	—	—	pentru 3 cai 396	396	7.596
Doi adiotanți ma- iori, căpitani sau lei- tinanți.	3.000	6.000	—	—	pentru 2 cai 264	528	6.528
Șase scriitori	240	1.440	180	1.080	—	—	2.520
Pentru cheltuelile canțelariei și a scrii- tori.	—	—	—	—	—	—	4.000
Suma piste tot a ținerii Statului maior pe un an	—	38.640	—	1.080	—	2.244	45.964

TABLA No. 2

Statul tuturor gradurilor, regimentului, leafa și hrana lor.

NUMIREA GRADURILOR	Numărul rangurilor	Leafa în lei		Hrana în lei		Furașul și pot- covitul cailor		Peste tot leafa pe an și nu- trețul cailor
		La fieșcare	Toți	La fieșcare	Toți	La fieșcare	Toți	
Coloneli	2	7.200	14.400	—	—	Pentru 4 cai 528	1.056	15.456
<i>Pedestrimea</i>								
Maiori (șefi de ba- talion)	2	5.000	10.000	—	—	Pentru 2 cai 264	528	10.528
Căpitani (șefi de companie)	8	3.000	24.000	—	—	—	—	24.000
Leitinanți (șefi de peloton)	16	2.400	38.000	—	—	—	—	38.400
Stegari	16	1.800	28.000	—	—	—	—	28.800
Asupra acestui nu- măr sânt doi adio- tanți: unul al reghi- mentului și a întâ- iului batalion, iar altul de al 2-lea batalion.	—	—	—	—	—	Pentru 1 cal 132	264	264
Un casieriu al mi- liții	—	—	—	—	—	—	—	—
Casier ales de cor- posul ofițerilor . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Serjanți - majori, câte unul de compa- nie	8	300	2.400	180	1.440	—	—	3.840
Cadeți, patru de companie	32	240	7.600	180	5.760	—	—	13.440
Suptofițeri	88	240	21.120	180	15.840	—	—	36.960
Asupra acestui nu- măr sunt opt furieri, câte unul de compa- nie	—	—	—	—	—	—	—	—
Jandarmi	960	72	69.120	180	172.800	—	—	241.920
Doboșeri	16	72	1.152	180	2.880	—	—	4.032
Doftori	2	4.400	8.800	—	—	—	—	8.800
Hirurgi de agiutor, câte unul de bata- lion	2	800	1.600	180	360	—	—	1.960

NUMĂRUL GRADURILOR	Numărul rangurilor	Leafă în lei		Hrana în lei		Furajul și pot- covitul cailor		Peste tot leafa pe an și nu= treiul cailor
		La fieșcare	Toți	La fieșcare	Toți	La fieșcare	Toți	
Jandarmi neinarmati, câte doi de companie	16	48	768	180	2.880	—	—	3.680
Scriitori	6	240	1.440	180	1.080	—	—	2.100
<i>Călărimea</i>								
Căpitani (șefi de escadron)	2	3.000	6.000	—	—	pentru 3 cai 392	796	6.792
Leitinanți (porucici)	4	2.400	9.600	—	—	pentru 2 cai 264	1.056	10.656
Stegari (prapurcici)	8	1.800	14.400	—	—	264	2.112	16.512
Vahmeisteri (cvar- titori	2	300	600	180	360	pentru 1 cal 132	264	1.224
Cadeți	8	250	2.000	180	1.440	132	1.056	4.496
Șuptofișeri din cari doi furieri iar ceilanți cvarțitori 8	26	250	6.600	180	1.680	132	3.432	14.612
Jandarmi	320	96	30.720	180	57.600	132	42.240	130.560
Trâmbișari	4	96	384	180	720	132	528	1.632
Jand. neinarmati	4	49	192	180	720	132	528	1.440
Doftori veterinari (covali)	1	2.000	2.000	—	—	pentru 2 cai 260	260	2.264
Potcovari	2	250	500	180	360	132	264	1.124
Cbeltuiala canțelariei	—	—	—	—	—	—	—	2.400
Remonta pe an al doi prăzecea parte pentru 31 cai câte 400 lei	—	—	—	—	—	—	—	12.200
Peste t t pentru un regiment	—	—	302.576	—	268.920	—	54.384	640.480

TABLA No. 3

Pentru înbrăcămintea miliției Moldovei.

Termenul purtării lucruri- rilor	ÎMBRĂCĂMINTEA PEDESTRIMEI	Pentru fiecare	Măsura		Lei	Parale
			Cotul	16 părți a cotului		
3	Uniforma de postav vânăt, lat de două arșini	1	3	8	24	20
	Pentivit de postav roșu, lat de doi arșini.	—	—	1	1	10
	Pânză pentru căptușală, lată de un arșin.	—	2	12	2	30
	Pânză roșie pentru flanduri, lată de un arșin.	—	3	—	4	5
	Șiret de lână galbănă la guler și la mânici.	—	7	—	1	16
	Găitan de lână galbănă pentru guler și mânici	—	15	—	1	5
6	Bumbi de alamă	17	—	—	1	28
	Sponci la guler	4	—	—	—	8
3	Pentru cusutul uniformei	—	—	—	1	20
3	Pantaloni de postav vânăt, lat de doi arșini.	1	3	—	21	—
	Căptușală de pânză, lată, un arșin	—	3	4	3	10
	Pintivit de postav roșu, lat doi arșini	—	—	1	1	10
	Pentru cusutul lor	—	—	—	—	10
2	Chitile de pânză lată un arșin	1	6	10	9	—
2	Pantaloni de vară de pânză, lată un arșin	2	10	6	14	—
1	Cămeșe de pânză, lată un arșin	2	8	—	11	—
	Pentru cusutul tuturor lucrurilor de pânză.	—	—	—	—	39
3	Chivără de pielică cu cozoroc și cu fund de postav roșu	1	—	—	13	—
3	Ciucurile la chivără, de lână roșie.	1	—	—	1	—
6	La chivără, marcă de alamă.	1	—	—	1	26
6	La chivără solzi de alamă	1	—	—	2	—
2	Mușama neagră pentru învălitura chiverei, lat de un arșin	1	—	5 ¹ / ₂	1	—
1	Cravată (gâtfășor) de postav negru.	1	—	—	—	10
3	Mănta de postav sur lat ¹² / ₁₆	1	11	—	30	10
	Pintivit de postav roșu	—	—	1	—	30
	Postav vânăt pentru guler	—	—	¹ / ₂	—	10
	Pentru cusutul mantalii	—	—	—	—	20
	Găitan de lână neagră.	—	6	2	—	26
	Pânză pentru căptușit, lată de un arșin	—	3	1	4	12
6	Bumbi de alamă.	7	—	—	—	28
6	Ranițe (giamândănaș) de piele cu cătărămi.	1	—	—	14	—
6	Curele de piele neagră pentru legatul raniței	1	—	—	2	—
6	Pălașcă de curea neagră	1	—	—	9	30
1	Ciobote	2	—	—	15	20
1	Pentru cusutul și unșul ciobotelor	—	—	—	2	20
3	Șiret de fir pentru sarjanți majori la guler și la mânici	—	2	—	20	—

Termenul purtării lucrurilor	IMBRĂCĂMINTEA PEDESTRIMEI	Pentru îmbrăcare	Măsura		Lei	Parale
			Cotul	16 părți a cotului		
3	Șiret de fir la guler pentru suptofițeri	—	1	—	10	—
3	Șiret pentru epoleturile caporalilor	—	—	4	2	20
3	Pentru uniforma doboșerilor, șiret de lână galbănă	—	24	—	4	8
3	Temleacul de lână roșie	1	—	—	1	10
1	Pentru grija pușcii	—	—	—	—	10
1	Pentru grija tiracului	—	—	—	—	10
1	Pentru grija tocului baionetii	—	—	—	—	5
1	Pentru grija dobilor	—	—	—	1	—
1	Pentru cremine și hârtia de fișicuri	—	—	—	—	5
<i>Inbrăcămintea călărimii.</i>						
3	Uniforma de postav vânăt, lat de doi arșini	1	3	8	24	20
	Pintivit de postav roșu, lat de doi arșini	—	—	1	1	10
	Pânză de căptușală lată de un arșin	—	2	12	2	30
	Pânză roșie pentru fleanduri lată un arșin	—	3	—	4	5
	Șiret de lână galbănă, la guler și mânici	—	37	—	41	16
	Găitan pentru cusătura gulerului și a mânicilor	—	15	—	1	5
		—	—	—	1	12
6	Bumbi de alamă	13	—	—	1	12
	Sponci la guler	4	—	—	—	8
3	Pentru cusătura uniformeii	—	—	—	1	22
3	Pantaloni de postav vânăt, lat de doi arșini	1	3	—	21	—
	Căptușală de pânză, lată de un arșin	—	3	4	3	10
	Pintivit de postav roșu, lat de doi arșini	—	—	1	1	10
	Cusutura lor	—	—	—	—	10
2	Chitele de pânză, lată de un arșin	1	6	10	9	—
2	Pantaloni de vară de un arșin	2	10	6	14	—
1	Cămeșă de pânză, lată de un arșin	2	8	—	11	—
1	Pentru cusutu tuturor lucrurilor de pânză	—	—	—	—	39
3	Chivăra de pielcică neagră cu cozoroc și cu fundul de postav roșu cu ciuc	1	—	—	13	—
6	Marca de alamă asupra chivereii	—	—	—	1	26
3	Canafuri la chivără de lână roșie	—	—	—	3	—
6	Solzi de alamă la chivără	1	—	—	2	—
2	Mușama pentru acoperitul chivereii lat de un arșin și opt verșoace	1	—	5 1/2	1	—
3	Găitan de lână roșie cu ciucur pentru pistoale	1	—	—	3	—
6	Temleac de curea	1	—	—	—	20
1	Cravată (gâtfășor) de postav negru	1	—	—	—	10
3	Mănta de postav sur de 12 verșioage lat	1	11	—	30	10

Term-nul pur-tării lucruri- rilor	INBRĂCĂMINTEA CALĂRIMEI	Pentru fieștecare	Măsura		L e i	Para-le
			Cotul	16 părți a cotului		
	Pintivit de postav roșu	—	—	1	—	30
	Postav vânăt pentru guler	—	—	1/2	—	10
	Pentru cusutul mantalii	—	—	—	—	20
	Găitanuri negre de lână neagră	—	6	2	—	24
	Pânză pentru căptușală, lată de un arșin.	—	3	1	4	12
6	Bumbi de alamă	7	—	—	—	28
3	Șireturi de fir pentru vahmaister (cuar- titori) la guler și la mânici	—	2	—	20	—
3	Șireturi de fir pentru caporali la epole- turi	—	—	4	2	20
3	Șireturi de fir pentru gulerul suptofișeru- lui	—	1	—	10	—
3	Pentru uniforma trîmbițașilor, șireturi de lână galbănă	—	24	—	4	8
1	Ciobote	2	—	—	15	20
1	Pentru cusutul și unsul lor	—	—	—	2	20
6	Temleac de curea neagră cu cătărămi	1	—	—	3	—
6	Palașcă de curea neagră	1	—	—	9	30
6	Fintini	1	—	—	2	—
1	Pentru grija lăncii	—	—	—	—	5
1	Pentru grija săbii	—	—	—	—	2
1	Pentru grija pistolului	—	—	—	—	5
1	Pentru cremeni la pistol și hârtie la fiși- curi	—	—	—	—	5
<i>Inșeoatul călului.</i>						
6	Tarnița de lemn.	1	—	—	—	—
6	Curățile	1	—	—	30	—
3	Poclăzi de abă	1	—	—	14	—
3	Piele de acoperit poclăzile ,	1	—	—	9	—
6	O perină de piele neagră	1	—	—	12	—
3	Desași	1	—	—	2	20
1	Traistă de pânză pentru orz.	1	—	—	—	20
3	Căpăstru	1	—	—	—	20
	Pentru o țesală și perie la un loc.	—	—	—	3	—
1	Perie piste tot anul	—	—	—	—	10
6	Scările	2	—	—	2	—
6	Zăbală	1	—	—	—	20
1	Pentru unsul curelilor	—	—	—	1	20
3	Harșe de postav vânăt, lat de doi arșini.	1	2	—	12	—
	Postav roșu lat de doi arșini	—	—	6	3	30
	Căptușală de pânză, lată de un arșin	—	4	—	4	—
	Pentru cusut	—	—	—	1	—
6	Flamburi de zof vânăt și roșu	1	—	—	1	12

Termenul putărei lucruri- rilor	INSĂMNARE	Pentru fieștecare	Măsura		Lei	Parale
			Cotul	16 părți a cotului		
	<i>Insămnare.</i>					
1	Căciulile jandarmilor să fac din rămăși- țurile croielii uniformilor Uniformile jandarmilor neînarmați sânt ca și acelea a pedestrimii și a călărimii, însă fără cusături de găitanuri la gu- lere și la mâneci, având în loc de chi- vără o singură căciulă					

Uniforma ofițerilor.

Hatmanul are cusături de fir la gu-
ler, înpregiurul poalelor, la mânici și
la buzunare, o pană la chivără.

Un brâu de fir cu cătarămi de aur,
având marca prințipatului.

Uniforma ofițerilor rangurilor de sus.

Colonelul are o cusătură de fir la
guler, la mânici și înpregiurul poalelor,
un brâu cu cătarămă, având marca
prințipatului de aur și o pană la chi-
vără.

Maiorul se deosăbește de ofițerii
rangurilor de gios printr'un șiret lat la
guler, la mânici și înpregiurul poale-
lor, cu aceeași cusătură ca și a gradu-
rilor de gios, având un brâu de fir cu
cataramă de argint, cu marca țării de
argint și cu mărginile iarăși de argint.

Uniforma ofițerilor rangurilor de gios.

Căpitanul are brâu de piele lustru-
ită, tivit cu șiret de fir lat de giună-
tate de degeț, cătarămă de aur cu mar-
ca țării de aur și cu mărginile de aur.
Uniforma este asemenea ca și a gra-
durilor de gios cu aceeași cusătură, în-
să de aur.

Leitnantul are un brâu de curea
lustruită, cu cătarămă de argint, având
marca țării și marginile de aur. Uni-
forma și cusăturile întocmai ca și ale
căpitanilor.

Stegariul are un brâu de curea nea-
gră lustruită și cătarămă de argint, a-
vând marca țării și marginile de aur.
Uniforma și cusăturile sânt întocmai ca
și acelea ale leitnanților. (Vezi alātu-
ratele 6 desenuri).

TABLA No. 4
Deplina înbrăcăminte a miliții.

	Numele rangurilor	Pentru fieștecare om		Pentru toți	
		Lei	Parale	L e i	Parale
<i>1) La pedestrimă.</i>					
Serjanți majori	8	220	23	1.764	24
Cadeți	32	210	23	6.738	16
Suptofișeri	88	210	23	18.530	24
Caporali	96	201	33	19.375	8
Jandarmi	864	199	13	172.216	32
Doboșeri	16	204	31	3.276	—
Jandarmi neînarmați	30	—	—	4.872	—
Piste tot	1.134	—	—	226.774	—
<i>2) La călărime.</i>					
Cvartitori	2	212	32	425	24
Cadeți	8	202	32	1.622	16
Suptofișeri	26	202	32	5.272	32
Caporali	32	195	12	6.249	24
Jandarmi	288	192	32	55.526	16
Trîmbișari	4	197	—	788	—
Jandarmi neînarmați	6	153	20	1.147	20
Înșoatul cailor	—	105	2	38.448	12
Piste tot	366	—	—	109.480	24

TABLA No. 5

Incondeire pentru cheltuelile fieștecăruia an la miliție, în curs de șasă ani, începând de la anul 1830 până la anul 1837.

	L e i	Parale
Pe anul 1830, începând de la 1 Maiu lefile tuturor rangurilor	225.984	—
Hrana pentru rangurile de gios	180.066	26
Cumpărătura a 336 cai	73.200	—
Nutrețul și potcovitul cailor	34.160	—
Cumpărătura a 336 șele și gătirea oamenilor și cailor	341.064	22
Cheltuelile caștelariei	4.266	26
Odată pentru cumpărătura a 16 dobe și 4 trîmbiți	1.180	—
Piste tot	859.951	36
<i>Pe anul 1831, începând de la 1 Ghenarie.</i>		
Lefile tuturor rangurilor	341.216	—
Hrana pentru rangurile de gios	270.000	—
Cumpărătura pe an a 31 cai pentru a 12-a parte a remonșii, câte 400 lei	12.200	—
Furajul și potcovitul	56.628	—
Cheltuiala caștelariei	6.400	—
Grija lucrurilor de amoniții	45.337	20
Grija armilor	1.226	13
Piste tot	733.007	33
<i>Pe anul 1832.</i>		
Leafa tuturor rangurilor	341.216	—
Hrana pentru toate rangurile de gios	270.000	—
Cumpărătura pe an de 31 cai	12.200	—
Furajul și potcovitul	56.628	—
Cheltuiala caștelariei	6.400	—
Grija pe an a lucrărilor de amoniție și cumpăratul înbrăcăminte de vară	82.285	—
Grija armilor	1.226	13
Piste tot	769.925	13
<i>Pe anul 1833.</i>		
Lefile tuturor rangurilor	341.216	—
Hrana pentru toate rangurile de gios	270.000	—
Cumpărătura pe an a 31 cai	12.200	—
Furajul și potcovitul	56.628	—

	Lei	Parale
Inbrăcămintea miliției și grija pe an a lucrurilor de amoniție	235.626	17
Cheltuiala cașteriei	6.400	—
Grija armelor	1.226	13
Piste tot	923.296	29
<i>Pentru anul 1834.</i>		
Lefile tuturor rangurilor.	341.216	—
Hrana pentru toate rangurile de gios	270.000	—
Cumpăratul pe an a 31 cai	12.200	—
Furajul și potcovitul	56.628	—
Cheltuiala cașteriei	6.400	—
Grija pe an a lucrurilor de amoniție și cumpăratul înbrăcă- mintei de vară	82.255	—
Grija armelor	1.226	13
Piste tot.	769.925	13
<i>Pe anul 1835.</i>		
Lefile tuturor rangurilor	341.216	—
Hrana pentru toate rangurile de gios	270.000	—
Cumpăratul pe an a 31 cai	12.200	—
Furajul și potcovitul	56.628	—
Cheltuiala cașteriei	6.400	—
Grija pe an a lucrurilor de amoniție	45.337	20
Grija armelor	1.226	13
Piste tot.	733.007	33
Piste tot a periodului întâiu de șasă ani	4.789.084	35
Scăzându-se cheltuelile anului 1830, ce nu se află trecute într'această socoteală.	859.921	34
Precum și cheltuelile anului 1831 pentru grija armelor	1.226	13
Piste tot cheltuiala pentru cinci ani	3.927.936	28

Cheltuiala pe an pe periodul al doilea și al triilea și perioadile a șasă ani următori.	Lei	Parale
<i>Pe anul 1836.</i>		
Lefile tuturor rangurilor	341.216	—
Hrana pentru rangurile de gios	270.000	—
Cumpărătura pe an a 31 cai	12.200	—
Furajul și potcovitul cailor	56.628	—
Cheltuiala canțeleriei	6.400	—
Inbrăcatul deplin al oamenilor și înșăoatul cailor	336.254	—
Grija armilor	1.226	13
Piste tot	1.023.924	13
Pentru anul 1837, cheltuelile sânt întocmai ca ale anului următoriu 1831		
	733.007	33
Pe anul 1838, întocmai ca ale anului 1832	769.925	13
Pe anul 1839, întocmai ca ale anului 1833	923.296	29
Pe anul 1840, întocmai ca ale anului 1834	769.925	13
Pe anul 1841, întocmai ca ale anului 1835	733.007	33
Piste tot pentru al doilea period de șasă ani	4.953.087	16
Pentru al triilea și al patrulea și pentru toate perioadele următoare de câte șasă ani, se va cheltui aceeași sumă precum și în al doilea period		
	4.953.087	16
Drept aceia, în cursul celor cinci de pre urmă ani a periodului întâi, se va cheltui ca într'un an obicinuît câte		
	785.587	13
Iar la al doilea period de șasă ani, precum și în cursul tuturor următoarelor perioade se va alcătui pe an		
	825.617	15

TABLA No. 6

Cutare..... , din satul..... cutarele, ținut cutare, s'au priimit în slujba militărească a Moldovei în put rea osăbitului reglement milităresc, cu toate privilegiile și îndatoririle ce are a împlini, după cum mai gios sânt arătate.

Cutarele părinte adevărat, sau priimit a jandarmului, este scutit de toată darea pe câtă vreme va sluji jandarmul.

Fieștecare jandarm va priimi hrana sa, deplina înbrăcăminte, după forme și la vremile hotărîte, precum se arată la tabla No. 3; asăminea și armele.

Pedestru va avea o pușcă cu baionetă, suptofițerii vor avea piste aceste o semi-spadă (sabie scurtă), asăminea și doboșerii. Călărețul va avea un pistol, o sabie și o lance cu o flambură roșie și vânăta.

Fieștecare, după a sa vrednicie și a sale slujbe, se va innainti la rangul de suptofițeriu și de sarjant-major și va

priimi leafa gradului său.

Jandarmul pedestru afară de îmbrăcăminte și hrană, va priimi încă pe an 72 lei; iar călărețul 96 lei, pe lângă hrana și potcovitul calului. Suptofițerii pedestrului vor priimi câte 240 lei, iar a călărimii câte 250 lei, afară de hrană și potcovitul cailor.

La împlinirea terminului de șasă ani, înbrăcăminte jandarmului rămâne a lui de tot.

Îndatoririle miliții sânt: întâi, a păzi marginile țării, vânilor și carantinele; al doilea, a face slujba din lăuntru, a păzi liniștea orișunde va cere trebuința. În nici o întâmplare jandarmii nu vor fi îndatoriți a sluji piste hotarale Moldovei. Oricare, intrând în slujbă, este datoriu a împlini șasă ani. Acela ce va sluji 18 ani, pe lângă scutirea de bir, va mai avea drit a purta uniforma, însă fără arme, chivără și palașcă.

DISLOCAȚIE.

adecă rânduiala dupe care cetile miliții au a se împărți prin orașă, ținuturi și pe la mărgini.

Numirea trupelor	Locul cantonatului sau a petrecerii lor
1 batalion 1 escadron	La Eși, Galați și ținuturile: Botoșanii, Hârlău, Vaslui, Bârlad, Fălciu și Tecuciu.
Cetele acestii trupe sânt împărțite precum urmează:	
2 companii de pedestrime.	} La Eși.
1/2 escadron de călărime.	
1 companie de pedestrime.	} La Galați.
1 peloton de călărime.	

Numirea trupelor	Locul cantonatului sau a petrecerii lor
<p>1 companie de pedestrimă. 1 peloton de călărimă.</p> <p>Al 2-lea batalion și Al 2-lea escadron.</p> <p>Cetele acestei trupe sânt împărțite precum urmează:</p>	<p>} În ținuturile: Botoșanii, Hârlău, } Vasluiu, Bârlad, Fălciuiu și Tecuciu.</p> <p>Pe marginea Austriei și în ținuturile Herța, Dorohoiu, Suceava, Cărligătura, Neamțu, Roman, Bacău și Putna.</p>
<p>1 companie de pedestrimă. 1 peloton de călărimă.</p>	<p>1-iul peloton de pedestrimă și un peloton de călărimă în târgurile Dorohoi și Herța. 1 pluton de pedestrimă pe marginea Austriei de la Prut și până la Suceava.</p>
<p>1 companie de pedestrimă. 1 peloton de călărimă.</p>	<p>1 peloton de pedestrimă și un peloton de călărimă în târgurile Fălțiceni și Roman. 1 peloton de pedestrimă pe marginea Austriei de la apa Sucevii până la Bistrița.</p>
<p>1 companie de pedestrimă și 1 peloton de călărimă.</p>	<p>1 pluton de pedestrimă și un peloton de călărimă în târgurile Neamțul și Bacău. 1 peloton de pedestrimă pe marginea Austriei de la apa Bistriței până la Troțuș.</p>
<p>1 companie de pedestrimă și 1 peloton de călărimă.</p>	<p>1 peloton de pedestrimă și un peloton de călărimă în târgurile Tecuciu și Focșanii. 1 peloton de pedestrimă pe marginea Austriei de la apa Troțușului până la hotarul Țării Românești.</p>

Insemnare :

Împărțirea și întrebuințarea oamenilor trebuie să fie cu amăruntul arătată potrivit cu întinderea și firea locurilor mărginii, precum și cu numărul lăcuitorilor ținuturilor.

CAP. VIII

Rânduiala judecătorească.

Art. 279. — Împărțirea între puterea administrativă și judecătorească, fiind cunoscută de neapărată pentru buna orânduială la regularizarea pricinilor și pentru închizășluirea driturilor a particularnicilor, aceste două ramuri vor fi de acum înaintea cu totul deosăbite.

Art. 280. — Dreptatea va fi ocărnuită :

a) De tribunale pe la ținuturi de întâia instanție ¹⁾, care să vor îndeletnici în toate pricinile politicești, criminalicești și neguțitorești și de județe

sătești în fieștecare parohie.

b) De divanul judecătorească ²⁾ în orașul Eșii pentru pricini politicești ³⁾.

c) De un tribunal de comerț în orașul Eșii ⁴⁾,

d) De un tribunal de poliție a căruia putere judecătorească se va mărgini numai la sângure pricinele de poliție îndreptătoare în capitalie.

e) De un tribunal criminalicesc și

f) De înaltul Divan ⁵⁾, carele cu desăvârșire va judeca toate pricinile.

SECȚIA I

Regule obștești.

Art. 281. — Acturile judecătorești se vor face în numele Domnului, carele va orânduia pe judecători în tribunalele mai sus zise, dintre boerii pământeni, cunoscuți în iubire de dreptate, proprietari de averi, nemișcătoare și mai ispitiți în maghistratură, ca, prin aceste însușiri, să deie închizășluiri moralicești și pragmaticești la încredințarea publică.

Art. 282. — Judecătorii sânt datorii a cunoaște cu adâncă pătrundere mărimea dregătoriei lor, răspunderea atât moralicească cât și pravilicească la care. sânt supuși și datornica cruțare a personalnicilor dreptăți și a driturilor proprietății a compatrioților lor, nepătrundere și obiđuire trebuie a fi depărtate cu totul de cercetarea pricinilor.

Cea mai bună orânduială, neclivită armonie și cele mai adânci sfătuirii vor fi regula tuturor judecăților.

Art. 283. — Toate deosăbitele folosuri sau venituri a boerilor, lucrătoare, după cum și zăciuală, pre care vornicul de aprozi și alți dregători lua supt nume de îplineală de la toate datorii ce îplineau, să obor cu desăvârșire ⁶⁾.

Drept aceia spre răsplătirea trudnicilor osteneli a maghistraturii judecătorești și spre a putea dregătorii pas-

2) În ediția din 1835 : „divanuri de apelație“ în loc de „divanul judecătorească“.

3) Ibidem : Se adăogă „politicești și neguțitorești“.

4) Ibidem : „Galați“ în loc de „Eșii“

5) Ibidem : „Divanul Domnesc“ în loc de „Înaltul Divan“.

6) În edițiile 1835, 1837 și 1846 : „se obor cu totul“.

1) În mss : 99 și 349 : „instanție“, în mss. 909 4414 și în Analele Parlamentare : „instrucție“.

tra prin lăudate purtări a ei învrednicire, va sluji soma care la capul Finanților este rânduită pentru lefi.

Art. 284. — Boerii mădulari a Inaltului Divan ¹⁾ și a celorlalte tribunale, să vor orându-i pe trii ani și vor fi neschimbați pe acea vreme, afară numai la întâmplare de înaintire, de paretisis de bună voe, sau de călcarea sfințeniei datorii lor. Iar dacă în această curgere de vreme, ei vor da dovezi de talant și de purtări vrednice atunce vor urma a rămâne în dregătoriile lor.

Art. 285. — Temeiul neschimbării giudecătorilor este obștește cunoscut de folositori, pentru că prin aceasta se dă giudecătorilor îndămânarea de a cunoaște mai bine datoriile lor, de a câștiga toată ispitirea trebuincioasă, de a se deprinde la o sistimă de legi, de pilde, de prințipii temelnice și potrivite. Așa dar, dacă după trecirea de noă ani, Domnul și Obșteasca Obicnuita Adunare ar găsi cu cale că temeiu neschimbării giudecătorilor s'ar putea aplicui cu folosință, la o asemenea împregiurare rămâne ca să-l legiuască și să-l pue în lucrare.

Art. 285. — La întâmplare veghetă de asuprire (privaricație) precum mită, hatâr, urmate din partea giudecătorilor de tribunalurile a deosăbitelor instanții, ei vor fi giudecați de Inaltul Divan ²⁾, întâmplându-se asămenea la unul sau mai multe mădulări ale acestui Divan, ei se vor giudeca de cătră Divanul giudecătoresc ³⁾ și tribunalul criminalicesc, imbe întrunite spre a alcătui o giudecătorie, a cărie prezident va fi însuși Domnul.

Art. 287. — Toată cerirea se va adresui de cătră jăluitor :

a.) In pricinile curat personalnice și de averi mișcătoare ⁴⁾, la giudecătoria lăcuinții pârītului.

1) In edițiile din 1837, 1837 și 1846: «*Divanului Domnesc*» în loc de «*Inaltului Divan.*»

2) Idem.

3) In edițiile tipărite din 1835, 1837 și 1846: «*Divanurile de apelație.*» în loc de: «*Divanul giudecătoresc.*»

4) In edițiile tipărite din 1835, 1837 și 1846: «*mișcătoare și nemișcătoare.*»

b.) Pentru daunile întâmplare la țărini, roduri și producturile adunate, pentru strămutarea sămnelor de hotară, pentru împresurările de locuri făcute în anul acela, pentru garduri, șanțuri și alte îngrădituri, precum și orice alte prigoniri de luare rodurilor, cererea să va adresui la giudecătoria unde să află lucrul de pricină.

c.) Iar pentru avere nemișcătoare, pentru clironomie sau pentru orice altă pricină cuprinzătoare și atingătoare de osebite lucruri ce s'ar afla în mai multe ținuturi, cererile se vor îndrepta către Divanul giudecătoresc. In asemenea împregiurare, acest Divan va orându-i mai întâiu la tribunalurile de pe la ținuturile cuvenite, ca să adune la fața locului toate lămuririle cerșute și să i le triimată însoțite cu socotința lor pentru pricinile de acest feliu ⁵⁾.

Art. 288. — Toată jaloba coprinzătoare la un loc, de avere nemișcătoare ⁶⁾ în Bucovina, în Basarabia și în Moldova, nu va avea lucrare de cât numai când se va adresui la tribunalurile unde se află pârītul, la al căruie forum trebuie să miargă pârītul, după temeiu dreptății.

Art. 289. — Giudecătorii vor putea fi depărtați în pricină :

1) Când vor avea interes personalnic în pricină ;

2) Când vor fi rude al unia din părți, până și la văr primare, ⁷⁾.

3) Dacă va fi vreo pricină de giudecată între giudecători și între una din părți ⁸⁾.

Art. 290. — Din începutul unii porniri de giudecată, jăluitoriu este dator a avea gata toate dovezile atingătoare de pricină și numai la cea dintâi și al doilea instanție va fi ertat pentru în-

5) Acest ultim aliniat este suprimat in edițiile din 1835, 1837 și 1846.

6) In manuscrisele 909 și 4414 ca și în Analele Parlamentare: «*românească*» în loc de «*nemișcătoare*».

7. Comisia din 1835 adaogă: «*sau încuscriți, adecă socru, ginere sau cumnat*» și textul, astfel modificat, apare în edițiile tipărite.

8) Idem: «*sau soful său*» și încă un nou aliniat referitor la procedura recuzării.

fătoșarea a vreunui document, a cere un termen pe care giudecătorii îl vor da după firea și înpregiurările pricinii. Însă îndată ce pricina ar fi trecută la Înaltul Divan¹⁾, nici o punere înaintea de termen, pentru de iznoavă înfătoșare de hârtii, nu va fi priimită, ca una ce este înprotiva formilor și a legilor.

Art. 291. — Tribunalurile în pricini politicești sânt datoare a cerceta mai întâi; nu cumva cerirea jăluitoriului s'ar atinge de o pricină, ce ar fi coprinsă de paragrafie încuviințată de legi și de o necurmată tăcere. Drept aceia, tribunalul mai întâi va cere de la părțitul dovedirea trecirii al acestui termen, care dovedindu-se că au trecut, să curmă legiuir tot felul de cerire. Pricinile de această fire vor fi în veci desființate.

Art. 292. — Nici unui tribunal nu i se dă voe a pune secestru pentru vreun proșes atingătoriu de avere nemışcatoare și de veniturile lor până a nu se sfârși giudecata, afară numai când jăluitoriul va înfașoșa documenturi doveditoare dreptului său, sau când asupra tuturor pagubilor ce s'ar pricinui din punerea secestrului, va da cauție o altă avere nemışcatoare, ori o somă de bani potrivită cu prețul aciaa, sau o chizășie platnică; numai lăcuiitorii săteni nu se vor supune la această din urmă îndatorire.

Art. 293. — Fieștecare din tribunalurile sus arătate va avea câte un prezident, cu acelaș vot ca și celelante mădulări. Pe lângă aceasta, el se va îngriji de cercetarea ceririlor după rândul datei lor, de păzirea formilor prescise și de orânduiala cerșută de către încuviințarea adunării, precum și de a se încheia în cât se poate mai în grabă, hotărîrea pricinilor ce se vor tratarisi.

Art. 294. — Giudecătorii tuturor tribunalurilor sânt datori a se aduna regulat în toate zilele, dela noă ceasuri dimineața până la doă după amiază-zi.

Prezidentul va ține jurnal despre toate mădulările adunate la sesi și va trimite să cheme pe acei ce nu ar fi venit la ceasul hotărît. În acest jurnal se va însămna și pricina pentru care vreunul dintre dâșii nu au venit. Prezidentul îi va chema și în disară, dacă înbulzirea pricinilor ar cere. Vacanția sau contenirea de lucrare va fi numai Duminicile, în zilele sărbătorilor de praznice, în săptămâna cea dintâi a postului mare, în a patimilor, în acea luminată și la canicul²⁾, adică de la 15 Iulie³⁾ până la zi întâi August.

Art. 295. — Când un giudecător, fără a-și lua mai înainte voe de vacanție, ori fără vreo adevărată pricină de boală, sau de vreo întâmplare, ar cuteza numai din lenevire a nu veni la tribunalul său câteva zile dearându și aceasta ar urma-o și după luarea aminte ce i s'ar face din partea prezidentului, atunce acesta va face raportul său către Domnul, spre depărtarea din slujbă a neurmătorului.

Art. 296. — Directorii canțeleriiilor a fieșcăruia tribunal se vor orându de către Domnul. Ei sânt datori a protocoli toate acturile slobozite din tribunalul său, vor fi și ei părtași răspunderii, dacă acele acturi nu ar fi potrivite cu rezoluția închietă în sesia despre care vor ține jurnal. Asăminea sânt datori a păzi buna orânduială la deosăbitele mese a scriitorilor, a privighea trecirea în condică a acturilor cu urmarea cea regulată a numerilor și a avea supt deosebită privighere a lor păstrarea arhivelor. În fieștecare canțelarie se va afla numărul de scriitori trebuincioși, carii vor fi supt osebita privighere a secretariului fieștecăria mese.

Art. 297. — Toți lăcuiitorii prințipatului, fără osăbire, sânt supuși rânduelilor giudecătorești a tribunalurilor așăzate; supt această regulă se cuprind și toți streinii ce se află supt protecția

1) În edițiile din 1835, 1837 și 1846 și în manuscrisul 99: »Domnescul Divan» în loc de: »Înaltul Divan»,

1) În mss. 909 și 4414; »Iunie» în loc de »Iulie».

2) Ibidem: »întâi» în loc de »înnainte».

ori și a căria puteri, în toate pricinile și giudecățile ce ar avea cu pământeni.

Art. 298. — Mitropolitul și episcopii eparhioți singuri vor avea în decasteriile lor puterea de a giudeca despre toate pricinile bisericesti și duhovnicești, fără a se putea vreodată atinge de pricinile politicești, nici de acele care s'ar găsi amestecate cu cele duhovnicești.

Art. 299. — Obșteasca Adunare Obicinuită, la acea dintăi a sa convocatie (chemare), va rândui o comisie spre alcătuirea unui așazăământ statornic pentru trecirea în condică a documenturilor proprietarii, pentru ținerea arhivelor și, în sfârșit, pentru păstrarea și buna orânduială a tuturor acturilor ce siguripsesc pământenilor politiceștile lor

dreptăți și averile lor, care toate se vor supune întăririi Domnului. In acest chip, viața, cinstea și averea tuturor lăcuiitorilor prințipatului sânt apărate supt scutirea și umbrirea legilor pământești întemeete pe neatârната sa administrație din lăuntru, care vor sluji în veci de temei neschimbat și nerăsluit la toate dreptățile publice și private.

Art. 300. — Se vor rândui doi legiști (praviliști) atât pentru partea politicească, cât și acea criminalicească, spre a se sfătui în grelele întâmplări cu deosăbitele tribunaluri, întru înțelegirea, cnprinderii noimei și aplicația legilor; ei se vor întrebuița și întru redacția (alcătuirea) acturilor de acestea atârnatăoare.

SECȚIA II.

Instrucțiile și îndatoririle tribunalurilor de pe la ținuturi.

Art. 301. — Un prezident, care va înplini și datoria de giudecător împăcător în pricini politicești și doi asesori împreună giudecători se vor orându în fieștecare ținut, precum și în orașul Eșii, pentru a se îndeletnici numai în pricini de giudecăți și mai ales întru înnainte gătire a științelor trebuincioase la lămurirea pricinei și spre a o aduce în stare de a priimi cea desăvârșită curmare de la mai înnaltele instanții. Toate acturile ale acestor tribunaluri se vor iscăli de prezidentul, de îmbii asesori și se vor protocoli de condicariul. Datoriile și puterea lor vor fi mărginite în pricini numai de giudecăți ¹⁾.

Art. 302. — De la aceste tribunaluri atârână toate giudecățile între lăcuiitorii ținutului cari nu ar trece piste valora sau soma de cinci sute lei. Giudecățile lor până la această somă se vor aduce întru împlinire, iar apelația în asămine pricini nu va putea a

se face de cât numai dacă partea nemulțumită va da siguranție pentru toate cheltuelile și pagubile ce s'ar pricinui cielante părți din înnainte urmare a giudecăței ²⁾.

Art. 303. — In orice altă pricină de giudecată ce ar trece piste soma de cinci sute lei, precum și orice pricină criminalicească, tribunalurile ținuturilor se vor mărgini numai întru adunarea înștiințărilor înnainte gătităoare, precum cercetări pe fața locului, înfășșări de marturi, atât spre a sluji aceste pentru lămurirea giudecăței, cât și pentru de a înnesni pricina spre a putea ea priimi la mai înnaltele instanții hotărătăoare sa giudecată ³⁾.

Art. 304. — Pe fieștecare jalobă

²⁾ Art. 302, fiind modificat de comisia din 1835, are alt cuprins în edițiile tipărite.

³⁾ Art. 303 este și el modificat de comisia din 1835 și, în consecință, în edițiile tipărite. In cea dintăi ediție, din 1835, se omisese din eroare fraza finală, ceiace a determinat o intervenție a Domnului și publicarea unui adaos, în chiar acea ediție, pe o pagină nenumerotată, intercalată în volum.

¹⁾ Art. 301 are o altă redactare în edițiile tipărite, fiind modificat de comisia din 1835.

puindu-se număr, se va trece în con-dică, în două coloane dispărțite, din care pe una se va scrie în scurt cerirea și pe alta hotărîrea giudecăței sau știin-țile înainte găitoare ce se vor aduna, după feliul pricinii și copie depe ja-lobă adiverită și însoțită cu o chema-re iscălită de către președintele tribu-nalului ținutului se va triimete pârîtu-lui ¹⁾.

Art. 305. — Din zioa chemării și până în zioa însămnată spre înfătoșare se dă o vadea de zăce zile cel puțin părții ce se află cu șiderea în ținutul acela ca să vie de față, socotindu-se aceea vadea din zioa ce au priimit che-marea. Aprodul ducătorul țidulei de chemare o va da în mânilor pârîtului și va luoa adiverință că au priimit-o; iar întâmplându-se a nu fi de față, apro-dul, cercetând de locul unde se află dus, va arăta preșidentului tribunalului isprava ce în triimiterea lui au făcut și această se va trece în protocol ²⁾.

Art. 306. — Dacă parte chemată nu s'ar afla acolo sau ar fi șezătoare în alt ținut, chemarea se va triimite la tribunalul ținutului unde ea s'ar fi aflând, hotărîndu-i peste acele zăce zile un termin potrivit cu depărtarea locu-lui. Dacă după acest întâi termin par-tea chemată nu s'ar înfătoșa, preșiden-tul tribunalului ținutului va chema-o iarăși, dându-i al doilea termin potri-vit înpregurărilor ce au oprit-o de a se înfătoșa ³⁾.

Art. 307. — Dacă după două chemări și în curgirea terminurilor orânduite vreuna din părți nu s'ar înfătoșa nici ea însuși nici prin vechiul său și nici ar fa-ce înscris arătare de înpregurările ce opresc ca să se cunoască buna lor cu-vântare, atunce pricina se va giudeca în neființa ei. La o asămîne întâmplare tribunalul ținutului are voe a cerceta dovezile a părții înfătoșate și a incheia

socotința sa, care se va aduce în împli-nire dacă aceea pricină va fi de com-petenția lui, adică de o somă sau va-loră de cinci sute lei, afară numai de întâmplare când partea ce au lipsit s'ar putea dezvinovăți pentru trecirea ter-minului și să fie priimită a da dovezi împotrivă în termin de 15 zile, socotite din zioa ce s'au început lucrarea împli-nirei, îndreptându-se că din pricina neființii sau a boalei, nu au putut avea știință de urmarea giudecății ⁴⁾.

Art. 308. — Iar în orice altă pri-cină peste valora sau soma de cinci sute lei tribunalul se va mărgini întru a aduna științele cerșute de către art. 303 asupra pricinii și a dovezilor în-fătoșate, va face raportul său către Divanul giudecătoresc cu însămnare a socotinții sale și arătare de nesupunere din partea părții neînfațoșate ⁵⁾.

Art. 309. — Tribunalurile ținuturilor se vor sârgui mai întâi a învoi pe părțile în pricină și neputând a le înpăca, atunce sânt datori a cerceta dovezile și documenturile lor orișicând pentru cercetarea pricinilor și pentru înțelegi-rea arătărilor marturilor aduși de față, ar fi de trebuință ca să se ducă însuși președintele tribunalului ținutului la fața locului. Este dator a merge întâi pen-tru a se încredința de mărimea locului de pricină, cât și pentru a-i face pre-țăluirea, precum și ispașa pagubilor cerute ⁶⁾.

Art. 310. — Condiciariul va închee jurnal de toate acestea și de ascultarea marturilor. Acest act va coprinde nu-mele marturilor, vârsta, meseria și lă-cuința, giurămîntul lor de a spune ade-vărul, mărturisirea de sânt rude, de au vreo legătură cu părțile sau de nu cumva sânt slugi de a lor. Acest giu-rămînt se va ceti fieștecăruia martur pentru partea dispre care este, carile

1) Art. 304, modificat de comisia din 1835, apare astfel în edițiile din 1835, 1837, și 1346.

2) În edițiile tipărite, art. 305, 306, 307 alcă-tuesc întrunite un unic art. 307.

3) În edițiile tipărite, art. 305, 306, 307 alcă-tuesc întrunite un unic art. 307.

4) În edițiile tipărite art. 305, 306 și 307 alcă-tuesc laolaltă art. 305.

5) Art. 308 — 309 sunt cu totul altele în edițiile tipărite.

6) Art. 303 — 309 sunt cu totul altele în edițiile tipărite.

apoi va iscăli arătarea lui sau se va însămnă că nu știe a iscăli ¹⁾.

Art. 311. — Dacă întru cercetare sau prețaluire la fața locului vor fi neapărate niscaiva cunoștinți streine prezidentului tribunalului ținutului, el va porunci ca să miargă dinpreună cu dânsul oameni cunoscători de acest fel de lucruri (experi), cari vor da socotințele lor. Jurnalul se va iscăli de către giudecătoriu, de către condicariu și de către cunoscători și dacă cunoscătorii nu știu a iscăli, aceasta se va însămnă.

Art. 312. — După adunarea acestor științe și după împlinirea tuturor formalităților, tribunalul va însămnă socotința sa într'un raport către Divanul giudecătoresc, înștiințându-l pre larg de toate înpregiurările pricinii și alăturând arătările marturilor, de s'ar întâmpla să fie și perilipsis lămurit de diresurile înfătoșate, carile se va adeveri și cu iscăliturile părților spre dovadă că din aceste dresuri niciunul nu au fost trecut cu vederea, că nu li s'au schimbat adivărata lor înțelegere și că orighinalurile li s'au dat îndărăpt, cum și copie de pe raportul adresuit către Divanul giudecătoresc. Asămine se va arăta dacă vreuna din părți nu știe sau nu voește a iscăli. Cu acest chip, se va face de către tribunalurile ținuturilor mai înainte adunare a științelor în orice pricină politicească ²⁾.

Art. 313. — La sfârșitul fieștecăreia trilunii, tribunalurile vor triimite către Logofătul cel mare perlipis lămurit de pricinile până la cincisute lei, ce le-ar fi curmat cu desăvârșire, arătând înpregiurările și cuvintele giudecăților făcute, precum și perelipsis de toate alcătuirile pentru datorii și foae de zestre cu rânduiala ce se va arăta la art. 381 până la art. 386 ³⁾.

Art. 314. — Cercetarea profesurilor

1) Art. 310 corespunde numai jumătăței de la urmă a art. 310 din edițiile din 1835, 1837 și 1846.

2) Art. 312 este suprimat de comisia din 1835.

3) Art. 313, puțin modificat, devine art. 312, în toate edițiile tipărite.

atingătoare de pricini criminalicești, spre a căroră limpezire s'ar cere cercetări la fața locului, atârnă de la acestes tribunaluri a ținuturilor. Prezidentul tribunalului ținutului este îndatorit, îndată ce se vor prinde furi sau hoți în ținutul său, a cerceta și a se încredința prin toate chipurile cuviincioase de tovarășii și gazdile lor pre cari îndată îi va arestui, de măsura vinovății lor, de înpregiurările urmate întru facirea lor de rău, cari slujăsc spre a li se mări sau a li se micșura osânditoarea sau defăimătoarea pedeapsă ⁴⁾.

Art. 315. — Giudecătorii vor întreba în deosebi pe marturi și în nefființa vinovatului, cari vor face giurământ de a arăta adevărul și nimică alta de cât adevărul. Li se va face întrebare ca să-și spue numile și porecla, vrâsta, starea, meseria, lăcuința, dacă sânt slugi, rude, ori de au vreo altă legătură cu pâriții. Pe urmă îi vor înfătoșa cu dânsii și cetindu-se mărturiile, dacă martorii vor stărui în ele, se vor da lor ca să se iscălească și se vor încredința de tribunalul ținutului, iar dacă marturii nu știu a iscăli, se va face arătare ⁵⁾.

Art. 316. — Tribunalul va face un izvod de banii și de toate lucrurile aflătoare la vinovați, pe cari cu cvitanții le va întoarce păgubașilor, după ce se va încredința că ei sânt adivărații stăpâni a acelor lucruri. După aceasta va face tribunalului criminalicesc un raport pe larg prin care îl va încredința de numile i porecla vinovaților, de vrâsta lor, de starea de mai înainte și de lăcuința lor, precum și de toate înpregiurările slujitoare spre discooperirea adivărului. Către aceasta va alătura mărturiile și izvodul a tuturor lucrurilor aflate, cu arătarea acelor ce s'ar fi dat la păgubași prin alăturatele adiverințe de priimire, precum și a celor rămase. Aceste toate, împreună cu adiverințele și cu pâriții, se vo-

4) Art. 314, devine dela 1385 art. 313, dar rămâne nemodificat.

5) Art. 315 devine dela 1835 art. 314, dar rămâne nemodificat.

triimete în bună pază a jandarmeriei la tribunalul criminalicesc¹⁾.

Art. 317. — Când prezidentul tribunalului s'ar afla dus în oareșcare cercetări sau ar fi bolnav, atunce cel mai în vrastă dintre cieleanți doi asesori (împreună giudecători) va împlini datoria în locul lui și nu va eși nicidecum din orânduile însămnate mai sus²⁾.

Art. 318. — Canțelaria fieștecăruia ținut în pricini giudecătorești, va fi alcătuită de un condicar și de trii scriitori pentru trecirea la condică a cererilor, a chemărilor, a documenturilor înfășoșate, a giudecăților încheete și a raporturilor triimese. Spre îlesnirea cursului lucrărilor, vor fi pentru fieștecare ocol a ținutului câte trii aprozi³⁾.

Județe sătești.

Art. 319. — Spre a cruța pe săteni de stăruirile pe la tribunalurile ținuturilor pentru neînsămătoare pricini ce se întâmplă adeseori între dânșii și spre a fi ei scutiți de niște asăminea cheltueli, se va așeza în fieștecare parohie câte un giudeț sătesc alcătuit de preotul

și de trii giurați aleși pe tot anul de către grămada satului dintre untași, mijlocași și codași, adecă câte un giurat din fieștecare treaptă. Aceștia Dumnicile și în zilele de sărbători se vor aduna dupe Sfânta Liturghie la casa preotului satului, unde vor giudeca toate pricinile urmate între săteni în săptămâna aceia. Cea întâi datorie a lor este de a căuta să împace pe prigonitori, pe cari putându-i învoi, preutul va face scrisoare de învoială și, iscălindu-se de către părțile în pricină, se va încredința de către mădulările giudețului sătesc, iar dacă ei nu știu carte, vor pune, după vechiul obicei, degitul înnaintea numelui lor, care se va scrie alătura de către preutul. Neputându-i însă învoi, giudețul le va da o mărturie, cari le va sluji spre înfășoare înnaintea tribunalului ținutului. Aceste giudețe sătești au voe a hotări pricini de somă sau valoră de la 10 până la 15 lei și în asăminea a aduce întru împlinire hotărîrea lor. Sătenii au voe, la împlinirea anului, a alege alți giurați sau și dintre acei ai anului trecut, dacă s'ar afla mulțamiți de dânșii

SECȚIA III.

Divanul giudecătoresc⁴⁾.

Art. 320. — Divanul giudecătoresc este alcătuit de șapte mădulare, adică:

Cel întâi, vornic al Țării-de-gios, carile îi este prezident;

Al doilea, vornic al Țării-de-gios;

Doi vornici de Țara-de-Sus;

De spătarul, de banul și de căminar.

Întru numirea acestor mădulări, Domnul va urma legiuirilor art. 281 și dupe secția XI a acestui cap, pe trepte,

înnaintind la post persoanele ce ar fi mai vrednice a fi mădulări a acești adunări.

Art. 321. — Toate pricinile de giudecăți politicești piste soma de 500 lei și întru carile părțile în pricină nu ar fi putut a se învoi înnaintea tribunalurilor de pre la ținuturi, se cuvînc acestui Divan.

Art. 322. — Dacă, în urma cercetărilor înnaintea gătitoare făcute în ținut și a trimetirei raporturilor după art. 312, vreuna din părțile în pricină s'ar înfășoa la Divanul giudecătoresc sau însuși, sau prin vechili, pentru ca să urmeze giudecata, prezidentul acestui tribunal va iscăli țidula de chemare către partea protivnică, cu hotărîre de a se înfășoa până în 15 zile.

1) Idem, devine art. 315.

2) Idem, devine art. 316.

3) Idem, devine art. 317. Comisia din 1835 adaogă după acest articol un articol nou 318.

4) În redactarea din 1835 secția III-a se întitulează «Divanurie de Apelație». Art. 320—324 în această nouă redacție înlocuesc art. 320—325 din textul inițial. Ele au cu totul altă redactare.

a) Acest termen se va socoti din zioa în care partea chemată au priimit țidula;

b) Spre aceasta chemare se va triimete la tribunalul ținutului unde se află partea chemată;

c) Țidula dându-se în mâna chematului, se va lua de la dânsul adiverintă de priimire, pe care tribunalul o va alătura în raportul său către Divanul giudecătoresc.

Art. 323. — În urma ceririi părții stăruitoare, Divanul giudecătoresc va triimete cu înadins volnicie, cu o gloabă câte un leu pe ceas, urmându-se aceasta la orice fel de fețe ar fi triimise cu asămine poroncă și aceasta se va pune în lucrare în următoarele întâmplări:

a) Dacă partea chemată și după zece zile în urma trecerii termenului mai sus pomenit de 15 zile, nu s'ar înfătoșa, afară numai când în curgirea celor 25 zile vreo boală sau vreo însămnată împiedicare s'ar fi întâmplat fameliu sau persoanei chematului, care întâmplare l-ar fi adus întru neputință de a se înfătoșa la termenul orânduit, dar și atunce el este îndatorit a înștiința prin scris pe tribunalul ținutului, carile încredințându-se de adevăr, va face îndată știut Divanului giudecătoresc spre a se rândui un alt termen potrivit împregiurării.

b) Dacă tribunalul ținutului ar fi înștiințat pe Divanul giudecătoresc că chematul n'au voit să priimască chemarea celui Divan și să dei adiverintă după art. 322, litera b și c.

c) Asămine se va triimete volnicie, fără vro însămnare de un alt termen, ca să se aducă față pe acei ce n'au fost următori a veni, după câte s'au zis la art. 307 și 308.

Art. 324. — Toată căutarea pricinilor se va începe de la cercetarea raporturilor a tribunalurilor ținuturilor, afară de cele prevăzute la art. 287, litera c. precum și de la potrivirea perilipsului cu orghinalurile, după art. 312, dacă vreuna din părți va face cerire.

Art. 325. — Se va ține o condică

în care se vor trece, după rostul velearurilor, toate documenturile înfătoșate; va coprinde numile părților sau a vechililor lor, zioa înfătoșării hârțiilor, data lor, adiverirea directorului canțelariei că le-a priimit și alătore se va lăsa o coloană nescrișă.

Art. 326. — Pricinile toate, în deobște, pentru averi mișcătoare și nemışcătoare se vor tractarisi sau prin scris, sau prin viu graiu, după cum se vor uni părțile în pricină; iar la întâmplare când ele nu ar fi în unire asupra unuia din aceste doă chipuri, atunce giudecătorii vor urma după vechiul obicei, că adevă tractația pricinii să se facă prin grainică arătare, iar acturile giudecătorești ce se ating de căutarea pricinii se vor face prin scris¹⁾.

Art. 327. — Toți acei ce vor intra în cercetare, vor sta cu respect. Cele poroncite de către prezident pentru ținerea bunei orândueli se vor pune în lucrare îndată și întocmai²⁾.

Art. 328. — Cercetarea proțesurilor se va face publică, în ființa părților sau a vechililor, cari, după ce vor da giudecătorilor toate științele cerșute, apoi vor eși din cămara sesiilor. După aceasta, Divanul va tractarisi și va da cu ușile închise³⁾ hotărîrea giudecății, a căria jurnal se va trece într'o condică ținută spre acest sfârșit și pe acest jurnal se va alcătui actul de giudecată și se va trece întru o altă condică unde vor iscăli giudecătorii, care volnici sânt a urma pricina și în altă viitoare adunare, pentru a închee hotărîre giudecății. Proțesurile jignitoare publicului moral, sau atingătoare de cinstea fameliilor, se vor cerceta cu ușile închise, după a prezidentului rostire și în ființa numai a părților în pricină⁴⁾.

1) Art. 326 rămâne neschimbat la 1835, dar devine art. 325.

2) Idem, devine art. 326.

3) În Analele Parlamentare: „ușile deschise“.

4) Art. 328 modificat de comisia din 1835, se tipărește ca art. 327.

Art. 329. — Toate hotărârile giudecătorești încheate de acest tribunal asupra oricărei valori se vor aduce la împlinire dacă niciuna din părți nu va face apel în termenul orânduit la secția VIII. Asămine se vor aduce la împlinire și vor fi fără apel toate decreturile date de către acest Divan giudecătorec în pricini ce ar fi de preț de cinci mii lei. Inșă în sîngura întâmplare când aceste hotărîri s'ar potrivi în toate puncturile, cu rostita socotînță, asupra tot acestor pricini, de către tribunalurile ținuturilor ¹⁾).

Art. 330. — Divanul giudecătorec, după ce va închee giudecata sa, va chema pe amândoa părțile și, în ființa lor, directorul canțelariei va citi cu glas mare, acest act al giudecății, după care le va da și copie adevărită de către toți giudecătorii. Părțile vor încredința, prin iscăliturile lor, în coloana cea nescrisă lăsată în condica documenturilor înfătoșate (art. 125), că au priimit atât scrisorile lor, cât și copie după actul giudecății, arătând înșă de sânt mulțamite sau de își păstrează dreptatea de apelație, după înpregiurările prevăzute la art. de mai sus și în termenul orânduit la art. 367²⁾).

Art. 331 — Toate mezaturile și înstreinările de veci de avere nemiscă-

toare se vor face fără de nici o cheltuială sau cerire de plată în Divanul giudecătorec, după formile rânduite de către condica politicească. Iar în cât pentru vânzările de veci de vii, dugheni i case, rămâne la voința părților în alcătuire, de a se săvârși, iarăși pe temeiul condicei politicești și pe la tribunalurile ținuturilor, unde se vor afla acele averi, care tribunaluri vor înștiința dispre aceasta pe Divan, ca punirea în stăpânire a cumpărătorului să se întărească după toate formile ³⁾).

Art. 332. — Canțelaria Divanului giudecătorec se va împărți în trii mese, supuse privigherii directorului carile, pe lângă îngrijire asupra regulii și a osârdii lucrărilor la celelante mese, este însărcinat cu alcătuirea protocoalilor, a decreturilor (hotărîrilor) și a raporturilor.

a) Masa pricinilor atingătoare de avere nemiscătoare și a trecirii în condică a mezaturilor și a vânzărilor de veci de acest fel de avere;

b) Masa pricinilor atingătoare de avere mișcătoare.

c) În sfîrșit, o masă a reghistraturei, unde se vor trece în deosăbitele condici, după rânduiala giudecăților făcute și alte acturi ale acestui tribunal, cu arătare de data și numărul lor ⁴⁾).

SECȚIA IV

Tribunalul comerției (neguțătorec) și îndatorirea sa ⁵⁾).

Art. 333. — Spre înlesnirea și siguranța negoțului să va așăza un tribunal de comerție în orașul Eșii ⁶⁾), alcă-

tuit de cinci mădulări, adică: de trii boeri, din care unul va fi prezedent și de doi neguțitori din cei mai întâi, mai vechi și mai însămnați, atât întru purtările cele bune, cât și întru știința rânduelilor și a iconomiei. Iar în orașul Gălații, Focșani și Botoșanii, ca niște orașe de negoț, se vor orândui în fieștecarile câte doi neguțitori sau târgoveți

1) Art. 329, corespunzând, art. 328 al redactării din 1835 a fost complet modificat în această ultimă redactare.

2) Art. 330, - 329, în redactarea din 1835 - apare modificat în edițiile tipărite.

3) Art. 331, devenit 330 nu suferă altă modificare la 1835 decât înlocuirea cuvintelor: „*Divanul giudecătorec*” cu „*Divanurile respective*”.

4) Art. 332 se modifică de comisia din 1835 adăogându-se cancelariei Divanurilor de apelație încă o a patra masă a „*adeveririi sineturilor de datorii cu amaneturi și a foilor de zestre*”.

5) În redactarea din 1835 titlul secției a IV-a este: „*Tribunalul de comerțu din Galați și îndatorirea sa*”.

6) În redactarea comisiei din 1835: „*Galați*” în loc de „*Eșii*”.

șezători în acele orașe și cu însușirile cerșute, pre care precedentul tribunalului ținutului îi va chema de a se face și ei părtași la toate săsiile când se vor căuta pricini neguțitorești. Iar legiurile mai sus așezate, în cât pentru orașul Galații, se vor urma până când negoțul va mai înflori și finanțele vor erta așezarea unui oșebit tribunal de comerț în acel oraș¹⁾.

Art. 334. — Acest tribunal va judeca toate pricinile atingătoare atât de îndatoririle și alcătuirile urmate între neguțitorii boltași și bancheri, cât și de toate acturile de comerț.

Art. 335. — Acturi de comerț se numesc: acestea: toată cumpărătura de mărfuri, sau în natură sau după ce se vor lucra, toată întreprinderea de manufacturi, de comisioane, de transporturi pentru negoț, toate operațiile de cambii, de bancuri și comisionerie, polițiile sau numărările de bani făcute din piață în piață.

Art. 336. — Asămene, acturi de comerție se numesc: toate întreprinderile de durare, cumpărare, vânzări și precupie a vasilor celor pentru navigație (plutire) din lăuntru și din afară din țară toate cespeditiile de mărfuri pe mare, toată cumpărătura sau vânzarea lucrurilor trebuincioase gătirei corăbiilor, precum: pânzuri, funii, anghire, cârmi, catarguri și proci, toată cumpărătura sau vânzarea

lucrurilor de mâncare sau provizii pentru corăbii, tocmelele de năimirea corăbiilor²⁾: toată siguranța și alte contracturi³⁾ atingătoare de comerția⁴⁾ pe mare.

Art. 337. — În sfârșit ei vor cerceta:

a) Bilanțul și izvoadile neguțitorului bancrut sau mofluz⁵⁾, siguripsirea și adeverirea datoriilor.

b) Alcătuirea de invoială între bancrut și între creditorii săi;

c) Daraverile ce va face bancrutul pentru datoriile sale și clasificarea creditorilor.

Art. 338. — Giudecătorii ținutului cu acei doi neguțători (art. 333) în orașele Galați, Focșani și Botoșani, vor judeca cu disăvârșire toate pricinile de comerții, care nu vor trece pîste soma de cinci mii lei⁶⁾.

Art. 339. — Asămenea se vor judeca cu disăvârșire și toate ceririle părților atârinate de acest tribunal, dacă de bună voia lor vor arăta că voesc a fi giudecate cu desăvârșire și fără apelație.

Art. 340. — Giudecățiile de comerț făcute în orașele mai sus pomenite vor avea apelațiile lor la tribunalul de comerție din Eși și de acolo la Innaltul Divan⁷⁾.

Art. 341. — Căutarea pricinilor, precum și desăvârșita hotărîre, vor fi întocmai după regulile așezate pentru pricinile cele politicești.

SECȚIA V

Tribunalul de poliție îndreptătoare.

Art. 342. — Acest tribunal este alcătuit de două mădulări și de prezident și va judeca toate micile pricini ce se întâmplă între lăcuitorii acelor mai de gios trepte a orașului Eșii, precum: bătaii, slezii și alte pricini de acest fel, care tulbură liniștea.

Art. 343. — În urmarea giudecății nu este nici de cum trebuință de for-

malitalile cerute la celelalte tribunale. Jăluirea se va face prin viu graiu și fără vechil.

Art. 344. — Contracturile încheete

2) În *Analele Parlamentare*, I. p. 206: „năimirea” în loc de „năimire”.

3) Ibidem: „noi tractaturi” în loc de „contracturi”.

4) Ibidem: „comunicația” în loc de „comerția”.

5) Ibidem: „marfa în” în loc de „mofluz”.

6) În ediția din 1835, art. 338 se modifică în concordanță cu modificările art. 333.

7) Modificat în ediția 1835.

1) Art. 333 este modificat de comisia în 1835 pentru a fi pus în concordanță cu creierea tribunalului de comerț din Galați.

cu diosăbiții meșteri: dulgheri, tâmplari, pietrari i proci se vor adevări de acest tribunal.

Art. 345. — Privigherea întru ale poliției îndreptătoare este încredințată pe la ținuturi ispravnicilor administratori, care sânt însărcinați de a înfrâna

acest fel de greșale, a căroră pedeapsă nu ar trece piste o închisoare de cinci zile, iar la întâmplare de greșale mai mari, vinovatul se va da în giudecata tribunalului ținutului, carele, fără de nici o prelungire, va cerceta vinovăția lui.

SECȚIA VI

Tribunalul de pricini criminalicești.

Art. 346. — Acest tribunal este alcătuit de un prezident și de două mădulari. Un avocat va fi orânduie spre legiuia apărare a părților în cursul cercetării.

Art. 347. — De la dânsul atârână toate pricinile criminalicești. El va giudeca toate facerile de rău sau greșalile acelor pârțiți, care cercetându-se mai întâi de către tribunalurile ținuturilor, i se vor triimite după copriinderea art. 314 și 316.

Art. 348. — Oricine se va socoti obijduit prin vre o faptă ră și nelegiuită, va putea întinde jaloba sa către acest tribunal și a încredința, prin dovezi neîndoitoare și prin viderat chip, fapta cea ră sau nelegiuirea pârītului.

Art. 349. — Acest tribunal va chema înaintea sa pe toți acei însărnați prin jalobă că ar fi avut cunoștința ori de fapta cea ră de nelegiuirea pârītului, ori de înpregiurările întâmplării, întru ascultare și arătările marturilor, va urma după copriinderea art. 315.

Art. 350. — Dându-i-se¹⁾ adresul acestui tribunal, armașul sau prezidentul tribunalului ținutului va merge din slujbă la casa pârītului spre a face cercetare hârītilor, a lucrurilor și de obștie a tuturor acelora ce se vor socoti de trebuiță spre descoperirea adevărului, dând învinovățītului pentru toate lucrurile luate de la dânsul, un izvod iscălit, după care întocmai copie spre a se da tribunalului se va iscăli de învi-

novățit, pomenindu-se într'însul dacă e nu va ști sau nu va voi a iscăli.

Art. 351. — Asămine ei vor putea merge și în alte locuri unde ar pre-pune că ar fi lucruri ascunse, despre carile s'au vorovit la articol de mai sus.

Art. 352. — Acest tribunal poate porunci de a se aduce de față pe marturi, carii, după chemarea făcută, nu s'au supun a se înfătoșa.

Pentru arestuirea învinovățītilor, când nu va fi vre grabnică nevoie, va urma închizere de jurnal, arătătoriu de cuvintele pe care acea arestuire s'ar întemeia precum și de pravilile ce hotărâsc că acea faptă este o nelegiuire. Apoi și poronca de arestuire ce se va slobozi va fi de asămine cuprinzătoare. Acestea se vor urma numai când învinovățirea ar fi pornită asupra de obrază, a căroră stare moralicească nu ar da vre o chizășluire personală. Iar asupra persoanelor în cunoștința obștiei de cinstite și cu avere, până când nu va mijloci dovadă temelnică de învinovățire criminalicească, nu va fi ertată arestuirea de cât o înpreajmă privighere a localnicii poliției, după poroncile ce se vor da de către tribunal. La întâmplare, însă când nevoia ar cere o grabnică ridicare, pentru a nu fi sminteală, să fie volnic prezidentul creminalului și mai înainte de împlinirea formilor s'au pomenite, a poronci îndată arestuirea vinovatului, cu aceasta însă, de a înfătoșa justificații temelnice, dacă s'ar cere, pentru asămine urmare.

Art. 353. — Învinovățītului care nu se va supune, sau carile, după ce au

1) În edițiile tipărite : «După» în loc de «Dându-i-se».

arătat că este gata a se supune, va cerca să scape, i se va face silă, aducătoriuul poroncii se va sluji, după trebuință, de puterea înarmată a locului celui mai cu apropiere, care va fi îndatorită a merge după copriinderea poroncii.

Art. 354. — Niciodinioară nu se va putea da slobozenie vremelniceas ă vinovatului când învinovățirea lui va cere o pedeapsă osânditoare sau defăimătoare; acelor fără căpătăiu și acelor ce au mai fost odată supt giudecată criminalicească nu se va putea nici cu un chip a li se da slobozenie vremelnicească.

Art. 355. — Schingirile (torturile) și toate silnicile mijloace pentru a silii pe învinovățitul la vreo mărturisire sânt oprite. Osândirea de ciuntire se oboară. Confiscarisirea de averi fiind înprotiva obiceiului și legii pământești, niciodinioară nu va putea a se înființa. Domnul va putea ușura pedeapsa osândiților.

Art. 356. — Giudecătorii, pentru a se sfătui, se vor trage în altă cămară, iar hotărîrea se va rosti cu glas mare de către prezedentul înaintea publicului de față și a vinovatului. Inșă mai înaintea de a rosti, prezedentul este dator a ceti capul legii potrivit cu ființa pricinei.

Art. 357. — Hotărîrile făcute de acest trebunal se vor pune în lucrare numai după cercetarea lor de către Innaltul Divan și întărîrea lor de către Domnul. Drept acea, trebunalul în fieștecare săptămână va raportui către Innaltul Divan pricinile ce au giudecat ¹⁾.

Art. 358. — Dacă un evghenis s'ar afla în vreo faptă ră, criminalicească, dacă a sa vină s'ar cunoaște după pravilă dovedită, întâiu se va degradarisi de către Domnul și Obșteasca Obicinuita Adunare și apoi se va pedepsi după pravilniceasca hotărîre.

Art. 359. — Invinovățitul este slobod, atât în cursul cercetărilor, a pune înaintea cu toată întinderea, dreptățile dizvinovățirii sale în scris, sau prin viu graiu, precum și în urma hotărîrii giudecății a da jalobă de apelație, puind înaintea toate cele de apărare și la câte s'ar socoti asuprit.

Art. 360. — Stăpânirea va avea privighere ca închisorile să fie nu numai sigure, ci și curate, în cât sănătatea celor închiși să nu se vateme nici de cum. Hrana acestora, înbrăcămîntea, luminarea și lemnile de foc se vor cumpăra din soma hotărîtă spre acesta la capul Finanței.

Art. 361. — Canțelaria tribunalului criminalicesc va fi împărțită în două mese:

a.) Masa condicarului, carile pe lângă privigherea bunei orândueli și a osârdii lucrărilor în canțelarie, este însărcinat cu alcătulrea jurnalurilor, a protocoalilor, a raporturilor, a decreturilor și a trecirii în condică a tuturor acturilor acestor tribunaluri.

b.) Masa unde se vor priimi toate cercetările făcute mai înaintea, precum și lucrurile trimise de către tribunalurile ținuturilor și unde se va ținea condica celor închiși cu arătarea zilei închiderii și a vinovăției lor.

SECȚIA VII

Innaltul Divan ²⁾.

Art. 362. — Innaltul Divan se alcătuește de către un prezedent și de șase mădulări, carii se vor numi de cătră Domn cu însușirile cerșute la art. 281.

1. Art. 357 s'a modificat de comisia din 1835 numai prin înlocuirea «Innaltului Divan» cu «Divanul Domnesc».

Pe lângă aceștie, Obșteasca Adunare

2. Această secție, în urma codificării din 1835, apare în edițiile din 1835, 1837 și 1846 sub titlul: «Domnescul Divan» Art. 362 și 363 sunt complet modificate. La finele secției se publică: «Anexa litera R: Despre întâmpinarea necompletului instanților giudecătorești».

Obicinuită, pe vreme de cinci ani a însărcinării sale, va alege cu aceleași însușiri șapte persoane care, la întâmplare de boală sau neîința vreunuia din mădulările alcătuitoare, va fi în locul acelora și vor fi dinpreună giudecători în această înaltă instanție.

În întâmplările prevăzute în următorul articol, acest Divan va giudeca și va hotărî cu desăvârșire :

a) Toate proțesurile politicești pentru care va urma apelație asupra lucrărilor Divanului giudecătoresc ;

b) Toate pricinile neguțitoresti la întâmplările prevăzute în secția atințătoare de comerție ;

c) Hotărîrile în pricini criminalicești, după cum s'au legiuît la secția trebnalului pentru acest fel de pricini.

Art. 363. — Prezedentul, cu acele șase mădulări orânduite de Domn, vor giudeca cu desăvârșire și nu va fi drit de apelație în aceste doă următoare întâmplări : întâi, dacă giudecata s'au încheet cu glasurile tuturor sau cu cele mai multe, pe temeiul formilor și a pravililor și dacă acea giudecată va fi potrivită și cu hotărîrea a vreunia din instanțiile de mai gios, la care acea pricină s'ar fi cercetat mai înainte ; al doilea, când hotărîrea Innaltului Divan nu va fi unită cu aceia a vreunuia din instanțiile mai de gios, partea rămasă are drit de apelație și Domnul este datoriu a întruni în ființa sa pe acele șapte persoane a Innaltului Divan numit de dânsul, împreună cu acele șapte alese de Obșteasca Obicinuita Adunare, care supt prezidenția Domnului, sau a vreunui dregător cel va numi în loc, vor giudeca și vor hotărî pricinile, după mulțimea glasurilor, cu desăvârșire, fără de apelație. Asămine, dacă după întâmplările prevăzute la paragraful întâi și al doilea al acestui articol, partea rămasă ar face apelația către Domn și dacă jeluirea sa s'ar dovedi nedriaptă și de aceia înaltă instanție de 14 mădulări supt prezidenția Domnului, atunce apelantul pentru pricini de datorii și de negoț va plăti protivnicii sale părți o

dispăgubire, după art. 371. Iar în pricini de averi nemișcătoare va plăti doi la sută, pe temeiul venitului lucrului în pricină, socotit pe zăce ani.

Art. 364. — Spre contenirea însămnatelor nepriințe a înnoirii ¹⁾ giudecăților și a necuviinților care urmează prin nestatornicia celor giudecate ²⁾ și a proprietăței, precum și înprospătarea de necurmata pricini, cari învecinicind prigonitorile, au înriurire și asupra haacterului personalnic, se legiește că orice pricină hotărîită de Innaltul Divan ³⁾ a căruia giudecată va fi întărită de Domn, este în veci curmată și nu se va putea înnoi la nici o întâmplare, nici în vremea Domnului aceluia, nici de către urmașii lui.

Art. 365. — Întâmplându-se vreo pricină neprevăzută de legi sau a ei coprindere fiind așa de întunecată încât să nu i se poată face aplicație într'un chip hotărîitor, Innaltul Divan ⁴⁾, dând socotința sa asupra tâlcuirii legii sau asupra trebuinței de a se legiuî din nou, va înștiința pre larg, prin raportul său, pe Domnul, carile îl va rândui la luarea aminte și la cercetarea Obicinuitei Obșteștii Adunări, când i se va face chemare. Această adunare va hotărî adivărata înțălegire a legii și în neprevăzutele întâmplări va așaza alta din nou, care întărindu-se de către Domn, va sluji de regulă neapărată.

Art. 366. — Canțelaria Innaltului Divan ⁵⁾ va fi împărțită în trei mese supt privilegerii directorului ei, carele, pe lângă îngrijirea bunei orândueli și a osârdii lucrărilor la cecelelante mese, este însărcinat cu alcătuirea jurnalurilor, a protocoalelor, a decreturilor și a anaforalilor către Domn.

a) Masa apelațiilor în pricini politicești și neguțitoresti ;

b) Masa hotărîrilor și a anaforalilor în pricini criminalicești ;

1) În analele Parlamentare și în manuscrisul 909 și 4414 «incheerii» în loc de «înnoirii».

2) Ibidem : «nejudicate» în loc de «giudecatt»

3. 4. 5) În mss. 99 și în edițiile tipărite : „Divanul domnesc”.

c) Masa arhivelor unde se vor ține toate acturile publice, precum: anaforale, hrisoave, hațișerifuri, atingătoare de dreptățile și pronomiile ¹⁾ Moldovei. Arhivariul, în a cărui privighere se încredințază toate acturile acestea, se va îngriji de a le aduna din orișice parte se vor afla și a le ține în bună păstrare. Tot la această masă vor fi păstrare

trate toate planurile răd cate de comisiile hotărâtorii și copiile mărturiilor hotarnice date fieștecărue proprietariu, precum se orânduiește la secția obșteștii hotărâtorii; iar spre singură păstrare a aceștii arhivi și îndămânarea aflărei acturilor, va fi în curtea domnească o înadinsă, cuviincioasă zidire întru îngrijitoarea pază a osăbitului arhivist al Statului.

SECȚIA VIII

Pentru apelație ²⁾.

Art. 367. — Se însămnează pentru facirea apelații un termin de trei luni, socotit din zioa ce părțile au iscălit în condica pomenită la art. 330, sau din zioa ce s'au făcut cunoscut persoanei, ori la lăcuința sa, la întâmplare când una din părți nu ar fi înlinit formalitaoa sus zisului articol.

Art. 368. — Jalobile de apelație asupra giudecăților făcute de către Divanul giudecătoresc, de către tribunalul comerției și de către tribunalul criminalicesc se vor adresui, prin marile logofăt, către Domn, carile va orânduî la Innaltul Divan spre cea de pe urmă hotărâre a giudecăților dispre care se face apelație în întâmplarea prevăzută la art. 363. Pentru o di al doilea cercetare a unii giudecăți de către Innaltul Divan, termin de 30 zile se dă părții rămase spre a face apelație.

Art. 369. — Apelantul, în jaloba sa de apelație, este dator a arăta curat numai nemulțumirile și întâmpinările ³⁾ sale anume la fieștecare pont asupra giudecății făcute, fără a fi ertat a mai

adăogi prin ea o alta din nou pretenzie care se cuvine să e fi fost făcut începând de la acele mai de gios instanții. Aceasta jalobă se va face cunoscută părții protivnice, care este datoare a răspunde în curgire de 21 zile. După aceia, pricina, fără vre o altă formalita, va intra în cercetare.

Art. 370. — În pricini politicești și de comerție pierderea terminului de apelație va înputernici punerea în lucrare a giudecăței mai înainte făcută.

Art. 371. — Apelantul acela care, sau în pricini de d. torii, sau în pricini neuguțorești, după ce au pierdut giudecata la instanțiile de mai gios, o va pierde și la Innaltul Divan, va plăti ca o despăgubire protivnicii sale părți spre indestulare câte trii la sută pe soma ce se va da rămas ca să plătească.

Art. 372. — Terminul de apelație și urmarea giudecăței vor conteni vremelește întâmplându-se moartea vremea din amândoa părțile și vor avea lucrarea lor numai după ce se va face cunoscută clironomilor răposatului sau epitropilor acea giudecată, în urmarea terminului rânduit de pravilă spre priimirea sau neprimirea moștenirii.

Art. 373. — Acei ce nu s'ar afla în pământul Moldovei sau care, din pricina unor grele înpregiurări, ar fi în poziție de a nu putea de a se infăoșa sau singuri, sau prin vechili, vor avea pentru infăoșare și apelație, afară de terminile însămnate din zioa chemării, un termin potrivit cu depărtarea locu-

1) În Analele Parlamentare: „privileghiile” în loc de „pronomiile”.

2) În edițiile tipărite, ca urmare codificării din 1835, întreaga secție a VIII-a este modificată. La finele acestei secții se publică: „Anexa litera S. Pentru protestație», „Anexa litera T. Pentru adiverirea acturilor de alcătuire între particularnici și pentru întărituri», „Anexa litera U. Pentru priimire și păstrarea depoziturilor giudecătorești» și Anexa litera V. Pentru pre-lăuiri giudecătorești”.

3) În Analele Parlamentare: „întâmpinările”.

lui unde s'ar afla sau cu personaliceștile și ecstraordinarele lor întâmplări.

Art. 374. — Terminul curmării a orice fel de pricină politică sau de comerție sau criminalicească, măcar cât de încurcată ar fi, în deobște va ține cel mult numai două luni în fieștecăre instanție, socotindu-se din ziua ce se vor aduna toate științele și documenturile, iar pentru pricinile mici să se grăbască cu cât se va putea mai în grabă a se sfârși.

Art. 375. — Toate giudecățile în pricinii politicești se vor face pe temeiul condiceii prințipatului Moldovei, publicaristă în anul 1817, Iulie 1. Hotărârile în pricinii criminalicești se vor da după condica criminalicească din anul 1820, alcătuită și publicaristă la anul 1825. Acestea se vor urma până când comisia pe care o va orânduia Obșteasca Obicinuită Adunare, tălmăcind pravilile în limba patriei, va face îndreptare și va spori căderile nepre-

văzute spre îndeplinirea legiuirii, care după ce se va priimi de Obșteasca Adunare și se va întâri de Domnul, apoi, publicaris'ndu-se, va sluji de nestrămutat temei pentru deapurarea la hotărârile tuturor giudecăților politicești și criminalicești. Comisia aceea se va orânduia la cea întâi convocare a Obșteștii Obicinuită Adunare și va lucra aceste în cât mai scurtă vreme se va putea; iar până atunce, la pricinile neprevăzute la condica politică și la cele împotrivoare Vasilicalelor, se vor lua de pravăț în hotărârea legiuirilor Vasilicalelor în cât ele sânt potrivite cu obiceiurile pământului.

Iar în pricinile negușitorești se vor aduna din condica de comerție a Franșii toate dispozițiile ce pot fi potrivite la starea lucrurilor din Moldova, cari se vor pune în orânduială și se vor tălmăci românește, spre a sluji de regulă în toate pricinile negușitorești.

SECȚIA IX

Despre slujba publică în ramul giudecătoresc.

Art. 376. — Slujba publică a ramului giudecătoresc, a căruia dregători se vor schima asămenea la trei ani, este organizată cu chipul următor:

a) Pentru partea politică: vornicul de aprozi cu trei slujbași ai săi, adică: vătavul, ceaușul și ispravnicul de aprozi, cari vor avea aprozii trebuincioși;

b) În fieștecăre ținut: ispravnicul însărcinat cu partea împlinătoare, având câte trei aprozi de fieștecăre ocol¹⁾;

c) Pentru partea pricinilor criminalicești: armașul cu doi slujbași, adică armașul al doilea și ispravnicul de temniță cu jandarmii²⁾ trebuincioși.

Art. 377. — Săvârșirea poroncilor în pricinii politicești și de comerție³⁾ atingătoare de lăcuiorii din Eși se va încredința vornicului de aprozi, iar a poroncilor pentru persoanele șezătoare în ținuturi săvârșirea se va încredința la ispravnicii însărcinați cu partea împlinătoare, către care se vor adresui și tribunalurile giudecătorești a ținuturilor, spre aducire întru împlinire a giudecăților înputernicirii lor. Poroncile în pricinii criminalicești se vor adresui către armașul, căruia să încredințază aducerea întru împlinire a pricinilor de acest fel.

2) În edițiile tipărite: „slujitorii” în loc de „jandarmii”.

3) În mss. 99 și 349 „comerție”: în mss. 909 3314 și în *Analele Parlamentare*, p. 211: „curmare”.

1) În ediția din 1835 și următoarele se suprimă cuvintele: „având câte trei aprozi de fieștecăre ocol”.

SECȚIA X

Indatoririle și instrucțiile Marelui Logofăt.

Art. 378. — Logofătul cel mare va avea o lucrătoare privire asupra deosăbitelor tribunaluri giudecătorești pentru ca orânduiala pricinilor ce se tractarisc în ele, cursul căutării lor, precum și hotărîrea giudecăților să fie întocmai după reglementurile și legile așezate. Drept aceia, el este înputerenicit a vizitarisi în persoană deosăbitele tribunaluri și Innaltul Divan ¹⁾, a fi față cerând trebuința la sesiile lor și a aduna toate științele ce ar socoti neapărate. De a sa datorie este a vizitarisi și tribunalurile ținuturilor sau a trimite revizori cu driaptă cunoștință, cari îl vor înștiința de starea lucrurilor de acolo. Marele logofăt va înștiința pe Domnul despre toată abatirea din partea giudecătorilor întru urmarea dregătorii lor, precum și despre aceia ce s'ar diosăbi prin vrednicii și neprihănite purtări.

Art. 379.—Marele logofăt, fiind mijlocitoriul între diosăbitele instanții giudecătorești și între Domnul, prin organul lui se vor supune Domnului:

a) Raporturile prezidenților diosăbitelor tribunaluri asupra lenevirii mădulărilor, prevăzute la art. 295 și asupra celor mai de gios dregătorii precum directorii canțelieriilor și secretarii ai meselor.

b) Raporturile adresuite Domnului de către Innaltul Divan întru toată întinderea îndatoririlor sale.

c) Raporturile Divanului giudecătoresc pentru mezaturi și înstrăinări de veci a averilor nemisătoare (art. 331), care trebuiesc a fi întărite, spre adiverirea mutării unii averi de la o persoană la alta;

d) Toate apelațiile asupra giudecăților Divanului giudecătoresc, a tribunalului de comerț și a tribunalului criminalicesc, pentru de a se trimite la

1), 2) În mss. 99 și în edițiile tipărite: „*Divanul Domnesc*“.

Innaltul Divan, se vor face asăminea către Domnul prin mijlocirea marelui logofăt ²⁾).

Art. 380. — Întărirea giudecăților făcute de către Innaltul Divan ³⁾, poroncile aducerii lor întru împlinire, hrisoavile domnești pentru mezaturi și înstrăinările de veci și într'un cuvânt, toate țidurile din partea Domnului, pentru rânduiala giudecătorească, vor fi protocolite de către marele logofăt.

Art. 381. — Marele logofăt va avea în secțiile sale o masă pentru înscrierea amaneturilor (ipoteci) și a foilor de zăstre, care se va face întru deosebite condici șfăruite și pecetluite cu pecetia Domnului; una va sluji spre înscrierea tuturor datoriilor făcute cu amaneturi de averi nemisătoare și în ceelantă se vor trece alcătuirile de căsătorie, cu arătarea zăstirii ce se dă ⁴⁾).

Art. 382. — Nici un act de împrumutare pe averi nemisătoare nu va avea putere dacă creditorul amanetariu și datornicul nu se vor înfătoșa la marele logofăt pentru ca să se arate suma ce se dă împrumut și amanetul ce se priimește. După această arătare, marele logofăt va cerceta mai întâi dacă creditorul și datornicul au vrâsta legiuită și încredințându-se că nici o oprire pravilnicească nu se înpotrivește la această împrumutare, va poronci prezidentului tribunalului ținutului unde se află averea ce se dă amanet ca să cerceteze cu amăruntul, supt răspundirea platnică, de este amanetul drept al datornicului și apoi făcându-i dreaptă prețăluire, să înștiințeze pe marele logofăt ⁵⁾).

2) Aliniatul d) lipsește în manuscrisul 99 și în edițiile tipărite.

3) În mss. 99: „*Divanul Domnesc*“.

4) 5) Art. 381-387 lipsesc din manuscrisul 00 și din edițiile tipărite, în care art. 388 și 330 devin art. 381 și 382, iar în locul art. 383-388 se introduce o nouă secție, a XI: „*Pentru vremelniceștile sloboziri din slujbă și comandirovile členurilor giudecătorești*“.

Art. 383. — Numile, porecla datornicului și a creditorului, vadeaoa plății, soma împrumutată, felii și valoarea amaneturilor, se vor scrie în pomenita condică, unde se va trece și sinetul urmat între părțile alcătuitoare. Ele vor iscăli asămîne în fila adiverită de marele logofăt, după carile apoi adevărindu-se sinetul cel original, se va da în mâna creditorului ⁶⁾).

Art. 384. — Toate alcătuirile de căsătorie întru carele zăstrea femeii ar trece peste valoarea sau soma de un mie lei nu vor avea tăria lor de nu se vor trece în hotărîta pentru acest sfârșit condică, cu arătare de siguranță primită despre amîndoa părțile, precum și cu arătarea averii mișcătoare și nemișcătoare sau a somii banilor de zăstre a femeii, ca ea să nu poată nici păgubi cevași, nici a lua supt acest titlu, la împlinire de despărțenie sau de moarte a bărbatului, decât numai lucrurile sau adevărata valoare a zăstrei după foaie, care pentru aceste sfârșituri se va adevăra de către marele logofăt, după ce se va scrie în pomenita condică.

Art. 385. — Lăcuitorii capitaliei, spre împlinirea acestor rîndueli în cuprinderea art. 381 până la 384, se vor adresa către marele logofăt, iar părțile alcătuitoare ce se află în ținuturi li se dă voe slobodă a se adresa pentru aceste formalități către tribunalele ținuturilor unde se află averile nemișcătoare date amanet sau zăstre. În asămînea înpreșurări, tribunalele

ținuturilor sînt datoare a face cererile cîștute și pentru înscrierea în condică și adiverirea acturilor de acest felii, a se povățui întocmai după formalitățile orînduite la articurile sus arătate și vor înștiința pe marele logofăt pentru oricare asămîne înscriere făcută în cancelaria lor ⁶⁾).

Art. 386. — Toate formalitățile acestea se vor împlini fără vreoa cheltuielă sau cerere de plată ⁶⁾).

Art. 387. — Sătenii pentru a nu fi nici de cum înstăneniți în alcătuirile dintre dînșii, către cari niște asămînea îngrijiri le sînt nu numai de prisos, ce le pot fi și de îngrijire, ei nu sînt supuși la aceste formalități ⁶⁾).

Art. 388. — Pentru revizia tribunalelor de pe la ținuturi, marele logofăt va avea la întrebunțarea sa patru revisori. Inginerii pentru trebuința pămîntului vor atărna asămînea de la dînșul ¹⁾).

Art. 389. — Cancelaria marelui logofăt va avea un director și se va împărți în două mese :

a) Masa apelațiilor și a reviziei, a perilsipurilor trîmise la trii luni din partea tribunalelor de ținuturi, precum și a corespondenței cu toate tribunalele;

b) Masa întăriturilor, a hotărîrilor divanurilor de apel, a mezaturilor și a înstrăinărilor de veci de averi nemișcătoare, precum și a diosăbitelor poronci din partea Domnului;

c) Masa înscrierilor, a datoriiilor și a zăstrelor ²⁾).

SECȚIA XI

Rînduiala mulțămitelor și a înaintirilor în magistratură ³⁾).

Art. 390. — Rînduiala mulțămitelor și a înaintirilor în magistratură, adică în dregătoria giudecătorească, pentru persoanele cu vrednicie și cu purtări neprihănite se așează cu chipul următoriu :

a) În tribunalele ținuturilor, scrii-

1) În manuscrisul 99, în redacția comisiei din 1835, art. 388 devine art. 381.

2) Idem, art. 389 devine art. 382. I se suprime însă ultimul aliniat.

3) În redactarea comisiei din 1835 această secție are două articole și anume 389 și 390. Din ultimul aliniat al art. 390 în alcătuirea lui inițială, se face un articol deosebit.

6) Vezi nota precedentă.

toriu ce ar dobândi mai multă practică se va înainta la supt-dregătoria condicariului; iar condicariul la supt dregătoria secretariului în vreo caștelarie de a capitaliei. Asesorii, împreună giudecători de pe la ținuturi, se vor înainta la dregătoria prezidentului tribunalului ținutului;

b) În tribunalurile din Eși se vor înainta la suptdregătoriile secretarilor, scriitorii ce vor avea însușirile cerșute. Cel mai pricopsit dintre secretari la suptdregătoria directorului caștelariei în care se află și directorii caștelariilor a diosăbitelor tribunaluri din Eși se vor înainta la dregătoria de asessori sau de prezident a tribunalurilor de pe la ținuturi;

c) Prezidenții tribunalurilor de pe la ținuturi carii, prin destoinicie și bunele lor purtări, s'ar învrednici a rămânea neschimbați în slujba lor în vre-

me de șasă ani de rând, vor putea fi orânduți în trebunaturile capitaliei, începând de la cele mai de gios trepte și agiungând prin propășitoare înaintiri până la cele mai însămnătoare posturi a maghistraturei, după talanturile și vredniciile de care vor da dovezi, în acele deosăbite dregătorii. Domnul este prețuitoriul acelor merite și talenturi și hărăzitoriul acelor înaintiri, după sus arătata propășitoare rânduială. Cu acest chip îndemnându-se talenturile și fapta bună, vor dobândi răsplătire potrivită slujbii lor și totodată folositoare obștii.

Indată ce din Academia Eșului vor eși tineri moldoveni cu învățatura tuturor științelor și a legilor și, după publicul ecsamen, vor câștiga atestaturi despre a lor vrednicie și moral, aceștie vor fi rânduți în slujba diosăbitelor caștelarii a Statului.

SECȚIA XII

Obșteasca hotărîtură.

Art. 391. — Spre contenirea nenumăratelor giudecăți cari pentru pricini de hotară, de rășluiri și de înpresurări pururea se înnoesc, se vor orându în fieștecare ținut comisii ca să facă hotărîtura de obștie a tuturor moșilor.

Art. 392. — Fieștecare din aceste comisii va fi alcătuită de trii boeri, din cari niciunul să nu fie moșinaș în acel ținut și de un inginer pentru rădicarea planurilor.

Art. 393. — Cu un an mai înainte de a se începe hotărîtura, se vor triimite publicații în toate ținuturile, pentru ca în această curgîre de vreme fieștecare moșinaș să pornească jaloba sa de înpresurare către Domnul, care după ce se va orându a clasificărisi pe ținuturi acest feliu de cereri, le va orându la pătrundirea și cercetarea fieștecării comisii.

Art. 394. — Toate hotarările și dispărțitoarele linii asupra căroră, în curgîrea vremii hotărîte de un an, nu se

va face nici o cerire către Domnul, se vor păzi în starea stăpănirii în care s'ar fi aflând.

Art. 395. — Aceste comisii, afară de hotarnică, vor da fieștecărue moșinași planul moșiei sale, cu însămnarea hotarilor și a liniilor despărțitoare de moșile megieșite. În planurile acelor hotăre fără de nici o pricină, trăgându-se linii, vor iscăli pe dănele megieșii și se vor încredința aceste planuri și de mădulările comisiei. Iar liniile de pricină nu se vor trage decât după ce se va face mai înainte pătrunzătoare cercetare a documenturilor părților prigonitoare. Comisia se va sârgui mai întâi să le învoiască și neputându-le împăca, atunce va face raportul său către divanul giudecătoresc¹⁾, cu alăturarea socotinței sale, după care va da copie părților în pricină. Întâmplându-se

1) În redactarea comisiei din 1835 și în toate edițiile: «*divanurile de apel*».

nemulțămire, se va face apelație la Innaltul Divan¹⁾, carele va giudeca cu desăvârșire și va hotărî odată pentru totdeauna²⁾ hotarele acelor moșii.

Art. 396. — După ce se va sfârși toată hotărîtura, planurile cu statornicirea hotarilor se vor păstra în arhiva Innaltului Divan³⁾ și vor fi întocmai cu cele care încredințate de acest divan, se vor da fieștecăruia moșinaș. Aceste planuri vor sluji spre întâmpi-

narea a orice strămutare de hotare și nedumiri întru a easta. Moșinașul care, după această hotărîtură, va cuteza să pășască peste hotarele moșiei sale, nu numai va da înapoi locul înpresurat, ci va plăti încă acelu megieș prețul acei parți de loc, după prețuirea ce se va face p> fața locului.

Art. 397. — Moșinașii vor da cheltuelile trebuincioase la această hotărîtură. Obșteasca Obicinuită Adunare va hotărî soma cheltuelilor și va face dreapta analoghie. Asăminea va hotărî printr'o innadins instrucție regulile de cari urmează a se povățui comisiile de hotărîtură.

1) Idem: «*Divanul Dcmnesc*».

2) În edițiile tipărite: «*indată*» în loc de «*odată pentru totdeauna*».

3) Idem.

CAP. IX.

Dispozițiile generale

Art. 398. — După ce s'au alcătuit în capitile trecute reglementul reformii a prințipatului Moldovii, comitetul au trebuit să eie în băgare de samă următoarele obiecturi, care nu mai puțin privesc la obștescul bine al țării:

a) Titlurile și dreptățile nobilităței;

b) Numire la diosăbitele dregătorii a Statului;

c) Chipul ocărnuirii averilor manăstirești;

d) Invățăturile publice;

e) Prințipiile indighenatului și a compatriotirii între lăcuitorii ambelor prințipaturi.

SECȚIA I

Titlurile nobilităței.

Art. 399. — Abuzurile titlurilor cinstitoare, date supt numile paia, înprotiva legiuitoarelor așăzământuri a țării, învârlându-să în vremea acestă mai de pe urmă, s'au fost făcut pricina a felurimi de mari și grele necuviinți, Pentru a să curma dar un abuz atât de vătămătoriu în tot felui și chipul, să vor urma cu nestrămutare vechile așăzământuri a Statului, după care nici un titlu nu poate fi hărăzit fără ade-vărată lucrare a slujbii ce înființează acest titlu. Domnul însă va putea, pentru însămnate slujbe făcute Statului, a hărăzi titluri de nobilitate, însă cu împărțșirea Obștești Obicinuite Adunări, care va adeveri meritul candidatului de o nobilitate personală sau moștenitoare.

Art. 400. — Așa dar, de acum înainte nime în Moldova nu va putea câștiga dritul și nobilitatea prin singură lucrare a vre oricăria dregătorii și Domnul nu va putea da dregătoriile cuvincioasă orânduială, pentru ca prin

această măsură dregătorii să poată câștiga cerșuta practică și să poată într'aceiaș vreme a da și dovezi de vrednicie și cinstita lor purtare.

Art. 401. — Slujba publică fiind inchiegată de ramuri: administrativă, de acea giudecătoreasca și de a străjii pământenești, după rânduiala așăzată de acum innainte să vor păstra numai titlurile răspunzătoare la osăbitele dregătorii, privitoare la aceste trii mai sus arătate ramuri și în viștorime toate celelante titluri cătră care nici o slujbă nu este lipită, vor fi deapurarea oborite. Spre aceasta dar Domnul va recomen-dui Obșteștii Adunări să așăză în puterea acestor temeieri, un șir de rangul hotărâte și potrivite cu toate dregătoriile Statului. împărțite în trii clasi, pentru ca dregătorii, prin treptel-nice innaintiri, analoghisite cu meritul și slujba lor, să poată cu vremea agiunge și până la cele mai innalte dregătorii.

Art. 402. — Să vor alcătui condice nobilităței, care pururea vor fi păzite

la Obșteasca Obicinuită Adunare. Intr'acele condice să vor înscrie :

a) Toate familiile cele de o învechită evghenie întemeiată pe urice și documenturi cu un unit șir de mari sau mici cinuri, fără curmare, trecută piste optzeci ani.

b) Toate familiile boerilor acelor până astăzi aflate cu cinuri, până și vel șătrar, acele adecă a căroră părinți au avut cinuri, a oricăreia boerii până și vel șătrar, măcar deși nu ar avea dovezi de tragerea lor dintr'o mai învechită evghenie. Acest feliu de familii mai sus arătate și unile și altele socotindu-să de o evghenie moștenitoare, vor rămâne atât ele cât și neamul pogoritori din ele, pururea nobile și în dreptățile nobleții.

c) Să vor înscrie și acei până acum cinstiți cu cinuri până și vel șătrar, carii, dacă n'ar putea da vreo dovadă că s'ar trage din vreo viță de evghenie, apoi socotindu-să că de la persoana lor au pornit evghenia, atât ei acei cu cinul, cât și fii lor să vor socoti de nobili și vor avea dreptățile nobleții.

Dar dritul de moștenitoare evghenie nu va trece înaintea deapururea precum sus să zice. decât atuncea când fii unora ca aceștia, sau nepoții lor, s'ar învrednici cu vreo ciostire de boerie până și la vel șătrar, sau a unui cin ce în viitorime va fi potrivit cu cinul acesta al șătrării, iară dintre aceștia câți vor avea dovezi de vreo viță de evghenie, apoi atuncea intră în arătata mai sus rânduială sub litera a și b, fără supurere de curmarea ani'or arătați mai sus.

Pentru cii ce în viitorime după meritul slujbii lor, ori în acele politicești, sau în acele jandarmicești, ar câștiga dreptate de înscriere la nobilitate, să va păzi cu neștrămutare clironomiceasca evghenie. Celor înscriși în pomenitele condice, Obșteasca Obicinuita Adunare le va da atestaturi iscălite de dânsa și întărite de Domnul, spre a le fi de diplomă adevărtoare de nobilitatea lor, lăsând însă la Domnul cu Obșteasca Obicinuita Adunare a țării să așază prin dispoziție îndeplinitoare, cele ce această obștească legiuire ar cere după vreme.

SECȚIA II

Numiri la deosăbite publice dregătorii.

Art. 403. — Alegerea și numirea a tuturor dregătorilor în ramuri administrative, giudecătorești și a Străjii pământenești, să va face numai din pământeni și după chipul următoriu :

a) Toți dregătorii ramului giudecătoresc, precum : marele logofăt, ca și mădulările Sfatului Administrativ, postelnicul, aga sau directorul poliției capitaliei și a aghentului lângă Poarta Otomană la Constantinopoli să vor numi de către Domnul, carii îi va alege dintre boerii carii vor avea însușirile cerșute pentru dregătoriile ce li să vor încredința.

b) Alegerea și numirea a tuturor dregătorilor Străjii pământenești, atât hatmanul cât și toți ceelanții ofițari de toate gradurile, să vor orându-i de către Domnul, care este și cel mai întâi căpetenie a Străjii pământenești.

c) Ispravnicii administrației ținuturilor, casierii, dregătorii carantinelor, vor fi alceși de către Sfatul Administrativ, care prin anafora va propune Domnului pentru fieștecare slujbă câte doi candidați, iară Domnul va numi și va întări dintr'aceștia pe acei pe care va socoti mai vrednici de slujba ce va fi a li sa încredința.

Toți funcționarii, dregători politicești și militarești de orice treaptă sânt răspunzători pentru datorile atingătoare de dregătoriile lor.

Obșteasca Obieinuita Adunare pe lângă gheeneralnicile sale atributuri, rostite la capul al II, va avea și pe aceasta de a înștiința Domnului necuviințele ce va descoperi în slujba fieștecăruia dregătoriu politicesc sau militaresc și a cere îndreptarea cuviincioasă.

Art. 404. — În fieștecare ocol va fi câte un privighitoriu ales de vorniceii satelor ocolului, care vorniceii potrivit cu vechiul obicei sânt și ei aleși de cătră toți sătenii lor.

Acești privighitori să vor alege dintre nobilii fruntași ai ținuturilor, precum din boernași, neamuri i mazili; să însămnează însă, că pentru a fi cineva ales privighetori trebuie a fi proprietari de avere nemșcătoare și lăcuitori în ocolul alegerii sale. Alegerea lor va fi pentru o slujbă de trii ani neschimbat și ispravnicul ținutului va înștiința pentru numile aleșilor pe ministrul din Lăuntru, care gășind a fi alegirile cuviincioasă, le va supune Domnului spre întărire. Privighitorii vor putea urma în slujba lor și mai pe multă vreme, dacă după trecirea acelor întâi trii ani vor fi iarăși aleși de cătră vorniceii, pe rânduiala pomenită.

Art. 405. — Datoriile privighitoriului să cuprind :

a) A apăra pe săteni înprotiva tuturilor răpirilor și a nedreptelor sau de sine volnicitelor ceriri din partea trecătorilor și de cătră ori ine altul, datori fiind numiții privighitori, pentru așa înpilări, a înștiința pe ispravnicul ținutului și încă deadreptul și pe însuș ministrul trebilor din Lăuntru, dacă prin ispravnici în vreme nu ar putea afla cuviincioasa despăgubire și îndesulare asuprașilor lăcuitori.

b) Mai este datorii a înștiința pe ispravnic de tot aceia ce s'ar întâmpla în ocolul privighierii sale, precum și de întâmplările epidemii între lăcuitori, de omoritoare boale a vitelor, de săcetă¹⁾, de înecări și de toate neprevăzutele și ecstraordinarele întâmplări vătămătoare lăcuitorilor.

c) Lefi fiind așazate din casa Statului și pentru acești privighitori, nu vor putea ei cere sau lua nimic de la săteni, pentru osteneala și cheltuelile lor.

Art. 406. — Acea după fieștecare an schimbare a dregătorilor, obicinuită

în Moldova, să oboară, fiind zmintitoare slujbii în tot chipul și felul.

Pentru aceasta toți dregătorii, atât în ramul giudecătoresc, cât și în acel administrativ, să vor numi pentru trii ani, afară numai dacă asupra vreunui s'ar dovedi vădită și cugetată călcare de datorie sau când însuși dregătorii vor cere tragirea lor din slujbă. Iară dacă în curgirea triianii ar da dovezi de o purtare vrednică, atunce vor urma a lor slujbă înainte. Păzindu-să această orânduială, dregătorii vor avea vreme a cunoaște mai bine datoriile slujbii lor și a câștiga trebuincioasa pracsis.

Art. 407. Să va așaza în orașul Eșii o epitropicească comisie a sârmanilor copii.

Această comisie încheagă de trii măduleri, fără a avea dreptul de a giudeca, să va indeletnici numai cu interesurile nevârstnicilor. Ea va ocărmiu nemșcătoriu lor avut, capitalul și veniturilor lor, ia va orându vechil spre apărarea dreptului lor și pe fieștecare an va înfăoșa Domnului samă curată de toate luaturile și de buna lor ocărmiuire, urmând la toate după reglementul prescriș în al patrule cap al condicii politicești a Moldovii. Sămile zisă să vor triimete Obșteștii Adunări, spre a fi pe rânduială cercetate și adevărite.

Mădulările aceștii comisii vor rămâne neschimbate, afară numai de călcarea sfintelor lor datorii, care va aduce răspundere cu avere pentru toate păgubirile ce s'ar pricinui averii nevârstnicilor.

Art. 408. — Toți dregătorii, fără nici o osăbire, sânt îndatoriși, la întra-re lor în slujbă, a face și a iscăli giurământul următori :

„Giur în numile prea Sfintei Treimi că voi sluji în dregătoria ce mi să încredințază, cu sârguință, credință și curățanie, fără a mă abate din datoriile orânduite, păzind legiurile și respectarisind instituțiile patriei mele“.

Art. 409. — Cât pentru datoriile polișilor, a ispravnicilor, a casierilor și a altor dregători, a căror datorii

1) În *Analele Parlamentare*: «a vitelor, dălăcite» în loc de «a vitelor de săcetă»

nu să vor găsi cu îndestulare însămnate în acest reglement, Domnul va orându-i ca ministrii să-i închipuiască proiecturi, pre care le va da în chibzuirea Obșteștii Adunări, pentru a alcătui un înadins reglement, care va sluji de lege spre urmarea datoriei fieștecăruia dregători, la partea sa fără osăbire.

Art. 410.—În fieștecare an la închieirea sesiilor Obșteștii Adunări, orghina-

lurile sânilor înfătoșate precum și alte documenturi să vor depune în Arhiva Statului, a căria alcătuire și păstrare va fi încredințată unui boeri cu însușirile cerșute pentru asemenea dregătorie.

Arhivistul Statului, ca un depozitar al acturilor publice și dregătorești, să va numi de cătră Domnul din doi candidați propuși de cătră Obșteasca Obicinuita Adunare.

SECȚIA III

Clirosul și ocârmuirea averii sale.

Art. 411. — Spre a păstra întru toată nejiğnită sfințenie, vechile drituri și prerogative a clirosului Moldovii, spre a opri alunecarea abuzurilor întru ierarhie bisericească, mitropolitul și episcopii eparhioți vor fi aleși pe pământeștile legiuitele așăzământuri, numai din bisericașii adevărați pământeni, de o pilduitoare evlavie, cu bune științi și dovedite vrednicii, de la care derază ținerea și păzirea învățăturilor Sfintei noastre religii și povățuirea turmei pe calea mântuirii. Alegerea acestor sufletești părinți să va face după driturile și obiceiurile pământului de cătră Obșteasca Obicinuita Adunare, împreună și cu acii din boeri a rangurilor întâi care nu s'ar întâmpla a fi mădulări de această Adunare și după de această alegere să va întări de Domnul, părinții aleși îndată să vor înscăuna în a lor sfântă dregătorie care le vor împlini în cuprinderea apostoliceștilor canoane și întocmai cu toate legile și obiceiurile păzite până acum în țară.

Art. 412. — Mitropolitul va fi, pe vechile obiceiuri, ales din episcopii eparhioți a Romanului și a Hușului, având însușirile mai sus arătate și va priimi, după vechiul obicei, cunoașterea canonicăscă a patriarhului de Constantinopoli.

Art. 413. — Mitropolitul și episcopii eparhioți vor fi neschimbați din dregătoriile lor, afară numai când s'ar abate la greșeli duhovnicești sau politicești.

La întâmplare de duhovnicești greșele vor fi giudecați pe temeiul sinodiceștilor canoane numai din partea duhovnicească și anume: de doisprezăce arhieriei eparhioți și titulari din aceste două prințipaturi sau de aiurea, când asămine număr nu s'ar putea îndeplini dintr'aceste două prințipaturi. Iară la întâmplare de politicească greșală, care sânt aceste: Când vor întârta răzvrătire cu tulburarea norodului și când să vor înprotivi la poroncile Domnului acele legiuite și cunoscute de Obșteasca Adunare pe temeiul pravililor și a reglementului, la o așa întâmplare, comitetul cercetătorilor numitelor învinovățiri să va alcătui după chipul următor:

a) De doisprezăce arhieriei eparhioți și titulari din aceste două prințipaturi, după cum s'au zis mai sus;

b) De doisprezăce boeri din acei mai cu ipolipsis în obștie, fără shesis de rudenie și pricini de prigonire cătră obrazul arhierelui, aleși de cătră Obșteasca Adunare, din boerii halé și paé, pe care Domnul va fi îndatorit a-i numi.

c) La asemine întâmplare a alegerii boerilor, mitropolitul și episcopii nu vor avea vot;

d) Raportul comitetului de cercetarea mai sus zisă, de cunoscută vinovăție într'o întâmplare sau într'alte prevăzute mai sus, să va închie pe mulțimea glasurilor, să va întări de cătră Domnul și să va triimite la patriar-

hul spre catherisire și cunoașterea acelei din nou numit:

e) Dacă prin cercetare să va dovedea pira neadevărată, să va pedepsi clevețitorul cu rădicarea evgheniei, de va fi din evgheniști, iară pentru stările de gios, după asprimea pravililor.

Art. 414. — Dăjdiile tagmii bisericesti care să aduc scaunelor eparhiote, lefile cuviincioasă drenomilor, protoierilor, precum și drepturile pentru botezuri, cumunii și îngropări și celelante, să vor regularisi într'un așezământ alcătuit de mitropolitul cu episcopii eparhioți și marele logofăt, carele așazăământ să va supune Domnului, spre a-l recomenzi cercetării Adunării Obștești și care, după cuviință întărindu-să, va sluji de lege într'acest fel de dări.

Art. 415. — Este cu innadins oprit de a să mai priimi în tagma preoțască alți candidați decât numai pe acii ce ar fi deplinit regulatul curs a învățăturilor teologhicești în seminariul Socolii, unde vor lăcui, să vor hrăni, să vor încălzi, lumina și să vor înbrăca până la număr de doăsute clirici, care după cercetarea în publicul eczamen, ar câștiga atestaturile cuviincioasă din partea Epitropiei Învățăturilor Publice și a recortorului seminariului.

Tinerii să vor priimi în acel seminarium la vârsta de cincisprăzece ani, dând în scris părinții lor și ei însuși, că după ce vor sosi la vârsta de douăzecișicinci ani, dacă numai din ră voință nu ar priimi a intra în tagma bisericască, atuncea să plătească la seminarium toată cheltuiala făcută cu ținerea și învățatura lui și în acest chip să fie slobod de îndatorirea sa a să preoți, iară de nu va plăti, anume să hotărește pentru unul ca acela, a nu fi priimit nici într'o slujbă politicească sau militărească.

Însă până la formarisire de acești candidați în seminarium, acei mai vrednici dintre preoți asupra-numeranți de acum vor deplini locurile ce ar fi lipsite de parohi, iară de îndată ce acei din seminarium să vor formaris, aceștia

vor fi protimisii.

Art. 416. O innadinsă comisie alcătuită de patru persoane bisericesti și de patru boeri cunoscuți prin a lor cinstit haractir, supt prezidenția Preosfinției Sale părintelui mitropolit s'au numit de cătră Ecseleția sa domnul inpuțernicitul prezident. Această comisie va avea întâia privighere asupra mănăstirilor din Moldova și a celor atârătoare de dănsile.

Această comisie va înscrie averile fiștecăria mănăstiri, va regularisi a lor cârmuire și va adeveri totimea veniturilor, asupra cărora să va lua o parte ce este hotărită pentru ținerea așezământurilor de faceri de bine, precum: seminariu, shoale publice și alte. Cătră această comisie să vor adăogi pentru mănăstirile închinete în părțile de gios, patru părinți vechili a locurilor cătră care aceste mănăstiri sânt închinete, adică: unul din Ierusalim, unul a sfântului munte Sinai, a Rumelii și unul a muntelui Afton și în priivirea trebuinții de a să disființa fără întârziere abuzurile acum înrădăcinate și de a să regularisi ocârmuirea averilor acestor mănăstiri, comisia aceasta va cerceta driturile și acturile orighinale atârătoare de deosebitele dănuiri, precum și scoposurile și condițiile începătoare a dănuitorilor și, cu agiutoriu Curții proteguitoare, va închege proiecturi de îmbunătățire spre îndeplinirea lor.

Art. 417. — Mitropolia și episcopiile, fiind de datorii înpovărate, să fie datoare a desface cu deplinătate toate datorile cărora sânt astăzi supuse, în mărginită vadea de zece ani cu mulțămirea creditorilor, dela care vadea și înainte în veci, nici o împrumutare însămnătoare să nu să mai poată face, atât de cătră Preosfinția lor arhieriei de astăzi cât și de cătră urmași, decât prin știința și priimirea Obșteștii Adunări și a Domnului, cătră carii va urma a să face cunoscută neapărat pricina care cere acea împrumutare.

SECȚIA IV

Pentru învățătura publică.

Art. 418. — Creșterea publică a tinerilor, care este una din cele mai mari și mai însemnate ramuri, să va împărtași de toată îngrijirea și de privigherea guvernului, pentru că această educație țintitoare a formarisi obșteasca bună cugetare, să razimă pe temeiul a moralului celui mai sfânt și pe cursul metodicesc și deplin a învățăturilor începătoare a pravililor, a științelor și a aplicației lor la meșteșugurile cele mai folositoare, după legiuirile care spre aceasta să vor așaza de Epitropia Învățaturii și să vor întări de Domnul, căruia epitropia îi va adreșui a sale raporturi prin organul ministrului din Lăuntru.

Așa dar, guvernul va hărăzi o osăbită protecție corposului academicesc și șholerilor carii să vor arăta vrednici prin a lor sporire întru învățatură și care vor da dovezi de talant și de o purtare lăudată.

Art. 419. — Epitropia Învățaturii Pubice va alcătui un reglement pentru organizația deosăbitelor așăzământuri de educație, precum și a vechii Academii Vasiliane întemeiate în mănăstirea Sfinților Trii Erarhi de fericitul întru nemuritoare aducere aminte Domnul Vasile Voevod, carele au și înzestrat-o cu averi nemișcătoare, precum anume glăsuește formalnicul act din 1644. Inșă în privirea neîndămănatului loc al acestei mănăstiri, a căria întindere, precum este acum, nu poate cuprinde decât o șhoală normală, Academia Învățaturilor să va așaza în mănăstirea Goliei, unde spre aceasta să vor face trebuincioasăle zidiri.

Art. 420. — Sholi începătoare ¹⁾ pentru juni și fete să vor așaza în orașale ²⁾; Romanul, Hușul, Galații, Focșanii, Bârladul și Botoșeni, unde începătoarele șitinte să vor învăța. Aceste așăzământuri

vor spori întru îndeplinire, precum vor erta somile hotărâte pentru învățătura publică.

Art. 421. — Cursul tuturor învățăturilor va fi în limba moldovenească, nu numai pentru înlesnirea șhollerilor și cultuirea limbii și patriei, ce încă și pentru cuvântul că toate pricinile publice trebuie să se tractarisască în această limbă, pe care lăcuitorii o întrebuințază și în sărbările bisericesti.

Art. 422. — Pre lângă aceste spre a să putea crește fii dregătorilor publici cu un chip potrivit învătorei lor soarte, prin îngrijirile cerșute de înbunătățire la a lor creștere fizică și morală :

a) O coleghie menită pentru creșterea a o sută de tineri să va zidi alătura cu Academia și numai fii și orfanii dregătorilor Statului vor avea dreptul de a fi priimiți în acea coleghie pân la împlinirea sus arătatului număr. Acești șholeri vor avea în coleghia lor lăcuință, hrană, încălzire și luminare și ei vor urma cursul învățăturilor lor în clasurile publice al Academiei ca și ceelanți șholeri.

b) Intr'o mănăstire învecinată de capitalie să va așaza un Institut de educație pentru cinzaci fii e și orfane a dregătorilor Statului. Aceste vor avea acolo a lor lăcuință și hrană și vor priimi toată creșterea cuviincioasă.

Aceste două instituturi de educație să vor organisi după un reglement ce să va face de cătră Epitropia Învățaturilor publice și prin carele să va hotărâ rânduiala și chipul priimirii tinerimii.

Art. 423. — Spre așazarea coleghiei și institutului de educație precum și pentru trebuincioasă cheltuială întru ținerea șhollerilor, profesorilor și a pedagogilor, să va trage zăciuiala de la toate leșile de piste an a dregătorilor politicesți a Statului, precum și din pensii.

Prin această nesimțită dare, părinții

1) În edițiile 1837 și 1846 „învățatoare“.

2) * * * * * „orașul“.

de famelii vor avea înlesnire a îndămăna copiilor lor, în sinul patriei, o educație cu îngrijirea cuviincioasă, care le va pregăti o cinstită soartă, dând Statului folositori patrioți și vrednici dregători.

Art. 424. — Epitropia Învățăturilor

Publice va adresui o îndemnare la evghenistă iubire de bine a compatrioților, spre adăogirea cu înzestrări la niște așa folositoare așezămături, prin daruri și dănuiri, care ar sluji de sporirea veniturilor ce ar sigurisi înaintirea și statornicia lor.

SECȚIA V

Prințiipiile indighenatului și a compatriotirii între lăcuiitorii imbelor prințipaturi.

Art. 425. — Inceputul, relighia, obiceiurile și asămănarea limbei lăcuiitorilor acestor doă prințipaturi, precum și trebuințele a imbelor părți, cuprind din însuș descălicarea lor elementurile nedispărțitei uniri, care s'au împedicat și s'au întârziat de întâmplătoarele împregiurări. Mântuitoarele folosuri al rodului ce s'ar naște din întrunirea acestor doă nații sint netăgăduite. Elementurile întrunirii a Moldo-Românilor se află așazate prin acest reglement prin asămănatile temeuri ale administrației acestor doă țări.

Art. 426. — Identitatea (potrivita ființă) a leghislaturei fiind cel mai lucrătoriu mijloc a disăvârși o așa morală unire, spre aceasta, o comisie înbinată din imbe prințipaturi se va închege, care din condicile politicești și criminalicești a acestor doă țări să alcătuiască un unul și numai singur legiutoriu cuprins, în cât Domnii amânduror prințipaturi vor afla cu puțință unirea și potrivirea acei condici, aducând întru aceasta prifacerile și schimbările ce s'ar socoti neapărate și sporind toate căderile neprevăzute.

Art. 427. — Lăcuiitorii acestor doă prințipaturi se vor împărtași deopotrivă la toate folosurile neguțitoresti, după prințiipiile așazate la cap. al V-lea art. 152 și 164 a acestui reglement. Români se vor împărtași în Moldova de aceleași dreptăți precât și Moldovenii în Țara Românească. Dritul de a putea câștiga averi mișcătoare și nemișcătoare este asămîne slobod la lăcui-

torii amânduror prințipaturilor.

Art. 428. — Făcătorii de rele și criminaliștii Statului, (dezertorii) fugarii, precum și datornicii cari s'ar furișa dintr'o țară în alta, se vor înturna la locul lor, cu toate ale lor câte ar fi luoat cu sine, în urmarea unor așazări ce s'ar hotări între imbe Ocârmuirile.

Art. 429. — Lăcuiitorii satelor așazate pe marginea prințipaturilor, aflându-se în trebuință de a'trece vremelnice din o parte la alta pentru lucrul pământestii iconomii pe moșiile megieșite, vor fi volnici, mijlocind numai învoirile de lucru cu proprietarii locului și având adiverința giudeților sătești a lăcuiinței lor, fără nici o dare sau împedicare din partea Ocârmuirii.

Art. 430. — Monedile vor avea acelaș curs și acelaș preț în imbe prințipaturile, întocmai cu prințiipiile prețurilor așazate la capul Finanții, art. 81¹⁾.

Art. 431. — Marginea Moldovei din partea Bucovinei și a Transilvaniei, găsindu-se pe alocuri împresurată, Domnul cu Obșteasca Adunare va lua în cuviincioasă vreme căzutile măsuri spre îndreptarea și păzirea vechilor hotare.

Art. 432. — Puterea suverană și împlinitoare pentru păzirea orânduelei și a liniștii publice, numirea la toate posturile și comanda cea de căpitanie a

1) În edițiile ce s'au tipărit, cu redactarea din 1835, după articolul 430, urmează „*Anecsa litera H. Pentru dritul împământenirii*», iar, după aceasta, restul articolelor sub titlul: „*Secția al VI. Osăbite dispoziții*».

strajei pământești, sânt drituri și prerogative de rangul prințipului domnitor, carile va urma a împlini acestea ca și până acum, după temeiurile așa-zate prin acest reglement.

Art. 433. — Toți boerii în dregătorii și fără, precum și toți întrebuițații în slujbile patriei sânt datori a fi cu supunire și ascultare la Domnul; iar întru abatire din datorie supuindu-se mai întâi unei giudecăți în cuprinderea hotărîrii legilor, vor fi pedepsiți.

Art. 434. — Tot boerul sau orășanul moldovean este slobod a călători în țări străine, pretutindenea oriunde interesurile sale ar cere, fără a-l putea opri cevaș, afară de întâmplările hotărîte de legi.

Art. 435. — Actul obștesc din anul 1749, iscălit de clirosul, de boerii și întărit de Domnul Costantin Neculai Mavrocordat pentru disființarea vecinilor în Moldova, va rămâne și pre totdeauna se va păzi în toată a sa cuprindere ¹⁾.

1) La acest ultimul articol se adaugă de comisia din 1835 următoarele două faimoase alianate: «Toate acele dizvăitoare măsuri sau schimbări, cari ar fi urmat în vreme ochiupației acestui prințipat de către oștile Inpărăției Rosiei, vor avea putere de pravilă și să vor cunoaște ca parte din însuși trupul reglementului.

«Pe viitorime orice schimbare Domnul ar voi să facă în Reglementul organicesc, nu va putea să aibă loc, nici a să pună în lucrare, decât după inadins inputernicire a Innaltii Porții cu inpreună unire a Curții Rosiei».

TABLA DE MATERIE.

SCARA DE CUPRINDERE

capitlor și secțiilor Organicescului Reglement.

CAP. I

PENTRU ALEGEREA DOMNULUI

	<u>Pag.</u>
SECȚIA I. Informarea Obșteștii Ecstraordinare Adunări , .	173
SECȚIA II. Ocârmuirea provizorie (vremelnică) . . .	177
SECȚIA III. Chipul alegerii Domnului ,	178

CAP. II

ORGANIZAREA ȘI INSUȘIRILE OBICINUITEI

OBȘTEȘTI ADUNĂRI	181
--------------------------	-----

CAP. III

REGLEMENT DE FINANȚ , . . 185

SECȚIA I. Pentru aboliții sau desființări	185
SECȚIA II. Despre cheltuelile Statului	188
SECȚIA III. Despre veniturile Statului	191
SECȚIA IV. Chipul facerii înscrierii sau catagrafiei	194
SECȚIA V. Strângirea birului și a altor venituri ale Statului .	196
SECȚIA VI. Pentru contabilită (ținerea socotelilor)	199
SECȚIA VII. Dreptăți și datorii din partea proprietariului către lu- crătorii de pământ și asemenea din partea acestue cătră proprietar	200
ANECSA A. Pentru așăzământul tagmei bisericesti din toată țara .	205
ANECSA B. Statul de lefile dregătorilor ,	209
ANECSA C. Pentru al.ătuirea pensiilor	217

	<u>Pag.</u>
ANECSA D. Despre casăle obștești	221
ANECSA E. Lista veniturilor Statului de piste an	233
ANECSA F. Reglement munițial pentru orașul Eșii.	237
ANECSA G. Reglement pentru statornicirea țiganilor	255
ANECSA H. Reglement pentru osebitele clase ale lăcuiitorilor	261

CAP. IV

SFATUL ADMINISTRATIV.

Departamentul Ministrului Trebilor din Lăuntru	267
Departamentul Finanților	269
Departamentul marelui postelnic	269
Despre acturile mitricei pentru cei ce se nasc, căsătoresc și mor	270

CAP. V

REGLEMENT DE COMERȚIE

SECȚIA I. Pentru slobozenia negoțului	278
SECȚIA II. Pentru drumurile de comunicație	274
SECȚIA III. Despre magazii de rezervă pentru îndestulare	274
SECȚIA IV. Pentru opriri	276
SECȚIA V. Despre lucrarea băilor	277
SECȚIA IV. Oarecare dispoziții asupra negoțului și neguțitorilor	278

CAP. VI

REGLEMENTUL CARANTINELOR

SECȚIA I. Despre așăzarea cordonului	279
SECȚIA II. Despre organizația carantinei și a barierilor (rohatce)	280
SECȚIA III. Despre regulile păzitoare sănătății și de poliție pentru călători și mărfurile în carantină	283
SECȚIA IV. Despre călcările legiuirilor carantinei și pedeapsa lor	284

	<u>Pag.</u>
TABLA A.	Statul apropietoriu a dregătorilor Comitetului Sănătății din Eși, a carantinei dila Țiglina și amânduror barierilor 286
ANECSA B.	Regulile lămuritoare măsurilor ce au a se lua pentru carantină 287

CAP. VII

REGLEMENTUL JANDERMERII

	Tabla materiilor 291
SECȚIA I.	Temeiurile organizației miliției 292
SECȚIA II.	Inrolația de bună voe 293
SECȚIA III.	Despre privilegiile și ținerea miliției 294
SECȚIA IV.	Datoriile ghegeneralnice a miliției și însușirile șefului ei 295
SECȚIA V.	Administrația miliției 296
SECȚIA VI.	Despre înbrăcămintă și arme 297
SECȚIA VII.	Despre închipuitoarea samă a cheltuelilor 297
SECȚIA VIII.	Despre însușirile hatmanului, drepturile rangurilor mili-tărești și regulile ce au a se păzi la întrarea în slujbă 298
	Tablă asămăluitoare rangurilor politicești cu acele mi-litărești, întru primirea boerilor și a fiilor de boeri în slujbă , 300
TABLA 1.	Statul tuturor gradurilor miliției naționale a prințipa-tului Moldovei cu lefile și hrana lor 301
TABLA 2.	Statul tuturor gradurilor reghimentului, leafa și hrana lor 302
TABLA 3.	Pentru înbrăcămintea miliției Moldovei. 304
TABLA 4.	Deplina înbrăcămintă a miliției 308
TABLA 5.	Incondeire pentru cheltuelile fieștecăruia an la miliție, în curs de șasă ani, începând de la anul 1830 până la anul 1837 309
TABLA 6. 312

Dislocație adecă rânduială dupe care cetile miliții au a se împărți prin orașă, ținuturi și la margini .	312
---	-----

CAP. VIII

RÂNDUIALA GIUDECĂTOREASCĂ

SECȚIA I.	Regule obștești	315
SECȚIA II.	Instrucțiile și îndatoririle tribunalurilor de pe la ținuturi	318
SECȚIA III.	Divanul giudecătoresc	321
SECȚIA IV.	Tribunalul comerției (neguțitorean) și îndatorirea sa .	323
SECȚIA V.	Tribunalul de poliție îndreptătoare	324
SECȚIA VI.	Tribunalul de pricini criminalicești	325
SECȚIA VII.	Innaltul Divan	326
SECȚIA VIII.	Pentru apelație	328
SECȚIA IX.	Despre slujba publică în ramul giudecătoresc	329
SECȚIA X.	Indatoririle și instrucțiunile marelui logofăt	330
SECȚIA XI.	Rânduiala mulțămilor și a înaintirilor în maghistratură	331
SECȚIA XII.	Obșteasca hotărîtură	332

CAP. IX

DISPOZIȚIILE GHENERALE

SECȚIA I.	Titlurile nobilitatei	335
SECȚIA II.	Numiri la deosăbite publice dregătorii	336
SECȚIA III.	Clirosul și ocârmuirea averii sale	338
SECȚIA IV.	Pentru învățătura publică	340
SECȚIA V.	Prințipiile îndighenatului și a compatriotirii între lăcuitorii îmbelor prințipaturi	341

LEXIC.

LEXIC

A.

Aboliții, desființări ; p. 185.
acaret, imobil ; p. 131.
adetul, zeciuală, ceiace se cuvine din venit ; p. 207.
aga, aghii, rang boeresc, prefect de poliție ; pp. 56, 105, 168, 248, 249, 250, 299, 336.
agetarisit, girat ; p. 119.
agia, prefectura poliției ; vezi **aga**.
anafora, raport făcut domnitorului ; pp. 10, 11, 36, 106, 107, 111, 112, 117, 182, 183, 267, 327, 328.
analoghia, analogie, raport, proporție ; pp. 3, 9, 15, 38, 41, 78, 110, 124, 176, 188, 201, 203, 207, 208, 227, 250, 254, 275, 276, 277, 333, 335.
analogon, analoguri, cota parte dintr'o contribuție ; pp. 185, 203.
andramit, bumbac din Asia Mică ; p. 97.
angara, corvoadă, contribuție ; p. 18
apaltul, concesiune, venit ; pp. 253, 273.
arhondologia, istoria nobilimei ; cartea, catalogul sau registrul familiilor boeresti ; p. 1.
arșini, cotel rusesc de 71 cm. (măsură de lungime) ; pp. 304, 305, 306.
arzmahzarul, petițiune colectivă prezentată Sultanului sau marelui vizir în numele unei provincii întregi ; pp. 8, 179.
avaet, taxă percepută în folosul anu-mitor funcționari ai Statului ; pp. 14, 67, 74, 75, 187, 273.

B.

Bală, bilă mică pentru votat ; p. 7, 10

balota, a — a vota ; pp. 6, 7, 9, 10, 178, 179, 181.
balotație, votare cu bile ; pp. 7, 118.
bântuire, împilare, asuprire ; pp. 15, 75.
baș-beșleagă, căpitan, polițai ; p. 186.
berat, beraturi, decret de numire ; pp. 26, 195.
bez, fără, afară de ; pp. 4, 70, 74, 75, 76, 121, 124, 207.
bezmăn, embatic, emfiteoză ; pp. 244, 252.
bisericaș, preot ; p. 127.
boltaș, prăvăliaș ; p. 324.

C.

Cadeși, elevi de școală militară ; pp. 142, 294, 295, 298, 299, 302, 303, 308. Vezi **iuncăr**.
canghel, balustradă ; p. 242.
canicula, numele stelei Sirius ; timpul când Sirius răsare și apare odată cu soarele (dela 22 Iulie la 23 August), vacanța ; p. 317.
canoane, regule ; pp. 105, 110, 127.
cantoră, oficiu ; pp. 56, 72, 79, 80, 83, 88-94, 193.
capitația, impozit personal. Taxă pe cap de om ; pp. 19, 21, 24, 25, 28, 29, 37, 41, 67, 187, 197, 235, 264, 265, 266.
cap-ștab, cap de familie birnic ; p. 19.
captin-armuzul, armurier (?) ; pp. 140, 148, 149.
capuchehaia, agent diplomatic al Domnilor români pe lângă Poartă ; p. 16.
catagrafie, recensământ ; pp. 13, 20, 21, 22, 23, 28, 29, 41, 69, 167, 185, 194, 195, 198, 203.

catahris, catahrisuri, abuz, abuzuri; pp. 183, 185, 195, 196, 197, 198, 201, 202, 203, 228, 231, 253, 257.

catahristicoase, abuzive; vezi **catahris**.

catandisăsc, catadixăsc găesc de cuvîntă; p. 245.

catastih, catastișe, registru, carte, catalog; pp. 2—7, 21—25, 28, 31, 36, 37, 77, 119, 265.

cătătime, cătime; pp. 34, 37, 71.

cetaș, membrul unei cete; p. 3.

cevaș, ceva; pp. 10, 11, 32, 35, 97, 111, 116, 126, 342.

chezaș, garant, cel ce dă chezașie; p. 27, 115, 119, 325.

ch novion, obștie monahală; p. 128.

chitel, chitul, tunică albă de vară; pp. 141, 152, 304, 305.

chivăra, cască militară mai ales de metal; pp. 150, 152, 153, 294, 297, 304, 305, 307, 312.

chizășluire, vezi **chezaș**.

ciaco, chipiu de paradă în armata austro-ungară; p. 141.

cilen, č en, membru, consilier, mădu-lar; pp. 23, 45, 263, 330.

cin, c nul, funcțiune, rang, dregătorie; pp. 22, 143, 155, 220, 336.

cinovic, funcționar, impiegat; pp. 14, 46—53, 55, 56, 59, 63, 79, 81, 82, 84, 85, 99, 100, 102, 109, 114, 118, 120, 122, 126, 220.

cioltar, pătură întrebuințată ca așternut sub șaua calului; pp. 141, 153.

cis ă, cis uire, socoteală câte cât se cuvine să plătească din suma totală, fiecare din membrii unei colectivități sau asociații; pp. 15, 19, 21, 76.

civert, čvert, sfert, cota trimestrială; p. 187, 191, 197, 198, 198, 225, 244, 266.

clironom, clironomie, moștenitor, moștenire; pp. 259, 316, 328, 332.

cliros, cler; pp. 15, 127, 128, 266, 342.

cochii-vechi, vânzare la licitație publică; pp. 32, 33, 35, 189, 191, 193, 199, 243.

comandirovcă, delegație; p. 330.

conglăsuit, de acord; pp. 8, 10.

criminaliștii Statului, delicvenții poli-tici; p. 341.

cumpans, cumpaniști, tovarăș a-sociat într'o companie comercială; p. 13.

cvartir-maister, grad militar în-sărcinat cu încartiruirea trupei; p. 148.

D.

Dajdie, dăjdii, pp. 11, 13, 15, 19, 21, 22, 24, 26 — 32, 34 — 36, 138, 185, 194, 196.

dănu r, donație; pp. 339, 341.

derază, radiază; pp. 196, 338.

desăvârșit, definitiv; pp. 105, 117.

delă, dosar; p. 112.

diară, testament; pp. 129, 130.

dar ver ie, afacerile; pp. 33, 324.

dîr s, dîr sur, act domnesc de în-tăritu ă. p. 320.

divan, consiliu curte; pp. 18, 105, 114—116, 119—122, 315—317, 319, 320.

dr goman, interpret; pp. 99, 100.

dritul, dreptul; pp. 1, 2, 9, 173, 174, 175, 177, 178, 181, 182, 183, 187—190, 192, 194, 196, 203, 224, 225, 226, 231, 239, 249, 275, 292, 294, 298, 315, 327, 335, 338, 339, 341.

E.

Efreiter, caporal; pp. 152, 154.

embatic, bezman, emfiteoză; pp. 203, 244.

epistat, supraveghetor; pp. 29, 30.

esperii, experți; p. 269.

evghenic, evghenis, noblețe, nobil; pp. 177, 178, 326, 336, 339, 341.

F.

feldvebelul, sergentul major; pp. 140, 148, 149, 151, 154, 158.

ferman, tirman, ordin scris al sul-tanului; pp. 26, 195.

flan ă r, la poalele uniformei ostă-șești; pp. 304, 305.

formulear oi spisoc, stat de ser-viciu, cazier; p. 220.

G.

Găetan, șnur; pp. 150-152, 304-306.
gianzii, parte din tributul plătit
 Porții; p. 188.
gloabă, amendă; pp. 186, 198, 242, 322.
goștină, impozit pe oi și porci p. 185.

H.

Haidăi, păstor; p. 197.
halea, boer cu dregătorie efectivă;
 p. 338.
haractir, caracter; pp. 119, 120, 128.
hareciul, adjudecarea, licitația;
 p. 240.
harșea, pătură mai fină ce se pune
 pe șaua calului; pp. 297, 306.
hârșe, pielică de miel, argăsită;
 p. 152.
hatișerif, poruncă autografă a Sulta-
 nului; pp. 11, 183, 328.
havaet, dare, taxă; vezi **avaet** p. 74.
havaea, dare în natură, sarcină; pp.
 25, 186, 188, 258, 263, 265, 266.
heiu, **heiur**, construcții, dependențe;
 pp. 207, 241, 258, 268.
hindichiu, șanț, groapă;
 pp. 241, 242.
husmet, **huzmet**, venitul unor dări
 precum vinăritul, dijmăritul, oeritul
 sau al ocnelor și al vămilor; p. 13.

.

I, și; pp. 113, 122, 325.
ibânci, pătură ce se așterne pe spi-
 narea calului; p. 153.
iconomie, pp. 130, 187, 219, 323.
idiè, dare în tală în bani sau lucruri
 oferită Sultanului; pp. 16, 188.
împresurat, încălcat, împilat; p. 341.
împlineată, zeciuială ce luau execu-
 torii debitorilor din banii încasați;
 p. 109.
întramat, ; pp. 34, 80.
între-Donnie, vacanța tronului, inter-
 regn; p. 177.
învârfând, culminând, adâncind;
 p. 335.
ipochimen, ins, persoană, individ;
 pp. 176, 281.

ipolipsis, considerație, reputație, vază;
 p. 107, 338.

ipotiesiar, ipotecar; p. 123.

irat, venit; p. 185.

isnaf, corporație, breaslă, clasă;
 pp. 75, 118, 173.

isnoavă, de—, din nou; pp. 27, 85,
 112, 113, 114, 116, 118, 121, 137,
 142, 182.

istov, lichidare, sfârșit; p. 27, 28,
 30, 32, 235.

istov de, de tot. p. 27.

iuncăr, tânăr care va deveni ofițer,
 cadet; pp. 143, 148, 149, 154.

izvod, însemnare, listă; pp. 11, 122,
 324, 325.

J.

joldunari, mercenari, soldați cu leafă;
 p. 186.

L.

Lazaret, spital; p. 84.

leatul, anul; p. 112.

lipcan, curier special din principate
 la Constantinopol; pp. 55, 56, 214.

logofăt, grefier; p. 106.

luatur, încasări; p. 337.

lude, **liude**, om, birnic; p. 13.

M.

Mădular, **mădulări**, membru, con-
 silier; pp. 1, 2, 4-8, 10, 11,
 21-25, 28, 70, 71, 82, 106, 109,
 114, 118, 121, 127, 168, 174-176,
 178, 170, 181-183, 199, 211, 223,
 224, 231, 239, 247, 250, 253, 265,
 267, 270, 282, 316, 317, 321, 324,
 325, 326, 327, 330, 336.

maghistratură, primărie; pp. 20, 25.

marchitan, comerciant; p. 280.

măruntea, amănuntul; p. 72.

meremetisire, curățenie, reparație
 pp. 245, 252.

mezat, vânzare la licitație, p. 15, 22,
 323, 330, 331.

miglă, aliaj, p. 193.

mofluz, falit; pp. 119, 324.

molevmă, molimă; p. 85.

mortasapie, vama la intrare în târg ; pp. 186, 203.
mundir, tunica, uniforma ; pp. 143, 150-154.

N.

Nacealnic, șef, conducător ; pp. 50-55
năimire închiriere, p. 324.
năimitor, chiriași ; p. 242.
napristan, întruna, imediat, pp. 80, 108.
nazir, inspector, administrator, vătaf de țigani ; p. 257.
nemestii, lăcașuri, dependențe ; p. 42, 82.

O.

Ober ofițer, ofițer superior ; pp. 142, 143, 153, 154.
oblăduirea, administrația, guvernarea ; pp. 4, 13, 76.
obqrirea, desființarea ; p. 200.
obraz, persoană ; pp. 13, 14, 19, 21, 37, 114, 119, 120, 128, 325.
obște, de —, generală ; pp. 78, 79, 194.
obștime, obștire, pp. 71, 131.
odrăslı, a - ; a rezulta, a naște ; p. 35.
opreală, închisoare, arest ; p. 5.
orândăuire ; pp. 183, 198, 235.
orânzi, cârciumi luate cu arendă dela stăpânul moșiei, arendă ; p. 208, 225.
orfanotrofie, orfelinat ; pp. 14, 16.
otcupuri, concesiune ; pp. 11, 16, 33.
otnoșenie, adresă, raport, circulară ; p. 112.

P.

Pagonuri, pagonții, epolet ; p. 151, 152.
paia, **paialăcuri**, boerie onorifică ; p. 335, 338.
palașca, cartușieră, geantă ; pp. 141, 152, 294, 297, 304, 306, 312.
pârış, reclamant, cel ce face pâra ; p. 116.
paradosesc, predau, propun, învață ; p. 9.
paretisis, demisie ; p. 316.
pastoiuri, încartiruirii ; pp. 208, 266.
pařachină, plantă colorantă ca de

pildă ; lemn câinesc, cireș sălbatec, mălin ; p. 97.
peciu, actul bisericesc de cununie adeverință ; pp. 186, 197, 208.
perilipsis, sumar ; pp. 71, 106, 320, 331.
pintivit, pp. 304, 305.
pitace, mesaj, diplomă ; p. 9, 10, 73, 122.
plaiu, plasa în regiune de munte ; pp. 60, 126.
pliroforisi, a se, a se lămuri ; p. 226.
poclad, **poclăzı**, așternut sub șea ; p. 306.
podvoz, prestație în natură, cu carul, la transporturi ; p. 263.
pořira, natura, firea ; p. 118.
pohti, a - a pofti ; p. 2, 4.
polc, regiment ; pp. 133, 134, 136, 137, 139, 143, 147-150, 161, 162, 163.
polcovníc, colonel, comandantul regimentului ; pp. 14, 134, 135, 138, 142, 147, 148, 153, 295.
politicesc, civil ; pp. 105, 114, 121, 128, 131.
politie, oraș ; pp. 18, 60, 75, 77, 117, 118, 121, 123, 239, 240.
pomăuit, așezat, investit ; p. 219.
ponı, **punt**, punct ; pp. 97, 98, 328.
portepei, centiron ; p. 152.
porucic, locotenent ; pp. 140, 143, 147-149, 154.
posloviț, **posloviță**, pp. 179, 197.
posloșnici, servitori scutiți de bir ; p. 15, 37.
pozvolıți, îngăduiți ; p. 266.
pracsis, practică ; p. 337.
praporgic, sublocotenent ; pp. 140, 141, 148, 149, 154.
pravăț, direcție, menire, îndreptar ; pp. 187, 220, 229.
precupie, p. 324.
presudstvui a - , a ține ședință ; p. 263.
prigonire, litigiu ; p. 124.
proci, altele ; p. 325.
procurator, procuror ; pp. 106, 117, 122.
proerisi, a - a binevoi, a intenționa ; p. 208.
progon, taxă de poștă pe cal ; p. 189.

pronomie, privilegiu; p. 328.
protezmie, termen; p. 241.
protimisi, a - a prefera; pp. 38, 201, 273.

R.

Răboj, răboaje, creștătură în lemn pp. 27.
raia, ținut administrat de turci; p. 35.
richiabiè, darul scârilor de călărie destinat Sultanului însuș; pp. 16, 188.
răsuri, bir suplimentar; p. 185.
rohatcă, barieră; p. 280.
rucodelnic, manual lucrat, cu mâna; p. 265.
ruptaș, streini care, stabilindu-se în țară, făceau învoială cu vistieria pentru dările ce trebuiau să plătească; pp. 13, 191.
rupte, **ruptele**, impozit fixat prin înțelegere cu vistieria; p. 191.
ruptoarea, învoială, preț fixat prin tocmeală liberă; p. 250.
rumaturii, impozite indirecte, ca goștina, desetina, vinăriciul, etc.; p. 12.

S.

Safian, saftian, marochin; pp. 97.
șah, parafa (?) pp. 106, 122.
șalgăii vezi **șangăii**.
samiș, **sameș**, administrator financiar, casier; pp. 58, 72, 125, 197 — 199, 214, 223, 226, 239, 269, 337.
șangăii, populație de origină secuiască din județul Bacău; pp. 186, 277.
scăpătăciune, sărăcie; p. 128.
scaun, reședință; pp. 113, 118, 198, 208.
șchelă, port; p. 72, 74, 78, 97, 98, 279, 287.
schepsis, noimă, pricepere pp. 182.
scopos, scop; pp. 192, 339.
scumpătate scrupulozitate; pp. 37, 71, 269, 282.
scutelnic, om scutit de bir, pp. 189, 190.
siguripsire, asigurare; pp. 187.
sinet, document, dovadă, chitanță; pp. 8, 106, 107, 109, 124, 323, 331.
soroc, termen; p. 5, 12, 34, 35, 78,

83, 85, 110, 112, 113, 115, 121, 122, 124, 131.
spânzură, depinde; pp. 113.
ștab-ofițer, ofițer de Stat-major, pp. 142, 143, 153.
stolnacealnic, șeful mesei, șef de biuro; pp. 63, vezi: **nacealnic**.
străfui a —, **străfuire**, a pedepsi, pedeapsă; 197, 243.
sudit, **sudiți**, supuși streini; pp. 24, 25, 26, 75, 195, 264.

T. Ț.

Tacrirul, proces verbal, protocol; pp. 82—84, 111, 115.
tahmin, apreciere, evaluare; pp. 37, 80, 242.
talvegul, drumul unei văi, calea navigabilă a unui fluviu; pp. 35, 67.
țârcovnic, paracliser. Paznicul bisericeii. pp. 21.
țeletin, iuft, piele; pp. 141.
temleac, dragon (la sabie); pp. 151, 152, 305, 306.
teșcherea, atestat, adeverință; pp. 83
teslimarisire, predare, înmânare; pp. 37, 271.
testament, așezământ; p. 185.
țeziè, vezi **gianzili** pp. 16.
țidula de chemare, citația pp. 321 322.
țimiraș, curier, postaș. pp. 186.
țintirim, cimitir; p. 243.
tractarisi, **tractație**, a dezbate, dezbatere, pp. 322, 330, 340.
trăsură, greutate, p. 11.
treapta, clasă, rang; pp. 34, 114.
treptelnic, treptat, progresiv. pp. 26.
trilunie, trimestru; p. 263.
trupul academicesc, corpul profesional; p. 176.
tulumbă, pompă de incendiu; pp. 57, 100, 101, 246, 252.
tulumbagii, pompieri; p. 57, 100, 101.

U.

Unime, unitate; pp. 11, 71.
uricul, document domnesc întărind stăpânirea unei moșii; p. 200.

V.

Vadea, termen; pp. 196, 224, 383.
vahmeisteri, vaǵmistru;
pp. 149, 152, 154.
vechil, mandatar, loǵiitor, avocat.
pp. 5, 107, 110, 120, 177, 191, 194,
197, 198, 219, 226, 321, 324, 328, 337.
Veleat, data; pp. 109, 110, 270, 322.
verice, vericare, orice, oricare;
pp. 3, 4, 5, 11, 14, 15, etc.
volnicie, autorizaţie, voie liberă; p. 322.
vozari, barcaǵii, luntraşi.
pp. 279, 286.

Z.

Zăbavnic, încet, greoiu; pp. 27, 30.
zabet, aǵent executiv, zapciu.
pp. 111.
zaharele, mărfuri comestibile;
pp. 74, 76, 78, 98, 119, 277.
zălog, amanet; pp. 122, 123.
zălogire, amanetare;
pp. 123, 169.
zăticnire, împiedecare;
pp. 207, 274, 276.
zof, barchent (ştofă). pp. 297, 306.
zvod, pluton; pp. 143, 148.

INDEX ALFABETIC.

INDEX ALFABETIC.

- Academia națională de Invățatură** 173, 174, 176, 332.
Academia Vasiliană 340.
Akerman 1. Convențiunea dela... pag. IV, XXX, Studiul introductiv.
acte de comerț 118, 119, 324.
Ada-Calesi 89, 94.
Adrianopoli 18, 98.
Adunarea Obștească Extraordinară 1, 5—8, 11, 12, 173 — 180, 250, 263. Vezi Studiul introductiv.
Adunarea Obștească Obișnuită 5, 9, 10, 18, 11, 20—22, 24, 25, 30, 32, 34, 35, 36, 59, 72, 75, 77, 78, 106, 122, 124—127, 131, 174, 180—184, 189—196, 198—200, 202, 203, 219, 220, 224, 227, 239, 240, 244, 267, 269, 270, 275—278, 298, 316, 318, 326, 327, 333, 335—339. Vezi Studiul introductiv.
Adunarea obștească de Revizie 35.
Afton 339.
aga, agie 56, 105, 168, 195, 215, 241, 248, 249, 250, 252, 299, 336.
agenți consulari 26, 56, 72, 73, 189, 195, 269, 283, 336. vezi **consuli**
agricultură 37—42, 71, 183, 185, 194, 196, 200—203, 207, 208, 265, 269, 341.
algerie 1—8, 173—180, 239, 263, 264.
alimentație vezi **aprovizionare**.
aliniera uliților 241, 242.
anul financiar 12, 184.
ape 183, 190, 229, 244, 245 vezi **cișmele**.
apel 112,—114, 120, 121, 323, 324, 326—330, 333.
aprovizionare 70, 71, 74, 75, 77, 248, 273, 274.
aprozi 46—49, 13,62, 107, 186, 189, 215, 319, 321, 329.
arabagilâc 14.
arestare 4, 108, 115, 116, 320, 325, 326.
arhitect 57, 246.
arhive 8, 53, 211, 318, 328, 338.
armaș, armașie 14, 215, 325, 329.
armată 133—164, 263, 279, 291—313, 342. Vezi **jandarmerie**, vezi **miliție**, vezi **strajă**.
arme 75, 83, 248, 249, 282, 284, 288, 296, 297.
asanarea mlaștin lor, 242.
așezăminte de binefacere. Vezi **Case de binefacere**.
asistența socială, 18, 35, 69.
aur, aurari, 26, 67.
Austria, 296, 313.
autoritate de lucru judecat, 121, 327, 333. Vezi Studiul introductiv, **Justiția sub Regulament**.
autorizare de construcție, 241.
averi bisericești 183.
averi mănăstirești 19, 33, 67, 127, 192, 230, 235, 259, 335, 339.
averi publice 183.
avocat 46, 47, 107, 115, 116, 128, 212, 325. Vezi Studiul introd., **Justiția sub Regulament**.
Bacău 176, 313.
Balkan 283.
bâlciuri 75, 186, 274, 277.
balta Brateșului 235.
Banca Națională 18.
bancheri 118, 278.
bariere 241, 253, 279, 280, 282, 283, 286—288.
Bârlad 176, 281, 340.
Bârza Palanca 97.
Basarabia 316.
baștină 194.
băuturi spirtoase 42, 75, 83, 186, 203.

- Bechet** 79, 90, 97, 101, 164.
berărie 186.
biblioteca publică 17, 190.
bilet de sănătate 84.
biruri 11, 13, 15, 19, 26—30, 37, 59, 183, 185, 188, 191, 192, 194, 196—200, 203, 235, 253, 258, 263, 264, 273, 294, 312, 339.
birt (ospătărie, casă de ospăț) 83, 280.
biserică 18, 21, 33, 34, 126, 207, 208, 227, 240, 243, 244, 245, 249, 271, 338, 339.
biserica Maica Precista din Curtea Veche 8.
biserica Sfântul Nicolae din Iași 180.
biserica Sfântul Spiridon 230.
biserica Vulpe 246.
Bistrița 274.
blancheturi de poștă 189.
boeresc 187, 201, 208.
boeri, boerie 1, 9, 19, 20, 33, 117, 130, 138, 143, 144, 173—175, 177—179, 181, 186—189, 194, 207, 239, 260, 266, 294, 298—300, 315, 316, 323, 326, 332, 335—339, 342. *Vezi* Studiu introductiv.
Botoșani 176, 281, 323, 324, 340.
Brăila 20, 34, 35, 58, 61, 62, 67, 72, 79, 81, 93, 98, 100, 162
bresle, breslași 13, 75, 186, 187, 195, 196, 200, 219, 249, 264, *vezi* corporație, Bucovina 316.
București 3, 17, 18, 35, 58—61, 81, 97, 105, 114, 117, 120, 121, 139, 140, 161.
bugeiul 10, 16, 45—63, 183, 185, 199, 200, 252, 298, 301—311.
Buzău 3, 81.
caic 80, 81, 84.
caimacami (ocârmuire provizorie) 4—8, 69, 177—180. *Vezi* Vremelnica Ocârmuire *vezi* Studiu introd. p. XXXV.
câini 243, 252.
Calafat 79, 89, 90, 97, 99, 139, 163, 164.
Călărași 79, 81, 92, 98, 100, 161.
căldărărit 186.
oălugări 187—189.
Cămara Domnească — Veniturile, Studiu introd. p. XLV.
căminărit 14.
candidați la Domnie 5, 6, 177—179.
canaluri 242, 251, 274,
Câmpu lung 4
canoane 105, 338.
cântăritul 186, 253.
cantoare de schimburi 79—81.
capitație 19, 21, 24, 25, 28, 29, 37, 41, 67, 187, 197, 235, 264, 265, 266.
capuchehaia Țarigradului 16, 188, 269.
Caracal 4
carantine 16, 69, 71 79,—103, 183, 189, 268, 279—290, 295, 336.
cărți de joc 253.
Casa Apelor 14, 190, 223, 229.
Casa Cișmelelor *vezi* Casa Apelor
Casa copiilor aflați 223, 227—229.
Casa Doctorilor 223.
Casa Lefilor 185.
Casa Milelor 190, 223, 225—227.
Casa Municipală 242, 249.
Casa paveii lașului 229.
Casa Pensiilor 17, 188, 189, 190, 219.
Casa Podurilor 14, 223.
Casa Rezervei 15, 16, 18, 22, 35, 36,
Casa Săracilor 183.
Casa Școalelor Naționale 186, 223,
Case de binefacere 69, 183, 185, 190, 223, 224, 225, 268, 339.
Case obștești 223—231.
casier *vezi* samiș.
catagrafia populației *vezi* recensământ.
Cazanlâc 98.
ceasornice publice 244.
ceauș 329.
Celei 90, 97.
ceremonial 8, 128, 180.
cerere în judecată (jalbă) 109, 110, 120, 121, 316, 318, 324, 325, 328, 332.
Cerneți 4, 79, 81, 89, 97, 100.
cerșetori 18, 190, 249.
cheltueli de judecată 328.
cheltuelile Statului 13, 16—19, 155—157, 185, 188—191, 199, 200, 269, 283, 298, 301, 311.
cimitir 243, 249, 257.
Ciocănești 92.
ciocli 249.
circumscripții sanitare 81, 281.

- controlul Finanțelor 36, 37, 63, 199, 239.
- copii aflați vezi Casa.
- clăcași 38—42, 185.
- Cladova 97.
- clase sociale 263 vezi boeri, mazzili, neguță.ori, meșteri, neamuri, birnici, țigani, jidovi. Vezi clasa socială, în Studiu introductiv.
- cler (tagma bisericească) 127, 186, 192, 194, 205—208, 266, 313, 338—339, 342. vezi preoți.
- codul civil 109, 225, 329, 337, 341.
- codul comercial 109, 329.
- codul penal 109, 329, 341.
- Colegiul din București 129.
- coloniști bejenari 196.
- comerț 72, 74—78, 97, 98, 109, 117, 118, 119, 130, 183, 186, 193, 203, 235, 241, 243, 244, 263, 264, 267—269, 273—279, 282, 292, 324, 328, 329, 341.
- comisa ul guvernului în Sfatul municipal 239.
- Comisia episcopicească a copiilor sârmani 337.
- comisie legislativă 109, 329, 341.
- comisoane 118.
- Comitetul central al Caselor obștești 223—225.
- Comitetul Sănătății 81, 84, 281.
- competența instanțelor judecătorești 11, 12, 109 111—115, 118, 121—124, 316, 318, 321, 324, 325, 327, 328.
- comunicare de acte judecătorești 112, 119, 319—321.
- comunicații 76, 118, 274, 279, 280.
- comutare de pedeapsă vezi grațiere.
- concesiuni 20, 33, 67, 69, 183, 184, 198, 199, 237, 240.
- condicariu 46, 106, 319, 321.
- confiscare 117, 276, 326.
- Consiliu de miniștri, Sfatul miniștrilor 70. Vezi Sfatul administrativ.
- Constantinopol vezi Tarigrad.
- consul 26, 73, 83, 195, 283, vezi agenți consulari.
- consul general 82, 281.
- contabilitate publică 35—37, 63, 82, 141, 180, 183, 185, 199, 200, 239, 269, 282, 291, 297.
- cisla, cisluire 15, 19, 21, 76.
- cișmele vezi ape.
- ciuma 79, 83, 283, 287.
- copii sârmani vezi Comisia episcopicească.
- corăbii 20, 34, 82, 84, 279, 283, 287, 288, 324.
- cordoan sanitar 79—103, 140, 279, 280, 284, 295.
- corporație 1, 3—5, 19, 23, 25, 176, 178, 195, 196, 198, 239, 240, 264, 278, vezi breaslă.
- corpul academic 266, 340.
- corpul medical 57. Vezi doctori, moașe.
- Craiova 3, 9, 17, 18, 58—62, 81, 105 114, 117, 118, 139, 163, 164.
- creșterea vitelor 71. Vezi vite.
- culoare (sector, vâpsea) 241.
- cumpaniști 13.
- cunița 186.
- curieri 17, 55, 56, 83, 214, 283, 284.
- Curtea proteguitoare (Rusia) 179, 183, 339.
- cutia milosteniilor 14, 35, 186.
- cutia obștiei 28.
- cutia obștirilor 14.
- cvartale (cartiere) 241—243, 247, 248, 252.
- dăjdia 339, vezi biruri
- degradare din rang boeresc 117, 326.
- departament de sănătate 281, 282. Vezi circumscripție sanitară.
- Departamentul Finanțelor, Vezi 21, 22, 72, 183, 213, vezi Ministerul Finanțelor Vezi vistierie.
- Departamentul Pricinilor. Bisericești 21, 49, 51, 62.
- Departamentul Pricinilor din Lăuntru vezi ministrul de Interne
- deputat 173, 174, 175, 181, 182, 263.
- Desa 97.
- desetină 185.
- dijmăritul 14.
- diurne parlamentare 181, art. 65 no. 21 alin. 3.
- divan judecătorec 105, 114—117, 184, 211, 315, 316, 319—323, 328, 330, 332.
- dizolvare 11, 183.
- doctori 57, 79, 81—83, 190, 192, 223, 227, 229, 230, 246—248, 281—283,

- 288, 289, **vezi profomedic, vezi veterinar.**
- domeniile Statului** 20, 35, 67, 193, 235.
- Domnul** 1, 5—8, 22, 36, 59, 69, 70, 72, 73, 82, 106, 117, 118, 120—122, 124—131, 142, 143, 173, 176—180, 182—184, 188—193, 195, 199, 200, 219, 220, 224, 226, 227, 229—231, 240, 244, 259, 267, 275, 277, 281, 282, 292, 294, 297—299, 315—317, 321, 326, 328, 330, 332, 335—342.
Vezi Studiul introd. p. XXXIV și urm.
- dorobanți** 13, 27, 58, 61, 62.
- Dorohoi** 213.
- Dragoslave** 162.
- dregători** 4, 5, 16, 185, 186, 188, 190, 209—215, 219, 220, 226, 335, 337, 342, **vezi funcționari.**
- drept agrar** 37—42, 200—203, 207, 208. **Vezi munci agricole.**
- drepturi politice** 131.
- drumuri (sosele)** 15—17, 69, 70, 72, 76, 190, 214, 229, 241, 250, 251, 263, 265, 268, 274.
- Dudești** 92, 161.
- Dunărea** 79, 83, 269, 273, 274, 279, 280, 282, 283.
- Dupleța** 97.
- edilitate** 58.
- Eforia Învățăturei Publice** 129.
- Eforia Școalelor** 129.
- epidemie** 78, 81, 83, 85, 126, 281, 287, 288, 337.
- episcopi, episcopie** 1, 6, 8, 9, 19, 33, 34, 67, 71, 109, 127, 128, 178, 181, 187, 192, 208, 235, 259, 270, 271, 318, 338, 339.
- epistatul podurilor și soselor** 214.
- epitropi** 129, 183, 191, 223, 224, 226—231, 340.
- ernatic** 193, 201.
- evrei, vezi iidovi.**
- executarea hotărîrilor** 113, 119, 329.
- experți** 119, 269, 320.
- export** 76, 77, 79, 82, 186, 192, 235, 269, 273, 276, 279, 280, 286.
- expropriere** 76.
- extrădare** 195, 341.
- ezături** 203, 274.
- fabricanți, fabrici** 25, 74, 118, 191, 247, 264, 265, 273.
- Fălcium** 176.
- Fălticeni** 176, 313.
- farmacii (spiterii)**, 99, 247.
- farmacopea austricească** 247.
- felinare** 245, 246.
- finanțe** 13, 69, 81, 185, 219, 223, 265, 267, 269, 280, 297, 316, 324.
- Focșani** 3, 139, 162, 176, 313, 323, 324, 340.
- foi de zestre** 122, 320, 330, 331.
- Franța** 109, 329.
- fumărit** 14,
- funcționari** 14—16, 81, 82, 85, 126, 129, 177, 190, 198, 219, 220, 282, 285, 286, 288—300, 336, 337, 340, **vezi dregători. Vezi Cap. V Serviciile publice sub Reg. St. introd.**
- funcționari judecătorești** 106, 107, 122, 126, 317, 319, 321—323, 332.
- funcțiuni publice** 125, 177, 182, 335. **vezi funcționari.**
- Galați** 176, 250, 269, 279, 280, 296, 312, 323, 324, 340.
- gărdurărit** 14.
- geometriei** 211.
- Giurgiu** 20, 34, 35, 58, 62, 67, 79, 81, 91, 92, 98, 100, 139, 161.
- gloabă** 186, 198, 242, 322, **vezi pedepse.**
- goștină** 185.
- grădini publice** 244.
- grațiere.** 117, 326.
- grosărit** 14.
- gunoi** 242, 243.
- guvern provizoriu vezi caimacani.**
Vezi Studiu introductiv.
- han, hangii** 249.
- harabagiilac** 186.
- Hărlău** 176.
- Hârșova** 98.
- hătișerif** 11, 328.
- hatman, hătmănie** 267, 279, 281, 292, 294, 295—301, 307,
- Herța** 176, 313.
- hornari** 246.
- hotărîri (anaforale)** 107, 121, 323, 326.
- hotărnicii** 124, 328, 331, 332, 333.
- hrisoave** 186, 196, 200, 201, 245, 259, 330, 342.
- Huși** 176, 181, 192, 338, 340.

- lanina 97.
iarmaroace *vezi* **bâlciori**
iași 176, 181, 193, 195, 223, 228, 231, 239—253, 265, 274, 278, 281, 296, 312, 315, 323, 324, 329, 337,
iazuri *vezi* **ezături**
împământenire 173, 181, 335, 341.
împlineală 109, 315.
import 78, 84, 186, 269, 273, 276, 279, 280.
impozite *vezi* **biruri**
impozite comunale 253.
Imprimăria Statului 53.
Inalta Poară (curtea suzerană) 16, 19, 24, 26, 56, 72, 179, 183, 192, 195, 264, 273, 274, 276, 336.
Inaltul Divan 105, 107, 120—122, 178, 211, 315, 316, 324, 326—328, 230, 333.
inamovibilitatea magistraturei 105, 316, *Vezi* **Justiția sub Regula-**
ment, Studiu introductiv
încălzit 17, 188.
încartiruire militară 130, 131, 188, 208, 266,
închisori 17, 58, 117, 119, 178, 190, 244, 326.
indigenat *vezi* **împământenire**.
industrie 74, 131, 183, 191, 194, 196, 263, 264, 268, 273, 278.
infracțiuni 85, 284—285, 316, 325.
înfrumusețarea orașului 245, 253,
îngroparea morților 244, 249, 259.
inspectorul carantinelor 281, 286,
instanțe judecătorești 105, 109—121, 315, și urm.
inter-regn (între Domnie) 177.
Învățământul Public 129, 223, 230, 231, 266, 335, 339—341.
ipoteci 330.
ispașă 319.
isprăvnicat de străini 14.
ispravnic de aprozi 328.
ispravnic de temnițe 329. *vezi*
vornicul temnițelor
ispravnic de ținut 175—177, 194, 197, 198, 202, 214, 219, 264, 267, 268, 271, 275, 281, 293, 325, 329, 336, 337,
iuriconsulți (praviliști) 211, 318.
Izlaz 90, 94, 164.
Izvoare 79, 89, 97, 100.
jandarmerie (Straja pământescă, mi-
liție). 16, 33, 75, 183, 189, 279, 280, 282, 285, 291—313, 321, 329.
jidovi 195, 208, 266.
judecarea pricinilor 106, 107, 108, 110—116, 119—121, 177, 316—322, 324—327.
judecală bisericească 128, 208, 338, 339.
judecători 105—109, 114, 118, 120—122, 139, 315, 316, 318—321, 327, 329—331.
judecătorie de comerț 105, 117—120 *vezi* **tribunal**.
judecătorie de județ 105, 109—114, 122, 123, 130 *vezi* **tribunal**.
judecătorie de poliție 120 *vezi* **tribunal**.
judecătorie sătească (de împăciuire) 77, 113, 191, 197, 198, 203, 258, 259, 265, 275, 315, 321, 335, 341.
județe 15, 20, 33, 58, 60, 69, 72, 138, 140, 161, 164. *Vezi* **ținuturi**.
jurământ 6, 8, 85, 106, 126, 178—180, 194, 319, 320, 337.
jurați 113, 194.
justiție (dreptate) 105—124, 184, 258, 268, 291, 297, 315, 330.
Khazari sau Khozari **Studiu intr.**
p. XXII.
Kiev **Studiu introd. p. XXII.**
Krijanitch Juri St. introd. p. XXIII.
Kuciuc, Kainarđgi **Stud. introd. p. IV, XXVII.**
lefi 45—63, 126, 147—149, 182, 185, 188—190, 199, 209—215, 223, 249, 257, 283, 286, 301—303, 309—311, 316, 337.
legi 11, 182, 183, 329.
libertatea comerțului 74, 77, 273.
licitație publică (Cochii vechi, me-
zat) 15, 32, 33, 35, 122, 189, 191, 193, 199, 243, 323, 330, 331.
lista civilă 16, 188.
logofătul cel mare (ministrul Drep-
tații) 4, 7, 177, 320, 330, 331.
logofătul pricinilor bisericești 70.
Lom 97.
luminatul orașului 245, 252.
luminarea cancelariilor 188.
lux 192.

- magazii de rezervă 76, 77, 274—276.
- magistraturi 20, 25.
- mahalaua 27, 245, 250.
- mânăstiri 14, 19, 33, 67, 127, 128, 186, 187, 189, 192, 207, 225, 235, 244, 339.
- mânăstirea Agapia 189, 192.
- mânăstirea Coței 33.
- mânăstirea Florești 192.
- mânăstirea Galata 192.
- mânăstirea Golia 192, 340
- mânăstire Mavromolu 220.
- mânăstirea Neamțul 192.
- mânăstirea Pantelimon 33.
- mânăstirea Râșca 192.
- mânăstirea Săcul 192.
- mânăstirea Sf. Spiridon 190, 192, 230.
- mânăstirea Slatina 192.
- mânăstirea Socola 192, 230, 339.
- mânăstirea Trei Ierarhi (Trisfeti-tele) 192, 245, 246, 340.
- mânăstirea Varatec 189, 192.
- Marea Neagră 279.
- marele postelnic (ministru de Externe și șeful cancelarii Domnului) 52, 70, 72, 267.
- mărfuri 84, 18, 268, 269, 276, 280, 281, 283, 284, 289, 290, 324.
- măsuri și greutăți 38, 71, 183, 249, 268.
- mazili 3, 19, 23, 29, 30, 67, 175, 191, 194, 197, 263, 337.
- mercurial 37, 71, 72, 77, 268.
- mesajul tronului 9, 182.
- meseriași (meșteri) 19, 24, 25, 30, 67, 191, 194, 195, 197, 263—265, 278, 325.
- mezat vezi licitație publică.
- mili 18.
- miliție 79—94, 133—164, 292, 335, vezi jandarmerie.
- mine 78, 257, 277. Vezi St. introd.
- miniștri 178, 181, 183, 199, 220.
- ministrul Dreptății (Justiții) 49, 50, 62, 106, 122, 124, 211, 330, 331, 336 Vezi marele logofăt.
- ministrul Finanțelor 54, 62, 70, 78, 213, 267, 269.
- ministrul Trebilor bisericești 127, 128 vezi Departamentul Pricini-
- lor bisericești.
- ministrul Trebilor din Lăuntru (Interne) 4, 20, 21, 33, 52, 62, 69—71, 77, 78, 81, 82, 126, 129, 139, 177, 213, 219, 224, 240, 245, 247, 250, 257, 258, 259, 267—271, 274, 275, 279, 281, 282, 293—295, 337, 340. Vezi St. introductiv p. XLI.
- mitropolia, mitropolitul 1, 6, 7, 9, 19, 33, 34, 67, 109, 127, 128, 173, 175, 177—182, 187, 189, 192, 235, 29, 270, 271, 318, 338, 339.
- moașe 57, 190, 29, 247, 286.
- mocani 21, 193, 203, 235.
- Moldova, râu 274.
- moneda 18, 27, 30, 32, 130, 192, 193, 341.
- monopol 74, 203, 273.
- mortasapie 186 203.
- muhărel, Stud. intr. pag. IV.
- munci agricole 38, 70, 71, 196, 200—203, 207, 208, 257, 263, 265.
- municipalități 69, 193, 241, 244—247, 249, 250, 252, 253, 263, 264, 269.
- nația 194, 284, 341.
- naturalizare 5, 131, 178.
- navigație 74, 76, 273, 274, 276, 324.
- neamuri 3, 22, 175, 194, 266, 337.
- negustori 19, 24, 25, 30, 67, 75, 76, 118, 119, 130, 131, 143, 178, 191, 195, 196, 239, 263, 264, 266, 269, 273, 274, 276, 278, 323, 324.
- Nicopoli 97.
- nobili, nobleță 15, 33, 125, 126, 177, 178, 192, 298—300, 335—337. Vezi boeri.
- notabili 177.
- notariat (transcripțiuni) 122.
- Nova 97.
- obiceiul vechi (testamenturi vechi) 11, 18, 75, 106, 127, 180, 181, 183, 186, 187, 191, 253, 257, 263—266, 278, 321, 326, 338.
- obștia satului 197.
- obștia 71.
- ocârmuitori de județe 3—5, 58, 69, 81, 126 vezi ispravnici.
- ocne 20, 33, 34, 62, 67, 184—186, 192, 198, 199, 235, 277.
- ocolaș 196, 197, 198.

- oerit** 14, 19, 32, 67.
Oltenița 79, 92, 98, 101, 101.
orariul 2, 6.
orfanotroii (orfelinat) 14, 18.
Orșova 97.
ortul stărostesc 186.
păduri 72, 203, 207, 231 268.
pământean 75, 192, 196, 226, 278, 293, 318, 336, 338.
părcălab 27, 28.
pașaporturi 25, 32, 33, 83, 193, 195, 235, 241, 273, 283, 287, 288.
pășune 193, 203.
patentă 19, 24, 25, 30, 67, 178, 191, 195, 196, 235, 264, 265.
patriarhul de Constantinopol 338.
pavele 250, 251.
pedepse 85, 117, 119, 120, 242, 243, 247, 271, 276, 284, 285, 289, 320, 325, 326.
pensii 17, 18, 187—189, 217—220, 225.
pescuit 20, 34.
Piatra 176.
pichete 78, 246, 277, 279, 280, 285.
piețe 243, 244, 249, 252, 274.
Piscu 97.
Pitești 4, 81, 139, 162.
Piua Petrii 79, 92, 93, 98, 101, 161.
plăeși 186.
plaiuri 60.
planul orașului 240, 252.
plăși 15, 21, 60, 61.
Ploiești 3, 81, 162.
poduri 16, 72, 76, 190, 203, 214, 265, 268, 274.
pogonărit 186.
poliție 31, 56—58, 62, 69, 71, 126, 215, 241, 247—250, 252, 265, 267, 280, 295, 324, 325, 326.
polcovnicei 26.
pompieri 57, 215, 246, 252, 286.
porturi (schele) 34, 72, 74, 78, 97, 98, 269, 273, 276, 279, 280, 284, 287.
Vezi navigație.
poslușnici 15, 37.
poștă 14, 16, 69, 72, 186, 189, 193, 235, 265, 269, 283, 284.
postelnicia (secretariatul Statului) 193, 199, 213, 269, 270, 336, **vezi marile postelnic**
postelniciei 3, 23, 194, 214, 266.
pravuiști vezi jurisconsulți.
precepeți 249.
premi de încurajare 74.
preoții 20, 21, 28, 9, 31, 110, 113, 127, 128, 186, 194, 198, 207, 208, 212, 226—228, 259, 270, 271, 321, 339, **vezi biserică, vezi cler.**
prescripție 317.
prestație 76, 190, 263, 265.
prețuire 330.
prețuri 192, 268, 269, 281.
prezidentul Inaltului Divan 4, 177, 178, 211.
prezidentul Obșteștii Adunări 174, 179, 181.
pripasuri 14.
privighetor de ocol 175, 197, 198, 214, 259, 275, 337, **vezi suptocârmuritor de plasă.**
privileghiați 22, 23, 191, 196, 197, 266.
privilegii 185, 294.
procurori (procuratori) 106, 117.
proprietari de moșie vezi stăpâni de moșie.
protecție streină vezi sudiți.
protomedic 230, 281, 282.
protopop 175, 176, 194, 208, 226, 270, 271.
Pрут 274, 280.
pub icitate 76, 175, 177, 240, 243, 268, 276.
puterea administrativă 315.
puterea armată 178, 295, 326.
puterea judecătorească 105—124, 184, 208, 275, 297, 315, și urm., 329, 330.
puteri streine 11, 195, 274, 273, 274, 276.
raele 20, 34, 35, 193.
Raguza 97.
Rahova 79, 97.
Râmnicul (Sărat) 62.
Râmnicul Vâlcea 4, 81.
răspundere colectivă 27, 264.
Rastu 97.
răsuri 185.
răzeși 197, 203, 207.
recensământ 20—26, 47, 69, 185, 194—196.
recrutare 136, 137, 293.

- referendarul Invățaturii Publice**
 p. 231.
Reglement munițial pentru Iași
 p. 239.
Regulament oștășesc 133, 295.
regulamente 82, 282, 338, 340.
relații între ambele principate,
 74, 130, 195, 196, 335, 341.
Roman, 176, 181, 192, 281, 313, 338,
 340.
rumânia 15.
Rumelia 97, 127.
ruptași 13, 191, 194, 263.
rupte 191, 263.
Rusciuc 97, 98.
Rușii de vede 4
rusumaturi 14, 185, 208.
săimeni 248.
Salonic. 97:
salubritate 242, 249, 252.
Samason 97.
sameși 58, 72, 126, 197—199, 214,
 223, 226, 239, 269, 337.
sănătatea publică 69, 71, 79—103,
 190, 242—244, 246—248, 268, 280
 —290.
săpunărit 14.
sare 33, 34, 67, 75, 186, 192, 277.
sate 14, 15, 20, 21, 27—29, 34, 40,
 70, 76, 77, 126, 130, 186, 190, 191,
 194, 195, 197, 198, 200—203, 265,
 274, 275, 282, 321, 331, 337.
schituri 18.
școale 17, 69, 72, 129, 183, 190, 192,
 223, 263, 266, 339—341.
Scodra 97.
scutelnici 15, 17, 37, 187, 188, 189,
 190, 200, 219.
secretarul Obșteștii Adunări 178,
 179, 182.
șeful cancelariei Domnului 55, 269,
 vezi **marele postelnic.**
seminarii 17, 190, 192, 223, 230,
 339.
semnătură prin punere de deget
 111, 114, 321.
separațiunea puterilor 105, 183,
 184 **Studiu introd. p. XXXIII.**
Seras 97.
sericicultură 71.
Sfat de comerț 25.
Sfatul administrativ 52, 70—73,
 126, 198, 199, 213, 224, 267—270,
 275, 336, **Vezi Studiu introd.**
Sfatul doftoresc 246—249.
Sfatul municipal (orășenesc) 239,
 240, 242, 243, 245, 248—250, 252,
Siliștra 98.
silvicultura 231 **vezi păduri.**
Siret 274, 279, 280.
Sistov 97.
Slatina 4.
Slobozia 97.
slujbași volnici 187.
slujitori 13, 186, 200.
Sofia 97.
sorti 2.
spătarul, comandantul jandarmeriei
 valahe 33, 69, 70, 134, 138—140,
 147, 153.
specialiști streini 74. •
specula 71, 195, 268.
spiridonia 186.
spitaluri (lazareturi) 14, 18, 33, 69,
 84, 190, 192, 223, 229, 230, 244,
 247, 248, 280, 288.
spîțer, spîțerie 192, 247, **vezi far-**
macie.
stăpânul moșiei 15, 20, 27, 28, 33, 37,
 70, 76, 77, 83, 124, 126, 173, 185,
 187, 191, 193, 194, 196—198, 200
 —203, 207, 208, 219, 257—259,
 265, 274, 275—277.
stare civilă 71, 259, 268, 270, 271,
staroste de breaslă 4, 14, 23, 30, 195,
 197, 198, 239, 240, 248, 264, 265,
 270.
statistică 71, 268, **vezi recensământ.**
straja pământească 292, 336, **vezi**
jandarmerie.
streinii 19, 21, 24, 25, 29, 32, 67,
 75, 109, 131, 193, 195, 196, 226,
 235, 249, 273, 278, 284, 318.
sub cârmuitori de plasă 26, 27, 29,
 31, 32, 60, 61, 76—77, 112, 126, **vezi**
privighetor de ocol.
sudiți streini 24, 25, 26, 75, 195,
 264, 274, 318.
suveranitate 341, 342.
Țara Nemțescă 21.
Țârgoviște 4, 102.
Țârgu Frumos 176.

- Târgu Jiu** 4, 82.
Târgu Neamț 176, 192, 313.
târguri 23, 75, 195, 198, 203, 239, și urm., 265, 274.
tarifă vamală 75, 78, 278, 282.
tarife 280.
Țarigrad (Constantinopol) 16, 26, 73, 98, 127, 195, 269, 336.
Tecuci 176, 313.
Telega 62.
temnițe 59, 61, 62, 117, 183, 212, vezi **închisori**.
țigani 14, 19, 26, 31, 32, 59, 61, 186, 191, 194, 195, 197, 203, 235, 257—260, 266, 293.
Țigăna 279—281, 286.
ținuturi 173, 175, 177, 181, 194, 195, 212—214, 219, 226, 253, 263, 274, 276, 281, 295, 296, 312, 313, 321, 332, vezi **județe**.
tipografie 17, 53, 190, 268, vezi **imprimerie**.
tortura 326.
transcriere 122, 318.
Transilvania 32.
tranzit 273.
trăsuri de piață 249.
tratate 11, 19, 25, 195, 264, 273, 276, 292.
tribunalul criminalicesc 212, 315, 316, 321, 325, 326, 328, 330, vezi.
tribunalul de negoț 212, 263, 315, 316, 323, 328, 330. Vezi **judecătorie de comerț**.
tribunalul poliției îndreptătoare 212, 315, 316, 324, 325, vezi **judecători de poliție**.
tribunale ținutale pp. 212, 213, 315, 316, 319—325, 330. Vezi **judecătorie de județ**.
tribut pp. 16, 188.
Turcia 284.
Turnu 20, 34, 35, 67, 79, 81, 91, 97, 100, 161.
Turtucaia 98.
tutunăritul 14.
ulițe 241—245, 249, 250.
uric 200
urmărirea veniturilor Statului 13, 26—35, 72, 183, 185, 196—200, 269.
vacanța judiciară 317.
văcărit 19, 32, 67.
vaccinare 71, 190.
vadra stărostească 186.
vădrărit 18, 193.
vagabonzi 249.
Vălenii de munte 162.
vamă 19, 34, 67, 72, 75, 77, 97, 98, 184—186, 189, 192, 198, 199, 235, 269, 273, 276, 278, 295.
vamă interioară 14, 15, 186, vezi **mortasapie**.
Vârciorova 9, 94, 97, 163.
Varna 98.
Vasilicale 329.
Vaslui 176.
vătaf de aprozi 329.
vătășia de plai 14.
vătășia țiga i or 14, 31.
vechil 5, 107, 110, 120, 177, 191, 194, 197, 198, 219, 226, 321, 322, 324, 328, 337.
vecini 342.
velnițe 186, 265.
veniturile Statului 13, 19, 20, 67, 72, 81, 183, 185—188, 191, 192, 193, 196—200, 235, 269, 277,
veterinar 57, 147, 148, 247, 248.
Vidin 14, 97.
vii 42, 195, 203, 235.
vinăriciul 14.
visterie, vistierul 27, 28, 30, 35, 41, 52, 69, 70, 72, 191, 193, 197, 198, 199, 219.
vite 67, 78, 186, 192, 193, 235, 268, 273, 277.
vornic de aprozi 315, 329.
vornic de politie 60.
vornic de temnițe 26, 31, 32, 53, 61, 186.
vornicei 194, 197, 198, 265, 337.
votare (balotarisire) 6, 7, 9, 10, 178, 179, 181, 182.
vot secret 182.
Vremelnică ocărnuire Valahia pag. 4-8; în **Moldova Ocărnuirea provizoriu** — pag. 177-180. Vezi **Cai-macami** Vezi și **Studiu introd.** p. XXXV.

zălogire 122, 320.

zapciu judecătoresc, în Valahia art.
222 și 223 sau Zabetul judecătoriei

(art. 254), Zapciul Divanului (art.
274). Vezi **Studiu introductiv**.

Zimnicea 79, 91, 97, 100, 161.

În cursul acestui an, va apare Volumul al II-lea al colecției care va cuprinde textul legilor votate de Obșteasca Adunare ordinară în anii 1832 și 1833 și opera de coordonare a Regulamentului.

Volumele următoare vor cuprinde legiurile cele mai importante din veacurile al XVIII și XIX, care au avut o influență asupra administrației noastre.

PAUL NEGULESCU și G. ALEXIANU, Tratat de drept public român
2 volume – 1942 – 1943.

PREȚUL LEI 2.500